

SZENTEK SZIGETE

Második kötet

DAPHNON

A BTK MORAVCSIK GYULA INTÉZET KIADVÁNYAI

III. FORDÍTÁSOK – TRANSLATIONES

4. kötet – Tomus 4

SZENTEK SZIGETE

Középkori ír szentéletrajzok

Második kötet

Válogatta, fordította,
jegyzetekkel és mutatókkal ellátta,
a kísérő tanulmányt írta

TAKÁCS LÁSZLÓ

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST 2024

A kötet a Magyar Tudományos Akadémia Könyv- és Folyóirat-kiadó
Bizottságának támogatásával jelent meg (KFB-123/2022)

A kötetet szerkesztette Mayer Gyula, a HUN-REN-SzTE-ELTE
Ókortudományi Kutatócsoport munkatársa
Lektorálta Szovák Kornél

Az életrajzok végét díszítő grafikákat a Kells kódexben (*Codex
Cenannensis/Leabhar Cheanannais/Book of Kells*, Dublin, Trinity
College Library, Ms. 58) található képek nyomán Takács László
rajzolta. A digitális grafikai képalkotás Nemeskéri Dorina munkája.

ISSN 2939-5216 (Daphnon III)

A kötet társkiadója a HUN-REN Bölcsészettudományi
Kutatóközpont, kiadója a Szent István Társulat
Hungarian translation© Takács László, 2024
Hungarian edition© HUN-REN Bölcsészettudományi Kutatóközpont
& Szent István Társulat, 2024

ISBN 978 963 612 141 9ö

ISBN 978 963 612 143 3

**HUN
REN**

BÖLCSESZETTUDOMÁNYI
KUTATÓKÖZPONT
MORAVCSIK GYULA INTÉZET

Szent István Társulat
1053 Budapest, Veres Pálné u. 24.
Felelős kiadó: Farkas Olivér igazgató
Tipográfia: Mayer Gyula
Borítóterv: Jankovič Milán
Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt., Debrecen
Felelős vezető: György Géza vezérigazgató

Tartalom

Életrajzok	7
Szent Columba (521. december 7. – 596/597. június 9.)	9
Szent Baithinus apát (534–596/598. június 9.)	28
Szent Comgallus, Beannchor apátja (510/520–597/602. május 10.)	35
Szent Cainnicus (515/516–599/600. október 11.)	63
Szent Fintanus (526–603. február 17.)	87
Szent Molua, más néven Lugidus (†609)	103
Szent Coemgenus (498?–618. június 3.)	129
Corcagie-i Szent Barrus püspök és hitvalló (550–623. szeptember 25.)	165
Szent Munnu, avagy a Teach Munnu-i Fintanus apát (†635. október 21.)	177
Tigh Mochua-i (Timahoe-i) Szent Mochua (560k.–657. december 24.)	196
Szent Aedus püspök és hitvalló (†589. november 10.)	205
Szent Carthagus/Mochutu (555k.–637/639. május 14.)	220
Szent Cronanus (†640. április 28.)	261
Szent Lasrianus, avagy Molaissus, Dam Inis apátja (†639. április 18? 650. október 25.)	275
Szent Moechoemog (550k.–656. március 13.)	289
Szent Fechinus (†664/665. február 14.)	318
Himnusz Szent Fechinusról	330
Reggeli dicséret	331
Szent Moling, Teach Moling püspöke (614–696/697. június 17.)	334

Szent Geraldus (†726. március 13./732. március 13.)	356
Szent Samthanna szűz (†739. december 18/19.)	369
Land Elo-i Szent Colmanus apát (555–611. szeptember 26.)	381
Szent Edanus, más néven Szent Maedhog püspök és hitvalló (555/560–625/632)	403
Szent Dymphna szűz, Hibernia királyának leánya, a brabantiai Geel városának patrónája (7. század)	434
Szent Findanus (803/804–878. november 15.)	445
Bibliográfia	457
Összefoglaló művek	457
Tanulmányok/Monográfiák	458
Személy- és helynévmutató	465
Rövidítések	465

Életrajzok

Szent Columba
(521. december 7. – 596/597. június 9.)
(*Vita Sancti Columbae abbatis Hiensis*)

SZENT COLUMBA (Colum Cille, Colmcille) Írország védőszentje Szent Patrik és Szent Brigida mellett, a korai ír szerzetesség egyik legnagyobb hatású alakja, Írország tizenkét apostolának egyike, a ma Skóciához tartozó Iona szigete monostorának alapító apátja. Írországban kora jeles mestereinél tanult. Számos monostort alapított, köztük Daire (Derry) monostorát, majd 563-ban tizenkét társával együtt útnak indult, és az akkor az Ulster tartomány mellett Skócia nyugati részét is magába foglaló Dal Riáta királyságába ment, ahol megalapította azt a monostort, amely a piktek körében végzett keresztény térítés központja lett. (A piktek Fortriunak – latinul *Verturiones* – nevezett királyságuk a 4. és a 10. század közt állt fenn.) Iona szigetén alapított monostora fontos kulturális központ is volt, ahol a szerzetesek elmélyült tanulmányokat folytattak. Maga Szent Columba tudós szerzetes volt, akinek több himnusz-tulajdonítanak (köztük az *Altus prosator* és az *Adiutor laborantium* kezdetűeket). Legkorábbi életrajzát a szintén ionai szerzetes, Szent Adamnán (Adamnanus) (627/628–704. szeptember 23.) írta meg latinul, amely azután sok tekintetben mintája lett a későbbi ír szentéletrajzoknak. Itt közölt, a *Codex Salmanticensis*-ben található *vita*-ja is Adamnán életrajzán alapul, amelyen az átdolgozás ténye mellett könnyen észrevehető annak nyoma is, hogy a szöveg több életrajzváltozat egybegyűréséből született (a szöveg tulajdonképpen kétszer mondja el egymástól némileg eltérő módon Szent Columba halálát, és bizonyos jelenetek is megismétlődnek, de föltűnő a stílusban, szóhasználatban megfigyelhető különbség is.) Szent Columba kultusza halála után széles körben elterjedt Írországban és azon a területen, ahol Iona monostorának hatása érvényesült. Szent Columba Daire városának védőszentje, akinek számos középület, egyesület viseli a nevét. Ünnepe napja június 9-e egyben a Nemzetközi Kelta Képzőművészet Napja (*International Celtic Art Day*) is.

1. jövendölések születése előtt – 2. gyermekkor és az Isten három ajándéka – 3. Szent Finnianusnál borra változtatja a vizet – 4. a folyóba hullott kódexlap – 5. Iona szigetén és a piktek között – 6. lecsendesíti a vihart

– 7. a tejesevénybe bújt ördög – 8. elüldözi a folyam fenevadját – 9. egy halott ifjú föltámasztása – 10. Brudeus királynál – 11. megnyílik a templom bezárt kapuja – 12. Szent Brendanus látomása – 13. prófétai lélek – 14. megjövendöli Szent Brendanus halálát – 15. máshol meghalt szerzetesekért imádkoznak – 16. egy idős pogány megkeresztelkedése és halála – 17. önzetlen szeretete példái – 18. szigorú életmódja – 19. halála – 20. megáldja a keserű gyümölcsöt termő fát – 21. három látomásos nappal és éjjel – 22. gyors angyali segítség – 23. Coiliginus, a kovács jutalma – 24. a férje lelkéért küzdő asszony – 25. elűzi az ördögök seregét – 26. újabb ördögsereget futamít meg – 27. a kíváncsi ifjú szerzetes – 28. öröme és keserősége oka – 29. kicsit késik még a halála – 30. megáldja a szívetet és annak lakóit – 31. angyali látogatás – 32. megáldja a csúrt – 33. haláláról szól – 34. lovának szomorúsága – 35. a közösség jelentőségéről jövendöl – 36. utolsó intése – 37. halála – 38. halálának híre Hiberniában – 39. temetésekor vihar tombol – 40. megdicsőülése.

1. (Kezdődik Szent Columba apát élete.) A tiszteletreméltó apátról és az igen sok szerzetes atyjáról, Columbáról már jóval születése előtt atyák és angyalok sok nagyszerű jövendölése megjövendölte, hogy királyi szülöktől, atyjától, Fedelminustól és anyjától, Ethneától születik majd Hibernia földjén. Patricius ugyanis, Hibernia első apostola, ennek a Columbának a nagyapját és a dédapját, azaz Fergusiust, meg az ő apját, Conallust, megáldotta kezeit keresztben a fejükre téve, vagyis a jobb kezét a fiú, a balt pedig az apa fejére téve, ahogy egykor Jákob ősatya is tette, amikor megáldotta unokáit, Efraimot és Manasszét.¹ Patricius azután így szólt a fia magasztalása miatt igen elámuló apához: „Ne csodálkozz ezen, hiszen Krisztus szolgáját tisztelem őbenne, aki évek hosszú sora után a Szentlélek ajándékaival eltelten megszületik majd ennek a fiúnak a gyermekeként.”

Szent Mocteus, Lugmedum püspöke is a Szentlélek kinyilatkoztatása alapján hatvan esztendővel korábban jövendölt erről a Columbáról. A kiváló Boeus püspök is prófétai lélekkel előre jelezte az Isten eme szolgájának dicsőséges életét. Édesanyja

¹ Ter 48,13.

pedig, mikor szent gyermekének terhét még méhében hordozta, álmában azt látta, hogy a szövés munkájával foglalkozik s tarka palástot sző. Mikor látomásában ezt a palástot az Úr angyala kiragadta a kezéből és az égbe emelte, az elvett palást miatt túlságosan elkeseredett asszonyt így bízta az angyal: „Ne ess kétségbe szomorúságodban, hanem boldog és derűs lélekkel hallgasd végig látomásod magyarázatát. Erények tarka virágjaiban pompázó és az azokból szőtt legszebb palástartal igen sokakat védelmező és a mennybe vezető fiúgyermeket szülsz majd.” És okkal jelölte meg az a jövődölés azt a gyermeket, aki ennek az asszonynak szép tagjai közül született, és akiről ezt mondják: „jobbodon a királynő áll arany ruhában, tarkaságban pompázva.”²

2. Isten szolgáját efféle jövődölések mutatták meg előre, míg nem azután megszületett és egy szent pap megkeresztelte. Később, ahogy cseperedett, ez a pap elkezdte a betűk elemi ismeretere oktatni. Közben, miután a gyermeki ártatlanság kora véget ért és a szent ifjúság virága sarjadt helyébe, szíve teljes érzületével az Istennek ajánlotta magát, mire később az Isten ajándéka folytán kiérdemelte azt a három adományt, amelyet akkor sóvárogva és könyörögve kért az Istentől, vagyis a szüzség koszorúját, a bölcsesség világosságát és a szent zárándokút³ evilági gondoktól mentes nyugalmát.

3. (Hogyan kereste föl Szent Finnianust és hogyan változtatta borra a vizet.) Fölkereste tehát a bölcsesség fényével világító Finnianus püspököt, hogy megtanulja az Írások titkait. Az egyik ünnepnapon pedig, amikor ennek a püspöknek a tanítványai az Úr teste és vére titkának megünneplésekor híján voltak a bornak és emiatt keserű szavakkal vitatkoztak egymással, Szent Columba, amint megértette, mi panaszkodásuk oka, gyorsan odasietett a közeli forráshoz, majd miután a kezében vitt korsót megtöltötte a forrás vizével és szilárd hittel megáldotta, az a víz a legédesebb

² Vö. Zsolt 45,10.

³ A *peregrinatio* ebben az összefüggésben a szerzetesi életet jelenti.

borrá változott. A püspök ekkor társaival együtt hálát adott az Úr Jézus Krisztusnak, aki, amit egykor a galileai Kánában ő maga tett,⁴ újra méltóztatott megcselekedni szolgálja révén.

4. Azt gondolom, nem szabad mellőzni azt sem, ami szintén megtörtént, tudniillik, hogy a tulajdon kezével írt kódexlapon, amely behullott a folyóba, és amelyet valamennyi idővel később sikeresen kihalásztak, semmilyen sérülésnek és semmilyen rongálódásnak nem maradt nyoma.

5. Miután pedig a szent férfi úgy látta, elérkezett a megfelelő idő, hogy teljesítse, amit egykor szívében elhatározott, vagyis, hogy zarándokútra keljen és megtérítse a pikteket, elhagyta szülőföldjét és kedvező széllel a Hibernia és Britannia közt az északi tengerben fekvő Iona szigetére hajózott, majd ott híres-nemes monostort épített, amelyben szerzetesek hófehér nyáját táplálta az üdvöt hozó tanítás táplálékával. Krisztus hitére térítette a pikteket is. De ki tudná fölsorolni, micsoda erényekkel és mekkora csodákkal ragyogott itt? Ám, hogy mégse merüljenek teljesen feledésbe, néhányat följegyzek közülük.

6. (Hogyan csendesítette le a vihart imádságával.) Egyik nap a rettenetes vihar halállal fenyegette a szent férfit és vele hajózó társait, ő azonban imádkozott, mire a vihar azonnal elült.

7. (Hogyan áldotta meg a sajtárt, és hogyan menekült az ördög.) Egyszer az egyik testvér a frissen fejt tejjel teli sajtárral odament a szent atyához, hogy a szokásnak megfelelően áldását kérje. Amikor azonban a szent férfi a sajtár fölé emelte kezét és a kereszt jelét rajzolta rá, ami benne volt, messzire kiugrott belőle, észvesztő lendülettel kitört és széttörte az edényt, mire az edény tartalma kiömlött. Isten férfia erre így feddte meg a roppant döbbenettől teljesen elámult testvért: „Mint hogy, amikor megtöltötted, óvatlanul és okatlanul nem jelölted meg a kereszt jelével ezt az edényt, ezért az ősi ellenség elbújt benne, hogy ártalmunkra legyen. Most azonban a kereszt jelenlétét nem bírta elviselni, így azután sebesen elmenekült.” Ezután pedig,

⁴ Vö. Jn 2,1–11.

amint a szent atya megáldotta az edényt, az a kevés tej, ami benne maradt, újra feltelt a szájáig, ahogy egykor a kevés olaj is megnövekedett Elizeus szavára.⁵

8. (Hogyan mentette meg a folyó szörnyétől az egyik szerzetest.) Egy másik alkalommal, amikor Krisztusnak ez a szolgája a piktek földjét járta, folyópartra ért, ahol nem talált csónakot, amelyen átkelhetett volna, ezért megparancsolta egyik szerzetestársának, hogy ússzon át a túlpartra, és evezzen oda a túlparton lévő csónakkal. Ahogy az atya parancsát teljesíteni igyekezett a szerzetes, egyszercsak a folyó mélyéről sebes iramban fölemelkedve, kitátott pofával egy igen vérengző fenevad támadt rá úszás közben. A szent atya azonban, ahogy keblét megindította a látvány, szívét az Istenhez emelve és kezét a magasba tartva, a kereszt jelvényét szegezve ellene lobogó fohászat küldte az Úrhoz. Erre ez a rettenetes kinézetű fenevad nem merte megérinteni azt, akit korábban el akart nyelni, hanem a kimondott szónál is gyorsabban menekülőre fogva a dolgot visszatért oda, ahonnan fölbukkant. Így azután ez a szerzetes sértetlenül átevezett a csónakkal és visszatért társaihoz.

9. (Hogyan támasztotta föl egy keresztény hívő fiát.) Abban az időben, mikor a piktek földjén Krisztusnak ez a hírnöke a hit igéjét hirdette, az élet titkainak hallatán egy pogány megtért Krisztushoz és megmerítkezett az üdvöztető fürdőben. Nem sok nappal később ennek az embernek meghalt a fia. A druidák pedig, akik jelen voltak a fiú halálakor, szidalmazni kezdték a szülőket és esztelen szavakkal cáromolták a keresztény hit titkait. Krisztus katonája, Columba azonban nem volt képes elviselni az Urára szórt cáromló szavakat, ezért az Isten buzgalmától lángra lobbanva elment abba a házba, ahol a halott feküdt, és ott térdet hajtva és könnyeket ejtve addig nem hagyta abba az imádkozást, míg a halott – miután megoldódtak a halál törvényének bilincsei – újra belépett evilág fényességébe. Ahogy fölkel a ravatalról, a nép kiáltása Krisztus dicséretébe torkollott.

⁵ Vö. 2Kir 4,1–7.

10. (Hogyan tárultak föl maguktól előtte a kapuk.) Egyszer a szent férfi szükségszerű okoktól kényszerítve fölkereste Brudeus királyt. Ez a király azonban, akit elragadott a gőg, semmibe vette Krisztus szolgáját: megparancsolta, hogy zárják be előtte a kapukat és reteszeljék be őket. Amint azonban Krisztus szolgája megérkezett és kezével hitteltelen a kereszt jelét szegezte szembe a kapuval, az magától kitérult előtte. A király pedig, miután meglátta a keresztet, elébe ment, majd tisztelettel bevezette palotájába, és attól a naptól fogva illő tisztelettel magasztalta.

11. Egy másik alkalommal hasonlóan erős jelet művelt. Amikor ugyanis egy templomhoz ért Krisztus szolgája és a kapuját zárva találta, miután nem találta a kulcsát, kijelentette: „Képes rá az Isten, hogy kulcs nélkül is kinyissa háza kapuját.” E szavai után a kapu azon nyomban kitérult.

12. Mikor egyik vasárnap a testvérek közösségében (köztük ott voltak a nemes apátok, Comgallus, Caineus és Brendanus is, mert eljöttek Hiberniából, hogy Iona monostorában meglátogassák Columbát) Krisztus szolgája mutatta be az Úr teste és vére titkának áldozatát. És amint éppen bemutatta a szentáldozatot, a szent férfi szeretete lángjának megnyilatkozásaként Szent Brendanus úgy látta, hogy Szent Columba feje búbjáról tüzes gömb emelkedik az égbe.

13. (Columba prófétai lelkéről.) Ki tudná illő csodálattal elmesélni, micsoda prófétai lelke volt? Gyakran megtörtént ugyanis, hogy ha messzi útról testvérek érkeztek, már azelőtt megjövendölte jöttüket, hogy megérkeztek volna, és már előbb meghagyta szolgáinak, hogy minden szükségeset készítsenek elő a számukra.

14. (Miként jövendölte meg a testvéreknek Szent Brendanus halálát.) Igen gyakran megtörtént az is, hogy még mielőtt hír érkezett volna róla, már jó előre megjövendölte olyan testvéreknek a halálát, akik messzi vidékeken szenderültek el. Mert, ahogy Krisztus előre megjövendölte a tanítványoknak

Lázár halálát,⁶ a szent férfi úgy közölte előre Szent Brendanus halálát, és mikor lelki szemeivel látta, hogy az angyalok karai miként viszik lelkét a mennybe, meghagyta, hogy tiszteletére mutassanak be szentmiseáldozatot.

15. (Miként jövendőlte meg a testvéreknek néhány szerzetes elmerülését és mennybe való fölemelkedésüket.) Mikor prófétai lélekkel látta, hogy Szent Comgallus apát monostorából⁷ való néhány szerzetes elmerült az egyik tóban és mennybe való bejutásukat ördögök próbálják meg megakadályozni, a szent atya mindezt elmondta az egybegyűlt testvéreknek. Ekkor valamennyien földre vetették magukat, hogy imádkozzanak, és addig fohászkodtak, míg a szent férfi azt nem közölte, hogy a szerzetesek minden akadálytól megszabadulva bemehettek a mennyei palotába.

16. Egyszer, mikor társaival Britanniába igyekezett és azt vette észre, hogy angyalok ereszkednek alá az égből, rászólt társaira, hogy sietve szedjék a lábukat, a kérdésre pedig, hogy miért kell igyekezniük, ezt felelte: „Azt látom, hogy egy ezen a vidéken élő pogánynak, aki ifjúsága első virágától késő öregkoráig nem késlekedett betölteni a természet törvényét, már közeledik a halála órája és az angyalok éppen az Üdvözítő kegyelmét készítik elő számára, ám mivel senki sem méltó arra, hogy keresztség nélkül belépjen a mennyek országába, ezért most arra várnak, hogy odaérjünk és a hit szentségeivel átitassuk és a szent keresztség vizében megmerítsük.” A szent férfi odaért tehát ennek a pogány embernek a házához, majd az üdvösség ígését hirdette neki, az pedig háza egész népével hitt Krisztusban, és miután így megkeresztelkedett, befejezte életét.

17. Ugyan ki lenne képes előszámlálni, mennyi alázatos és szeretetelli tettet vitt véghez Krisztus katonája? Szívébe vésve követte ugyanis mestere tanítását, amely szerint „aki közületek nagyobb akar lenni, legyen a szolgátok”.⁸ Tanítványai számára

⁶ Vö. Jn 11,11.

⁷ Beannchor (Bangor) monostora.

⁸ Mt 20,26.

olyan volt, akár az egyszerű szolga, sarujukat leoldotta lábukról,⁹ és munka után melegvízben megmosta lábukat.¹⁰ Gyakran előfordult, hogy amikor a malomban segített, maga vitte a vállán a liszteszsákot a konyhára.

18. (Columba példaadó életmódja.) Böjtölésben, virrasztásban, imádságban, a Szentírás fölött való elmélkedésben, a hit hirdetésében és a szeretet egyéb cselekedeteiben oly fáradhatatlan lélekkel munkálkodott, hogy alig lehet elhinni. Ha pedig olykor mégis álomra hajtotta fejét, követ tett a feje alá és a csupasz földön hált, csak egy vékony gyékényt terítve rá. S bár ilyen nehézségekkel gyötörte testét, az isteni kegyelem mégis megadta neki, hogy tiszta tekintete, pirospozsgás arca és testi szépsége mindenkit csodálattal töltsön el. Mivel hisszük, hogy Isten katonájának szolgálati idejét és erejét semmilyen időhatár sem korlátozhatja, térjünk rá dicsőséges halálára.

19. (Haláláról.) Egy nappal azelőtt tehát, hogy az evilági lakhelyéről elköltözött volna, mikor a zsoltárokat másolta és ahhoz a sorhoz ért, hogy „Akik az Urat keresik, nem szűkölködnek semmi jóban”,¹¹ a szent férfi előre látva, hogy a következő éjjel már a halál fenyegeti, így szólt a körülötte álló testvérekhez: „Itt abba kell hagynom a másolást. Ami ezután következik, azt már Baithinus másolja majd.” Azon az éjszakán tehát, tudniillik vasárnap, szokott módján a testvéreket megelőzve érkezett a reggeli dicséretre, és amikor belépett a templomba és az oltár előtt térdet hajtott, az Úrhoz kezdett fohászkodni. Dermicius azonban, szeretett tanítványa, aki késve követte mesterét, azt látta, hogy a legfényesebb ragyogás árasztja el a templomot. Belépett ő is, és a ragyogás megszűnt, a szent atya pedig, akit hirtelen testi gyengeség kerített hatalmába, ott feküdt az oltár előtt. Dermicius mindezt a legnagyobb fájdalommal nézte, majd fölemelte mestere fejét, és az ölébe fektette. Ekkor celláikból

⁹ Vö. Lk 3,16. ¹⁰ Vö. Jn 13,5.

¹¹ *Inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono.* Nem szentírási, hanem liturgikus idézet. Más változatban: *Inquirentes autem Dominum, non deficient omni bono.*

odaérték a többiek is és látták, hogy már közel van atyjuk halála, ezért rettenetesen zokogva, szomorú koszorúként vették körbe pásztorukat, mint aki hamarosan ott hagyja övéit. A tiszteletreméltó atya pedig fiai fájdalma iránti részvétellel fölemelte jobbját, amiben Dermicius segített neki, aztán atyai szeretettel megáldotta őket, és nyája gondját az Úrra bízva magához vette az Úr testének és vérének szentségét, majd mindannyiuk színe előtt boldog békében elnyugodott.

20. (Néhány további csoda, legelőször is, hogy miként áldotta meg a keserű gyümölcsöt termő fát, majd annak gyümölcse hogyan lett azonnal igen-igen édes.) Igen bőtermő almafa állt a Dayrmagnak nevezett monostor közelében, annak déli oldalán. Mikor a helyiek panaszkodtak a fa túlságosan keserű gyümölcse miatt, az egyik őszi nap fogta magát és odament a fához Szent Columba, majd látva, hogy a fának hiába van gyümölcse, mert akik megkóstolják, inkább fanyalognak, mintsem élvezetet találnának benne, szent kezét fölemelve megáldotta és ezt mondta: „Ő keserű fa, a mindenható Isten nevében hagyjon el téged minden keserűséged, és minden keserűséged változzék ettől fogva édességgé”. [...] ¹²

21. [...] a Szentlélek kegyelme bőségesen és semmi máshoz nem fogható módon áradt reá, úgy, hogy három napot és három éjjelt maradt a bereteszelt templomban, amelyet mennyei ragyogás töltött be. Senkit sem engedett magához, és nem evett és nem is ivott semmit. Ebből a templomból éjszaka hatalmas fény sugarai szűrődtek ki a falak repedésein és a kulcslyukon át. Azelőtt sohasem halott szenténekek hangjai hallatszottak bentről. Ő pedig, ahogy később néhányak jelenlétében megvallotta, rejtett és a világ kezdete óta titkos dolgokat látott megnyilatkozni. A Szentírás titkokkal teli és igen nehezen értelmezhető részei is világosan és napnál fényesebben tárultak föl tiszta szíve szemei előtt. Fájlalta, hogy nincs vele Baithinus, a tanítványa, aki – ha

¹² Itt hiány tapasztalható a kódex szövegében. Föltehetően elveszett a következő lap.

ebben a három napban mellette lett volna – akár az elmúlt, akár az eztán eljövendő korokról más emberek számára ismeretlen titkokat írt volna le, amelyeket ennek a szent férfinak az ajkáról hallhatott volna. Baithinust ekkor azonban ellenszél tartotta vissza Egea szigetén, ezért nem tudott megérkezni azelőtt, hogy ennek a csodálatos látomásnak a három napja befejeződött volna.

22. (Az angyali mozgás gyorsasága.) Történt, hogy egy alkalommal a szent férfinak, mikor a kunyhójában üldögélt és írt, hirtelen elváltozott az arca, majd tiszta kebléből ezeket a szavakat préselte ki: „Segítség, segítség!” Az ajtóban álló két testvér, azaz Colgu, Cellaich fia, és Lugenus, Blaus fia, megkérdezték erre, hogy mi ennek a hirtelen hangnak az oka. A tiszteletreméltó férfi ezt a választ adta nekik: „Megparancsoltam az éppen köztetek álló angyalnak, hogy siessen nagyon gyorsan annak a testvérnek a segítségére, aki leesett a magas ház legteteféről. Ez a ház most épül Dairmaig mezején.” Majd még hozzáfűzte: „Igen ámulatba ejtő és szinte elmondhatatlan, milyen gyorsan repül az angyal. Sebessége, úgy vélem, akkora, akár a villámé. Mert ez az égi lény, aki innen, mitőlünk ahhoz az éppen lezuhanó emberhez úgy repült el, hogy még azelőtt odaért, hogy földet ért volna, majd csodálatosan fölemelte, és neki, aki leesett, semmije el nem tört, semmije meg nem sérült. Azt mondom, hogy ó, mily ámulatba ejtő ez a sebes és alkalmas időben érkezett segítség, amely a kimondott szónál gyorsabban képes volt ilyen sebesen célt érni az oly hatalmas tengeri és szárazföldi távolság ellenére.”

23. (Egy férfiről, akinek látta, hogy lelkét angyalok viszik a mennybe.) Élt egy kovácmester Hibernia középső vidékén, aki igen szívesen alamiznászkodott és csupa igaz tettet cselekedett másokkal. Mikor derék öregsége már a végéhez közeledett, abban az órában, amelyben lelke eltávozott a testéből, Szent Columba éppen Iona szigetén időzött, és így szólt a körülötte álló néhány testvérhez: „Coiliginus, a kovácmester, nem hiába fáradozott, hiszen két keze munkájával szerencsésen örök jutalmat szerzett magának. Lám, most szent angyalok viszik lelkét a

menyei haza örömébe, mert amit csak mestersége űzésével megtudott keresni, azt mind a nélkülözők alamiznájára fordította.”

24. Egyszer a szent férfi, mikor Iona szigetén tartózkodott, szemét hirtelen az égre emelte és így szólt: „Szent asszony, boldog életű nő, akinek lelkét most angyalok viszik a Paradicsomba!” Élt köztük ugyanis egy vallásos testvér, Genereus, aki származására nézve szász volt, és halászattal foglalkozott, és hallotta ezt a szent ajkáról elhangzott mondatot. Esztendő múltával ugyanabban a hónapban, ugyanazon a napon a szent így fordult Genereushoz: „Csodálatos dolgot látok, Genereus. Mert, lám, az asszony, akiről a jelenlétben egy esztendővel ezelőtt szót ejtettem, most a férje, egy vallásos közember lelkének megy elébe a levegőben és szent angyalokkal az oldalán küzd érte az ellenséges hatalmakkal szemben. Az ő kicsi lelke ennek az embernek az igazságossága folytán kiragadta az ördögök csapásai közül férjének a lelkét, és elvezette az örök jutalom helyére.”

25. Egy alkalommal a szent férfi egy emberektől távol eső és az imádságra alkalmas helyet keresett az erdőben Iona szigetén. Mikor azután itt imádkozni kezdett, hirtelen – ahogy később néhány testvérnek elmesélte – azt vette észre, hogy ördögök sötét és éjfekete serege vasdorongokkal hadsorba rendeződik, és – amint az a Lélek révén világossá vált a szent férfi számára – meg akarja támadni a monostorát és ezekkel a husángokkal sokakat föl akar koncolni a testvérek közül. Ő azonban erre a hit pajzsát szegezte szembe ezzel az ellenséggel, bátor lélekkel küzdött, míg szent angyalok nem érkeztek a segítségére, akikről megrettenve félelmükben visszavonultak az ördögök.

26. (Hogyan futamította meg az ördögöket.) A szent még ugyanaznap, hogy megfutamította a szigetről az ördögöket, visszatért a monostorba, és így számolt be a történetekről a testvéreknek: „Az ellenséges hatalmak, akik az Isten támogatásával és a jók segítségével tőlünk elmenekültek Ethica szigetére, most ott törnek rá ellenséggént a szerzetesek monostorára és betegséget és ragályt hoznak magukkal, aminek következtében

sokan meghalnak majd.” A következő napokban be is teljesedett a boldog férfi jóvendölése.

27. (Hogyan hágtá át egyik tanítványa a parancsát, és milyen büntetést szenvedett érte.) Történt, hogy a szent férfi figyelmeztetőleg így szólt egyik tanítványához, Berchanushoz egy gödör átlépésénél: „Vigyázz, fiam, nehogy szokásod szerint közel jöjj a lakhelyemhez a következő éjjel.” Berchanus azonban hallotta ugyan ezt a figyelmeztetést, az éjszaka csendjében, miközben a többiek mind aludtak, ravaszul mégis odaólkodott a szent férfi cellájához, majd belesett a kulcslyukon, mert azt gondolta, hátha valami mennyei látomása van annak, aki mindig a mennyei dolgokon elmélkedik. Abban az órában ugyanis mennyei tiszta ragyogás töltötte el Isten férfijának lakhelyét. Ebben a fényességben azonban nem tudott beletekinteni, ezért a parancsszegő azonnal futásnak eredt. Másnap pedig a mennyei titkok tudója félrevonta és komolyan megfeddte. Ezt mondta neki: „A mai éjszakán az Isten színe előtt követted el vétkeket. Oktalanul azt hitted ugyanis, hogy ravasz leskelődésed el tudod rejteni a Szentlélek elől. Azt hiszed, nem láttalak, amint abban az órában odalopakodtál cellám ajtajához? Bizony, ha nem imádkoztam volna érted abban a pillanatban, ott, az ajtóm előtt azon nyomban meghaltál volna és elvesztetted volna szemed világát. De az Úr miattam megirgalmazott neked. Jól tudom, hogy bőségben élsz hazádban, Hiberniában, életed minden napján szemrehányással kell majd szembenézned. Imámmal mégis elértem az Úrnál, hogy mivel a tanítványunk vagy, halálad előtt könnyes bűnbánatot tarthatsz és irgalmat találhatsz az Istennél.” Mindez kétségtelenül így történt vele a szent férfi szavai szerint, mintha csak próféta ajkáról hangzott volna el.

28. (Keserősége és öröme okáról abban az időben, amikor látta, hogy angyalok ereszkednek alá, hogy lelkét kivezessék testéből és elvezessék a mennybe. Ez az öröme oka. Keserűségének oka, hogy az egyházért mondott imái miatt késlekedtek, mert azoknak tökéletesedéséért fohászkodott, akik életben maradtak.) Egyszer, mikor a szent férfi Iona szigetén élt, méghozzá az egyik

ünnepezen, szemét az égre emelte, mire úgy tűnt, valamiféle öröm töltötte be az arcát, majd egy kis idő elteltével ez a derűs öröm keserű szomorúsággá változott. Amint meglátták ezt tanítványai, Lugneus, Blaus fia, és a szász Pilu, szomorúan faggatni kezdtek, mi az oka, ami miatt öröme ilyen gyorsan keserűségbe fordult. Isten férjja ezt felelte nekik: „Menjetek békében, és ne faggassatok most arról, mi oka örömömnek, és a rákövetkező szomorúságomnak.” Ennek hallatán sírva fakadtak és térdre borultak, majd arcukat a porba temették, és könyörögve kérték, hogy a neki tett isteni kinyilatkoztatás titkát méltóztassák föltárni előttük. A jámbor Columba látta, hogy milyen szomorúak, ezért vigasztalásul így szólt hozzájuk: „Mivel nem akarok elkéséríteni benneteket, először meg kell ígérnetek, hogy, amíg élek, senki emberfia előtt nem tárjátok föl azt a titkot, amely miatt most faggatóztok.” Azok nyomban megesküdték, hogy senkinek nem árulják el, amíg él. Ígéletük után aztán a tiszteletre méltó férfi így szólt hozzájuk: „A mai nappal letelt britanniai zárándokutam harminc esztendeje. Közben sok-sok nappal ezelőtt azt kértem az én Uramtól, hogy háromszáz nappal ennek az évnek a vége előtt ragadjon ki engem erről a lakhelyemről és vezessen el a mennyei hazába. És mivel láttam, hogy a magasból szent angyalok jönnek, hogy kivezessék testemből a lelkemet, ezért boldognak láttatok akkor engem. De, íme, most hirtelen megtorpantak, ott állnak egy szirten, túl a sziget öblén, és ide akarnak jönni, hogy elszólítsanak a testből. Közelebb azonban nem szabad jönniük, hanem vissza kell menniük a mennybe, mert az Úr, amit nekem a kérésemre megadott, hogy tudniillik ebből a halandó életből átlépjek hozzá a halhatatlan életbe, mivel inkább a sok egyház, mint az én imámra hallgat, a kimondott szónál gyorsabban megváltoztatta elhatározását. Ezért aztán ezeknek az egyháznak a kérésére az Úr megadta, hogy akaratom ellenére még négy esztendővel meghosszabbodjék az életem. Ez az én keserűségemnek oka, hogy az örömteli dicsőségtől olyan hosszú időre távol kerülök és a világ viharos tengerén a kísértések hullámverését kell túrnöm.

Amikor tehát letelik majd ez a négy év, hirtelen távozással, mindenféle testi fájdalom előjele nélkül, hogy szent angyalok jönnek élém, úgy költözöm majd boldogan az Úrhoz.

29. A tiszteletreméltó férfi eme szavai szerint, amelyeket – ahogy mesélik – nagy sóhajok és szomorúság és könnyek hatalmas árja közt mondott el, még négy évig maradt a testi létben. Az említett esztendők elmúltával, amelyek végeztével kapcsolatban az igaz jövődömondó sokkal korábban tudta, hogy evilági élete véget fog érni, egyik nap, május havában, a szent atya elment meglátogatni a munkában fáradozó testvéreket, és mivel az öregség megtörte, szekéren utazott. Mikor megérkezett hozzájuk, akik Iona szigetének nyugati részén dolgoztak, így kezdett beszélni: „Miután véget ért a Húsvét ünnepe, sóvárogva vágytam rá, hogy elköltözöm a mi Urunkhoz, Krisztushoz, ahogy megígérte nekem, ha azt akartam volna. De hogy az örömnönp ne forduljon keserűségbe, inkább azt szerettem volna, ha a világból való elköltözésem napja valamivel elhalasztódik.” E szavai hallatán a testvérek módfelett elszomrodtak. Ekkor, amennyire csak tudta, vigasztaló szavakkal kezdte nyugtatni lelküket.

30. (Columba áldása, hogy miután megáldotta a szigetet, viperá többé nem árthatott ott senkinek.) Miután szavait befejezte, ahogy ült a szekéren, arcát kelet felé fordította, majd lakóival együtt megáldotta a szigetet. Attól a naptól kezdve egészen a mai napig a viperák mérge semmilyen módon sem ártott sem embernek, sem jószágnek. Miután pedig az áldott edény¹³ áldásának cseppjei a szigetre hullottak, visszatért monostorába.

31. Ezután néhány nap elteltével, mikor szokás szerint a szentmiseáldozatot ünnepelték vasárnap, hirtelen fölemelte tekintetét, mire a tiszteletreméltó férfi arcát – úgy tűnt – virágzó pír öntötte el, hiszen – ahogy írva van – „a szív örömében kivirágzik az orca”. Mert abban az órában egyedül ő látta a kápolna falai közt az Úr fönt szárnyaló angyalát. S mivel a szent angyalok

¹³ Vö. ApCsel 9,15.

szeretetteljes és nyugodt szemlélése örömet és ujjongást önt a kiválasztottak szívébe, ez volt Isten férfia hirtelen örömének oka. A jelenlévők ekkor faggatni kezdték váratlan boldogsága okáról, mire ő föltekintett és így válaszolt: „Csodálatos és semmihez sem fogható az angyali természet légiessége. Hiszen, lám, az angyal, akit azért küldött az Isten, hogy ismét valami megerősítse kedves letétét, a templom falai közt ránk tekintett és megáldott, majd a tetőn át eltávozott, de semmilyen nyomot sem hagyott maga után.” Ezeket mondta a szent. De annak a letétnek a mibenlétéről, ami miatt az angyal odajött, a körülállók közül senki sem tudott semmit. A mi pártfogónk az Isten által neki adott lelket nevezte letétnek.

32. A tiszteletreméltó férfi tehát annak a hétnek a végén, azaz szombaton kegyes szolgálja, Dermicius társaságában elment, hogy megáldja a közeli csúrt. Belépve a szent megáldotta, és amikor meglátta a két gabonahalmot, hálátelten így szólt: „Nagyon hálás vagyok drága szerzeteseimnek, mert ha bárhová is el kell majd mennem tőletek, lesz elég kenyerek.” Ennek hallatán Dermicius, a szolgálja elszomorodott és így szólt: „Gyakran elkeserítesz ebben az évben, atyánk, mert sűrűn főlemlítéd távozásodat.” A szent ezt felelte erre: „Van egy titkom, amelyet, ha erősen megígéred, hogy halálom előtt senkinek sem beszélsz róla, elárulok neked.” Erre, mivel tanítványa az atya szavai szerint erősen megfogadta, hogy senkinek sem árulja el, Isten férfia a következőket mondta:

33. (Columba haláláról.) „Ezt a napot a szent könyvekben szombatnak nevezik, ami azt jelenti: „nyugalom”. És valóban szombat számomra ez a nap, mert küzdelmes életemben ez az utolsó, amelyen a küzdelmek terhei után igazi nyugalmam lesz. Innen azután, a következő vasárnap éjjelének közepén a Szentírás szavai szerint atyáink útjára térek. Az én uram, Jézus Krisztus ugyanis arra méltat, hogy meghívjon az ő örömébe, abba az örömbé, amelybe Üdvözítőm meghívására ma éjjel belépek. Így nyilatkoztatta ki ugyanis ő nekem.” Atyjának szavai hallatán a fiú keservesen sírni kezdett, és sehogyan sem lehetett

megvigasztalni, pedig a kegyes pásztor, amennyire csak tudta, igyekezett megvigasztalni.

34. Ezek után a szent elhagyta a csúrt és a monostor felé tartva leült az út közepén, azon a helyen, ahol egy később kőbe vésett kereszt látható egészen a mai napig. Isten fia itt ülve egy kis szünetet tartott, majd, íme, az a fehér ló poroszkált oda, amely a tejet szokta szállítani az istállóból a monostorba. Odaléptetett a szenthez, fejét ölébe hajtotta, majd annak sugallatára, aki Bálám szamarát is érthetően beszéltette,¹⁴ tudva, hogy ura hamarosan eltávozik és többet nem látja majd, sírni kezdett, és mintha ember lett volna, bőségesen öntötte könnyét a szent ölébe. Ennek láttán a szolga megpróbálta elzavarni, hogy ne terhelje semmivel se Isten fiát. Szent Columba azonban megakadályozta, és így szólt: „Hagyd őt, hisz szeret bennünket, hadd hullassa könnyét az ölembe. Lám, te, aki ember vagy és értelmes lelked van, semmit sem tudnál a távozásunkról, ha éppen az imént nem árultam volna el neked. Ennek az oktan állatnak azonban valamilyen módon maga a Teremtő akarta kinyilatkoztatni, hogy ura el fog távozni tőle.” E szavak után megáldotta a tőle szomorúan tovaaporoszkáló lovat.

35. Innen továbbmenve fölhágott a monostor fölé magasló dombra, majd egy kicsit megállt a tetején, mindkét kezét kitérte és megáldotta közösségét. Így beszélt: „Ennek a helynek, habár kicsi és egyszerű, nem csak az ír királyok és az ő népük, hanem a barbár és idegen népek fejedelmei is tisztelettel adóznak majd alattvalóikkal együtt. Más egyházközségek szentjei is nagy tisztelettel övezik majd.” E szavai után leereszkedett a dombról, visszatért a monostorba, leült a cellájában, majd másolni kezdte a Zsoltárok könyvét, és amikor ahhoz a vershez ért, ahol az van írva, hogy „Akik az Urat keresik, nem szűkölködnek semmi jóban”, így szólt: „Itt, a végén, abba kell hagynom az írást, mert ami ezután következik, azt már Baithinusnak kell másolnia.”

¹⁴ Vö. Szám 22.

36. Ezek után vasárnap éjjel az esti imaóra idején a szent bement a templomba. Miután végzett az imádsággal, visszatért szálláshelyére, lefeküdt fekhelyére, és ott feküdt egész éjjel, ahol gyékény helyett a csupasz föld és párna helyett kődarab volt a fekhelye. Itt azután egyetlen segítőtje füle hallatára elmondta a testvéreknek szóló utolsó intését: „Legvégül, gyermekeim, azt a parancsot adom nektek, hogy kölcsönös, és nem hamis szeretettel szeressétek egymást békességben. És ha a szent atyák példáját így megtartjátok, az Isten, a jók bátorítója segít majd benneteket, és én, aki vele leszek, szót emelek értetek. És nemcsak az evilági élet szükségleteiben lesz bőségesen segítségetekre, hanem az örök javak jutalmát is megadja majd nektek.”

37. Ezek voltak a tiszteletreméltó Columba atya röviden előadott utolsó szavai, aki erről a fájdalmas zárandokútról a mennyei hazába tért. Ezek után, ahogy közeledett az utolsó, boldog óra, a szent kicsit hallgatásba burkolózott. Azután pedig, az éjszaka közepén, a mezei emberek szokása szerint sietve elment a templomba, ott, egyedül az oltár előtt térdre borult, és elmélyülten imádkozott az Istenhez. Dermicius azonban, a segédje, késve követte őt, majd amikor kintről belesett a templomba, azt látta, hogy Isten fia miatt angyali fényesség tölti be a templomot. Ahogy a templom ajtajához lépett, azonnal megszűnt a ragyogás. Dermicius pedig belépett a templomba, majd könnyes hangon fölkiáltott: „Hol vagy, atyám?” És a homályban botladozva megtalálta az oltár előtt a szentet, amint ott feküdt a földön. Kicsit fölemelte, és szent fejét az ölébe fektette. Közben a szerzetesek közössége fáklyákkal a kezükben odaérkeztek, s mikor látták, hogy atyjuk haldoklik, mind zokogni kezdtek. És, ahogy azt néhány jelenlévőtől hallottuk, a szent, míg nem távozott belőle a lélek, kinyitotta a szemét és csodálatosan derűs arccal széttekintett mindkét irányba, tudniillik nézte az angyalokat, akik érte jöttek. Tanítványa, Dermicius szent jobbát fölemelte, hogy megáldja vele a közösséget, de a tiszteletreméltó atya, ahogy tudta, maga is fölemelte kezét. Miután így megáldotta őket, azonnal visszaadta lelkét az Istennek. Amint eltávozott,

arca piroslott és az angyali látomás következtében derű áradt szét rajta, nem halotthoz, hanem alvóhoz tűnt hasonlatosnak.

38. De nem szabad mellőzni azt sem, ami még abban az órában, tudniillik evilágból való távozásakor, az egyik hiberniai szent férfinak kinyilatkoztatott. Abban a monostorban ugyanis, amelyet írül Cluain Finchuillnak hívnak, élt egy szent ember, Lugidius, Talcanus fia, igaz és bölcs férfi. Ő, kora reggel, a társának, Fergnovusnak nagy sóhajok közt elmesélte látomását: „Az elmúlt éjszaka közepén, Szent Columba, sok egyház oszlopa,¹⁵ elköltözött az Úrhoz. Távozásának órájában lélekben azt láttam, hogy Iona egész szigetét, ahol testi valómban sohasem jártam, angyalok fényessége ragyogja be, és az ég egésze föl a magas égig az ő fényességüktől ragyog, akik azért ereszkedtek alá, hogy Columba szent lelkét a mennyek országába vezessék. Ugyanabban a pillanatban magasan zengő énekeket és dallamokat hallottam.” Ezt az angyali látomást Fergnovus, ahogy előre megmondtuk, kétség nélkül elhitte (ő ezt Szent Lugidius atya ajkáról hallotta, akinek kinyilatkoztatott). Még aznap hajón útra kelt Hiberniából, és amíg élete utolsó napjait Himba szigetén töltötte, gyakran elmesélte ezt Szent Columba szerzeteseinek. Tudniillik ez a Fergnovus sok-sok feddhetetlen alázatosságban eltöltött esztendő után győztes katonaként még tizenkét évet élt remeteségben.

39. Szent lelkének távozása után pedig az említett reggeli himnuszok eléneklését követően szent testét a templomból a zarándokházba vitték, ahová kevéssel korábban még életében ment, és mindeközben zsoltárokat énekeltek. Három napon és három éjen át végezték el a szokásos végső tiszteletadást. Amint az Isten dicséretét befejezték, a szent tiszteletreméltó testét tisztelettel a földbe helyezték, ahonnan a dicsőség fényességében majd föltámad. A fönt említett három nap elteltével, amiről nekünk személyesen ott lévők számoltak be, itt, a véghez közeledve fogok beszámolni. A tiszteletreméltó férfi közelében

¹⁵ Visszaadhatatlan szójáték az „oszlop” jelentésű *colum(p)na* latin szóval.

ugyanis az egyik testvér így szólt a szenthez: „A halálad utáni szertartás ünnepélyes elvégzése után, úgy gondoljuk, ezeknek a tartományoknak az egész népe ide hajózik majd és megtölti Iona szigetét.” Isten férfia ennek a szónak hallatán azonnal kijelentette: „Ó, gyermekem, nem úgy lesz, ahogy mondd. Hiszen a szomszédos tartomány népe nem tud eljönni temetési szertartásomra, csak egyedül a közösség szerzetesei fogják megtartani temetési szertartásomat.” Ezt a prófétai kijelentést halála után azonnal beteljesítette az isteni jószág. Mert a temetési szertartás három napján és éjjelén hatalmas szélvihar támadt, ám eső nem esett, ami megakadályozta, hogy bárhonnan is csónak érkezzék a szigetre, miután azonban befejeződött a temetési szertartás, azonnal elült a vihar. Az olvasó megítélheti ebből, milyen nagy megbecsülése volt Szent Columbának az Istennél, hiszen imájára elült a vihar, majd amikor újra parancsolt a tengernek, ahogy írva van, hullámok támadtak és megakadályozták, hogy az emberek megközelítsék a szigetet.

40. Így azután a halandó élet vége a halhatatlanság ígéretét adta a mi közbenjárónknak. Ő, a Szentírás szavai szerint, részese az örök diadalmenetnek, az atyák közé társult, az apostolok és próféták közé, a fehérruhások nyájához, akik fehérre mosták ruhájukat a Bárány vérében,¹⁶ minden folttól szeplőtelen szűzként mindenben követi vezetőjét, Krisztust. Ezeknek az eseményeknek a felidézése után bármelyik figyelmes olvasó észreveheti, milyen nagy megbecsülése volt az Istennél annak, akinek fejbőlintására angyalok szolgálnak és segédkeznek, és akiben akkora a prófétai kegyelem, és akit az isteni fényesség sugára gyakorta ragyogott körül halandó életében. Miután pedig lelke eltávozott a test tabernákulumából, ahogy néhány kiválasztott számára kinyilatkoztatott, azon a helyen, ahol szent csontjai nyugszanak egészen a mai napig nem szűnik a mennyei ragyogás, annak dicséretére és dicsőségére, aki az Atyával és a Szentlélekkel együtt él és uralkodik mindörökkön örökké. Ámen.

¹⁶ Vö. Jel 7,14.

*Szent Baithinus apát (534–596/598. június 9.)
(Vita Sancti Baithini abbatis Hiensis)*

SZENT BAITHINUS (Baithéne mac Brénaind, Saint Baoithin, Saint Buadán) ír szerzetes, Szent Columba tanítványa (feltételezhetően az unokaöccse), aki az alapító apátot követte az Iona szigetén álló monostor élén. Írországbán született és egyike volt azoknak, akik követték Columbát a ma Skóciához tartozó szigetre. Alakja fölbukkan az egyik legkorábbi ír szentéletrajzban, Szent Adamnán *Vita Sancti Columbae*-jában. Ahogy az itt olvasható, a *Codex Salmanticensis*-ben megőrzött életrajza is megemlíti, Baithinus a Tiree szigetén létesített monostor előjárója volt (ez a sziget Iona szigetétől észak-nyugatra fekszik, távolabb a skót partoktól). Ebben a monostorban a feltételezések szerint olyan szerzetesek kerültek, akiknek valamilyen vétkük miatt időlegesen el kellett hagyniuk az Iona-szigeti monostort. (Más feltételezések szerint a Baithinus vezette kisebb közösségnek az élelmiszerellátásban volt szerepe.) A rövid – és a szóhasználatában és ábrázolásában a többi szentéletrajztól jelentősen eltérő – *vitában* mindenestre hangsúlyos szerep jut az ördögűzésnek, ami alighanem annak a fegyelmező munkának a következménye, amelyet Baithinus végezhetett. Iona monostorának apátjaként csak rövid ideig szolgált, mert egy évvel Szent Columba halála után Baithinus is meghalt. Bár tisztelete főleg Skóciában terjedt el, ahol az ő nevét viseli a berwickshire-i Szent Baithinus apátság (Abbey of Saint Bathans), és ahol több helynév is őrzi az emlékét (Cille Mhaodain, Eas Bhaodain, etc.), Írországbán is él az emlékezete: a Donegal megyei Teach Baoithín (Taughboyne) település viseli a szent nevét. Szent Columbával közös ünnepnapja június 9.

1. általános jellemzés – 2. Trenanus meggyógyítása – 3. kereszt jelével az ördögi jelenés ellen – 4. az ördögűző köpeny – 5. a botjába harapó kutya büntetése – 6. isteni jel – 7. Beoanus halálos követelése – 8. az ördögtől megszállyt testvér meggyógyítása – 9. meggyógyít egy másik ördögös testvért – 10. a megáldott dárda – 11. Szent Fintinus dicsérete – 12. Szent Columba dicsérete – 13. Szent Columba szavai Szent Baithinusról – 14. halála.

1. Tiszteletreméltó Baithinus apát atyát csecsemőkorától fogva a kiváló Columba apát nevelte nagy figyelemmel az Isten Igéjében és szigorú fegyelemben, majd ahogy testben egyre érettebb lett, úgy nehezebb és tökéletesebb feladatokkal gyakorlatoztatta odaadóan. Soha senki sem kaphatta őt ugyanis pihenésen, mert vagy olvasással, vagy imádsággal, vagy kétkezi munkával töltötte szabadidejét, kivéve az olyan eseteket, amikor rokonai szükségének enyhítése végett olykor félbehagyta ezeket. Hiszen, ha úton volt vagy beszélgetett valakivel, két kezét serény lélekkel mindig imára kulcsolva tartotta ruhája alatt. Annyira átadta magát az imádságnak, hogy amikor étkezett, a szájába tett két falat közt, s ugyanígy két korty közt is, azt a szent férfiak számára ismerős verset ismételgette, hogy „Isten, az én szabadításomra, Uram, az én segítségemre siess!”¹⁷ De, ami még nehezebb volt, aratás idején, mikor az egyik kezébe fogott kévét a kazalhoz vitte, a másikat az ég felé nyújtva a Mennydörgőt¹⁸ szólította, és ilyenkor az imádság közben még az arcára szökkenő szöcskéket sem hessegette el.

Ugyanilyen figyelmes volt az Isten valamennyi parancsának teljesítésében, és amennyire az emberi törekénység megengedte, testét igába kényszerítette, és a belső embert lelki fegyverekkel fegyverezte föl az ellenséggel szemben. Mégis e tömérdek érdem közt senki sem volt annyira serény a világi kincsek megőrzésében, mint ő azoknak az erős tetteknek az elrejtésében, amelyeket általa vitt végbe az Isten. Ezért, amennyire csak képes volt rá, alázatosságból és a gőg elkerülése végett nem kívánta közszemlére tenni csodás tetteit.

2. Közülük példaként elsőnek arról kell megemlékeznünk, hogy az egyik vízkórásban szenvedő szerzetestársát, Trenanust, meggyógyította. Miután Trenanus meggyógyult, megparancsolta neki, hogy ezt senkinek se mondja el, amíg ő él. Megjövén-

¹⁷ Zsolt 70,2. (Károli Gáspár fordítása)

¹⁸ A szerző szokatlan módon a pogány római szerzők Iuppiterre használt *Tonans* melléknevét használja.

dölte azt is neki, hogy néhány nappal a halála előtt újra meg kell majd szabadítani őt ettől a fájdalomtól, és ez sok idő múlva meg is történt.

3. Abban az időben pedig, mikor Columba atya örökébe lépett, egyik nap, mikor az asztal közelében falatozott, azt vette észre, hogy egy rettenetes ördögi jelenés tekintget be az ablakon. Azon nyomban megjelölte a kereszt jelével a vele étkező testvéreket, mire az ördögi jelenés, akár a füst, azonnal elpárolgott. Mikor a testvérek megkérdezték, miért vetett rájuk keresztet, így felelt: „Lám, a Sátán éppen az imént lesett be az ablakon, miközben a testvérek vacsoráztak, hogy lássa, le-e köztük olyat, aki hanyag, aki a kenyerét nem áldotta meg Krisztus keresztjének jelével, vagy hanyagul mondott köszönetet az Istennek. Ám amint észrevette, hogy ravaszságát lelepleztem, meglátva a kereszt győzelmes jelét, vereséget szenvedett, és mint a pára, köddé vált.”

4. Egyszer, mikor Fedgenus, Virnovus apát fivére Britanniába ment a rokonaihoz, magával vitte Szent Baithinus köpenyét, mert azt gondolta, hogy azzal úgy haladhat az úton, akárha bevehetetlen fal védené, és semmilyen akadály sem tartóztathatja. Amikor pedig abban a tartományban bement egy házba és ott ördögtől megszállt emberre talált, a magasba emelte Szent Baithinus köpenyét, majd a megszállt köré kanyarította, mire a kimondott szónál gyorsabban meggyógyult ez az ember, az ördög pedig kimenekült belőle.

5. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy egy kutya könnyű harapásokkal szétmarcangolta botjának a végét, mikor azt éppen Lugbeus testvér tartotta a kezében. Ez a szerzetestársa ugyanis a piktek közt járva betért egyikük házába, mire egy igen vad kutya ugatva rárontott, és ahogy fogaival könnyedén beleharapott a botba, azonnal elpusztult.

6. Történt egyszer, hogy Szent Columba elküldte őt egy családhoz, amelyet ki akart közösíteni. Ez a család a Druym Cuillnak nevezett helyen lakott. Mikor azon az éjszakán böjtölve egy gesztenyefa alatt töltötte az éjszakát, így fordult a körülötte

ülőkhoz: „Nem szeretném addig kiközösíteni ezt a családot, míg meg nem tudom, tartanak-e bűnbánatot, vagy sem. A bosszú ítélete, amely általunk rájuk özönlik, az év vége előtt eléri ezt a fát.” A mindenható Isten pedig így mondott ítéletet a végrehajtásról. Néhány nappal később hatalmas szélrohammal együtt tűz csapott le az égből, és a koronájától a gyökeréig fölperzselve leégette róla a hánct, majd a fa a földre dőlve azonnal elszáradt, ahogy Isten embere mondta.

7. Isten egyházának egyik üldözője, Beoanus, mikor Baithinus Iona szigetén élt, követet küldött hozzá, hogy a vacsorája maradékát vigye el neki. Ennek egyetlen oka az volt, hogy alkalmat szeretett volna találni ez az ember az istenkáromlásra és a testvérek semmibe vételére. Ekkor Baithinus, amint szolgájától értesült erről, a tej maradékát, amit a testvérek meghagytak, egy edénybe öntette össze, majd a hírnökkel elküldette. Mikor Beoanus megitta, súlyos betegség kerítette azonnal hatalmába a gyomrát. Ekkor szembesült igaztalansága büntetésével, mire kijelentette: „Valóban vétkeztem a tiltó parancs ellenében, tisztátalan szájjal érintettem meg a szentet.” Isten embere azt mondta ugyanis neki, hogy soha se ízlelje meg azt, amit a testvérek meghagynak.” Erre Beoanus még hozzátette: „Most halálos fájdalmat érzek tagjaimban.” De a fájdalom ereje a következményéből válik világossá. A napnak ugyanabban az órájában ugyanis, a sziget öblén túl, miután tisztességesen meggyónt, meghalt.

8. A szerzetesek közül az egyik testvért is annyira dühös ördög gyötörte, hogyha erős vaslánccal nem kötözték volna meg, magában és a testvérekben is kárt tett volna. Mikor Baithinus tiszta alázatból visszautasította, hogy meggyógyítsa, néhány szerzetestársát ezzel a testvérrel együtt Hiberniába küldte, hogy ott a szentek imái gyógyítsák meg. Ám hogy még a nagy zárándoklat után is gyötörte az ördög, Isten férfija, Baithinus, folyamatos gyengesége miatt megszánta, ezért a szentmise-áldozatot őérte mutatta be a templomban az Istennek a testvérek körében. Miután így bemutatta érte a szentmisét, a megkötözött embert

magához hozatta a templomba és azt kérdezte általa az ördögtől, hogy „Melyik testrészen kopogtatott be a testvérhez?” Az ördög arra kényszerült, hogy válaszoljon Isten férfijának, ezért elárulta: „A bőrén keresztül jutottam belé.” Isten férfija ekkor kijelentette: „Jézus Krisztus nevében távozz azonnal ebből a megszállt testből azon a helyen, ahol beléhatoltál.” Erre olyan csoda történt, hogy az ördög távozásával az ördögi fölfuvalkodottságtól megszabadult test összezsugorodott. Amikor aztán már az egész testét odahagyta az ördög, a bőre újra ráfeszült a csontokra. Így ez a testvér még abban az órában meggyógyult az ott állók szeme láttára.

9. Egy ördögtől gyötört másik testvért is meggyógyított ilyen módon abban a monostorban, amelyet Campus Navis-nak, vagyis Magh Lunga-nak neveznek,¹⁹ és amelyet Szent Columba alapított Heth vidékén, így szólt ugyanis az ördöghöz: „Jól tudod te, ördög, hogy amiként sohasem kötöttünk barátságot te meg én, úgy nem is leszünk sohasem barátok. Ezért Jézus nevében megparancsolom neked, hogy távozz a vidékünkéről.” Parancsára így azután elmenekült az ördög, a testvér pedig kigyógyult ördöngösségéből.

10. Más alkalommal, mikor Isten férfija Iona szigetén lakott, egy dárdát vittek elébe, hogy áldja meg. Ő megáldotta a kereszt jelével, mire attól fogva sosem volt képes az állatbőrt megsebezni. Emiatt azután ezt a dárdát a kovácsmester a testvérek vasszerszámai közé keverte, nehogy bárkit is megsértsen.

11. Az igen bölcs Fintinusnak, Lippanus fiának a tanúságtételéről is meg kell emlékeznünk. Amikor ugyanis némelyek megkérdezték őt Szent Baithinus bölcsessége felől, hogy milyen és mekkora volt a bölcsessége, egyenesen, kertelés nélkül így válaszolt: „Vegyétek tudomásul, hogy az Alpokon innen senki sem fogható hozzá a Szentírás ismeretében és tudománya

¹⁹ A latin kifejezés jelentése: „a hajó mezeje”, az ír név pedig azt jelenti, hogy „a hosszú hajó(k) kikötője”. Bár a hely azonosítása bizonytalan, valószínűleg aTiriodh (Tiree) szigetén lévő Kirkapol-ról van szó, ahol ma is láthatók a monostor romjai.

nagyságában.” A körötte állók egyike azonban nem hitt neki, ezért nekiszegezte a kérdést: „Vajon bölcsebb, mint Szent Columba, a mestere?” Fintinus erre így felelt: „Hát te nem értetted meg, hogy nem a bölcsesség ajándékával teljes Szent Columbával hasonlítottam össze a tanítványát, hanem a többi bölcssekkel?” Mert őt nem annyira a bölcs tudósokkal, mint inkább a pátriárkákkal és az Isten prófétáival meg az apostolokkal kell összehasonlítani, akiben a legkomolyabban uralkodik a Szentlélek, aki a forrás és a bölcsesség és az isteni jövőtudás kezdete, aki az apostol szerint azért lett hasonlónak kiválasztás révén azokhoz, akik nem hasonlítanak hozzá, hogy gazdagítsa őket.

12. (Szent Columba ajánlása Szent Fintinus által.) Ő ugyanis bölcs a bölcssekkel, és király a királyokkal, remete a remetékkel, szerzetes a szerzetesekkel, és mintha a népből való lenne, olyan a világiakkal (annyira meghajtja magát külsőleg), és szívében szegény a szegényekkel, és apostoli módon a benne izzó nagy-nagy szeretet révén együtt örvendezik az örvendezőikkel, együtt sír a sírókkal. De az isteni bőkezűség mindeme szavai közt Krisztus igazi alázatossága uralkodik benne olyan erővel, mintha természetből fogva hozzá tartoznék.” Miután tehát a szent férfi ezt a tanúságot tette mindkettőjükéről a bölcssek körében, mindannyian egyetértettek vele, mintha az cáfolhatatlan igazság volna.

13. Ezekhez még hozzá kell venni magának Szent Columbának a róla tett tanúságtételét. Azt szokta mondani róla ugyanis, hogy Baithinus, a tanítványa, és János evangélista, Krisztus tanítványa nem különböztek egymástól sem tiszta ártatlanságukban, sem bölcs egyszerűségükben, sem tökéletes cselekedeteik szigorú fegyelmezettségében, de mestereik mégis nagy távolságra voltak egymástól erkölcsaik tekintetében.

14. A harmadik imaóra idején, amikor Szent Baithinus a templomban, az oltár mellett imádkozott az Istenhez, szinte halálos kábulat kerítette hatalmába. Ahogy a testvérek siránkozva fohászkodtak körülötte, Dermicius, Columba szolgálja, kijelen-

tette: „Lám-lám, testvérek, látjátok, hogy atyáink két ünnepe közt nem lesz nagy különbség.” Szavaira, mintha csak mély álomból költöttek volna föl, a fölriadt Baithinus ezt mondta: „Ha kegyelmet találtam az Isten színe előtt és ha egészen a mai napig tökéletesen futottam a pályát az ő tekintete előtt, én bízom abban, hogy az én atyám mennyei születésnapjáig nem halok meg.” Ami így is történt hat nappal később. Az elviselhetetlen fájdalmak tüze pedig nem akadályozta őt sem az írás, sem az imádság, sem a tanítás munkájában, egészen addig az óráig, míg elszenderülve atyái mellé nem helyezték. Ezt a néhány dolgot jegyeztük föl Szent Baithinus életéről.

*Szent Comgallus, Beannchor apátja
(510/520–597/602. május 10.)
(Vita Sancti Comgalli abbatis de Bennchor)*

SZENT COMGALL (Congal) a Down megyei Beannchor (Bangor) monostorának alapító apátja. A pikt apától és ír anyától született Comgallus ifjúkorában harcosként szolgált, majd több jelentős ír szerzetesnél (Szent Fintanus, Szent Finnianus, Szent Mobhí és Szent Ciaranus) tanult. Híres monostorát az 550-es évek második felében alapította Beannchorban, miután korábban hosszabb időt töltött Lough Erne egyik szigetén. A Szent Comgallus vezette közösség – a hagyomány szerint – rendkívül nagy létszámú volt, több ezer szerzetes élt együtt Beannchorban, akik többségükben kétkezi munkát végeztek és szigorú aszketikus életet éltek. Étrendjük meglehetősen szűkös volt, és napjában mindössze egyszer étkeztek, este. A Szent Comgallus apátsága idején a monostorban élt Szent Columbanus (†615) regulája alapján fogalmat alkothatunk a Beannchorban uralkodó szigorúságról: beszélni csak okkal lehetett, és természetes volt a hosszú böjt, a gyakori imádság, és a szerzetesek szinte folyamatosan zsoltároztak. (A 7. századból származik az a milánói Ambrosiana könyvtárban őrzött, oda a Szent Columbanus alapította bobbíói monostor könyvtárából került, Bangori antiphonáriumként – *Antiphonarium Benchorens* – ismert kódex, amely azokat az imákat és énekeket tartalmazza, amelyeket a monostorban énekeltek és imádkoztak. A kódex tartalma alapján könnyen fogalmat alkothatunk arról, mit jelentett a folyamatos imádság és milyen volt a beannchori szerzetesek liturgiája.) Szent Comgallus szoros kapcsolatban állt több híres kortársával, akik közül elsősorban Szent Columbát és Szent Brendanust kell megemlíteni. Az apát az ír szentek második generációjához tartozott, azok közé, akik vagy Britanniában tanultak (a mai Wales területén lévő valamelyik monostorban), vagy közvetlenül ott tanult szerzeteseknek voltak a tanítványai. Ünnepnapja május 10.

1. származása, szülei – 2. elmarad miatta a háború – 3. az esendő mester – 4. az első és utolsó kétségbeesés – 5. jövendölés a születéséről – 6. megkeresztelése – 7. csodás jelenés – 8. nem hull rá hó – 9. Szent Fintanushoz csatlakozik – 10. a vak meggyógyítása – 11. hazatér szülőföldjére – 12. túlzó aszkézis – 13. Beannchor monostorának megalapítása – 14. nyála

meggyógyítja a leprást – 15. cellájában tűz ragyog – 16. feltámasztja szerzetestársát – 17. a szerzetessé lett tolvajok – 18. enyhíti Critanus szomját – 19. a kíváncsi Chrymthanus – 20. a halott fiú feltámasztása – 21. az irigy Croidhe megátkozása – 22. Britanniába megy – 23. engedelmesség és csoda – 24. Engedelmes testvér története – 25. választott halál – 26. elutasítja a följánlott adományt – 27. visszautasítja a király aranyát – 28. a tej csodája – 29. csodálatos irnitudás – 30. megjövendöli Szent Findbarrus püspök halálát – 31. Szent Columba egyik társának feltámasztása – 32. feltámasztja halott szerzetestársát – 33. étel, ami nincs – 34. a szakács és az ördög – 35. szerzetestársa száraz lábbal kel át a vízen – 36. kovácsot farag az egyik testvérből – 37. teljesíti unokaöccsei kérését – 38. nyála arannyá válik – 39. Engedelmes nem égeti meg a tűz – 40. hattyúk repülnek hozzá – 41. csodálatos halfogás – 42. Cormacus csömöre – 43. leheletével tüzet gyújt – 44. a lángra lobbantott faág – 45. az egyik vezér ellen bőjtöl – 46. a kíváncsi szerzetes – 47. újabb király ellen bőjtöl – 48. az engedelmes Crimthanus – 49. Ronanus fiának megszépítése – 50. megtámadói halála – 51. Brudeus király megtérése – 52. Cantigem királyné meggyógyítása – 53. a gonosz Fergus halála – 54. Aedhanus meggyógyítása – 55. ellenáll a kísértéseknek – 56. szenvedése halála előtt – 57. utolsó napjai és halála – 58. ereklyéjének csodája.

1. Szent Comgallus apát Hibernia északi tartományából, pontosabban Dail n-Araidhe-ből²⁰ származott, amely hely a tengerparton fekszik az északi tartományban, Ultonia vidékén. Atyját Sethnának hívták. Dail n-Araidhe vezérének katonájaként szolgált, s már idős ember volt, amikor fia, Szent Comgallus megszületett. Szent Comgallust odaadón nevelték a szülei házában. Szülei nagyon szerették, mert ő volt egyetlen gyermekük.

2. Történt egyszer, mikor Szent Comgallus még kisfiú volt és szülei házában élt, hogy Dail n-Araidhe vezére összegyűjtötte seregét, hogy háborút kezdjen ellenségei ellen. Ura, a vezér háborúba hívta Sethnát is, Szent Comgallus atyját, ő azonban, mivel már igen agg volt, nem tudott hadba vonulni. Szent

²⁰ Dál nAraidí vagy Dal Araide (angolos formában Dalaray) középkori ír királyság, amelynek területe a mai Antrim, Down és Londonderry területét foglalta magába.

Comgallus azonban, aki még gyermek volt, bár vonakodott, szülei parancsára mégis csatlakozott társaival a háborúzni kívánó vezérhez. A mindenható Isten azonban meg akarta őrizni szolgáját, Szent Comgallust, hogy se kezét, se szemét ne sértse vérontás, ezért az ellenséges felek – az Isten akaratából – békét kötöttek. Szent Comgallus pedig testben és lélekben is sértetlenül tért vissza társaival a szüleihez.

3. Ezek után a még gyermek Szent Comgallus levetette a világi ruhát és egyházi öltözetet öltött magára. Egy klerikustól, aki azon a vidéken egy tanyán lakott, megtanult írni és olvasni. Ez a klerikus igen esendő és törekeny volt a testi élvezetek tekintetében. Szent Comgallus pedig példázatokkal tanította mesterét. Közülük ez az egyik. Egyik este, mikor a klerikus asszonnal hált, Szent Comgallus imádkozott és virrasztott, ruháját pedig megforgatta a birkák mocskában. Másnap a mestere megkérdezte Szent Comgallust: „Miért szennyes a ruhád?” Szent Comgallus így felelt neki: „Veszedelmesebb számodra, mester, hogy szennyes a lelked, mint számomra, hogy szennyes a ruhám. Mert rútabb szenny az, amiben te előző este fetrengtél testestül-lelekestül, mint ez.” A klerikus nem ellenkezett vele, hanem csak hallgatott, ám esze ágában sem volt megjavulni.

A már jámbor ifjúvá serdült Szent Comgallus, mikor látta, hogy még mindig ebben a tévelygésben él a mestere, otthagya őt és a szülőföldjét, majd fogta magát és Hibernia déli vidékére ment. Eljutott a luginumiak tartományába. Itt fölkereste Szent Fintanus apátot²¹ és az ő monostorát, Cluain Eidhneach-et.²² Ez a monostor, amelyet Szent Fintanus vezetett, a laigis²³ nép területén fekszik, a luginumiak vidékének északi részén, a

²¹ Szent Fintanus vagy Szent Fintán (526–603).

²² Cluain Eidhneach (angolul: Clonenagh) Portlaoise-től nyugatra, mintegy tíz kilométerre fekvő egykori apátság. Ma csak romok és egy régi temető maradványai láthatók itt.

²³ Leighlin, Loigis királyság területe.

Bladhma-hegy lábánál.²⁴ Szent Fintanus szeretettel fogadta be a közösségbe Szent Comgallust.

4. Szent Comgallus itt élt e szent közösségben nehéz körülmények között, mikor nagy sóvárgást küldött szívébe a Sátán szülőföldje és szülei iránt, mert roppant sok és kemény munkát kellett végeznie. Megkísértését meggyóna Szent Fintanus atyának, a szent atya pedig könyörgött és imádkozott érte az Istenhez. Idős előjárója imájának hatására pedig azon nyomban kitakarodott Comgallusból a Sátán. Amikor ugyanis annál a keresztnél imádkozott zokogva Comgallus, amely Cluain Eidhneach monostorának nyugati szélén áll, fentről fény ragyogta be, szívét pedig hatalmas lelki öröm töltötte el. Attól az órától fogva egész életében soha többé nem tört rá kétségbeesés.

5. Idézzünk föl most más emlékeket is Szent Comgallus születéséről és gyermekkoráról.

Szent Comgallus születéséről jövendölt előre már Szent Mac Cneisi püspök is,²⁵ aki a maga városában, nevezetesen Connerben nyugszik, s amely város a Dail n-Araidhe törzs területén fekszik. Egyik nap ugyanis, amikor Sethna, Szent Comgallus atyja és a felesége, Brig szekéren utaztak és elértek arra a helyre, ahol a püspök tartózkodott, amikor Mac Cnisi meghallotta a szekér nyikorgását, így szólt szolgálaihoz: „Nézzétek, kik ülnek a szekéren. Olyan ember alatt nyikorog ugyanis, akiben túlsordul az Isten kegyelme.” A szolgák erre odapillantottak, majd ezt mondták a püspöknek: „Uram, Sethna, a harcos, és felesége jönnek a szekéren.” A szent püspök erre ezt felelte nekik: „Bizony, ez az asszony olyan gyermeket hord a méhében, akinek nagy lesz a dicsősége a mennyben és a földön. Holnap ez az

²⁴ Sliabh Bladhma (latinul: Bladinae montes, angolul: Slieve Bloom Mountains).

²⁵ Macnisiensis Connerensis. Az ismeretlen szerzőjű *Chronicon Scotorum* az 508-as évhez a következőket jegyezte föl: *Mac Cnissi {i. Aongus} episcopus Condire quienuit cuius pater Fobraoch dictus est cuiusque mater Cnes ingen Comaide do Dháil Ceithire a qua nominatus est Mac Cneisi.* Illetve, hogy: *Muircertach mac {Earca} regnare incipit.*

asszony, Brig, napkeltekor, Mourne városában²⁶ tiszteletreméltó fiút szül majd, akinek Comgallus lesz a neve. Nagy lesz ő Isten színe előtt, s a Nap legfényesebb sugara módjára ragyog majd Hiberniában.”

Úgy is lett, ahogy azt Mac Cneisi püspök megjövendölte.

6. Később egy nap elvitték a szent gyermeket egy Feidhlimidh nevű presbiterhez,²⁷ hogy keresztelje meg. Ez a pap már sok esztendő óta vak volt, a keresztelés szertartására azonban jól emlékezett. Azon a helyen már régóta nem volt víz, mikor azonban Comgallus, a szent gyermek megérkezett, azonnal kristálytisztá vizű forrás fakadt ott a földből. Mikor értesült erről ez a vak presbiter, megmosta arcát. Erre szeme azonnal megnyílt, s hosszú vaksága után újra a szemével olvasta föl a keresztelés szertartását. Hálát adott az Istennek, majd megkeresztelte a gyermeket, gyógyulásának szerzőjét. A szent gyermek, Comgallus pedig szülei házában nevelkedett tovább.

7. Történt egy nap – ekkor Comgallus már kisfiúvá csepereedett –, hogy mikor valami apró dolgon ügyködött a házon kívül, íme, egyszer csak álmosság lepte meg és elaludt. Azután pedig, hogy az anyja ment, hogy megnézzze, mivel foglalatoskodik, azt látta, hogy tűzoszlop ereszkedik alá a mennyből egészen a szunyókáló gyermekig. Az asszony megrémült. Nem tudta, mihez kezdjen, nem mert ugyanis odamenni a fiához, mert azt hitte, elégeti őt a tűz. Az Isten rendelése szerint tehát türelmesen várt. A szent gyerek pedig fölébredt álmából. Arca kipirult és szeme is vörös volt. Ekkor így szólt az anyjához: „Figyelj, anyám. Senkinek se mondd el nagy hirtelen, amit láttál.” Az asszony egy ideig magában tartotta a dolgot, majd később töviről-hegyire mindenkinek elmesélte, milyen jelenést látott.

8. Egy másik alkalommal Szent Comgallus Dail n-Araidhe törzse vezérének táborában tartózkodott, mikor az egyik éjszaka

²⁶ Mourne hegység északra.

²⁷ A pap ír neve azt jelenti: „örökké jó”. Latinos alakváltozatban Fedelmidi-us vagy Fedlimidius. A *Felix* és a *Philip* nevekkal szokás rokonítani.

hatalmas mennyiségű hó hullott a táborra. Szent Comgallusra azonban, aki a társaival együtt a tábor közepén verte föl sátrát, nem hullott egyetlen hópehely sem, hanem kis erőd módjára mindenfelől magas falként vette körül a hó a szentet. Mindenki csodálkozott ezen, mire a vezér így szólt hozzájuk: „Comgallus, a szent gyerek a mai naptól fogva szabad ember a társaival együtt. Nem tartozik többé a hatalmam alá, és nem áll többé fölötte világi hatalom. Ő ugyanis az Isten szentje.”

Szent Comgallus ezután, hogy szabadságot és engedélyt kapott, cserébe megáldotta a vezért, majd övével együtt hazatért. A vezér pedig – Szent Comgallus áldása révén – hatalmas és kegyelmes úr lett.

9. Egy napon Szent Comgallus és atyja a földjükön sétáltak, mikor Comgallus így szólt az atyjához: „Atyám, minden gondjával együtt el kell hagynunk ezt a földet.” Mivel atyja nem értett vele egyet, megismételte: „Te, atyám, műveld csak ezt a talpalatnyi földet, én azonban útra kelek, s az én Uramnak, Istenemnek való odaadással jobb és nagyobb földet keresek.”

Elhagyta ezután a szülői házat, de egy ideig még írni-olvasni tanult a szülőföldjén. Majd fölkerelkedett és fölkereste Szent Fintanust, a luginumiak tartományában lévő Cluain Eidneach monostorában, ő pedig befogadta.

10. Ebben a monostorban, Cluain Eidhneachben történt egy alkalommal, hogy egy vak férfit vezettek Szent Comgallus elé. Társaival együtt azt kérte tőle Krisztus nevében a vak, hogy adja vissza neki a szeme világát. Szent Comgallus ekkor Krisztus nevében nyálat kent ujjával a szeme fölé. A szent nyála pedig Isten kegyelme révén azon nyomban meggyógyította a vak szemét: visszakapta szeme világát, majd visszanyert látásának örülve tért haza.

11. Hosszú idő telt el már, mikor Szent Fintanus arra utasította Szent Comgallust, hogy térjen vissza szülőföldjére s építsen ott cellát Krisztus szolgálóinak gyámolítására. Szent Comgallus ekkor már régóta nem viselt semmilyen tisztséget, nem akart ugyanis semmilyen rangot elfogadni. Miután azonban megkapta

Szent Fintanus atya áldását és engedélyét, Szent Comgallus a rá bízott tanítványokkal együtt elindult szülőhazájába. Útba ejtette a Szent Kiaranus²⁸ monostorában élő szent közösséget, amely Cluain meic Noys községében élt, s egy bizonyos ideig ott maradt nagy szentségben.

Ezt követően hazatért, miközben napról napra több katolikus férfi gyűlt köréje. Itt azután Szent Ligidus püspök²⁹ őszinte meggyőződéssel előbb diakónussá szentelte Szent Comgallust, majd egy idő után pappá. Ezután Szent Comgallus körbejárt szülőföldjén, s egy ideig azzal foglalkozott, hogy az evangélium magvait hintette el a nép körében.

12. Szent Comgallus elhatározta, hogy meg fogja vetni, ami mulandó, és szerette volna magához ölelni azt, ami örök. Elment tehát Erne tavához,³⁰ s áthajózott az egyik szigetre, amelynek Custodiaria-sziget a neve. Ezen a helyen lakott igen mostoha körülmények között, miközben ügyet sem vetett a földi dolgokra. Szerzetestársai követték őt erre a szigetre, de nem voltak képesek olyan zord körülmények közt élni, mint az apátjuk. Az éhezés és a hideg miatt heten meghaltak közülük. Mikor a szent atyák meghallották ezt, fölkeresték és megkérték, hogy szeretetből enyhítsen kicsit túlzott szigorán testének az Istennek való táplálása és a testvéreknek Krisztus szolgálatában való megőrzése végett. Szent Comgallus ugyan nem akart

²⁸ Ciarán mac an tSaeir (angolul: Saint Ciarán of Clonmacnoise) (516 – 549) Írország tizenkét apostolának egyike. Ő alapította 544-ben Cluain Mhic Nóis (Clonmacnoise, az ír elnevezés jelentése: „Nos fiainak rétje”) monostorát, amely Offaly megyében, a Shannon folyó partján feküdt. (Ma már csak romjai láthatók.) Szent Ciarán Roscommonban született, Connachtban. Az apja ács és kocsikészítő volt.

²⁹ Szent Moluag (Lua, Luan, Luanus, Lugaidh, Moloag, Molluog, Molua, Murlach, Malew) vagy Szent Lughaidh (510–592). Dál nAraide nemesi családjából származott.

³⁰ Loch Éirne (angolul: Lough Erne) nagy kiterjedésű tórendszer Fermanagh megyében (Észak Írországban). A tó fontos szerepet játszik az ír mitológiában. Comgallus föltehetően a Lower Lough Erne egyik szigetére vonult vissza, White Island-re, amelyen kora-középkori templom és monostor maradványait tárták föl.

emberi érdekből enyhíteni a szigoron, amelyet az Isten miatt kezdett gyakorolni, kegyesen mégis engedett azonban a testvérektől megkövetelt szigorú életmódból, s megengedte, hogy úgy éljenek és azt csinálják, mint a többi szerzetes.

13. Elhatározta ezután Szent Comgallus, hogy elhagyja Hiberniát, Krisztusért elzarándokol a tengeren át Britanniába, és ott telepszik le. Az őt fölszentelő Szent Ligidus püspöknek és más szenteknek a könnyei és esdeklése azonban az Isten akaratából meggyőzték és visszatartották őt Hiberniában. Elengedték a monostoron kívülre, hogy remetelakokat és monostorokat építsen szülőföldjén az Istennek. Azon a helyen, amelyet az „ul-toniaiak nagysága”-nak hívnak, Keleten a tengerparton alapított is egy hatalmas monostort, amelyet Beannchor-nak³¹ neveznek. Szerzetesek roppant tömege sereglett ide Szent Comgallus miatt, és emiatt már nem volt elég nekik egyetlen hely. Ezért később sok remetelakot és több monostort is alapított, s nemcsak az ultoniaiak földjén, hanem Hibernia más tartományaiban is. Ezekben a remetelakokban és monostorokban háromezer szerzetes élt Szent Comgallus felügyelete alatt. A legnagyobb és leghíresebb valamennyi közül a már említett Beannchor monostora volt, ahol aztán nevezetes várost építettek Szent Comgallus tiszteletére.

14. Mikor Szent Comgallus egy alkalommal ott tartózkodott egyedül félrevonulva, a háromnapos böjt után törődött és szomjasan kitérte kezét az ég felé, s nyála ekkor a földre hullott. Szent Comgallus pedig csodálatos önmegtartóztatásra képes férfi volt. Hiszen, íme, a szent az ég felé emelte tekintetét, miközben egy leprás koldus a segítségét kérve halkan odalopózott hozzá. Mikor észrevette a szent földre hullott nyálát, lassan kinyújtotta felé a kezét, felszedte a kövezetről, vízzel összekeverte, majd miután hittel eltelten megmosdott benne, azonnal megtisztult a leprától. Ezután hatalmas örömmel visszasietett Szent Comgallushoz, aki addig mit sem tudott minderről, s őszintén

³¹ Szent Comgallus 558-ban alapított Beannchor (Bangor) monostorát (Down megye, Észak-Írország).

megvallotta neki, mit tett. A szent így válaszolt neki: „Menj békével, s ne mondd el senkinek, hanem adj hálát az Istennek, a te Üdvözítődnék.” Az pedig ment, és inkább mindenkinek elmesélte.

15. Egyik éjszaka a testvérek közül az egyik ifjú, Meldanus fölkereste a cellájában egyedül lakó Szent Comgallust, mert szeretett volna a tudomására hozni valamit. Mikor a közelébe ért, azt látta, hogy a cella belseje lángokban áll, s úgy ragyog az egész, mintha a Nap sütné odabent. A kis cella minden ablakán és minden résén át napsugarak törtek át. Ekkor ez az okos ifjú nem mert közelebb menni, hanem keresztet vetett és lassan hátrább húzódott. Szent Comgallus, aki tudta, mi történt, másnap magához hívatta ezt a testvért és így szólt hozzá: „Nézd, fiam, életedben soha senkinek el ne mondd, amit láttál.” Ő azonban képtelen volt magában tartani.

16. Egyszer Szent Comgallus fekhelyet készített fatáblákból a két kezével, mikor meghalt az egyik testvér. Ekkor az egyik szerzetestársa, Enanus, így szólt hozzá: „Szent atyám, jó dolgot teszel a haldokló testvérekkel itt, mivel nagy hasznukra lesz, hogy megbocsátást nyerjenek. Bárcsak én is kiérdemeltem volna, hogy ezen az ágyon távozzam ebből a világból.” Szent Comgallus erre így felelt neki: „Úgy lesz, testvérem, ahogy szeretnéd. Erről a fekhelyről jutsz majd a mennybe.” Történt ezután, hogy elküldték ezt a testvért Beannchor monostorából egy távoli helyre, s míg ott tartózkodott, meghalt. Szent Comgallus atya ekkor meghagyta, hogy vigyék a már kihűlt tetemét Beannchor monostorába, ahol azután Szent Comgallus két nappal később életre keltette. Ez a testvér ezután még sok évet élt, élete végén pedig arról a fekhelyről távozott a mennybe, úgy, ahogy Szent Comgallus megjövendölte. Ez a feltámasztott testvér egyébiránt gyakran mesélte a többi testvérnek, mit látott és hallott: „Két, Isten által küldött angyal vezetett a mennybe. Mikor közöttük haladva már félúton jártunk, íme, újabb angyalok jöttek szembe velünk és így szóltak: »Vigyétek vissza ezt a lelket a testébe. Krisztus szolgálja, Comgallus azt kérte ugyanis az Istentől, hogy

engedje őt át neki. Vezessétek hát vissza a testébe, s egészen öregségéig maradjon Szent Comgallus mellett.« És ez így is történt.”

17. Titokban rablók és tolvajok fosztogatták a szerzetesek veteményeseit és gyümölcsöseit. Mivel nagyon keserűen vették ezt tudomásul a testvérek, sűrűn panaszkodtak Szent Comgallusnak: „Hiába fáradozunk, atyánk, hisz munkánk gyümölcse sem a testvéreknek, sem a zarándokvendégeknek nincs hasznára, mert gonosz emberek megfosztottak tőle bennünket.”

Következő éjjel Szent Comgallus megáldotta a kertet a kereszt jelével és így szólt: „Vakítsd meg, mindenható Úristen, az ide merészkedő tolvajokat, s addig ténferegjenek itt fel s alá, míg rá nem döbbennek, hogy mit tettek, mert te, Uram, mindenre képes vagy.”

Azon az éjszakán újra odalopakodtak a tolvajok, de elvesztették szemük világát és össze-vissza bolyongtak a kertben, és semmilyen kaput vagy rést nem találtak, amelyen kiszökhettek volna. Legvégül zsákmányukkal együtt bementek a nagyterembe,³² ahol aztán lerakták a zsákmányt, s a szerzetesek szeme láttára térdet hajtottak és bűnbánatot tartottak. Szent Comgallus pedig szerzetesekké tette őket.

18. Meghívták egyszer Szent Comgallushoz a Húsvét ünnepére Critanust, a szent atyát, a tiszteletreméltó remetét. Critanus pedig látta, hogy a szent Húsvét ünnepén ragyogó angyalok gyűlnek Szent Comgallus köré, akik hol az oltárt érintették és áldották meg, hol a kelyhet, hol pedig Szent Comgallus kezét meg az arcát, s a felajánlást együtt mondták vele. Critanus, a szent remete ennek láttán így szólt szívében, mivel már igen megszomjazott a hosszú böjt után: „Ó, Uram, bárcsak olyan itallal olthatnám szomjamat, mint amelyet Szent Comgallus ízlelt.” Szent Comgallus a prófétálás lelke miatt tudta, mire gondol a szent remete, így miután elvégezte a szertartást, a cellájába tért, és azonnal belekóstolt az italba, majd magához

³² Az itt szereplő latin *curia* szó tanácskozótermet jelent.

hívatta egyik szolgáját, akit Segenusnak hívtak, s így szólt hozzá: „Vidd el ezt az italt az öreg Critanusnak, aki nagyon szomjas. Igya meg, és közben áldja az Urat. Áruld el neki, hogy tőlem hoztad, mert hívó és türelmes ember.” Az atya pedig hálát adott mindezekért Krisztusnak.

19. Egyik éjjel az egyik testvér, Crymthanus, aki Szent Comgallusnak volt a szolgája, miután elkészönt Szent Comgallustól, aki a cellájába tért, hogy lepihenjen, miután kívülről bezárta az ajtót, maga aztán visszatért a dormitóriumba. Kis idő múlva azonban visszament, hogy ellenőrizze, alszik-e már a szent. A szent pedig már aludt akkor. Noha a testvér az ajtó előtt várakozott, kevéssel később azt látta, hogy ragyogó fény tölti be a cellát, s azt is észrevette, hogy Szent Comgallus a szónál is sebesebben fölkel s ragyogó, szép arccal boldogan imádkozik. Később aztán így szólt a kint ácsorgó testvérhez: „Crymthanus! Mit csinálsz itt? Ne maradj itt, hanem siess, menj vissza gyorsan, és senkinek se mondd el, amit láttál.” Az a testvér pedig megrettent és gyorsan odébbállt, majd másnap bűnbánatot tartott.

20. Egyik nap sétája közben szembejött az úton Szent Comgallusszal egy férfi, akit Beoganusnak hívtak. Halott kisfiát karjában tartva hozta. Mikor meglátta, így szólt Szent Comgallushoz: „Szent atya, Krisztus nevére kérlek, támaszd föl egyetlen fiamat. Tudom, hogy bármit kérsz is az Istentől, neked meg fogja adni.” Szent Comgallus ekkor föltekintett az égre, fohászkodott az Úrhoz, majd imája végén így szólt az apához: „Ha az Isten akarja, élni fog a fiad. Várj itt, míg ide nem ér hozzád Szent Kainnichus apát. Add majd oda neki fiadat, hogy áldja meg a szent jellel. Ma ugyanis ezen az úton fog jönni.”

Szent Kainnichus pedig nagyjából egy órával később valóban arra jött, a gyászoló ember pedig így szólt hozzá ekkor: „Íme, egyetlen fiam meghalt. Kérlek, uram, áldd meg őt Krisztus jelével.” Szent Kainnichus máris odafordult ehhez az emberhez, föltekintett az égre, s ezt mondta neki: „Fiad élni fog, mert az Isten megadta ezt Szent Comgallus atyának.” A fiú pedig, akit

Glassanusnak hívtak, épen és egészségesen újra életre támadt. Hálát rebegett, majd atyjával együtt eltávozott.

21. Volt egy kegyetlen, zsarnoki, kemény és igen rosszinulatú ember, aki Turtaraidhe törzséből származott. Croidhe volt a neve,³³ anyját pedig Luch-nak hívták, ami latinul egeret jelent. Mikor Szent Comgallus szerzetestársai szűkében voltak az élelemnek, így szóltak Szent Comgallushoz: „Íme, itt van ez az alamizsnaként kapott ezüstedény. Ha jónak látod, adjuk el élelemért cserébe, hogy legyen mit enniük a testvéreknek.” Ekkor az előbb említett zsarnoki Croidhét elhívták Szent Comgallushoz. A szent így szólt hozzá: „Íme, itt ez az ezüstedény, amelyet Isten küldött a testvéreknek. Adj élelmet cserébe érte.” Ennek a Croidhének ugyanis bőven volt élelme. Ám Croidhe gonosz góggal így felelt: „Nem akarom a magaménak, ami a tiétek, ami pedig az enyém, az nem lesz a tiétek. Inkább akarnám, hogy egér falja föl az élelmet, mintsem, hogy ti egyétek meg.” Croidhe ugyanis az anyjára gondolt. Szent Comgallus erre haragra gyulladva így válaszolt: „Úgy legyen, ahogy mondtad. Minden élelmedet egerek falják föl, és ne legyen belőle semmi hasznod se.” S ez így is történt. Azt a két hatalmas halmot ugyanis, amely legalább tizenöt szekényi gabona volt, egerek falták föl. Harmadnapra semmi sem maradt belőle, csak ocsú és konkoly, ahogy azt a szent előre megmondta.

22. Hét évvel Beannchor monostorának megalapítása után Szent Comgallus atya elhajózott Britanniába, mert szeretett volna meglátogatni néhány szentet, s valamennyi ideig velük maradni. Az egyik faluban, Heth vidékén monostort alapított³⁴ s egy kicsit ott maradt.

Egyik nap, mikor Szent Comgallus egyedül dolgozott kint a mezőn, ruhájára egy krizmát tartalmazó szelencét tett. Aznap rengeteg pogány pikt rabló tört rá a falura, hogy kifosszák és elragadjanak mindent, ami csak ott van, akár ember, akár jószág.

³³ Az ír név jelentés: „szív”.

³⁴ Tiree szigetén alapíthatta ezt a monostort Szent Comgallus.

Mikor a pogányok odaértek a mezőn serénykedő Szent Comgallushoz és meglátták a ruhájára tett szelencét, azt hitték, hogy az Szent Comgallus istene. Nem merték hát bántani a rablók, mert megrettentek az ő Istenétől. Szent Comgallus szerzetestestvéreit azonban minden holmijukkal együtt a hajókra vitték a rablók. Ennek láttán Szent Comgallus megindultan így fohászkodott: „Uram, támaszom, menedékem és szabadítóm.”³⁵ Imádkozott az Úrhoz, majd keresztet rajzolt az ég, a föld és a tenger felé, mire a pogányokat azon nyomban vakság sújtotta. Ráadásul még a tenger is rettenetesen föltámadott, annyira, hogy partra vetette a hajókat, a pogányok pedig súlyosan megsebesültek. Ekkor minden zsákmányukat elengedték, s nagy könyörgések közepette bocsánatért esedeztek Szent Comgallushoz. A szentet ekkor már megindította az irgalom, ezért fohászkodni kezdett értük. Erre visszanyerték szemük világát, a tenger pedig lecsendesült. Ekkor a rablók üres kézzel, vereséget szenvedve hazatértek.

Ezután Szent Comgallust sok szent férfi kísérte vissza Hiberniába.

23. Szent Comgallus atya monostorában az volt a szokás, hogy ha valaki feddően szólt a másikra, akár maga is méltó lett volna a szidalomra, akár nem, annak, akire rászóltak, alázatosan azonnal térdet kellett hajtania. Amikor tehát Szent Comgallus atya Hibernia északi vidékén egy szigeten időzött, egyik nap, hogy a testvérek a tó közepén csónakáztak, a kormányos ráripakodott az egyik testvérré. Erre ez a testvér, mit sem törődve a víz jelentette veszedelemmel, hogy térdet hajtson a másik előtt, bocsánatot kérve kiugrott a csónakból, mivel a csónak kicsi volt. A testvért ekkor azonnal elnyelte a víz. A testvérek ezután nagy szomorúan elmentek Szent Comgallushoz, s hírül vitték neki a történeteket. A szent atya pedig zavarodottság nélkül ezt felelte nekik: „Képes az Isten élve megőrizni testvérünket a víz alatt is. Menjetek vissza, és keressétek őt ott, ahol elnyelte a víz.” A testvérek erre visszamentek oda, ahol testvérük elmerült, s az

³⁵ Vö. Zsolt 18,3.

egyikük, aki nemcsak a víz felett, hanem a víz alatt is tudott úszni, a tó mélyébe vetette magát. Rátalált az ifjúra, amint arccal lefelé hevert a tó fenekén, majd élve és egészségesen fölvitte magával a felszínre. Ez az ifjú, aki a nap első órájától a kilencedik óráig volt a víz alatt,³⁶ ezt mondta idősebb testvéreinek: „Semmilyen baj sem ért a víz alatt. Úgy feküdtem ott, mintha a szárazföldön feküdném.” A testvérek ennek hallatán megerősödtek abban, hogy alázattal kell elviselni a megpróbáltatásokat.

24. Élt Szent Comgallus atya monostorában egy igen engedelmes és szelíd ifjú, akit a testvérek Engedelmesnek neveztek.³⁷ Ő minden utasítást azon nyomban végrehajtott, s amit tiltottak, azt úgy kerülte, akár a mérget. Egy napon tehát, mikor Szent Comgallus atya útra kelt, a többiekkel együtt ez az ifjú is ott volt kíséretében. Mikor egy olyan részre értek a tengerparton, ahol a dagály ellepte a szárazföldet, az egyik testvér rászólt az említett ifjúra, Engedelmesre. Amint meghallotta a feddő szavakat, arccal előre azonnal levetette magát a parton, s így ő lett Szent Comgallus pallója. Ez a testvér ugyanis sok mindenben szokott segíteni a szent atyának. A többi testvér azonban nem tudta, hogy szerzetestársuk fekszik ott, hanem mentek tovább az útkon. Ez a testvér volt ugyanis a legutolsó a sorban. Amikor az előtött partról a száraz részre értek, Szent Comgallus megkérdezte, hogy merre van Engedelmes testvér. Mivel nem találták, a szent atya újra megkérdezte őket: „Vajon nem szólt-e rá valamelyikőtök?” Ekkor az egyikük bevallotta, hogy ő ráripakodott. Erre Szent Comgallus meghagyta nekik, hogy menjenek vissza és keressék meg Engedelmost. Ők pedig visszasiettek, de a dagály útjukat állta. Mégis megtalálták szerzetestestvérüket, amint a parton feküdt, a tenger azonban teljesen elborította a partot. Őt azonban egy ház szélességű területen érintetlenül hagyta a parton a víz. A testvérek fölkeltek, ő pedig velük

³⁶ Azaz reggel 7–8 órától délután 15–16 óráig.

³⁷ Az életrajz szerint Oboediens volt a neve.

együtt visszatért Szent Comgallushoz. Ekkor a szent atya vele és a többiekkel együtt dicsérte az Istent.

25. Egy alkalommal, mikor Szent Comgallus éppen úton volt, az egyik fiatal fiú váratlanul meghalt a monostorban. Ugyanaznap Szent Comgallus is visszatért a monostorba. Mikor hírül vitték neki, hogy mi történt, így szólt: „Az én vétkem, hogy ez a kisfiú idő előtt elhunyt a monostoromban.” E szavak után elment arra a helyre, ahol a fiú kihűlt teteme feküdt. Mikor ott imádkozott, a halott újra életre támadt, s ekkor a szent atya ezt suttogta neki: „Szeretnél, kisfiam, életben maradni?” A jámbor gyermek pedig inkább a halált választotta, mire Szent Comgallus megáldotta, s a fiú abban a pillanatban nagy békességben kilehelte lelkét.

26. Egy világi ember igen komolyan megkérte egyszer Szent Comgallust, hogy egyik birtokát fogadja el adományként. Isten embere azonban nem akarta elfogadni. Végül, amikor már nagyon terhére volt a kérése, ezt mondta neki: „Miért akarod rám ragasztani a leprát?” Azt az embert pedig szíven ütötte ez a szó, és haragosan eltávozott.

27. Igazságtalan király kereste föl egyszer Szent Comgallust. Volt nála egy erszény, tele arannyal és ezüsttel, s Szent Comgallusnak akarta ajándékozni. A király megállt a lakhelye előtt, s küldöncel megüzente a szándékát Szent Comgallusnak. A szent ember azonban tekintetre sem méltatta az erszényt, hanem csak ennyit jegyzett meg: „Ugyan miért akarja ránk zúdítani a bűnös a bűneit? Tartsa meg magának valamennyi igaztalanságát, s legyen csak övé azok gyümölcse.” A király ezután odább állt az erszényével együtt.

28. Meglátogatta egyszer Szent Comgallus monostorát egy tiszteletreméltó életű férfi, Szent Findbarrus püspök,³⁸ aki az általa alapított városban, Magh Bile-ben³⁹ nyugszik, és ahol sok

³⁸ Movillai (Maigh Bhile) Finnian (495k. – 579/589. szeptember 10.) ír misszionárius. Leghíresebb tanítványa Szent Columba.

³⁹ Mainistir Mhaigh Bhile („A nevezetes/ősi fa síkja”), Ulster tartományban, Down megyében. 540-ben alapította Szent Finnian, Dál Fiatach

csodát tett. Comgallus atya a szerzetestársaival együtt szerfelett örült egy ily nagy és ily jelentős vendég érkezésének. Mikor pedig a püspök és Comgallus együtt vacsoráztak a társaikkal, valaki jelezte Comgallusnak, hogy a püspök betegsége miatt szeretne egy kis tejet inni. Az asztalon azonban nem volt más, csak kenyér, víz és egy kis zöldség, mert a tej és minden más étel is ismeretlen volt azelőtt Szent Comgallus monostorában. Ekkor Szent Comgallus, noha tudta, hogy nincs tej a monostorban, mégis elküldetett a pincébe. A pincében pedig mégis akadt egy nagy korsó kiváló tej, méghozzá olyan sok, hogy mindenkinek elég lett volna. Mikor odatették a püspök elébe, ő meghagyta, hogy töltsenek belőle mindenkinek. Miután a korsót visszavitték a pincébe, soha többé nem került elő. Később a püspök és más szentek javaslatára a szeretet érdekében Szent Comgallus monostorában is tartottak tejet a betegek és öregek számára.

29. Volt egy fiatal fiú, aki írni tanult, de senki sem volt képes megtanítani, mert amit írt, arról alig lehetett eldönteni, hogy emberkéz írta-e, vagy madár kapirgálta. Így ment ez sok napon át. Végül fölkereste Szent Comgallust, a szent ember pedig megáldotta ennek a fiúnak a szemét és a kezét. Erre az írása azonnal tisztább lett, olyannyira, hogy a többi írnokot is fölülmulta. A másolás mesterségében azután gyakorlott mester és tanár volt egész életében.

30. Történt, hogy az egyik éjszaka, mikor a testvérek összegyűltek a templomban, így szólt hozzájuk Szent Comgallus: „Imádkozunk, drága testvéreim, atyánk, annak a Szent Findbarrus püspöknek a lelkéért, akit éppen most visznek angyalok a mennybe.”⁴⁰ Másnap kiderült, hogy úgy történt, ahogy Szent Comgallus mondta.

31. Egy másik alkalommal, mikor Szent Columba hajón utazott, az egyik szerzetestestvér meghalt a hajójút alatt. Ahogy

király pártfogásával. A monostor egészen 1542-ig, a monostorok felosztásáig működött. A hely elnevezése arra utal, hogy azon a helyen korábban az ősi kelta vallás keretében a druidák egy szent fát tiszteltek.

⁴⁰ 589. szeptember 10-én.

elértek abba a kikötőbe, amelyet Inbyr Beg-nek⁴¹ neveznek, a hajóról egyenesen Szent Comgallus monostorába siettek, ahol nagy örömmel fogadták őket. Maga Szent Comgallus atya mosta meg a szerzetesek lábát, majd megkérdezte őket: „Van még valaki rajtatok kívül?” Szent Columba erre így felelt neki: „Egyikünk hátra maradt, hogy őrizze a hajót és a rakományt.” Comgallus ekkor ezt mondta: „Jöjjön ide hozzánk az a testvér is. A hajó biztonságban van a rakománnyal együtt.” Szent Columba azonban már észrevette korábban Szent Comgallus erejét, ezért így folytatta: „Az a testvér nem fogja otthagyni a hajót, csak ha te hívod.” Szent Comgallus ekkor odament a hajóhoz, a hajón pedig ott találta holtan a testvért. Erre imádkozni kezdett érte az Istenhez, és ezt mondta: „A mi Urunk, Jézus Krisztus nevében kelj föl, fiam, s csatlakozz testvéreidhez.” Erre a szóra máris fölkel, mintha álmából ébredt volna, szeme csipás volt ugyanis. Amint visszafelé lépkedtek a monostor felé, Szent Comgallus észrevette, hogy csipás, mire megjegyezte: „Vajon egy csipást kértem az én Uram Istenemtől?” Majd fölszólította a testvért: „Mosd meg az arcodat, testvérem.” Víz azonban nem volt a közelben. Isten rendelésére a szent szavai nyomában mégis forrás tört elő a földből. Miután ennek vizében megmosta arcát a testvér, újra látott a szemével, sőt a szeme még szebb és ragyogóbb lett, mint korábban volt, és éleslátása még öregkorában sem csökkent. Ennek a csodának a láttán a testvérek lelke lángra lobbant, hogy méginkább szeressék az Istent.

32. Egyik nap, miközben a testvérek dolgoztak, egyikük nagy szenvedések közepette meghalt, és déltől egészen a kilencedik óráig élettelenül feküdt. Szent Comgallus azonban, aki nehezen viselte testvére váratlan halálát, fohászkodott az Istenhez, s újra életre támasztotta őt. Ő pedig épen és egészségesen tért vissza társaival a cellájába.

33. Meglátogatta egyszer Szent Columba Szent Comgallust. Bevonultak a templomba, majd bemutatták a szentmiseáldoza-

⁴¹ Valószínűleg egy Bangor monostorához közeli kikötő neve.

tot. Ezután visszatértek a refektóriumba, s falatozni kezdtek. Szent Comgallus egyszercsak meghagyta az egyik testvérnek, hogy hozzon valamilyen ételt, olyan azonban éppen nem volt a monostorban. A szerzetestestvér ekkor engedelmesen, habozás nélkül kiment a kamrába, s mikor az Isten kegyelméből rálelt arra, amit a szent kért, odavitte a szenteknek. Isten szolgálai pedig hálát adtak az Istennek és elfogyasztották. Szent Columba azonban, aki látta, hogy ez az Isten ajándéka, így szólt Szent Comgallushoz: „A te étkeidet, szent atya, nem szabad oktanul elfogyasztani. Nem ember készítette ugyanis, hanem Isten angyalának a segítségével készült.” A többiek pedig belátták ezt és így szóltak: „Áldott az Isten az ő ajándékaiban.”

34. Egy másik alkalommal, mikor Krisztus szentjei, tudniillik Comgallus és Columba az asztalnál ültek, azt vették észre, hogy szakácsuk helyén teljesen józanul ott üldögél az ördög. Ekkor Szent Columba így szólt: „Mit látsz, Comgallus atya?” Szent Comgallus ezt válaszolta: „Látom, hogy ott ül az ördög.” Columba erre így folytatta: „Most megvizsgáljuk, hogy milyen szakácsod is van, akinek a székében az ördög ücsörög.” Előszóltatták a szakácsot, s amikor ő is látta, hogy az ördög üldögél a helyén, villámlo tekintettel ezekkel a szavakkal ripakodott rá: „Nyomorult ördög, mit keresel te itt? Milyen pimaszságból foglaltad el a helyemet? Bizony mondom, soha nem találkoztam veled fiatalságom óta. Mindenesetre hordd el magad. Szedd a csülköd, szaladj hát, amilyen gyorsan csak tudsz, a tenger fenekére vagy a pusztaságba, hogy senkinek se árthass.” S, íme, az ördög erre meg se mukkant, hanem nyomban elkotródott.

Szent Comgallus és Szent Columba ekkor bűnbánatot tartottak, amiért az ördögi látomás miatt nem akarták elhinni, hogy a testvér feddhetetlen. A többieknek azonban épülésére szolgált mindez.

35. Egyik nap valamilyen halaszthatatlan okból így szólt Szent Comgallus az egyik testvérhez: „Menj gyorsan át egyenesen a pallón, siess át a tavon.” Ekkor a testvér engedelmesen, habozás nélkül száraz lábbal kelt át a tengeröblön, majd sértetlenül

visszatért Szent Comgallushoz. A többiek pedig, akik tudomást szereztek róla, megerősödtek az alázatosságban és az engedelmességben.

36. Így szól egy alkalommal Szent Comgallus az egyik testvérhez, mikor a monostor kovácsa éppen nem volt a közelben: „Eredj, testvérem, a kovácsműhelybe, s készíts egy serpenyőt nekünk, amelyben halat süthetünk.” Ezután a szent atya megáldotta ennek a testvérnek a kezét. Erre aztán a testvér engedelmesen, mintha gyermekkorától kezdve ezt tanulta volna, egyetlen nap leforgása alatt elkészítette a serpenyőt s más hasznos tárgyakat is.

37. Szent Comgallus nővéreinek szent fiai voltak, akik Szent Comgallustól távol, a maguk cellájában éltek. Ezek a szentek elküldték anyjukat a fivéréhez, Szent Comgallushoz, hogy adjon nekik egy hárfát.⁴² Erre Comgallus, a készséges adakozó, küldött nekik egy hárfát, méghozzá úgy, hogy angyal vitte el nekik. Mikor azok a szentek megkapták Isten angyalától, amit kértek, hálát adtak az Üdvözítőnek.

38. Fölkereste egyszer egy szegényember Szent Comgallust, és arra kérte, hogy adjon neki valamicske alamizsnát. Ekkor Szent Comgallus, mivel semmije sem volt, amit neki adhatott volna, az imádság közben kicsordult nyálát a szegényember öléebe hullatta, s az nyomban arannyá változott. Ráadásul aranygyűrűvé lett a szegényember ölében Isten emberének akarata szerint. A mérete négy és fél scrupulum⁴³ volt. Ez az ember boldogan távozott, s mindent elmesélt, ami vele történt.

39. Egyszer Szent Comgallus atya azt kérte Engedelmestől, hogy hozzon neki egy izzó követ a tűzből. Ez a testvér pedig fogta és kivette az izzó követ a tűzből, majd sértetlen kézzel odavitte Szent Comgallushoz, miközben dicsőítette az Istent.

40. Szent Comgallus és a tanítványai egyszer a Feabhailtó partján a part közelében hattyúkat láttak úszni, amelyek

⁴² A szövegben itt a *cymbalum* szó szerepel.

⁴³ A *scrupulum* az uncianak 1/24-ed, a fontnak pedig 1/288-ad része,

gyönyörűen énekeltek. Ekkor azt kérték a testvérek az atyától, hogy kenyérdarabkákkal csalogassa magához a hattyúkat, hogy megszimogathassák őket. A testvéreknek is enniük kellett volna már, de élelem éppen nem volt a kezük ügyében. A jámbor atya erre ezt mondta nekik: „Ha Isten úgy akarja, akkor úgy lesz.” Erre a szóra a hattyúk – az Isten akaratától ösztönözve – odaröptek Krisztus szolgálóihoz, az egyik hattyú pedig Szent Comgallus ölébe szállt. Később pedig, hogy engedélyt kaptak rá, visszaszálltak a tóra.

41. Egyik nap, mikor Szent Comgallus az Isten rendeléséből előre látta Szent Columbának és az evezőkkel bajlódó szerzetásainak az érkezését, élelmet kért vendégeinek az Úrtól. Az Isten ekkor angyalt küldött, aki hatalmas raj halat gyűjtött egybe a tengerben, majd Szent Comgallus monostorának közelében elvezette őket a parthoz. A szent ember tudta, mi történt, ezért meghagyta, hogy fogják ki ott a halakat. Rengeteg halat vittek ekkor a monostorba, s a szent vendégek és a szent közösség is jóllakott velük.

42. Cormacus,⁴⁴ Diarmodának, a luginumiak királyának fia, aki Cennsealach nemzetségéből⁴⁵ származott, följánlotta magát és a luginumiak vidékén fekvő három erődjét: Ceathorlach-ot,⁴⁶ amely a Berbha folyó partján feküdt, Fiobran-t és Ard Crema-t⁴⁷ az Istennek és Szent Comgallusnak. Ezután eljött az ultoniaiak tartományába s beöltözött szerzetesnek Szent Comgallusnál Beannchor monostorában. Később azonban heves vágyat keltett szívében a régi ellenség hazája és fiai, rokonai és szerettei iránt. Ekkor roppant lelki kétségbeesésében fölkereste Szent Comgallus atyát, s meggyóna neki, hogy nem bírja ezt tovább, csak ha fölkeresheti és láthatja otthonát. Szent Comgallus tudta,

vagyis 1,14 gramm.

⁴⁴ Cormac mac Diarmata (†567), Uí Bairrche törzsének királya.

⁴⁵ Énnae Cennselach Leinster királya az V. században. Bressal Bélach (meghalt 436-ban) királynak, elődjének az unokája volt.

⁴⁶ A hely nevének jelentése: „négyezőg”.

⁴⁷ Ard Crema jelentése: „Magas Crema”.

hogy nem tarthatja vissza. Néhány testvér kíséretében elengedte tehát. Alighogy nekiindult azonban az útnak, az érte fohászkodó szent apát kérésére nyomban mély álmot lepte meg, amelyet Isten küldött rá, mire a nap első órájától egészen a kilencedig óráig aludt, s közben ezt az álmot látta: azt álmodta, hogy a laginumiak vidékén jár, szép falvakat és erődöket látogat, virágzó réteken és kies mezőkön sétál, válogatott kocsijai vannak és övé a királyi hatalom, az előkelők és az előjárók meg királyságának valamennyi nemese pedig ott ülnek körülötte. Mikor betelt mindezekkel, kilenc órákor hatalmas undorral ébredt föl. Gyűlölt mindent, amit látott, s miután az Isten segítségével betöltötte vágyát, visszatért szent apátjához, Comgallushoz, s elmesélte neki mindazt, amit látott. Ezután pedig egészen haláláig hű maradt a szerzetesi életéhez.

43. Egy rettenetesen zimankós téli napon, mikor Szent Comgallus atya a testvérekkel együtt sétált, emberektől elhagyott, lakatlan épületre bukkant. Bementek a házba s a didergő testvérek összegyűjtötték Szent Comgallus elé a bent talált tüzelőt,⁴⁸ majd kérlelni kezdték, hogy Krisztus hatalma révén lobbantsa lángra. A szent atya ekkor az Isten nevében megáldotta a halmot, majd ráfűjt, s a tüzelő lángra kapott. Föllobbant a tűz, s a testvérek átmelegedtek, majd hálát adtak Krisztusnak.

44. Egy másik alkalommal, mikor Szent Comgallus a szerzetesekkel együtt éppen egy völgyben tartózkodott, a pusztaságban sötét és fagyos éjszaka lepte meg őket a szabad ég alatt. Ekkor a testvérek, akiket gyötört a rettenetes hideg, kérlelni kezdték Comgallus atyát, hogy az Isten kegyelme révén adja meg nekik a tűz vigaszát. Nem volt ugyanis kovakő náluk. Ekkor Isten szentje rálehelte az eléje tett faágra. Az azonnal lángra lobbant, eloszlatta a sötétet és hideget, és fényt és meleget adott a testvéreknek. Másnap sem tűznek, sem égésnek nem volt nyoma a faágon, hanem élőnek tűnt, akár a többi gally és fatörzs, nem volt rajta

⁴⁸ Nem feltétlenül fára kell gondolni, Írországból ugyanis a legelterjedtebb tüzelőanyag a tőzeg.

semmilyen égésnyom sem. A testvérek szerfölött csodálkoztak ezen és magasztalták az Istent.

45. Szent Comgallus fölkereste egyszer Trachim várát, és egy egész éjszakán át böjtölt a vele szemben kegyetlenül viselkedő vezér ellen. Az éjszaka közepén aztán addig rázta az Úr alapjaiban a várat, míg a fegyverek és más dolgok le nem hullottak a falakról. Ekkor az Isten akarata szerint arra kényszerült a vezér, hogy bűnbánatot tartson, ami nagyon tetszett Isten szentjének.

46. Egyszer egy ifjú szerzetes, Connath kereste föl Szent Comgallust, mert szeretne volna látni Isten szolgájának munkáját. Ez a testvér ugyanis meg volt győződve arról, hogy senki sem dolgozik nála többet. Megkérte tehát Szent Comgallust, hogy élje megszokott életét az ő szeme láttára, anélkül, hogy bármit is elleplezne. Az éjszaka közepén Szent Comgallus szokásához híven kiment a közeli folyóhoz,⁴⁹ s ez a szerzetes is vele tartott. Nem tudott azonban megmaradni Szent Comgallus és a folyó mellett, mivel a víz rettenetesen hideg volt, de nem bírta elviselni az a roppant forróságot sem, amely a szent öregből áradt. Ekkor a testvér megértette, mily nagy a kegyelem Szent Comgallusban, s ezért gögös lelke miatt bűnbánatot tartott, majd ott maradt Szent Comgallus regulája alatt.

47. Elment egy alkalommal Szent Comgallus Moenmadh várába, s ott böjtölt az ott lakó király ellen. Ez a kérlelhetetlen király nem akarta meghallgatni Isten szentjét. A böjtölés végén az agg szent ráköpött egy hatalmas kötömbre a király fiainak orra előtt, mire a kő azon nyomban négy darabra hasadt a király fiainak és kíséretüknek a szeme láttára. Mikor meghallotta ezt a király, nagyon megrémült. Alázatosan Szent Comgallus elé járult tehát, majd bűnbánatot tartott, és önként odaajándékozta Szent Comgallusnak, amit kért.

48. Egyszer, mikor Szent Comgallus éppen a tengeren hajózott, feddően rászólt az egyik szerzetestársára, név szerint Crimthanusra. Crimthanus erre azonnal kiugrott a csónakból, s

⁴⁹ Beannchor közelében nincs jelentős folyó.

térdet hajtva ott állt a víz felszínén. A hullámozó víz oly szilárd volt alatta, akár a szárazföld. Ott maradt aztán térden állva mindaddig, míg Szent Comgallus vissza nem szólította őt a hajóba. Ruhája pedig teljesen száraz maradt. Fújt a szél, dagadt a vitorla, az Isten roppant hatalmának köszönhetően azonban meg sem moccant a hajó, amíg mindez történt. Ezután hálát adtak az Istennek és továbbhajóztak.

49. Ronanusnak, Aedhan fiának, Branain törzse vezérének szép és kedves felesége volt, aki egy sötét arcú fiút szült.⁵⁰ Mikor a vezér meglátta a rút fiút, így kiáltott föl: „Ez a csúf kölyök nem az én fiam, és az anyja sem marad a feleségem.” Ezután elzavarta a fiút az anyjával együtt. Az asszony ekkor azon nyomban elment Szent Comgallushoz. Tudta, hogy nem vétkezett, töviről hegyire elmesélte hát neki elűzése okát. Miután meghallgatta ennek a nőnek a szemérmes gyónását, az Istennel eltelt férfiú megáldotta a gyermek arcát és szemét, mire a fiú egész testében és arcában is gyönyörűvé változott, ragyogó kék szemei lettek. Korábban ugyanis mind a szeme, mind az összes többi testrésze igen rút volt. Ezután hazatértek, s Ronanus vezér hálátelten, köszönetet mondva fogadta vissza őket.

50. Amikor Szent Comgallus szeretett volna építeni egy apró cellát a Reachraynd nevű szigeten,⁵¹ harminc martalóc katona tört rá. Megragadták a kezét és elkergették onnan. Ennek a bűnnek megtorlásaként egy hónap leforgása alatt valamennyi harcos meghalt.

51. Egy alkalommal a három szent apát, Szent Comgallus, Szent Columba és Szent Kainnichus fölkeresték a pogány Bru-

⁵⁰ Az ilyen, sötétebb színű arcú gyermekek születése alighanem összefüggésben van azzal, hogy Írország támadói között lehetettek észak-afrikai vagy kis-ázsiai származású, színesbőrű zsoldosok.

⁵¹ Reachlainn (angolul: Rathlin Island) sziget Anthrim-megyében (Észak-Írország). A szigetet már ismerték a rómaiak is, Plinius Reginia-ként említi, és szerepel Ptolemaiosnál is. A portyázó, fosztogató vikingek egyik első állomáshelye is a szigeten volt. Bangortól északra mintegy 100 kilométerre fekszik, közel az ír sziget partjaihoz.

deus királyt.⁵² A király azonban megparancsolta, hogy zárják be a kapukat az orruk előtt. Szent Comgallus ekkor szétértette a zárat a szent kereszt jelével, s az darabokra hullva a földre zuhant. Szent Columba aztán ugyanezzel a jellel zúzta szét a királyi lakrész zárját. Szent Kainnichus pedig keresztet vetett a király kezére, amelyben a kardját lóbálta, hogy megöli őket. Erre azonnal megbénult a király keze, s így maradt mindaddig, amíg hinni nem kezdett az Istenben. Amint hinni kezdett az Istenben, azonnal elmúlt karja bénulása.

52. Annak a Fiachnus királynak,⁵³ aki abban a várban uralkodott, amelynek neve latinul „Nagy csarnok”⁵⁴, s amelyet írül Rath Mór-nak mondanak, s amely Lina mezején fekszik, s aki az ultoniaiak nemzetségéből származott, Dail n-Araidhe vidékéről, a felesége mérget ivott, s rettenetes kínok gyötörték. A királynének és udvarhölgyeinek fogalma sem volt arról, ki adhatta a királynének a mérget. A királynét Cantigemnek hívták.⁵⁵ Igen hívó és szemérmes asszony volt. Mindenholonnan összegyűltek az orvosok, de nem voltak képesek meggyógyítani a királynét. Végül egy nagyobb tanácskozásra elhívták Szent Comgallust is az asszony érdekében. A szent ember megáldotta a királynét, majd így szólt hozzá: „Az Isten kegyelméből vissza fogod nyerni az egészségedet, és meg fogod tudni, ki adta neked a mérget.” Erre a királyné azonnal meggyógyult.

Nem sokkal később ördög szállta meg a királyné egyik szolgáját. Esztét vesztette, s bevallotta, hogyan mérgezte meg úrnőjét. Noha mindenki azt kívánta, hogy kínozzák meg a szolgát, a királyné nem engedte, hogy egy ujjal is hozzányúljanak, amíg Szent Comgallus, aki meggyógyította, nem ítél felőle. Szent

⁵² I. Bridei király (Maelchon fia a piktek uralkodója 554 és 584 között. Ír források szerint Bruide, Maelchú fia, vagy Bruidhe, Maelchon fia. Skócia nem egyetlen uralkodója volt ebben az időben. Szent Columba életrajza is említi, amely szerint ő térítette meg a királyt.

⁵³ Írül Fiachnae mac Báetáin (†626) Dál n-Araidhe királya és Ulaid (Ulster) nagykirálya.

⁵⁴ Az itt szereplő latin kifejezés: *atrium magnum*.

⁵⁵ Egy legenda szerint Lír egyik fiának, Manannánnak volt a leánya.

Comgallus atya ekkor küldöncöt menesztett hozzá: a szolgát megmentette a haláltól és fölszabadította a szolgaságból, s a szolgáló ezután Istennek tetsző bűnbánatot tartott.

Az említett Fiachus király erős uralkodóként uralkodott Hiberniában. Hibernia sok szentjének az ereklyéit emelték oltárra az ő uralkodása idején és temették el tiszteletre méltó módon.

53. Mikor a már idős Szent Comgallus fölkereste egyszer egy szent és vallásos szűz celláját, nagy panaszkodás ütötte meg a fülét, mivel egy kegyetlen rabló, akit Fergusznak hívtak, erőszakkal elragadta a szűz jószágait. Szent Comgallus elment hozzá és ezt mondta neki: „Add vissza azokat a jószágokat, amelyeket Krisztus szolgálóitól raboltál el.” Ez a gőgös és zsarnoki ember azonban semmibe vette a szent öreget, s nemcsak a jószágokat nem volt hajlandó visszaadni, hanem dögletes szájjal és rettenetes szavakkal szidta Isten szolgáját. A következő éjszaka azonban, mikor ez a nyomorult fölment a házába, hogy a feleségével háljon, gonosz bűne jutalmául a leggyalázatosabb halállal halt meg.

54. Egy ifjú, akit Aedhanusnak hívtak és Dunlainge törzséből származott,⁵⁶ mikor a tizenkét kisprófétát olvasta Szent Sinellusnál,⁵⁷ azt álmodta, hogy ruhája a törzséből való egyik férfi köré csavarodik. Mikor fölébredt, látta, hogy testét lepra lepte be. Erre mestere, Szent Sinellus tanácsára elsietett Szent Comgallushoz, s kérte, hogy gyógyítsa meg. Ebben az időben a már igen agg Szent Comgallus nagyon beteg volt, s a szent atyák arra kényszerítették, hogy roppant fájdalmai enyhítésére fürdőt vegyen. Szent Comgallus azt javasolta tehát az említett ifjúnak,

⁵⁶ Ősi ír királyi nemzetség Leinsterben: Uí Dúnlainge, akik magukat Dúnlaing mac Énda Niada-tól származtatták, aki a hagyomány szerint Énnae Cennsalach, a rivális Uí Chennselaig névadó ősenek unokatestvére volt.

⁵⁷ Szent Sinellus vagy Sinell (Saint Sinell of Clinish/Cleenish) (november 12.) Szent Finnianus tizenkét tanítványának egyike, Szent Columbanus. Monostora a Fermanagh megyében lévő Lough Erneben lévő Cleenish szigetén állt.

Aedhanusnak, hogy mosdjék meg abban a vízben, amelyből éppen akkor lépett ki a szent atya. Mikor megmosdott benne, amint egész testével alámerült a vízben, megtisztult a leprától. Ezután nagy örömmel, az Istennek hálát adva tért haza övéihez.

55. Szemmel láthatóan gyakran harcoltak démonok seregei Szent Comgallus ellen, belső elhatározásának köszönhetően azonban, amellyel elkötelezte magát Krisztus mellett, mégsem voltak képesek még megtántorítani sem a lelkét.

56. Közelgett már Szent Comgallus atya távozásának ideje. Különféle, mérhetetlen fájdalmak gyötörték. Füle bezárult, halálát elveszítette, s ami még nehezebben volt elviselhető, veséje is úgy elzáródott, hogy nem tudott vizeletet üríteni. Sőt egyéb rettenetes fájdalmat is el kellett szenvednie.

Krisztus szolgálja, Comgallus a tél kezdetétől egészen Pünkösdig élt ezek közt a kínok közt. Voltak, akik azt sugtogták, hogy azért sújtotta őt ilyen kínokkal az Isten, mert túlságosan szigorú és kemény regulát adott a szerzeteseknek. Mások azonban azt tartották, hogy a túlzott fájdalmak miatt nem működik a szervezetében a kiválasztás, s ezért szenved akarata ellenére is. Akadtak azonban olyanok is, akik más magyarázatot kerestek.

57. Közben az írek közül származó Szent Meldanus⁵⁸ apát, akit Isten küldött a mennyből, megjelent álmában az egyik szent szerzetestestvérnek, nevezetesen Colmanusnak, és ezt mondta neki: „Nem azért vannak oly nagy fájdalmai Szent Comgallusnak, mint amiről az emberek pusmognak, hanem a szeretete miatt kínozza őt Krisztus, hogy még nagyobb érdemeket szerezzen. Mert ahogy meg nem érdemelt módon szenved az emberek szemében, az angyalok színe előtt úgy örvendezik majd sokak jelenlétében az örök jutalomnak, mikor megkoszorúzzák.”

Szerzetestársai mindenesetre néhány nappal a halála előtt szerették volna megajándékozni Szent Comgallust az Oltári-szentséggel, mire Szent Comgallus ezt mondta nekik: „Senkitől

⁵⁸ VSH: Melldanus.

sem fogadom el a szentséget, amíg az Isten rendelkezéséből el nem jön hozzám Laginum tartományából Szent Fiachra apát.”

Elment tehát Isten angyala Szent Fiachrához, akinek a monostora a Berbha folyó mellett áll a laginiumiak vidékén, tudniillik Hua Drona törzsének területén. Ezt a vidéket Airard-nak is hívják. Az angyal pedig elküldte őt Szent Comgallus atyához, akit továbbra is rettenetes fájdalmak gyötörtek, hogy az ő kezéből vegye magához Krisztus testét és véré. Mikor Szent Fiachra megérkezett Beannchor monostorába, rögtön megáldoztatta az Óltáriszentséggel Szent Comgallus atyát.

Szent Fiachra megkérte ezután Isten szolgáját, Comgallust, hogy hadd kapjon majd alkalmas időben ereklyét a testéből. Comgallus atya tanítványai pedig megígérték Szent Fiachranak, hogy teljesítik kérését. Ezután a sok szent atya jelenlétében május idusa előtt a hatodik napon⁵⁹ csodálatos életútja végén Szent Comgallus atya a Szentlélekkel eltelve boldogan kilehelte lelkét. Az őt megillető tisztelettel temették el Beannchor híres monostorában, ahol az ő közbenjárására minden időben bőségesen megtapaszthatók az Isten ajándékai.

58. Sok idő eltelt már Szent Comgallus atya halála óta, mikor az említett Szent Fiachra újra fölkereste Beannchor monostorát. Miután nagy tisztelettel kiemelték a sírjából Szent Comgallus földi maradványait, Szent Fiachra kiválasztotta magának Szent Comgallus karcsontját, s elvitte a maga tartományába, a laginiumiak földjére. Odavezették ekkor a vezér fiát, Aedhust Szent Fiachra elé, hogy keresztelje meg. Mikor Szent Fiachra kinyitotta a ládáját, hogy kivegye a keresztelés szertartásának leírását tartalmazó könyvet, Szent Comgallus karcsontereklyéje hirtelen fölröppent a levegőbe. Ekkor a szent férfiak térdet hajtottak, hosszan imádkoztak és böjtöltek mindaddig, amíg az ereklye vissza nem tért hozzájuk az égből. Ám a karcsont eltűnt a földben, és soha többé nem került elő. Ennek láttán Aedhus vezér fölajánlotta a várát a hozzá tartozó területekkel

⁵⁹ Május 10-én.

együtt Szent Comgallus ereklyéinek. Szent Fiachra apát pedig híres monostort épített azon a helyen pártfogónk, Comgallus tiszteletére, a Szentháromság, az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében, akinek tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké. Ámen.

*Szent Cainnicus (515/516–599/600. október 11.)
(Vita Sancti Cainnici de Achad Bó Cainnich)*

SZENT CAINNEACH (Canice, Kenneth Skóciában, Kanny) Írország tizenkét apostolának egyike, a Laois megyei Achadh Bhó (Aghaboe) és Cill Chainnigh (Kilkenny) monostorának alapító apátja, aki egy dalnok (*fili*) gyermeke volt. Tizennégy évesen lett a velszi Szent Docus tanítványa, majd tanulmányai folytatása végett Rómába ment. Onnan azzal az elhatározással tért haza, hogy végleg eltünteti a pogányságot a szigeten. Először a mai Skócia területére ment, ahol a pikteket térítette, majd visszatért Írországba. Előbb Laois, majd Kilkenny megyében alapított monostort, bár más települések neve is őrzi emlékét Skóciában és Írországbán (például Innis Choinnich, angolul Inch Kenneth Skóciában). Közeli barátja volt Szent Comgallus és Szent Columba. Életrajzának egyik meglepő vonása, hogy sokan gyűlöletet éreznek benne Szent Cainnicus iránt, akik ártani is akarnak neki, az ártó szándék azonban nem fog rajta. Érdekes módon az állatokkal is meglehetősen ellenségesen viselkedik: az egereket büntetésből kitiltja az egyik szigetről, az őt zavaró madarakat pedig megregulázza. Fontos eleme az életrajznak az írás és olvasás: egy alkalommal például szarvas tartja számára agancsaival a könyvét. Az írás jelentőségének Szent Cainnicus életében nyilvánvalóan az is az oka, hogy Szent Cainnicus kommentárt írt az evangéliumokhoz. Ezt a (mára elveszett) *Glas-Chainnigh* (Chain of Cainnech, „Cainneach lánc”) néven ismert kommentárt a középkor folyamán tovább bővítették. Ünnepnapja október 11.

1. származása, születése – 2. visszautasítja a tiltott gyümölcsöket – 3. Britanniába megy – 4. a gonosz gondnok – 5. Rómába megy – 6. a csordás ajándéka – 7. megtéríti tejestestvérét – 8. odaadja a szegényembernek a lovait – 9. egy rég megholt ember története – 10. eltűnik a testvérek elől, hogy megküzdjön a barátjáért az ördögökkel – 11. leleplezi a druida szemfényvesztését – 12. meggyógyítja a lapos arcú embert – 13. botjával halat fogat – 14. könnyfakasztóan prédikál – 15. az engedetlen fiú, Liber története – 16. a szentek gondolatai – 17. vitája Istennel – 18. csoda a leégett házban – 19. megment egy asszonyt meg a lányát – 20. meggyógyítja a pikt királylányt – 21. kegyetlen parancs – 22. elhamarkodott harangszó és vezeklés – 23. nyugodtan hajózik a viharos

tengeren – 24. megbünteti az egereket – 25. a Madarak szigete – 26. szembeszáll Kicsi Colmanus királlyal – 28. a két rabló büntetése – 29. föltámasztja az éhenhalt kisfiút – 30. szarvasünnő táplálja – 31. Colmanus királyt kimenti a pokolból – 32. föltámasztja a halott testvért – 33. föltámasztja a süketnéma és vak kisfiút – 34. megment egy halálra ítélt gyermeket – 35. olvasás közben az öt újjával világít – 36. szarvas tartja a könyvét olvasás közben – 37. a három útonálló megtérése – 38. a két hattyú – 39. megsegíti igyekezetében az Isten – 40. a kevély vezér bűnhődése – 41. találós kérdés – 42. a démon panasza – 43. leleplezi rejtékelyét az Isten – 44. Szent Cainnicus aranya – 45. imája megmenti Szent Columbát és társait – 46. halála.

1. Szent Cainnicus apát Connath Dhuinne Gemhyn törzséből származott, amely törzsnek a lakóhelye Hibernia északi részén fekszik. Atyja nagy tisztelettel övezett költő volt, akit Lughaydh Leithdhearnak hívtak. Édesanyja mic Nais nemzetségéből származott és Mella volt a neve. Szent Cainnicus szüleinek nem volt tehene azon a helyen, ahol éltek, hogy annak tejével táplálhatták volna a csecsemőt. Ekkor azonban a mindenható Isten csodát tett: megszületésekor kiválasztotta Szent Cainnicust, ezért világra jöttek éjjelén szép tehenet küldött ahhoz a házhoz, amelyben Szent Cainnicus megszületett, másnap pedig követte az anyát a borja is. Ennek a tehénnek a teje táplálta a szent csecsemőt. Mindenki csodálkozott, hogy honnan került oda a tehén.

Szent Cainnicust a tiszteletre méltó püspök, Luyrech keresztelte meg. Az Isten küldte őt, hogy keresztelje meg a gyermeket. Szent Cainnicus egyébként törzsének a területén született, de mic Nayss vidékén nevelkedett, azon a helyen, amelyet Chemmighe-nek hívnak.

2. A még gyermek Cainnicus egyik nap kint tartózkodott a mezőn. Vele volt egy másik gyerek is, Gael Bregach, azaz a „hazudós Albus”. Ez a fiú kardot és pajzsot készített, hogy azokkal játszanak. Szent Cainnicust azonban csak az isteni dolgok foglalkoztatták. Albus pedig, mikor látta, hogy Cainnicus szeretné elnyerni az Isten tetszését, a szabadon fogyasztható

gyümölcsök közé tiltottakat kevert, majd odaadta azokat a gyanútlan Cainnicusnak. A szent gyermek mit sem sejtve megette a tiltott gyümölcsöket, de azonnal kihányta őket. Végül a Szentlélek föltárta előtte, hogy tiltott gyümölcsök ezek, mire a tiltottakat csodálatos módon visszautasította, a méltókat viszont elfogyasztotta.

3. Miután tehát Szent Cainnicus felnőtt és értelmé megnyílt, szeretett volna tudományt tanulni és a vallásos életnek szentelni magát. Ezért elment a tengerpartra, majd áthajózott Britanniába, ahol egy szent és bölcs férfi, Docus tanítványa lett. Szorgalmasan tanult nála, és elsajátította a jó erkölcsöket. Ez a szent egész szívében alázatos volt és engedelmes. Egyik nap, mikor Szent Cainnicus éppen másolt, meghallotta mestere hangját, amint éppen munkára szólította a szerzeteseket. Mivel engedelmességből sietnie kellett, az O betűnek csak a felét írta le, a másik felét befejezetlenül hagyta. Attól a naptól kezdve mestere, az apát igen megkedvelte.

4. A monostor gondnoka látva, hogy az apát nagyon szereti Szent Cainnicust, ördögi sugallatra meggyűlölte, és ott igyekezett ártani neki, ahol csak tudott. Egyik nap mérgesen tört rá az éppen olvasó Szent Cainnicusra, s így kezdte korholni: „A többi testvér mind átkelt már a szekerekkel a szoroson, még kora hajnalban, amikor száraz volt, te meg csak itt ücsörögsz. Szedd a csülkeidet, te anyaszomorító gazember, és igyekezz gyorsan utánuk.” Erre Szent Cainnicus engedelmesen azonnal talpra ugrott. A házgondnok azonban szeretett volna valami gonoszat elkövetni ellene, ezért két betöretlen, vad ökröért küldte, mert arra gondolt, hogy Cainnicus nem fogja tudni megzabolázni őket. Mikor azonban odaért az ökrökhöz, az Isten erejének közreműködése folytán megszélidültek az ökrök. Elindult tehát Szent Cainnicus a szekérrel, de mire a szoroshoz ért, azt látta, hogy hatalmas hullámokkal már elöntötte a dagály. Akkor ugyanis még száraz volt az apály miatt, amikor a testvérek átkeltek rajta. Az Úr ekkor kétfelé választotta a szorost, és a szent férfi a Szentlélekkel eltelten száraz lábbal kelt át rajta a szekérrel

együtt, mikor megjelent a száraz mederfenék, és hasonló módon tért vissza is. Láta ezt a szent apát, és igen szerette ezért az Urat, és tisztelte érte az engedelmes tanítványt. A Cainnicust folyamatosan gyötrő házgondnokot pedig megszidta, mire az fölhagyott a gyűlölködéssel.

5. Miután Szent Cainnicus elolvasta a kánoni szabályokat és megtanulta az egyházi rendtartást, Rómába akart menni, és ez a terve nagyon tetszett a mesterének. Szent Cainnicus ekkor elfogadta a papi rendbe való fölvételt, majd hamarosan elindult Itáliába, ahol sok jelet művelt általa az Isten. Egy napon pedig, mikor éppen Itáliában járt már Szent Cainnicus, tizenkét útonálló toppant elébe, akik meg akarták ölni. Szent Cainnicus azonban hirdetni kezdte nekik az Isten ígését. Nem hallgatták meg azonban, hanem kezét emeltek rá, hogy meggyilkolják. Ekkor azon nyomban mozdulatlanra merevedtek. Erre bűnbánatot tartottak, és belátták, hogy az Isten szentje ő, majd miután a szent imádkozott értük, megoldódott tagjaik merevsége.

6. Mikor éppen úton volt Szent Cainnicus Itáliában, egy vezérnek a csordásával találkozott, aki nagyon megörült a jövetelelnek, ő pedig kegyelmet talált nála. Szent Cainnicus ezért apró ajándékot adott a csordásnak. Mikor meghallotta ezt a csordás kegyetlen és gonosz gazdája, miután besúgták neki, hogy Szent Cainnicus aranyat adott a csordásának, igen megharagudott, mert nem tetszett neki, hogy a szolga királyi ajándékot kap. Erre föl kijelentette: „A halál fia vagy, mert olyan dolgot tettél, amit nem szokás.” Hatalmas máglyát rakatott tehát a vezér, és Szent Cainnicust a tetejébe állíttatta. És ez meg is történt a vezér parancsa szerint, aki azért művelte mindezt, mert azt gyanította, hogy Szent Cainnicusnak még több aranya van. Az Isten azonban eloltotta a máglya tüzeit, amelynek lángjai nem merték megérinteni az Isten szentjét. Láta mindezt a vezér, de ördögi sugallatra mégis parancsot adott, hogy büntessék meg újra Szent Cainnicust. Ekkor forró szurokba lökték. A vezér szolgálai engedelmeskedtek a parancsnak, de az Isten ereje épségben kimentette a szentet a fortyogó szurokból. Ekkor a

katonák a vezér parancsára hatalmas követ kötöttek a nyakába, és a tenger mélyére vetették a szentet. Az Úr Jézus Krisztus azonban föl akarta magasztalni az ő szent szolgálját, Cainnicust, ezért kiemelte őt a tengerből, és sértetlenül eljuttatta abba a kikötőbe, amelyikbe jónak látta. Ekkor valamennyien fölkiáltottak és egy emberként kijelentették: „Nagyszerű, csodálatra méltó ez a szent férfi, akit tűz nem éget, víz nem nyel el.” Erre a vezérrel együtt térdet hajtottak és bűnbánatot tartottak. A vezér pedig a törzsével együtt hatalmas följánlásokat tett Szent Cainnicusnak, és ígéretet tett rá, hogy az Istennek és Szent Cainnicusnak fog szolgálni. A mai napig tisztelik és becsülik ott Szent Cainnicus nevét.

Miután pedig monostort épített, amelyben azután szerzetesközösség gyűlt egybe, Szent Cainnicus az egész nép kérésére megígérte, hogy ott maradnak majd az ereklyéi.

Isten angyala gyakran látogatta meg a szentet, s egyszer meg is fedtte óvatlan ígéretéért: „Az Isten eleve úgy rendelkezett, hogy Hiberniában fogsz föltámadni. Hogyan ígérhetted meg, hogy itt támadsz föl? Vedd végre tudomásul, hogy Hiberniában fogsz föltámadni.” Szent Cainnicus erre kétségbe esett, hiszen megígérte, hogy Itáliában maradnak az ereklyéi, noha az angyal azt jövendölte, hogy Hiberniában fog föltámadni. Az Úr azonban, az igaz bíró, segített ígéretet tett szolgálján: tüzes sárkány ereszkedett alá az égből, és leharapta Szent Cainnicus jobblába egyik ujjának a hegyét. Szent Cainnicus ekkor hálát adott az Istennek, mert ebből megtudta, hogy ígérete beteljesedik. Ott hagyta ereklyének a lábujja hegyét, majd az angyal szavának engedelmeskedve visszatért Hiberniába. Az említett vezér pedig, követte, amit az Isten kegyelme sugallt neki, s így nagy bölcseségre tett szert, majd később szent püspök lett.

7. Miután Szent Cainnicus visszatért Itáliába, hirdette az Isten ígétét a tejttestvéreinek, Albusnak, aki akkor mic Nais törzsének vezére volt. A szent férfi meggyőzte, hogy készítsen lelki gyógyszer. Ez a vezér nem akart nyugalmat találni a szent szavaiban, majd végül így szólt: „Ha jó lesz, egy keveset mégis

megteszek érted. Nem lehetek vallásos ember, hiszen harcos vagyok.” Szent Cainnicus ezt mondta: „Nagyon jó lesz.” Ekkor a vezér apró felajánlást tett az Istennek. Erre azonnal fájdalom nyílt az ujjába, s a gyulladás lassanként áterjedt a kezéről az egész testére. Látni ezt így fakadt ki a vezér: „Azt gondoltam, jobb lesz nekem, ha adok valamit az Istennek. Most azonban azt tapasztalom, hogy rosszabb lett nekem.” Szent Cainnicus ezt felelte erre: „Eddig gonosz ember voltál és a Sátánnak szolgáltál, és nem volt veled az Isten kegyelme. Most azonban, mivel megtértél és fölajánlottál valamit az Istennek, azért gyötör ez a fájdalom lelked gyógyulása végett.” Kérésére és Szent Cainnicus érte való imájának a hatására mind testi, mind lelki gyötrelmeiből kigyógyult.

8. Szent Cainnicus ezután befogatott a kocsijába és útnak indult. Az úton egy szegény emberrel találkozott, aki arra kérte, hogy adja neki fogata két lovát. A szent odaadta neki a lovakat, maga pedig leült az út szélén és zsoltárokat énekelt. Arra jött ekkor éppen Albus vezér, akit Szent Cainnicus meggyógyított, és ezt kérdezte a szenttől: „Mit üldögsz itt? Hol vannak a lovaid?” Aztán így folytatta a vezér: „Két kiváló lovat kapsz a lovászaimtól.” Voltak neki ugyanis vad, betörtetlen lovai. Mikor Szent Cainnicus hírnökei megérkeztek, a lovak megszelídültek. Kezesen és engedelmesen húzták az Isten szentjének fogatát.

9. Történt egyszer, hogy amikor Szent Cainnicus és szerzetestársai éppen úton voltak, egy rég meghalt ember koponyáját vették észre a földön heverni. Ekkor valaki megjegyezte: „Bár csak tudna beszélni hozzánk ez a fej. Hiszen oly régen meghalt. Micsoda történeteket mesélhetett volna nekünk.” Meghallotta ezt az Isten kegyelmével eltelt szent férfi. Fohászkodni kezdett, majd az Úr, Jézus Krisztus nevében megáldotta ezt a napszítta, régi koponyát, mire azonnal hús, bőr és hajszálok jelentek meg rajta, amelyek mind élővé tették, belül pedig életre kelt benne a lélek, s azután így szólalt meg írül: „Mochean, mochean a Chainnich!” Ez latinul azt jelenti: „Isten hozott, Isten hozott,

Isten szentje, Cainnicus!”⁶⁰ Ezután elmondta nekik származását, nevét, és elmesélte az életét. Megmutatta nekik a sírhantját, s bevallotta nekik, hogy már harminc éve szenved lelke a pokolban. Sok más történetet is elmesélt, amelyeket a rövidség miatt most nem mondhatunk el. Nagyon kérte azonban, hogy kereszteljék meg az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. És így is történt. Miután megkapta a keresztség szentségét, a testével együtt új sírban temették el.

10. Egy másik alkalommal, mikor Szent Cainnicus éppen úton volt a testvérekkel, hirtelen eltűnt a szemük elől, ők pedig nem tudták, merre menjenek tovább. Két óra múlva visszatért hozzájuk, ők pedig faggatni kezdték, hogy árulja el, merre járt. A következőket válaszolta: „Az egyik barátomat, Senachot, aki a testét és lelkét, a törzsét és a földjeit is följánlotta nekem, most ölték meg Laginum tartományának déli részén. Ördögök gyötörték a testét, és meghallottam, hogy engem hív segítségül. A mi Urunk, Jézus Krisztus engedelmével angyalai elvittek engem, hogy az angyalok segítségével megküzdjek érte az ördögökkel. Erővel kiragadtuk karmaik közül őt a pokolból, mert fontosabb volt számomra, hogy megmentsem a lelkét, mint a testét.

11. Egyik napon valahol hatalmas csődületet látott Szent Cainnicus egy druida körül, aki hamis jeleket művelt a jelenlévőknek. Az ostoba emberek azt hitték, isteni segítséggel cselekszi ezeket, s emiatt isteni tiszteletben részesítették. A tömeg azt látta ugyanis, hogy a druida átmegy egy ott magasodó, hatalmas fán. Szent Cainnicus ekkor áldást mondott a szemükre, mire mindannyian látták, hogy a druida a fa mellett sétál el. Mindannyian magasztalták az Istent és Szent Cainnicust, a nyomorult druidát pedig megvetették a tudományával együtt.

12. Egy napon egy lapos arcú emberrel találkozott Szent Cainnicus. Ennek az embernek nem volt sem szeme, sem füle,

⁶⁰ Az itt közölt írás megszólítás magyarul inkább azt jelenti, hogy „Kedvesem, kedvesem, Cainicus!”

sem orra, egészében igen nyomorult látványt nyújtott. Azon a helyen azonban éppen nem volt víz, ezért Szent Cainnicus meghagyta a társainak, hogy ássák föl a földet és kutassanak víz után. Amint a tanítványok ásni kezdték a földet, azonnal forrásvíz fakadt a földből. Isten szolgája, Cainnicus ekkor megáldotta a vizet, meghintette vele ezt az embert, majd jámborul az Istenhez fohászkodott érte a szent, mire ez az ember fület és orrot is kapott két szemmel együtt, s így minden bajából kigyógyult Isten szolgája, Cainnicus révén.

13. Az egyik alkalommal, mikor Szent Cainnicus éppen Eas Ruaidhnál vendégeskedett, a következőkkel fordult tanítványaihoz: „Menjete le a folyóhoz, pontosabban a halászokhoz, hátha adnak nektek a halaikból.” A halászok azonban nem adtak semmit sem az Isten szentjének. Ekkor Cainnicus ezt mondta az egyik testvérnek: „Menj a botommal a folyóhoz, és az Úr megkönyörül majd rajtunk.” Az egyik szerzetestársa, Scellanus pedig elindult és a szent botját belemártotta a folyóba, mire csodálatos nagyságú hal jelent meg fölötte. Scellanus partra vonszolta a halat, majd a botot újra belemártotta, s ekkor egy újabb halat sikerült kifognia. Cainnicus közben odahaza várt, de a Szentlélek világossága folytán látta mindezt, mire megjegyezte: „Ó, Scellanus, elég már nekünk, amit fogtál.” Az Isten hatalma folytán messziről meghallotta ezt a beszédet Scellanus, mire a második halat azonnal visszaengedte a tengerbe, majd megragadta a korábban fogott halat és hazavitte.

14. Fölkereste egy alkalommal Szent Cainnicus Szent Comgallust, aki nagy örömmel fogadta. Comgallus így szólt vasárnap a testvéreihez: „Ma Szent Cainnicusnak kell prédikálnia nekünk.” Szent Cainnicus engedett is a kérésnek. Csodálatra méltón prédikált a közösségnek, mire az egész közösség keservesen zokogni kezdett. Szent Comgallus ekkor kijelentette: „Sokszor zokogott már ez a közösség prédikáció miatt, de ilyen keserves sírásban a mai napig sohasem tört ki.” Ekkor az egész közösség hangot hallott fölülről: „Ezt a prédikációt az Isten angyalának

ajkáról hallotta tegnap Szent Cainnicus.” Ekkor mindannyian hálát adtak az Istennek és áldották Szent Cainnicust.

15. Egyik nap egy asszony kereste föl a fiával együtt Szent Cainnicust, és így szólította meg: „Ó, Isten szentje, mit tegyek a fiammal, aki gonosz és igen hitvány életet él?” A szent ekkor megfeddte a fiút, jámbor példákat idézett neki, hogy fogadjon szót az anyjának. Ez a fiú azonban gőgösen és pimaszul semmibe vette az Isten ígését, lóhátra pattant, majd nagyhirtelen elvágatott. Vágta közben azonban leesett a lóról és szörnyethalt. Jámbor anyja ekkor sírva és gyászolva arra kérte Szent Cainnicust, hogy támassza föl a fiát. Szent Cainnicus látva az anya lelkének keserves szorongását, imával fordult érte az Istenhez. Az Isten pedig visszaadta a fiú lelkét, mire épen és sértetlenül föltámadt. Utána bűnbánatot tartott a fiú: térdet hajtott előttük, majd elhagyva az édesanyját Szent Cainnicus tanítványa lett. Szent Cainnicus pedig magával vitte őt Britanniába, a lábát azonban béklyóval megkötözte, hogy el ne szökjék, a bilincs kulcsát pedig a tengerbe hajította Szent Cainnicus. A fiú azután már hét éve volt megkötözve, amikor Cainnicus jól tudva, hogy mi történik majd vele, ezt mondta neki: „Térj vissza Hiberniába, és ahol megleled a béklyód kulcsát, maradj ott.” Ő ekkor mestere utasítását követve visszatért Hiberniába. A Liffi folyónál, a laginiumiak vidékén, halászokkal találkozott, akiktől, miután halat kért, kapott egy méretes halat, amelynek a gyomrában azután meglelte béklyójának a kulcsát. Ezután a Lectebhae-nek nevezett községben maradt, ahol sok erős tettet vitt végbe. Ez a fiú Liber,⁶¹ Aradius fia, szent és csodálatra méltó ember az Isten és az emberek szemében, a mennyben és a földön is.

16. Egy nap, mikor Szent Cainnicus, Szent Columba és Szent Comgallus találkoztak egymással, hatalmas zivatar zúdult a nyakukba. Habár közülük két szentnek, Columbának és Comgallusnak csurom vizes lett a ruhája, Szent Cainnicusét nem áztatta el az eső. Szent Columba és Szent Comgallus ekkor

⁶¹ A fiú latin neve azt jelenti, hogy „szabad”.

megkérdezték Szent Cainnicust, miért lett vizes a ruhájuk és miért maradt száraz az övé. Szent Cainnicus ezt kérdezte tőlük: „Áruljátok el nekem, mi járt a fejetekben ebben az órában.” Szent Columba ezt válaszolta: „Mivel a Szentlélek föltárta előttem, azon morfondíroztam abban az órában, hogy a közösségem tagjai bajba jutottak a hajóútjukon.” Szent Comgallus ezt mondta: „Az én lelkem pedig amiatt aggodalmaskodott, hogy a testvéreim éppen az aratással fáradnak.” Szent Cainnicus ekkor kijelentette: „A szűz fia pontosan tudja, hogy az én lelkem az angyalok közt van attól a naptól kezdve, hogy a menny körül járnak a gondolataim, és tudja, hogy soha többé nem foglalkoztattak földi gondolatok.”

17. Szent Cainnicus Britanniában egy hegy lábánál megbúvó, lakatlan helyre költözött, de a hegy miatt nem érte nap ezt a helyet. Eljött hozzá ekkor az Úr angyala, és ezt mondta neki: „Igencsak akadályoz téged ez a hegy. Emiatt az Isten el akarja takarítani az utadból, és az evangélium szavai szerint⁶² máshová teszi.” Isten szolgája, Cainnicus erre így felelt: „Ne szenvedjenek változást miattam az Isten teremtményei.” Isten azonban szerette volna fölmagasztalni szent szolgáját, Cainnicust, ezért nekilátott, hogy kimozdítja azt a hegyet a helyéből. Szent Cainnicus ekkor morajt hallott a hegy felől, ezért, hogy megakadályozza az Isten tervét, kijelentette: „Távozom erről a helyről. Uram, Jézus Krisztus, ne változtasd meg ennek a hegynek a helyét az ítélet napjáig.” És így is történt. Erre Szent Cainnicus szava szerint azonnal megtorpant a hegy, ott maradt a helyén, de a mai napig látható az a hasadék, amely megmutatja, hogy elindult megváltoztatni a helyét.

18. Egy másik alkalommal történt, hogy Szent Cainnicus elment kétkezi munkát végezni, és a tüzet óvatlanul égni hagyta a házban. A lángok aztán átcsaptak a tűzhely peremén, és tűzbe borították az egész házat, mire az épület porig égett. Csodálatos

⁶² Vö. Jób 9,5.

módon azonban a tűztől sértetlenül talált rá később a házban az olvasás után nyitva felejtett evangéliumos könyvre.

19. Szent írek követeket küldtek Szent Cainnicus után, miután fülükbe jutott, hogy remete lett Britanniában. Ekkor akarata ellenére remetelaka elhagyására kényszerítették Szent Cainnicust. Útközben, a kietlen vidéken, a hatalmas hóban a hideg miatt már félholtra fagyott, az éhhalál küszöbén lévő asszonyra akadtak. Leánya holtan ott feküdt mellette. Szent Cainnicus így szólt ekkor társaihoz: „Gyűjtsatok tüzet és segítsetek szegényen. Adjatok valamit enni ennek az asszonynak.” Miután a tűz átmelegítette az asszonyt és jóllakott az étellel, erőre kapott ugyan, de nagy szomorúságba esett, jajveszékelní kezdett a lánya miatt. Szent Cainnicust irgalomra indította, ahogy az asszony kérlete, hogy imádkozzék a lányáért. Ő pedig imádkozni kezdett, a testvérek pedig vele együtt imádkoztak a halott lányért, mire a lány szépen föltámadt, mintha álomból ébredt volna. Az erő jeleként ma is sok keresztet látni azon a helyen.

20. Ezután továbbhaladtak, majd egy templomhoz értek. Bementek a templomba, és Szent Cainnicus odalépett az oltárhoz. Mikor megcsókolta az oltárt, fejét véletlenül beverte az oltár szélébe, mire vérezni kezdett a feje. Éppen ott volt akkor a piktek királyának leánya, aki vak, süket és néma volt. Dajkái odavezették Szent Cainnicushoz, hogy imádkozzék érte. Ők pedig Szent Cainnicus vércseppjét rátették a beteg lány ajkára, szemére és fülére, mire az Isten azonnal látással, hallással és szép beszéddel ajándékozta meg. A lánnyal együtt valamennyien hálát adtak ekkor az Istennek és magasztalták Szent Cainnicust. A lány pedig nagy örömben egészségesen tért haza.

21. Volt egy világi ember, Tulchanus, aki, mivel nagyon szerette volna, ha kedvét lelte volna benne az Isten, Hiberniából Hith szigetére⁶³ ment Szent Columbához. Magával vitte egyetlen, igen szeretett fiát is, majd szerzetessé lett. Mikor mindenki látta, micsoda törődéssel veszi körül a fiát, egyik nap így szólt

⁶³ Vagyis Iona szigetére.

Szent Columbához Szent Baithenus: „Tulchanus testvér jobban szereti a fiát, mint az Istent. Jobb lenne emiatt elválasztani őket egymástól.” Szent Columba és az összes szerzetestestvér is azt parancsolta neki, hogy vesse egy magas szikláról a tengerbe a kisleányát. Ez a szerzetes pedig engedelmeskedett a kegyetlen parancsoknak és a tengerbe hajította a lányt. Ekkor két fehér tengeri madár szállt le az égből a vízre és gyorsan odaúsztak a lányhoz. Mindezt látta látomásban Szent Cainnicus, aki akkor éppen Hibernia felé hajózott. Hosszan fohászkodott a gyermekért az Istenhez, és épségben rá is talált a két madár közt a hullámok tetején. Fölvette a lányt a hajójába Szent Cainnicus, majd haragos lélekkel nemsokára megérkezett Szent Columbához, és a következőket vetette a szemére: „Ettől a perctől fogva te és én nem vagyunk barátok többé. Kegyetlen parancsot adtál, és veszélybe sodortál egy szerencsétlen zarándokot.” Alig bírt megnyugodni Szent Cainnicus lelke. Szent Cainnicus és Szent Columba ekkor megcsókolták egymást és a legerősebb baráti köteléket kötötték egymás és tanítványaik közt mindörökre. Ezután Szent Cainnicus továbbhajózott Hiberniába, Szent Columba pedig otthon maradt a monostorában, Hithben.

22. Történt, hogy amikor Hith monostorának órája kilenc órára harangozni akart, előbb elment, hogy megkérdezze Szent Columbát, de sehol sem találta. Már átkutatta az összes cellát, s valamennyi testvér tűvé tett minden zugot, de nem akadtak a szent nyomára. Szent Baithenus ekkor azt az utasítást adta, hogy harangozzanak kilenc órára. Mikor a testvérek elkezdték a szertartást, hirtelen lángoló arccal és villámokat szóró tekintettel Szent Columba viharzott be hozzájuk a templomba. Szent Baithenus azonban tudta, hogy az Isten angyalai közt volt, ezért térdet hajtott, majd megígérte, hogy bűnbánatot tart, mégpedig úgy, ahogy Szent Columba gondolja. Szent Columba ezt mondta neki: „Nem én ítélek majd felőled. Menj el Szent Cainnicushoz, hogy mondjon ítéletet rólad.” Baithenus elment tehát Hiberniába, és hosszú időn át kereste-kutatta Szent Cainnicust, míg végül nagy fáradság árán megtalálta. Szent

Cainnicus ekkor ezt mondta neki: „Térj vissza a monostorodba, mert a bűnbánatodat már teljesítetted a tengeren való fáradságos átkeléssel és a szárazföldön való hosszú bolyongással.” Baithenus erre ezt felelte: „Félek, hogy a mesterem, Szent Columba nem fogad vissza.” Cainnicus ezt felelte: „Vidd magaddal jelnek ezt a darabot, amely a köpenye bronzcsatjából tört le. Itt hagyta, amikor ő, Comgallus meg én sietve mentünk Szent Eugenius püspökhöz Ard Sratha-ba, hogy segítséget vigyünk neki, ahogy kérte, amikor démonokkal küzdött az égben. Vidd hát el és mondd meg neki, hogy nem volt fontos nekünk, amikor a harangotok hangja elszólított bennünket a küzdelemtől, de mi az Úr nevében az angyalaival együtt legyőztük az ördögök mesterkedéseit.” Szent Baithenus ekkor hazatért, és ezekkel a szavakkal mutatta meg a csatdarabkát Szent Columbának, aki nagy örömmel fogadta.

23. Egyik alkalommal, miközben vihar tombolt, ezt mondta Szent Columba a társainak: „Készítsetek gyorsan szállást a vendégnek!” Erre az egyik testvér megjegyezte: „Ki bátorkodik ilyen szeles, viharos időben hajóra szállni?” Szent Columba ezt felelte neki: „Íme, Szent Cainnicus, az Isten kiválasztottja jön ma hozzánk, akinek az Úr nyugalmat ad bármely vihar közepette.” Nem sokkal később befutott a kikötőbe Szent Cainnicus hajója. Szent Columba elébément a szerzetestársakkal és nagy tisztelettel fogadta Szent Cainnicust. Szent Columba tanítványai ekkor megkérdezték Szent Cainnicus tanítványait: „Hogy voltatok képesek hajóra szállni ebben az időben?” Ők ezt válaszolták: „A mindenható Úr nyugodt utat biztosított nekünk a hatalmas hullámokon át, mert a tengeren mindenfelé tomboló vihar közepette egy hosszú vessző távolságra minden irányban csodálatosan nyugodt volt a tenger körülöttünk.”

24. Egyik vasárnap Ibdone szigetén vendégeskedett Szent Cainnicus, az ottani egerek azonban megrágták a saruját, szétcincálták és megették. A szent férfi szembesült ezzel a kártékony cselekedettel, ami miatt megátkozta az egereket, s mindörökre

száműzte őket arról a szigetről.⁶⁴ Szent Cainnicus szavára ekkor egybegyűlt az összes egér, majd a tenger mélyébe vetették magukat. Azon a szigeten pedig a mai napig nem láttak többé egeret.

25. Más alkalommal, éppen vasárnap egy másik szigeten látták vendégül Szent Cainnicust, méghozzá azon, amelynek „Madár-sziget” a neve. Csácsogó és igen sokat csiripelő madarak laktak ezen a szigeten, és zavarták az Isten szentjét. Megtiltotta ekkor nekik, hogy csiripeljenek, a madarak pedig engedelmeskedtek a szavának. Összegyűlt az összes madár, majd begyüket a föld felé fordították és elhallgattak. Így maradtak a második *feria* első reggeli órájáig egyetlen hang nélkül, mozdulatlanul, amíg a szent férfi a szavával föl nem oldotta mozdulatlanságukat.

Innen gyorsan Hiberniába hajózott Szent Cainnicus, de botját a tengerparton felejtette. A hajóúton végig a mindig keze ügyében lévő, parton felejtett botja miatt kesergett a szíve, ám mikor partra lépett, megpillantotta a kikötőben a botját. Erre térdet hajtott és hálát adott az Istennek.

26. Az egyik alkalommal Szent Cainnicus elment, hogy meglátogassa szent nővérét, akinek méltán volt Columba a neve, és egy másik helyen lakott. Nagy boldogságot talált nála, s mint egy valódi zarándoknak, úgy szolgált neki. Volt egy ifjú szolgálja, nevezetesen Brachtanus, Szent Cainnicus nővérének a szolgálja. Ez a fiúcska nagyon szerette Szent Cainnicust és Cainnicus is szerette őt. Történt pedig, hogy ez a fiú meghalt. Szent Cainnicus ekkor ezt kérdezte a nővérétől: „Hol van Brachtanus?” Columba szerette volna hamis szavakkal elleplezni a fiú halálát. Szent Cainnicus azonban kijelentette: „Addig nem eszünk ma, amíg ide nem jön hozzánk a mi kedves gyermekünk, Brachtanus.” Columba erre zokogni kezdett, és bevallotta a szentnek, hogy Brachtanus halott. Fohászkodott, sírt és könnyezett Szent Cainnicus, az a kisfiú pedig föltámadt a halálból, majd odament

⁶⁴ Hasonló ehhez az a legenda, amely szerint Szent Patrik kiűzte Írország szigetéről a kigyókat.

az Isten szentjéhez és ezt mondta neki: „Isten szolgája, a te szavad miatt, vagyis hogy kijelentetted: »Addig nem eszünk ma, míg ide nem jön hozzánk a mi kedves gyermekünk, Brachtanus«, támasztott föl az Isten a halálból, mert nem akarta, hogy üres ígéret legyen a szavad.”

27. Egy másik alkalommal Szent Aedus püspök, Bricht fia, elment Hua Neill királyához, Kicsi Colmanushoz, Demricius fiához, aki egy szigeten lakott Ros tava kellős közepén. Szent Aedus a tóparton böjtölt a király ellen hívó nővére érdekében, akit a király elraboltatott, hogy férjhez adja. Tudomást szerzett erről Szent Cainnicus, s mivel egyetértett a püspökkel, elment, hogy segítsen neki. A király ekkor parancsot adott, hogy nagy gonddal rejtsek el a csónakokat, nehogy a szentek át tudjanak kelni a szigetre. Az Úr azonban szerette volna megsegíteni szentjeit, ezért kaput nyitott a szigetre: csónakot küldött az elzárt helyről a szentekhez. A szent férfiak ezen a csónakon eljutottak a szigetre. Szent Cainnicus megfeddte a gőgös királyt, és megtiltotta neki, hogy bántani merészelje Aedus püspököt. A király azonban mindkettőjüket semmibe vette, ám az Úr fölmagasztalta őket. Alighogy leült ugyanis a gőgös király, tüzes lovak vontatta izzó kocsit pillantott meg, amelyet félelmetes kocsihajtó hajtott. Villámló kardot tartott a kezében. Keletről jött, át a mezőn, át a tavon egyenesen a szigetre, majd váratlanul, mindenki szeme láttára ledöfte a királyt, aki azon nyomban meghalt. Ekkor a királyné és a többiek is mind kérlelni kezdték Szent Cainnicust. Ő erre fohászkodott a királyért az Istenhez, és föltámasztotta őt a halálból. A király pedig föltámadt a halálból, hálát adott az Istennek, s bármit mondott is neki Szent Cainnicus, megígérte, hogy teljesíti. Szabadon engedte Aedus püspök elrabolt nővérét, s más jócselekedeteket is művelt. Ez mindannyiukat boldoggá tette, ezért hálát adtak az Istennek.

28. Abban az időben, mikor remeteként élt Szent Cainnicus, egyik nap elhagyta lakhelyét, hogy kétkezi munkát végezzen. Emiatt a remetelakot magára hagyta. Két rabló lopakodott oda és fölgyújtották a kunyhóját, aminek következtében a kunyhó

egyik fele leégett, a másik fele azonban épségben maradt, mert a lángnyelvek nem merték megérinteni azt a részt, ahol Szent Cainnicus könyvei voltak. A rablók mindenesetre hamarosan megtapasztalták az Úr bosszúját: egyikük elveszítette a szeme világát, a másik pedig lesántult. Mivel a nyomorultak nem tudtak kereket oldani, bűnbánatot tartottak, Szent Cainnicus elé járultak, és engedelmes szerzetesekként távoztak.

29. Történt, hogy Szent Cainnicus – amint gyakori szokása volt – félrevonult az emberektől, távolra tőlük, hogy megfedkezve a világi dolgokról, csak a mennyeeiken elmélkedjék. Magával vitte az evangéliumot, amelyet figyelmesen elolvasott, majd a rejtékelyén imádkozott, miután a tanítványainak meghagyta, hogy senki se eredjen a nyomába. Étlen-szomjan töltötte az időt a remetelakban, nem érezte sem az éjjelt, sem a sötétséget, sem az éhséget, sem a hideget, egészen a harmadik nap kilencedik órájáig. Közössége pedig ez alatt a három nap alatt szintén böjtölt, ám az egyik gyermek, aki velük volt, nem bírta ezt az éhezést, és meghalt. Mikor Szent Cainnicus visszatért a monostorba, ezt kérdezte a szerzetestársaktól: „Nem jött még el a kilencedik óra?” Ők így válaszoltak: „Már a harmadik nap kilencedik órája is elérkezett.” Ekkor odavitték Szent Cainnicushoz az éhenhalt kisfiú testét, ő pedig az összes böjtölő szent testvérrel együtt imádkozott érte, mire a fiú újra életre kelt. Ezután mindannyian örömmel megvacsoráztak, és hálát adtak az Istennek.

30. Szarvasünő jött a borjával minden nap Szent Cainnicus cellájához az erdőből. Miután megfekték, félelem nélkül tért vissza az erdőbe.

31. Hideg, téli nap volt, mikor Szent Cainnicus éppen Hibernia vidékeit járta, s az út szélén megpillantott egy keresztet. Ott ünnepelte meg a kereszt mellett a nónát, majd tudakozódni kezdett, hogy miért állították ott föl a keresztet. Azok, aki jártasak voltak benne, ezt felelték: „Itt halt meg a vele harcoló ellenségei kezétől ennek a vidéknek a királya, Colmanus, Demricius fia. Emiatt állították föl itt ezt a keresztet.” Ennek hallatán Szent Cainnicus kijelentette: „A szűz fia tudja, hogy

egykor ígéretet tettem, hogy imádkozom érte.”⁶⁵ A szent ekkor meghajtotta fejét a kereszttel, majd könnyek közt imádkozott a király lelki üdvéért, mire ezt a szöveget hallotta fentről: „A te imádságodnak hála Colmanus király lelke most szabadult ki a pokol mélyéből, Isten szolgája, Cainnicus.” Ekkor Szent Cainnicus és minden jelenlévő hálát adott az Istennek.

32. Egyszer, mikor Szent Cainnicus éppen az Acht Droma nevű cellát látogatta meg, nagy öröme közben toppant be. Szent Cainnicus észrevette azonban, hogy a zárándokmester lógatja az orrát, mire rákérdezett szomorúsága okára. A zárándokmester ezt felelte: „Elhunyt a csodálatos, az Isten kegyelmével teljes, bölcs és tanult férfiú, aki mindennap okított bennünket. Emiatt szomorúak a testvérek, ezért böjtölnek és énekelnek zsoltárokat a teste körül.” Ennek hallatán Szent Cainnicus kijelentette: „Fölkeressük a szent közösséget, és vele együtt imádkozunk majd a megholtért.” Szent Cainnicus ezután bement a halotthoz, imádkozott, majd a tunikáját a halottra terítette, mire a halott azonnal épen és egészségesen föltámadt. Amint meglátták, valamennyien áldották az Urat, magasztalták Szent Cainnicust, és kérték, hogy hagyja ott nekik a tunikáját. Ő pedig otthagyta nekik a tunikáját, amelyet nagy tisztelettel őriznek a mai napig.

33. A szent szűzek monostorában, amelyet Cluain Sescainnnek neveznek, élt egy néma, süket és vak kisfiú. Történt, hogy ez a kisfiú éppen azelőtt halt meg, hogy Szent Cainnicus a monostorba érkezett. Amint értesült a fiú haláláról, nagyon elszomorodott. Odament mégis a holttesthez, majd imádkozott a kisfiúért, mire a gyermek ép szemmel, füllel és nyelvvel életre támadt, és szent szavakat mondott neki. Ez a kisfiú Duach nemzetségéből származott, s később nagy és szent ember vált belőle.

34. Mikor egy alkalommal Laginum déli részére, Hua Cennsealach vidékére érkezett Szent Cainnicus, ahol nagy gyűlés volt

⁶⁵ Vö. a 27. fejezetet.

Cormacus királynál, egy kisleányt igen kegyetlen halállal, *gialcherd*-del akartak kivégezni.⁶⁶ Amikor szembesült vele Szent Cainnicus, hogy miféle borzalmas dologra készülnek, azt kérte a királytól, hogy engedje szabadon a fiút. Kérése azonban süket fülekre talált. A szent ekkor az Istenhez fordult, és ő meghallgatta. Amikor ugyanis felülről belehullott a fiú a dárdákba, azok nem voltak képesek megsebezni vagy bármiféleképpen is ártani neki. Ezt a fiút Dolne Lachdese-nek hívták. Cormacus király Szent Cainnicusnak adta. Ennek a fiúnak a lakóhelyét Ceall Dolne-nak hívják.

35. Történt, hogy Szent Cainnicus szeretett volna félrevonulni, távol lenni az emberektől és imádkozni, ezért odahagyva a testvéreket az erdőbe ment, s ott egy félreeső helyen húzta meg magát. A testvérek mindent tűvé tettek utána, de nem találták. Az egyik fiú azonban, aki Szent Cainnicus tanítványa volt, éjszaka titokban fölkereste, hogy megkérje, írjon neki Cainnicus a viasztáblára, egyedül ugyanis neki árulta el Szent Cainnicus, hová vonul félre. A testvérek pedig ragyogó fényességet láttak, amely a fiú előtt világított egészen addig a helyig, ahol a legnagyobb fény világított a rejtke helyén olvasgató Szent Cainnicus fölemelt kezében. Cainnicus balkezének öt ujját ugyanis gyertyaként világított, amikor éjszaka olvasni szeretett volna. A testvérek követték a fiút és a fényt, és rátaláltak az apátjukra, Cainnicusra, akit azután visszakísértek a monostorba.

36. Mikor Szent Cainnicus egy másik alkalommal is a remetelakában rejtőzött, egy szarvas lépdelt oda hozzá, majd lehajtva fejét az agancsával készségesen tartotta a könyvet, amíg a szent olvasott. Egyik nap azonban valamitől megriadt, mire az apát felszólítása ellenére futásnak eredt, s az agancsán magával vitte a nyitott könyvet is. A könyvet később épen és sértetlenül visszahozta az agancsán, s akár egy szökött szerzetes az apátjához, úgy tért vissza a szarvas.

⁶⁶ A *gialcherd* kivégzési mód során a halálra ítéltet földobták a levegőbe, majd dárdákat tartottak alá, amelybe belehullva, a dárdák fölnyársalták,

37. Mikor Szent Cainnicus a lakatlan vidéket járta, három igen kegyetlen világi emberbe botlott, akik meg akarták ölni. Először mezítelenre vetkőztették a következő szavak kíséretében: „Ez az a szerzetes, aki sokakat elcsábított mifelénk.” Szerették volna otthagyni a szentet, ám amikor a zsákmányolt holmikat készültek magukkal vinni, nem tudtak elindulni, hanem csak egyhelyben, körbe-körbe jártak. Azután, hogy leszállt az éj, Szent Cainnicus mennyei lángról gyújtott tüzet, s mikor ezek a rablók meglátták ezt a fényt, köréje gyűltek, és ekkor az egyikük majdnem meghalt. Az útonállók erre térdet hajtottak és bűnbánatot tartottak, majd szerzetesek lettek és Szent Cainnicus mellett maradtak.

38. Egyszer a mumeniaiak földjén járt a tanítványaival Szent Cainnicus, a Layn-tó közelében, amikor tizenkét rabló állta el az útjukat. Félelmetes arcot vágtak és sok gonosz dolgot hordtak össze a szent ellen. Szent Cainnicus ekkor megszidta őket, s hirdetni kezdte nekik az Istent. Vezetőjük azonban konok lélekkel kijelentette: „Ne beszélj itt nekünk mindenféle fölösleges dolgokat, te, botos. Úgysem szabadítanak meg téged. Ma oda lesz a lelked, ha a te istened hatalma révén el nem éred, hogy a tavon úszó egyik hattyú gyorsan iderepüljön még ebben az órában a vállamra, egy másik meg a tiédre.” A szent így válaszolt: „A mindenható Istennek semmi sem lehetetlen, ha az embernek lehetetlen is.” Erre azon minutában két hattyú szállt sebesen hozzájuk, az egyik a rabló, a másik pedig Szent Cainnicus vállára. Ekkor a tizenkét rabló följajánkozott az Istennek és Cainnicusnak, majd szerzetesekként ott maradtak nála mindörökre.

39. Colmanus, Fearaidhe fia, Osraighe törzsének vezére Szent Cainnicus barátja volt. Sok tanyát adott a szentnek, és Szent Cainnicus monastorokat és falvakat épített ezeken a helyeken. Történt, hogy ezt a vezért minden irányból körülzárták várában az ellenségei, akik szerették volna elragadni tőle a királyságát.

halálra sebezve őt.

Mikor tudomására jutott Szent Cainnicusnak, a lakhelyéről, Achad Bhóból, azaz az „Ökrök földjé”-ről sietve elindult ló és kocsni nélkül, hogy megszabadítsa a királyt. Isten azonban megkönyörült fáradt szolgáján: egy jóindulatú asszony ugyanis, aki Membri-ben lakott, mikor látta, hogy Szent Cainnicus elcsigázódott az úttól, szeretett volna segíteni rajta. A Sátán azonban, amennyire tudta, akadályozta ezt. Nagy felhőt bocsátott a mezőre, ami miatt nem lehetett látni a lovakat. Szent Cainnicus fölemelte ekkor a kezét, mire az egész mezőt világosság töltötte be, és a kocsihajtó megtalálta a lovakat.

Abban az órában egy másik csodát is tett az Úr. Apró termetű volt ugyanis Szent Cainnicus, és emiatt nem tudott fölszállni a kocsira. Az Úr tehát megemelte a földet Szent Cainnicus talpa alatt. Földhalom emelkedett a lába alatt az Isten közreműködése folytán, és ez a földhalom a mai napig látható e hathatós tett jeleként.

40. Történt, hogy Szent Cainnicus egyszer fogaton ment Ragni mezején át a vezérhez, mikor az úton szembejött vele Domhpnaidh Mhoir fejedelem, aki a vezér ellensége és irigye volt. Mikor meglátta, kevély szívvel így szólt Szent Cainnicushoz: „Tudom, hogy Colmanushoz, a cimborádhoz loholsz, de mindhiába. Nem találod már életben. Csak a fölkoncolt és tűz perzselte testét leled ott.” Szent Cainnicus ezt felelte erre: „A Szűz fia tudja, hogy nem igaz, amit locsogsz, mert elpusztulsz, mielőtt hazaérnél.” És ez így is történt. Amikor ugyanis bement a fogatán az egyik kapun, a kapu egyik darabja a fejére esett és azon nyomban szörnyethalt. Szent Cainnicus pedig gyorsan továbbment a kocsin, majd megérkezett a nagy sereg által körülzárt erődhez, amely már lángokban állt. Szent Cainnicus bement az égő várba, és az Isten hatalma folytán, miközben senki sem látta, titokban kimentette a hatalmas veszedelemből a vezért. Átvezette a tömeget, majd jó messzire magával vitte, az erődtől távolra, és így szólt hozzá: „Várj itt! Ma még ugyan magadban leszel, holnap azonban már nem leszel egyedül. Három férfi jön

majd ide hozzád, azután meg háromszáz, és a harmadik napon egész Osraighe vezére leszel újra.” És ez így is történt.

41. Egyik nap az említett vezér, Colmanus a seregével, Szent Cainnicus pedig a szerzetestársaival éppen ugyanazon a helyen gyűltek össze. Ekkor a vezér, akinek csodálatos nagyságú gyümölcs volt a kezében, végignézett Cainnicus társain és így szólt: „Mondja meg nekem valamelyikőtök, hogy hány mag van ebben a gyümölcsben.” Szent Cainnicus tartott tőle, hogy a testvérek rossz választ adnak, ezért azonnal megszólalt: „Bár hatalmas ez a gyümölcs, mégis csak egyetlenegy magja van.” Fölvágták a gyümölcsöt, és valóban egyetlen mag volt benne.

Ebben a csoportosulásban az egyik férfi, aki elvágtatott a lován, leesett a lóról és combját törte. Cainnicus meghallotta ennek a férfinak a hangját, és megértette, hogy az élet fia. Szent Cainnicus ekkor megáldotta a combját, amely azonnal meggyógyult. Ez a férfi ekkor följánlotta magát az Istennek és Szent Cainnicusnak, és ezután már szent férfiként élt.

42. Szent Cainnicus szeretett volna egy alkalommal elmene-külni az emberek elől, ezért csónak nélkül, száraz lábbal kelt át az Isten erejének köszönhetően Cree tavának egyik szigetére, ahol az Úr példáját követve negyven nap és negyven éjjel maradt. Emberi eledelt nem fogyasztott. Fedél nem volt a feje fölött, hanem a csupasz földön hált. Sem éhséget, sem szomjúságot nem érzett azonban, és sem a hideg, sem az eső nem ártott neki, hanem kizárólag imádkozott, és senki sem tudott róla, hogy ott van.

Egyik nap azonban, miközben ezen a szigeten imádkozott, démonok csapatait pillantotta meg, amint lóra pattanva sietve útnak indulnak. Erre megkérdezte a démonokat, hogy hová sietnek, mire az egyikük így felelt neki: „Egy gazdag ember lelkét igyekszünk megkaparintani Muscraighe vidékén.” Szent Cainnicus ezt mondta erre neki: „Gyere majd el hozzám újra a történetével, hogy beszámolj nekem lelkének a sorsáról.”

Mikor a küzdelem végeztével visszatért hozzá a démon, észrevette Szent Cainnicus, hogy nincs meg a lova, és igen le van

törve. A kérdésére így felelt az ördög: „Vereséget szenvedtünk, mert ez a férfi három versszakot énekelt el a mi tudtunk nélkül a halála előtt Szent Patricius himnuszából,⁶⁷ és ez kiszabadította őt a markunkból.”

43. Mikor pedig a mindenható Úr szerette volna szentje, Cainnicus rejtekhelyét leleplezni, vadászt küldött oda, aki egy szarvast a tóhoz űző kopói nyomát követte. A szarvas – nyomában a kutyákkal – beúszott a szigetre, majd észrevette Szent Cainnicust. Odament hozzá és megállt előtte. A kutyák a szigeten is nyomában voltak a szarvasnak, de a szarvashoz hasonlóan ők is szelíden megtorpantak a szent előtt. Jött nyomukban a vadász, és meglátta, hogy a szarvas és a kopói ott ülnek a szent előtt, mire rettenetesen elképedt. Cainnicus azonban megeskette, hogy senkinek sem árulja el őt, csak a halála óráján mondhatja el, amit látott. A vadász, aki szerette volna megtartani esküjét, azonnal hazatért, és a szarvas is visszatért az erdőbe. Otthon kínzó fájdalom kezdte gyötörni a vadászt, s mikor már a halálán volt, elárulta, hogy Szent Cainnicusszal találkozott Cree tavának egyik szigetén. Ahogy ezt elmondta, azonnal megszabadult a fájdalomtól. A szent remete, Cainnicus pedig visszatért a monostorába.

44. Szent Brendanusnak voltak ugyan mesterei, akik képesek lettek volna aranykelyhet készíteni az oltárra, nem volt azonban elég aranya, hogy elkészíthessék belőle a kelyhet. Néhányan ekkor ezt tanácsolták neki: „Menj el Szent Cainnicushoz, neki talán van aranya.” Eljött tehát Szent Brendanus atya, és Cainnicus igen megörült jövetelének. Végighallgatta látogatása okát, mire a jóságos Cainnicus szíve elfacsarodott, mert nem volt aranya. A mindenható Isten azonban megkönyörült mindkét szentjén. Mikor Szent Cainnicus együtt étkezett Szent Brendanusszal, megáldotta a kenyeret, majd az asztalra tette, és ekkor az egész cipó a legkiválóbb, legtisztább arannyá változott. Ennek láttán hálát adtak a szentek az Istennek. Szent Brendanus pedig

⁶⁷ Nem egyértelmű, hogy melyik himnuszt énekelte.

magával vitte az összes aranyat. Ebből az aranyból készítették azután azt a kelyhet, amely a mai napig megvan Szent Brendanus monostorában.

45. Egyik nap, mikor Szent Columba a tengeren hajózott és hajója nagy viharba került, így fordultak hozzá a testvérek: „Könyörögj az Istenhez értünk.” Szent Columba ezt felelte nekik: „Nem az én tisztem, hogy megszabadítsalak benneteket az Isten hatalma révén, mert nem nekem, hanem Szent Cainnicusnak ajándékozott benneteket az Isten.” Szent Cainnicus mindeközben éppen szerzetestársai körében ült az asztalnál a monostorában, amelynek Achad Bhó a neve. Hallotta Szent Columba hangját, amint távolról őt szólongatja. Erre azonnal föl-szökkent az asztaltól és kijelentette: „Nem most kell étkeznünk, hiszen Szent Columba hajója rettenetes vihar miatt veszélyben forog.” Csak a fél lábára vett sarut s máris szaladt a templomba. Imájára pedig teljesen lecsendesedett a tenger. Szent Columba ekkor ezt mondta neki: „Ó, Szent Cainnicus, nagy jót tettél velünk, hogy csak az egyik lábadat bújtatva a saruba futottál a templomba, mert imád hatására nagy veszedelemből szabadított meg bennünket az Isten.”

46. Számos hatalmas csodát tett az Úr, Jézus Krisztus az ő szent szolgálja, Cainnicus által, ezeket azonban a rövidség kedvéért nem jegyezzük föl. Hiszen nyolc halottat támasztott föl Urunk, Jézus Krisztus nevében, és sok vaknak visszaadta a látását, süketnek meg a hallását, a némákat pedig beszédre bírta. Keresetlen szavakkal sok helyről űzte el a szószátyár démonokat. Sok nagyszerű tetteről azonban – ügyelve a tömörségre – hallgatunk.

Mikor elérkezett halálának napja, egész testében elgyengült. A jelenlévők közül senkinek a kezéből sem akarta elfogadni az Oltáriszentséget, hanem kijelentette: „Egy másik szent férfit, Fintanust szándékozik hozzám küldeni az Úr, hogy tőle kapjam meg az Úr testét.” Eljött ekkor hozzá Fintanus Moeldubh, akit az Úr küldött, Szent Cainnicus pedig magához vette kezéből az eucharisziát, majd október 11-én boldogan költözött monosto-

rában, Achadh Bhóban az Úr Jézus Krisztushoz, akinek tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké. Ámen.

*Szent Fintanus (526–603. február 17.)
(Vita Sancti Fintani abbatis de Cluain Ednech)*

CLUAINADNACH-I SZENT FINTÁN (angol: Saint Fintan of Clonenagh) a róla elnevezett monostor alapító apátja. Szent Fintanus először a Shannon folyó tóvá szélesedett, Loch-Deirgdheire-nek nevezett részének partján fekvő monostorban tanult, majd megválva mesterétől, Tír Dhá Ghlas-i (Terryglass) Szent Columbától (†552. december 13.) a keleti irányban nem messze (légvonalban mintegy 80 km) fekvő Cluainadnachban alapított monostort (Laois megye). Monostorában annyira szigorú regulát vezetett be, hogy az életrajz szerint több monostor apátja is arra kérte, enyhítsen a fegyelmen. Az önmegtartóztató életforma fontos eleme volt, hogy sem vajat, sem tojást, sem húst nem fogyasztottak, a közösségnek – ellentétben a többi ír monostorral – nem volt sem csordája, sem kondája. Az életrajz azzal a különleges képességgel ruházza föl Fintanust, hogy a szent képes volt megjövendölni a vele találkozóak sorsát, mivel a jövőbelátás képességével bírt. Híres tanítványa volt Szent Colmanus és a Beannchor monostorát alapító Szent Comgallus. Az ír évkönyvek szerzői Szent Benedekhez hasonlították. Szent Fintanus egykori monostora helyén áll az a legalább kétszázéves platánfa, amelyet a szent fájaként tisztelnek. A szent ünnepnapja február 17.

1. születése és nevelkedése – 2. Szent Columba Cille látogatása – 3. Szent Columbus tanítványa lesz – 4. monostort alapít Cluain Eidhneachban – 5. szent atyák szigorú regulája enyhítésére kérik – 6. megakadályozza a monostor leégését – 7. a nélkülszülő testvéreknek adomány érkezik – 8. Szent Fintanus látomása Lonanus lakomáján – 9. megjövendöli Lonanus csordásának sorsát – 10. megjövendöli két látogatója sorsát – 11. Sincellus atyja és nevelőapja – 12. a zarándokútra szökött szerzetestestvérek – 13. a monostor temetőjében temeti el a levágott fejeket – 14. jövendöl az egyik pap szomorú sorsáról – 15. meggyógyít egy nyomorék gyermeket – 16. megfenyegeti a kíváncsi testvért – 17. kiszabadítja Colum király fiát, Cormacust – 18. a családapa Fergna szerzetessé lesz – 19. a szerzetessé lett Brandhubh püspök halála – 20. a szerzetestestvérpár halála – 21. az ifjú Columbanust hozzá küldi Szent Columba – 22. halála.

1. Szent Fintanus apát, ez a tiszteletre méltó életű férfi a laginumiak tartományából származott. Atyjának Crymthannus, édesanyjának pedig Findnat volt a neve. Anyját, mikor várandós volt és már közeledett a szülés ideje, meglátogatta az Úr angyala és így szólt hozzá: „Hagyd itt az embereket és vonulj rejtékhelyre. Maradj ott egyedül, amíg meg nem szülsz a szent gyermeket. Fiút szülsz majd ugyanis, asszony, aki szent lesz és nagy tekintélye lesz az Isten és az emberek előtt.” Az asszony pedig – követve az angyal szavait – elrejtőzött, majd hét napig egy fa alatt maradt. Mindennap az égből hullott eledelt evett a gyermek kegyelme folytán. Itt azután világra hozta a Szentlélekkel eltelt gyermekét, azaz Szent Fintanust. A nyolcadik napon elvitte egy szent emberhez, aki egy közeli helyen lakott, amelyet Cluain-nak hívnak. Örömmel megkeresztelte Fintanust, aki később nála tanult olvasni, és sokat haladt előre a kegyelemben és a tudományokban.

2. Egyik nap, miután a gyermek Szent Fintanus már fölcseperedett, így szólt szent atyjához: „Atyám, készíts szállást, mert ma szent vendégek érkeznek hozzád.” Az öreg azonban dühbe gurult, ráripakodott és mérgesen kifakadt: „Honnan veszed ezt? Ki mutatta ezt meg neked valamennyiünk előtt?” A szent gyermek erre ezt felelte: „Az én Uram, Jézus Krisztus mutatta ezt meg nekem, atyám, hogy a szent ifjú, Columba Cille érkezik ma hozzád társaival.” Ez így is történt. Azon a napon, amikor már a közelben járt, így szólt Szent Columba a társaihoz: „Be kell térnünk egy kicsit ahhoz az atyához, aki egy szent fiú társaságában itt lakik a közelben.” Amikor pedig odaérkezett a szent ifjú, Columba, ezzel fordult az atyához: „Ne bosszankodj, atyám. Hallottam, hogy szigorú szavakkal ripakodtál rá a te szent fiadra, mivel előre megmondta neked érkezésünket. Ne büntesd meg, mert te és ez a hely is ennek a szent fiúnak szolgál majd mindörökké.” Az öreg atya erre ezt felelte: „Hiszem, hogy így lesz. Neki már születése előtt gondját viselte az Isten kegyelme.”

3. Később ifjúvá serdült, és igen eltöltötte Szent Fintanust az Isten félelme és szeretete. Miután pedig megkapta szent mestere

engedélyét és áldását, elindult Szent Columbushoz, Crymthainn fiához, aki a laginiumiak tartományából származott, és akinek törzse a Tyr da Glas-nak nevezett területen él Mumenia tartományában, a Synna folyó közelében. Szent Columbusnak három tanítványa volt: Coemhanus, aki Enaidh Cruym monostorának lett a szent atyja; Szent Fintanus, akinek most az életrajzát írom; és Szent Mocummin, aki Szent Columbusnak, mesterének a társa volt Tyr da Glas településének a területén. Ezek a szentek egy akarattal fogadalmat tettek az Istennek, és hol itt, hol ott kerestek olyan helyet, ahol megtelepedhetnek és szolgálhatnak az Istennek. Fölkeresték tehát a laginiumiak határvidékét, és ezt mondták mesterüknek, Szent Columbusnak: „Nem kell itt maradnunk és itt szolgálnunk az Istennek, atyánk.” Ő ezt felelte nekik: „Nem nekünk készített itt helyet az Isten, hanem egy másik szentnek, aki még nem született meg, s akinek a neve Mobi, Cumalde fia.”

Fölkerekedtek tehát és elmentek a Cluain Eidhneach-nak nevezett helyre, és ott maradtak egy egész esztendeig. Amikor azonban már képtelenek voltak ellátni az idegenek és barátok mindenholnan hozzájuk özönlő tömegét, elhagyták azt a helyet, s átköltöztek a Bladhma hegyhez. Nyájukat őrző gyerekekkel találkoztak a hegynél, akik közül az egyik, akit Sethnának hívtak, néma volt. Szent Columbus megáldotta a gyerek nyelvét, ő pedig azonnal beszélni kezdett. Columbus ekkor ezt kérte tőle: „Mutasd meg nekünk a mi Urunk, Jézus Krisztus nevében, hol van az a hely, ahol majd föltámadunk.” A gyermek pedig az Isten akaratából eltelt a prófétálás lelkével, majd mindegyiküknek külön-külön megmutatta azt a helyet, ahol föl fog támadni.

4. Fölment ezután Szent Columbus a hegyre és visszatekintett arra a helyre, amelyet maguk mögött hagytak, és azt látta, hogy tele van az a hely angyalokkal. Igen elszomorodott ekkor, hogy elhagyták azt a helyet. Szent társai ekkor faggatni kezdték: „Miért keseredtél el, atyánk?” A szent pedig ezt felelte: „Mert azt látom, hogy az a hely, ahonnan eljöttünk, tele van angyalokkal, akik nem szűnnek meg szolgálatukat teljesíteni a föld és a menny

között. Valamelyikünknek vissza kell térnie arra a helyre, hogy azután mindörökre ott maradjon.” Szent Fintanus ekkor ezt mondta neki: „Bárkit jelölsz is ki, atyám, hogy térjen oda vissza, engedelmeskedni fog.” Szent Columbus erre így fordult hozzá: „Menj te, szent ifjú, békében arra a helyre, és veled lesz az Úr. Azt nyilatkoztatta ki ugyanis neked az Isten, hogy ott fogsz föltámadni.” Szent Fintanus ekkor megkapta a szent atya és a testvérek engedélyét és áldását, majd visszatért arra a helyre, amelyet Cluain Eidhneach-nak hívnak, és ott telepedett le. Igen zord körülmények közt élt, amikor híres monostort kezdett építeni. Ezt a monostort a már említett Cluain Eidhneach-nak hívják. A neve latinul azt jelenti: ’repkényes rejtekhely’.

Miután híre kelt Szent Fintanus vallásos életének, sokan keresték fel őt Hibernia különböző tartományából, akik azután ott maradtak, hogy szigorú regulája alatt éljenek. Remetemódra a két kezükkel fogták az ekét és úgy szántották a földet, s ha valaki tejből vagy vajból készült ételt vitt nekik, nem fogadták el. Ha pedig valaki Szent Fintanus tudtán kívül bármi tejből készült ételt vitt oda, akkor a szent férfi parancsa folytán az Isten jóváhagyásával azonnal széttörték az edényt. Miután híre ment, hogy milyen szigorú módon élnek, senki sem mert húst ajándékozni nekik.

5. Amikor a környéken élő szentek tudomást szereztek róla, hogy milyen nehéz terhet vett Szent Fintanus magára, illetve tett a szerzetestársaira, tanácskozássra gyűltek össze, hátha tudnak segíteni rajta. Szent Kainnichus apát és vele együtt más szentek is fölkeresték Szent Fintanust, s megkérték, hogy az Isten szeretetére gondolva engedjen valamennyit a túlzott szigorból, hogy elviselhetőbb legyen. Azon az éjszakán, hogy Szent Kainnichus útnak indult volna, íme, eljött az Úr angyala Szent Fintanushoz, és így szólt hozzá: „Szeretettől vezérelve szent atyák érkeznek majd hozzád, hogy arra kérjenek: lazíts szigorodon. Mielőtt azonban megérkeznének hozzád, te hagyd el egy kicsit a monostort, térj rá az országútra, és az Úr egy férfit küld majd utadba. Bármit mond is, habozás nélkül kövesd

utasításait.” Amint megvirradt, azonnal útra kelt Szent Fintanus atya, s az úton valóban szembetalálkozott egy férfival, aki nem tudott beszélni. Szent Fintanus megáldotta, s a férfinak azonnal megoldódott a nyelve. „Áruld el nekem – mondta a szent –, mit kell tennem. Derék emberek azt gondolják, hogy könnyítenem kell a terhen, amelynek súlya alatt élni kezdtem.” A férfi ekkor ezt válaszolta neki: „Ami jóba belefogtál az Isten érdekében, arról senki emberfiáért le ne mondj a halálad előtt, amíg harcodat meg nem harcoltad. De vigyázz, hogy meg ne botránkozzanak szigorúságod miatt, hiszen az egyik edény törékenyebb a másiknál.” E szavak után elhallgatott, Szent Fintanus pedig visszatért a monostorába. Amikor Szent Kainnichus és a többi szent megérkeztek, Szent Fintanus igen nyájasan fogadta őket. Isten férfi a szentek kérésére engedett ugyan egy kis vigaszt a testvéreknek, az önmagával szembeni szigorúságból azonban egy jótányit sem engedett. Ezután imádkoztak, majd isteni igékkel kölcsönösen megáldották egymást, és a szentek mind hazatértek.

6. Egyik nap, mikor Szent Fintanus és társai együtt étkeztek a refektóriumban, a kéményből izzó láng csapott ki. Megrémültek a testvérek, és fogalmuk se volt, mit kellene tenniük. Attól rettegetek, hogy az egész monostor tűz martalékává lesz. Szent Fintanus atya azonban nem veszítette el a fejét. Megakadályozta, hogy a testvérek összecsoódljenek és pánikba essenek: fölemelte kezét és a szent kereszt jelével megáldotta a tüzet, mire a lángok azonnal kialudtak. Csodálatos beszámolni róla, hogy az épület teljesen sértetlen maradt, mintha nem is nyaldosták volna a lángok. Mindezt az Isten kegyelme cselekedte a szent férfi révén.

7. Egyszer, amikor Szent Fintanus szerzetestársai éppen a mezőn dolgoztak, meglátogatta őket a szent férfi, hogy ellenőrizze, hogyan haladnak a munkával. Amint közeledett a testvérekhez, azok elébe futottak. Lengették közben a karjukat, ahogy azoknak a napszámosoknak szokása, akik tréfásan szokták olykor kérdegetni a gazdájukat, hogy hol a napi betevőjük. Ezt kérdezték a társak is, mire a szent boldogan mosolyogva

ezt felelte nekik: „Hatalmas az Úr, aki helyettem megadja nektek, amit kértek, drága testvéreim.” Azon a napon ugyanis semmit sem tudott készíteni a szakács a testvéreknek, csak olcsó főzeléket, ahogy gyakran történt máskor is. Ám abban az órában Laginum tartományának déli vidékéről férfiak érkeztek a monostorhoz mindenféle étellel dúsan megrakodott kocsikon és szekereken, s mindent fölajánlottak Isten emberének. A szent atya pedig hálát adott az Istennek, majd nagy-nagy szeretettel jóllakatta aznap a szerzetestestvéreit.

8. Történt, hogy egy szent férfi, Lonanus, Catherus fia, hatalmas lakomát rendezett Szent Fintanusnak. Lonanus nagyon kérlelte őt az Isten nevében, hogy lelje kedvét benne ő is. A házban azonban, ahol a lakoma folyt, mindenki jókedvű volt, egyedül Szent Fintanus zokogott keservesen. Szent Lonanus ekkor így fordult hozzá: „Íme, nézd, az Isten ajándékai folytán mind jókedvűek vagyunk. Miért vagy hát te egyedül szomorú? Atyánk, szeretnénk tudni búslakodásod okát.” Isten férfia ezt válaszolta: „Nem azért sírok, mert elfogadtam a meghívásodat. De ha látnátok, amit én látok, bizony ti is azt mondanátok, hogy nem ok nélkül keseredtem el. Ma ugyanis nyomorúságos háború dúlt Mumenia déli vidékén, s látom, hogy a sok bűnös lelket, akik a csatában elestek, hogyan vezetik el a pokolba. Alig akad ugyanis néhány lélek, aki derék életet élt és csak szükségből háborúzott, most pedig megmenekült. De hogy biztosak legyetek abban, hogy ez igaz, íme, két nap múlva olyanok érkeznek majd hozzátok, akik részletesen be fognak számolni nekünk a háborúról.” És ez így is történt.

9. Ezen a napon, ezen a lakomán részt vett egy falubeli vénember is. Ő be is jött oda, ahol lakomáztak. Ez az ember Szent Lonanus csordása volt. Amikor Szent Fintanus megpillantotta, így fordult a körülötte ülőkhöz: „Ez a vénember még ma meghal, holttestét pedig nem találják majd hét napig az erdőben. Sem vad, sem madár nem fog hozzáérni a teteméhez, csak egy éhes róka harapja majd le az orrát és a füle hegyét.” Mindez így is történt.

10. Két férfi kereste föl egyszer Szent Fintanust, de mindkettőjüknek más-más kívánsága volt. Egyikük azt szerette volna, hogy örökre Szent Fintanus mellett maradhasson szerzetesként, a másik azonban csak tíz napot szeretett volna vendégként ott tölteni. Miután a szent atya szemügyre vette őket és meghallgatta kérésüket, elfordult, és így szólt a testvérekhez: „Figyeljetek jól, fiaim, mit mondok erről a két emberről. Aki nem akar sokáig itt maradni velünk, ő tökéletes szerzetesként egészen a haláláig itt marad majd velünk. A másik azonban, aki kijelentette, hogy szerzetes szeretne lenni, csak tíz napig lesz majd képes megtartani fogadalmát, azután az éj homályának leple alatt visszaszökik a világba.” És a szent férfi jövődölése szerint történt velük minden.

11. Élt egy igen vallásos szerzetes Szent Fintanus közösségében, Sincellus volt a neve, ám atyja és nevelőapja hitvány világi életet éltek. Szent Sincellus engedélyt kért egyszer Szent Fintanus atyától, hogy fölkereshesse és bűnbánatra indíthassa az atyját és a nevelőapját. Azok azonban megkeményítették szívüket és nem hallgattak a szavára. Szent Sincellus visszatért ezután Szent Fintanushoz és beszámolt róla, hogy mi történt: „Szent atyám, hiába fáradoztam olyan sok ideig.” A szent erre ezt válaszolta: „Csak még egyszer keresd föl őket, s ha tudod, hozd el őket hozzám, hogy találkozzam velük.” Ezután eljöttek és Isten szándéka szerint letelepedtek Isten férfiája mellé, az egyik jobb, a másik pedig bal felől. Fintanus atya és Szent Sincellus középen foglaltak helyet. A szent azonban látta, hogy kitartanak gonosz megátalkodottságukban, ezért félrefordulva ezt súgta Sincellusnak: „Sincellus fiam, bizony mondom neked, amint most ülnek ezek itt ketten mellettünk, az egyik jobb, a másik bal felől, úgy lesz majd az ítélet napján is. Hitvány módon élő atyád, aki a haláláig így él majd, bal felől áll majd a kecskebakokkal. Vagyonát a halála után gonosz királyok és hercegek osztják majd szét maguk közt, és nem fognak törődni a lelkével. Nevelőapád azonban, látva édesapád nyomorult halálát, elhagyja a tévutat és megtér, méltó bűnbánatot tart majd, vagyonát pedig igen derék

módon szétesztja a szentek és Krisztus szegényei közt. Ő a bíró, Isten Fia jobbján ül majd a bárányok közt.” Nem kételkedünk, hogy így történik majd, hiszen megtapasztaltuk, hogy a dolgok mindig Isten jóvendőlése szerint történtek.

12. Szent Fintanus monostorának néhány szerzetese, mivel a zarándoklat túlzott vágya fűtötte őket, nem akartak tovább otthon maradni, ezért szent apátjuk engedélye nélkül elhagyták a monostort. Az ulsteriekhez mentek és néhány napot Beannchor közösségében töltöttek, azután pedig továbbhajóztak Britanniába. Napokkal később az egyik testvér lelkendezve futott oda Szent Fintanushoz és a következőket újságolta el neki: „Hallottam, atyám, hogy a barátaink vendégül látták a testvéreinket.” A szent férfi nevetve ezt felelte neki: „Hamis hírt hallottál, fiam. A testvéreink ugyanis, akikre gondolsz, ma szerencsésen megérkeztek Britanniába, mivel az Istenért keltek zarándokútra.” Amit mondott, igazolást nyert. Nem sokkal később ugyanis az egyik szerzetestestvért lángra lobbantotta a fivére iránti szeretet, mert a testvére zarándokútra kelt az említett szerzetestestvérekkel együtt, és emiatt keserves könnyeket hullatva fölkereste Szent Fintanust, majd térdet hajtott a szent előtt. A szent atya ekkor így szólt hozzá: „Miért szomorkodsz?” A testvér így felelt: „Megvallom neked, atyám, hogy igen nagy szomorúság gyötör édestestvérem távolléte miatt. Arra kérlek hát, atyám, az Isten nevében, hogy engedj utána mennem, hogy el ne emésszen a búslakodás.” A szent atya könnyedén ezt felelte: „Örülj, fiam, mert a fivéred még ma visszaérkezik ide hozzánk, és te megmosod majd a lábát. Tőlünk távol ugyanis nem lel nyugodalmat a szíve.” Testvére pedig még azon a napon visszaérkezett. Elmesélt mindent, ami történt vele, éppen úgy, ahogy az Isten férfija megjövendölte.

13. Egyik nap, mikor Szent Kainnichus és Szent Fintanus éppen ugyanott tartózkodtak, vagyis Szent Fintanus monostorában, Cluain Eidhneachban, egyszer csak kiabálást és ujjongó katonák zsivaját hallották, amint ellenségeik meggyilkolása felett örvendeztek. Szent Fintanus ekkor így szólt Szent Kainnichus-

hoz: „Egy ártatlan bárány hangját hallom ebben az ujjongásban. Egyikük szerzetes lesz majd köztünk, s úgy hal majd meg, hogy tökéletes életet élt.” (Akiről beszélt, őt Kyaranusnak, Tulchain fiának hívják.)

A katonák magukkal vitték ellenségeik levágott fejét, majd a levágott fejeket letették a monostor közelében. A testvérek pedig összeszedték a fejeket, magukkal vitték, majd a szentek a testvérek jelenlétében eltemették őket a szerzetesek temetőjében. Ekkor az egyik testvér így fordult a szentekhez: „Mit használ ezeknek az embereknek, hogy levágott fejüket ezen a helyen temették el?” Szent Kainnichus és Szent Fintanus erre ezt válaszolták: „Mi habozás és kétkedés nélkül hiszünk és bízunk az Úrban. Ezek az emberek nem szenvednek majd az ítélet napján, azoknak a szenteknek az érdemei és tisztelete miatt, akik itt nyugszanak, és akik könyörögnek és közbenjárnak azok lelkéért, akik itt lettek eltemetve. Mivel testük legfontosabb része itt lett eltemetve, ezért azt reméljük, hogy irgalmat nyernek.” Ezután fölkereste őket az említett Kyaranus, szerzetesi ruhát öltött, majd boldogan halt meg, éppen úgy, ahogyan azt Szent Fintanus megjövendölte.

14. Történt egyszer, hogy amikor Szent Fintanus meghallotta a szentmiseáldozatot bemutató papnak, Gobbanusnak a hangját, remegés futott rajta végig és szíve elborzadt. A testvérek látták és megkérdezték, hogy mi történt vele, a szent pedig ezt a magyarázatot adta nekik: „Ti, testvéreim, azt gondoljátok, hogy az áldozatot bemutató pap hangját halljátok, én azonban egy súlyos bűn miatt örvendező ember hangját hallom. Jaj, jaj, jaj, ez az ember nem fogja itt velünk befejezni az életét.” Ezután ez a szerencsétlen, amint azt az Isten szentje megjövendölte, elhagyta a monostort és az otthonát, majd világi emberré lett. Bűnös módon élt a világban, és bűnök közt rút módon veszett el.

15. Történt, hogy egy alkalommal Szent Fintanus a mezőn sétált, s midőn ennek híre kelt, sokan siettek oda hozzá azzal a kéréssel, hogy imádkozzék értük és áldja meg őket. Volt köztük

egy férfi, aki nyomorék gyermekét vitte hozzá nagy panaszok közepette. A szent férfi lába elé borult, s kérlelte, hogy gyógyítsa meg a fiát az Isten nevében. Mikor Szent Fintanus az ima előtt kinyújtotta a karját az Isten felé, a nyomorék fiú azonnal egészségesen talpra állt az Isten kegyelméből, és mindenki előtt áldotta és magasztalta az Istent.

16. Az egyik éjszaka az egyik testvér tudva, hogy Szent Fintanus atya virraszt és imádkozik, szerette volna meglesni, hol van imádkozás közben. Mindenfelé keresni-kutatni kezdte, majd kiment végül a szentek temetőjébe. Sötét éjszaka volt, ám amikor észrevette a testvér, széles körben hatalmas fényt látott körülötte. Meg is vakult volna a nagy fényességtől, ha az Isten Szent Fintanus kegyelme folytán meg nem védelmezi.

Másnap azonban a szent atya számonkérő tekintettel, fenyegetően így szólt hozzá: „Testvérem, meg ne próbáld még egyszer, amit tegnap este tettél, hogy meg ne vakuljon a szemed. Gondolj arra, hogy Pál apostol, aki még nem tisztult meg bűneitől, mikor mennyei fényt látott, megvakult.⁶⁸ Hát akkor te, aki sem erkölcsidet, sem életedet tekintve nem vagy tökéletes, hogyan is lennél képes elviselni azt a fényt? Ha újra megpillantod tehát azt a fényt ebben az életben, azonnal elveszíted majd a szemed világát, de az is biztos, hogy nem látod majd többé az örök élet fényét.” E szavak hallatán ez a testvér igen megijedt, s megígérte, hogy soha többé nem tesz ilyet, majd bocsánatot kért vakmerőségéért.

17. Történt, hogy Laginum északi részének királya, Colum, Cormacus fia bilincsbe verette és fogva tartotta Cormacust, Diormodának, Hua Kennsealach törzse, azaz Laginum déli része királyának a fiát. Miután csellel elfogatta, ki akarta végeztetni. Mikor mindez tudomására jutott Szent Fintanusnak, maga mellé vette tizenkét tanítványát, mert szerette volna kiszabadítani ezt az ifjút. Fölkereste tehát az említett királyt, aki akkor éppen Laginum mezején álló várában, nevezetesen Rath Mhórban tartózkodott, amely helynek a neve azt jelenti, hogy „nagy

⁶⁸ ApCsel 9,8–9.

udvar”. Ez a Colum könyörtelen király volt. Mikor megtudta, hogy Szent Fintanus hozzá tart, megparancsolta katonáinak, hogy jól őrizzék a foglyot, a várat pedig alaposan erősítsék meg az Isten férfia ellen. Ám amint odaérkezett a szent, az Isten hatalma minden kaput szélesre tárt előtte. Mikor ahhoz az épülethez ért, amelyben bilincsbe verve tartották az ifjút, annak a börtönnek is éppúgy kitárult előtte az ajtaja. Miután az Isten férfia meglátta a bilincsbe vert ifjút, bilincsei darabokra törtek és a földre hullottak, a börtönőrök és a katonák pedig erejüket vesztették a szent férfi láttán. Ekkor a vitézeket rettenetes félelem kerítette hatalmába, sietve futottak az éppen alvó királyhoz, s töviről-hegyire mindent elmondtak neki. Remegés futott erre végig a királyon, majd így szólt hozzájuk: „Fogalmam sincs, mit tegyek, mert a szívem teljesen összeszorult.” Kísérete ekkor ezt tanácsolta neki: „Uram, félelmetes ember ez a szent. Haragjában jön hozzád, mert kedveli azt, akit fogva tartasz. Sok jelet művel miatta az Isten. Tégy meg hát mindent, amit mond, hogy se téged, se minket el ne veszítsen az Isten haragja.”

A király ekkor futva Szent Fintanushoz sietett, lábai elé vetette magát, majd így szólt: „Tisztelettel kell bánnunk veled, te szent ember, mert fölmagasztal téged az Isten. Elengedem hát azt a férfit, akinek a szabadon engedését kéred, s azokat a foglyokat is, akiket vele együtt fogva tartok.”

A szent férfi pedig megáldotta a királyt, köszönetet mondott az Istennek, majd miután már lehullottak róla a bilincsek, magával vitte az ifjút, akit ki akart szabadítani, és elhagyta a várat. Az úton azonban hatalmas sereg jött vele szemben: köztük volt a király nemzetségéből származó Belial fia is, aki szerette volna megölni azt a Cormacust, akit a szent kiszabadított, és a társai alig bírták megfékezni. Szent Fintanus ekkor így szólt hozzá: „Sátánfajzat! Hamarosan megölnék, de ez a férfi, akit szeretnél megölni, hosszú ideig él majd, és a királyi hatalom közelébe jut, és jócselekedetekkel fejezi be életét.” Ez pedig így is történt. Azt a szerencsétlent ugyanis egy hónapon belül megölték. Cormacus azonban, Diarmoda fia hosszú ideig élt

Laginum királyságában, majd öregségében elvetve magától a világi hatalmat, Szent Comgallus apátnál az ultoniai Beannchor monostorában szerzetesi ruhát öltött, majd szent életet élve halt meg.

18. Egy másik alkalommal Szent Fintanus Liffi mezején járt, amikor szembetalálkozott egy derék és híres férfival, akinek Fergna, Cobhthaydh fia volt a neve. Mikor meglátta őt az Isten férfia, leszállt a kocsiról és térdet hajtott előtte. Összezavarodott erre ez az ember és tanácstalanul ezt mondta: „Ó, Isten embere, mit műveltél velem, bűnössel?” A szent ezt felelte neki: „Ha nem láttalak volna a mennyben és a földön is az angyalok karaitól körülvéve, sohasem tettem volna ezt veled. Azt kérem azonban tőled, hogy hagyd el gyorsan evilágot, és ölts magadra szerzetesi ruhát.” Erre ez a férfi őszintén így válaszolt: „Tizenkét fiam van és hét leányom, nagyszerű feleségem, akit szeretek, és a nemzetségem békében és bőségben alázatosan szolgál nekem. Én szeretem mindegyikőjüket és nem tudom elhagyni őket.” Az Úr szolgálja azonban pontosan tudta, mi vár rá, ezért így folytatta: „Menj haza, uram, én pedig megyek tovább az utamon, de ha visszatértem, fölkereslek.” A szenttel való találkozás után attól az órától a Szentlélek sugallatára megváltozott ennek az embernek a szíve: amit szeretett korábban, az most utálattal töltötte el. Szinte nem is aludt már, hanem mindennap azt az utat vizslatta, amelyen Szent Fintanus atya jöttét várta. Ez a férfi akkor már hatalmas vezére volt a törzsének.

Miután két hét elteltével Szent Fintanus megérkezett az említett Fergna vezér házához, Fergna azonnal följánlotta magát az Istennek és Szent Fintanusnak, majd maga mögött hagyta mindazt, amit felsoroltam, és egészen a halála napjáig boldogan követte az Isten szentjét, majd boldogan költözött a szent öltözetben Krisztushoz.

19. Brandhubh, a szent püspök, aki bölcs, szelíd és alázatos férfiú volt és Laginum jólismert vidékéről, Kennsealachból származott, eljött Szent Fintanushoz, hogy szerzetesként éljen a monostorában. A szent püspök az *Achad Firghlais*-nak nevezett

monostorban lelte meg Szent Fintanus apátot, Hua Deona törzsénél, Lethgleann településével átellenben a Berbha folyó keleti partján. Megörült a szent apát a püspök úr érkezésének, s így szólt hozzá: „Mit keresel nálunk, szent pásztor?” A püspök ezt válaszolta: „Igen jó atyám, életem legvégét a te híres monostorodban szeretném tölteni.” Szent Fintanus erre nyájasan ezt felelte: „Remélem, uram, hogy könnyebben és nyugodtabban élhetsz itt, mint az én szigorú monostoromban. Az én monostoromban ugyanis igen súlyos terhet kell hordozni.” A püspök ezt válaszolta: „Eddig én tettem igát másokra, de az életemet más igája alatt szeretném befejezni. Hiszen neked és az Istennek ajánlottam föl magamat. Bármit mondasz is, önként megteszem. Csupán egyetlen dolgot kérek tőled: ha előttem távoznál el ebből a világból, ne éljelek sokkal túl, hanem siess majd hamarosan az én lelkem elébe.” A szent apát így felelt erre: „Teljesíti majd kérésedet az Isten.”

Így azután három esztendő elteltével, Szent Fintanus atya a Cluain Eidhneach monostorban a mennybe távozott. Mikor meghallotta ezt a szent püspök, az említett helyen maradt Szent Fintanus utasítása szerint, s ezt mondta a testvéreknek: „Testvéreim, tudom, hogy halálom órája, amelyben ebből a nyomorúságos életből az Isten országába távozom, már közeleg, amint azt Szent Fintanus apát megígérte nekem.”

Szent Fintanus halála után két héttel a szent püspök álmot látott: mintha nyitott ablakon át abba a sátorba, amelyben a püspök feküdt, hét fehér férfi jött volna be nagy fehérségben. Hallotta, amint egyikük fennhangon így szól: „Gyere ki, szent püspök, ne késlekedj, mert az Isten küldött bennünket a lelked elébe, ahogy megígérték neked. A közösség csodálatos szentségben érkezik hozzád, testvér.” A püspök már távol volt a szolgálja társaságában a cellájában. Szolgálja azonnal talpra szökkent, égő gyertyát vett a kezébe, majd bement oda, ahol a szent püspök feküdt, és ekkor észrevette, hogy már kilehelte lelkét. Elmondta mindezt a szolgálja testvéreknek. Társai eltemették ezután a

szent testet, majd dicsőítették az Istent az ő két szentjében, és a többiek is, akik hallották ezt, hasonlóan cselekedtek.

20. Élt egy testvérpár Szent Fintanus apát monostorában. Igen engedelmesek voltak ifjúkoruk óta. Erényeik miatt kedvesek voltak az Isten és a testvérek előtt, s nagyon szerették egymást. Történt egyszer, hogy a testvérpár egyike, amikor már öreg volt, rettenetesen szenvedett a nagy gyengeség miatt, majd egyik nap meghalt. Halála óráján éppen távol volt az öccse, mert az erdőben dolgozott a többi szerzetestestvérral. Mikor visszatért, látta, hogy két testvér sírhelyet készít a temetőben. Megkérdezte őket, kinek készítik a sírt, s ekkor megtudta, hogy a bátyja elhunyt. Szomorúság vett erre erőt az ifjabb testvéren, szomorúan ment hát arra a helyre, ahol Szent Fintanus atya a testvérek társaságában zsoltárokat énekelt a ravatal körül. Az öcs ekkor ezt kérte az Isten férjijától: „Engedd, kérlek, atyám, hogy együtt haljak meg a fivéremmel, hogy együtt léphessünk be az Isten országába.” Isten férfija ezt válaszolta neki: „Bátyád már elköltözött az Isten országába, te azonban élsz, és nem távozhatnátok együtt ebből az életből a mennybe, csak ha föltámadna. De nincs ellenemre a kívánságod. Várj kicsit, és látod majd, hogy él a bátyád.” Ekkor, miközben Szent Fintanus imádkozott, a halott báty életre támadt, s még a ravatalon fekvő tisztán csengő hangon megszólalt és valamennyiüket megáldotta. Majd öccséhez fordult és így szólt hozzá: „Testvérem, igyekezz magadhoz venni az Oltáriszentséget, azután ülj ide mellém, a mennyei család ugyanis, amely a lelkem elébe jött, velem együtt visszajött a lelkedért. Megengedte ugyanis a mi Fintanus atyánk, és megkérte a menny Isténét, hogy így legyen, mert látta, mennyire kétségbeesett a lelked.” Miután tehát az ifjabb testvér a szent apát és a testvérek áldása és imája után megkapta az isteni útavalót, lefeküdt a bátyja mellé, majd kilehelte lelkét, és együtt ment testvérével angyalok kíséretében a mennybe. Ennek láttán a testvérek szívében föllángolt a szilárd hit tüze. Boldogan csodálták atyjuk, Szent Fintanus kegyelmét és magasztalták az Istent.

21. Volt egy vallásos ifjú szerzetes Laginum tartományából, abból a nemzetségből, amelyet Laighysnak hívnak. Columbanus volt a neve. Imádság és zarándoklat céljából fölkereste Szent Columbát Hya szigetén, majd egy darab ideig nála maradt. Mikor már szeretett volna visszatérni Hiberniába, így szólt Szent Columbához: „Isten szentje, hogyan éljek a szülőházamban és miként valljam meg neked bűneimet. Szent Columba ezt felelte neki: „Menj el ahhoz a szent férfihez, akit minden vasárnap éjjel ott látok állni Krisztus ítélőszéke előtt angyaloktól körülvéve.” A szent ifjú ezt kérdezte tőle: „Kiféle-miféle ez a szent?” Szent Columba így válaszolt: „Szent férfi, törzse ékessége. Arca pirosposzsgás, a szeme ragyog. Kicsit őszi a haja.” Az ifjú így folytatta: „Nem ismerek más ilyen férfit a szülőföldemen, csak Szent Fintanust.” Szent Columba földerült erre a válaszra és ezt felelte neki: „Ő az, fiam, akit Krisztus ítélőszéke előtt látok, amint említettem neked. Menj, keresd föl, mert Krisztus nyájának derék szolgája, aki sok lelket visz magával az Isten országába.” Szent Columbanus ekkor megkapta Szent Columba atya engedélyét és áldását, s boldogan tért haza Hiberniába. Fölkereste Szent Fintanust, s töviről-hegyire elmesélt neki mindent, amit Isten férfija, Szent Columba mondott. Mikor meghallotta ezeket a szavakat Szent Fintanus atya, arca lángba borult és ezt mondta az ifjúnak: „El ne mondd, testvérem, senkinek ezt ebben az életben.” Ez azonban nem okozott nehézséget neki, mert Szent Fintanus atya hamarosan meghalt.

22. Szent Fintanus atya alázatos szeretetét, mások iránti szelídségét, önmagával szembeni keménységét, türelmét, önmegtartóztató életét, szigorú böjtjeit, éjszakai virrasztásait, hosszú térdeléseit, az életében minden keresztény iránt érzett szeretetét senki sem tudná elmondani. Minden parancsot megtartott ugyanis gyermekkorától fogva egészen tiszteletreméltó öregségéig. Mikor pedig már közelgett halála órája, magához hívta a közösséget, mert ismerte előre halálának napját. Ekkor az összegyűlt testvérek és a jelen lévő, a szent atyát meglátogatni érkező szentek engedélyével és áldásával úgy rendelkezett, hogy az ő

helyére és székébe halála után az előkelő származású és feddhetetlen erkölcsű Fintanus Moeldubh kerüljön, akit ugyanúgy hívtak, mint őt. Ezután kitárta karjait, szeretettel megáldotta az egész szerzetesközösséget, majd magához véve az Oltáriszentséget Krisztus békéjében szentek sokaságától körülvéve február 17-én elszenderült, és édes énekeket éneklő angyalok kórusától kísérve az örök boldogságba távozott a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak az Atya Istennel és a Szentlélekkel együtt mindörökkön örökké való uralkodása idején. Ámen.

Szent Molua, más néven Lugidus (†609)
(Vita Sancti Moluae abbatis de Cluain Ferta Moluae)

SZENT MOLUA (Lua, Da Lua, angol: Mo Lua of Killaloe) Cill-da-Lua monostorának alapító apátja. A szent eredeti neve Lughaidh volt, ebből származik az első személyű birtokos személyjeles gyakoribb névváltozat (Mo Lua). Molua szerzetesi életének első szakaszában Beannchor monostorában élt, majd elhagyta a közösséget, és a dél-írországi Clare megyében új monostort alapított a Shannon folyó partján. A hely később stratégiai jelentőségű hatalmi központtá fejlődött, amikor a híres Brian Boru ír nagykirálynak (1002 és 1014 közt) a közelben volt a vára (a településtől északra a Lough Derg tó közelében, ahol már a vaskorban köralakú erődítmény állt), erről a pontról lehetett ellenőrizni ugyanis a folyón való átkelést a viking támadások kivédésére. Szent Molua híres tanítványa volt Szent Flannán mac Toirrdelbaig (Flannanus), aki apáti székében követte, és akit IV. János pápa szentelt püspökké Rómában. A község templomának Szent Molua a patrónusa. Ünnepe napja augusztus 4.

1. származása – 2. az első csodálatos gyógyulás – 3. tüzet gyújt neki az Isten angyala – 4. anyja biábavaló haraggja – 5. jelképes átváltozás – 6. csodálatos illatot áraszt – 7. halál és feltámadás – 8. csodálatos gyógyulás – 9. meggyógyítja atyja lábát – 10. Faolanus álma és megtérése – 11. a gonosz molnár bűnbánata – 12. meggyógyítja néma nagynénjét – 13. angyalok látogatják meg – 14. meggyógyítja a gyermekét megszülni képtelen asszonyt – 15. maga mellé veszi Szent Comgallus – 16. angyal segítségével tanul – 17. nem égeti meg a tűz – 18. egyszerre három helyen van jelen – 19. nem borítja el a tenger – 20. angyali segítség – 21. búzává lesz keze alatt az árpa – 22. meggyógyít egy nyomorékot – 23. lánggra lobbantja a kibunt gyertyát – 24. pappá szentelik – 25. megmenti a fenevadtól a fürdőző fiúkat – 26. búzává lesz az elvetett mag – 27. Faolanus jóvendőlése – 28. monostort alapít – 29. hazatérés – 30. a gyónás jelentősége – 31. meggyógyítja szerzetestársát – 32. a lábát tört testvér meggyógyítása és büntetése – 33. a megszelídült farkasok – 34. a fogolymadár megregulázása – 35. imája meghosszabbítja a nappalt – 36. az arannyá vált búzamazvak – 37. testvéreinek jóvendöl – 38. Szent Moedhog gyóntatója lesz – 39. Croin választása – 40. látja Gregorius pápává választását – 41. megszabadítja a királynőt a démonoktól – 42.

csizmája csodát tesz – 43. a gyerekek szeretettel veszik körül – 44. a halott csordás feltámasztása – 45. meggyógyítja a néma fiút – 46. feltámasztja az egyik vezér várandós feleségét – 47. pápai megerősítés – 48. csodás átváltozás – 49. kihullott foga ereklje lesz – 50. utódlása – 51. az utolsó jótanácsok – 52. halála.

1. Volt egy tiszteletreméltó életű férfiú, aki Mumenia tartományából, Hua Figenti vidékéről, Corcoiche törzséből származott és Moluának hívták. Atyjának Carthach volt a neve, de általában csak Coche-nak szólították. Anyját Sochlának, azaz „bőkezű”-nek hívták. A laginumiak nyugati területéről származott, az Osraighe nemzetségből, s három fiúgyermeket szült: Szent Moluát, Lughuirét és Iohannest. Bár Molua volt a legfiatalabb, kegyelemben mégis nagyobb volt náluk, őt ugyanis már gyermekkorában eltöltötte a lelki kegyelem, s gyermekkorától fogva történtek csodák általa.

2. Egy nap Szent Molua anyja elment a faluban az egyik emberhez, hogy visszakapja tőle a nyáját, amelyre ez az ember vigyázott, mivel a nyáját a saját mezején találta. Ekkor a még gyermek Szent Molua elkísérte az édesanyját. Miután ennek a jámbor gyermeknek az anyja bement ennek az embernek a házába, azt látta ez az ember, hogy a kislány lángnyelvek veszik körül, mintha fényárban úsznék. Erre úgy megijedt ez az ember, hogy majdnem szörnyethalt. Később azonban, mikor végre valóságos alakjában látta a jámbor fiúcskát, így szólt: „Hozzátok közelebb azt a gyermeket, hogy a kezével megérintse a fejemet. Szent lesz, mert Isten kegyelme megnyilatkozik benne.” Anyja odavitte hozzá az ölében tartva, a jámbor gyermek azonban keservesen sírt, és könnyei ráhullottak ennek az embernek a mellkasára. Amint a szent gyermek keze megérintette, azonnal elmúlt a fejfájása, s eltűnt a kelés is, amely miatt sokat gyötrődött. Köszönetet mondott ekkor a családjával együtt a gyógyulásáért, a szent gyermek anyja pedig boldogan hajtotta haza a nyáját és tért meg otthonába. E csoda miatt Moluának, a szent gyermeknek a híre terjedni kezdett a rokonok közt.

3. Szülei nyáját más falubeli gyerekekkel együtt legeltette Molua, a szent gyermek. Mikor egy alkalommal a tűz mellett üldögéltek, ahogy szokásuk volt a réten nyáját legeltető gyerekeknek, hirtelen hatalmas zivatar szakadt a nyakukba, s teljesen eloltotta a tüzet. Az eső elvonulta után Molua, a szent gyermek dideregve visszament a kialudt tűzhöz, s mutatta, hogy szeretné, ha újra égne a tűz. Erre fölkapott a kezével egy füstölgő, nedves fahasábot, mire a többi fiú nevetni kezdett. Ekkor azonban szemmel láthatóan jött el hozzá az Isten angyala, aki ráfűjt és megáldotta a szent fiú kezében lévő fadarabot. A fa azonnal lángra kapott, mire az angyal eltűnt. Ezután meggyújtották a tüzet, a pásztorok pedig átmelegedtek.

Mikor a hívők meghallották ezt a csodát, odamentek és vettek maguknak a tűzből, amelyet tőle kapott nagy ajándékként szétosztottak több otthon között. Ezen a helyen egészen a mai napig keresztet állnak és ezeket a kereszteteket Molua keresztjének hívják.

4. Egyik nap, mikor Molua, a jámbor fiú a falu közelében őrizte szülei teheneit, álom szállt rá és mélyen elaludt. Ahogy a tehenek visszatértek a legelőről, a borjak odamentek hozzájuk, de a borjak ajka az Isten akarata folytán összezárult anyjuk tőgyénél, és semmilyen módon sem voltak képesek tejet szopni. Mindeközben a jámbor fiú békésen szunyókált. Meglátták ezt a falubeliek, mire dühösen odaszaladt az anyja és vadul fölrázta a fiát, mert azt hitte, hogy a borjak megitták az összes tejet. Fölemelte a kezét, hogy megcsapja. Ott termett azonban az Isten angyala, megragadta a kezét, hogy ne bántsa a fiút. Anyja ekkor a földre roskadt, Szent Molua pedig kiszabadult a kezei közül, s a többiek segítségével különterelte a borjakat az anyjuktól. Mikor látták, hogy a borjak szája egészen addig csukva volt a tehenek tőgyénél, amíg Szent Molua oda nem ment hozzájuk, és látták, hogy nem szoptak tejet, áldották a szent gyermek Istentől való kiválasztott voltát.

5. Egy másik alkalommal Molua, a szent fiú más fiúkkal együtt disznókat őrzött a réten. Valahányszor azonban messzire

elkőboroltak a disznók, az egyikük mindig visszaterelte őket a malacokhoz. Mikor Szent Moluára került a sor, s neki kellett visszaterelnie a disznókat, a disznók bárányoknak tűntek, s a konda vezetője vezérkosnak látszott, nem pedig vezérkannak. Mikor visszatért a többiekhez, a falubeliek szemében az állatok ismét disznónak tűntek a maguk alakjában. A parasztok azonban nem nagyon értették ennek a dolognak a nyitját, hanem csak jónak gondolták, mert tudták, hogy az Isten kegyelme más jelekben is megnyilvánul általa. Mi azonban, akik ismerjük, mit jelentenek a bárányok a Szentírás lapjain, értjük a jelentését.⁶⁹ Őt ugyanis arra választotta ki az Isten, hogy Krisztus juhainak, vagyis az igaz embereknek a pásztora legyen, s ne a disznók, vagyis a gonosz és hitvány emberek kondása. Sok monostort és cellát alapított ugyanis, és ezekben igen sokan lettek szerzetessé.

6. Molua, a szent gyermek olykor egész nap és egész éjjel távol volt, s a környezetéből senki sem tudta, hol van, vagy mi történt vele. Mikor rokonai a falubeliek közt keresték, apja a mezőn lelt rá, miközben éppen aludt, mégsem mert a közelébe menni, nehogy fölébressze, azt látta ugyanis, hogy egy fehérruhás férfit áll előtte. Miután meghányta-vetette magában, elment Coelboth szent fiainak cellájához, ahol hét testvér és pap lakott közösségben, s mesélt nekik a fiáról. Egyikük erre elkísérte és fölébresztette a fiút. A fiú ajkáról fölszálló illat ekkor betöltötte az arcát, ő pedig egészen a halála napjáig jóllakott ezzel az illattal, mert ezután ebben a világban egészen a haláláig semmit sem evett, csak Krisztus testét és véré, amikor ő mutatta be az áldozatot. Ez az illat megcsapta az apja orrát is, és szinte megrészegeedett tőle. Ennek a dolognak a titkát csak a mindenható Isten tudja, akié ez az adomány.

7. Szokása lett ezután Szent Moluának, hogy olykor fölkereste Coelboth említett fiainak celláját. Történt pedig egyik nap, hogy Coelboth fiai közül az egyik atya Szent Molua ölébe hajtotta a fejét, s ebben a helyzetben meghalt. A jámbor szentnek azonban

⁶⁹ Lásd Jézus példabeszédét a jó pásztorról. Jn 10,1–21.

fogalma sem volt róla, hogy az öreg pap elhunyt. Ekkor a többiek így szóltak hozzá: „Szeretett gyermek, a szent atya meghalt az öledben.” Szent Molua erre ezt felelte nekik: „Nem tenne úgy az én Uram és Istenem, hogy bárkinek is elvennie a lelkét, miközben a feje az ölemben nyugszik.” Szent Molua imádkozott ezután, az öreg pedig a többiek szeme láttára föltámadt a halálból, s azután még sok-sok napot élt.

8. Egy nyári napon Molua, a szent fiú a Nap heve miatt beleereszkedett a folyóba, hogy megfürödjék. Mikor meglátta ezt egy beteg férfi, akit az orvosok már hosszú ideje próbáltak meggyógyítani, de nem jártak eredménnyel, így szólt az ott lévők füle hallatára: „Megyek és megfürdöm a vízben ezzel a szent fiúval együtt, hogy az Isten kigyógyítson általa a betegségemből.” Megmosdott hát abban a vízben, amely a gyerek irányából folyt feléje, s ott azonnal kigyógyult minden nyavalyájából, majd hálát adott és jó erőben hazatért övéihez.

9. Szent Molua apjának a lábát a legszörnyűbb fájdalom, vagyis rák kezdte kínozni a lábujjai hegyétől, s elkezdte elemészteni a lábát. Ekkor az orvosok, nehogy fölfalja az egész lábát, a térdénél levágták. Mikor Molua, a jámbor fiú meglátta, hogy atyjának levágták a lábát, rettenetesen elkeseredett, majd könnyek közt megragadta a levágott lábat és visszaillesztette a helyére. Az isteni erő gyógyító közreműködése folytán a kezei közt azonnal összeforrt és összeragadt a láb, mintha sohasem vágták volna le, de a sebhely megmaradt. A fájdalomtól aztán egészen a halála napjáig megszabadult az apja. Amint a többiekkel együtt az orvosok is látták ezt a csodát, magasztalták Krisztus kegyelmét, amely így nyilvánult meg Szent Moluában.

10. Egy őszi napon Molua, a szent gyermek más fiúkkal együtt játékból epret préselt egy edénybe, hogy legyen mit inniuk. Molua, a szent fiú eperlevet kevert a vízbe, megáldotta, s kínálgatni kezdte a többi gyerekeknek.⁷⁰ Isten akaratából azonban a vízzel kevert eperlében megnyilvánult a bor édes ereje, és

⁷⁰ Mintha az eucharishtiát ünnepelnék.

a gyerekek berúgtak tőle. Faolanus, Dimmának, azon vidék királyának a fia, éppen azon a helyen vonult át kíséretével. Szent Molua örömmel kínálta meg őket is az italból. Ittak belőle, és ők is berúgtak tőle, majd ott helyben elaludtak. Faolanus, a vezér fia ekkor álmot látott, méghozzá azt, hogy szent Molua aranynyakéket és tiszta miseruhát tett a nyaka köré. Ez a látomás sok idővel később beteljesedett. Ez a Faolanus ugyanis sokmindent Szent Moluának adott abból, amije volt, majd odahagyva a trónt szerzetesi ruhát öltött Szent Moluánál. Ekkor aranynyakéket⁷¹ és hófehér stólát, vagyis örök koszorút és a szentek társaságában való mennyei élet boldogságát nyújtotta át Szent Molua Faolanus vezérnek a Szentháromság színe előtt.

11. Molua, a szent fiú egyszer az anyjával tartott, hogy a közeli malomban időpontot kérjenek a búza őrlésére, de a molnár elutasította kérésüket. Ezután három nap és három éjjel állt a malom, és semmilyen módon sem őrlött. Néhányan ekkor ezt mondták a molnárnak: „Bizony a kölyök miatt, Molua miatt nem őrl a malom.” Odahívták ezután Szent Moluát, ő pedig a malomgaratra tette a kezét, mire azonnal elkezdett forogni a malomkő. Mikor meglátta ezt a molnár, eleget tett a fiú kérésének, és bocsánatot kért tőle.

12. Szent Molua apai nagybátyjának, Fintanusnak a lánya születésétől tizenhatéves koráig néma volt. Egyik nap ölébe ültette a lány az unokaöccsét, Moluát, a szent fiút. Amint a fiú lehelete nagynénje szájához és arcához ért, azonnal megeredt a nyelve, s tiszta, csengő hangon szólalt meg. Cainernek hívták ezt a leányt, aki szüzességét az Istennek szentelte, és akiből szent és a jelek meg csodák folytán csodálatos szűz vált. Monostort épített, amelyet Cluain Claraydhnak neveznek. Krisztusnak ez a szüze szolgálókat gyűjtött egybe ide.

13. Egy napon három gyönyörű, ismeretlen ifjú jött, akik szülei szeme láttára játszani kezdtek Moluával, a szent gyermekkel. Csak kevés ideje játszottak, mikor az ifjak a levegőbe emelkedtek

⁷¹ A keltáknak kedvelt ékszer volt az aranyból készített *torques*.

Szent Moluával együtt és eltűntek a szemük elől. Szent Molua apja és anyja nagyon elszomorodtak a többiekkel együtt, mert nem tudták, mi történt a fiukkal. Három órával később ezek az ifjak, vagyis az Isten angyalai leengedték a földre a szent gyermeket a szülei lába elé, a szent fiú szíve és szeme pedig örvendezett, s vigasztalta szüleit az anyagi látogatás miatt.

14. Három éve hordozta már méhében halott magzatát egy asszony, de semmiképpen sem volt képes megszülni. Semmilyen orvosság nem segített rajta, miközben hatalmas fájdalmai voltak. Ez az asszony, mikor egy napon éppen sétálgatott, találkozott az úton Szent Moluával. Ráismert, hogy Molua, a szent gyermek az. Zokogva odasietett hozzá, megragadta a mellénél, és kérte, áldja meg a méhét. A szent gyermek áldása után kigyógyult fájdalmaiból az asszony, a következő éjjel pedig megszült.

15. Eljött egyszer Szent Comgallus apát az ultoniaiak tartományából Mumenia vidékére. Szent Moluára a mezőn lelt rá, amint az úttól kicsit távolabb éppen aludt. Szent Comgallus ekkor így szólt egyik tanítványához: „Menj, és nézd meg, ki fekszik ott.” Szent Molua arca körül már isteni tűz égett, és ez árulkodó jel volt Szent Comgallus számára. A testvér fölébresztette álmából Szent Moluát. Mikor Szent Comgallus megpillantotta Moluát, a szent gyermeket, egészen különleges szeretet áradt szét benne iránta, tudta ugyanis, hogy Moluát teljesen eltöltötte az Isten kegyelme. Szent Comgallus ekkor meghagyta Szent Moluának, hogy mutassa meg neki a szüleit. Szent Comgallus ezt mondta Szent Molua szüleinek: „Ajánljátok föl gyermeketeket az Istennek. Engedjétek velünk jönni, hogy megtanuljon olvasni. Telve van ugyanis a Szentlélekkel: sok monostort alapít majd az Istennek, és sokaknak lesz a lelkiatya.”

Szent Molua szülei ekkor fölajánlották őt az Istennek, s rábízták Szent Comgallusra, hogy nevelje őt az Istennek. Szent Molua pedig elment Szent Comgallusszal Ultonia tartományba, s az ő igaz társaságában maradt hosszú időn keresztül. Isten pedig sok jelet művelt ott általa, amelyek közül néhányat majd el fogunk mesélni.

16. Szent Comgallus atya feladatául szabta, hogy írja le az ábécét, majd elkezdte tanítani. Egyik nap arra lett figyelmes Szent Comgallus, hogy egy angyal tanítja Szent Moluát: magyarázza neki a betűket, s jámborsággal gyámolítja őt. Ezek után Szent Molua igen éles elméjű lett és igen tehetséges a szabad művészetekben.

Egyik nap beszélgetés közben így szólt hozzá Szent Comgallus: „Veszedelmes dolgot kértél, fiam, az Istentől, mert sokakat rászedtek már a tudás és a szabad tudományok, s ez lett azután bukásuk oka.” Szent Molua így felelt neki: „Ha mindig birtokában lennék az Isten tudásának, nem érne baj, és sohasem mondanék igent az ördögnek. Azok ugyanis, akik híján vannak az értelemnek, nem foglalkoznak vele, mit kell cselekedni az Isten akaratából, és nem is állnak ellen az ördögnek, hanem vétkeikkel tönkreteszik az életüket.” Comgallus atya ezt válaszolta neki: „Erős a hited, fiam, s a helyes értelem révén egyenes úton jutsz el majd az örök életre.”

17. Egy nap, mikor Szent Molua éppen egy vasdarabot vett ki fogóval a tűzből, hogy az egyik gyengélkedő testvérnek adja melengetőnek, a vasdarab kiesett a fogóból és visszahullott a tűzbe. Meglátta ezt Szent Comgallus, mire ráripakodott és hosszasan szidta. Szent Molua ettől összezavarodott, és pusztá kézzel nyúlt bele a tűzbe. Kivette az izzó vasat, majd az üllőre tette, de sem a tűz, sem az izzó vas nem ártott neki. Ennek láttán a testvérek hálát adtak az Úrnak.

18. Szent Comgallus egy alkalommal három csapatban küldte el a testvéreket különféle vidékekre. Ez a három csapat azt kérte Comgallus atyától, hogy hadd vigyék magukkal Szent Moluát. Odáig fajult a dolog, hogy viszály robbant ki köztük Szent Molua miatt, mert mindegyik azt szerette volna, ha velük tart. Comgallus ekkor ezt mondta nekik: „Menjen azzal a csapattal, amellyikkel szeretne.” Útnak indultak a csapatok, s mindegyiknek úgy tűnt, hogy vele tartott Szent Molua, míg vissza nem tértek. Mindezt már az Úr hatalma tette a szent ifjú, Molua szentsége

miatt. Sokan ezután a „háromcsapatos gyerek”-nek hívták Szent Moluát.

19. Egy alkalommal, mikor Szent Molua Szent Comgallus társaságában sétált a tengerparton, az egyik testvér rákiáltott a csapat túloldalaról. Szent Molua erre azonnal hasra vetette magát a parton, és úgy maradt, amíg mind el nem mentek onnan. Mikor megérkeztek, Szent Comgallus szeretett volna beszélni Szent Moluával, de nem lelte sehosem a kíséretében. Comgallus atya ekkor ezt kérdezte tőlük: „Nem ripakodott rá valamelyikőtök?” Az egyik testvér ekkor megvallotta: „Atyám, bocsáss meg, én szidtam meg őt a parton.” „Igyekezz gyorsan – mondta Comgallus – és keresd meg.” A testvérek pedig visszasiettek, s a parton fekvé akadtak rá Szent Moluára. Körülvette már a dagály, s noha a víz olyan magasra tornyosult föl, akár egy ház, nem borította el – pedig szokásához híven így kellett volna tennie –, hanem falként emelkedett körülötte. Amikor meglátták, a testvérek odahívták Szent Comgallushoz. Szavukra Szent Molua testvér fölkelt, aki mit sem tudott arról, hogy a tenger így körülölelte. Teljesen szárazon futott a testvérekhez, s örvendezve tért vissza velük Szent Comgallushoz. Mikor meghallotta mindezt Szent Comgallus atya, társaival együtt hálát adott Krisztusnak.

20. Egyik nap elküldték lóháton Szent Moluát, hogy hozzon tejet a tehének felügyelőjétől. A ló azonban összeroskadt az úton az edény súlya alatt. A cserépedény teteje lecsúszott, s a tej szétfolyt a földön. Szent Molua, miután megtöltötte vízzel, visszatette az edény fedelét, majd megjegyezte: „Nem viszek üres edényt a monostorba, mivel szükség van ott vízre.” Több falubeli is utánament ekkor: fölemelték a vízzel teli edényeket és vele együtt visszarakták őket a lóra, majd elújságolták a szomszédoknak, hogy: „Szent Molua tej helyett vizet visz a monostorba.” A víz azonban – Isten akaratából – a legízletesebb tejéjé változott. Akik ittak belőle, mind azt mondták, hogy mézíze van. Az Úr angyala jött Szent Moluához, mikor a ló összeroskadt alatta, és ő vigasztalta meg Szent Moluát.

21. Egyszer a malomba küldték Szent Moluát, hogy öröktessen egy kis árpát, mert nem volt búzájuk. Az árpa azonban – az Isten akaratából – a legtisztább búzává változott. Mikor meglátta ezt Szent Comgallus monostorának a gondnoka, nem mert enni belőle, hanem őrt állított melléje, hogy vigyázzon rá az Oltáriszentség elkészítéséig.

22. Így szólt egyszer Szent Comgallus Szent Moluához: „Kérj egy lovat, fiam, a perjeltől, s vidd el ezt a nyomorékot oda, ahová menni szeretne.” Mivel a perjelnek egyéb feladatok folytán éppen foglaltak voltak a lovai, Szent Molua így szólt a nyomorékhoz, aki már hosszú ideje nem volt képes fölkelni az ágyáról: „Kelj föl, testvérem, hadd vezesselek el oda, ahová menni szeretnél.” Szent Molua ugyanis a hátán szerette volna elvinni őt. Erre azonban az Isten azonnal meggyógyította a nyomorékot, aki Szent Molua szavára jó erőben szökkent föl az ágyból, ezzel is mutatva, hogy egészséges. Ennek láttán Szent Molua így szólt hozzá: „Menj, jóember, egészséggel az Isten nevében, ahová csak akarsz, de ha valaki megkérdezné, hogyan gyógyultál meg, mondd azt neki, hogy Szent Comgallus atyám gyógyított meg téged a Krisztus nevében.” Ez az ember azonban, alighogy elment, mindenkinek elűjságolta, hogy Szent Molua, Szent Comgallus tanítványa gyógyította meg egyetlen szavával. Aki pedig hallotta és látta ezt, magasztalta az Istent az ő szentjében.

23. A legszentebb Húsvét éjszakáján, mikor Szent Comgallus áldozatot mutatott be az Istennek, Szent Molua tartotta neki kezében a gyertyatartót. Közben azonban egy kicsit elszunyókált, mert elnyomta az álom, s a gyertyatartó a kezéből az oltár mellett álló szenteltvíztartóba esett s a gyertya kialudt. Comgallus atya ekkor ráripakodott, Szent Molua pedig megszeppenve a sok szidástól, megragadta a kihunyt, vizes gyertyát és kivette a vízből, majd föltekintett az égre, mire a gyertya azon nyomban lángra lobbant. Ekkor a gyertya tiszta lánggal lobogott föl a kezében a papság szeme láttára, mintha sosem aludt volna ki. Akik pedig látták ezt a lángot, maguk is lángra lobbantak Krisztus szeretetében.

24. Szent Comgallus ezután arra szorította rá Szent Moluát, hogy fogadja el a szent rendeket, majd miután megkapta azokat, így szólt hozzá Szent Comgallus atya: „Vedd magad mellé néhány tanítványodat, fiam, s térj haza. Sok helyet építesz majd ott az Istennek.” Miután valamennyi testvér megkapta Szent Comgallustól az áldást és az engedélyt, Szent Molua néhány testvér társaságában elindult Szent Comgallus híres monostorából, Beannchorból, s eljutott arra a helyre, amelyet Druin Sneachtának hívnak. Egy ideig itt időzött, és sok erős jelet vitt végbe ezen a helyen.

25. Egyik nap, mikor két fiú úszkált a közeli tóban, félelmetes vadállat bukkant föl a közelükben, amely akkora volt, akár egy csónak. Mikor Szent Molua megpillantotta a vadállatot a fiúk felé közeledni, azonnal kihívta őket a partra: „Ússzatok hozzám gyorsan, fiúk, hadd lássam, melyikőtök úszik jobban és gyorsabban.” A fiúk nem tudták, hogy a vadállat a nyomukban van. Nagyon gyorsan odaúsztak Szent Moluához, mert szerették volna megmutatni, hogy tudnak úszni. Ahogy a fiúk a kikötőhöz értek, a szent ember partra hívta őket, a vadállat pedig abban a pillanatban nekicsapódott mellével a partnak és hatalmas robajt okozott. Erre a fiúk hátrapillantottak, egyikük pedig úgy megrémült az állat szörnyen félelmetes voltától, hogy ott, azon nyomban meghalt. A fenevad szeretett volna kijönni a partra, Szent Molua azonban Krisztus nevében megparancsolta neki, hogy menjen vissza a tóba, s ne ártson senkinek se ezentúl egészen a világ végezetéig. A vadállat pedig attól fogva egészen a mai napig sohasem tűnt föl újra, és nem is ártott senkinek.

A fiú barátait társuk halála miatt kínzó fájdalom gyötörte. Ekkor Szent Molua odament a halott fiúhoz, s mindenki szeme láttára föltámasztotta őt a halálból. A fiú pedig még sokáig élt ezután.

Mikor Szent Molua szeretett volna már elindulni erről a helyről, hogy visszatérjen a maga tartományába, ahogy Szent Comgallus mondta neki, eljött hozzá az Úr angyala és így szólt: „Ha szeretnél ezen a helyen maradni, akkor itt sok helyed

lesz, és az egyházközséged igen nagy lesz. Ha azonban nem maradnál, akkor indulj haza, ahogy szent mestered mondta neked.” Szent Molua pedig nem akart ott maradni, mivel a pogányok lépten-nyomon akadályozták. A helyet mindenesetre megáldotta, majd miután monostort emelt ott, elment Szent Finnianus szent iskolájába, amely az ő vidékén, Cluain Erairdban fekszik, Laginum és Neill nemzetségének a határán. Ebben az iskolában Hibernia sok szentje kutatta az istenséget az igen bölcs Szent Finnianusnál.

26. Egyik nap elküldték Szent Moluát, hogy vessen magot a szántóföldön. A mag azonban nem búzamag volt ugyan, a vetés mégis időben kihajtott, beérett, és a legtisztább búza lett belőle. Emiatt Szent Finnianus és az ő szent iskolája színe előtt magasztalták Szent Molua nevét.

27. Egy idő után Szent Molua megkapta az engedélyt szent mesterétől, Finnianustól, valamint az ő szent tanítványaitól, s elment Mumeniába, hogy fölkeresse a szülőföldjét, vagyis Fidhgente törzsének lakhelyét, amely Mumenia középső részén Mumenia mezejének közepétől nyugati irányban a Luachra hegy gerincéig, délen a Syanna folyóig tart.

Egyik nap Szent Molua fölkereste a tanítványaival Fidhgente törzsének vezérét, akit Faolanusnak, Dimma fiának hívtak, s akiről korábban már említést tettünk, mikor megemlékeztünk arról, hogy berúgott, amikor Szent Molua gyermekkorában eperlével kínálta.⁷² Szent Molua elment tehát Faolanus vezérhez, s területet kért tőle, amelyen monostort építhet az Istennek. A vezér éppen kockajátékot játszott, s hosszú ideig semmit sem válaszolt Isten emberének. A vezér hosszú hallgatása miatt kíséretének egyik tagja ezt mondta neki: „Vezér uram, miért nem köszöntöd a szent szerzeteseket, miért nem válaszolsz nekik? Az apátjuk a testvérünk, meg kell neki adnunk a tiszteletet, hiszen sok jót hallottunk felőle.” Erre a vezér így felelt: „Szívemben üdvözlöm őket, és örülök a jövetelüknek, s amit az apát uram,

⁷² Vö. a 10. fejezetet.

Molua kér, azt forgatom az elmémbe.” Ekkor a vezér isteni sugallatra ezt jövendőlte Szent Moluának: „Ebben a törzsben, Molua atya, nem ez lesz a legnevezetesebb lakhelyed, mert nem itt fogsz feltámadni.” Szent Molua látta, hogy a vezért a prófétálás lelke ragadta el, ezért ezt kérdezte tőle: „Hol lesz hát, vezér uram, az én legfontosabb lakhelyem, hol következik be az én feltámadásom?” A vezér így felelt neki: „Mumenia és a luginumiak határán lesz a te nevezetes lakhelyed, ott fogsz feltámadni. A szülőföldeden és sok más vidéken is számos otthont építesz majd az Istennek, s minden szükséges dolgot megadok majd neked. Idővel pedig én is a te szeretetstársad leszek.” Mindezek így is történtek.

28. Szent Molua – miután megértette, hogy ez a jóslat az Istentől származik – megáldotta Faolanus vezért és az ő egész törzsét, azaz Fidhgenté klánját, majd szeretetstársaival Mumenia és Luginum határvidékére ment, s elsőként anyja fivéreit kereste föl Osraighe vidékén, ahol építkezni is kezdett.

Szent Molua anyjának két testvére volt. Közülük az egyik örült Szent Molua hazatérésének, s följajánlotta neki örökségét. A másik azonban rosszindulatú volt, s nem örült, hogy fivére Szent Moluának adta a maga örökrészét, mert ez az igen gonosz testvér szerette volna megszerezni az egész örökséget. Kardot rántott hát, s elindult a társaival, és megölte volna Isten emberét, ha testvére az Isten segítségével nem védte volna meg, ám amit Szent Molua ott épített, azt lerombolta. Szent Molua ugyanis cellát kezdett építeni az örökségből, de ezt ez a gonosz ember lerombolta. Isten szentje ekkor ezt mondta neki mindenki jelenlétében: „Mielőtt eltelne egy hónap, te már halott leszel, örökséged pedig semmivé foszlik majd.” És Isten emberének jóslata beteljesedett.

Szent Molua nem akart tovább ezen a helyen maradni, ezért eljött hozzá az Isten angyala, s megmutatta neki Smoil hegyét, majd ezt mondta neki: „Menj ahhoz a hegyhez, mert annak a hegynek a lábánál lesz a te legnevezetesebb monostorod, s ott következik majd be feltámadásod is. Szent Molua erre elindult

Smoil hegye irányába (ezt a hegyet Bladhmának is nevezik), ahogy az angyal meghagyta neki, s tulajdonaként őt tehenet is magával hajtott. Ahol a tehenek megálltak, a szent is megállt társaival, amelyek órában pedig továbbindultak a tehenek, Szent Molua is elindult társaival a nyomukban.

Az Úr angyala megjelent ott egy embernek, akit Bledenusnak hívtak, s ezt mondta neki: „Őt vörösfülű, fehér tehenet követve Szent Molua apát jön majd el holnap a társaival. Ajánld föl nekik örökségedet, mert te az ő szerzetese leszel.” És így is történt. Szent Molua abból az örökségből cellát épített, amelyet Ross Bualeadh-nek neveznek.

Szent Molua továbbindult innen és fölkereste Berachust, Laighse vidékének urát. Ez a hely a laginiumiak határán található, átellenben a mumeniaiak és Neill törzsének területével. Olyan helyet keresett itt, amely alkalmas monostor építésére. Ekkor történt, hogy majdnem meghalt Berachus vezérnek a fia, és semmilyen kérdésre nem volt képes felelni. Kérlelték az érdekében Szent Moluát, aki megáldotta a vizet, majd meghintette vele a beteg gyermeket, aki erre mindenki szeme láttára egészségesen kelt föl. Ennek láttán Berachus vezér, az apa, így szólt Szent Moluához: „Íme, fölajánlom neked és az Istennek ezt a váramat a hozzá tartozó földekkel együtt. Építs itt monostort.” Szent Molua így válaszolt neki: „Nem fogadom el királyi váradat. Add nekem inkább a Bladhma-hegy déli lejtőjén lévő területet, ahogy meghagyta nekem az Úr angyala.” Berachus, Laighse vezére ekkor átengedte Szent Moluának azt a helyet, amelyet kért, és egyben járandóságot határozott meg neki mindenkorra Laighse mindenkori vezére és törzse részéről. Szent Molua pedig megáldotta a vezért családjával és egész népével együtt, majd elment arra a helyre, amelyet előre elrendelt neki az Isten, s elkezdett itt egy nagy és híres monostort építeni. Mindenfelől hatalmas tömeg szerzetes sereglett erre a helyre, s a jámbor Molua atya jószágosan befogadta őket. Ezen a helyen áll a híres-neves település, amelyet Cluain Ferta Moluának, vagyis „Szent Molua csodálatos rejtékhelyé”-nek neveznek. Sok csodát

cselekedett ugyanis ezen a helyen, s az Isten kegyelme megta-
pasztalható általa, ahogy növekedett Szent Molua tiszteletében.
Ez a monostor Mumenia és Laginum határvidékén fekszik,
Osaighe, Hele és Laighse törzseinek területei közt.

Szent Molua szerzetestársai szerettek volna ezen a híres
helyen házat építeni neki, de először ezt mondta nekik: „Krisztus
a mi apátunk. Őt fogadjuk a vendég képében. Vendégházat
emeljetez tehát itt, s a jobb területeket hagyjátok meg neki.” És
így is történt. Azon a helyen viselték gondját a vendégeknek és
a zarándokoknak Szent Moluánál.

29. Szent Molua ezután számos szerzetestársa társaságában
fölkereste a maga törzsét, azaz Fidhgente klánját. Nagy felaján-
lásokat kapott tőlük, földet és vagyont, majd cellákat és híres
monostort alapított ezen a helyen Istennek, ám nemcsak azon a
területen, hanem máshol is, ahol összejöveteleket és rendszeres
találkozókat tartottak. Szent Molua számos csodát is cselekedett
ezeken a helyeken. Sőt ma is sok csoda történik itt általa.

30. Volt egy szerzetes Szent Molua közösségében, aki nem
akarta megvallani bűneit. Mikor egy alkalommal Szent Mo-
lua útra kelt arra a helyre, amelyet Tuaim Domhnaidh-nak
hívnak, elkísérte őt az említett szerzetes is. Szent Molua így
szólt annál a keresztnél, amely Tuaim közelében állt az út
mellett: „Vétkeztem ma, mert nem gyóntam meg egyik idősebb
testvéremnek azt, amit ma követtem el. Maradj hát itt egy
kicsit, amíg odamegyek, és meggyónok.” Ekkor megtört szívvel
így szólt hozzá a szerzetestárs: „Vajon olyan súlyos bűn nem
gyónni ezen a világon? Hát nem elég, ha csak az Istent kérjük
bűneink bocsánatáért?” Szent Molua erre így válaszolt: „Aki
nem vallja meg bűneit, nem érdemel megbocsátást, csak ha a
bűnbánatot követő nagy elégtétel után ezen a világon magától,
a Sátán nyilvános vádjai után pedig a jövőben a bírói ítélet
révén megajándékozza őt irgalmával a mindenható Isten. Mert
ahogy a saru koptatja mindennap a padlót, úgy fényesíti a lelket
a mindennapos gyónás.” Amint meghallotta a szent apáttól
ezeket a szavakat a szerzetestárs, ígéretet tett, hogy meggyónja

bűneit, majd töredelmesen meg is vallotta őket, mire ez a testvér kigyógyult korábbi vakmerőségéből. Az atya és a testvérek pedig mind örvendeztek.

31. Egyszer Isten egyik emberének, Molayssinek igen rút kelés támadt a mellkasán, ami miatt a csontja teljesen eltorzult. Minden gyógymódot visszautasított azonban, mert a kelés kiégetését túlságosan fájdalmasnak tartotta. Ennek hallatán Szent Molua fölkereste, s így szólt hozzá: „Megáldhatom-e, kedves atyám, a mellkasodat, amely miatt szenvedsz?” Szent Molayssi erre így felelt: „Csak a szent jellel áldd meg és imádkozz, de vigyázz, semmiképpen se érintsd meg.” Szent Molua ekkor megáldotta Isten emberének mellkasát, mire a fájdalom azonnal elmúlt, és Szent Molayssi ott állt előtte épen és egészségesen. Ekkor a két szent a tanítványaikkal együtt hálát adott Krisztusnak.

32. Egy alkalommal Szent Molua atya a monostor körül sétált, s vele tartott az egyik testvér, Dochonne is. Ez a testvér véletlenül árokba esett, s a lába három helyen is eltört, ami miatt mozdulni sem tudott. Odasietett hozzá a jámbor Molua atya, megfogta a testvér törött lábát, majd fohászkodott és a csontot hozzáforrasztotta a csonthoz, mire a testvér lába azonnal úgy meggyógyult a kezei között, mintha sohasem tört volna el. Dochonne testvér ekkor egészségesen talpra szökött, mire Szent Molua szelíden megfényegette: „Soha senkinek el ne mondd ezt, amíg élek. Azon a napon, amelyen elmondod, eltörik majd a lábad, s gyorsabban meghalsz, mint most haltál volna meg, ha az Isten meg nem gyógyított volna általam.” És így is történt. Dochonne testvér ugyanis sok nappal ezután, mikor néhány testvérral Szent Moluáról beszélgetett, elkotyogta nekik ezt az esetet. Ekkor a lába a testvérek szeme láttára azon nyomban eltört, ő pedig nem sokkal később meghalt, ahogy a szent ember megmondta. A testvéreknek, akik hallották és látták ezt, mindez épülésére szolgált.

33. Egy nap Szent Molua atya elment, hogy szemügyre vegye a monostor csordáját. Az út mellett a bokrok közt megbújva az égre vonyító éhes farkasokat vett észre. Megesett rajtuk a

szíve: magához hívta őket, elhelyezte őket a zarándokszálláson, megmosta lábukat, majd leöletett és megsüttetett nekik egy egész borjút, s a legnagyobb emberséggel odaadta nekik. És Szent Molua minden évben rendezett ilyen vendégséget a farkasoknak. Ezután ezek a farkasok figyelmesen kezdték óvni Szent Molua jószágait a többi farkastól és a tolvajoktól, s úgy viselkedtek a szent pásztoraival, akár a háziállatok. Ismerték egymást, és még sok nappal Szent Molua halála után is ezt csinálták a farkasok.

34. Egyik nap Finanus testvér falatokat ajánlott föl az egyik étkezés alkalmával, Szent Molua atya pedig bízta őt. Berepült ekkor egy fogolymadár az ablakon, s elvitte az emelvényről az egyik följánlott falatot. Szent Molua a kereszt jelét rajzolta a madár után, mire az azon nyomban holtan hullott a földre. Ennek láttán Szent Molua azonnal imádkozni kezdett, majd megáldotta a madarat, feltámasztotta a halálból, majd kegyesen megetette. Ez a madár ezután már egész életében barátként járt-kelt a testvérek között.

35. Egy másik alkalommal eljött Saghír püspöke, akinek Sethna volt a neve. Estefelé érkezett. Mikor Szent Molua értesült a jöveteléről, elébe sietett és ezt mondta neki: „Szent atya, ma éjjel maradj a szolgálid mellett, mivel már este van.” Sethna püspök így válaszolt: „Isten szent szolgálja, nem maradhatok velük, mivel hitemre megígérttem a polgártársaknak, hogy még ma visszatérek a városomba, Saighréba. Kérd azonban az Istent, hogy ne érjen véget addig a nap, míg haza nem érünk. Nagyon bízunk ugyanis a te igen szent imádban, hogy ez megtörténhetik velünk, habár ellentmond a természet törvényeinek.” (A távolság majdnem egy napi járóföld Szent Molua monostora, Cluain Feartha és Saighre között.) Miután a szentek megcsókolták és kölcsönösen megáldották egymást, a püspök útra kelt, Szent Molua pedig imádságba merült. A Nap fényesen ragyogott a püspöknek és kíséretének végig az egész úton, míg körben az egész vidéken besötétedett, majd az ima végén Saighréban is lenyugodott a Nap. A város lakosai szent püspöküknek tulajdonították ezt a

csodát, a szent püspök azonban Szent Moluának. Mi azonban tudjuk, hogy ezt az Isten cselekedte mindkettőjük érdemei miatt.

36. Történt, hogy Temoria királya szabadon bocsátott egy bilincsekbe vert embert, hogy jó emberektől összekönyöröghesse a váltságdíját. Nem volt vagyona ugyanis ennek az embernek, mivel azonban szavát adta, elengedték, hogy pénzt szerezzen. Elment hát Szent Moluához, akire a mezőn talált, amint éppen magot vetett. Mikor Szent Molua megtudta, mi járatban van, magokkal teli markát beledugta ennek az embernek a zsebébe, majd így szólt hozzá: „Menj, s add ezt oda váltsággént a királynak.” Az ember szerfölött csodálkozott, de nem szólt egy szót sem. Belenézett azonban újra a zsebébe, s azt látta, hogy a marék mag a legszebb arannyá lett a zsebében. Hálát adott ekkor az Istennek és Szent Moluának, majd elment a királyhoz, s neki adta az aranyat. A király a ragyogó arany láttán ezt kérdezte tőle: „Ki adott neked ilyen aranyat?” Mikor ez az ember elárulta neki, a király így felelt: „Szabadon távozhatsz. Ezt az aranyat pedig vidd vissza Szent Moluának.” Az ember boldogan távozott, az aranyat pedig becsületesen visszavitte a királytól Szent Moluának. Szent Molua ekkor mindenki szeme láttára megáldotta az aranyat, s az visszaváltozott gabonamaggá. Akik látták és hallották ezt, megerősödtek Krisztus hitében és a gazdagság megvetésében.

37. Egy másik alkalommal, mikor Szent Molua atya körbejárta a sírkertet, a szentély mögött négy testvérre bukkant, akik zarándokútra akartak indulni, s titokban erről tanácskoztak. Szent Molua így szólt hozzájuk: „Valóban azon töprengtek, testvéreim, hogy hosszú zarándokútra indultok Krisztusért? Krisztus nevében azonban azt mondom nektek, hogy ott fognak majd eltemetni benneteket, ahol a lábatok van.” Ők pedig, mivel tudták, hogy ez így lesz, ezután egy tapodtat sem mozdultak a monostorból. Ott is temették el őket, ahogy az Isten embere megjövendőlte nekik.

38. A luginumiak szent érseke, Moedhog szeretett volna átkelni a tengeren Britanniába szent mesteréhez, David püspökhöz, hogy megkérdezze tőle, ki legyen Hiberniában a gyóntató

atyja. Eljött ekkor hozzá az Úr angyala és ezt mondta neki: „Ne kelj át a tengeren. A mindenható Isten ugyanis tudja, hogy a te gyónásod szent és tiszta, hanem azért mégis menj el Szent Moluához, Coche fiához, s ő lesz a te gyóntatód, ha máshogy nem szeretnéd.” Elment ezután Szent Moedhog érsek Szent Moluához, aki tisztelettel fogadta. Szent Molua leöletett egy kövér borjút, s más ételek kíséretében elkészíttette Szent Moedhognak. Mikor Szent Molua megtudta, hogy a püspök nem eszik húst, megáldott nyolc szelet húst, s az a nyolc húsdarab hallá változott. Ahogy az érsek elé tették, ő isteni sugallat folytán megtudta, hogy lett a húsból hal, megáldotta azokat, s az a nyolc hal visszaváltozott hússá. Ez a dolog egyáltalán nem tetszett Szent Moluának, más hal ugyanis nem volt a monostorban. Erre újra megáldotta a nyolc húsdarabot az érsek és a többiek orra előtt, s azok azon nyomban hallá változtak. A szent érsek Krisztus nevében szeretettel fogyasztotta el ezeket Szent Molua tiszteletére, s a többiekkel együtt hálát adott az Istennek. Az érsek pedig elfogadta gyóntatóatyjának Szent Moluát, majd békecsókot váltva örömmel tért haza.

39. Történt, hogy Szent Molua meglátogatta Szent Ernenus apátot Cennselach vidékén, aki nem messze a Berba folyótól, Ross meic Treoin monostorában lakott, amelyet még Szent Abbanus atya alapított. Ez a Szent Ernenus apát igen gyakorlott volt a csodákban. Ő és Szent Molua ugyanabból a törzsből származott. Mikor Szent Molua hazatért, szent nővérét, Croint halva találta. Ravatalon feküdt, s a nővérek ott sírtak körülötte. Szent Molua így szólt hozzájuk: „Örök öröm legyen jutalmatok a mennyben.” Imádkozni kezdett a ravatal mellett, Croin pedig föltámadt a halálból és mindenkinek áldást osztott. Miután Szent Molua és Szent Croin nővér kölcsönösen köszöntötték egymást, Croin úgy döntött, hogy inkább meghal, s együtt marad békeségben és nyugalomban a szentekkel. Miután magához vette a szentséget, Szent Molua áldásával és fohászatól kísérve visszatért Krisztushoz és békében elszenderült.

40. Egyik nap, mikor Szent Molua atya és két tanítványa együtt olvastak, hirtelen elszomorodott és sírni kezdett előttük. Egy kis idő múltán azonban öröm töltötte el, s örömeiben újra derűs lett. A testvérek ekkor megkérdezték szomorúsága, majd öröme okát, mire így felelt nekik: „Ebben az órában Róma püspökévé választották Szent Gregoriust,⁷³ de ő visszautasította, és könnyekre fakadt. Az Úr angyala azonban eljött hozzá, és meggyőzte, hogy mondjon igent. Ő pedig örült az angyal parancsa miatt, és elfogadta. Én az apostol szava szerint együtt sírtam a síróval, és vele együtt örvendeztem.”⁷⁴ A tanítványok pedig örültek ennek az isteni jelenésnek.

41. Szent Molua egyszer a laginiumiak tartományában járt, amikor démonok szállták meg királynőjüket, és folyamatosan zaklatták. Három kötéllel megkötözve vitte a népes sokaság Szent Molua elé, hogy imádkozzék érte. Szent Molua imája közben a nép szeme láttára hirtelen nagy fájdalmat okozva a királynőnek eltávoztak belőle a démonok. A királynő azonban még egy órán keresztül gyenge volt a démonok zaklatása után. Szent Molua megáldotta a királynőt, mire leoldozták róla a köteleket. Ő pedig köszönetet mondott és boldogan tért haza kíséretével. Emiatt nagy öröm volt azon a vidéken.

42. Berachus, Laighse vezére, akiről korábban szót ejtettünk, nagy lakomát rendezett a laginiumiak királyának. A lakomához felszolgált sör azonban keserű volt, s akik belekóstoltak, azonnal kiköpték. Nagyon nem tetszett ez a vezérnek és kíséretének. Mikor pedig a vezér meglátta, hogy egy szegényember mezítláb megy arra a hidegben, miközben két csizmát lóbál, elámult és ezt kérdezte tőle: „Jóember, miért nem a lábadon hordod a csizmád ebben a hidegben? Ki adta neked azokat?” A szegényember így válaszolt: „Szent Molua atya adta nekem ezeket, s nem tehetem oda a piszkos lábamat, ahol az ő lába volt.” Amint meghallotta

⁷³ I. (Nagy) Szent Gergely pápa 590. szeptember 3-án foglalta el a pápai trónt.

⁷⁴ Vö. Róm 12,15.

ezt Berachus vezér, elvette tőle a csizmákat, s belerakta azokat a kádba, amelyben a sör volt, amitől igen édes és egészséges lett a folyadék. Ennek láttán a vezér kíséretével együtt igen megörült, magasztalta az Istent és Szent Moluát, a szegénynek pedig, miután bőségesen megjutalmazta, visszaadta a csizmáit.

43. Egyik nap Szent Molua elment Szent Kainnichus községébe, amelyet Achad Bho-nak hívnak. Itt három kisgyerek, Davics fiaskái jámbor módon Szent Molua nyakába csimpaszkodtak, paskolták az arcát kezecskéjükkel, és az atyjuknak nevezték. Az emberek igen elámultak ezen, és megkérdezték, miért csinálták ezt a gyerekek, majd meg akarták akadályozni őket ebben. Szent Molua ekkor ezt mondta nekik: „Hagyjátok, hadd mutassák ki az Isten sugallatára csalárdság nélküli szeretetüket. Ezek a kisgyermekek ugyanis szent szerzetestársaim lesznek majd a monostoromban énutánam.” És így is történt.

44. Történt pedig, hogy váratlanul meghalt Szent Molua monostorának a csordása, s emiatt igen szomorkodtak a testvérek. Szent Molua ekkor éppen máshol volt, ezért a monostor perjele Szent Ligidus leplét terítette a halottra, aki erre épen és egészségesen nyomban feltámadt, s ezután még sokáig élt. Szent Moluát korábban ugyanis Ligidusnak nevezték, de anyja jámborságból Moluának hívta, s később hozzá hasonlóan a mestere, Szent Comgallus is. Emiatt hívja őt a nép Moluának, de ismerik korábbi nevét is, vagyis, hogy: Ligidus.⁷⁵

45. Egy alkalommal egy néma fiút, Maelduibh fiát vezették Szent Molua elé, hogy gyógyítsa meg. Szent Molua atya imádkozott, majd három ujját a szájára tette, mire a fiú mindenki füle hallatára beszélni kezdett. Azután mindenkit megáldott, és hálát adott az Istennek.

46. Szent Molua atya egyszer na n-Desi vidékén járt, ahol roppant gyásszal találkozott. Belehalt ugyanis a szülésbe azon vidék vezérének a felesége, s meghalt méhében a magzat is. A

⁷⁵ A Ligidus név nyilvánvalóan a pogány ír-kelta Lugh isten nevéből származik, és az anya emiatt változtatta meg Molua nevét.

vezér és az előkelők nagy könyörgéssel kérték Szent Moluát, hogy kérje az Isten kegyelmét az elhunyt asszonyért. Szent Molua pedig imádkozott, s mindkettőjüket föltámasztotta, vagyis a vezér feleségét és méhében a magzatot is. A vezér felesége ezért följajánlotta magát és a fiát is Szent Moluának. Na n-Desi vezére pedig földet ajánlott föl az Istennek és Szent Moluának. Szent Molua cellát épített azon a területen. Ezt a monostort Ard Gabrain-nak hívják.

47. Mikor Szent Daganus apát Rómába ment, magával vitte azt a regulát, amelyet Szent Molua diktált és rendelt szerzetestársainak. Szent Gregorius pápa elolvasta ezt a regulát s mindenki füle hallatára kijelentette: „Az a szent, akié ez a regula, egészen az égisz kerítéssel kerítette körbe a maga családját.”⁷⁶ Szent Gregorius pápa imádkozott és áldását küldte Szent Moluának, aminek Szent Molua igen örült, és hálát adott az Istennek.

48. Egy alkalommal, mikor Szent Molua arra a helyre ment, amelyet Tuaim Domhnaidh-nak hívnak, egy gyerekkel találkozott, aki a borjak mellett játékból áldozatot mutatott be, s a felajánlott dolog⁷⁷ sárból volt. Mikor meglátta ezt Szent Molua, megáldotta azt az áldozatot, és az azonnal gabonakenyérre változott, és ekkor az Isten nevében átvette a gyerek kezéből a szentséget. Ezután a gyerek napról napra egyre jobban eltelt az Isten kegyelmével, szent püspökké lett, akít így hívnak: Maelainfhind, Dochummus fia.

49. Szent Moluának öregségében kihullott az egyik foga. Erre így szólt az őt szolgáló-segítő testvérnek: „Nagyon vigyázz, fiam, erre a fogra, mert eljön majd a nap, amikor szükség lesz rá. Ne temessétek hát el velem együtt.” S ez a jövendölése sok-sok idővel később beteljesedett. Szent Molua halála után ugyanis szerzetesek jöttek Hiberniába és Hibernia szentjeinek ereklyéi után kutattak. Mikor megérkeztek Cluain Ferta községébe, hogy Szent Molua ereklyéiből is kérjenek, a nép nem akarta

⁷⁶ A család a szerzetesi közösséget jelenti.

⁷⁷ Az Oltáriszentség.

fölnyitni Szent Molua ereklyetartóját. Amikor ez a testvér látta a szerzetesek és a nép tanácsalanságát, megemlítette nekik a fogat, amelyről korábban szoltunk. Erre mindannyian megörültek, s kérésüknek megfelelően a szerzetesek megkapták a fogat.

50. Szent Molua elment egyszer Szent Daganushoz, hogy köszöntse. Szent Molua atya megkérdezte Daganust, hogy ki lesz az utóda. Szent Daganus pedig prófétai módon megjövendölte: „Szent Lachtanus fog a székedbe ülni.” Ez tetszett Szent Moluának. Szent Daganus még azt is mondta a tiszteletreméltó Molua atyának, hogy „Szent atya, áldj meg engem és az én monostoromat, hiszen tudjuk, hogy rövid az idő, nemsokára Krisztushoz költözől.” Szent Molua atya erre így felelt: „A főntiek mindig megáldanak majd téged.” Ezután imádkoztak és megáldották egymást, majd békecsókot váltottak. Ezután Szent Molua hazatért, Szent Daganus pedig a maga székhelyén maradt, amelyet Achad Dagani-nak neveznek.

51. Szent Molua atya már tudta, hogy közel van távozásának ideje. Összegyűjtötte maga köré a szerzeteseket, s isteni tanácsokat adott nekik. Többek közt ezt mondta: „Drága testvéreim, műveljétek jól a földet, és jól dolgozzatok, hogy legyen elég ennivalótok, ételetek, italotok és ruhátok. Ahol ugyanis mindene megvan Isten szolgálóinak, ott állandóság uralkodik. Gondoskodjatok a zárándokokról. Szeressétek az ima miatt a kétkezi munkát, Krisztus miatt mindig fogadjátok be a vendégeket. Mindig legyen időtök imádkozni reggel, később pedig olvasni, azután pedig dolgozzatok egészen estig. (Három részre osztotta ezzel a napot.) Hagyjatok időt az Isten dolgaira és más szükséges feladatokra.”

52. Ezek és más figyelmeztetések után elment Szent Molua atya az akkor Cree szigetén lakó Szent Cronanushoz, hogy üdvözlje őt, mielőtt eltávozik ebből a világból. Szent Molua pedig elárulta Szent Cronanusnak, hogy már közeleg halála órája. Ezért megkapta tőle Krisztus testét és véré. Békecsókot váltottak, majd az ima és a könnyek közt elmondott áldás után

Szent Molua társaival együtt visszatért a monostorába, Cluain Fertába.

Mikor Szent Molua betért az egyik cellába, amely az úttól nem messze, egy félreeső helyen állt, amelyet Tuaim Domhnaidh-nak hívnak, az úttól fáradtan letelepedett Gronna keleti oldalán. (Gronna nagy sziget Cree szigete és Cluain Ferta között.) Szent Molua ekkor így szólt az egyik szent emberhez, Scellanushoz, aki a tanítványa volt: „Ha valaki egyszerre látná földi és mennyei családját, vajon melyikhez kellene csatlakoznia?” Szent Scellanus így válaszolt neki: „Mindenképpen a mennyei családjához.” „Szolgátsd hát ki nekem, drága fiam, a szent szentséget – mondta Szent Molua atya –, mert azt látom, hogy égi családom már készen áll a fogadásomra, vár, hogy velük tartsak.” Ekkor magához vette Szent Molua atya az Oltáriszentséget szent tanítványa, Scellanus kezéből, és augusztus nonája előtti második napon⁷⁸ kilehelte lelkét és angyalok karai közt eltávozott Krisztushoz.

Testét elvitték az említett cellához, vagyis Tuaim Domhnaidh-ba, s néhány napig ott hagyták. Viszály támadt ugyanis a luginumiaiak és a mumeniaiak közt Szent Molua ereklyéi körül. A mumeniaiak maguknak szerették volna, mivel az ő nemzetségből származott, s az ő tartományukban voltak monostorai és cellái, s az ő földjükön halt meg, még ha a legszélső részén is. A luginumiaiak azonban városába, Cluain Fertába akarták vinni a szent testét, hogy ott temessék el, amelyet ő alapított a területük nyugati végén, Berachusnak, Laighse vezérének adományából. A vita közben néhány férfinak megjelent az Isten angyala, s ezt mondta nekik: „Tegyétek kocsira a szent testét, s fogjatok be két, még be nem tört ökröt, s hagyjátok menni őket arra, amerre menni akarnak.” Mindkét tábor egyetértett az angyali döntéssel, s így is cselekedtek. Az ökrök pedig az Isten akaratából útnak indultak az említett város, Cluain Ferta felé, majd megálltak a szekérrel a monostor kapuja előtt. Ekkor egy bölcs és szent

⁷⁸ Augusztus 4-én.

férfi, Manchenus jött oda a szekérhez, s majdnem kifordult véres szemét odaérintette a testhez, mire azonnal meggyógyult, mintha soha semmi baja sem lett volna. Ezután a szentek tömege Szent Molua atya szentséges testét a köteles tisztelettel eltemette a földbe a monostorában épített helyen, amelyet ő maga emelt ki a földből, ahol azután híres város nőtt föl, s ahol Krisztus kegyelme jelekben és csodákban mindörökre megnyilvánul Szent Molua ereklyéi közelében.

53. Az Isten angyala hetente kétszer, azaz vasárnap és az ötödik napon mindig meglátogatta Munnu apátot, aki a monostorában Teach Munnúban lakott a laginiumiak déli részén, amelyet Censealach-nak hívnak, de nem látogatta meg azon a héten, amelyen Szent Molua az égbe költözött. Az Isten sugallata azonban negmutatta Szent Munnúnak, hogy Szent Molua halála után hét napon át hatalmas öröm és örvendezés volt a mennyben, s a pokolbeliek majdnem megmenekültek, a homály pedig sok helyen eltűnt a földről és a földkerekségen kevesebb lett a fájdalom, és sokan meg is menekültek tőle.

Egy hét múlva újra eljött az angyal Szent Munnúhoz, mire Szent Munnu így kérte számon: „Isten szolgája, miért nem jöttél hozzám a szokott módon ezekben a napokban?” Az angyal így válaszolt: „Mert egy tiszteletreméltó zárándok költözött ezekben a napokban a mennybe, Molua, Coche fia, s az Isten angyalai emiatt most nem jöttek meglátogatni Hibernia szentjeit. A mennyei család együtt örvendezett ugyanis az érkezésének ezekben a napokban.” Szent Munnu így válaszolt: „Most már világos, mert mindannyiunknál jobban teljesítette az Isten akaratát. De te menj az Úrhoz, hogy megtudjam, milyen okból volt kedvesebb és fontosabb az ő érkezése miatti öröm, mint a meglátogatásom.” Az angyal eltávozott, majd nem sokkal később visszajött és ezt mondta: „Itt a válasz a kérdésedre. Soha senkinek az arca nem pirult el Szent Molua miatt, mert nyájas volt mindenkivel, és Isten szolgálóit, a szerzeteseket kedvesen és jámbor módon vezette, ha kellett, szelíden térítette észre őket. De te mégis örülj és örvendj, mert hasonló tiszteletben lesz

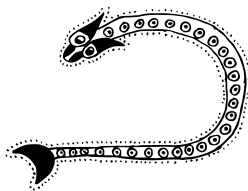
részed a mennyben, hiszen végül büntetést szenvedsz ebben a világban egészen a halálodig.” A következő pénteken pedig lepra sújtotta Szent Munnút a lábujja hegyétől a feje búbjáig, s így maradt húsz éven át egészen a haláláig. Életszentsége egészen nyilvánvaló.

54. Szent Gregorius pápa, Róma püspöke is hallotta az angyalok karait Szent Molua halálának napján, amint az ő dicséretét zengik és lágyan ezt éneklik:

„Ó szent atya, Molua,
a te sok szent érdemedről
nem hallgathatok soha.”⁷⁹

Szent Gregorius pedig meghagyta, hogy ezeket a szavakat vigyék el Hiberniába a szent emberek.

A mi szent patrónusunk, Molua apostoli mintára a jó harcot megharcolta, a pályát megfutotta, a hitet megtartotta, s ezért az örök élet koszorúját kapta⁸⁰ a mi Urunktól, Istenüinktől, Jézus Krisztustól, akinek az Atya Istennel és a Szentlélekkel együtt tisztelet és dicsőség mindörökkön örökké. Ámen.

⁷⁹ A Molua tiszteletére írt himnusz szövege latinul: *Sancte pater, Molua, Tua sancta merita, non tacebo*. Más szövegváltozat szerint: *Sancte pater, o Lugidi, Tua sancta merita, non tacebo*

⁸⁰ Vö. 2Tim 4,7.

*Szent Coemgenus (498?–618. június 3.)
(Vita Sancti Coemgeni abbatis de Glenn da Loch)*

SZENT KEVIN (Caoimhín, óír: Cóemgen, Caemgen, angol: Kevin of Glendalough) a Wicklow megyei Gleann Dá Loch monostorának apátja. Életrajzában a szent szembetűnő vonása, hogy Coemgenus mindig értesül arról, ami máshol történik. Ugyancsak figyelemre méltó, hogy milyen sokszor bukkanak elő a történetekben ördögök, vagy egyenesen maga a Sátán, és a *peregrinatio pro Christo* ír szokásával nagyban ellenkező vélemény hangoztatása is egyedi, hiszen a *vita* a zárándoklatot ördögi kísértésnek tartja, és elítéli azokat a szerzeteseket, akik nem képesek egy helyben maradni. Az egyházi és világi hatalom szempontjából pedig elsősorban Felanus története érdemel figyelmet, személyében ugyanis a szent egyik tanítványa került a hatalom csúcsára. Szent Coemgenust – ellentétben sok kortárs író szenttel, akiknek alakját a középkori hagiografikus irodalom megőrizte – ténylegesen is szentté avatták: X. Piusz pápa 1903. december 9-én kanonizálta. Alakja többször fölbukkan a modern író irodalomban és populáris kultúrában. Ünnepnapja június 3-a, amelyet Írország-szerzte megünnepelnek.

1. származása, megkeresztelkedése – 2. Isten akaratából tehén táplálja – 3. bárányokat ad a szegényeknek – 4. egy leány szerelme ellenében megőrzi tisztaságát – 5. nem égeti meg a tűz – 6. a tóparton egy fa üregébe költözik – 7. a bőven tejelő tehén története – 8. csodálatos ételszaporítás – 9. a borjúvá lett farkas története – 10. a bűnbánó tolvaj története – 11. két lefejezett leány föltámasztása – 12. Szent Lugidus püspök pappá szenteli – 13. a fadarabbá változott ember – 14. a megvakult mesterember – 15. halottat támaszt föl – 16. remeteségbe vonul – 17. megkísérti a Sátán – 18. nem bántja a tó szörnye – 19. madarak énekelnek neki – 20. egy kőszikla miatt elhagyja a barlangját – 21. az ördögök nem bírnak vele – 22. Szent Patricius megáldja a közösséget – 23. a kíváncsi tímár büntetése – 24. angyalal vitázik a monostor helyéről – 25. a költözés – 26. az aranyöv – 27. kutyák támadnak rá – 28. ruhát cserél az elhunyt Szent Kyaranusszal – 29. újra zárándokútra indul – 30. a vak Szent Berchanus elüldözi a Coemgenus sarujába bújó ördögöt – 31. Colmanus vezér rábízza a fiát – 32. a hollók megátkozása – 33. a gonosz boszorkány halála – 34. a gyümölcsöt termő fűzfá – 35. a fakupában melegített tej – 36. növendéke, Felanus király lesz – 37. megmenti Felanust az ellenségei

csapdájától – 38. a két gyilkos tudós – 39. a láthatatlanná tévő öv – 40. megmenti a királyt az ellenségtől – 41. a széphajú Rotanus biúságának büntetése – 42. megment egy falut a rablóktól – 43. Berchanus és a parázna asszony – 44. kiment az ördögök markából egy lelket – 45. új ruhát kap – 46. Critanus föltámasztása – 47. két halálraitélt a közbenjárását kéri – 48. utolsó kívánsága és halála

1. Élt egy férfi a luginumiak tartományában, amely tartomány Hibernia ötödrésze. Dal Machscorb népéhez tartozott, amely törzs a tengerparton, Luginum keleti részén lakik. Ennek a férfinak Coemhlogha volt a neve. Igen vallásos és Istennek tetsző életet élt. Felesége is volt, Coemhella. Mindketten igaznak bizonyultak az Isten és az emberek előtt. Az asszonynak egyik éjszaka megjelent álmában az Úr angyala, és így szólította meg: „Áldott asszony, fiút fogsz szülni és Coemgenus lesz a neve. Kedves lesz az Isten és az emberek előtt. Sok szerzetesnek lesz majd ő az atyja, s a lakhelyén nagy lesz majd a Szentlélek kegyelme. Megszületése után azonnal keresztelejétek meg.”

S valóban, megszületése után azonnal megkeresztelték, ahogy az angyal megparancsolta. Mikor vitték a gyermeket az úton, az Isten angyala jött szembe velük csinos ifjú alakjában, és megszólította őket: „Mi van nálatok és hová igyekeztek?” Ők így feleltek: „Egy remetéhez, egy közelben lakó szent paphoz igyekszünk, hogy a velünk lévő csecsemőt megkeresztelje.” Az Úr angyala ekkor a maga emberi alakjában ráfűjt a gyermekre, majd megjelölte őt az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében, azután imádkozott és megáldotta. Ezek az emberek nem sokkal később megérkeztek a szent paphoz, Cronanushoz, aki ezt a kérdést szegezte nekik: „Mit kerestek itt?” Ők ezt felelték: „Azért jöttünk, atyánk, hogy megkereszteld ezt a csecsemőt.” Szent Cronanus ekkor megpillantotta a csecsemőt, mire kijelentette: „Ezt a szent csecsemőt nem szükséges újra megkeresztelni, mivel egy nálam szentebb és derekabb férfi már megkeresztelte.” Csoháldkoztak a szavain, ezért így folytatta: „Találkoztatok bárkivel is az úton?” Erre elmesélték neki, hogyan áldotta meg az említett

ifjú a csecsemőt, és hogy a Coemgenus nevet adta neki. Az öreg ekkor kijelentette: „Az Úr angyala volt, aki megkeresztelte ezt a csecsemőt. S ahogy elnevezte az angyal, mindig úgy fogják őt hívni, azaz Coemgenusnak.” (Ez a név latinul azt jelenti, hogy „szépen született”,⁸¹ nagyon szép volt ugyanis.) Szent Cronanus atya pedig rátekintett az Isten kegyelmével eltelt csecsemőre, s ezekkel a szavakkal ajánlotta föl magát neki: „Isten áldott csecsemője, áldjon meg téged a mindenható Isten. Én leszek az első szerzetestestvéred, lakhelyemet pedig neked adom mindennel együtt, amim csak van.” Ezek után Szent Coemgenus Szent Cronanus imájával és áldásával kísérve visszatért szüleihez.

2. Szent Coemgenus születése után az Isten ajándékaként a csecsemő iránti kegyelemből csodálatos fehér tehén jött reggel és este a szülei házához. Ennek a tehénnek a teje táplálta egy darab ideig a csecsemő Coemgenust. Az emberek azonban nem tudták, hogy honnan érkezik ez a tehén, és hová tűnik el napközben és éjjel. Minden álló nap két nagy sajtárt fejtek tele a tőgyéből. Később pedig, miközben senki sem tudta közülik, az Isten akaratából visszatért oda, ahonnan jött. Emiatt magasztalták a szent csecsemő nevét.

3. Még gyermek volt Szent Coemgenus, amikor más pásztorokkal együtt legeltette szülei nyáját. Egyik nap szegényemberek mentek oda hozzá a legelőn és megszólították: „Könyörülj rajtunk, te szent gyermek, Coemgenus. Hallottuk már szentséged hírét.” A jámbor gyermek erre a többiek szeme láttára négy bárányt adott nekik az Isten nevében. Mikor később megszámolták a bárányokat, az Isten ajándéka folytán nem volt híja a nyájnak, nehogy bőkezű szeretete miatt megvádolják Krisztus szolgáját.

4. Szent Coemgenus még a szülei házában élt, mikor sok más csodát is művelt általa az Úr, ezeket azonban most nem írjuk meg, mert igyekszünk gyorsan rátérni felnőtt életének elbeszélésére.

⁸¹ A latin szöveg szerint: *pulc[h]er genitus*, vagyis „szép szülött”.

Mivel Szent Coemgenus szülei látták, hogy milyen nagy benne a kegyelem, nevelését rábízták Szent Eoganus, Szent Lochanus és Szent Enna atyákra, hogy Krisztusnak neveljék a cellájukban. Szent Coemgenus szorgalmasan tanult ezeknél a szenteknél.

Még ifjúsága első virágjában volt, mikor kint a szántóföldön, ahogy a testvérekkel együtt dolgozott, meglátta őt egy fiatal leány, aki fülig beleszerelmesedett. Nagyon szép volt ugyanis, amint korábban említettük. A leány ezért csalfa szóval szerelmet vallott neki, s ahogy csak tudott, úgy próbált meg csapdát vetni neki, látvánnyal és csevegéssel, s olykor különféle üzenetekkel. Mindezeket azonban semmibe vette a szent ifjú. Attól a perctől kezdve tehát ez a leány folyton leste az alkalmat, hogy egyedül találja, s egyik nap, míg a testvérek az erdőben dolgoztak, a nyomukba eredt a leány. Mikor észrevette, hogy Szent Coemgenus a többiektől különváltan, egyedül fáradozik az erdőben, odaosont hozzá és karjai édes ölelésével átkarolta, majd hízelgő szavakkal arra kérte, hogy háljon vele. Krisztus katonája azonban fölfegyverezte magát a szent jellel, eltelt a Szentlélekkel, bátran ellenállt, s kiszökött a leány ölelő karjai közül, ott, az erdőben, majd amint egy csalánosra talált, mezítelenül belevetette magát. Még nyomában volt a leány, mire gyorsan magára kapta a ruháit, majd titokban megragadta az egyik csalánvesszőt, s amikor a lány utolérte, a szent arcon ütötte a leányt a csalánnal, majd a kezére és a lábára is többször rásuhintott. Miután megvesszőzte, kihuny a leányban a szerelmi vágy, szívét keserű fájdalom kezdte mardosni, majd térdet hajtott és az Isten nevében bocsánatot kért Szent Coemgenustól. A szent pedig imádkozott érte Krisztushoz, s ekkor a leány szüzességet fogadott az Istennek és Szent Coemgenusnak. Amikor a testvérek rájuk akadtak, éppen beszélgettek, s ezen a testvérek rendkívül csodálkoztak. A szűz leány pedig elmesélte nekik, mi történt, hogyan őrizte meg szemérmességét. Ennek hallatán a testvérek megerősödtek a tisztaság szeretetében. Ez a fiatal leány pedig szemérmes és szent

szűz lett, aki odaadó figyelemmel tartotta meg Szent Coemgenus intelmeit.

5. Egyik nap arra utasították Szent Coemgenust, hogy menjen az egyik testvérrel a cella közelében álló erdőbe, és valamilyen célból rakjanak ott tüzet a testvéreknek. A vele tartó testvér idősebb volt Szent Coemgenusnál. Ez az idősebb testvér így szólt Szent Coemgenushoz: „Coemgenus testvér, hozz magaddal tüzet nekünk az erdőbe.” Isten szentje azonban elfelejtett tüzet hozni magával. Amikor elértek arra a helyre, ahol tüzet kellett volna gyújtaniuk, az idősebb rákérdezett, hogy hol a tűz. Szent Coemgenus ekkor bevallotta, hogy elfeledkezett a tűzről, mire az idősebb ezt mondta neki: „Szaladj, testvér, gyorsan tűzért, s hozz magaddal.” Szent Coemgenus erre megkérdezte, hogy miben hozza a tüzet, amire az idősebb testvér mérgesen odavetette: „Az öledben.” Szent Coemgenus pedig visszament a konyhára, ahol az idősebb szava szerint az égő fáklyát sok parázssal együtt az ölébe tette. Mikor visszaért az említett helyre, a tüzet öléből a földre borította az idősebb testvér orra előtt, de ruhája érintetlen maradt az égő tűztől, mintha sohasem tette volna bele. Ennek a Szent Coemgenus révén történt csodának a láttán az idősebb testvér alázatosan így szólt hozzá: „Szent ifjú, látom, hogy eltöltött téged a Szentlélek. Bizony neked kell az apátunknak lenned.” Szent Coemgenus így felelt erre: „Furcsa lenne, ha a szent atyák az én regulám alatt élnének, aki csak egy együgyű ifjú vagyok. De azért ne meséld el senkinek ezt a csodát.” Az idősebb erre így felelt: „Illendőbb pedig, hogy mások legyenek te alád, mint hogy te légy mások alá rendelve. Bizony beköszöntenek majd azok a napok is, amikor mi mindannyian és a mi híveink is mind alá leszünk rendelve neked.” Az idősebb testvér pedig elmesélte ezt a csodát az atyáknak meg valamennyi testvérnek, ami nagyon nem tetszett Szent Coemgenusnak, ezért otthagya őket és magányában lakatlan helyre vonult.

6. Ahogy Szent Coemgenus ezeken a lakatlan vidékeken sétált, egyik nap magas hegyek gyűrűjében egy csodás források

öntözte völgyre bukkant. Két tavat talált ott, s a két tóba nagyszerű patakok folytak a hegyekről. Átkelt a völgyön, az egyik végétől egészen a másikig, ahol a tó vége magas hegycsúcsok közt összeszűkül, a tó pedig az egyik hegy lábától a másik hegy lábáig ér. Ezt a völgyet egykor *Gleand Dé*-nek hívták írül, most azonban *Gleann Da Loch* a neve,⁸² azaz a „Két tó völgyé”-nek nevezik. Szent Coemgenus pedig az említett tó partján egy fatörzs üregében húzta meg magát, s egy ideig itt élt igen szűkös körülmények között. Ritkán jött elő ugyanis abból a fából. Csak kevés zöldséget gyűjtött, s pár korty vizet ivott. Így élt sok-sok napon át.

7. Az egyik gazda csordása, akit Bi-nak hívtak, néhány alkalommal összeterelte a csordáját, hogy az említett völgyben legeljen, ahol Szent Coemgenus remeteként élt. Mivel az Isten szerette volna megmutatni szolgáját, Coemgenust az embereknek, úgy intézte, hogy ebből a csordából az egyik tehén mindig odaballagott a rejték helyén tartózkodó Szent Coemgenushoz. Odament hozzá és serényen nyalogatni kezdte a szent ruháját. Mikor pedig meghallotta a tehén a virágzó növényekkel jóllakott és vízzel eltelt, alkonyatkor hazatérő csorda bögését s hogy a csordások kurjongatva nógatják az állatokat, gyorsan visszaporoszkált a csordához, megelégedve azzal, amit evett. A csorda minden nap leereszkedett a hegyoldalról a völgybe, s a tehén ekkor elszökött a többiektől, s odament Isten férfijához. Azután pedig úgy cselekedett minden nap, ahogy az első nap tette. Ennek a tehénnek hihetetlenül bőséges teje volt az Isten férfija ruhájának megérintése folytán. Akik megfejték, csak ámultak és csodálkoztak azon, milyen bőven tejel ez a tehén, s erről be is számoltak gazdájuknak. A gazda ekkor ezt kérdezte a csordástól: „Tudod, mi történik ezzel a tehénnel?” A csordás őszintén megvallotta, hogy fogalma sincs, mire a gazda ezt javasolta neki: „Figyeld meg jól, hogy megtudd, honnan

⁸² Gleann Dá Loch (angol névváltozata: Glendalough) Wicklow megyében, ahol a Szent Kevin alapította 6. századi monostor romjai ma is láthatók.

származik számára ez a kegyelem.” A következő napon a csordás szolgákra bízta a csordát, ő pedig a tehén nyomába eredt, hogy kifürkéssze, hová megy. A tehén pedig szokása szerint elment az üreges fához, amelyben Szent Coemgenus lakott. A csordás azt is észrevette, hogy a tehén a szent ruháját nyaldossa, s igen elcsodálkozott ezen, majd ráförmedt a tehenre, azután pedig közönséges paraszt módjára rútul szidalmazni kezdte az Isten szentjét. Fölháborította ez Szent Coemgenust, mert félt, hogy ez az ember elárulja. A paraszt ezután szitkozódások közt visszaterelte a tehenet a karámba. Mikor a faluba értek, a tehenek és a borjak úgy megbolondultak, hogy nem ismerték föl egymást, s a tehenek meg akarták ölni a borjaikat. Ennek láttán megrettent a csordás, s beszámolt a gazdájának, hogy mit látott a völgyben. Gazdája parancsára a csordás azonnal visszatért Szent Coemgenushoz, térdet hajtott előtte, majd arra kérte az Isten szentjét, hogy bocsásson meg neki. A szent ekkor megeskette, ő pedig megígérte a többivel kapcsolatban, hogy nem fogja elárulni őt, a szent ugyanis nem tudta, hogy a csordás már korábban elárult róla mindent az embereknek. Miután bocsánatot nyert, Szent Coemgenus szentelt vizet adott ennek az embernek. A csordás meghintette ezzel a vízzel a teheneket és a borjakat, mire azok a szokott szeretettel ismertek rá egymásra, s azon nyomban lecsillapodtak. Szent Coemgenus híre ezután gyorsan elterjedt azon a vidéken. Amint meghallották ezt a korábban említett szent atyák, vagyis Eoganus, Lochanus és Enna, noha Szent Coemgenus ebben az elhagyott völgyben élt, akarata ellenére visszavitték őt a monostorba.

8. Egy őszi napon ezek a szent atyák több aratót is összegyűjtöttek az aratáshoz, s bőségesen készítettek nekik húst és sört. Szent Coemgenus az egyik alkalommal a konyhán maradt, mivel nagy tömeg zárandok kért ételmet Krisztus nevében s jött emiatt a kapuhoz. Szent Coemgenus ekkor irgalomtól eltelve elkérte nekik a szakácsoktól az aratóknak készített összes ételt. Szent Eoganus azonban ugyanekkor hívta az aratókat, hogy jöjjenek vacsorázni. Mikor azonban hírül vitték utasítását Szent Locha-

nusnak, szaladt a konyhára és kérdőre vonta Szent Coemgenust: „Te derék ifjú, mit csináltál a jóváhagyásunk nélkül? Sokan vannak az aratók, s jó okkal kell finom ételeket adnunk nekik, mert derék munkát végeznek. Ezeknek a zárándokoknak adjunk másik ételt.” E szavak hallatán térdet hajtott a szent ifjú és bocsánatot kért. Miután pedig szomorúan kiment a szent atya, Szent Coemgenus bezárta mögötte a konyhát, majd arra utasította a kuktákat, hogy gyűjtsenek össze minden csontot, azután pedig könyörögve az Istenhez fohászkodott. Ekkor Krisztus hatalma folytán a víz azonnal borrá változott, s valamennyi csontot hús vont be. Magához hívatta erre a konyhafőnököt, s megmutatta, mit adott neki az Isten. A szakács pedig futott, s elmesélte a szent atyáknak, hogy mi történt Szent Coemgenus révén. A szent atyák e csodálatos esemény láttán magasztalták az Istent és áldották az ő szent tanítványát, aki által ilyen csodát tett az Isten. Ez az Istentől kapott adomány pedig három napig bőségesen elég volt az ott lakó testvéreknek, a zárándokoknak meg az aratóknak is.

9. Egy másik alkalommal elment Szent Coemgenus egy szent remetéhez, akit Beoanusnak hívtak, s néhány napig vele maradt. Ennek a szentnek volt egy tehene, s amikor szolgája egyik nap éppen valami más feladattal volt elfoglalva, ezt mondta Szent Coemgenusnak: „Menj, testvér, s nézd meg a tehenünket, hogy meg ne egyék a pusztaság fenevadjai.” Szent Coemgenus elindult és rá is talált, és a tehén éppen megellett. A szent ezután hazafelé hajtotta már borjával együtt a tehenet, mikor egy éhségtől kornyadozó nőtényfarkas oldalgott oda hozzá. Tudta, hogy a farkas éhes, ezért megengedte neki, hogy fölfalja az újszülött borjút. A farkas pedig azonnal átharapta a borjú nyakát és megette. Látta ezt a borjú jámbor anyja, igen elszomorodott, majd keservesen felbőgött és elszaladt a gazdája cellájához. Isten szentje pontosan tudta, mi a tehén szomorúságának oka, ezért ezt kérdezte Szent Coemgenustól: „Fiam, mit tettél? Miért törted össze a szerencsétlen anya szívét? Az Úr Jézus Krisztus nevében megparancsolom neked, hogy tüstént gyógyítsd meg ennek a tehénnek a szomorú szívét.” Ennek hallatán Szent

Coemgenus azonnal futott a közeli erdőbe, s az Isten ereje révén magához szólította a farkast, az pedig Isten akaratából azonnal odajött az Úr szentjéhez. Szent Coemgenus pedig ezt mondta neki: „Uram, Jézus Krisztus nevében mondom neked, hogy azonnal gyere borjú módjára ahhoz a tehénhez, amelynek fölfaltad a borját, s jöjj el ezután mindennap a fejés órájában, egészen addig, míg újra meg nem ellik. Az Isten hatalma folytán ugyanis szeretni fog téged, noha ez ellentétes a természettel.” Csodálatos elmondani is, mi történt. A farkas a figyelmeztetés után azonnal a cellához szaladt, majd megállt a tehén előtt. A tehén pedig, amint megpillantotta, azonnal megszerette, úgy, ahogy az anya az egyetlen fiát. Ezután a fejés órájában, amely időpontban a tehénnek az ellése miatt volt teje, mindennap eljött a farkas az erdőből, a tehén pedig megnyalogatta, s kegyesen a tejét adta neki. Mikor látta ezt a jelet a szent remete, Beoanus, magasztalta az Istent, s szeretettel áldotta meg Szent Coemgenust.

10. Ezután, hogy Szent Beoanus atyától áldást és engedélyt kapott, Szent Coemgenus elment Szent Lugidus püspökhöz. Lugidus, a szent püspök szerzetesmonostort irányított jámboran és hívőhöz méltón. Szívesen fogadta az övéi közé Szent Coemgenust.

Egyik nap tolvaj lopta el Szent Lugidus püspök monostorának nyájából az egyik kost, és megette, majd amikor arra kényszerült, hogy visszaszolgáltassa vagy megesküdjék, Szent Coemgenus így szólt hozzá: „Ó, te szerencsétlen, valld be, mit tettél, és kérj bocsánatot. Vagy légy elég vakmerő hamisan esküdni.” Ez az ember pedig semmibe véve a szent szavait a szent jel⁸³ elé állt, hogy megesküdjék. Amint a tolvaj odaért, hogy esküt tegyen, szájából hangosan mekegve fölordított a felfalt kos. Ekkor a hazugság miatt valamennyien halállal akarták büntetni, de a szentek megszabadították, Szent Coemgenus pedig ezt mondta neki: „Ó, te ostoba ember, hagyd itt ezt a világot, s mentsd meg

⁸³ A kereszt.

a lelkedet bűneid terhétől.” Ő pedig teljesítette a szent intelmét, s ezután bűnbánó életet élt.

11. Egyik nap Szent Ligidus püspök a mezőre küldte valakihez Szent Coemgenust. Miközben Krisztus szolgálja, Coemgenus az úton baktatott, két lefejezett leány holtesttére bukkant az úton, akik Dallagh nemzetségéből valók voltak.⁸⁴ Amint Isten férfija meglátta ezt a szörnyű tettet, megállt, nehogy az emberi tetemekeket madarak és kutyák martalékául hagyja. A szent pedig azon a helyen imádkozott az Istenhez, mire a gonosz ellenség, amely ezt a gaztettet elkövette, megzavarodott elmével össze-vissza tévelygett, majd visszatért a gaztett elkövetésének színhelyére és magával hozta a megölt leányok fejét. Mikor észrevette ezt Szent Coemgenus, szidalmak áradatát zúdította rájuk, hiszen nőket gyilkoltak meg. Azok így védekeztek: „Azért tettük, mert gyűlöljük a szüleiket és bosszút akartunk rajtuk állni, hiszen sok gonoszságot követtek el ellenünk.” A szent ekkor elkérte tőlük a fejeket, mire azok letették a két fejet a földre. Szent Coemgenus ekkor visszaillesztette a nyakra a két fejet, majd imádkozott a meggyilkoltakért. Fohászzkodott a szent, mire a lányok mindenki szeme láttára épen és erősen újra életre támadtak, s hálát adtak az Istennek. Ezek a férfiak pedig látván ezt a szemük előtt történt hatalmas csodát, esedezve bocsánatért könyörögtek, majd ígéretet tettek, hogy többé sohasem fognak efféle szörnyűséget elkövetni, s nagyon örültek, hogy a lányok élnek. A lányok pedig hazamentek, s mindenkinek elmesélték, ami velük történt. Emiatt a szokatlan csoda miatt Szent Coemgenus neve igen ismertté lett mindenfelé.

12. Régen, ifjúkorában Szent Ligidus püspök szerette volna elhagyni Hiberniát, hogy idegen földön zarándok legyen. Eljött hozzá ekkor az Úr anyála, s így szólt hozzá: „Ne hagyj el Hiberniát, mert Isten rendelése folytán sok szentet fogsz majd fölszentelni benne.” Szent Ligidus emiatt az anyali parancs

⁸⁴ Alighanem a ruházatukon volt valamilyen ismertetőjel, amely megmutatta, melyik törzshöz tartoznak.

miatt maradt Hiberniában. Azok közül a szentek közül való Szent Coemgenus is, akiket Szent Ligidus szentelt föl. Miután Szent Ligidus pappá szentelte Szent Coemgenust, néhány rábízott tanítvánnyal együtt elküldte, hogy építsen cellát az Istennek ott, ahol arra alkalmas helyet talál. Elment tehát arra a helyre, amelyet *Cluain Duach*-nak hívnak.⁸⁵ Itt cellát épített, s valamennyi ideig itt is maradt szolgálkat gyűjtve ott össze Krisztusnak.

13. Egyszer, mikor még ezen a helyen élt Szent Coemgenus, alacsony sorból való ember jött lakhelye kapujához. Amikor ellenségei, akik tizenketten voltak, meglátták, nyomába eredtek, hogy megöljék. Látva, hogy üldözik, a kapu előtt földre vetette magát, mivel a kapu be volt zárva és nem tudott bemenni rajta. Amikor az ellenségei odaértek, nem láttak mást, csak egy földön keresztben heverő fadarabot. Igen csodálkoztak, mert sem a kaput nem látták kinyílni, sem azt nem látták, hogy elment volna onnan. Ekkor így kezdtek tanakodni egymás közt: „Hol van? Vagy hová szökött el?” Tanácstalanok voltak abban, hogy mit tegyenek, mire az egyikük rátelepedett, mintha csak egy fadarabra ülne. Szent Coemgenus mindeközben egyedül imádkozott az oratóriumban, de az Isten föltárta előtte, hogy mi történt odakint. Kiment tehát és magához szólította az egyik testvért, s ezt mondta neki: „Hívd ide hozzám, fiam, a kint ácsorgó embereket.” Azok odamentek, a szent férfi pedig így szólt hozzájuk: „Szerencsétlen flótások, miért akartok embert ölni Coemgenus cellája előtt?” Ők hallották már Szent Coemgenus nevét, s mivel ismerték orcája és ékesszólása kegyelmét, most, hogy ott állt előttük Szent Coemgenus, a földre rogytak és szívük legmélyéből bocsánatot kértek. Szent Coemgenus kísérője ekkor ezt mondta nekik: „Ostobák. Menjetek és vegyétek végre észre azt az embert, akit kerestek, s akire ráültetek, mert az Isten hatalma folytán fadarabnak látszott a számotokra a mi apátunk kegyelme révén.” Ekkor ez a tizenkét férfi észrevette az ott ücsör-

⁸⁵ Ez egy másik hely, nem Gleandaloch.

gó embert, s mikor elmesélte nekik az igazságot, mindannyian följánlották magukat az Istennek és Szent Coemgenusnak. Isten férfia pedig azonnal szerzetessé fogadta őket, és ők jámbor és vallásos életet élve egészen halálukig nála maradtak.

14. Szent Coemgenus közösségének egyik mesterembere kalapáccsal éppen követ faragott, mikor a kőről egy darab lepattant és megvakította a mesterember szemét. Föltárta ezt az Isten az oratóriumban imádkozó Szent Coemgenus előtt, aki azonnal kisietett a félszemére megvakult mesterhez. Látni szerencsétlenségét és hogy a testvérek szomorkodnak miatta, szemére tapasztotta a tenyerét, imádkozott érte, majd Krisztus nevében megjelölte a sebet a kereszts jelével. Erre azon nyomban meggyógyult a mesterember szeme, elmúlt a vérzés és a fájdalom, mintha semmilyen sérülés sem érte volna. Ő pedig hálát adott a többi testvérrel együtt az Istennek, és magasztalta szent patrónusa erejét.

15. Ezek után más nagy jeleket is művelt Szent Coemgenus ezen a helyen, azaz Cluain Duachban, majd elbúcsúzott ettől a helytől, de hithű férfiakat hagyott ott hátra. Szerzetestársaival pedig, akiket magával akart vinni, a szülőföldjére indult. Mikor egyik nap Szent Coemgenus egyedül ballagott a többiek után a nehéz terepen, nem messze az úttól halottat látott heverni. Minthogy a szent nem akarta ott elhantolni, s mivel minden tanítványa megelőzte, arra kérte Krisztust, hogy támassza föl. Erre a halott azonnal elkezdett lélegezni, s míg a szent imádkozott, ő, a halott elevenen fölkelt, majd áldotta az Isten férfiát és hálát adott az Istennek. Ezután nyomába eredt Szent Coemgenusnak, mert az járt a fejében, hogy váratlanul megmenekült a haláltól. Utolérték a testvéreket, akik faggatózni kezdtek, hogy ki ez az ismeretlen. Erre ez az ember beszámolt nekik arról, hogy ő már meghalt, de Szent Coemgenus föltámasztotta. Ennek hallatán a tanítványok magasztalták Krisztust, az Üdvözítőt. Ezt az embert Szent Coemgenus szerzetessé tette, és ő aztán engedelmesen nála is maradt egészen a haláláig.

16. Szent Coemgenus innen a szülőföldjére ment és azon a lakatlan helyen telepedett le, vagyis a Két tó völgyében, ahol ifjúkorában remetéskedett, s ahol rátalált a tehén, amint azt korábban megírtuk.⁸⁶ Ezt a lakatlan vidéket kezdettől fogva nagyon szerette Szent Coemgenus. Az említett völgy alsó részén nagy monostort alapított. Két nagyszerű patak folyik itt össze. Mindenfelől sokan jöttek hozzá, s Szent Coemgenus szerzetessé fogadta ott őket. A luginumiak vidékén sok monostort és cellát alapított, s roppant nagy tömegben éltek szerzetesek a különböző helyeken Szent Coemgenus irányítása és felügyelete alatt. Szent Coemgenus egyébként az említett monostort és a többi alapítását is kipróbált férfiakra bízta, mindegyiküknek meghatározva a feladatát. Ő maga különvált tőlük, és egyedül, a völgy felső végében, mintegy mérföldnyire a monostortól egy szűk szorosban, a hegy és a tó között, apró szállást alakított ki magának. Sűrűn álltak itt a fák és tisztavízű patak csörgedezett mellette. Szerzetestársainak pedig meghagyta, hogy semmilyen ételt ne hozzanak neki, és senki se keresse föl, csak ha igen nyomós oka van rá. Ő pedig így élt négy évig magányos remeteként a völgy felső végében a hegy és a tó közötti helyen változtatva a szállását, folyamatosan böjtölve és virrasztva, tűz és fedél nélkül. Bizonytalan, hogy füvek gyökerén vagy fák gyümölcsein élt-e, avagy mennyei eledel táplálta, mivel erre a kérdésre senkinek sem válaszolt. Szerzetestársai a felső tó és a hegy között megbúvó, remetelakként szolgáló híres cellát, ahol Szent Coemgenus lakott, nem bolygatták, a déli részen azonban, ahol most az a híres-nevezetes monostor áll, amelyben azóta is vallásos férfiak laknak és amelyet írül *Disert Caimhghin*-nek hívnak (ez latinul azt jelenti, hogy „Coemgenus remetelakja”), már akkor igen sokan laktak. A hegyek és az erdők vadjai szelíden jártak Szent Coemgenus nyomában, s háziállatok módjára ittak a markából. Az említett idő után sok szent jött el érte és akarata ellenére elvitték a remeteségből, s elérték, hogy szerzetestársaival

⁸⁶ Lásd a 7. fejezetet.

együtt lakják az említett cellában. Szent Coemgenus mindig itt szeretett volna lakni, s innen költözni el Krisztushoz. A testvérek közt igen szűkös körülmények között élt.

17. Egyik nap, mikor Szent Coemgenus kint üldögélt egy kövön, nagyon mértéktartón, igen szép alakban megjelent neki a Sátán, mintegy a fény angyalává alakulva át, majd ezt mondta Isten férfiának: „Üdvözlégy, Isten szent férfija, íme, az Úr küldött hozzád, hogy tanácsot adjak neked. Mindig hatalmas munkát vállalsz, az Úr színe előtt dicsérnek téged a szent angyalok, de az Úr, aki szeret téged, azt parancsolja neked, hogy menj olyan helyre ebből a szurdokból, ahol majd szerzetesek lakhatnak teutánad.” Elkészönt a Sátán az Isten szentjétől, s ez a parancs azonnal semmivé foszlott. Szent Coemgenus pedig csodálkozott a látomás szépségén és mértéktartó voltán, töprengett, hogy vajon démon volt-e, s miért parancsolta neki, hogy menjen el arról a helyről, majd megfontolta, hogy ha az Isten és az ő ragyogó, fényes angyalai dicsérik az ő életét, és ezért, mivel képes az Isten bárhol javaival segíteni az ő szolgálát, nyugodtan kijelentette: „Az Isten engedelmével ebben a völgyben fogom befejezni az életutamat, ahol vagy angyal, vagy démon dicséri az életemet.”

A Sátán ezután démonok csapatától kísérve Fuayd hegyén túl, Hibernia északi részén, azaz az ultoniaiak vidékén megjelent Szent Comgallus apátnak, Szent Comgallus pedig ezt kérdezte tőle: „Honnan jöttél, Sátán?” A Sátán így felelt: „A laginiumiak földjéről, a Két tó völgyéből, ahol az a rideg Coemgenus lakik. Onnan jöttünk. Ez a faragatlan alak nyomorult pereputtyával két éven át megszakítás nélkül ártalmára volt tanítványaimnak. Végül, mások után azonban odamentem hozzá, s rábeszéltem, hogy távozzék arról a helyről. Nem jutottam azonban semmi-re, mert kitartó ragaszkodása folytán mindannyiunknak fölibe kerekedik. Most pedig a társaimmal tehetetlenül hazamegyünk, s el akarjuk mesélni, hogy ez az ember összetörte a mi hadi lobogóinkat. Mert szeretnénk megkísérteni őt.” Szent Comgallus ezt felelte erre: „Menj vissza, Sátán, a szerzeteseimmel

Szent Coemgenushoz, de se meg ne előzd őket, se le ne maradj tőlük, hanem menj velük együtt, s az ellene forralt cseledet a szerzetestársaim jelenlétében próbáld ki rajta. Ezt parancsolom neked Krisztus nevében.”

Amint Szent Comgallus szerzetesei megérkeztek Szent Coemgenushoz, velük együtt azonnal megjelent a Sátán, és szép sorban elmondott mindent Szent Coemgenusnak, ahogy Szent Comgallus meghagyta neki. Szent Coemgenus ekkor hálát adott az Istennek, s áldotta a barátját, Comgallust, majd megparancsolta a Sátánnak, hogy mindörökre takarodjék a hordájával együtt abból a völgyből. A démonok pedig Szent Coemgenus parancsára azonnal elhagyták a völgyet, rettenetes üvöltéssel sivalkodtak, és kijelentették, hogy soha többé nem ütnek tanyát abban a völgyben. A démonok távozása után az a kőszikla,⁸⁷ amelyről erre és arra is, minden irányban ártalmas dolgokat műveltek, Szent Coemgenus imájának hatására hatalmas robajjal behullott a tóba.

18. Szokása volt Szent Coemgenusnak, hogy minden éjjel egy óra hosszán át félelem nélkül imádkozzék a tóban. Rettenetes vízi szörny úszott ugyanis oda hozzá: mindenfelől körbeúsztta, de nem ártott a szentnek. Isten férfijának csodálatos türelme föltartóztatta a bestia támadását a hideg vízben, mintha semmit se látott volna. Az igen kegyes Isten pedig látva szent szolgája, Coemgenus végtelen türelmét, amelyet a fenevad láttán tanúsított, és roppant szenvedését a hideg vízben, egy idő után elküldte hozzá angyalát, hogy segítsen rajta. Három okból küldte az Isten az angyalát hozzá: először azért, hogy különféle súlyos fáradozásai közepette egy kis ideig könnyebben éljen; másodsor, hogy a szentet fenyegető rettenetes fenevadat elűzze; harmadszor, hogy a jéghideg vizet fölmelegítse. Amint megérkezett ugyanis az Úr angyala, a vad szörnyeteg azonnal eltűnt minden éjjel Isten férfija közeléből, s mintha az angyal az ölébe ült volna, a víz megmelegedett körülötte.

⁸⁷ Nem lehetetlen, hogy valamilyen babonás tiszteletnek örvendő emlékkő

19. Az említett két év alatt Szent Coemgenus vesszőkből kis oratóriumot épített magának a tó északi végében, hogy ott imádkozzék mindennap az Istenhez. A szent anélkül lakott itt, hogy bárki tudott volna róla. S nem evett emberi eledelt, ahogy főntebb említettük. Egyik nap, a luginumiak királyának, Brandubhnak, Eathach fiának a vadásza ereszkedett le a völgybe vadkant úzó kopói nyomában. (Brandubh Enna törzséből származott, s róla kapta Cennselach nemzetsége a nevét. Igen nagy területen megszámlálhatatlanul sok embert ölt meg nagy háborúban Hibernia északi tartományaiban, és Hibernia nagy része fölött uralkodott, miután háborúban megölte Temoria királyát és Aileachot, azaz Edust, Ainmireach fiát.) A vadkan ekkor tehát bemenekült Szent Coemgenus kicsiny oratóriumába, ahová a kutyák már nem követték, hanem a bejárat előtt a mellükre kushadtak. Szent Coemgenus ekkor éppen egy fa alatt imádkozott. Kezén és vállán madarak ültek, vagy repkedtek körülötte édes énekeket dalolva az Isten szentjének. Amint megpillantotta a vadász, elámult a látványon, majd visszafordult a kopóival, a vadkant pedig a szent remete áldása miatt szabadon futni hagyta. A látott csodát elmesélte a királynak és mind a többieknek.

Olykor a fák gallyai és levelei is édes dalokat énekeltek Szent Coemgenusnak, hogy elviselhetetlenül nehéz küzdelmét mennyei énekek enyhítsék.

20. A negyvennapos böjt idején, amikor Szent Coemgenus a magányos pusztaságban tartózkodott, három éjjel is eljött hozzá az Úr angyala és ezt mondta neki: „Krisztus szolgája! Ez a szikla, amely ott függ a lakásodul szolgáló barlang fölött, nemsokára a barlangra fog zuhanni. Igyekezz hát gyorsan másik helyre.” Szent Coemgenus így felelt erre: „Szűk ez a hely, ahol élek, és a böjt idején itt akarok maradni, kivéve akkor, ha nem tetszik az Istennek.” Az angyal ezt válaszolta: „A mindenható Isten keze bizony több napon át visszatartja majd ezt a sziklát, hogy

vagy megalitikus kőoltár volt ez a szikla.

ne zúzzon agyon.” E szavak után eltávozott. Szent Coemgenus ekkor így szólt magában: „Bízom az Úr Istenemben, Jézus Krisztusban. Húsvétig itt maradok.” Mikor elérkezett a Húsvét szent estéje, az angyal így szólt újra Szent Coemgenushoz: „Gyere ki gyorsan a barlangból, kövess engem.” Erre Szent Coemgenus száraz lábbal követte az angyalt a tavon át. A szent távozása után nem sokkal az a szikla az említett barlangra zuhant, ahogy az angyal előre megmondta.

21. Egyik nap Szent Munnu apát a monostorában, Teach Munna-ban,⁸⁸ amely Ceannselach vidékének déli részén áll, hallotta, amint az egyik ördög ezt kérdezte a másiktól: „Ugyan miért olyan szomorú az ábrázatod, koma, miért halovány már oly hosszú ideje?” A másik erre így felelt: „Ugyan miért ne lennék szomorú!? Én és a cimboráim, jó sokan, hosszú ideje küzdünk nagy bátran egyetlen ember ellen, de teljesen eredménytelenül. Az a hely ugyanis, ahol lakik, miénk a világ kezdetétől. Most pedig, amiképpen lehetetlen eleven embernek a tűzben megmaradni, éppoly nehéz nekünk is végigmennünk e hely és a menny közt, mert imáinak tüze megperzsel bennünket. Ha tudni szeretnéd, ki ő, akkor hát tudd meg: ő Coemgenus, aki a Két tó völgyében lakik. Volt nap, amikor meggyőztük arról, hogy induljon zárandokútra arról a helyről, s ő már kész is lett volna elindulni, ha az Isten útjába nem áll.” Mikor meghallotta ezt Szent Munnu, Krisztus erejének segítségével tüzes bilincsbe verte ezt az ördögöt, majd az Isten segítségével kővé változtatta. Szent Munnu ezután követeket küldött Szent Coemgenushoz, ők pedig szép sorban beszámoltak az ördögök ellene mondott szavairól Szent Coemgenusnak. Szent Coemgenus erre köszönetet mondott az Istennek és Szent Munnunak, és letett arról, hogy zárandokútra induljon.

⁸⁸ Taghmon, Wexford megyében, ahol legkorábban 595-ben alapított monostort Szent Fintan Munnu, miután Dímma mac Áeda Croin nemzetségfő földet adott neki. Glendalouchtól délre fekszik, mintegy 100 km-re.

22. Egyik éjjel Szent Coemgenus Szent Patricius himnuszt énekelt a szerzetestársaival. Szent Coemgenus egyszer csak hirtelen elhallgatott, majd háromszor megismételte a himnuszt. Miután harmadszor is elénekelték a himnuszt, Patricius megáldotta őket. Mikor megkérdezték Szent Coemgenustól, hogy miért énekeltette el háromszor a himnuszt, miközben ő maga hallgatott, kifejtette nekik a magyarázatot: „Szent patrónusunk, Patricius, akinek a himnuszt énekeltétek, itt állt a kövezeten a botjára támaszkodva, s megáldott benneteket, amikor abba hagytátok az éneklést.” Ez a Patricius érsek térítette Hiberniát a pogányságból a hitre, de ő már sok évvel korábban elköltözött Krisztushoz. Himnusza kegyelméről életrajzában olvashatunk.⁸⁹

23. A következő napon Szent Coemgenus az éjszakai szilencium idején arról a helyről, ahol társaival Szent Patricius himnuszt énekelték, egészen addig a helyig ment át száraz lábbal a tavon, ahol most a települése áll, közben azonban azt gondolta, hogy senki sem látja. Az egyik tímár, nevezetesen Cronanus titokban lopakodva mégis a nyomába eredt Szent Coemgenusnak, s ő is ugyanúgy száraz lábbal kelt át a tavon. Amint a szent atya észrevette, hogy nyomában jár a tavon, így szólt hozzá: „Hogyan merésztél, testvér, az engedelgyem nélkül ilyen járatlan úton utánam jönni? Emiatt kijelentem, hogy a csontjaid nem azon a helyen lesznek eltemetve, ahol az én maradványaim nyugszanak majd. Ám mégse vesítsd el a reményt: velem leszel a mennyben.” Ebből a testvérből pedig ezután engedelmes, alázatos és hívő szerzetes vált, majd úgy történt vele minden, ahogy azt az Isten férfija előre megjövendölte.

24. Ezek után eljött az Úr angyala Szent Coemgenushoz s ezt mondta neki: „Isten szentje, az Isten küldött hozzád, hogy megmutassam a helyet, amelyet az Úr készített neked a kisebb tó keleti oldalán. Jöjj oda, és lakj ott a testvéreid közt, mert

⁸⁹ Alighanem a Szent Patriknak tulajdonított *Lorica* („Mellvért”) című himnuszról van szó, amely így kezdődik: „Magamra öltöm a mai napon a Szentháromság segítségül hívásában rejlő hatalmas erőt, a hit erejét a háromszemélyű egy Istenben, a mindenség Teremtőjében...”

ott következik majd be a feltámadásod.” Szent Coemgenus ezt felelte erre: „Hát nem tetszik az én Uramnak, hogy halálomig ezen a helyen szeretnék maradni, ahol annyi fáradságot tűrtem Krisztusért?” Az angyal így válaszolt: „Ha szerzetestársaidal arra a helyre mégy, akkor azon a helyen mindig sok olyan ember fog élni egészen a világ végezetéig, aki az „élet fia”,⁹⁰ s szerzeteseid megfelelő mértékben lesznek birtokában a földi dolgoknak teutánad. Sokezer boldog lélek támad majd föl veled azon a helyen a mennyek országába.” Coemgenus így válaszolt: „Valóban lehetetlen, szent szolgáló, hogy szerzetesek lakjanak ebben a hegyektől körülzárt völgykatlanban, ha az Isten nem segíti őket hatalmas erejével.” Az angyal erre így folytatta: „Hallgasd meg ezeket a szavakat, Isten férfia. Azon a helyen szerzeteseid közül ötven férfit fog az Isten mennyei kenyérrel jóllakatni, ha úgy szeretnéd, földi eledel nélkül, ha a haláloed után meghasonlás nélkül megmaradnak Krisztusban, s közülük majd mindegyiknek, aki meghal, egy másik fog lépni a helyébe az Isten félelmében és szeretetében ugyanolyan öltözetben és ugyanazzal a fogadalommal egészen a végítélet napjáig.” Coemgenus erre ezt válaszolta: „Nem szeretném, hogy ilyen kevesen legyenek a szerzeteseim a halálom után ezen a helyen.” Az angyal így felelt: „Ha nem akarod hát, hogy kevesen lakjanak azon a helyen, akkor sok ezren élnek majd ott kedvező körülmények közt, szükségét nem látva, miközben az Isten megad nekik minden földi jót, mindörökre. Te pedig mennyei lakhelyedről segíted majd földi családot Krisztusban, ahogy szeretnéd. Isten segítségével most és a jövőben is kormányozod majd szerzeteseidet. Ez a hely pedig szent és tiszteletreméltó hely lesz, s Hibernia királyai és hatalmasságai az Úr iránti tisztelettel tisztelik majd miattad földdel, arannyal és ezüsttel, ékkövekkel és selyemruhákkal, tengerentúli ajándékokkal, királyi édességekkel halmozva el, és bőségesen termékeny lesz. Nagy város áll majd itt. Szerzeteseid temetője annyira szent lesz, hogy azok közül, aki ott kerülnek földbe,

⁹⁰ Vö. 1Jn 5,12.

senki sem fogja a pokol kínjait szenvedni. Ha pedig azt szeretnék, hogy ez a négy hegy, amely körülzárja ezt a völgyet, kies és bőven termő sík mező legyen, a te Istened minden bizonnyal teljesíti vágyukat miattad.” Szent Coemgenus minderre így válaszolt: „Nem kívánom, hogy az Isten teremtményei miattam elmozduljanak a helyükről, hiszen az én Istenem máshogy is képes segíteni ezen a helyen. Ráadásul ezek a hegyek szinte mind kezesek és alázatosak velem, s szomorúak amiatt, amit mondasz róluk.” Erről és ezekhez hasonló dolgokról beszélgettek egymással az Úr angyala és Szent Coemgenus, miközben a tavon át afelé a hely felé tartottak. Azután figyelmesen előretekintettek arra a helyre, mire Coemgenus megjegyezte az angyalnak: „Barátságtalan hely ez. Sok szikla rejtőzik a felszíne alatt, egyetlen talpalatnyi föld sem alkalmas temetkezésre benne.” Az angyal erre ezt felelte: „Ezek a kövek ősidők óta mozdulatlanul nyugodtak, egészen a mai napig. Ettől a naptól fogva azonban már mindig mozgathatók lesznek.” S bizony, a földön, amelyet az angyal Szent Coemgenusnak kijelölt, egyetlen olyan kő sincs, amelyet ne lehetne megmozdítani.

25. Ezután nem sokkal később újra eljött az említett angyal Szent Coemgenushoz, s így szólt hozzá: „A mi Urunk, Jézus Krisztus nevében kerekedj föl a tieiddel együtt, s menj innen arra a megfelelő helyre, amelyet az Isten rendelt feltámadásod helyéül.” E szavak után az angyal eltávozott.

Szent Coemgenus még ugyanott élt, mikor, íme, a laginumiak nemes nemzetségéből való derék tanítványa, Dymma, Fiagnus fia jött el hozzá. A szent férfi ezt mondta neki: „Jöjj el hozzám a családdal egy meghatározott napon, hogy a testvérek holmiját és kunyhóit egy másik, az Isten által számunkra kijelölt helyre szállítsátok.” Ez az ember el is jött, ahogy megígérte, Szent Coemgenus pedig megkérdezte tőle: „Magaddal hoztál mindenkit, ahogy meghagytam neked?” Dymma így felelt: „Másokkal együtt nyolc fiamat is magammal hoztam, a kilencedik azonban otthon maradt, nem akart eljönni.” Szent Coemgenus erre így folytatta: „Hogy hívják?” Dymma elárulta: „Moelgubi a neve.”

Szent Coemgenus ezt mondta erre: „Ajjaj, találó neve van. Néhány nap múlva ugyanis, a laginiumiak területének déli részén, amely vidéket Cennselach-nak hívják, keresztre fogják feszíteni.” (S valóban találó neve volt Moelgubinak, azaz „gyászos kopasz”, hiszen gyászos halála lett.) Szent Coemgenus tehát próféta módjára előre megjövendölte ennek a fiúnak a halálát, azután pedig még így szólt Dymmához: „Téged és nyolc fiadat azonban nem ölnek meg, hanem miután bűnbánatot tartottatok, a mennybe fogtok jutni.” És ez így is teljesedett be.

E jövendölések után Dymma a fiaival és a többi családtagjával együtt megfogták a szerzetesek holmijait és kunyhóit, majd lerakták azon a helyen, amelyet az angyal Szent Coemgenusnak kijelölt. Ezután így szólt Szent Coemgenus: „Ezen a helyen áll majd az a település, amelyben föltámadok.” Mikor Dymma és fiai megkérdezték, hogy hol lesz ezen a helyen a templom és a temető, Szent Coemgenus ezt felelte: „Egykor egy pásztort temettek el itt, s körülötte sokan támadnak majd fel. Ennek a lakhelynek itt lesz a temetője.” Ezután még ezt mondta Szent Coemgenus Dymmának és fiainak: „Irsátok ki, fiaim, a tövisbokrokat és a bozótot, és ássátok fel ezt a helyet, ezen a helyen fognak ugyanis eltemetni benneteket. Amikor sok idő múltán templom épül majd az én nevemnek, az oltár alatt fogtok majd nyugodni.” Az a völgy Dymma birtoka volt, és azt az egész területet az Istennek és Szent Coemgenusnak ajánlották föl Dymma és fiai.

Dymma nyolcadik fia, Dycoll, erején felül, nagy alázatossággal mindenkinél többet fáradozott. Szent Coemgenus ezért ezt mondta neki: „Fiam, áldott és kedves leszel az Isten és az emberek előtt, és amennyivel alázatosabb vagy a többieknél, annyival előkelőbb leszel te is és előkelőbbek lesznek utánad következő ivadékaid is, és uralkodni fogsz fivéreiden.”

Ezek után Dymma Szent Coemgenus áldásával örömmel tért haza fiaival együtt.

[Szent Coemgenus pedig azon a helyen igen mostoha körülmények közt kezdte meg új életét, azaz igen durva ruhát

öltött, nem evett mást, csak füveket, néha pár korty vizet ivott, folyamatosan virrasztott, s fedél híján és tűz nélkül igen gyakran a szabad ég alatt hált. Hosszú ideig élt így, míg a szent atyák tanítványai kérésére ebből a kemény életmódból észérvekkkel a testvérek közösségébe vissza nem szólították. Azon a helyen híres és mélyen vallásos település létesült Szent Coemgenus tiszteletére, amelyet az említett völgyről, amelyben áll, *Gleann da Loch*-nak neveznek. Ez a település a liginumiak földjének keleti felén fekszik, azon a vidéken, amelyet *Fortuatha*-nak⁹¹ hívnak.]⁹²

26. Volt egy ember, aki mikor fülébe jutott, hogy Szent Coemgenusnak aranyövet ajándékoztak alamizsnaként, csejt forralva elment hozzá és kérte tőle az övet. Azt hazudta, hogy anyja fogságban van, s az ő váltságdíjául lenne szüksége az övre. Ez azonban hazugság volt. Szent Coemgenus mégis odaadta neki az övet, hogy váltsa ki vele az anyját. Az ember már kifelé tartott az övvel, ám csodálatos módon háromszor is eltévedt, és semmilyen módon nem talált rá, hogy merre kellene mennie. Harmadik alkalommal végül megvallotta bűnét. Odament Szent Coemgenushoz, s meggyőnta, milyen gonosz dolgot cselekedett, majd bűnbánatot tartott.

27. Egy másik alkalommal Szent Coemgenus hallotta, hogy három apát, Columba, Comgallus és Cainnicus egy helyre gyűltek össze, nevezetesen *Huysneach*-ba. Erre elindult hozzájuk, mivel szeretett volna testvéri szövetséget kötni velük. Azon a napon hatalmas néptömeg gyűlt össze Szent Columbánál, ahol

⁹¹ A *Forthuata*-k olyan királyságok voltak, amelyeknek vezetője nem a területen meghatározó hatalommal rendelkező nemzetségekből származott, azaz idegenek voltak. A *fortuatha* osztályba sorolt népcsoportok közé tartozott a Calraige, Ciarraige, Corca Fhir Trí, Delbhna, Déisi, Gailenga, Grecraige, Luighne, Masraige és Setantii. A kora-középkorban számos kiemelkedő ír ilyen *forthuata* nemzetségből származott, mint például Szent Brigid.

⁹² Ez a szövegrészlet későbbi, figyelmetlen betoldás eredménye, hiszen arról már korábban olvastunk, hogy az egészen extrém módon aszketikus életmóddal szerzetestársai nyomására hagyott föl Szent Coemgenus.

a szentek tartózkodtak. Szent Columba pedig már messziről megpillantotta Szent Coemgenust, amint a szállásuk felé közeledik, ezért az iránta való tiszteletből fölkelt, s állva várta, míg oda nem ért. Amint Szent Coemgenus már a szállás közelébe ért, egyszercsak igen vérszomjas és félelmetes ebek támadtak rá, s halálra akarták marcangolni. Aki látta, mind azt gondolta, hogy a szentet kíséretével együtt széttépik a kutyák. Szent Coemgenus azonban keresztet rajzolt a kutyák felé, s azok az Isten akarata folytán megszelídültek, majd Szent Coemgenus lábát és ruháját kezdték nyalogatni, miközben vidáman csóválták farkukat, lobogtatták fülüket és ide-oda szimatoltak. E csoda láttán az emberek áldották az Istent az ő szentjeiben. Ennek a szállásnak a parasztjai azonban szidalmazni kezdték Szent Columbát, mert ott állt a közelben Coemgenus érkezését várva. Szent Columba ekkor ezt mondta nekik: „Szerencsétlen alakok. Hát miért ne kelnénk föl Isten szolgája, Coemgenus jöttekor, ha az Úr angyalai is fölkelnek a mennyben az ő érkezésekor?” Ez a tanúságtétel sokaknak szolgált épülésére.

28. Egy másik alkalommal Szent Coemgenus elindult, hogy meglátogassa Szent Kyaranus apátot, aki Cluain meic Noys községét alapította, amely Midhe vidékének nyugati részén fekszik, a Synna folyó partján, a connaciaiak tartományának a határán. Szent Kyaranus azonban három nappal azelőtt távozott el Krisztushoz ebből a világból, hogy Szent Coemgenus odaért volna hozzá. Testét az egyik bazilikában ravatalozták föl, várva, míg Szent Coemgenus és a többi szent meg nem érkeznek a temetésére. Mikor Szent Coemgenus megkésve megérkezett Szent Kyaranus monostorába, bement a bazilikába, ahol a szent test feküdt, majd mindenkit kiparancsolt a templomból, mert azon az éjszakán magában kívánt a szent holttest mellett lenni. Erre valamennyi testvér kiment, Szent Coemgenus pedig gondosan bezárta a bazilika kapuját, s egészen másnapig egyedül maradt odabent, miközben néhány testvér a bazilika előtt egészen reggelig virrasztott. Míg Szent Coemgenus imádkozott, Szent Kyaranus boldog lelke visszatért a testébe, majd fölkelt

és üdvös szavakkal kezdett beszélni Szent Coemgenushoz. A kint várakozó testvérek tisztán hallották mindkettőjük hangját. Szent Kyaranus arra kérte Szent Coemgenust, hogy örök szövetségük jeleként cseréljenek ruhát. És így is tettek. Másnap kinyílt a bazilika ajtaja, s a testvérek Szent Coemgenust Szent Kyaranus ruháiba öltözve találták, Szent Kyaranust pedig Szent Coemgenuséba. Szent Kyaranus teste meleg volt, s pír látszott az arcán. Szent Coemgenus pedig beszámolt arról Szent Kyaranus szerzeteseinek, hogy testvéri szövetséget kötöttek, s hogy a szövetséget ő és Szent Kyaranus egymás, a monostoraik és a szerzeteseik közt mindörökre megerősítették. Azok a testvérek tettek tanúságot minderről, akik azon az éjszakán a bazilika előtt virrasztottak. Miután Szent Kyaranus testét tisztelettel a földre helyezték, Szent Coemgenus hazatért a maga településére.

29. Történt egyszer, hogy Szent Coemgenus arra gondolt, hogy egyedül magányos zarándokútra indul. Egyedül indult útnak a monostorból azzal a céllal, hogy messzi földre zarándokol. Mikor meglátta őt egyedül bandukolni a szent remete, Garbanus, megszólította: „Hová igyekszel, Isten embere? Jobb most egy helyen, szilárdan megmaradni Krisztusban, mint vénségedben egyik helyről a másikra szaladni. Nem hallhattál még olyan madárról, aki repülés közben költi a tojásait.” Ennek hallatán elfacsarodott Szent Coemgenus szíve, megígérte hát, hogy visszatér lakhelyére. Szent Garbanus ekkor magát és a celláját is mindörökre följánlotta az Istennek és Szent Coemgenusnak. Szent Garbanus Ath Cliath városa⁹³ közelében lakott, amely hely a laginumiak tartományának északi részén fekszik, egy tengeröböl mellett. Ezt a helyet írül *Duibh Linn*-nek hívják, ami latinul „fekete fürdő”-t jelent. Ez a város harcias és hatalmas,

⁹³ Baile Atha Cliath, azaz Dublin városa, amelyet vikingek alapítottak 935-ben. Dublin közúton 50 km-re van Glendalough-tól, így Szent Coemgenus alig kétnapi járóföldet tehetett meg, míg Szent Garbanusszal találkozott.

háborúban igen bátor és hajózásban igen jártas férfiak laknak benne.⁹⁴

30. Szent Garbanustól hazafelé tartva Szent Coemgenus betért a vak Szent Berchanus atyához, mivel szerette volna az Isten ígéit hallani tőle. Szent Berchanus pedig próféta módon előre látta Szent Coemgenus érkezését, s ezért így szólt tanítványaihoz: „Gyermekeim, gyorsan készítsetek fürdőt a mi Szent Coemgenus atyánknak, aki ma hozzánk érkezik.” Miután Coemgenus megérkezett, Szent Berchanus ezt mondta neki: „Szent atya, mosakodj meg az isteni látomás folytán neked előre elkészített fürdőben.” Szent Coemgenus így felelt erre: „Az az igazság, atyám, hogy attól a naptól fogva, hogy ezt a fogadalmat tettem ifjúságomban, egészen a mai napig csak hideg vízben fürödtem, hogy megalázzam a testemet, de most miattad és az Isten miatt, akinek a kiválasztottja vagy, meg fogok fürödni.” Miközben Szent Coemgenus a fürdőben mosakodott, Szent Berchanus ezt mondta a segítőjének: „Hozd ide, testvér, Szent Coemgenus saruit.” Szent Berchanus látta ugyanis lelki szemeivel, hogy egy ördög gubbaszt Szent Coemgenus sarujában, mire ezt mondta neki: „Mit gubbasztasz itt, semmirekellő ördög!? Hogy merészeltél belebújni a szent férfi sarujába?” Az ördög erre így felelt: „Az ördögök semmire sem bírják rávenni, csak jó dolog képében. Azért bújtam bele a sarujába, hogy rávegyem a zarándokútra, hogy hagyja el a lakhelyét, ami rossz dolog jó képében.” Amint ezeket bevallotta, fölvisített az ördög, s hangosan könyörgött, hogy elmehessen onnan. Isten szentjeinek színe előtt ugyanis elveszítette hatalmát az ördög. Ezután, amint megkapta az ördög az engedélyt, hogy távozzon, eltűnt a szentek szeme elől. Ezt követően Szent Coemgenus és Szent Berchanus üdvös szavakat váltottak egymással, majd az előbbi visszatért testvéreihez, dicsőítve az Istent, az utóbbi pedig a cellájában maradt az Isten félelmében és szeretetében.

⁹⁴ Úgy tűnik a lakosság viking származására utal ezzel a szerző.

31. Colmanusnak, Carbrus fiának, az északi laginumiak negyedrésze vezérének ifjúkorában felesége volt egy nemes származású asszony, minthogy azonban erkölceikben nem illettek egymáshoz, elvált tőle, s egy másik nőt vett feleségül. Az, akitől elvált, igen gonosz természetű asszony volt, aki jól ismerte a varázslás minden csínját-binját. Haragos indulat töltötte el a férje, Colmanus vezér ellen, ezért bűbajos ráolvasásokkal valamennyi utódját megölte. Ez az asszony, ha fülébe jutott, hogy fia vagy lánya született a vezérnek, valamelyik irányból odalopódzott ahhoz a házhoz, amelyben a csecsemő aludt, rontást kántált rá, míg a gyermek meg nem halt. Mikor öregkorában kisfia született Colmanusnak, azonnal megkereszteltette, nehogy keresztlelenül ölje meg a gonosz boszorkány. Ezt a gyermekét Felanusnak hívták. Atyja, a vezér tüstént elküldte Szent Coemgenushoz, hogy az Isten ereje révén védje meg az említett asszonytól, s nevelje őt világi öltözetben. Fölajánlotta fiát Szent Coemgenusnak, hogy ő és ivadéakai Szent Coemgenusnál temetkezzenek majd mindörökre, és szolgáljanak neki, ha Felanus megmenekül és életben marad. Örömmel fogadta Felanust Szent Coemgenus és világi ruhában nevelte, ahogy atyja meghagyta. Nagyon szerette őt. Szent Coemgenusnak azonban nem volt semmije, ami folytán friss tejet adhatott volna a csecsemőnek, mivel sem asszonyok, sem tehenek nem voltak a monostor közelében. Imádkozott hát az Úrhoz, hogy adjon neki némi segítséget. Isten pedig azon nyomban szarvasünnöt küldött a közeli hegyről Szent Coemgenushoz, s ő ennek a szarvasünnőnek a tejével táplálta a csecsemő Felanust. Ez a szarvasünnő naponta kétszer jött Szent Coemgenus monostorához, s ott az egyik testvér megfejte a csecsemőnek. Mindez így történt, míg a gyermek föl nem nőtt, majd a szarvasünnő végül szelíden visszatért legelőire.

32. Egyik nap, mikor az egyik testvér éppen fejte a szarvast, a friss tejjel teli sajtárt a földre rakta. Ekkor egy tolvaj holló szállt oda, mert inni akart a tejből, de csőrével fölborította a sajtárt, s a tej a földre ömlött. Mikor meglátta ezt Szent Coemgenus, ezt mondta a hollónak: „Hosszú-hosszú ideig fogsz te és a fajtád

vezekelni emiatt a rettenetes bűn miatt. Sok húst sütnék majd a mennybe való távozásom napján, de ti nem fogtok enni belőle. Ha pedig valamelyikőtök mégis szeretne majd vakmerőségében lecsipptetni a leölt állatok húsából és szűrcsólni a véréből azon a napon, azonnal el fog pusztulni. Akkor mindenki boldog lesz, ti azonban a környező hegycsúcsokon fogtok búsalkodni, károgatok és egymással perlekedtek keserűségekben.” Ez a csoda pedig ma is mindennap bekövetkezik, ahogy azt a szent férfi megmondta.

33. Amikor az említett boszorkány tudomására jutott, hogy a gyermek, Felanus Szent Coemgenusnál van, eljött s megállt az *Eanydh* hegy csúcsán, amely délről magasodik Szent Coemgenus faluja fölé, s innen lesett be Szent Coemgenus monostorába, hogy a gyermek Felanust ördögi rontó varázsekekkel megölje. Az Isten akarata folytán azonban megérezte ezt Szent Coemgenus, így szólt hát a testvérekhez: „Testvérek, gondosan rejtsetek el a gyermeket, Felanust, hogy szemmel ne verhesse az a gonosz asszony, aki a közeli hegycsúcsról néz alá.” E szavak után imádkozni kezdett az Istenhez az asszony ellen. Az asszony pedig ideodajárt a hegycsúcson és folytatta a varázslatot. Az Isten azonban megfosztotta szeme világától, ám ő még vakságában is kitartott gonoszságában, mire a hegycsúcsról fejjel előre lebucskázott a sziklás hegyoldalon *Cassain* völgyébe. Minden tagja összetört, s ott múlt ki szerencsétlen nyomorúságában.

34. Ezek után, tavasz idején a gyerek Felanus almát kért egyszer Szent Coemgenustól. Isten férfia a kedvére szeretett volna tenni, ezért megáldotta az egyik fát, méghozzá egy fűzfát, s ezen a fán az Isten kegyelméből azonnal édes gyümölcsök teremtek, amelyekkel jóllakott a fiú. Az a fűzfa pedig az Isten engedélye folytán azóta is minden évben terem gyümölcsöt.

35. Egy másik alkalommal Felanus visszautasította a hideg tejet és meleget kért helyette Szent Coemgenustól. Coemgenus azonban nem talált rögtön poharat, ezért a tejet fakupába öntötte, s úgy tartotta kezében a tűz fölé. Ám a tűz nem

ártott a fának, hanem az Isten hatalma folytán csodálatos módon megmegegedett benne a tej.

36. Egy másik alkalommal, mikor az említett gyermek, Felanus már ifjúvá serdült, Szent Coemgenus elküldte – és vele együtt másokat is – Szent Mochonnéhoz. Ez a szent pedig azt jövendölte a társainak, hogy: „Vendégek érkeznek ma hozzánk Szent Coemgenus családjából. Készítsetek nekik vacsorát.” Megérkezett ezután Felanus a társaival, s nagy örömmel fogadták őket. Szent Mochonne pedig ezt kérdezte az ifjú Felanustól: „Miért kerestél föl bennünket?” Felanus így felelt: „Szent Coemgenus atya nem árulta el nekünk, hogy miért küldött hozzád bennünket. Azt viszont tudjuk, hogy te ismered Coemgenus titkos szándékát. Ő pedig azt szeretné, ha te ezt megerősítenéd.” Szent Mochonne erre ezt felelte neki: „Bölcsen válaszoltál, fiam. Ez az ugyanis, amit a mi Coemgenus atyánk akar. Eljött az idő, s te, fiam, a tervünk és imádságunk folytán elfoglalod atyád királyságát, s a te ivadékaid a világ végéig uralkodnak majd ott. De ha bármelyik utódod is szembefordul Szent Coemgenus utódaival, megfosztják majd minden javától most és a jövőben.” Ezek után a szent ifjú, Felanus, Szent Coemgenus atya és Szent Mochonne imádságától és buzdításától kísérve elfoglalta atyjának trónját, és királysága sokat fejlődött az ő kezében a szentek kegyelme révén.

37. Ez a Felanus eljött egyszer, hogy köszöntse nevelőjét, Coemgenust. Mikor meghallották ezt az ellenségei, akik szereték volna megkaparintani a királyságát, rettenetes cselt forraltak ellene, mert meg akarták gyilkolni. Lélekben látta ezt azonban Szent Coemgenus atya, s mindent részletesen föltárt Felanus vezérnek, a neveltjének, akit nagyon szeretett. Megáldotta és meghagyta neki, hogy nyugodtan térjen haza. Akkor éppen kevesen voltak Felanus kíséretében, maga Felanus pedig bízott Szent Coemgenus atya áldásában, ezért egyenesen hazaindult a maga vidékére. Amint keresztülhaladt az ellenségei által állított csapdán, gyors szarvas alakjában tűnt föl előttük a társaival

együtt, s így menekült meg sértetlenül az ellenség markából Isten férfiának áldása révén.

38. Három tudós jött egyszer Szent Coemgenushoz Liffi mezejéről, amelyet a luginumiak síkságának neveznek, mert szerették volna megtartani az intelmeit. Az egyiküket Melcruinnnak hívták. Miközben filozófiáról értekeztek egymás közt, az említett Melcruinn a kérdések megoldásában fölibe kerekedett a másik kettőnek. Erre a másik kettő megharagudott rá és megölte. Levágták a fejét Cassain völgyében, ott, ahol az említett méregkeverő boszorkány meghalt. Szent Coemgenus a cellájában tudomást szerzett erről, mire ezt mondta a zárándokok felügyelőjének: „Két ifjú tudós jön majd hozzád, akik ma gyilkosságot követtek el. Ne örülj jövetelüknek, hanem kemény szavakkal, de burkoltan válaszolj nekik.” A zárándokok felügyelője így is cselekedett. Ők érzékelték a velük való durva bánásmódot, ezért keserűen így szóltak egymáshoz: „Szent Coemgenus atya tud már a gáztettünkről. Megparancsolta ennek a testvérnek, hogy keményen bánjék velünk. Tegyük hát valami jót. Gyónjuk meg neki bűnünket, és tartsunk bűnbánatot.” Szent Coemgenus ezt mondta ezután nekik: „Fiaim! Gonosz dolgot cselekedtetek, mégis bízzatok az Isten irgalmában. Menjete vissza őhozzá, akit megöltetek, s vigyétek magatokkal a botomat. Fektesseitek a mellkasára, fejét pedig, amelyet a lábai közé raktatok, illesszétek hozzá a nyakához. Azt hiszem, föl fog támadni. Egyetlen vad sem ért hozzá, kivéve egy rókát, amely néhány csepp vérét fölnyalta.” Ők visszamentek, és mindent az utasítása szerint cselekedtek. Ekkor a meggyilkolt testvér, mintha mély álomból ébredt volna, föltámadt a halálból. Erre mindhárman örvendezve tértek vissza Szent Coemgenushoz. Az a testvér, aki föltámadt a halálból, engedelmes szerzetes lett, és egészen a haláláig Szent Coemgenusnál maradt. Szent Coemgenus pedig a lelkére kötötte, hogy ne menjen messzire a monostortól, csak ha zárándokokat visz vértanúsága színhelyére, hogy megmutassa nekik az utat a hegyeken át.

Azon a helyen, ahol föltámadt, ma kereszt áll. A másik kettőnek, mikor visszatértek, megparancsolta, hogy induljanak zarándokútra, s azután hívő emberként éljenek. Ők ezt őszinte szándékkal teljesítették.

39. Királyi férfi jött egyszer Szent Coemgenus atyához, hogy egy általa megáldott övet kapjon, amely védelmezi ellenségeivel szemben, nehogy megöljék. Éppen hazafelé tartott a megáldott övvel, mikor ellenségei hatalmas tömege jött vele szemben az országúton. Amint ellenségei megpillantották, nagy lendülettel rátámadtak. Ekkor magára kötötte az övet, s hívni kezdte Szent Coemgenus nevét. Ellenségei erre semmilyen módon sem voltak képesek meglátni, noha köréje sereglettek. Ő pedig megértette a beszédjükből, hogy nem látják, így azután sértetlenül megmenekült a markukból, miután láthatatlanná vált az Isten kegyelme folytán.

40. Fölkereste egyszer a laginumiak királya Szent Coemgenust, amikor Neill törzse és a velük szövetséges északi vidékek törzsei rátörtek Laginumra, hogy végigpusztítsák földjeit. Szent Coemgenus nem engedte, hogy belépjen a völgyébe, ezért megállt a déli hegy tetején, ahol most a királyok fekete fenyője áll, s elküldte a követeit Szent Coemgenushoz. A szent férfi ezt mondta nekik: „Az emberi törvény szerint a királynak harcolnia kell a rábízott hazáért, ha más módon nem tudja megvédeni.” Mikor meghallotta Isten szentjének ezeket a szavait a király, boldogan tért vissza azonnal a harcba, de a háború még a visszaérkezése előtt véget ért: a laginumiak hatalmas győzelmet arattak Neill törzsén, az északiakat pedig megsemmisítették. A király ekkor, a háború után a laginumiakkal együtt hálát adott az Istennek és Szent Coemgenusnak.

41. Volt egy harcos, akit Rotanusnak hívtak, s akinek nagyon szép haja volt. Gondosan növesztette, óriási gonddal, s fényűző életet élt miatta, mit sem törődve a lelkével. Mikor fülébe jutott ennek a híre Szent Coemgenus atyának, nagyon nem tetszett neki a dolog. Szentelt vizet küldött hát Rotanusnak, s meghagyta neki, hogy áldás gyanánt ezután hamuval mossa a fejét. Rotanus

erre örömmel megmosta a haját, mire minden hajszála kihullott. Megértette ekkor, hogy mit akart Szent Coemgenus, ezért elment hozzá, bűnbánatot tartott a szent előtt, s megígérte, hogy megjavul. Isten férfija pedig az elégtétel láttán megáldotta a fejét, mire azonnal új haj nőtt rajta, ami elég szép volt ugyan, de nem volt olyan szép, mint a régi. Ezután a harcos hálát adott mindenért az Istennek és az ő szentjének, majd hazatért.

42. Cennsealach vidékéről, a Degha-nemzetségből útonálló rablók jöttek és elrejtőztek Szent Coemgenus monostora közelében a hegyekben, mert szerették volna Moel törzsének egyik faluját a következő éjjel kifosztani és lakosait megölni. Föltárta mindezt az Isten Szent Coemgenus atyának. Ekkor Szent Coemgenus, mivel nem volt kéznél más küldönce, megparancsolta egy születésétől fogva vak embernek, Guairének, hogy keresse föl és figyelmeztesse őket a rablókra. Guaire nem keresett kibúvót, hanem azonnal fölkel, az Úr angyala pedig rögvést ott termett mellette, s elkísérte, és aztán mennyei fénnel megvilágosítva sértetlenül vissza is vezette. Az említett falu lakói köszönetet mondtak, majd a családjukkal együtt biztonságos helyen elrejtőztek, így a rablók üres kézzel távoztak.

43. Cronanus, aki egykor tímár volt,⁹⁵ majd pedig szent és jámbor férfi lett az Isten és az emberek előtt, és híres cellát épített az Istennek, követséget küldött Szent Coemgenushoz, hogy küldje el hozzá egyik hívó és megbízható testvérét, akivel megüzenheti a titkait Szent Coemgenusnak. Szent Coemgenus atya késedelem nélkül elküldte Berchanus testvért, aki a régi idők szokása szerint egyedül indult útnak. Amint ez a testvér útra kelt erdőkön és lakatlan hegyeken át, egy csinos asszonyra talált, aki magányosan arra várt, hogy valaki majd átvezesse a lakatlan vidéken. Amint az asszony meglátta, megszólította: „Isten embere, a mindenható Istenre kérlek, várj, és engedd, hogy veled menjek a lakatlan pusztaságon át.” A testvér engedett hát az Úr miatt, és megígérte neki, hogy bízzék benne és várja meg, amíg visszatér,

⁹⁵ Kíváncsisága történetét lásd a 23. fejezetben.

és a lakatlan vidéken át visszakiséri őt a falujába. Az asszony azonban szerelemre lobbant iránta, mert Berchanus csinos volt, még ifúsága virágjában. Gyakran megkisértette hát hízalgő szavakkal, majd végül, mikor egy folyóhoz értek, így szőlt hozzá: „Arra kėrlek az Űr nevében, uram, hogy várj meg, amíg iszom pár kortyot és megfürdöm a vízben. Nagyon elfáradtam az úton.” Azért csinálta ezt, hogy teste szépségét megmutassa neki. Levetette a ruháit, Berchanus azonban a földre szegezte a tekintetét, mert nem akart rápillantani, ekkor azonban súlyos álm nehezedett rá. Az asszony kijőtt később a folyóból, s mikor észrevette, hogy Berchanus elaludt, heves vágy tört rá, hogy vele háljon. Főlhajtotta a testvér ruháját, s szeretkezni kezdett vele, szorosan átőlelve a karjaival. Krisztus katonája azonban főlriadt álmából. Bátran szembeszállt az asszonnyal, majd kiszőkkenve az őleléséből a hátán és az oldalán ütlegelni kezdte a botjával. Szent Coemgenus és Szent Cronanus az Isten akarata folytán mindent láttak távoli cellájukban, mire Szent Cronanus így szőlt: „Küzdj csak férfiasan, derék Berchanus testvér, üsd-vágd a paráznát.” Szent Coemgenus azonban ezt mondta: „Drága fiam, Berchanus, légy kíméletes, ne bántsd azt a szerencsétlen asszonyt.” A cellájukban ücsőrgő szenteknek ezeket a szavait az Isten akarata folytán messziről meghallotta a lakatlan helyen Szent Berchanus testvér. Szent mestere, Coemgenus parancsa hallatán abbahagyta az asszony ütlegelését. És ekkor a nő bűnbánatot tartott, Berchanus pedig magával vitte a lakatlan vidéken át, ahogy megígérte. Az asszony magasztalta Isten férfijának szentségét, otthon pedig elmesélte az ismerőseinek, mi történt vele az úton. Szent Berchanus pedig megérkezett Szent Cronanus cellájához. Nagy örömmel fogadták, és Szent Cronanus megköszönte neki, hogy férfiasan küzdött. Ezután visszaeresztette Szent Coemgenushoz, s egyéb titkok közt még ezt is rábízta: „Mondd meg Coemgenus atyámnak, hogy vele egy napon szeretnék Krisztushoz költözni.” Amikor átadta ezt az üzenetet Szent Coemgenusnak, ő próféta módjára így jövendőlt: „Nem ugyanazon a napon költözünk majd a mennybe, azaz

nem egyazon évben, bár idővel mégis az én távozásom napján költözik majd ő is Krisztushoz, és ezért egy napon lesz az ünnepünk.” És ez így is lett.

44. Volt egy kíméletlen harcos, aki gyakran követett el különféle gaztetteket a hegyekben, s a jócselekedetekkel egyáltalán nem törődött, csak azzal az eggyel, hogy Szent Coemgenus nevét, mivel hitt az Istenben, mindennap segítségül hívta lelkéhez. Egyik nap azonban kelepcébe csalták ellenségei, megölték, testét pedig megcsonkították. A történetek után eljött az Isten anygala Szent Coemgenushoz, s így szólt hozzá: „Krisztus katonája! Egy nyomorult, aki naponta hívott téged segítségül lelke veszte ellen, ma meghalt. Te tehát küzdj férfiasan az Istenben: indulj az ördögök után, akik viszik már a lelkét, hogy megbüntessék, mert bár a teste odavan, az Isten hatalma révén legalább a lelkét ragadd ki a pokolból.” Szent Coemgenus atyát ekkor megerősítette az angali iránymutatás. Fölemelkedett a levegőbe, majd Krisztus ereje segítségével kiszabadította ennek a szerencsétlennek a lelkét az ördögök karmai közül. Ez a küzdelem pedig a nónától egészen másnapig tartott. Szerzetestársai búslakodtak és furcsállták, hogy már elaggott szent atyjuk nincsen velük. Mikor másnap visszatért az égből testvéreihez, azonnal így utasította őket: „Testvéreim! Ennek a szerencsétlennek a testét, akinek lelkéért az égben jártan, sírjaitok közt temessétek el, mivel kiszabadítottam a lelkét az ördögök karmai közül, s most már békében áll az Úr színe előtt.” A testvérek így is cselekedtek, s csodálták az Isten kegyelmét az ő szent atyjukban.

45. Az egyik szent szűz, Cassayr, Aedha lánya, látta az égben a durva bőrökbe öltözött Szent Coemgenus atyát, s ezért Krisztus nevében kérte, hogy fogadjon el egy jobb ruhát tőle. Az Úr férfia azonban visszautasította, hogy a kapzsiság révén közelébe ne férközhessék a Sátán. A szent szűz pedig igen elkeseredett emiatt, majd ezek után magát és a celláját is mindenével együtt Szent Coemgenus regulája alá vetette. Eljött ezután az Úr anygala és elvette a már agg Szent Coemgenus atyától a durva bőrruhákat,

s a szent szűz említett ruháiba öltöztette. Emiatt Isten férfi ja és a szent szűz a társaikkal együtt hálát adtak az Istennek.

46. Egy ember, akinek Critanus volt a neve, és az ellenségei békét kötöttek Szent Coemgenus jelenlétében. Maga a szent atya ajánlotta mindkettőjüket a másik bizodalmába, idővel azonban nézeteltérés támadt közöttük, s ekkor újra fölkeresték Szent Coemgenust, hogy a jelenlétében ismét megerősítsék a békét. Vitakoztak az úton, majd megharagudtak és megölték Critanust. Ezután megérkeztek Szent Coemgenushoz, aki előtt átkozódva szidták, de úgy, mintha semmit sem ártottak volna neki. Szent Coemgenus erre így szólt hozzájuk: „Mit fecsegtek csalfán előttem, nyomorultak!? Megöltétek ma, mit sem törődve adott szavatokkal. Lélekben jelen voltam, amikor megöltétek. Térjetek gyorsan vissza hozzám, s mondjátok meg neki, hogy haladék-talanul jöjjön veletek hozzám, hogy megtudjátok, mennyit ér az adott szó megtartása Krisztusban.” Azok így is tettek. Akit megöltek, föltámadt a halálból, s elment velük együtt Szent Coemgenushoz. Ők pedig mind bűnbánatot tartottak Szent Coemgenus intelme szerint. Aki föltámadt, köszönetet mondott, és mindenben magasztalta az Istent.

47. A laginumiak királya két halálraítéltet akart kivégeztetni Liffi mezején. Mikor megérkeztek a kivégzés helyére, egyszerre fordultak kérésükkel Szent Coemgenushoz. Egyikük azt kérte, hogy kérjen örök életet a számára, másikuk pedig, hogy hadd maradhasson életben. Szent Coemgenus atya pedig jelen volt lélekben, habár testben nem volt ott, így cellájában fohászkodott értük az Istenhez. Az Isten pedig az igen hűséges Coemgenus imája folytán megadta nekik, amit kértek. Egyiküket azon nyomban megölték, miközben Coemgenus atya kegyelme révén az Istennek ajánlotta magát, lelkét pedig Isten angyalai a mennybe vitték. A másik esetében a király testőrei egész nap azon fáradoztak, hogy kivégezzék, de sem lefejezni, sem keresztre feszíteni nem tudták semmilyen módon. Alkonyat körül aztán megkérdezték, milyen bűbájjal volt képes megakadályozni, hogy a fegyverek és a botok ne ártsanak a testének, mire ő ezt felelte

nekik: „Hallottátok ma, hogy kértük én és a társam Szent Coemgenus atyát? Ő az örök életért, én azért, hogy életben maradjak? Őt rögtön kivégeztétek, de a lelkét megragadták az Isten angyalai, én azonban látom, hogy itt van velünk a mi patrónusunk, Szent Coemgenus, s elhárítja dárdáitokat és ütlegeteket.” Mikor hírül vitték mindezt a királynak, megparancsolta, hogy engedjék szabadon az Istennek és Szent Coemgenusnak. Így aztán szabadon is engedték, ő pedig hálát adott az Istennek és Szent Coemgenusnak.

48. Amikor Szent Coemgenus atya tiszteletreméltó öregkorában szeretett volna már ebből a világból Krisztushoz költözni, miután csecsemőkora óta öregségéig Isten parancsolatai szerint szentségben és igazságban élt, sok erénnyel és számtalan csodával, elküldte tizenkét kipróbált szerzetestársát arra a helyre, ahol, miután háromszor énekelte el a himnuszát, Szent Patricius érsek megjelent, ahogy azt korábban említettük.⁹⁶ Itt, ezen a helyen, ha bármit kérnek igaz módon a jóakarátú emberek, ahogy azt Szent Coemgenus megígérte: megkapják. Ezért küldte őket ide Coemgenus, hogy fohászkodjanak az Úrhoz Szent Coemgenus kívánsága teljesülése érdekében, amit ő maga nem árult el nekik. A testvérek pedig kérték az Urat a kívánsága teljesülése végett, úgy, hogy a kérést nem ismerték. Az imádság végeztével visszatértek Szent Coemgenushoz. Ekkor Szent Coemgenus tudva, hogy megadatott neki, amiért könyörögtek, elárulta nekik a kívánságát, azaz, hogy szeretné már levetni magáról a test nyűgét, mert egykor megígérte neki az Isten, hogy addig nem távozhatik ebből a világból, míg maga nem fohászkodik érte. Ennek hallatán a testvérek igen nekibúsultak. Szent Coemgenus atya azonban elkezdte Krisztus ígéretével vigasztalni őket, kijelentve, hogy ő már evilági, testi életében látta az Isten országát. Arra tanította őket, hogy gondosan őrizzék az ő reguláit és az Isten parancsolatait. Ezután fölemelte a két karját, megáldotta őket és azt a helyet, majd a brit Mochorog kezéből, akinek cellája Szent

⁹⁶ Vö. a 22. fejezetet.

Coemgenus települése keleti részén állt, magához véve Krisztus testét és véré, miközben a szerzetestársak sírva és zokogva és jajongva álltak körülötte, százhusz esztendei evilági élet után az angyalok kórusai és az arkangyalok seregei közt június 3-án elköltözött a mennyei Jeruzsálembe, az országba, amelynek soha sem lesz vége,⁹⁷ a mi Urunkhoz, Jézus Krisztushoz, akinek az Atya Istennel és a Szentlélekkel együtt dicsőség, tisztelet és hatalom mindörökkön örökké. Ámen.

⁹⁷ Vö. Iz 51,6.

Corcagie-i Szent Barrus püspök és hitvalló
(550–623. szeptember 25.)
(Vita Sancti Barri episcopi Corcagiae)

CORKI SZENT BARRUS (Fin Barr, Fionnbharra, Barra, Findbarre, Barrind, Bairre, Barry) Corcaigh (Cork) monostorának apátja, majd az egyházmegye püspöke. Életrajza szerint atya mesterember volt, aki Írország keleti részéről származott, de ő maga Osraighe törzsének a területén tanult, majd Rómába ment, ahonnan visszatérve előbb a ma az emléket őrző Cork megyei Guagán Barra (Guogane Barra) szigetén élt, ahol a hagyomány szerint monostort épített (a helyen ma egy 19. században épült kápolna áll). Élete utolsó szakaszát másik, még nevezetesebb monostorában, vagyis a corcaigh-i közösségben töltötte. A hely nagyon hamar kulturális központtá fejlődött. (Ennek az emléket őrzi például a Coláiste na hOllscoile, Corcaigh, angolul a University College of Cork jelmondata is: „Ionad Bairre Sgoil na Mumhan”, ami azt jelenti, hogy „Ahol Finbarr tanult, ott tanuljon Munster”.) Rövid, egyszerűen megfogalmazott életrajzában főként a Rómához való viszony és a püspöki tekintély hangsúlyozása érdemel figyelmet. Ünnepnapja szeptember 25.

1. származása – 2. csodás születése – 3. három szerzetes tanítványa lesz – 4. felolvassa az ábécét – 5. Szent Brendanus öröme és szomorúsága – 6. tanulmányai – 7. Rómában tanult mestere lesz – 8. egy halott asszony föltámasztása – 9. kedvéért csodát tesz az Isten – 10. mestere kérése – 11. Mac Cuirp püspök hazatérése – 12. új helyre költözik – 13. püspökszentelés – 14. látogatóban Szent Colingusnál – 15. halála.

1. Isten szent választottja, a méltóságos főpap, Barrus a connaciaiak törzséből, tudniillik Bruin törzséből származott. Bruin törzsének egyik előkelője házasságtörő kapcsolatban egy fiút nemzett, akit Amargenusnak hívtak, s akit aztán később fölvelt a kíséretébe is. Ez az előkelő ugyanis egy alkalommal, mikor berúgott, Lóthoz hasonlóan együtt hált saját lányával, aki két fiút szült. Az egyiket közülük folyóba vetették, hogy a vétek, amelyet nem tudtak elrejtetni az Isten elől, ki ne derüljön az emberek számára. A másikat, vagyis Amargenust a pusztaságban

hagyták, hogy vadállatok falják föl. Az isteni gondviselésnek köszönhetően azonban egy nőstényfarkas táplálta, amíg föl nem cseperedett. Később azonban disznópásztorok az erdő elhagyatott részén járva rátaláltak, s magukkal vitték a szállásukra. Mivel a fiú igen nemes külleműnek tűnt, elvitték őt az előkelő úrhoz, aki az apja volt, ő pedig ráismert, hogy a fiú az ő gyermeke. Megszerette, és ahogy már mondtuk, maga mellé vette a kíséretébe. Azután valamilyen tiszteletre méltó okból az apja parancsára elment a fiú, Amargenus a mumeniaiak tartományába, és Mumenia déli részén lakott, azaz Hua Liathain vidékén. Egy részük azonban Raith Luin urának földjére költözött, és innen származott Szent Barrus is.

2. Az Úr a következő csodálatos jelet művelte Szent Barrus miatt még azelőtt, hogy megszületett volna, vagyis míg anyja méhében volt. Atyja, Amargenus Raith Luin vezérének fegyverkovácsa volt. A vezért Tyagernacusnak hívták, Echach, vagy Cass fia törzséből származott. Élt ennek a vezérnek a földjén egy igen szép leány, akit szeretett volna ágyasának, ezért meghagyta, hogy senki se vegye őt feleségül. Amargenus, a kovács azonban, mivel nagyon szerette, figyelmen kívül hagyta ezt a rendelkezést, feleségül vette, és vele halt. És ez a leány foganta tőle Szent Barrust. Mikor meghallotta ez az említett vezér, nagyon megharagudott. Magához hívatta őket, és így szólt a leányhoz: „Ki vett feleségül téged? Vagy titokban, házasságtörésben fogantál meg?” A leány így válaszolt: „Nem házasságtörésben fogantam, mert ő feleségül vett, és tőle fogantam meg.” Erre a vezér haragjában megköztöztette őket, majd megparancsolta a szolgáinak, hogy állítsanak máglyát a legszárazabb ágakból, és vessék rá mindkettőjüket. Az isteni hatalom azonban megakadályozta a vezér szándékát, mert az elemek engedelmeskedtek az Istennek, harcba szálltak egymással, hogy ez a tett ne következhessek be. A tűz ugyanis csodálatos módon kialudt a száraz ágakon, mintha csak nedves kavicsok lettek volna. Ezt az Isten cselekedte a szent gyermek végett, aki megégetni szándékozott anyja méhébe volt zárva. Miután beszámoltak erről a vezérnek, ismét elébe vezették őket.

Ekkor Barrus, a szent gyermek csengő hangon megszólalt anyja méhében: „Vezér! Szentségtörő és gonosz tettet tervezel. Ha továbbra is ezen fáradozol, hamar meg fogsz halni, és a pokolra jutsz.” Ekkor a vezér igen megrémülve így szólt szolgálaihoz: „Várjatok kicsit, hogy lássuk, mit jelent ez, s hogy megtudjuk, ki az, aki szól hozzánk.” Mikor pedig megtudta az igazat, hogy a gyermek szólt hozzá anyjának a méhéből, szabadon bocsátotta a szülőket, mert az Istennel nem szállhatott szembe. Akik pedig ott voltak, mind magasztalták az Istent ezekért a csodákért.

Nem sokkal később megszületett a szent és csodálatra méltó gyermek, Barrus, és Isten kegyelmével eltelve jelent meg. A fent említett vezér rögvest elment, hogy alázatosan megtekintse, és áldást kérjen tőle. Ekkor a szent gyermek üdvözölte a vezért, majd arra kérte, hogy tegyen jót a szüleivel. Ezután pedig elhallgatott egészen addig az ideig, amíg a gyermekek beszélni nem kezdenek. Amit pedig a szülei a vezértől kértek, azt mind megadta nekik a vezér.

Ezután gyermekükkel együtt örömmel tértek vissza saját lakhelyükre, vagyis Dunteon mezejére, gondosan nevelték fiukat, akiben csodálatos módon derék erények jelentek meg.

3. Ugyanebben az időben Mumenia vidékéről három remete jött a laginiumiak vidékére, akik valami miatt visszatértek otthonukba. Mikor eljutottak Amargenusnak, Szent Barrus atyjának házához, betértek hozzá, és isteni jóváhagyással ott maradtak éjszakára. Mikor meglátták a különleges gyermeket, az egyik atya így szólt közülük: „Szép arca van ennek a fiúnak, de még szebb az ő igaz hite. Tudom, hogy az Isten választottja, s a Szentlélek lakozik benne. Bárcsak velünk lenne, és olvasna, mivel az Isten kegyelme ragyog az orcáján.” Mikor meghallotta ezt Amargenus, Szent Barrus atya, így szólt hozzájuk: „Ha szeretnétek, vigyétek magatokkal, és majd olvasni tanul nálatok. Mi vagyunk a szülei, és följajnljuk őt az Istennek.” A remeték így válaszoltak: „Most nem jöhet velünk, mert túlságosan messze kell mennünk, de újra visszatérünk ide a laginiumiak vidékére, és akkor velünk tarthat, mert ezt már az Isten is jóváhagyja.” Így is történt. Mert egyik

nap az említett remeték visszatértek, s a nyár idején magukhoz vették a szent gyermeket a szüleitől.

4. Mikor elérkeztek arra a helyre, amelynek írül Munchyll Monaidh⁹⁸ a neve, a kisfiú megszomjazott, sokat sírt és tejet kért inni. Ekkor nem messze az erdőben észrevettek egy szarvasüñt, mire az egyik atya így szólt a szolgájához: „Menj oda a szarvashoz és fejd meg, s hozz tejet a gyermeknek. A gyermek szentsége megszelídíti őt neked.” A szolgáló bízva gazdája szavában odament a szarvashoz, amely annyira szelíden viselkedett a szolgálval, mint saját borjával. A szolga telefejt a szarvas tejével egy egész edényt, majd odavitte a fiúnak. A fiú ivott belőle és a tej szomját oltotta.

Ugyanebben az órában és ugyanezen a helyen így szólt egyikük a társaihoz: „Itt az alkalom, hogy most, mikor az Úr ilyen csodálatos jelet tett ezért a szent fiúért, olvassa föl az ábécét, a haját pedig nyírjuk le az Isten nevében.” A fiú ekkor nyomban fölolvasta az ábécét, s valamennyien, akik csak ott voltak, csodálták értelmét, majd a szent atya nevében lenyírták a haját. Mikor megnyírták, ezt mondta az egyik atya: „Szép haja volt Isten szolgájának.” A másik atya erre így szólt: „Jól mondtad, így hát a neve is változzék meg, s hívják ezentúl Findbarnnak, mégsem így fogják hívni, hanem csak Barrának.” Korábban ugyanis Locanusnak hívták, később azonban mindenki Barrának szólította, ahogy az atya megjövendőlte.

5. Ugyanezen a napon Szent Brendanus atya hét nagyszerű csodát cselekedett Krisztus nevében. Mikor azon a hegyen állt, ahol Brendanus keresztjei vannak, vagyis Munchyll hegyén, előbb keservesen sírt, majd mosolyogni kezdett. Tanítványai látva, hogy mi történik, csodálkozva kérdezték: „Atyánk, árul el, mi az oka, hogy egyszer sírsz, máskor meg mosolyogsz.” A szent atya ezt válaszolta nekik: „Elárulom nektek, kedves fiaim, hogy azért mosolygok, mert az Isten nagy csodákat tett egy fiúcska miatt, aki most itt van a közelünkben, s még sok

⁹⁸ Munchyll-hegy. Valószínűleg Muincille a hely neve (Sliab Muincille).

más csodát is tesz majd. Barrusnak hívják, s nagy tisztelete lesz az Isten és az emberek előtt. Szomorú pedig azért vagyok, mert nem értem el, amit titokban kértem tőle, hanem ezt a szent gyermeket ajándékozta meg vele, aki nem kérte, vagyis, hogy engedje meg nekem, hogy ezeknek a békés vidékeknek a közepén maradhassak, ahol a szerzeteseim békében élhettek volna a halálom után. Mivel a lakhelyünk határon fekszik, ezért gyakran lesz ott harc és viszály. De az én Istenem igen helyesen ennek a fiúnak adományozta ezt a békés helyet, aki sokáig fog békében élni.” Miután Szent Brendanus atya elmondta ezeket Szent Barrusról, folytatta útját.

6. Amikor az említett atyák a gyermek Barrusszal elérték a luginumiai vidékére, építettek azon a vidéken egy cellát és meghagyták neki, hogy jelölje meg és áldja meg. Ő azonban visszautasította, hogy ölőttük ilyesmit tegyen, mire így szóltak hozzá: „Nem így történik. Te jelölöd meg a mi cellánkat, hiszen minden hely áldott lesz, amelyet megjelölsz, és mindegyiket lakni fogják.” Ekkor megjelölte a cellájukat, amelyet *Cyllin cantiliz*nek hívnak, és ott maradt az atyákkal és tanult náluk. Növekedett itt testben, de még inkább reményben és hitben és szeretetben, türelemben, mértékletességben, alázatban, tisztaságban, s más erényekben.

7. Mikor érett korba lépett, éppen akkor jött Rómából egy bölcs és szent férfi, aki Gregorius pápa tanítványa volt, és jártas volt az egyházi törvényekben. A szent atyák, Szent Barrus mesterei elküldték ekkor őt hozzá, hogy tanuljon és olvasson annál, aki Rómából jött. Szent Barrus pedig – miután megkapta az atyák áldását és engedélyét – néhány tanítvánnyal együtt elment, hogy tanuljon és olvasson nála.

Történt pedig, hogy egy derék ember följárnlotta neki a földjét, hogy építsen rajta cellát az Úr nevében. Az Úr embere pedig kijelölt ott egy cellát, amelyet *Cul Cayseal*nek neveznek, majd elbocsátotta ott a tanítványokat, hogy építsék föl és maradjanak ott. Megáldotta azután őket, és folytatta útját.

Útközben egy gazdag ember jött vele szemben: „Isten embere, jöjj velem és Krisztus nevében segíts nyomorúságomon.” Ő pedig vele ment, a férfi pedig odavezette vak fiához és siket leányához. Ekkor a szent férfi látván nyomorúságukat hite teljességében megáldotta őket, azok pedig nyomban meggyógyultak a színe előtt. A lány ugyanis csengő hangon beszélt, a fiú pedig tiszta tekintettel pillantott föl. Ő azután olyan egészségesen adta vissza őket szüleiknek, mintha semmi rossztól nem szenvedtek volna korábban.

8. E csoda után találkoztak egymással Szent Barrus és Fiachna herceg. Kölcsönösen üdvözölték egymást, amikor a közelből nagy jajgatást hallottak. Ekkor a herceg így szólt Isten emberéhez: „Rettenetesen szomorú vagyok, Isten szentje, mivel most halt meg a feleségem. Ez a jajveszékélés azt jelenti, hogy meghalt, nagyon beteg volt ugyanis.” Szent Barrus ekkor annak tudatában, hogy foháskodására az Isten föltámasztja majd az asszonyt, ezt mondta a hercegnek: „Mosdassák meg úrnőmet ebben a vízben, és élni fog.” Ekkor a szent férfi imádkozott és megáldotta a vizet, a megáldott vizet pedig elvitték a halott hercegnőhöz, hogy megmosdassák. Ekkor Fiachna herceg Szent Barrusnak ajánlotta föl mindörökre azt a helyet, amelyet *Raith Hyrair*nek neveznek.

9. Ezután egy nagyhatalmú ember tette próbára Szent Barrust. Így szólt hozzá: „Látni akarunk egy csodás jelet azok közül a csodák közül, amelyeket mindennap művel általad az Isten.” Isten férfija erre így felelt: „Istennek hatalma van, hogy tegye, amit akar.” Éppen tavasz volt, ők pedig kint üldögéltek egy diófa alatt. A szent férfi, mivel tudta, hogy megkísértette az Isten hatalmát, titokban imádkozott magában, mire a diófa, amelynek az árnyékában ültek, annyi érett diót öntött az ölükbe, hogy tele lett az ölük. Ekkor így szólt a szent: „Vedd észre ebben Isten hatalmát.” A nagyhatalmú férfi pedig teljesítette Isten szolgáljának kérését és bűnbánatot tartott.

10. Isten szolgálja, Barrus ezután érkezett a korábban említett szent férfihez, és elolvasta nála Máté apostol evangéliumát, valamint az egyházi törvényeket, ahogy ez a szent férfi Gregorius

pápától megkapta és megtanulta. Miután elolvasta ezeket a könyveket, ezt mondta neki a mestere: „Most pedig szeretném megkapni tőled fáradozásom bérét.” Szent Barrus így válaszolt: „Meg fogod kapni, ha majd én is megkaptam.” A szent mester erre ezt mondta: „Azt kérem tőled, hogy az ítélet napján ugyanazon a helyen támadjunk föl.” „Úgy lesz – felelte Barrus –, ahogy mondtad, mert ugyanott, együtt temetnek majd el bennünket és együtt támadunk föl.”

11. Ezután a szent férfi, Mac Cuirp, az említett mester visszatért Rómába a mesteréhez, Gregoriushoz, hogy megkapja tőle a püspöki tisztséget. Szent Gregorius ezt mondta neki: „Nem tőlem kapod meg a püspökséget, mert van méltóbb, aki püspökké szentel majd téged. Téged és Szent Barrust ugyanis az Isten angyalai szentelnek majd püspökké feltámadásotok helyén.” Mac Cuirp e figyelmeztető szavak meghallgatása után visszatért Hiberniába.

12. Közben Szent Barrus az angyal parancsára elindult a mumeniaiak vidékére, és fölépítette ott az *Archad Durbheon* nevű cellát. Az Úr angyala eljött itt hozzá és ezt mondta neki: „Nem itt fogsz majd feltámadni.” Isten fia ezután elment a Cluain nevű cellához, ahol egyházat alapított. Itt maradt egészen addig, míg Szent Ruadhanus két tanítványa el nem jött hozzá. Ők olyan helyet kerestek, ahol letelepedhetnek. Ekkor Szent Barrus odaadta nekik a helyet. A következő szavak kíséretében hagyott rájuk mindent, ami csak ott volt: „Maradjatok itt, én pedig keresek egy másik helyet, mert nem itt következik be az én feltámadásom.” Isten angyala pedig eljött a szent férfiúhoz, és tanítványaival együtt elvezette őt az említett helyről arra a helyre, ahol most az ő városa áll, amelyet *Corcaigh*nek⁹⁹ neveznek, majd így szólt hozzá: „Maradj ezen a helyen, mert itt következik majd be a te feltámadásod.” Szent Barrus ezután három napig böjtölt és szünet nélkül imádkozott, mert szerette volna böjttel és imádsággal megáldani a lakhelyét.

⁹⁹ Ma Corcaigh (Cork).

Ekkor történt, hogy egy egyszerű paraszt, név szerint Aedh, Comgallus fia, aki Maic Hyer törzsének tagja volt, miközben kereste a csordától elszökött egyik tehenét, hogy visszaterelje, arra a helyre ért, ahol Isten férfia tartózkodott a társaival. A tehen az Isten akaratából megállt a szent férfiak előtt, és ott ellette meg a borját. Amikor ez a paraszt látta mindezt, igen elámult, majd megkérdezte: „Mit csináltok itt?” Az Isten Szent Barrusa így felelt: „Itt vagyunk, mert olyan helyet keresünk, ahol kérlelhetjük az Istent magunkért meg azért is, aki nekünk adta az Úr tiszteletére.” A föld, ahol voltak, azé az emberé volt, aki a tehenét követve jött hozzájuk. Ő pedig a Szentlélek kegyelmének sugallatára ezt mondta nekik: „Isten Szent Barrusa, följánlom neked az Úr tiszteletére ezt a helyet, s a tehenet, amelyet az Isten vezetett hozzátok.” Isten férfia erre köszönetet mondott, s ivadékaival együtt megáldotta őt. Ő pedig örömmel tért vissza övéihez. Az Úr szolgálja pedig szent módon ott maradt csodálatos életet élve egészen a haláláig.

13. Végül, nem sok idő múltán a szentéletű férfi, Mac Cuirp, Szent Barrus mestere visszatért Rómából, és fölkereste Szent Barrust, aki tisztelettel fogadta, ő pedig elmesélt neki mindent, amit Szent Gregorius mondott neki Rómában. Miután meghallgatta ezeket, más szentek is jöttek más közösségekből, hogy lássák ezt az ígéretet. Azután pedig egy meghatározott napon mind beléptek a templomba, imádkoztak és várták az isteni szent titkot. Miközben így imádkoztak, egyszerre csak alászálltak és megjelentek a szenteknek az Isten angyalai, majd fölemelték Szent Barrust és Szent Mac Cuirpot, és püspökké szentelték ott őket, azután az oltár közelében letéve őket, megmutatták, hogy püspökké lettek szentelve. Ennek az erőnek a jelzésére bőséges mennyiségű olaj tört elő a földből az oltár közelében, míg az ott állók saruját el nem érte. Ekkor mindannyian hálát adtak az Istennek ezekért a csodálatos dolgokért, magasztalták a szenteket, akiket angyalok szenteltek föl. Ezek után még azon a napon Szent Barrus püspök és Szent Mac Cuirp püspök és más papok velük együtt kijelölték Szent Barrus egyházának temetőjét.

Ezt a helyet *Corcaigh*-nak hívják. Miután beszentelték, ilyen ígéretet tettek az Isten nevében: „Akik ennek a temetőnek a földjében lesznek eltemetve, azok közül senkit sem zár majd magába a pokol az ítélet napján.” Ekkor szent Mac Cuirp püspök azt kérte, hogy ő legyen az első, akit a temetőben eltemetnek, és imája meghallgatásra talált. Őt ugyanis egy hirtelen fájdalom ragadta meg, majd szerencsés módon meghalt, a tiszteletre méltó Barrus püspök és a többi szent pap pedig tisztelettel elsőként temették őt el Corcaigh temetőjében.

Mac Cuirp igen szent és nagyon bölcs ember volt. Rómában tanítványa volt Szent Gregoriusnak, majd mestere Szent Barrusnak, s tanítványával, Szent Barrusszal együtt szentelték püspökké őket az Isten angyalai.

Szent Barrus pedig egészen a haláláig azon a helyen maradt, s ott a tiszteletére hatalmas város épült, amelynek ugyanaz a neve, vagyis Corcaigh. Itt sok szent lett az ő tanítványa, akik közül néhányat a következőképpen hívnak: Fachtna, Monghich fia, és Mocholmog, Gilliain fia, és Mocolmog, Cainnich és Fachtnanus, és Fergus és Conaire és Silennus, Segenus és Trienus, és Liber püspök, és sokan mások. Ők az ő szentsége folytán más helyekre kerültek, s a maguk lakhelyét és önmagukat is szent mesterüknek, Barrusnak ajánlották. Az ő lakhelyeik egészen a mai napig Szent Barrus utódainak szolgálnak.

14. Mestere, Mac Cuirp püspök halála után Szent Barrus tanácstalan volt abban, hogy ki legyen a lelkiatyja. Azután arra gondolt, hogy fölkeresi Szent Colingus atyát, hogy legyen ő a lelkiatyja, vagy hogy megkérdezze, ha ő nem akarna a lelkiatyja lenni, akkor kit ajánl maga helyett. Akik járatosak az életében, azt mondják, hogy ez a szent atya keresztelte meg Szent Barrust. Szent Colingus ugyanis prófétai lélektől áthatva előre látta Szent Barrus eljövetelét, és így szólt a családjához: „Szent társaival együtt egy szent vendég érkezik ma hozzánk, ezeknek a vendégeknek az érkezésére készítetek fürdőt és vacsorát.” Miután pedig megérkezett Isten férfia, tisztelettel fogadták, és Szent Colingus szállásmestere így szólt a szent ven-

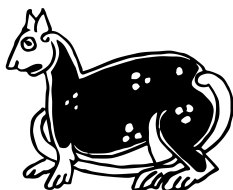
dégekhez üdvözölve őket: „Mesterünk, a szent atya, igen örül az érkezéseknek. Oldjátok le a sarut lábatokról, hogy vízzel megmoshassák, azután pedig fürödjetek meg.” Szent Barrus így felelt erre: „Jobban tetszik nekünk, ha előbb köszöntjük az atyát, mint hogy megmártózzunk.” Amikor ezeket a szavakat a szolgáló hírül vitte Szent Colingusnak, ő ezt üzente válaszul: „Mondd meg Szent Barrusnak, hogy mossa meg a lábát, és ezen az éjszakán élvezze szeretetünket. Holnap pedig menjen a cellájába, s én ott fogom őt üdvözölni. A hetedik napon érkezem majd hozzá, s kölcsönösen üdvözöljük akkor egymást, mert így tetszik az Istennek. Egy ilyen jelentős embernek nem kellett volna ekkora fáradságot vállalnia miattam, s addig nem láthatom őt, míg nem fáradozom magam is éppen eléggé őmiatta.” És így is történt. Szent Barrus ugyanis másnap visszatért, s hetednapra Szent Colingus eljött hozzá. Amikor már megérkezett Szent Colingus Corcaigh egyházába, a tiszteletreméltó főpap, Barrus tisztelettel fogata. Ekkor az öreg azonnal a püspök lába elé borult, és így szólt: „Ígérd meg, hogy bármit adok is neked, elfogadod.” A püspök megígérte neki. Ekkor a szent atya ezt mondta: „Íme, testemet és lelkemet, sőt még a lakhelyemet is az Istennek és neked adom mindörökre.” Mikor ezt meghallotta, a szent püspök keserves sírásra fakadt és így szólt: „Jaj, nem ez járt az elmémbe, hanem hogy e hellyel együtt Istennek és neked ajánlom magamat.” A szent atya így felelt erre: „Nem így lesz, hanem úgy lesz, ahogy én mondtam. Mert kedvesebb és nagyobb vagy az Isten előtt, mint én. Csupán egyetlen dolgot kérek cserébe ezért a felajánlásért, azt, hogy ugyanazon a helyen várhassuk a feltámadást.” Szent Barrus így válaszolt: „Megkapod ezt, de az én kérésem, amiért elmentem hozzád, a lelkiatyasággal kapcsolatban még nem oldódott meg.” Szent Colingus ezt mondta erre neki: „Igaz lelkiatyád és barátod van, Krisztus. Csak fogadja el kezemből a kezedet, és hallgassa meg legtisztább gyónásod.” Így is történt. Ott, azon a napon ugyanis, angyalok és főangyalok nem kis seregétől és hívó és szent emberek kórusától körülvéve az Úr Krisztus elfogadta

a szent főpap, Barrus kezét a szent atya, Colingus kezéből, majd meghallgatva tiszta vallomását elengedte. Mindez annál a keresztnél történt, amelyet Colingus keresztyének neveznek. Attól a naptól kezdve egészen Szent Barrus haláláig túlságos ragyogása miatt testi szemmel nem lehetett a kezére nézni, ami miatt a keze mindig kendőbe volt tekerve.

15. Amikor már közelgett Isten szent szolgájának, Barrusnak a távozása ebből az életből az igaz világosságra, néhány kedves tanítványának megüzente, hogy maradjanak az egyházában, amelyet Corcaigh-nak neveznek. Mivel tudta, hogy hol fog meghalni, elindult Cluaine cellájához, Szent Cormachushoz és Szent Bucheniushoz, akiket korábban említettünk. A szent férfiú úgy tett, mintha meglátogatná őket. Tizenhét év telt el ugyanis a haláláig attól az időtől kezdve, hogy Szent Barrus felépítette Corcaigh egyházát. Miután a szeretetreméltó katona, Barrus elérkezett Cluaine cellájához és üdvözölte a fent említett szenteket, rögtön elgyengült, s miután Krisztus testének és vérének örök útravalóját magához vette, ahol most Cluaine cellájának a közepén kereszt áll, szentektől körülveve ott adta vissza szent lelkét az Istennek. Testét hatalmas, tarka ruházatú embertömeg kíséretében a köteles tisztelettel visszavitték a városába, Corcaighba, s tisztelettel ott temették el. Majd miután a tiszteletreméltó püspökök, apátok, szerzetesek, papok és szerpapok és a nagy tömegben odasereglett köznép fölemelték erekléit, jelvényekkel kísérve, zsoltárokat, himnuszokat és szent énekeket énekelve egy ezüst helyen helyezték el. Tudniillik olyan jeleknek a híres és igen csodálatos ajándékaival ajándékozta meg az Isten Szent Barrust, amelyeket nem hallani gyakran. Isten kegyelme ugyanis megadta neki, hogy születése előtt megszólaljon, mikor még anyja méhében volt, majd rögtön, amint megszületett, megajándékozta azzal, hogy a beszéd szokott ideje előtt már beszéljen, hogy hatalmas emberek áldozzanak neki megkeresztelése előtt, s a jelek bőséges kegyelmét kapta meg anélkül, hogy kérte volna. Mert mindig angyalok kísérték bárholva ment is, s gyakran ott voltak kísérői közt, s a püspöki rangot is

tőlük kapta, az Úr pedig a szent atya, Colingus kezéből sok szent tanú szeme láttára elfogadta a kezét. Szent Furseus püspök pedig, amikor Corcaigh városában járt, Isten férfiának a sírja közelében aranylépcsőt látott, amelyen a mennyek országába fogadták a lelkeket, s látta, hogy a lépcső teteje az égig ér.

Szent Barrus hatalmas és csodálatos ember volt a mennyben és a földön. Állhatatos volt a hitben, mint Péter, kiemelkedő tanító, mint Pál, határozott, mint András, irtotta a bűnöket, mint Jakab, s el volt telve az Isten kegyelmével, mint János. Mi többet mondhatunk még? A tökéletes férfiak minden erénye megvolt benne, vagyis az alázatosság, az engedelmesség, a türelem, a remény, a hit, a szeretet, és minden egyéb. Ez a szent atya ezért joggal érdemelte ki érdemeivel a mennyek országát, és sok csodálatos tett után meglátta az örök király orcáját, miután harcát megharcolta, pályáját megfutotta, hitét megtartotta,¹⁰⁰ szeptember 25-én¹⁰¹ az angyalok karától kísérve boldogon távozott az Úrhoz.

¹⁰⁰ Vö. 2Tim 4,7.

¹⁰¹ 623-ban.

*Szent Munnu, avagy a Teach Munnu-i
Fintanus apát (†635. október 21.)
(Vita Sancti Munnu sive Fintani abbatis de Tech Munnu)*

TAGHMONI SZENT FINTÁN (Munnu, Skóciában Saint Mun(n) vagy Saint Mund(us/as), angol: Saint Fintán of Taghmon; a név jelentése a. m. „kicsi Fionnom” „mo-Fhionn-og”, ebből ered a Munno név) a Wexford megyei Teach-Mhunn („Munnu háza”) alapító apátja. Az előkelő O’Neill nemzetségből származott, és egyéb források szerint az apja, Tulchan druida volt. Föltehetően Beannchorban lett szerzetes Szent Comgallus apát idejében, de alighanem tanult Szent Sinellusnál is a Lough Erne-i monostorban. A mai Skóciába 597-ben érkezett, ahol azután Szent Columba tanítványa lett Iona szigetén, majd az apát halála után a skót felföldön, An Loch Siunta (Holy Loch) partján megalapította a róla elnevezett Cill Mhunna (Kilmun) monostorát, amelynek romjai a mai napig láthatók. Ezután visszatért Írországba, és Dímma király hathatós támogatásával megalapította legfontosabb monostorát. Ekkor folyt éppen a Húsvét időpontja megállapítása körüli vita. Szent Munnu először a hagyományos ír-kelta gyakorlatot támogatta, majd visszakozott, és ő maga is elfogadta a Dél-Írország püspökei nagy része által támogatott római számítást. Több szentéletrajz is följegyzi Szent Munnu lepráját, amelyet olykor összefüggésbe hoznak a vitában tanúsított magatartásával. Szent Mochua életrajza szerint, ő gyógyította ki Munnút a betegségéből. Az általa alapított monostor jelentőségét mutatja, hogy a *Négy mester évkönyve* lelkiismeretesen följegyezte a közösség egymást követő apátjainak halálát, illetve azt is, amikor viking rablók törtek rá a támadások ellen védtelen helyen, Írország dél-keleti tengerpartjához túlságosan közel fekvő monostorra. A fénykorában több, mint kétszáz szerzetesnek is otthont nyújtó helyet először a közeli egyházi központtal, Fearnával folytatott viszálykodás következtében kirobbant öszecsapás rengette meg, amelyben ugyan Szent Munnu monostora győzedelmeskedett, de csak igen komoly véráldozat árán. Mindez 817-ben történt, nem sokkal később pedig, 824-ben vikingek fosztották ki, ahová – a feljegyzések szerint – majd csak közel száz év múlva, 917-ben tértek vissza. Ezután a monostor jelentősége csökkent, mire a 11. századra teljesen eltűnt a forrásokból. Az egykori gazdag egyházi központ maradványai még láthatók, a mai

település egyik szent kútja, a város észak-keleti részén található Szent Munnu-forrás. A szent emléke mind Írországbán, mind Skóciában elevenen él. Ünnepnapja október 21.

1. származása, születése – 2. Szent Columba jóslata – 3. gyermekkora – 4. Szent Comgallus tanítványa lesz – 5. Szent Columba tanítványa – 6. Szent Sinell tanítványa – 7. Szent Columba jóvendölése – 8. cellát alapít – 9. monostort alapít – 10. feltámasztja a nővérét – 11. halottat támaszt föl – 12. szüzeknek engedi át a monostort – 13. Dimma vezért vendégül látja – 14. másik monostorba költözik – 15. megjövendöli Guaire sorsát – 16. elhagyja eddigi lakhelyét – 17. megalapítja jóvendő monostorát – 18. Dimma vezér följajnlása – 19. kívánságok – 20. megáldja Becanust – 21. újabb jóvendölés – 22. kimentí előkelő barátját ellenségei kezéből – 23. megszabadítja az egyik vezér fiát – 24. meggyógyítja a vérfolyásos asszonyt – 25. leprás lesz – 26. a Húsvét-vita – 27. három javaslatot tesz a vita eldöntésére – 28. a sarujában lévő homok eredete – 29. Finanus itala – 30. halála.

1. Volt egy tiszteletreméltó életű férfi, a neve Munnu, aki Hibernia előkelő nemzetségéből származott, azaz Neill törzsből. Atyját Tulchanusnak hívták, aki Conallustól, Neill fiától származott. Szent Munnu édesanyját Fedhelynnek hívták. Ebből a klánból származott ő is, azaz Neill fia Diva fia törzsből. Szent Munnu pedig azon a kövön született, amelyet nagy tisztelettel tisztelnek annak a vidéknek a lakói ama szent gyermek kegyelme miatt, aki azon született. Csodálatos dolgok történnek ugyanis azon a kövön. Attól a naptól kezdve egészen a mai napig nem marad meg a hó azon a kövön.

2. Egyik nap, mikor Szent Columba arra járt, ahol a még gyermek Szent Munnu tartózkodott, így szólt társaihoz: „Menjete oda, és vezessétek hozzám azt a szép gyereket, akit ott találtok.” Ők pedig odavezették Szent Columba elé. Isten embere, Columba ekkor afelől tudakozódott tőle, hogy kinek a fia, mire azt felelte, hogy Tulchanusé. Szent Columba ekkor jámbor szeretettel telt el irányában, magához vette és kijelentette: „Tulchanus kegyelmet talál az Istennél és az embereknél a fia

miatt.” A fiúnak pedig ezt mondta: „Eltöltött téged a Szentlélek, édes fiam. Hibernia egyik legnagyobb szentje leszel.” Szeretettel megáldotta a szent gyermeket, majd folytatta útját, s nagy tanúságokat tett róla.

3. Történt, hogy Munnu, a szent gyermek még gyermekkorában egyedül őrizte atyja nyáját az erdőben. Ez a hely közel volt ahhoz, ahol Cruimter Grellain lakott abban a cellában, amelyet Achad Bidam-nak neveznek. A szent gyerek, Munnu magára hagyta a nyáját ezen az elhagyott helyen, s elment az említett szent emberhez, hogy az egyházi szabályokat elolvassa nála és megtanulja tőle. Ez a szent apát örömmel fogadta őt. Örült a szíve, mert tudta, hogy Munnu el van töltve a Szentlélekkel. Mikor tudomást szerzett erről Tulchanus, Szent Munnu atyja, ilyen szavakkal feddte meg: „Miért mégy oda olvasni, s hagyod magára a nyáját a farkasok martalékául azon az elhagyott helyen!?” Anyja azonban kedvesen dorgálta és ezekkel a szavakkal vette védelmébe: „Eddig még nincs híja a nyájnak.” A szent gyermek ekkor ezt mondta atyjának: „Ne aggódj, mert amíg ebben a világban leszel, egyetlen egy bárányt sem fálnak föl a farkasok a nyájadból, ha hagyod, hogy Isten szolgáinál olvassak.” Másnap azonban Tulchanus – jól tudva, hogy fia elment olvasni – elindult, hogy szemügyre vegye a nyáját. Mikor odaért, ahol a nyáj legelt, azt látta, hogy két farkas őrzi a nyáját, mintha közönséges kutyák lennének, s akkor megértette, hogy igaz, amit az ő szent fiacskája mondott neki, vagyis, hogy „egyetlen egy bárányt sem fálnak föl a farkasok a nyájadból”. Ettől a naptól fogva, amíg Tulchanus pogány volt, farkasok őrizték a nyáját. Élete végén ugyanis zárándok és igaz szerzetes lett. Munnu, a szent gyermek pedig a szüleitől kapott engedély folytán olvasni járt.

4. Egy alkalommal Szent Comgallus apát jött arra, ahol Munnu, a jámbor fiú tartózkodott. Mivel már gyermekkora óta szeretett volna nagy férfiakat mestereinek, fölkereste, Comgallus pedig, a jámbor atya örömmel fogadta. Egyik nap, miközben

útjukat rótták, a harmadik órát¹⁰² Feine gázlójánál tartották meg. Munnu, a szent gyermek ekkor vizet kért inni, izzón süített ugyanis a Nap. Szent Comgallus ezt felelte neki: „Tarts ki, bírd ki, fiam, délig.” Mikor hat óra körül Assail patakjához értek, a fiú ismét vizet kért. A szent atya erre így szólt: „Várj egy kicsit kilenc óráig.” Mikor a kilenc órai imát elvégezték Comar Glas közelében, Szent Comgallus megparancsolta Szent Munnúnak, hogy bírja ki ivás nélkül alkonyatig. Azon a napon ugyanis semmi ennivalója sem volt Comgallusnak és a fiúnak, és senki sem hívta meg őket vendégségbe. Mikor azonban alkonyodni kezdett, hatalmas lakoma várta őket az úton, amelyet az Isten angyalai készítettek nekik a legjobb itallal. Így szólt ekkor Szent Comgallus: „Most válik hasznunkra, amit ma tettünk, vagyis, hogy Krisztus katonáját szomjúságban tisztítottuk meg, hiszen az iránta való szomjúság miatt küldte nekünk Krisztus a nagy koplalás után ezt a bőséges lakomát.” Majd így folytatta: „Töltsétek meg a kelyhet, amelyből iszom, s adjátok a fiúnak, hogy ízlelje meg előbb az ételt, amelyet az Isten küldött nekünk, mert az ő kegyelme készítette nekünk, éhezőknek ezt a vacsorát.” Hálát adtak ekkor az Istennek, s elfogadták a vacsorát és boldogan elköltötték.

Szent Munnu Szent Comgallusnál maradt valamennyi ideig, olvasott nála és megtanulta a reguláját.

5. Később, mikor Szent Comgallus engedélyt adott rá, Szent Munnu elment Szent Columba iskolájába, aki azon a helyen tanított, amelyet írül *Ceall Mor Dhithraimb*-nak, vagyis „távoli nagy cella”-nak neveznek. Szent Munnu pedig itt olvasott a bölcs embernél, Columbánál.

Egyik nap Szent Columba szokásához híven eltelt a Szentlélek kegyelmével, s a nap nagy részében azokról a dolgokról énekelt, amiket a Szentlélek mondatott vele, s miután elhagyta a kegye-

¹⁰² A római szokást átvéve a nappalt és az éjjelt is tizenkét órára osztották. Így a harmadik nappali óra körülbelül a mi számításunk szerinti kilenc órákor lehetett.

lem, így szólt Columba: „Ki volt legközelebb hozzám abban az órában, amikor a Szentlélek igéit énekeltem?” Szent Baithenus ezt válaszolta: „Szent Munnu ült a jobboldon, ő volt hozzád a legközelebb.” Szent Columba ekkor így szólt: „Én mondom nektek, hogy el fogja tölteni a Szentlélek, és sokak lelki mestere lesz. Kiváló tanár válik belőle ebből az iskolából.” Szent Munnu pedig egy ideig Szent Columbánál maradt igen vallásos életet élve.

6. Miután megkapta Szent Columba áldását és imáját, Isten szolgálja, Munnu elment ahhoz a szent emberhez, aki egész Hibernia és Britannia legbölcsebbje volt, s akit Sillellnek, Miannaidh fiának hívtak, s Daimh Hynis monostorának volt az apátja. Ez a monostor Erne tavának egyik szigetén áll, Hibernia északi részén. A szent pedig itt maradt az említett férfinél, s igen serényen olvasott előtte. Volt másik kilenc igen vallásos ifjú is vele együtt az igen szigorú regula alatt, s ők külön egy másik cellában éltek. Ebből nyilvánvaló, hogy milyen zord körülmények közt éltek. Nem hagyták ugyanis, hogy a gabonát megőröljék, hanem csak összekeverték konkollyal és vízzel, majd tűzzel átforrósított kövön megsütötték. Szent Munnu így élt Sillellnél tizennyolc évig.

7. Ezek után Szent Munnu elment Hyth szigetére,¹⁰³ hogy ott Szent Columbánál szerzetes legyen. Szent Columba azonban az ő érkezése előtt elköltözött az égbe. Halála előtt még jövendölt azonban Szent Munnuról, s ilyen szavakat mondott Szent Baithenusnak: „A halálom után egy ifjú jön majd hozzánk Hiberniából. Erkölcseit tekintve szent, szelleme folytán híres, bőre hófehér, feje ragyogó, arca pirosposzsgás, a neve pedig Munnu. Gyakran láttam itt a földön, de még gyakrabban láttam lelki szemeimmel a mennyben az Isten angyalai közt. Azért jön ide, hogy szerzetes legyen, de ne fogadjátok be őt, még ha nagyon nem tetszik is majd ez neki, hanem majd ezt mondd neki: „Menj vissza, fiam, Hiberniába, mivel ott egy nagy nép feje

¹⁰³ Azaz Iona szigetére.

leszel. Ő elmegy majd Laginum déli részére, amelyet Cennselach-nak hívnak, mivel ott fogják tisztelni és ott fog feltámadni. Bár az én egyházközségem nagyobb a földön, mint az övé, az én szeretetem és hatalmam mégsem nagyobb az Isten előtt, mint az övé.” És így is történt minden.

8. Szent Munnu már visszatért arról a szigetről Hiberniába, és szívében igencsak fájlalta, hogy nem fogadták be. Továbbment tehát Coirmrighi szigetére,¹⁰⁴ s épített ott egy helyet, amelyet Ath Caynnak, azaz „könnyű gázló”-nak hívnak. A szent ember egyik nap kiment tanítványai nélkül annak a szigetnek az egyik magas hegyére, hogy imádkozzék az Istenhez. Imádkozott, s hallotta a pokolbeli büntetések miatt jajgató emberek kiabálását. Azon a napon nagy háború dúlt ugyanis Slane-ban. Szent Munnu ekkor elhagyta a szigetet, s közben ezt mormolta: „Nem lakom többet azon a helyen, ahol hallottam a pokolból felhangzó kiabálást.” Ezt azért tette vele az Isten, hogy elvezesse szolgáját feltámadása helyére.

Ahogy az úton ballagott, szembetalálkozott egy gazdag emberrel, Enanusszal, akinek a nyáját dögvész sújtotta. Enanus kérlelni kezdte Isten emberét, mire ő megáldotta az ottani itatót, amelynek a vizétől aztán meggyógyult a gazdag ember nyája. Egészen a mai napig így van ez: az Isten irgalmának köszönhetően Isten embere kegyelme folytán ennek az itatónak a vize kigyógyítja az embereket és az állatokat a betegségekből. Ez a gazdag ember az Isten tiszteletére Szent Munnunak ajándékozta azt a földet, a szent ember pedig cellát alapított rajta, amelyet Achad Leicce-nek hívnak, s a tanítványai közül hét testvért hagyott ott hátra.

9. Hazatért ezután a szent ember ahhoz a törzshöz, amelyben született. Nem nézte a vidéket, csak az utat, amelyen bandukolt. Nem akart ugyanis ott maradni, nem akarta látni a földet, de nem kerülhette el, hogy ne vágjon át rajta. Rokonai közül sem üdvözölt senkit, sem az anyját, sem a testvéreit, sem a nővéreit,

¹⁰⁴ Későbbi alakváltozata: Cuirin.

akik mind ott éltek. Egyenesen Mumenia tartományába ment, s ott maradt Hely vidékén. Itt azután monostort épített, amelyet *Teach Telline*k hívnak. Itt élt öt esztendeig.

10. Egyik alkalommal édesanyja követet küldött az ott tartózkodó Szent Munnuhoz, és azt kérte, adjon neki engedélyt meglátogatni őt, hogy üdvözölhesse. Munnu ezt a választ küldte neki: „Gyere arra a helyre, amelyet Laghmadh-nak hívnak. De ne jöjj közelebb. Én majd odamegyek hozzád.” Eljött hát az édesanyja és három leánya, akik közül kettő már férjnél volt, míg az egyikük hajadon, s még mások is elkísérték őket. Mikor az asszony már Laghmadh falunál várta szent fia érkezését, hajadon lányát hirtelen fájdalom kerítette hatalmába. Meghalt és eltemették. Másnap Szent Munnu is megérkezett a megbeszélt helyre. Mikor előbb a templomba ment, hogy imádkozzék, megpillantotta a friss sírt. Eltöltötte a prófétálás lelke, s ezt mondta a testvéreknek: „Ez a nővérem, Cochinne sírja.” Ekkor szomorúan odajött az édesanyja, és így szólt: „Kérlek, fiam, az Úr nevében, akinek születésedtől fogva a szolgálatában állsz, hogy támaszd föl a lányomat, aki miattad jött ide.” A szent ember így válaszolt: „Most hagyj magamra, majd holnap jöjj el újra hozzám, és meg fogod tapasztalni az Isten hatalmát.”

Közelgett már az éjszaka. Isten embere mindenkit kitessekelt, majd a sírnál egész éjszaka egyedül imádkozott nővéréért az Istenhez. Az Isten hatalma pedig megnyitotta a sírt Isten embere előtt, s a hajadon szűz épen és egészségesen támadt föl a sírból, azután sértetlenül tért haza az anyjával. A szent ember ezt mondta nekik: „Többé ne gyertek hozzám. Ha nem tartjátok magatokat ehhez, elhagyom egész Hiberniát, s távoli földre fogok elhajózni.” Majd üdvös tanácsokat adott nekik és békében elbocsátotta őket, ő pedig visszatért a társaival.

11. Mikor Szent Munnu elérkezett egy cellához, annak a helynek a lakosai ravaszul ezt mondták neki: „Isten szentje, lám, beteg ember fekszik a házban, aki nem válaszol nekünk. Jöjj hát, hogy megáldd őt az Isten nevében.” A férfi azonban már halott

volt, s ők eltitkolták a halálát. Isten embere ekkor kiment¹⁰⁵ velük hozzá, mit sem tudva arról, hogy már meghalt. Tiszta szívvel, jóhiszeműen megáldotta Jézus Krisztus nevében a szent kereszt jelével, mire a halott azonnal egészségesen feltámadt. Áldotta az Istent, s bizonyosságot tett arról, hogy halott volt. Isten szolgája búcsút mondott ezután nekik, azok pedig hálát adtak az Istennek, ő meg folytatta útját.

12. Mikor Szent Munnu már öt esztendeje lakott Hely vidékén, fölkereste őt egy szűz, akit Emhernek hívtak. Vele jött öt másik szűz is. A zarándokház vezetője eléjük ment üdvözlölni őket, majd befogadta őket a szállásra. Isten szolgálóleánya így szólt hozzá: „Menj Isten szolgájához, a te előjáró atyádhoz, s mondd meg neki, hogy adjon helyet nekünk, ahol az Istennek szolgálhatunk a leányaimmal.” Mikor meghallotta ezt Isten embere, így szólt társaihoz: „Testvérek! Nem ezen a helyen fogunk föltámadni. Hagyjuk hát el ezt a helyet, és bízzuk itt a munkát az Isten szüzeire. Semmit se hozzatok magatokkal, csak a legszükségesebbeket, ami nélkülözhetetlen az úton. A szertartáskönyveket, a szent olajokat, a mindennapi öltözetet. Az állatok közül pedig csak kettőt, hogy húzzák a szekeret.” Majd később, hogy az Isten szolgálóleánya áldást kért tőle, így felelt neki: „Legyen áldás ezen a helyen, és legyen áldott ez a hely az Isten és az emberek színe előtt. Ez a hely azonban nem rólad kap majd nevet.” A szűz ekkor ezt kérdezte: „Kiről lesz hát elnevezve?” Szent Munnu így felelt: „Arról az emberről lesz elnevezve, aki három örömnapot tartott ma Midhluachra földjén. Telli ő, Segenus fia. Eljön majd erre a helyre, s őrá lesz majd elnevezve ez a hely.”

13. Szent Munnu elment ezután a luginumiak határvidékére, s egyik nap ott éjszakázott a Methe mezején álló keresztek közelében. Még ugyanazon az éjszakán Fothard vezére, akit Dimmának hívtak, jött arra a helyre hatvan harcosával. Isten embere meghívta őket, hogy egyenek vele, s az ökreiből levágatott

¹⁰⁵ Mint beteget, illetve halottat elkülönítették.

egyed. Nem tudtak erre nemet mondani, és vele együtt ettek. Dimma vezér pedig fölajánlotta az Istennek és Szent Munnunak azt a helyet, ahol most monostor áll a tiszteletére.

Másnap az egyetlen megmaradt ökör nagy erővel húzta tovább a szekeret, mikor találkoztak egy férfival az úton, aki két betöretlen ökörrel jött szembe. Ez az ember ezt mondta nekik: „Fogjátok az egyik ökröt, és kössétek a szekér elé.” Az egyik ökör erre azonnal kezessé vált, ők pedig befogták a hámba.

14. Szent Munnu ezután – Columba jóvendölése szerint – Hua Cennsealach vidékére ment, s azon a helyen maradt, amelyet Ard Crema-nak¹⁰⁶ neveznek, és ahol a Barraidh klán tagjai élnek. A tenger közelében terül el ez a hely. Áll itt egy cella, ahol Szent Comgallus szerzetesei éltek. Az ő tanítványa, Aedus¹⁰⁷ Gobbain volt ennek a helynek az előjárója. Ő kegyesen magához hívta Szent Munnut s fölajánlotta neki a helyet, mivel ő zarándokútra készült. Szent Munnu tizenkét esztendeig maradt ezen a helyen. Az Isten pedig bőségesen ellátta őt a tenger és a föld gyümölcseivel, ahogy sem azelőtt, sem azután nem történt azon a vidéken.

15. Egyik nap arra jött Eoganus fia, Guaire, aki szerette volna megkaparintani Cennsealach királyságát. Kiírtotta Barraidh törzsének népét, a nyájakat és a csordákat pedig elhajtotta. Asszonyok és gyerekek keresték föl ekkor a törzsből Szent Munnut, és ott zokogtak előtte. Nyomorúságuk láttán Isten embere így szólt szerzetestársaihoz: „Menjetek és üdvözljétek a zsarnok Guairét, s kérjétek meg a nevemben, hogy az Úr nevében adja vissza, amit ezektől a szegény emberektől zsákmányolt. Ha meghallgatja kérésedet, mondjátok meg neki, hogy egészen öregkoráig király marad, hogy nem fogják megölni, és az ő törzse uralkodik majd Cennsealach királyságában egészen a világ végezetéig. Tisztában vagyok azonban vele, hogy ez a konok ember nem hallgat majd meg benneteket, és semmit sem ad vissza nektek, hanem gögösen fog viselkedni előttem. Ezt mondjátok hát

¹⁰⁶ VHS: Ayrdrn Cremha.

¹⁰⁷ VHS: Aedh.

majd neki: »Ha az Isten iránti tiszteletből nem adod vissza nekünk, amit elraboltál, nem fogsz többé megborotválkozni. Mielőtt újra kiserkenne ugyanis a szakállad, fölkoncolnak és levágják a fejedet.«” Ők pedig elmentek, és mindent úgy tettek, ahogy a szent atya meghagyta nekik. A király azonban semmibe vette őket és szavaikat, öt nappal később azonban, ahogy Szent Munnu megjövendölte, az ellenségei megölték a zsarnokot és levágták a fejét.

16. Szent Comgallus halála után szerzetesek jöttek az elhunyt társai közül és el akarták üldözni Szent Munnut a lakóhelyéről. A szent ezt mondta nekik: „Megteszem, ha eljön ide Szent Aedhus, aki tizenkét esztendővel ezelőtt nekem adta ezt a helyet.” Azok így feleltek: „Menj, és keresd meg.” Isten embere ekkor öt szerzetessel fölkerelkedett és útnak indult. Alig haladtak egy darabot, mikor szembefutott velük Aedus, aki tizenkét esztendei zárandokútjáról éppen ekkor ért vissza. Megcsókolták és üdvözölték egymást, majd együtt visszamentek a cellához. Isten embere ekkor így szólt hozzájuk: „Én elmegyek innen, de a távozásom után leáldozik ennek a helynek, amely immár a tiétek. Nem lesznek hívei, s a tenger nem ajándékozza meg többé gyümölcseivel.”

17. Eljött ekkor az Isten angyala Szent Munnuhoz és ezt mondta neki: „Kelj föl, s menj arra a helyre, amelyet *Achad Lia-throm*-nak neveznek, mert ott következik be a te feltámadásod.” A szent pedig útnak indult arra a helyre, s ott telepedett le.

Egyik nap, mikor Szent Munnu egyedül volt az erdőben s kétkezi munkát végzett, három fehér ruhába öltözött férfit látott, amint éppen feléje közelednek. Azonnal megkérte őket, hogy áldják meg. Ahogy odaértek hozzá, így szóltak: „Ezen a helyen emelkedik majd a városod.” Négy helyet jelöltek ki a jelenlétében, s a város legfontosabb épületei ezeken a helyeken épültek föl. Isten embere négy keresztet állított föl ezeken a helyeken.

18. Az egyik éjszaka Dimma vezér, Aedha fia nagy örömmel örvendezett az erődjében, amely Szent Munnu cellája közelében volt. Azért ünnepeltek, mert akkor fejezték le ellenségüket. A

vezér meghatott szívvel így beszélt a katonáihoz: „Más a mi örömünk és Szent Munnúnak meg szerzetestársainak az öröme. A mi örömünk a Sátán akaratából fakad, az ő örömük azonban az Isten akaratából.” Mikor megvirradt, a vezér elment Szent Munnuhoz, s följánlotta neki azt a földet, amelyen most a városa áll. A vezér ezt mondta neki: „Mit kapok cserébe ezért a felajánlásért?” Isten embere ezt felelte: „Megkapod a mennyek országát.” A vezér így folytatta: „Ezzel együtt azt is akarom, hogy hosszú életem legyen. Ne öljenek meg, és itt, a szerzeteseid közt temessenek el.” Isten embere ezt válaszolta: „Mindezt megkapod. Ott temetnek majd el, ahol most állsz.” A vezér örömmel tért haza ezután.

Isten embere itt építette föl a monostorát, ahogy az Isten angyalai megmondták neki. Körülötte pedig fölépült a város, amelynek ugyanaz a neve, mint a monostornak, azaz *Teach Munna*,¹⁰⁸ ami latinul azt jelenti: „Munnu háza”.

19. A szent ember ekkor a következőket kérte az Istentől, és az Isten angyala révén meg is adta neki. Először is azt kérte, hogy az ő monostorában sohase haljon meg valamely ifjabb testvér az idősebb testvérek előtt. Aztán azt is kérte még, hogy soha senki se legyen az ő törzséből két évesnél fiatalabb az ítéletnap előtt, illetve, hogy mindenki, akit a monostora általa kijelölt temetőjében temetnek el, örök életet nyerjen. De azért is fohászkodott, hogy aki abban az időben hal meg, amikor mindig vele lévő harangjának a hangja hallatszik, amely harang ugyan mindig vele volt, de csak akkor harangozott vele, ha egy lélek eltávozott, s hogy ne záruljon be a pokol azon a helyen az ítélet napjáig.

20. Volt egy ember, aki bűnbánatot tartott Szent Munnu városában. Becanus volt a neve. Betegeskedett, s az Isten embere megáldotta a sajtárját. Attól a naptól fogva hét esztendőn át az Isten kegyelméből mindig tej volt a sajtárjában, noha vizet mertek vele neki.

¹⁰⁸ Taghmon, Wexford megyében.

21. A Fotharta törzs vezére egyik fiát, akit Ceallachusnak hívtak,¹⁰⁹ Szent Cuanus monostorába adta, a másikat pedig, akinek Chyllenus volt a neve, Szent Munnuhoz. Egyik nap eljött a vezér előkelő kíséretével, hogy meglátogassa a fiát. Azt látták, hogy azt a fiát, aki Cuanusnál volt, tisztelet és magasztalás veszi körül. Nagyon tetszett ez az előkelőknek, így szóltak hát: „Helyesen nevelik itt a fiadat.” Továbbmentek ezután Szent Munnu monostorához, s látták, hogy Chyllenus itt szolgaruhában húzza a szekeret a többi szerzetessel együtt. Nagyon nem tetszett ez a vezér kíséretének, meg is jegyezték hát: „Ezen a helyen nem tisztelnek, hiszen rosszul bánnak a fiaddal.” A törzs vezetője ekkor ezt mondta nekik: „Óvatlanul beszéltek, mert Szent Munnu – isteni erő folytán – bizonyára hallja ezt a cellájában.” Isten embere ekkor magához hívta a zarándokmestert, s ezt mondta neki: „Menj, fogadd a vezért és a kíséretét, viseld rendesen gondjukat, s mondd meg nekik: »Sem a menny, sem a föld nem lesz azé a fiáé, akit Cuanusnál pompa közt nevelnek, s a laginiumiak népe föl fogja koncolni. Az a fia azonban, aki szolgálaként nálam nevelkedik, bölcs lesz, írnok, remete s az Egyház előkelő ura és püspöke, s elnyeri az Isten országát.«” S ez be is teljesedett. Így hangzott tehát a jövőndőlés, de nem tetszett nekik.

22. Ezek után ez a vezér valami kis ajándékot kért Szent Munnutól. A szent ember erre neki adta a tunikáját, amelyet egyetlen éjszaka viselt, és lelkére kötötte a vezérnek: „Nagyon vigyázz erre a tunikára, mert eljön majd a nap, amikor szükség lesz rá, és akkor nagy veszedelemtől szabadít majd meg téged.”

Ezután a vezér egyik fia, Ceallachus világi életet kezdett élni. Ő maga ölte meg Aedh Slane-t, Crimmaill fiát, Cennselach királyának és a laginiumiak királyának a fiát. Crimmaill ugyanis nagy sereget véve maga mellé a fiával és a katonáival együtt körbezárta az említett vezért az Eachtach tóban lévő Barry szigetén. A vezér azonban a lova hátán kijutott a szigetről,

¹⁰⁹ Az óír *ceallach* szó jelentése: „háború, csapás”.

mert Szent Munnu tunikáját viselte, s úgy jutott át a seregen, hogy senki sem látta, mert az Isten kegyelme elrejtette őt Isten emberének tunikája révén. Miután harcosait levágták, nyolcvan előkelőt rabszíjra fűztek. Fiát, Ceallachust is megölték, ahogy azt Isten embere előre megjövendölte, majd ezt követően minden egyes nap megöltek az előkelők közül kettőt-kettőt. Végül a vezért is elfogták, amikor a király seregének nyomába eredt. Szent Munnu ekkor ezt mondta szerzetestársainak: „Föl kell keresnünk a királyt, mert nála tartják fogva bilincsbe verve azt a vezért, aki ezt a helyet nekünk adta, s holnap ki akarja végeztetni a király.” Maga mellé vett hát tizenkét szerzetest, majd Isten embere elment a király táborába. Mikor meghallotta ezt a király, így szólt harcosaihoz: „Vigyétek ki titokban a vezért a táborból, s koncoljátok föl gyorsan, mielőtt ideér hozzánk Munnu.” A szent ember ezután a király színe elé járult, s ezt mondta neki: „Engedd szabadon a vezért, mert ő a barátunk.” A király így válaszolt: „Már megölték.” Isten szentje erre így szólt: „Ez lehetetlen, hiszen sohasem ölik meg.” Azok az emberek ugyanis, akik azt a feladatot kapták, hogy öljék meg, nem voltak képesek kezét emelni rá, és sem a kardjukkal, sem a dárdáikkal nem tudták megsebesíteni. Mikor meghallotta ezt a király, mindenével együtt átadta őt Szent Munnunak. Isten embere pedig békét teremtett köztük, áldást mondott, majd hazatért a lakóhelyére.

23. Az egyik harcos, név szerint Mael Morche, az említett vezér fia, Ceallachus mellett volt, amikor megölték Aedh Slanét, Crimthaind király fiát. A király elfogatta és úgy határozott, hogy végezzék ki. Ő azonban Szent Munnu barátja volt. A király ekkor éppen Liachanus szigetén tartózkodott. Isten embere ezt mondta a testvéreknek: „Menjetek és szabadítsátok ki barátunkat a veszedelemből.” Útnak indult erre öt szerzetes, s megálltak a sziget kikötőjében. Mikor a király értesült minderről, így szólt a katonáihoz: „Vigyétek azt az embert megkötözve a hajóra, s öljétek meg a vízen a szerzetesek szeme láttára.” Mikor kicsit eltávolodtak, egy ponton megfeneklett a hajó, s nem tudott sem

erre, sem arra mozdulni. A harcosok keze pedig hozzáragadt a fegyvereikhez, s így vesztegeltek ott fél napon át. Akkor a király magához hívatta a szerzeteseket, bűnbánatot tartott és sértetlenül átadta nekik azt a harcost.

24. Egyszer egy régóta vérfolyástól szenvedő asszonyt vittek Szent Munnuhoz a monostorba, hogy gyógyítsa meg. A zárándokok előljárója elmesélte Isten emberének, hogy az a kérésük: áldjon meg egy kis vizet az asszonynak. Isten embere erre ezt kérdezte tőle: „Azt szeretnéd, hogy úzzem ki az ördögöt Laginum asszonyaiból?” Ekkor fölkelt a szent, mert félt, hogy a köznép bemocskolja. A zárándokok előljárója pedig titokban magával vitte a miseruháját, ráterítette az asszonyra, mire azonnal elállt a vérfolyása, s Isten emberének kegyelméből meggyógyult, majd épen és egészségesen hazatért a családjával.

25. Isten angyala hetente kétszer meglátogatta Szent Munnut,¹¹⁰ vagyis vasárnap és az ötödik napon.¹¹¹ Történt azonban, hogy az egyik ötödik napon nem jött az angyal egészen a következő vasárnapig. Szent Munnu így fogadta: „Áruld el, ha az én vétkem miatt nem látogattál meg a szokott napon.” Az angyal ezt válaszolta: „Nem a te bűnöd, s nem is az én nemtörődömségem, hogy nem látogattalak meg. Azokban a napokban egy igen kedves vendég érkezett a mennybe, akinek a jötte miatt valamennyi angyal együtt örült és ujjongott azon a héten, s nem jöttek, hogy köszöntsék Hibernia szentjeit.” A szent erre rákérdezett: „Ki volt ő?” Az angyal így felelt: „Molua, Coche fia, Cluain Fertából.” A szent erre ezt mondta: „Teljesen érthető, hiszen ő az egyetlen, aki mielőttünk igaz módon teljesítette az Isten parancsait. Menj hát, majd térj vissza hozzám a válasszal, hogy megtudjam, mi miatt örültek jobban Molua érkezésének, mint hogy a szokott módon elgyere hozzám.” Az angyal ezután újra eljött hozzá és így szólt: „Halld, mi a válasz a kérdésedre. Azért örült annyira a mennyei család Szent Molua

¹¹⁰ Ugyanez a történet olvasható Szent Molua életrajzában. Vö. 53. fejezet.

¹¹¹ Csütörtökön.

érkezésének, mert egyetlen embernek az arca sem pirult el miatta, s a szerzetesei többen vannak, mint a tied, s az Istennek ezeket a szolgálait jámborul és bölcsen vezette, mint bölcs atya a fiait. Te azonban túlságosan keményen pirítasz rá szerzetestársaidra. Nem így kell bánni Isten szolgáláival.” Szent Munnu ekkor így felelt: „Tudom, mit fogok csinálni. Zarándokútra kelek egymagamban, s többé nem feddem túlzottan és nem gyűjtöm magam köré a szerzeteseket.” Az angyal erre ezt válaszolta: „Nem így lesz. De a második ünnepnapon megérintik a tested, s te türelemmel tűröd majd, s amint öröm töltötte be a mennyet Szent Molua érkezésekor, úgy lesz majd a te távozásodkor, a halálod napján is.” S valóban, azon az éjszakán hatalmas fájdalommal járó lepra lepte el Munnut,¹¹² az Isten emberét, s így is maradt huszonnégy éven keresztül. Attól a naptól fogva – amint az eseményt jól ismerők mondják – Isten embere nem súrolta a testét és fürdőben sem mosdott meg, csak évente egyetlen egy alkalommal a Húsvét tiszteletére.

26. Egy alkalommal Hibernia népei nagygyűlést tartottak Albus mezején, mert vita támadt köztük a Húsvét rendje miatt.¹¹³ Lasrianus ugyanis, Leighlinne monostorának apátja, aki alá ezerötszáz szerzetes tartozott, az új szokást védelmezte, amely csak nemrég érkezett Rómából, a többiek azonban a régi szokás mellett kardoskodtak. Szent Munnu ekkor még nem érkezett meg a gyűlésre, ahová mindannyian várták, ő ugyanis a régi számítást védte. Ekkor Suibhne, Donalldus fia,

¹¹² Szent Molua életrajza szerint húsz évig volt leprás Szent Munnu.

¹¹³ Az ír és britanniai kelta monostorokban nem a Róma által addigra már elfogadott alexandriai rendszer szerint számolták ki a Húsvét időpontját, így az Itáliából érkező papok azzal szembesültek, hogy az eltérő számítás az ünnep eltérő időpontban való megünneplését eredményezi. Komoly vita támadt az itáliai gyakorlat és az ír hagyomány követői között, s hosszú időbe telt, mire az ír monostorok is elfogadták a Húsvét megállapításának római módszerét. A kérdéssel a Whitby-ben tartott zsinaton foglalkoztak 664-ben. (Az írek Niszán hónap 14. és 20. napja közé eső vasárnap ülték meg a Húsvét ünnepét, míg a rómaiak 15-e és 21-e közt, ráadásul eltérés volt a tavaszi napéjegyenlőség időpontjában is: az írek március 25-ét, a rómaiak március 21-ét tartották a napéjegyenlőség időpontjának.)

Hua m-[B]archi vidékének a vezére így szólt: „Miért várunk ilyen sokáig egy leprásra?” Lasrianus apát ezt felelte erre: „Vezér, ne beszélj így Szent Munnuról, mert bár a teste nincs itt, de lélekben jelen van. Bizony-bizony, amit fecsegsz róla, ahol most van, ott már hallja, és elégtételt fog venni rajtad az Isten az ő szolgája miatt.” Szent Munnu pedig még azon a napon napnyugta előtt megérkezett a zsinatra, s a szentek mind elébe siettek. Miután Szent Lasrianus és Szent Munnu kölcsönösen üdvözölték egymást, ott volt az említett Suibhne vezér is és áldást kért Szent Munnutól. Isten embere ezt mondta ekkor neki: „Miért kérsz áldást egy leprástól? Bizony mondom neked, amikor gonoszul szóltál rólam, elpirult Krisztus az Atyának a jobbján. Krisztus igaz tagja vagyok, s ő az én főm. Minden, ami árt a tagnak, fáj a fejnek is. Ezért, mielőtt ez a hónap véget ér, rokonaid megölnék téged, lenyakaznak, s fejedet a Berbha folyóba dobják. Azután többé nem kerül elő.” És ez beteljesedett. Testvérének fia ugyanis még abban a hónapban megölte őt a Blathac patak közelében, fejét pedig a Berbha folyóba dobta Isten szentjének jövendölése szerint.

27. Szent Munnu ezután mindenki előtt ezt mondta Lasrianus apátnak: „Itt az idő, hogy befejeződjék a zsinat, hogy mindenki hazatérjen.” A Húsvét időpontja körül vitázókhoz így szólt Szent Munnu: „Tárgyaljuk majd meg rövidesen, de az Isten nevében hozzunk döntést. Három lehetőséget terjesztettek eléd, Lasrianus. Az első: vagy tűzbe kell vetni a két könyvet: a régi rendtartást tartalmazót meg az új rendtartást tartalmazót, hogy lássuk, melyik menekül meg a tűzből. A második: zárjanak be egy házba két szerzetest, egyet tőlem és egyet tőled, majd gyűjtsuk rájuk a házat, s meg fogjuk látni, melyikük menekül ki épségben a tűzből. A harmadik: menjünk el egy már halott igaz szerzetes sírjához, támasszuk föl,¹¹⁴ és ő majd megmondja nekünk, melyik számítás szerint kell megülni ebben az évben a Húsvétot.” Szent

¹¹⁴ A *nekromanteia*, azaz a feltámasztott halott révén való jóslás pogány szokásának továbbélése figyelhető meg a jelenetben.

Lasrianus erre így felelt neki: „Nem élünk az általad javasolt döntési módokkal, mert tudjuk, hogy fáradozásod és szent életed nagyszerűsége miatt, ha azt mondanád, hogy Mairge hegye menjen Albe mezejének helyére, Albe mezeje pedig Mairge hegyének helyére, az Isten azonnal megcselekedné ezt miattad. Akkor ugyanis Albe mezején tanácskoztak, amely fölé Mairge hegye magasodik. Ezután a nép egyetértését fejezte ki a szentekkel, majd valamennyien hazatértek.

28. Élt egy britannus nemzetből való szerzetes Szent Munnu-nál. Külön cellája volt, s úgy élt, mint egy eretnek. Jól értett az asztalosmesterséghez, szekereket és más eszközöket készített a testvéreknek. Egyik nap pirkadatkor Szent Munnu meglátogatta a cellájában. A házban tűz égett, hogy kiszáradjanak a szekérhez való deszkák. A szerzetes térdet hajtott Szent Munnu előtt, majd így szólt: „Atyám, ülj le kicsit a tűz mellé a székre, hogy a lábad átmelegedjék.” Isten embere elfogadta a szíves meghívást, letelepedett a tűz mellé, a szerzetes pedig fogta a saruit, s nedves homokot talált benne. Kivette és belekötötte a kendőjébe, azután ezt kérdezte Isten emberétől: „Áruld el, kérek, atyám, az Isten nevében, mi ez a homok.” A szent ember így felelt neki: „Ígérd meg a hitedre, fiam, hogy senkinek sem árulod el, amíg csak élsz.” Miután ígéretet tett rá, a szent ember ezt mondta neki: „Most bizony éppen az Ígéret földjéről jövök. Velem volt Szent Columba, Szent Brendanus és Szent Cainnicus. Az Isten hatalma vezetett bennünket oda és hozott vissza ide. Onnan hoztam magammal ezt a homokot a temetőbe.” Ez a szerzetes már csak Isten emberének a halála után mesélte el ezt a történetet, és megmutatta a homokot, amelyet aztán elhelyezett a temetőben, ahogy azt a szent ember még életében meghagyta.

29. Szent Munnu monostorának egyik szerzetese, akit Finanusnak hívtak, arra kérte Isten emberét, hogy engedje vissza szülőföldjére, mert szeretné meglátogatni barátait. Isten férfia ezt válaszolta kérésére: „Menj békében. Tudom ugyanis, hogy ez a szándék az Istentől való. De vigyázz, ne igyál mást, míg újra nem köszöntjük egymást, csak vizet.” Isten férfia megáldotta az útra

induló testvér fejét. Miután a szerzetes útra kelt, Szent Munnu eltávozott a mennybe. Amikor a testvér értesült apátja haláláról, elhatározta, hogy csak vizet iszik, míg el nem költözik ebből a világból. Harminc évig élt még, és csak vizet ivott. Egyik nap Mochoemog apát óvatlanul belekortyolt a kupájába, s a kupában lévő víz ízét a legfinomabb bornak érezte, s ezt megmondta a testvérnek. Ekkor a testvér ezt mondta neki: „Atyám, adj nekem isteni útravalót. Három nap múlva elköltözöm ugyanis a mennybe. Szent Munnu szentsége és az Isten nagylelkűsége sok évvel ezelőtt a bor ízét kölcsönözte számomra a víznek, s az Isten megmutatta nekem, hogy amely órában ezt más is megtudja, három napra rá elköltözöm a mennybe.” Miközben hálát adtak az Istennek, valóban így történt.

30. Az egyik egészséges testvérnek ezt mondta egyik nap Szent Munnu: „Íme, itt az idő, hogy elköltözz a mennybe.” Az a testvér pedig harmadnapra elköltözött a mennybe. Akkor Isten férfia így szólt egy igen beteg testvérnek: „Kelj föl, s végezd el annak a munkáját, aki meghalt. Rajta!” Erre ez a testvér tüstént jó erőben és egészségesen szökkent talpra, majd együtt dolgozott a többi testvérrel.

Szent Munnunak olyan isteni adománya volt, hogy előre tudta minden szerzetesének a gondolatát, s mindegyiküknek megmondta, mi nyomja a szívét, s minden szót, amit a testvérek a távollétében beszéltek, tudott, ami miatt hol dicsérte, hol feddte őket, mintha jelen lett volna köztük, s megáldva a gonosz szíveket az Isten kegyelme folytán minden gonosztat elűzött belőlük.

Szent Munnu minden szava és tette telve volt az Isten kegyelmével. Egyik nap pedig, mikor a szent ember már tudta, hogy elérkezett számadásának ideje, magához hívatta a közösséget. Megáldotta őket, s mindannyiuknak isteni parancsokat osztott. Azután magához vette Krisztus testét és véré, majd boldogan lehelte ki lelkét tanítványaitól körülvéve angyalok karai közt október 21-én Krisztus Jézus jelenlétében, aki az Atya Istennel

és a Szentlélekkel együtt él és uralkodik mindörökkön örökké.
Ámen.

[Ha valamelyik zarándokot kemény és hirtelen szóval köszöntötte, sohasem evett addig, míg nyájasan ki nem békítette a zarándokot, miközben ezt mondogatta: „Az elmúlt órában test szerint Tulchanus fia voltam, most azonban lélekben Isten gyermeke vagyok.”]

Tigh Mochua-i (Timahoe-i) Szent Mochua
(560k.–657. december 24.)
(Vita Sancti Mochua abbatis de Te[a]ch Mochua)

TIGH MOCHUA-I (TIMAHOE-I) SZENT MOCHUA (Mo Chua) a Laois megyei Teach Mochua (Timahoe) monostorának alapítója. Életrajza szerint fiatalon harcos volt, majd később, harmincéves korában szerzetes lett. A róla szóló egyik legenda szerint magányosan élt, és magányában három állat volt a társa, egy kakas, egy egér és egy légy. A kakas felébresztette, ha a hajnali imádságot kellett imádkoznia, az egér a fülét rácsálgatta, hogy se éjjel, se nappal nem aludjék többet három óránál, a légy pedig, ha a szent a zsoltárokat olvasta, végigkövette a sorokat, s ha valami miatt Mochua abbahagyta az olvasást, mindaddig, míg a szent vissza nem tért, annál a sornál várakozott a könyvben, ahol Mochua abbahagyta az olvasást. (Ez a vele kapcsolatos legenda nem szerepel latin nyelvű életrajzában.) A róla szóló legendás elbeszélésben különösen feltűnő, hogy két szentet is meggyógyít: az egyikük a gögösen viselkedő Colmanus Elo, a másikuk a Húsvét-számítás körüli vitában hangsúlyos szerepet játszó, előbb az ír-kelta gyakorlat mellett érvelő, majd mégis a római szokást elfogadó Munnu, akit meglehetősen naturalis módon gyógyít ki szimbolikus értelműnek is tekinthető leprájából. A pestisjárvány idején föltehetően komoly szerepet játszott a betegek ápolásában, gyógyításában. Érdekes motívuma életrajzának, hogy társaival csónak helyett – akárha a keleti mesék repülő szőnyege lenne – a köntösén utazik és kel át a vizen. Szent Mochua egykori monostora sokáig virágzott, egészen 1650 éltek benne szerzetesek. Ma a monostorból a körtorony áll, de a többi épületnek csak a romjai láthatók. (Szent Mochua azonosítását megnehezíti, hogy ötvennyolc ír szentet hívtak Mochuának.) Ünnepe napja december 24.

1. származása, ifjúkora – 2. Szent Colmanus Elo gögje – 3. meggyógyítja Szent Colmanus Elót – 4. az égből kap tüzet – 5. Szent Munnu leprája – 6. meggyógyítja Szent Munnut – 7. szarvas segít neki – 8. templomépítés – 9. köntöse csónakul szolgál – 10. föltámasztja a szarvasokat – 11. az általa emelt templomok számbavétele – 12. halála.

1. Előkelő nemzetségből származott Mochua, Lonanus fia, aki a connaciai Lugne vidékéről való volt. Ifjúkorában harcosként

küzdött, s mindig győzelmet aratott ellenfelein. Harminc évig élt világi életet, mielőtt Krisztus katonájaként szolgálni kezdett volna. Amikor azonban betöltötte harmincadik életévét, isteni sugallat figyelmeztette és átdöfte őt az istenfélelem lándzsája: Krisztus hitére tért, szerzetes lett és papi öltözetet öltött magára. Anyai nagybátyja vidéki tanyát ajándékozott neki. Szent Mochua minden javával együtt fölgyújtotta ezt a tanyát, nehogy bármi is Krisztus szolgájának a birtokában maradjon a bűnös ajándékából és vagyonából. Ezután Isten embere isteni előrelátásból elment arra a helyre, ahol ma *Teach Mochua*, tudniillik az ő legfőbb székhelye áll. Ezt a helyet az Isten nevében építette föl, és sok csodával és csodálatos jellel ékesítette.

Hogyan adta vissza Szent Colmanusnak régi bölcsességét

2. Ünnepestől módon emlékeznek meg ennek a szent embernek a csodái közt arról, amely most következik. Egy nemes és bölcs pap, akinek Colmanus Elo volt a neve, mikor az egyik alkalommal körbejárta a celláját *Gleann Usseu*-nál, ahogy saját helyzetére, teste szépségére és mély bölcsességére gondolt, fölfuvalkodott a gőg lelkétől és önmagáról világi dolgokat kezdett forgatni elméjében. Miután pedig ily gőgösen letelepedett a fekhelyére, minden tudományát elfelejtette, mintha egyáltalán nem tudott volna semmit sem korábban. Teljesen elámult ezen, s miközben rettenetesen csodálkozott azon, ami történt, a következő éjjel böjtölt és könyörögve kérte az Istent, hogy méltóztassék megszabadítani őt a tudatlanság lelkétől és adja vissza neki régi bölcsességét. Ekkor álmában angyal jelent meg neki és így szólt hozzá: „Miért böjtölsz, Colmanus? Mit kérsz, mit adjon neked az Isten?” Colmanus így felelt erre: „Azt kérem, adja vissza az Isten bölcsességemet, amelynek birtokában voltam.” Az angyal erre ezt mondta: „Megkapod, amit kérsz.” Colmanus pedig így folytatta: „Kit bízott meg azzal az Istennel, hogy gondoskodik rólam?” Az angyal erre ezt válaszolta: „Menj

el Szent Mochuához, aki majd megszabadít téged lelked gőgjétől és tudatlanságától.”

3. Colmanus tizenöt másik tiszteletreméltó pap társaságában útnak indult és el is ment egyenesen Isten emberének cellájához. Szent Mochuát a házon kívül találta, amint parasztruhába öltözve éppen rózsét cipelt a vállán. Mikor megpillantotta Szent Colmanust, szívélyesen köszöntötte. Majd, hogy kölcsönösen üdvözölték egymást, hirtelen egy kismadár röppent a rőzseköteg tetejére és úgy csicsgergett, mintha éneket dalolna. Ennek hallatán Szent Mochua megkérdezte Colmanust, tudja-e, mit dalolt a madárka. Colmanus bevallotta, hogy nem tudja. Szent Mochua erre így folytatta: „Meglepő, amit mondasz, hiszen én, aki nem ismerem a Szentírást, értem, mit dalolt.” Azután még hozzáfűzte: „Ezt mondta a madárka: »Egyetlen ige sem ragadt meg a lelkedben abból a bölcsességből, amelynek a birtokában voltál.«” Válaszul ezt motyogta Colmanus: „Bevallom, hogy semmit sem tudok, és azért küldött hozzád az Isten, hogy meggyógyíts.” Szent Mochua így felelt erre: „Távozzék belőled a tisztátalan lélek, amely benned lakik. Engedélyt kapott ugyanis arra, hogy egy darab ideig benned lakjék.” Amint pedig elhangzott Isten emberének parancsa, azonnal elhagyta az ördög Colmanust, aki teljesen visszanyerte régi bölcsességét. Amint ugyanis fölismerte elbizakodottsága vétkét és a kegyelem fénye megvilágosította szívét, a sötétség fejedelme hanyatt-homlok menekült tőle.

4. E csoda után Szent Mochua Colmanust és kísérőit a cellájához kalauzolta, majd meghagyta társainak, hogy hozzanak tüzet a fürdőmedencéhez. Szent Colmanus paptársai közül erre az egyik megjegyezte: „Nem szoktunk evilági tűznél melegedni, és a fürdővizünket sem szoktuk megmelegíteni.” Ennek hallatán Szent Mochua az ég felé emelte kezét és az égből kért tüzet. Fohásza pedig meghallgatásra talált. Tüzes kő hullott ugyanis az égből a ház tetején át¹¹⁵ oda, ahol a tűzhely állt, amelyből azután hatalmas tüzet lehetett szítani a testvérek szükséglete szerint.

¹¹⁵ Alighanem a kéményen keresztül.

[Hogyan gyógyította ki Szent Munnut a leprából]

5. Történt egy alkalommal,¹¹⁶ hogy a szent embert, akit Munnu-nak hívtak, miközben három napig ki sem mozdult a cellájából, mindennap angyali látomás látogatta meg, most azonban három napig egyetlen alkalommal sem látogatta meg az angyali látomása. Mikor az Úr angyala három nappal később újra megjelent Isten emberének, Munnu rákérdezett, hogy miért nem jött olyan sokáig. Erre így válaszolt az angyal: „A szent égilakók gyűlést és közös tanácskozást tartottak, mert egy szent embernek, Molu-ának várták a lelkét, akinek lelke már elhagyta a testét. Ez volt az oka késlekedésemnek, emiatt nem látogattalak meg időben.” Szent Munnu ezután számonkérte az angyalt: „Milyen erények tekintetében múlta fölül ennek az embernek az élete az enyémet, hogy rólam így megfélemlítettél, de róla meg nem félelgettél el?” Az angyal ezt válaszolta: „Olyasmit cselekedett, amíg élt, amit te nem teszel. Amíg ugyanis a földön élt, senkit sem gyalázott a jelenlétében, és sohasem rágalmazott senkit a háta mögött. Ráadásul az Isten akarata szerint cselekedett mindig, akár derült volt az idő, akár túlságosan viharos, ugyanazzal a lélekkel tűrte és fogadta. Te gőgös vagy, s azt akarja a te Urad, Istened, hogy légy alázas.” Szent Munnu erre így felelt: „Örömmel teljesítem a kívánságát, ha az Istenem azt adja nekem, amit választok.” Az angyal így válaszolt: „Megkapod, amit az Istentől kérsz.” Erre így folytatta Munnu: „A testi nyavalyák közül a leprát választom.” Szent Munnu erre leprás lett az angyal szavai szerint, és hét esztendőn át viselte ezt a leprát.¹¹⁷

6. Miután nagy lelki türelemmel hét esztendőn át tűrte a leprát, íme, visszatért hozzá ugyanaz az angyal és e szavakkal vigasztalta az Isten emberét: „Mivel egészen eddig türelemmel viselted betegségedet, ezért a te Istened most megengedi neked,

¹¹⁶ Szent Munnu leprájának történetével kapcsolatban lásd a szent életrajzát: 25. fejezet.

¹¹⁷ Szent Munnu leprájáról más szentéletrajzok is említést tesznek, de azokban hús, illetve huszonnégy évig leprás a szent.

hogy szenvedéseidnek vége szakadjon és megtisztulj a leprától.” Szent Munnu erre így felelt neki: „Kinek a vállára helyezte az Úr annak a gondját, hogy visszanyerjem egészségemet?” Az angyal ezt válaszolta: „Szent Mochuára.” Ennek hallatán Szent Munnu fölkerekedett és sietve elment Isten emberének cellájához. Megérkezett Szent Mochua lakhelyéhez, majd belépett a házba. Bement tehát a házba, de senkit sem talált odabent. Látott viszont egy csupasz fekhelyet, és miután egy bőrdarabra is ráakadt, ezt maga alá tette és leheveredett rá. Majd a férgek, amelyek a testéből a padlón át masíroztak, marékba gyűjtötte, s visszatette őket oda, ahonnan előjöttek.

Mivel Szent Mochua éppen távol volt akkor, mikor a Lélek mindezt föltárta neki, visszasietett a cellájához. Észrevette az angyali segítséget, a kocsit, amelyben Isten embere ült, s mikor észrevette a szolgát, aki a nyomában követte, azonnal előre küldte, hogy nézze meg, ki van odabent a cellájában. Belépve megpillantotta a leprás kopasz embert, akinek kelésekkel borított teste rettenetes látványt nyújtott. Erre a szolga a rettenettől megnémult és elámult, majd kimenekült a cellából, s részletesen beszámolva hírül adta Szent Mochuának, kit látott a házban. Amint meghallotta Isten embere a bentlévőről adott leírást, rájött, hogy Szent Munnu az. Erre így szólt: „Bizony Isten vértanúja, Munnu ő, akit azért küldött hozzám az Isten, hogy kigyógyítsam a leprából.” Bement ekkor a cellába és átölelte Isten emberét, majd feje búbjától végignyalva őt a nyelvével, visszaadta neki egészségét. S ami még nehezebb volt a többinél: szent ajkával háromszor egymás után kiszívta az orrát és három különféle váladékot szívott ki belőle. Azt gondolom, hogy kettőjük érdemei miatt ez a három különféle váladék három igen finom aranytalentummá változott, melyeket azután fiókjába rejtett, mint három aranyalmát. Miután ilyen csodálatos módon meggyógyult Isten embere, Munnu, az Isten dicséretével az ajkán visszatért cellájához.

7. Miután pedig Szent Munnu már kigyógyult a leprából, ahogy az út feléig elért, a kocsiját húzó egyik lovának eltört

a lába. Amint Szent Mochua észrevette ezt, a közeli erdőből egy szarvast hívott oda, amely vonakodás nélkül engedte magát befogni a kocsiba, hogy a szelíd ló feladatát elvégezze, Isten embere, Munnu pedig szerencsésen hazatért.

*Hogyan parancsolt Szent Mochua másfél évre derús időjárást
a templomát építő Szent Kyennanus számára*

8. Időközben Szent Kyennanus lobogó lélekkel kőtemplomot kezdett építeni az Úrnak (azelőtt nem volt szokás kőtemplomot építeni Hiberniában). Történt ugyanekkor, hogy a munka valamilyen oknál fogva akadozni kezdett és meg-megállt, a kőművesek és munkások azt mondták ugyanis, hogy ha eső vagy víz folyik a két domb közé, akkor abbahagyják a munkát. Amikor ez a fülébe jutott, Szent Kyennanus fölkereste Hibernia minden egyes szent férfinát és szent asszonyát, s arra kérte őket, könyörögjenek derús időért az ő érdekében, hogy befejezhessék az építkezést. Mindegyiküktől kapott is valamennyi derús időt: az egyikőtől egy hetet, a másiktól egy hónapot, a harmadiktól pedig három hónapot, de mivel még mindig egy évre volt szüksége a munka befejezéséhez, az egyik éjszaka Isten embere böjtölve arra kérte az Istent, hogy nyilatkoztassa ki neki, melyik szenthez kell fordulnia, hogy azt az egy évet megkapja. Erre ő, aki kinyilatkoztatja a titkokat, tudatta vele, hogy a kérése teljesítése végett siessen Szent Mochua cellájához, amelyet „Mochua házá”-nak¹¹⁸ is hívnak. Amikor tizenöt klerikus társaságában odaért, tisztelettel fogadták, s megkapta, amit kért. Miközben ugyanis Szent Mochua imádkozott és böjtölt, az égi adományozó jóvoltából másfél év derús időt kapott a munka befejezéséhez. Az ajándék után Szent Mochua arra kérte Kyennanust, hogy ha elkészült majd a munkával, tudósítsa őt, hogy ő is eljöhessen a templom felszentelésére s hogy az avatáskor ő is virraszthasson majd az első éjszaka.

¹¹⁸ Írül: Teach Mochua.

Hogyan ment át tizenöt pap az ő köntösében a mély folyón

9. Ezen események után Szent Mochua elvezette Szent Kyennanust a társaival együtt ahhoz a folyóhoz, amelyet *Lyn Corchaygi*-nak hívnak, és amely időnként nagyon sebes sodrású. Mikor a papok meglátták a sebesen vágató, mély folyót, úgy ítélték meg, hogy csónak nélkül lehetetlen átkelni rajta. Erre Szent Mochua a köntösét a folyó fölé kanyarította annak az erejével, aki Illés köntösével kiszárította a Jordánt,¹¹⁹ s abban Szent Kyennanus és tizenöt tanítványa úgy keltek át a folyón, mintha a legbiztonságosabb csónakban keltek volna át rajta. Míg tehát Szent Kyennanus és társai a cellájukhoz siettek, Szent Mochua szeretetének széles köntöse nem gyűrődött meg, s úgy tért vissza hozzá, hogy vizes sem lett.

Hogyan támasztott föl tíz szarvast

10. Miután befejeződött Szent Kyennanusnál a munka, hírnököt küldött Szent Mochuához, hogy ígérete szerint jöjjön el a templom fölszentelésére. Miután értesült a hírről, a szent ember útra kelt, és átkelve a hegyen, amelynek Mairge a neve, magával hajtott tizenkét szarvast. Ott találta őket, s olyanok voltak, mintha háziasítva lettek volna. Megpakolta őket fával, majd így vezette őket Szent Kyennanus templomáig. Miután lerakodták a fát a szarvasok hátáról, Isten embere meghagyta, hogy hozzanak vizet is a hátukon, hogy azután megfőzhessek a húsukat. És ez így is történt. Szent Mochua ezek után utasítást adott, hogy öljék le a tizenkét szarvast, csontjaikat pedig őrizték meg másnapig. Miután a nagy tömeg szegény és mindenki, aki csak ott volt, jóllakott Szent Mochua csodálatos vadászatának köszönhetően, másnap összegyűjtötték és Isten színe elé vitték a szarvasok csontjait. Szent Mochua ekkor annak az erejével, aki már a romlásnak indult Lázárt¹²⁰ is egyetlen igével visszaszólította az életbe, megparancsolta nekik, hogy támadjanak föl

¹¹⁹ Vö. 2Kir 2,13–14. ¹²⁰ Vö. Jn 11.

eredeti alakjukban. Erre a szikkadt csontokat azon nyomban hús és bőr vonja be, majd belelegzik az életet adó lelket, és korábbi eleven mozgásukkal kinyújtóztatják tagjaikat. Miután mindez megtörtént a mindenható Isten dicsérete közepette, és a templomot is fölszentelték, Szent Mochua ezekkel a csodálatos módon föltámasztott szarvasokkal együtt visszatért a hegyekbe, s ugyanazon a helyen, ahol befogta a szarvasokat, szabadon engedte őket, majd visszatért a cellájába. Ez a tizenkét szarvas, ahogy többen mesélik, olykor még most is föl-föltűnik azon a hegyen.

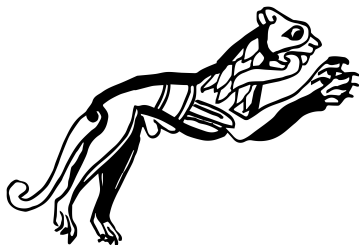
Azoknak a templomoknak a számáról, amelyeket ez a szent ember épített, s arról, hogyan hagyta hátra az említett templomot az őt zaklató pogányok miatt

11. Krisztus szent hitvallója, Mochua pedig ott maradt rendíthetetlenül az említett templomnál, amelyet *Teach Mochua*-nak hívnak, miután harminc templomot emelt Hiberniában és Scotiában, valamint százhusz cellát épített. Mivel a földi dicsőség és a barátok sűrű látogatása nem hagyott nyugtot neki, ezért azt gondolva, hogy ha nem hagyja el a földi dicsőséget, akkor nem lehet részes a mennyei dicsőségben, magányra vágyva Szent Patricius székhelye felé fordulva észak felé indult. Sok vidéket bejárt, és meg is állapodott volna ezeken a helyeken, ha az Isten megengedte volna neki. Legvégül az Isten rendelkezése az ergallumiak vidékére érkezett.

Hogyan épített templomot Dayrinnyben

12. Miután bejárta ezt a vidéket, Isten rendelkezéséből arra a helyre érkezett, amelyet *Dayrinny*s-nek hívnak. Mikor az idős zárándok megcsörgette ezen a helyen a harangot, amelyet a kezében tartott, a kis harang nyelve váratlanul a földre hullott. Ennek láttán igen elszomorodott Isten embere, mivel az a hely jó meredek hegyoldalra terült el és szinte lakhatatlan volt. Vigasztalására azonban angyal küldött az Úr, aki így szólt hozzá:

„A te Urad, Istened megmondta, hogy ezen a helyen fogsz lakni és itt építesz templomot.” Miután az isteni parancs minden tekintetben megerősítette, letelepedett ezen a helyen, majd templomot emelt ott az Úr nevében, és ezt a templomot sok csodával ékesítette életében és halálában. Harminc évig élt ezen a helyen, majd életének kilencvenedik esztendejében, december 24-én, boldogan elszenderült. Ezt a mi Urunk, Jézus Krisztus adta meg neki, akié a dicsőség és a hatalom mindörökkön örökké. Ámen.

*Szent Aedus püspök és hitvalló (†589. november 10.)
(Vita Sancti Aedi episcopi filii Bricc)*

SZENT ÁED MAC BRICC (Aedus, Aedh(an), Saint Aedh, Saint Hugh of Rahugh) az Offaly megyében fekvő Ráith Aeda Meic Bric (Rahugh) monostorának alapító apátja. Szülei egymással sokszor hadakozó törzshöz tartoztak, így Szent Aedus első jelentős tetteként tartják számon, hogy a két rivális nemzetséget összebekötötte. Először világi életre vágyott, Szent Ilundus (Illann) püspök azonban meggyőzte, hogy mondjon le a neki járó örökségrésről, emiatt ne hadakozzék a fivéreivel, és engedje el a túsul ejtett leányt. Életrajza valószínűleg a 8–9. században készült. Ez az írás sokat kölcsönöz ugyan Szent Adamnán Columba-életrajzából, föltűnő vonása, hogy Szent Aedus püspök többször siet segítségére a szükségét szenvedő szerzetesnőknek, illetve több olyan csodálatos tette is van, amelyben asszonyt vagy fiatal lányt szabadít meg, de ez a megszabadító képesség nemcsak fogság, hanem fájdalom esetén is hatékony, sőt még az evilági életből való megszabadításra is érvényes. Később közbenjárását gyakorta hívták segítségül fejfájás esetén. Ünnepe napja január 4-c.

1. származása, születése – 2. találkozik Szent Brendanusszal és Szent Cainnicusszal – 3. Szent Ilundus tanítványa lesz – 4. hazatérve monostort alapít – 5. kieszközli a békét szülei törzsei közt – 6. püspökké szentelik – 7. feltámasztott barátja a halált választja – 8. a vizet borrá változtatja – 9. a szétszéledt állatokat összereli – 10. elajándékozza két lovát – 11. a szűz beismeri vétkét – 12. föltámaszt három lefejezett embert – 13. önfeláldozó gyógyítás – 14. a királynénak megjöendő fia születését – 15. megsegíti a szükségét szenvedő szüzeket – 16. mennyei elragadtatás – 17. szerzetessé teszi a kegyetlen harcost – 18. arrább tesz egy sziklatömböt – 19. áttelepíti a tavat – 20. a felsült druida – 21. megfélekez a fosztogatókat – 22. segít a kétségbeesetteken – 23. megmenti a fogságba vetett fiút – 24. az átok hiábavalósága – 25. kiszabadít egy asszonyt a fogságból – 26. megmutatja a harcosnak a démonokat – 27. meggyógyítja a vak fejedelmet – 28. kiszabadít egy fiatal lányt – 29. a gonoszok megbüntetése – 30. a hiú asszonyok büntetése – 31. nem eszik húst – 32. a kenyér csodája – 33. arrább rak egy hatalmas farönköt – 34. monostort épít – 35. az ártalmas víznyelő – 36. magával visz a mennybe egy bűnöst.

1. Szent Aedus püspök, Bricht fia, Hibernia egyik nemes családjából, azaz Cuind Ceteathaidh törzséből származott, aki nagy békében és hatalmas termékenységben húsz éven át uralkodott Hibernián Temoriában. Aedus püspök anyja pedig Mumeniából, vagyis Muscraighe Tire vidékéről származott, amely már akkor is igen nemes volt. Amikor már közelgett Szent Aedus születésének ideje, egy jövendőmondó érkezett a házukhoz, és ezt mondta nekik: „Ennek a háznak az asszonya gyermeket vár. Eljött az ideje, hogy megszüljön. Ha tehát a gyermek, akit méhében hord, holnap a reggeli órában megszületik, nagy lesz az Isten és az emberek előtt, a mennyben és a földön, és ennek a gyermeknek a neve és emlékezete egész Hiberniában mindörökké megmarad.”

Meghallotta ezt egy szolgálóleány, majd ment azonnal és továbbadta úrnőjének, aki éppen elkezdett vajúdni. Erre így szólt az asszony: „Bizony, csak az oldalamon át, de addig meg nem szüli a méhem, míg el nem jön az az óra.” Erre leült egy kőre, s ott maradt ülve egészen a reggeli óráig túrva a vajúadás fájdalmait. És ezt a nagy csodát cselekedte az Isten Szent Aedus születésekor. Mert miután anyja megszülte a reggeli órán, a gyermek feje a kőhöz ért, mire azon egy fejhez hasonló mélyedés keletkezett. Ez a kő, rajta a mélyedéssel, a mai napig megvan, s a benne lévő víz meggyógyítja a hívők minden betegségét.

Miután megkeresztelték, Szent Aedus Mumeniában, anyjának vidékén élt, s gyermekségétől fogva egészen felnőttkoráig világi öltözetet hordott, szülei ugyanis azt szerették volna, ha egész életében világi életet él. A gyermek Szent Aedus azonban a benne lévő isteni kegyelem sugallatára tisztán őrizte magát és távol tartotta testét és lelkét a tiltott világi cselekedetektől.

2. Egy nap a még gyermek Szent Aedus egyedül sétálgatott [egy kondát keresve az erdőben], amikor egy rejtett és távoli szigeten, egy kis kunyhóban két idős szent apátot talált, byrrai Brendanust és Cainnicust, amint a fák árnyékában az evangéliumot olvasták. Miközben beszélgettek, megpillantották a szentek a feléjük közeledő fiút. Amint meglátta őt Szent Brendanus, fölkelte, elibe ment, s örömmel fogadta. Szent Cainnicus azon-

ban ráripakodott Szent Brendanusra, amiért egy ismeretlen fiú közeledtére fölpattant. Szent Brendanus erre ezt mondta neki: „Hát te nem látod, Cainnicus, amit én látok? Nem látod, ki van vele?” Szent Cainnicus ezt felelte: „Én bizony senkit sem látok vele.” Brendanus erre így folytatta: „Lám, eltöltötte őt a Szentlélek kegyelme, s minden oldalról angyalok serege kíséri. Noha ma még világi gyermek, mégis szent püspök és az egyház nagy oszlopa lesz.” Ezután a szentek és a még gyermek Szent Aedus megáldották egymást, ő pedig nagy örömmel tért haza tőlük.

3. Szent Aedust gyermekkorában semmilyen tanár sem tanította a szabad emberhez illő dolgokra, nem tanult írni, s nem nevelték az egyházi szabályokra sem, hiszen egészen ifjúkoráig, ahogy korábban elmondtuk, az Isten kegyelméből testben és lélekben romlatlanul egyszerű emberek közt nevelkedett Mumeniában. Amikor pedig felseledült, elindult hazájába, Midhe vidékére, hogy megkapja atyai örökségét. Testvérei azonban semmilyen részt nem adtak neki, mert atyjuk halála után rögtön szétoztották egymást között, míg ő gyermekként idegenben tartózkodott. Ez azonban nem tetszett a rokonoknak. Látva mindezt az ifjú Szent Aedus elrabolta egy előkelő ember lányát és magával vitte Mumeniába, hogy e gazsággal megsértett fivérei a lányért cserébe kiadják neki örökségét. Miután elragadta a lányt, Aedus annak az Ilundusnak, a szent püspöknek monostorába ment a kíséretével, aki odahagyva a világot szerzeteseket igazgatott. Amikor meglátta Szent Ilundus püspök atya odakint Aedust, távol a többiektől, s hogy az Isten angyalai vannak vele, így szólt egyik tanítványához: „Menj, és mondd meg annak az ifjúnak, aki félrehúzódott az úton, hogy jöjjön ide hozzám egy kicsit.” Mikor meghallotta Szent Aedus az Isten szentjének hírnökét, alázatosan a püspök elé járult. A püspök ekkor ezt mondta neki: „Miért keresed erőszakkal földi atyád örökségét, fiam? Íme, van neked atyád, akinek öröksége a menny és a föld. Engedd hát vissza szabadon ezt a lányt a szüleihez, nyakadat pedig hajtsd Krisztus igájába.” Így válaszolt erre Szent Aedus:

„Bármit mondasz is nekem, atyám, kész vagyok teljesíteni.” Erre hazaengedte a leányt, s mindent, amije csak volt Szent Aedusnak ezen a világon, azt önként mind odahagyta, s ott maradt Szent Ilundusszal a monostorban. Engedelmeskedett minden parancsának, s az olvasást és a Szentírást folyamatosan tanulta nála.

4. Egyik nap szent mestere így szólt Szent Aedushoz: „Fiam, mivel a testvérek mással vannak elfoglalva, gyere szántani hozzánk ezekben a napokban.” A gyermek Szent Aedus ezt válaszolta: „Engedelmeskedem minden parancsodnak.”

Egyik nap egy ember jött hozzá azzal a panaszával, hogy egyik ökre elpusztult szántás közben. Ekkor Szent Aedus, megszánva a szerencsétlent, így szólt az eke előtt haladó fiúhoz: „Állj meg, testvérem.”

Míg ő várt, a jámbor Aedus eloldozta az ökröt az ekéjétől, s odaadta a rászorulóknak. Ezután már három ökörről szántott, az ökör pedig az egyik oldalon tartotta az igát, míg a másik oldalon az isteni hatalom tartotta meg azt csodálatosan, és így vonta. Hasonló módon adta oda Szent Aedus egy másik rászorulóknak az ekevasát, s ő maga ezután ekevas nélkül kezdett szántani, de az isteni hatalom fölhasította előtte a földet.

Mikor látta Szent Ilundus püspök ezeket a tanítványa, vagyis Szent Aedus által művelt hatalmas csodatetteket, így szólt hozzá: „Fiam, nagy csodákat cselekszel. Mesternek kell emiatt lenned, és nem tanítványnak. Menj hát anyád földjére, és építs ott Krisztus tiszteletében egy cellát.” Szent Aedus így felelt: „Meg kell tennem, atyám, bármit parancsolsz is.” Ekkor Szent Aedus néhány mellé adott tanítvánnyal együtt útnak indult és monostort alapított, amelyet Enach Midbreuin-nek hívnak. Itt maradt hosszú időn át, és nagy jeleket cselekedett.

5. Egyszer Mumenia királya hatalmas sereget gyűjtött, mert Neill törzsének vidékét országához szerette volna csatolni. Mikor meghallotta ezt Neill törzsének királya, nagyon megrettent. Ő is sereget gyűjtött, s követséget küldött Szent Aedushoz, hogy kérjen békét arra az évre az anyai és az atyai törzsek közt. Ahogy

elindult Szent Aedus a mumeniaiak táborába, kocsijának egyik kereke kitörött a széles úton. A kocsi azonban akadály nélkül futott a másik kerekén Isten szentje alatt az Isten segítségére támaszkodva. Mikor látta ezt a tömeg, dicsőséggel és tisztelettel fogadták Isten szentjét, a békét azonban nem sikerült kieszközölnie a királynál. Miután dolgvégezetlenül elindult Szent Aedus a királytól, azon nyomban meghalt a király kedves tanácsnoka, a föld pedig elnyelte két lovát. Félelem reszkettette meg ekkor a királyt, visszahívatta Szent Aedust, majd elébe menve a szentnek háromszor vetette magát a földre Isten férfijának lábához. Ekkor a szent férfi ezt mondta a királynak: „Három király származik majd tőled.” A király erre ezt felelte neki: „Atyám, béke lesz ebben az évben.” „Mindig béke lesz, mert a hatalmad nem nő tovább” – válaszolta a szent.

Ekkor a király és a nép kérésére Szent Aedus föltámasztotta a tanácsnokot és az egyik lovat, a másik lovat azonban a földben hagyta. A helyet víz töltötte meg, amelyet írül Loch Gabrenak neveznek, ami latinul azt jelenti: „a ló tava”. Akkor sokan magasztalták Szent Aedus miatt Krisztus nevét.

6. Ezek után az igen szentséges Aedust Mídhé vidékére hívták, vagyis vissza a hazájába, és püspökké szentelték. Megfordult azonban olykor Mumeniában is, s mindkét területen cellákat és monostorokat épített.

Egy napon a szent püspöknek sok aratója volt, amikor hatalmas eső zúdult a földre. Szent Aedus kalászaira azonban egyetlen esőcsepp sem hullott, és látszott, hogy az esőcseppek erre és arra szóródva elkerülik a kalászokat, mintha félnének tőlük. Mikor látták ezt a csodát, Aedusszal együtt magasztalták Krisztus kegyelmét.

7. Élt egy gazdag ember Mumeniában, aki kedves barátja volt a szent püspöknek, és sok adományt és földet adott neki. Kérésére a szent főpap, Aedus megígérte neki, hogy áldozatot mutat be, amikor közeleg majd életének utolsó órája. Ez a gazdag ember azonban meghalt, Szent Aedus pedig ekkor éppen messze távol volt tőle. Mikor azonban meglátta ezt lelkében

Aedus, gyorsan elindult hozzá, szolgáját pedig e szavakkal küldte előre: „Siess gyorsan a halotthoz, és kérdezd meg tőle a fülébe súgva, hogy én menjek-e őhozzá, vagy ő jön énhozzám?”

Ekkor a halott a főpap hírnökének szavára egészségesen föl-kelt, keresztet vetett, majd elébe ment Szent Aedus püspöknek, aki így szólt hozzá: „Szeretnél még élni, vagy most mennél a mennybe?” Ő azt választotta, hogy a mennybe távozik. Magához vette tehát Szent Aedus püspök kezéből a szent ostyát, majd békében elszenderült.

8. Egyszer, mikor Szent Aedus püspök meglátogatta celláiknál a szent szüzeket, nagy örömmel fogadták. Ezek a szüzek asztalt terítettek a szent püspöknek, de semmilyen módon sem tudtak neki más italt keríteni, mint vizet. Ezt mondta ekkor nekik a főpap: „Hozzatok nekünk tiszta forrásból vizet.” Szent Aedus ekkor megáldotta a vizet, mely édes és erős borrá változott. A szent főpap hálát adott és azzal a borral szomját oltotta kíséretének és a szent szüzek is így tettek. Az Isten kegyelme háromszor változtatta borrá a vizet Szent Aedus révén.

9. Egyszer egy ember sok állatot terelt maga előtt az úton, az állatok azonban valami miatt megzavarodva elszaladtak tőle, ő pedig nem volt képes újra egybeterelni őket. Keservesen sírt, mikor egyszer csak a jámbor Aedus püspök közeledett felé az úton. Erre ez az ember könnyek közt így szólt hozzá: „Püspök úr, minden ok nélkül elvesztettem az állataimat.” Ekkor Szent Aedus püspök megszánta, földre ereszkedett és az Istenhez fohászkodott. Erre ennek az embernek a jószágai minden irányból visszatértek hozzá, s nem hiányzott egy sem. Ezután ez az ember áldotta a szent püspököt, majd megszélídült jószágaival folytatta útját.

10. Egyszer, mikor úton volt Szent Aedus püspök, két leprásba botlott, s mivel alamizsnát kértek, nekik adta a szekérébe fogott két lovát. Mikor tanítványai emiatt szemrehányást tettek a püspöknek, ezt mondta nekik: „Itt várjuk meg azokat a férfiakat, akik messze mögöttem jönnek, s két jó lovat hoznak nekem.”

Azok az emberek pedig lovakat adtak a szent püspöknek, csodálták szeretetét és jövőbelátó képességét, és halát adtak Krisztusnak.

11. Amikor szent szüzek Druim Ard-nak nevezett monostorába érkezett a szent püspök, azok nagy örömmel fogadták. Ahogy rájuk nézett Isten férfia, tudta, hogy egyikük éppen bűnbe esett. Az pedig tudva, hogy a szent püspök ismeri vétkét, a többiek színe előtt megvallotta bűnét, és bűnbánatot tartott.

12. Történt, hogy útonállók három embert fejeztek le azon az úton, amelyen aznap Szent Aedus püspök is haladt. Az útonállók azonban isteni rendelésből mozdulatlanok maradtak, s nem tudtak továbbállni, míg a szent püspök oda nem ért. Ekkor megfeddte őket a szent főpap, azok pedig teljes szívükből bűnbánatot tartottak, mire Isten férfia feloldozta őket.

A szent férfi aztán le akarta mosni a meggyilkoltak fejéről a vérüket, de nem talált vizet a közelben. Ekkor megáldotta a föld felszínét: tiszta forrásvíz fakadt, amely egészen a mai napig megvan. A szentséges Aedus püspök pedig visszaillesztette a testre a levágott fejeket, majd fennhangon így szólt: „A mi Urunk, Jézus Krisztus nevében keljetek csak föl.”

A püspök szavára pedig boldogan és egészségen fölkeltek, és áldották Krisztust és főpajukat.

13. Szörnyű fejfájástól gyötört ember jött egyszer Szent Aedushoz és így kérlete: „Isten szentje, szörnyű fejfájás gyötör, könyörögj értem.” A főpap ezt felelte neki: „Semmiképpen sem múlik el ez a fájdalom, csak ha átvállalom. De nagy jutalmad lesz, ha türelmesen viseled.” Az ember ezt válaszolta: „Uram, a fájdalom meghaladja erőimet.” Szent Aedus így folytatta: „Fejfájásod költözzék az én fejembe, ember.” Erre a fájdalom azonnal átköltözött a szent főpap fejébe, az az ember pedig, miután köszönetet mondott, egészségesen eltávozott.

Krisztus szolgálja magára vállalta tehát egy másik ember fájdalmát, hogy segítsen felebarátján, s hogy vértanúságot szenvedjen Krisztusért. Ezért aztán sokan, ha Szent Aedus nevét hívják, kigyógyulnak a fejfájásból, ahogyan ez a példa is bizonyítja.

Történt, hogy egy szent szűznek rettenetesen fájt a feje. Segítségül hívta Szent Aedus nevét, bár távol volt tőle. Erre rögtön elmúlt a fejfájása, és nem is fájt neki soha többé egész életében.

14. Temoria királyának, azaz Diarmadának, Cearbaill fiának hitvese, Mugain, aki Mumeniából származott, meddő volt, és nem volt gyermeke. Azt kérte egyszer Szent Aedustól, hogy fia szülessék. A szent ezt felelte neki: „Királyné, születik majd fiad, aki dicsőséges király lesz.” És szült is egy fiút, azaz Aedh Slane-t, aki Temoria nagy királya volt. Ő Szent Aedus püspök imájára született.

15. Elment egyszer Aedus püspök azokhoz a szent szüzekhez, akik Szent Kyaranus apát oltalma alatt éltek. Ezek a szüzek ebédet készítettek Szent Kyaranusnak, amelyet aztán Szent Aedus püspököknek tálaltak föl. Mivel a püspök tudta, hogy a szüzek szükségben élnek, mikor Kyaranus apát már közeledett, így fordult hozzájuk: „Tegyétek úgy az ételtartó edényt és a poharat, ahogy azelőtt volt, és mindkettő újra telelesz.”

Így is lelték őket. Azt az ebédet pedig, amelyet az Isten újra odaadott Szent Aedus kegyelme révén, a boldog szüzek felszolgálták Szent Kyaranus apátnak.

16. Egy másik alkalommal Szent Aedus atya más szüzek lakhelyét látogatta meg, majd leült a cella ajtaja előtt lévő kőre. A szent püspök ekkor mindenki szeme láttára az égbe ragadtatott, s két órával később ugyanazon a kövön ült újra. Mindenki nagyon csodálta a dolgot. Köpenye, amelyet akkor a szent főpap a szüzek kérésére abban a cellában hagyott, mind a mai napig megvan és nagy tisztelet övezi.

17. Történt, hogy egy kegyetlen harcos elrabolt egy szüzet, mert feleségül akarta venni. A szűz azonban, amikor elérte vele a férfi a házához, hirtelen meghalt. Mikor meghallotta ezt Szent Aedus, azonnal hozzá sietett, s vakmerően ráripakodott. A férfi erre bűnbánatot tartott, majd szerzetesi öltözetben a püspök elé járult, azután pedig hűséges szerzetesként élt a püspök felügyelete alatt. Szent Aedus püspök pedig ezt mondta a halott

szűznek: „Kelj föl, leányom, és gyere velünk a celládba.” A szűz nyomban föltámadt a halálból, s mindenki vele együtt örvendezett Krisztusban.

18. Mikor egyszer a testvérek Szent Aedus monostora körül ástak, találtak egy sziklatömböt, amelyet semmilyen erővel sem tudtak a helyéből kimozdítani. Amint meglátta ezt Aedus püspök, a testvérek szeme láttára parancsolta meg a sziklának, hogy menjen egy másik helyre, mire a sziklatömb azon nyomban másik helyre ment a szent püspök szavára. Szent Aedus megáldotta a követ. Az Isten azóta gyógyulást ad ott a szent püspök áldása révén.

19. Igen gonosz útonállók tanyáztak az egyik tó közepén lévő szigeten, akik sok bajt okoztak a környező vidéknek. A szent püspök szerette volna elűldözni őket onnan, de nem járt sikerrel. Ezt mondta nekik: „Ez a tó engedelmeskedni fog nekem.” Következő éjjel a tó eredeti helyéről Connacia vidékére ment, s ott maradt az egyik mezőn. Írül Loch na-Aidehe-nek, „Éjjeli tó”-nak hívják, mivel éjszaka érkezett oda. Így jövendőlte ugyanis egy Becc nevű próféta is: „Szent Aedus püspök parancsára egy tó érkezik majd ide éjjel.”

20. Történt, hogy egy embert arra kényszerített az ura, egy druida, hogy adja meg tartozását, vagyis egy egész kondát. Ő elment Szent Aedushoz, hogy megkérje, eszközöljön ki számára haladékat az uránál. A druida azonban nem volt hajlandó erre, mire a szent püspök ezt mondta neki: „Majd én megadom helyette a tartozást.” Miután megkapta a druida a szent főpaptól a disznókat, örömmel ment haza, s bezárta a disznókat az ólba. Hajnalban azonban zárva találta ugyan az ólat, de a disznók nem voltak sehol. Ekkor megértette, hogy a varázslás mit sem ér a kereszténységgel szemben.

21. Egyszer eljött Tedbe vezére, hogy kirabolja az egyik törzset Midhe vidékén. Annak a törzsnek a tagjai megkérték Szent Aedust, hogy menjen a vezér elébe, és kérjen tőle békét. Mikor meghallotta ezt a vezér, így szólt harcosaihoz: „Siessünk, mielőtt Szent Aedus püspök ideér hozzánk.”

Megtudta ezt Isten embere, ezért keresztet vetett ellenük. Azok pedig belegázoltak a folyóba, amely Tedbe vidékének és annak a törzsnek a határán folyik, lovaik azonban mozdulatlanán dermedtek a közepén, míg oda nem ért hozzájuk a szent püspök, aki így szólt hozzájuk: „Forduljatok vissza, jóemberek, hogy ne történjék még rosszabb veletek, mivel sem ti, sem a lovaitek nem fognak innen messzebbre jutni.” Ekkor bűnbánatot tartottak, feloldozást nyertek, majd üres kézzel hazatértek, miközben magasztalták Szent Aedus püspök szentségét.

22. Mikor egyszer az úton sétált Szent Aedus atya, egy igen szomorú ember jött vele szemben és így szólt hozzá: „Uram, tíz tehenem van, s most, lám, az összes borjújukat farkasok falták föl, egy kivételével.” Így felelt erre a szent püspök: „Gyűjtsd össze a botomra ragadt port, keverd össze vízzel, s hintsd meg vele a teheneket és a megmaradt borjat. Ha ezt csinálod, a tehenek nagyon fogják szeretni, és bőven adnak majd tejet.” És így is történt. Emiatt nagyon örült ez az ember az övéivel együtt, mert nem a borjak miatt szomorkodott, hanem az anyák és azok teje miatt.

23. Történt, hogy egyetlen fiuk miatt szülők jöttek Szent Aedushoz, s arra kérték, esedezzek ő is egyetlen fiukért, akit Midhe királya bilincsbe vert, hogy elveszejtse. A szent atya erre aztán velük tartott Lebayn tavának szigetére, ahol a király tartózkodott. A szent püspököt azonban nem engedték a szigetre, a király ugyanis rendeletbe adta, hogy Isten emberét ne vigyék át a szigetre. Tudta ezt Szent Aedus, ezért úgy ment át a vízen, akár a szárazföldön, s száraz lábbal ért a szigetre a királyhoz. Mikor meglátta a király ezt a szeme előtt tett csodát, átadta a foglyot a szent főpapnak. Isten szolgája megáldotta a királyt, a fiút pedig átadta szüleinek, akik hálát adtak az Istennek.

24. Egy kegyetlen és boldogtalan ember egyszer megölt egy másik embert Szent Aedus közelében. A szent püspök kocsihajtója ezt mondta neki: „Vesszen a kezed, és szakadjon le tőből, mivel nem adtad meg a tiszteletet Isten szentjének.” A szent püspök, Aedus azonban így szólt: „Jól mondtad ezt ennek

a szerencsétlenné, mert meghalt volna még ebben az órában, ha nem mondtad volna ezt neki. Mert amit ember követel, azt az Isten nem akarja. S mivel ezt mondtad neki, az Isten egy év haladékot adott neki a bűnbánatra, de ha letelik az év, ezen a napon meg fog halni.” És így is történt.

25. Egyszer Szent Aedus püspök atya fölkereste Baithenus fejedelmet, hogy megszabadítson egy szabadon született asszonyt, akit a fejedelem arra kényszerített, hogy a szolgálója legyen. Ezt mondta neki a gőgös fejedelem: „Semmiképpen sem engedem szabadon.” Ezt felelte erre a szent férfiú: „Ha látnád, ki vesz rá erre téged, rögtön szabadon bocsátanád.” A fejedelem így folytatta: „Bizony szabadon engedem, ha megpillantom.” A szent ezt válaszolta: „Nem lennél képes elviselni rettenetes tekintetét.” A fejedelem azonban kitartóan kérte, a szent pedig megjelölte őt és martalócait (a kereszt jelével), mire egy démon jelent meg előttük: rettenetesen megrémültek, s szinte halálra váltak, s a szent püspök imáira is alig tért vissza beléjük az élet. Így aztán a fejedelem elengedte az asszonyt a szolgaságból.

26. Szent Aedus püspök betért egyszer egy harcos házába, ahol korábban büntényt követtek el, a ház ura azonban örült a szent atya érkezésének. Beszélgettek, a harcos pedig észrevette, hogy Szent Aedus folyton a sarokba tekintget, ahol a büntényt elkövették. Megkérdezte hát az Isten férfinát, miért néz mindig oda, mire ő így felelt: „Ne kívánd tudni az okát, fiam.” A harcos azonban könyörögve kérte, mire ezt felelte neki a szent: „Büntény helye az. Démonok nyalogatják és játszanak benne.” Vendéglátója erre így kérlelte: „Mutasd meg nekem őket, püspök úr.” A szent ezt felelte: „Ne kívánj sötét démonokat látni.” De ő továbbra is erősködött és kérlelte, mire Isten fia megmutatta neki a démonokat. Mikor meglátta a démonokat, majdnem belehalt, s a szent is alig bírta visszaimádkozni az életbe.

27. Az egyik Mumeniából való fejedelem valamely dologban ellenállt Szent Aedus atyának, mire hirtelen elvesztette szeme világát és megvakult. Ezután bűnbánatot tartott, nagy följajlást

és földeket adott Szent Aedusnak. Isten férfia pedig imádkozott érte, mire fölnyíltak szemei, és visszanyerte szeme világát.

28. Szent Aedus atya egyik legfőbb gondja volt, hogy embereket szabadítson ki börtönökből és igazságtalan szolgaságból. Az egyik királytól egy fiatal lány szabadon engedését kérte, akit az gonoszul bántalmazott, a király azonban nemet mondott az elengedésére. A királyok ugyanis ellenségesek voltak Szent Aedusszal és konokul szembeszegültek vele, de az isteni erő arra kényszerítette őket, hogy teljesítsék akarátát. Amikor tehát ott volt az ifjú leány is, ezt mondta neki a szent: „Kövess bennünket, leányom.” A leány pedig erre a hangra elindult Isten szentjének nyomában. A király seregéből azonban senki sem látta, hogy a tömeg közepén át követi Isten szentjét. Mikor a szent kiért a táborból, szabadon engedte a leányt, aki immár hazatérhetett. Ezen a király udvartartásával együtt nagyon csodálkozott.

29. Egyszer gonosz emberek jöttek szembe Szent Aedusszal a királyi úton, amelyet Slighe Assail-nak neveznek, s a szeme láttára megölték egyik társát, akit nagyon szeretett. A szent elhagyta azt az utat, s szomorúan ment nagy bánatában, majd megállt a mező másik szélén, s lám, az Isten angyla jelent meg neki, és így szólt hozzá: „Ha arról a helyről nem jöttél volna ide, szemed előtt nyelte volna el őket a föld, s tűz gyulladt volna ott, amely kiolthatatlanul lobogott volna egészen az ítélet napjáig az elégtétel jeleként. Mégis a legrosszabb halállal fognak nyomban meghalni.” És így is történt valamennyiükkel.

30. Néhány asszony szerette volna vasárnap éjjel megmosni a haját, Szent Aedus azonban így szólt hozzájuk: „Mire készültök?” Ők így feleltek: „Szeretnénk megmosni a hajunkat.” A szent ezt mondta nekik: „Ne tegyétek, mert vasárnap éjjel van.” Ők azonban nem engedelmeskedtek a szent püspöknek, és megmosták a hajukat. Reggelre, mikor fölkeltek, az összes hajuk kihullott. Mikor meglátták ezt, sírva fakadtak, és szomorúan Aedus püspök elé járultak, majd bűnbánatot tartottak előtte. A szent főpap megáldotta őket: „Ma viseljétek csak el ezt a

gyalázatot, ám holnap, ha megmosakodtatok, új, csodálatos haj borítja majd a fejetekeket.” És így is történt.

31. Elment egyszer Aedus püspök Bo Finne, vagyis a „Fehér ökör” szigetre, amely Righ tavában áll. Annak a helynek az apátja, Szent Ryoch tisztelettel fogadta. Híres monostor áll azon a szigeten, és ez a monostor a szigetről kapta a nevét. Az apát hatalmas ebédet készíttetett húsból a szent püspöknek. Szent Aedus püspök azonban nem akart húst enni, így áldást mondott rá, s az kenyérré, hallá és mézzé változott. Mikor látták ezt a csodát, együtt falatoztak a püspökkel, hálát adva Krisztusnak.

32. Szent Aedus püspök meglátogatta Szent Henanus remetét, aki azon a helyen lakott, ahol most az ő tiszteletére emelt híres monostor áll, amelyet Druim Rath-nak hívnak. Szent Henanus megkérte Szent Aedust, hogy vegye magához nála az eucharishtiát. A remetének azonban nem volt mása, csak kölese és vize. Mikor látta ezt a szent püspök, mosolyogva így szólt Szent Henanus szolgájához: „Menj, testvérem, hozz nekünk egy kis kenyeret.” Mikor a testvér elment, hogy hozzon egy kosarat, mindenféle kenyérrel jól megrakva találta a konyhát. Mikor mindenki látta és hallotta ezt, e szavakkal adtak hálát az Istennek: „Csodálatos az Isten az ő szentjeiben.”

33. Elment egyszer Szent Aedus püspök atya, hogy meglátogassa Szent Lasrianust, aki sok szerzetest vezetett az Erne-tó szigetén, amelyet az írek Daimh Hynis-nek, vagyis az „Ökrök szigeté”-nek hívnak. Szent Aedus éppen kint, munka közben találta Szent Lasrianus atyát és testvéreit, mire megkérdezte tőlük: „Mit segíthetek nektek?” Szent Lasrianus így válaszolt: „Az a feladatod, hogy ezt a farönköt mozdítsd el innen.” Hatalmas, régi farönk hevert ugyanis a földön. Ekkor Szent Aedus Krisztus nevében ráparancsolt a rönkre, hogy menjen onnan. A hatalmas rönk pedig madár módjára azonnal fölemelkedett és a tengerbe vetette magát. Mikor látták ezt a csodát, dicséretet mondtak az Istennek.

34. Mikor Szent Aedus monostort kezdett építeni egy bizonyos helyen, az Úr angyala így szólt hozzá: „Nem itt kell

cellát építened.” Szent Aedus megkérdezte: „Hol építkezzem akkor?” Az angyal így válaszolt: „Ennek az embernek az erődjét adta neked az Úr: neked köszönhetően itt majd sok lélek fog a mennybe jutni.” Amikor meghallotta ezt a gazdag ember, vagyis annak az erődnak az ura, nagyon nem tetszett neki, amit hallott, és megesküdü, hogy sohasem fogja Szent Aedusnak adni az erődjét.

Egyik nap, mikor a szent püspök bement az erődbe, ez az ember elszaladt onnan, hogy ne lássa a szent püspököt. Erre nagy gyöngeség vett erőt rajta, majdnem meg is halt. Szent Aedus ekkor ezt mondta övéinek: „Vezessétek elém.” Mikor pedig eléje vitték, így szólt hozzá: „Bízz az Úrban, és tarts bűnbánatot.” Akkor ez a gazdag följajánlotta az Istennek és Szent Aedusnak az erődjét az övéivel együtt. Szent Aedus ekkor így folytatta: „Válassz: eleven és egészséges akarsz-e lenni e gyengeség után, vagy most akarsz a mennybe jutni.” Ő azt választotta, hogy azonnal a mennybe megy, mire a főpaptól megkapta a szent szentséget, s akkor békességben meghalt. A szent püspök monostort épített abban az erődben, és ezt a monostort Szent Aedusról nevezték el.

35. Azon a vidéken mérgezett víznyelő nyílt a föld üregében.¹²¹ Gőz szállt föl belőle, amely halálos vést hozott az emberekre és állatokra. Ekkor a vidék lakói megkérték Szent Aedus püspököt, hogy szabadítsa meg őket ettől a bajtól. Isten férfia pedig elment arra a helyre, s az Isten nevében megáldotta a víznyelőt. Attól az órától fogva többé nem szállt belőle gőz, és semmit sem ártott azután. Emiatt nagy öröm töltötte el azt a népet, s köszönetet mondtak az Istennek az ő szentjéért.

36. Megígérte egyszer Szent Aedus püspök az egyik testvérnek, hogy együtt mennek Krisztus országába, mert az azt kérte tőle, hogy együtt menjenek a mennybe. Mikor eljött annak a napja, hogy Szent Aedus püspök távozzék ebből a világból, ezt mondta ennek a testvérnek: „Készülj, testvérem, hogy velem

¹²¹ Valószínűleg valamilyen hóforrásról vagy gejzírről van szó.

együtt jöjj a mennybe.” Ő azonban még nem akart távozni ebből a világból.

Ugyanabban az órában falusi ember érkezett, hogy meglátogassa Szent Aedus püspök atyát, aki ezt mondta neki: „Bárcsak nekem mondanád ezt, szent püspök: »Gyere velem a Paradicsomba.«” Ezt mondta neki erre az egyház pástora, Szent Aedus püspök: „Készülj, jó ember, és feküdj mellém az ágyra.” Az az ember így is tett, s boldog lélekkel Szent Aedus püspökkel együtt még abban az órában elhunyt.

Látta ezt lélekben Szent Columba Cylle Hya szigetén, s ezt mondta szerzetestestvéreinek: „Nagy és erős dolgot tett az imént testvérünk, Szent Aedus püspök atya. Mert, íme, egy bűnös és arra nem méltó embert vitt magával a mennybe, s semmilyen démoni erő sem volt képes ellenállni neki.” A szent főpap, Aedus ezzel a falusi emberrel együtt – mint Krisztus a jobb latorral – az édes dalokat éneklő angyali karok közt november 10-én ment föl a mennybe. A mi Urunk, Jézus Krisztus uralkodásának idején, akinek minden teremtménytől dicsőség az Atya Istennel és a Szentlélekkel együtt, aki vég nélkül él és uralkodik mindörökkön örökké. Ámen.

Szent Carthagus/Mochutu
(555k.–637/639. május 14.)

(*Vita Sancti Carthagi sive Mochutu episcopi de Less Mor*)

LES MÓR-I SZENT MO CHUTU (Mo Chutu mac Fínaill, Mochuda, Carthach, Mo Chutu of Lismore) az Offaly megyében a Clodagh folyó partján fekvő Raithean (Rahan) monostorának volt az apátja negyven esztendeig (noha az életrajz neki tulajdonítja az alapítást, 590 körül ő inkább csak újraalapította a már az 5. században létező monostort). Bár életrajza erre nem tér ki, egyéb források szerint Szent Carthagus is részesévé vált annak a vitának, amely az ír egyházban zajlott a Húsvét idejének megállapításával kapcsolatban, és mivel ő az ünnepnek a római számítás szerinti időpontban való megtartása mellett érvelt, el kellett hagynia Raitheant. Nemcsak az évkönyvek őrizték meg azonban ennek a távozásnak (636) az idejét, hanem ránk maradt egy ír nyelvű prózai beszámoló is, amely a monostorból való elűzéséről szól: *Indarba Mo Chutu a r-Raithean* (*Mo Chutu kiűzetése Raitheanból*). Az életrajzzal ellentétben ez a szöveg nem a világi előkelőknek, hanem Cluain mac Nois apátjának tulajdonítja, hogy Szent Carthagusnak el kellett hagynia az általa oly sokáig vezetett monostort. Az életrajz erősen tendenciózus abban a tekintetben, hogy a szentet szoros kapcsolatba állítja Szent Brendanusszal, Szent Comgallusszal, Szent Ytával, vagy éppen Szent Columbával, Szent Patrikról azonban feltűnően hallgat, noha más életrajzokban a vele való kapcsolat erős legitimációs erővel bír. A szerző – aki szívesen használ ószövegségi motívumokat és párhuzamokat – a Raitheanból való távozást a zsidók Egyiptomból való kivonulásához hasonlónak látja (a szent és társai száraz lábbal kelnek át a folyón), és az alapítás diadalmasságára helyezi a hangsúlyt. Szent Carthagus regulát is szerkesztett szerzetesei számára, valamint ő a szerzője egy közel hatszáz soros ír nyelvű költeménynek, amelyet a korai ír költészet érdekes darabjaként tartanak számon. Ünnepe napja eredetileg május 14-e, de az ír katolikusok május 15-én emlékeznek meg róla.

1. származása, szülei – 2. angyal jövendöl róla Szent Comgallusnak – 3. angyal jövendöl róla Szent Brendanusnak – 4. csodás előjel – 5. fogantatásának és születésének helye – 6. megkeresztelése – 7. gyermekkorra Dávidéhoz hasonló – 8. Moeltuli vezér látomása – 9. magával ragadja a

zsoltározás – 10. elutasítja a világi életet – 11. harminc szerelmes leány tisztaságot fogad – 12. megjövendöli Furadranus sorsát – 13. visszatér Moeltuli színe elé – 14. két irigy püspök miatt elhagyja a celláját – 15. fölkeresi Szent Comgallust Beannchorban és kerek esztendeig nála marad – 16. találkozik Szent Chiaranus püspökkel – 17. látomást lát – 18. fölkeresi Szent Moluát – 19. Szent Colmanusszal találkozik – 20. Raitheanban monostort alapít – 21. a druida kívánságai és büntetése – 22. meggyógyítja a süketnéma fiút – 23. meggyógyítja a leprás fiút – 24. meggyógyítja a lapos arcú embert – 25. szarvasokkal szántat – 26. kiűzi az ördögöt egy ördögtől megszállottból – 27. a megtért rablók története – 28. az Úr angyala tüzes szekéren viszi egy baldoklót megáldoztatni – 29. Szent Colmanus kijelöli a temetője helyét Raitheanban – 30. Szent Yta jövendölése – 31. föltámasztja a vízbefúlt gyereket – 32. a malomépítők tréfája és Szent Carthagus átká – 33. újabb átok – 34. Szent Carthagus tizenkét tanítványa – 35. tanítványairól jövendöl – 36. neveltje és tanítványa, Dimma püspök története – 37. csoda és átok – 38. a gyógyító aranyöv – 39. meggyógyítja Cathal királyt – 40. a gyógyító alma és Flandnait, a szent szűz – 41. olvasás hangját hallja Raitheanból – 42. Szent Columba Cille jövendölése az új monostorról – 43. a fivérét megtérítő szerzetes – 44. testvéri kiengesztelődés – 45. gyilkossági kísérlet – 46. Szent Finanus figyelmeztetése – 47. Szent Lacteanus alamizsnája – 48. angyalok aratnak neki – 49. az engedelmes ifjú és a tüzes kemence – 50. tizenkét engedelmes Colmanus – 51. az egyik túlzottan engedelmes testvér szenvedése – 52. meggyógyítja a béna kezű Briget – 53. sikertelenül próbálják elüldözni Raitheanból – 54. Cronanus próbálja elűzni – 55. más előkelők is megpróbálják elűzni – 56. bosszút áll Colmanuson – 57. elbúcsúzik a temetőben nyugvó holt testvérektől – 58. megátkozza a királyt és az előkelőket – 59. útra kel a szerzetestársakkal – 60. a helyére állít egy kidőlt fát – 61. figyelmezteti Szent Cronanus – 62. meggyógyítja Failbe király szemét – 63. Meilochtic vezér feleségének álma – 64. száraz lábbal kelnek át a folyón – 65. Lioss Mor megalapítása – 66. a felsült druida – 67. a csodálatos forrás – 68. magányos helyre vonul vissza – 69. Szent Carthagus püspök elbúcsúzik a közösségétől és meghal.

1. A dicsőséges Carthagus püspök, akit általában *Mochutu*-nak hívtak, Chiaraigi Luachra nemzetségéből, pontosabban Fergus ivadécai közül származott. (Ez a Fergus az ultoniaiak egyik legnagyobb hőse volt. Leszármazottjai Hibernia különböző vidékein

élnék. Ő maga Illella olthatatlan gyűlölete miatt halt meg. Ez az Illella a connaciaiak királya volt, de eredetileg a luginumiak nemzetségéből származott.) Szent Carthagus atya Fingenn volt, Guoe fia, a Chiaraigi törzsből. Édesanyját Medbnek hívták, és a Corco Dhuibne törzsbe tartozó Fingenus leánya volt. Ez a törzs Hibernia keleti részén, a tengerparton él, a halban gazdag Leuhna folyó partján.

2. Az Úr anyala már születése előtt tudtára adta Szent Comgallus atyának, hogy Szent Carthagus meg fog születni: „Születik majd, boldog szent atya, egy gyermek Hibernia nyugati vidékén, akit megkeresztelése után Carthagusnak fognak hívni, mivel szeretetre méltó lesz az Isten és az emberek előtt, a mennyben és a földön. Hosszú idő telik el, mire fölkeres majd téged, mivel arra fog vágyani, hogy Rómába menjen. Ne gátold őt ebben a szándékában, mert az Úrtól ered ez a törekvése, de előtte egy egész esztendőn át maradjon melletted.” Ez később így is teljesedett be.

3. Angyal jövendőlte meg Szent Mochutu születését Szent Brendanusnak is, aki az ígéret szent földjét megtalálta. Így szólt hozzá az angyal: „Hamarosan csodálatra méltó testvér érkezik hozzád, aki most és a jövőben is segíteni fogja népedet. Az emberek megosztják majd köztetek Chiaraigi vidékét. Carthagus lesz a neve, és sokan fognak örülni születésének. Hatalmas gyülekezetet gyűjt majd az Úrnak az ítélet napján minden törzsből. Az első települését *Raithen*-nek fogják hívni. Hibernia közepén, Midhe vidékén terül majd el, annak a törzsnek a területén, amelyet Fir Chellnek neveznek. Nevezetes hely lesz, de még nevezetesebb lesz a másik, még jelentősebb, s ezé lesz az elsőség is. Ezt a helyet *Less Mor*-nak nevezik.”

4. Egyszer, mikor sok férfi és nő gyűlt egybe ugyanazon a helyen Chiaraigi területén, tűzgömböt láttak leereszkedni az égből Szent Carthagus édesanyjának a fejére, miközben a gyermek már megfogant édesanyja méhében. Ez a tűzgömb azután gyorsan semmivé foszlott, és semmilyen kárt sem okozott. Mindannyian ámultak ezen, mert fogalmuk sem volt, hogy mit

jelent. Meglátogatta ugyanis az Isten kegyelme anyja méhében a szent magzatot.

5. Szent Carthagus atya befolyásos férfi volt, akinek két híres vára volt. Az egyik *Eolum* földjén, a *Miss* hegy déli oldalán, a másik pedig a *Mainne* folyó völgyében. Ebben a várban született Szent Mochutu. Attól az időtől fogva áldás volt mindkét erődön, mivel az egyikben megfogant az Isten szentje, Carthagus, a másikban pedig megszületett. Nekünk azt állítják, hogy hitvány, gonosz emberek nem képesek megmaradni bennük.

6. Megszületése után elvitték megkeresztelni Szent Carthagust, s miközben mentek vele az úton, találkoztak Isten férfiával, Edanusszal, akit megkértek, hogy keresztelje meg a csecsemőt. Nem volt azonban víz azon a helyen, ám Edanus szavára azon a helyen azon nyomban forrás fakadt a földből, ahol álltak, s így megkeresztelhetette a szent csecsemőt. Ott a mai napig ad vizet ez a tiszta forrás. A gyermek neve megkeresztelésétől fogva Carthagus lett, mert ezt a nevet jövendölte meg az angyal azelőtt a szent atyának. Később azonban az egész nép Mochutunak hívta, mert a mestere jámbor szeretetből, megcsókolva és megáldva őt így szokta szólítani Szent Carthagus püspök atyát. Attól fogva kevesen ismerték őt más néven, mint Mochutu. Emiatt azután nem is törődünk vele, hogy Mochutunak vagy Carthagusnak írjuk-e a nevét. Ti azonban jól jegyezzétek meg, hogy a két név ugyanazt a személyt jelöli. Aki pedig megkeresztelte Szent Carthagust, Edanus¹²² így jövendölt felőle: „Ez a gyermek híres lesz és kedves az Isten és az emberek előtt, a mennyben és a földön.”

7. Szent Mochutu csinos testfelépítésű és szép arcú ember volt, olyan, mint Dávid. Éppen úgy megtartóztatta magát a tiltott dolgoktól, mint Dávid, és szelíden bánt a néppel, mint Mózes. Szülei azonban levegőnek nézték, mert nem értett egyet evilági szokásaikkal. Az Úr viszont szerette, hogy illet is rá a dávidi kijelentés: „Atyám és anyám elhagyott engem, az Úr

¹²² VSH: Acidanus.

azonban magához emelt.”¹²³ S ahogy őrizte Dávid az atyja nyáját, úgy vigyázott Mochutu is gyermekkorában más fiúkkal együtt atyja kondájára.

8. Egyik nap, mikor a kegyes gyermek, Mochutu a többiekkel együtt a Mainne folyó hatalmas völgyében makkoltatta a disznókat, fülébe jutott, hogy a közelben tartózkodik Chiaraigi vidékének vezére. Fölkereste őt, aki akkor az *Achad Dian*-nak nevezett várban időzött (a név azt jelenti, hogy „gyors föld”), s kegyelmet talált a színe előtt. Ezt a vezért Moeltulinak hívták. A vezér így szólt a fiúhoz: „Jöjj el hozzám minden nap a pajtásaiddal, s miattad tisztelettel bánnak majd velük. Szeretnélek ugyanis látni téged.” Egyik éjszaka ott maradt a szent fiú, s ott ült a vezérrel szemben. A vezér pedig szeretettel figyelt rá mindaddig, míg a felesége, Noeleathan, Moelduinnek, Edha Bennain fiának, a mumeniaiak királyának lánya rá nem ripakodott: „Miért bámulod olyan feszülten minden éjjel ezt a fiút?” A vezér ezt felelte neki: „Ó, asszony, ha te is látnád, amit én látok benne, senki másra nem néznél rajta kívül. Aranynyakéket látok rajta, csodálatosan elkészítettet, s lángoszlopot, amely a fejétől egészen az égig ér. S látok fönt egy nyitott házat, amelynek nincsen teteje. Attól az órától fogva, hogy láttam rajta ezeket a jeleket, az iránta való szeretet költözött a szívembe.” A vezér felesége ezt mondta ekkor neki: „Jöjjön hát ide, és üljön melléd.” És így is történt.

Szent Carthagus olykor a kondát makkoltatta az erdőben, máskor pedig a vezér mellett időzött a várban.

9. Egyik nap Szent Carthagus püspök atya a Mainne folyó völgyén kelt át, ahol Mochutu a disznókat legeltette. Az úton a püspök és társai zsoltárokat énekeltek fölválva. Mikor Szent Mochutu meghallotta zsoltározásukat, a Szentlélek sugallatára odahagyta a kondát, s egészen a *Tuaim*-nak¹²⁴ nevezett monostorig követte a püspököt. Míg a püspök szerzetestársaival a zarándokszálláson tartózkodott, Szent Mochutu odakint ült

¹²³ Vö. Zsolt 27(26),10.

¹²⁴ VSH: Tuaym.

az eresz alatt, de erről sem a püspök, sem a ház lakói nem tudtak. Azon az éjszakán nagyon furcsállotta Moeltuli vezér, hogy Szent Carthagus nem jött el hozzá, s fogalma sem volt, mi történhetett vele. Küldöncöket küldött emiatt szerte a vidéken, hogy keressék meg a fiút. Egyikük meg is találta Szent Mochutut, ahogy ott ült az eresz alatt. Egész szóáradatot zudított rá, majd akarata ellenére magával cipelte a vezérhez. Moeltuli ezekkel a szavakkal vonta kérdőre: „Miért nem jöttél el hozzám előző éjjel, fiam?” A szent gyermek így válaszolt: „Azért nem jöttem hozzád, uram, mert gyönyörűségemet leltem a szent énekekben, amelyeket a szent papoktól hallottam, és sehol sem hallottam ehhez az énekhez fogható. Ezt az éneket szünet nélkül énekelték, miközben mentek, meg amikor megérkeztek, egészen a lefekvés idejéig. A püspök pedig még hosszan énekelt őket az éjszakában, amikor már mindenki aludt. Bárcsak köztük lehetnék én is, uram, hogy megtanuljam ezeket az énekeket.” Ekkor a vezér elküldetett a püspökért, hogy késlekedés nélkül keresse föl.

10. Mindeközben Szent Mochutu atyja hatalmas lakomát készített ennek a vezérnek, s míg vígan lakomáztak, Moeltuli, a vezér magához szólította a szent gyermeket, Carthagust, s megmutatta neki pajzsát, dárdáját, arany és ezüst dárdáját, a királyi viseletet s más harcosnak való eszközöket, majd ezt mondta neki: „Fiam, ajándékként neked adom ezeket. Cserébe legyen atyád a testőrségem tagja.” A szent azonban, mivel kevésre becsülte a földi dolgokat, semmibe vette ezeket. Így folytatta ekkor a vezér: „Mit szeretnél hát, mit adjak neked?” A szent így válaszolt: „Semmilyen evilági dolgot nem szeretnék, de nagyon szeretném megtanulni azt az éneket, amelyet az Isten szentjeitől hallottam.” Ekkor a vezér megértette, hogy az Isten kegyelme van benne, s ígéretet tett neki, hogy teljesíti kérését.

Ezután Szent Carthagus püspök a vezér hívására felkereste Moeltulit, s a vezér a kegyébe ajánlotta a jámbor ifjút, Mochutut, hogy tanuljon meg nála olvasni. A püspök boldogan, örömmel fogadta, mert tudta, hogy eltöltötte őt a Szentlélek. Szent

Mochutu pedig Szent Carthagus püspök tanítványa lett, egészen addig, míg pappá nem szentelte.

11. Szent Mochutu ugyanis, mint korábban említettük, igen csinos férfi volt, s ifjúkorában, eltérő időben harminc fiatal lány szerette őt nagy testi szerelemmel, s ezt nem is rejtegették. Az Úr szolgálja azonban arra kérte érdekükben az Istent, hogy a testi szerelmet változtassa lelki szerelemmé. És ez így is történt. Ezek az ifjú lányok Szent Mochutu imájának hatására szüzességi fogadalmat tettek, majd cellákat és monastorokat alapítottak. Ezek a helyek ma is Szent Mochutu egyházmegyéjének a részei. A szent szüzek pedig a cellájukkal együtt fölajánlották magukat az Istennek és Szent Mochutunak.

12. Azon a napon, amelyen Szent Mochutut pappá szentelték, Fintanus, Carthind fia, a fiával együtt elment Szent Carthagus püspökhöz, hogy keresztelje meg a püspök a csecsemőt, majd azt tervezte, hogy fölajánlja őt a püspöknek. A püspök ezt mondta neki: „Annak az ifjú szentnek ajánld föl fiadat, akit ma szenteltek föl. Ő fogja megkeresztelni a fiadat.” Fintanus ezt meg is tette. Szent Mochutu pedig megkérdezte Fintanustól, hogy mi legyen a gyermek neve. Ő ezt válaszolta: „Furadranusnak fogják hívni.” Miután megkeresztelte a csecsemőt, Szent Mochutu így jövendölt róla a kezében tartva a gyermek kezét: „Kegyetlen lesz ez a kéz, amely Torna nemzetségének túszeit tartja majd a markában. (Ez a törzs Chiaraigi vidékének a Luachra hegytől a tengerpartig terjedő területén lakik.) Fiai pedig mindörökre megtartják majd a hatalmat őrutána, ha nem tagadnak meg engem. Ha valaha is megtagadnak engem és utódaimat, hatalmuk el fog enyészni.” S ez a jövendülés így is teljesedett be.

13. Egyik nap pedig, miután Szent Mochutu megkapta a papság szentségét, Szent Carthagus püspök atya, a nevelője elment vele a korábban említett Moeltuli vezérhez. A vezért azon a helyen találták, amelyet *Feoran*-nak hívnak és a Ly folyó partján fekszik. Innen kapták nevüket Chiaraigi vezérei. Carthagus püspök így szólt a vezérhez: „Itt van, uram, legderékabb fiam, akit rám bíztl. Jól olvasott és jól tanult a különböző

tudományokban, pappá szenteltem, és az Isten kegyelméből sok csodálatos jel nyilvánul meg benne.” A vezér így felelt ekkor a püspöknek: „Milyen fizetéssel tartozom neked?” A püspök ezt felelte: „Azt akarom, hogy ajánld föl magadat majdani ivadékaiddal együtt ennek az ifjúnak, Krisztus szolgájának.” Ezt a vezér először visszautasította Szent Mochutu fiatal korára hivatkozva. A püspök erre meghajolt, majd térdet hajtott Szent Mochutu előtt, s ezt mondta neki: „Íme, följajánlom magamat és egyházamat parókiámmal együtt az Istennek és neked, fiam, mindörökre.” Ennek láttán a király Szent Mochutu lába elé borult, s testét és lelkét, valamint majdani ivadékait is mindörökre följajánlotta az Istennek és Szent Mochutunak. Szent Mochutu ekkor a vezér nyakára tette a lábát, s megmérte a magasságát a lábával. A vezér egyik szolgája rákiáltott ekkor Szent Mochutura: „Miért tapodsz gőgösen vezér urunk fején? Tiszteletreméltó a test, amelyet taposol.” A szent ekkor levette lábát a vezér nyakáról, s így szólt: „Azt a nyakat, melyen most tapostam, nem fogják soha elvágni, s azt a testet, melyet lábammal kimértem, nem fogják felkoncolni. Ha nem akadályoztál volna meg benne, ennek a vezérnek a magva sohasem fogyatkoznék meg.” Majd így folytatta ahhoz fordulva, aki ráripakodott: „Te és az ivadékaid mindig a leghitványabb szolgák maradtok.” Ezután megáldotta a vezért, és megígérte neki a mennyet és a földet, majd így szólt: „Ha utódaid közül bárki is megsérti majd valamelyik utódomat, és adósságát nem törleszti nekem, az nem kapja meg Chiaraigi királyságát.” Minden úgy lett, ahogy megjövendölte.

14. Ezután az ifjú Szent Carthagus mestere, Carthagus atya és Moeltuli vezér rábeszélésére cellát épített Chiaraigi déli részén a Mys-hegy és az említett Mainne folyó közt. Ennek a helynek *Ceall Tulach* a neve. Nagy, erős jeleket művelt itt Szent Carthagus, s mindenki tisztelettel volt iránta. Láta ezt két püspök, Diblinus és Domangenus, és emiatt irigykedni kezdtek Szent Carthagusra, s igyekeztek mindenben akadályozni. Szent Carthagus ekkor elment Moeltuli vezérhez, aki a Luimneach-öböl partján álló várában tartózkodott, s részletesen elmesélt

neki mindent, amit a püspökök elkövettek ellene. Meghallgatta a vezér, s azonnal elment Szent Mochutuval a cellájához, majd tábornokot vert a Mys-hegy tetején, azután pedig elaludt. Mikor fölébredt, letekintett a Mys-hegy és a Mainne folyó közt elterülő területre, s így szólt Szent Mochutuhoz: „Ó, fiam, hagyd ezt a szűk helyet az irigy püspököknek, később úgyis a tiéd lesz majd a lakosaival együtt mindörökre.” Nagyon tetszett a tanács Szent Mochutunak, ezért megáldotta a vezért, s hagyta, hogy visszatérjen a várába. Szent Carthagus pedig hithű férfiakra hagyta a celláját, majd magányos zarándokútra indult Hibernia északi részére.

15. Eljött közben az Úr angyala Szent Comgallushoz, Beannchor monostorának apátjához, s ezt mondta neki: „Egy ifjú és szent pap érkezik majd hozzád, aki Krisztus nevében át akar majd kelni a tengeren, amit előre megjövendöltem neki, mielőtt megszületett volna. De ne engedd el őt, mert ezt a parancsot adja neked az Úr, hanem maradjon veled az esztendő végéig.” Szent Comgallus ezt felelte az angyalnak: „Honnan fogok ráismerni?” Az angyal megmondta: „Aki visszafelé jön a templomtól a zarándokszállásig, ő lesz az.” Szent Mochutu ugyanis mindig szívesen kereste föl az Isten templomát. Így szólt ezután Szent Comgallus a tanítványaihoz: „Tiszteletreméltó zarándok érkezik ma hozzánk, aki kedves az Istennek. Az Úr angyala kétszer is jelezte ezt nekem.” Szent Carthagus ezek után hamarosan megérkezett Beannchor monostorába, és úgy tett, ahogy az angyal előre hírül adta róla. Szent Mochutu meghallgatta Szent Comgallus atya beszámolóját arról, hogy milyen parancsot küldött neki az Úr az ő angyala révén, s ott maradt nála egészen az év végéig. Amint elérkezett az év vége, Szent Comgallus atya tanácsára az Úr rendelkezéséből Szent Carthagus visszatért a maga tartományába, és sok helyet alapított és épített itt az Istennek. Hatalmas, erős jeleket művelt ott, aminek hatására sok ember ajánlotta föl magát neki. Nagy egyházközséget szervezett a hazájában. Ő maga pedig Chiaraigi vidéke püspökségét foglalta el.

16. Ezután Szent Mochutu ezeket a helyeket és közösségeiket hithű férfiakra bízta, majd elbúcsúzott tőlük és néhányukkal együtt Mumenia déli részére ment. Fölkereste Szent Chiaranus püspököt, Fintanus fiát, aki *Ros Giallain* monostorát alapította és építette föl, és ilyen kéréssel fordult hozzá: „Mondd, atyám, melyik helyen lesz nagyobb templomom ezen a helyen? Azt jövendölte ugyanis az Úr angyala Szent Comgallusnak, hogy Hibernia déli részén még nagyobb templomot fogok alapítani.” Szent Chiaranus megkapta a prófétálás lelkét, ezért így válaszolt: „Előbb menj el Neill törzsének területére, Krisztusban kedves szolgatársam, s ott híres helyet építesz az Istennek. Hatvan esztendeig maradsz majd ott. Akkor elüldöznek onnan, s vissza fogsz térni Mumeniába. Egy még nagyobb templomot építesz majd ekkor.” Szent Carthagus ezt felelte neki: „Szent atya, patrónusomnak fogadlak mindörökre.” Szent Chiaranus püspök így válaszolt: „Nem így lesz, testvérem, hanem én ajánlom föl magamat és egyházközségemet neked mindörökre.” Majd így folytatta Szent Chiaranus: „Furudranus, a fiam, legyen az utódom ezen a helyen.” Szent Mochutu pedig beleegyezett ebbe. Szent Furudranus húsz évig volt előljáró Szent Chiaranus után.

17. Szent Mochutu ezután na n-Desi törzsének vidékére ment Ruadhanus fiaihoz, s ez a Ruadhanus följánlotta magát a várával együtt Szent Carthagusnak. Colmanus, Cobthay fia, aki előkelő nemes volt ezen a területen, szintén sok földet ajánlott föl Szent Carthagusnak. Mindezeket hithű férfiakra bízta később az Isten szentje. Ezután Cua hegyéhez ment, amely szintén a na n-Desi törzs területén fekszik. Ennek a hegynek tetejéről visszanezett még a szent, s azt látta, hogy a part felett angyalok emelkednek föl és ereszkednek alá a menny és a föld között, miközben ezüstkatedrálist emeltek a mennybe, amelyben egy aranyszobor volt látható. Hosszú idővel később nagyobbik templomának az alapjait vetette meg a szent azon a helyen, ahol az angyalokat látta, s ő maga innen költözött azután Krisztushoz.

18. Ezek után Szent Carthagus Szent Moluához, Coche fiához ment, aki akkor a falujában, Cluain Fertában tartózkodott.

Ez a hely a luginumiai és a mumeniaiak tartományának a határán fekszik. Szent Moluára aratás közben az aratók közt akadt rá. Ekkor Szent Carthagus – egyetlen egyet kivéve – már minden tanítványát elküldte magától a maga helyére, mert szerényen szeretett volna élni idegen földön. Ez a testvér, mivel Szent Molua monostorában szeretett volna maradni, így szólt hozzá: „Szent atya, itt szeretnék maradni veled.” Szent Molua ezt felelte neki: „Megengedem neked, testvérem, ha ez jámbor mestered akarata.” Szent Mochutu azonban, mivel a többieket már elküldte magától, nem akart senkit maga mellett tartani, ezért őt is elbocsátotta. Így aztán egyedül indult útnak, két könyvekkel teli zsákot véve a vállára. Szent Molua szerzetestársai, mikor látták, hogy egyedül indul útnak, nevetve mondták: „Itt lenne már az ideje, hogy ez az atya megállapodjék valamelyik monostorban, mert nem illendő, hogy egy öreg atya magában mászkáljon.” Ezeknek fogalmuk se volt róla, hogy ő Szent Mochutu, mert ezt csak néhányuknak árulták el. Így figyelmeztette ekkor őket Szent Molua: „Eljön, bizony, majd a nap, testvérek, mikor a mi közösségünk és a mi falunk pironkodni fog annak a közösségével és annak a falujával összehasonlítva, akit ma egyedül láttok bandukolni. Ő ugyanis Isten szentje, Carthagus, akit sokan Mochutunak hívnak. Már ma is sokan engedelmeskednek neki és követik őt, de a jövőben még többen tesznek majd így.” Ekkor bűnbánatot tartottak a testvérek, mert kinevették.

19. Szent Carthagus éppen baktatott az úton, mikor két testvér jött vele szemben és megszólították: „Hová mégy, atyánk?” A szent így felelt: „Elába megyek, Colmanushoz.” Erre a testvérek kérlelni kezdték: „Vegyél magad mellé szerzetestársaidnak, és mi neked és az Istennek szolgálunk mindörökké. Az Isten kegyelme sugárzik ugyanis az arcodról.” A szent pedig maga mellé vette őket.

Miután megérkeztek Szent Colmanushoz, így szólt hozzá Szent Carthagus: „Uram, atyám, szeretnék itt lakni veled.” Szent Colmanus ezt válaszolta: „Nem, nem így lesz. Egy közeli helyre fogsz menni, amelyet *Raitheannek* hívnak. Azt a helyet ígérte

neked az Isten. Maradj ott. Azon a helyen sok szerzetes fog az Istennek szolgálni a te réveden. Erről az első helyről kapod majd a nevedet is: *Carthach Raithin*.”¹²⁵ Ekkor, miután megkapta Szent Colmanus áldását, Szent Carthagus a két testvérrel elindult az említett helyre. Itt egy apró cellácskát alapított. Szent Carthagus és Szent Colmanus pedig gyakorta meglátogatták egymást.

20. Azon a helyen ugyanis, azaz Raitheanban¹²⁶ korábban Szent Columba Cille készült cellát építeni, s három vesszőköteget ott is hagyott e szavak kíséretében: „Jön majd ide utánam valaki, akinek az Isten előre kijelölte ezt a helyet.” Szent Carthagus pedig ezekből a vesszőkből építette föl kicsiny celláját, amint azt Columba megjövendölte. Később Szent Carthagus hatalmas monostort épített azon a helyen, s ő maga is negyven évig élt ott, ahol nyolcszázhatvanhét szerzetes élt a vezetése alatt. Miután Szent Carthagus már megalapította Raithean egyházát, s nagy tetteket vitt végbe benne, híre betöltötte egész Hiberniát és Britannia szigetét. Sokan jöttek hozzá Hibernia és Britannia tartományaiból, akik szerzetessé lettek és mindörökre fölajánlották magukat az Istennek és Szent Carthagusnak.

Szent Carthagus kezdetben arra intette a szerzeteseket, hogy maguk törjék föl két kezükkel a földet. A legelején visszautasította ugyanis a pogányoktól származó igavonó állatokat. Királyok, fejedelmek és vezérek azonban földdel és állatokkal, arannyal és ezüsttel meg más fölajánlásokkal ajándékozták és tisztelték meg ezt a helyet. (Akadt azonban néhány olyan szent is, aki nem kényszerítette földművesmunkára szerzeteseit.)

Sok szent azután püspökké szentelte Szent Carthagust, aki olykor fölkereste az egyházmegyéjét, azaz Chiaraigi vidékét, zárándokútja során azonban a monostorában, Raitheanban lakott a szerzetestársai közt, és nem papok, hanem szerzetesek voltak mindig vele.

21. Egy tavaszi napon egy druida kereste föl, hogy próbára tegye Isten szolgálját, Mochutut. Ezt mondta neki: „Parancsold

¹²⁵ A név jelentése: „raitheani Carthagus”. ¹²⁶ Rahan Offaly megyében.

meg a te istened nevében, hogy ez a fa hajtson leveleket.” Szent Carthagus tudta, hogy ez a gonosz ember gúnyt kíván űzni az Isten hatalmából, mégis megáldotta Krisztus nevében a fát, mire az azonnal leveleket hajtott. A druida másodjára ezt kérte: „Fakadjon rajta ugyanígy virág is a te istened nevében.” A szent főpap ekkor újra megáldotta a fát, s azonnal virág feslett ki rajta. Harmadjára ezt kérte a druida: „Mit használ az embereknek a virág, ha nem lesz belőle gyümölcs!?” Harmadszor is megáldotta a szent a fát, mire azonnal sok gyümölcs termett rajta. Negyedszerre így szólította föl a druida: „Mondd, te keresztény, hogy még ebben az órában érjenek be a gyümölcsök.” Az Úr férfia ekkor a kereszt szent jelével megáldotta ismét a fát, mire azonnal gyümölcsök kezdtek potyogni a fáról. A druida az egyik földön heverő almára pillantott, fölvette és beleharapott, de nagyon keserű volt az íze. Erre megjegyezte: „Nem jó az olyan erő, amely keserűséggel van tele.” A szent püspök ekkor megáldotta a gyümölcsöket, mire mézédesekek lettek. Ekkor a druida – bosszúból a megkísértésért – kerek esztendőre elvesztette a szeme világát. Egy évvel később bűnbánatot tartva újra fölkereste Szent Carthagust, ő pedig meggyógyította a szemét. A druida ezután örömmel tért haza.

22. Egyik nap pogány ember kereste föl süketnéma fiával Szent Carthagust, s megkérte, hogy gyógyítsa meg a fiát. A szent főpap pedig imádkozott érte az Istenhez, majd ezt mondta neki: „Halljál, fiam, és köszöntsd őt.” Ekkor a fiú azonnal válaszolt és így szól: „Íme, Isten embere, följánlom magamat neked mindörökre az örökséggel együtt.” S ennek a fiúnak még abban az órában meggyógyultak az érzékszervei és a tagjai.

23. Egy nap leprás fiú jött Szent Mochutuhoz és megmutatta neki nyomorúságát. A szent férfi pedig azon nyomban mindenki szeme láttára kigyógyította az érte elmondott imádsággal a leprából.

24. Történt, hogy egy másik alkalommal egy lapos arcú férfi¹²⁷ kereste föl Szent Carthagust. A szent férfi imádkozott érte az Úrhoz, s ennek az embernek még abban az órában meggyógyult a rút arca.

25. Tavaszi napon esett meg a következő. Szent Mochutut egy szegény ember kereste föl, aki Raithean monostora közelében lakott és két ökröt meg egy munkást kért a szenttől a szántáshoz. Abban az időben Szent Carthagusnak még nem voltak állatai a monostorban, hanem – amint korábban említettük – az ekébe fogva magukat szerzetestársai szántottak. Magához szólította mindenesetre a szent férfi az egyik szolgáját, s ezt mondta neki: „Menj a közeli erdőbe, s hozd magaddal azt a két szarvast, amelyekkel találkozol, majd menj el ehhez az emberhez, és segíts neki a szántásban ezen a tavaszon.” Ő engedelmeskedett Isten szentjének, ahogy megparancsolta neki, és azon a tavaszon segített a szántásban ennek a szegénynek. A szántás befejeztével a szarvasok visszatértek az erdőbe, Aedanus, a szolga pedig Szent Mochutuhoz.

26. Egyik nap ördögtől megszállott embert vezettek Szent Carthagus püspök elé. A szent férfi azonnal kiűzte az ördögöt a Szentháromság nevében ebből az emberből, az pedig hálát adott az Istennek, majd épen és egészségesen hazatért.

27. Egyszer Isten szentje, Carthagus, miközben a többi testvér más dolgokkal volt elfoglalva, elment egyedül a malomba örölni, hogy legyen lisztje a testvéreknek. Tudomást szerzett erről kilenc rabló, akik gyűlöltek Isten szentjét, ezért a nyomába eredtek, hogy megöljék. A vezérük egyenként küldte őket, hogy végezzenek a szenttel, mert tudta, hogy Isten fia nem fog kiabálni és nem fog ellenkezni sem. Egyikük sem tudott azonban bemenni a malomba, mert tüzes láng akadályozta meg őket ebben, amely Isten jóváhagyásával a szent férfi megszabadítása céljából az ő ellenükben jelent meg a malom ajtaja előtt.

¹²⁷ Az ír kifejezés tükörfordítása a latin *facies tabulata*, ami az arc valamelyik részének, például az orrnak a fogyatékosságát jelenti.

Valamennyien belestek az ajtó hasadékán és látták, hogy Szent Mochutu hol virraszt egy kicsit, hol alszik, mert éppen elnyomta a szentet az álom. Mikor aludt a szent férfi, a malom abbahagyta az őrlést, amikor pedig fölébredt, a malom azonnal gyorsan örölni kezdett. Mindegyikük visszatért a vezéréhez, aki ott várta őket a közeli erdőben, s jelentették neki, amit a malomban láttak. Ekkor nagy mérgesen maga a vezér ment a malomhoz, mert haragos indulatában meg akarta gyilkolni a szentet, de ő is azt tapasztalta, amit a többiek láttak. Visszatért cinkosaihoz, s ezt mondta nekik: „Várjatok itt, míg visszajön a malomból. Akkor fogjuk megölni.” Rövid idő múlva jött visszafelé Szent Mochutu a cellája felé tartva, miközben súlyos teherként cipelte a liszteszákokat. Rárontottak ekkor a rablók a szentre, de semmilyen módon nem voltak képesek ártani neki, mivel mikor fegyverüket rá emelték, a kezük megmerevedett. Szent Mochutu ekkor megkérte őket, hogy ne akadályozzák, hogy visszatérjen a testvérekhez, de hitére esküdve megígérte nekik, hogy azután rögtön visszatér hozzájuk, hogy nyugodtan megölhessék. Elengedték a szentet, ő pedig letette terhét a konyhában, majd rögvest visszatért a rablókhoz, hogy vértanúságot szenvedjen. A tanítványai közben azt hitték, hogy valamely rejtkehelyre ment imádkozni. A rablók sokféle módon próbálták megölni, de sehogy sem sikerült nekik. E csodás jelek láttán bűnbánatot tartottak, s följánlották magukat az Istennek és Mochutunak, majd az ő felügyelete alatt maradtak hűségesen haláluk napjáig. Később híre kelt szent és dicsőséges tetteiknek.

28. Eljött egy másik alkalommal az Úr angyala Szent Carthagushoz a monostorába, Raitheanba, s ezt mondta neki: „Arra kér téged az égből az Úr, hogy keresd föl ma Fidhaich fiát, Chiaraigi törzsének vezérét és áldoztasd meg, mivel a halál küszöbén áll, s hamarosan el fog költözni ebből a világból.” A szent azonban vonakodni és panaszkodni kezdett az angyalnak, hogy miként is tudna olyan gyorsan odaérni, mire az angyal tüzes szekéren az égbe ragadta, majd ennek a vezérnek a váránál letette Chiaraigi Luachra területén. Isten férfia ezután azonnal megáldoztatta a

vezért Krisztus testével és vérével, aki erre számos ajándékkal halmazta el, majd elköltözött a mennybe. Szent Carthagus püspök pedig még aznap visszatért a monostorába, Raitheanbe, s még ott találta a testvéreket, amint éppen a nónát ünnepelték.

29. Fölkereste egyik nap Szent Mochutu Szent Colmanust a monostorában, Land Elóban, és megkérte, hogy jöjjön el vele és szentelje be a temetőt a monostorában, Raitheanben, mivel Szent Colmanusnak szokása volt, hogy angyalok segítségével jelölte ki a temetőt. Az Isten azt is megadta Szent Colmanusnak, hogy a halál ne legyen úr azokban a temetőkből, amelyeket ő jelölt ki. Szent Colmanus ezt felelte Szent Carthagus kérésére: „Térj vissza a celládba, én pedig az ötödik feria idején utánad megyek.” Szent Mochutu ekkor hazatért, s ott várta Szent Colmanust egészen az ötödik feriaig, de Colmanus nem jött. Szent Carthagus ekkor újra fölkereste Szent Colmanust és kérdőre vonta: „Atyám, miért nem teljesítetted, amit megígértél?” Szent Colmanus ezt felelte neki: „Elmentem és kijelöltem az angyalokkal együtt a temető helyét. Térj vissza, és látni fogod, hogy egy kicsi jelsor van a cellád déli oldalán, mert a nagyobbab az angyalok majd a másik lakhelyeden, Hibernia déli részén fogják kijelölni.” Visszatért tehát Szent Carthagus és meglelte a kijelölt temetőt, méghozzá úgy, ahogy azt Szent Colmanus megmondta.

30. Ugyanebben az időben történt, hogy papok érkeztek Chiaraigi vidékéről a Luachra hegyen át Yta, a szent szűz cellájához, amely Hua Conail törzsének területén áll. Volt velük egy kisfiú is. Mikor Szent Yta rápillantott erre a fiúra, keserves sírásra fakadt. Megkérdezték erre a papok Istent szentjét: „Szent anya, miért szomorodtál el a jöveteleinkre?” A szűz pedig így felelt: „Szerencsés ez a gyermek, mert olyan temető földjében nyugszik majd, amely fölött nincs hatalma a halálnak. Bárcsak engem is abban a temetőben temetnének majd el.” A papok erre faggatni kezdték: „Milyen temetőben fogják majd eltemetni?” Szent Yta így válaszolt: „Szent Mochutu temetőjében, amelyet még nem jelöltek ki. Ha kijelölik, dicsőséges hely lesz.” Ez így is

lett, mert ez a fiú később Szent Mochutu szerzetese lett és Szent Mochutu monostorának a temetőjében temették el, nevezetesen Less Morban (ezt a helyet akkor még nem lakták), ahogy azt Szent Yta megjövendölte.

31. Történt egyszer Raitheanban, hogy egy fiú véletlenül beleesett a hídról a folyóba, amely a monostornál folyik. Testét sem nappal, sem az éjjel nem találták meg. Másnap letek csak rá a holtesttére jó messzire Raitheantól, majd elvitték a halottat Szent Carthagushoz. Szent Carthagus pedig megszánta, mert atyjának egyetlen fia volt, ezért az ott lévők szeme láttára föltámasztotta a fiút a halálból. Ezután pogány szokások közt nevelte hosszabb ideig, majd mikor fölserdült, Szent Carthagus elküldte őt a szülőföldjére, Delbnába, ahol azután fiai és lányai születtek, majd a családjával és az örökségével együtt mindörökre följánlotta magát az Istennek és Szent Carthagusnak. Leszármazottai Raithean monostorának szolgálatában állnak.

32. Egy alkalommal Szent Carthagus püspök az egyházmegyéjéből, tudniillik Chiaraigi törzsének területéről számos ajándékkal megrakodtan elindult haza Raitheanbe. Útközben Delbna határvidékén, Muchinne tava közelében ráesteledett. Letért az útról, s egy kicsi, sistergő kereket talált a keresztúton, amelyet azok a mesteremberek készítettek játékból, akik az említett tóba ömlő patak partján a malmot építették. Megemelte a kereket, s ezzel roppant zajt csapott. Meghallották ezt a közeli tanyák lakói, mire nagy kiabálással és zsvajjal sietve odafutottak, hogy megtudják, mi történt. Kiabálásukat hallva igen megijedtek Szent Carthagus kísérei. Lóra szökkentek és elvágattak, poggyászaikat pedig a földön hagyták, s még később is alig lehetett visszatéríteni őket az útra. Szent Carthagus azonban tisztában volt a dolog okával, ezért így szólt a mesterekhez: „Különféle vidékekre szóródtok majd szét, és nevetségesek és semmirekellő mihasznák lesztek, ezt a malmot pedig, amelynek az építésén dolgoztok, sohasem fejezitek be.” Ezeknek a mestereknek a

törzsét *Fenna*-nak hívják,¹²⁸ és atyáik után az ivadékaik is vándorokká lettek.

33. Ezek után Szent Mochutu a *Cluain Brenaind*-nak nevezett helyre ment. Ezen a helyen tanítványai gyümölcsöt kértek a helyiektől, ami bőven termett azon a vidéken. A tanyán lakó család azonban vonakodott gyümölcsöt adni a szentnek, mire Szent Carthagus kijelentette: „Mától kezdve soha többé nem terem majd gyümölcs ezeken a fákon.” Ez a jövődölés mindörökre beteljesedett.

34. Szent Mochutu püspöknek tizenkét igen alázatos tanítványa volt Raithean monostorában. Ők a következők voltak: Mochua, Mallanus fia, aki az első szerzetes volt Raitheanben. Utána következtek a sorban Mochommoc, Uairt fia, majd Nascaind három fia, nevezetesen Gobanus, Srophanus és Lasrianus, valamint Molua, Lugair és Mochommog, Cuait fia, valamint Aidanus, Fiachna, illetve Mochommoc, a későbbi püspök, továbbá Findlug. Ők mind rendkívül engedelmesek voltak. Szent Carthagus a halála előtt szeretett volna könnyíteni a terhükön. Cellákat építtetett nekik, hogy öregségükben legyen vigaszuk azért a nagy-nagy engedelmességért, amelyet ifjúkorukban tanúsítottak. Sok jó dolgot is jövődölt felőlük.

35. Szent Carthagus jövődölt az említett Mochuáról, Mallanus fiáról cellát jelölve ki neki a *Cluain de Chrann*-nak nevezett helyen. Ez a hely Raithean közelében található. Így jövődölt neki: „Drága fiam, nem itt fogsz majd föltámadni, hanem egy másik, az Isten által számodra meghatározott helyen.” És így is történt.

Szent Carthagus atya jövődölt másik tanítványáról, Fiachnáról is. Neki Coningnib közelében jelölt ki cellát, majd így szólt hozzá: „Nem itt fogsz föltámadni, fiam, hanem három másik lakhelyed lesz, ám végül földi maradványaidat Aidanusnál, a pajtásodnál, Torna törzsének a vidékén temetik majd el. Ott

¹²⁸ Helyesen Hi-Enna, vagyis Ui Enna Aine Aulium volt a törzs neve.

fog bekövetkezni a föltámadásod, s azt a helyet rólad fogják elnevezni.”

Szent Mochutu püspök Aidanusnak is jövendölt. Kijelölt neki egy cellát Torna törzsének területén, a Luachra-hegy közelében, majd ezt jövendölte neki: „Eljön majd a nap, amikor tanuló társadnak, Fiachnának az erekléit te fogod megvédelmezni. Mindörökre az ő nevét fogja viselni az a hely.” Minden így is teljesedett be. Ezt a helyet ugyanis *Ceall Fiachni*-nak¹²⁹ nevezik írül, de korábban a „Raitheani Aidanus cellája” volt a neve. A többiekéről is jövendölt még különféle dolgokat.

36. Egyszer egy házasságtörésből született kislányt vittek titokban Raitheanbe, majd a csecsemőt a templom mellett hagyták. Szent Carthagus fölnevelte a gyermeket, akiből később püspök lett. Senki sem tudta, kik a szülei és mi a neve, míg egy látomásban föl nem tárult mindez Szent Carthagus előtt, aki elárulta: „Ennek a gyermeknek Dimma a neve, és az Eathach törzsből való Cormacusként a fia.” (Róla kapta a nevét Eathach törzse.) Mindenki magasztalta Szent Carthagus látnoki szavait, aki föltárta a szent gyermek, Dimma származását, amit nem más, mint a Szentlélek tárt föl előtte.

Szent Carthagus pedig így szólt Dimmához, amikor püspökké szentelték: „Menj sietve a szülőföldre, azaz *Hua n-Eathach* vidékére, amely Mumenia déli részén található, mert ott fogsz majd föltámadni. Törzsed gyilkosságot követ el a testvérei közt, ha nem sietsz, hogy megakadályozd őket.”

Ekkor Szent Dimma püspök azonnal elindult szülőföldjére, és egy másik szent püspök, név szerint Cuanna is vele tartott zarándokként Szent Carthagus tanítványai közül. Szent Dimma pedig hirdette az Isten parancsolatait az övéi közt és megbékéltette őket. Szülőföldjén monostort épített, amelyet magával és egész közösségével együtt Szent Carthagusként, hón szeretett mesterének ajánlott föl. Élete szent útját itt fejezte be Szent Dimma püspök, ahogy azt Szent Carthagus megjövendölte.

¹²⁹ A. m. „Fiachna cellája”.

37. Egy alkalommal Szent Carthagus a monostorából, Raitheanból Mumenia tartományába ment, arra a vidékre, amelyet *Chiaraiigi Cuirchi*-nak neveznek. Ekkor Mumenia királya, Corpreus,¹³⁰ Crimthain fia ugyanazon a vidéken tartózkodott egy várban Cuirchi mezején. Hirtelen tűzeső zúdult alá az égből, és sokakat megölt a király táborában.¹³¹ Közöttük volt a király fia, Aedus is, meg a felesége, a királyné, Cuman, és a király kocsiját húzó két kiváló paripa is elpusztult. Megkérte ekkor a király Szent Carthagus püspököt, hogy támassza föl a fiát, a királynét és a többieket. A szent főpap látván a hitüket imádkozott értük az Úrhoz, majd meghagyta nekik, hogy keljenek föl, mire épen és egészségesen visszaadta őket a királynak. Mindannyian magasztalták Szent Carthagust, Corpreus király pedig sok mindent és sok mindenkit följánlott földjei és szolgálói közül. Az egyik szolga azonban gőgjében föllázadt Szent Mochutu ellen, mert nem akart szolgálni neki. A főpap erre prófétaí módon így szólt: „A te magodnak mindörökre vége szakad. Örökséged, amely miatt ellenem lázadsz, mindörökre az enyém lesz. Aki elveszi tőlem, amit nekem ajánlottak föl, attól el lesz véve a menny és a föld is.” Ez az ember nemsokára ivadékaival együtt elpusztult.

38. Szent Mochutu atya aranyövet küldött egyszer az áldásával együtt az egyik vezérnek, akinek Fergus, Chrimthain fia volt a neve, s aki igen súlyos bujakórban szenvedett. Amint az ágyékához tartotta a vezér az Isten szentje által megáldott övet, azonnal kigyógyult a kórságból.

39. Egy alkalommal Cathal, Aeda fia, a mumeniaiak királya Chiaraiigi Chyrchi fent említett vidékén tartózkodott. Nagy fájdalmak közepette már hosszú ideje szenvedett attól, hogy nem látott és nem hallott. Amikor fölkereste őt Szent Carthagus püspök, a király és barátai megkérték, hogy gyógyítsa meg Krisztus nevében. Isten szentje pedig imádkozott a királyért, majd mindkét szemét és mindkét fülét megjelölte a szent kereszt jelével, mire a király azonnal kigyógyult minden fájdalmából:

¹³⁰ Carbreus.

¹³¹ Valószínűleg villámcsapás.

jól látott és tisztán hallott. Ekkor a király az Istennek és Szent Carthagusnak adta mindörökre a várait és földjeit, azaz Hillean Cathai-t, Ross Beg-et és Ross Mor-t, valamint az Eoain-öbölben található Pich szigetét. Azon a helyen, azaz Ross Beg-ben néhány testvért hagyott Isten szentje, hogy építsenek ott cellát az Istennek. Ez a hely igen nevezetes. Pich szigetén pedig maga Szent Mochutu kezdett monostort építeni, s egy egész eszten-deig ott maradt. Egy évvel később a korábban említett három engedelmes tanítványa közül hármat, vagyis Nascaind három fiát, Gobbanus püspököt, a pap Sraphanust és Szent Lasrianust, valamint Szent Domangenus püspököt, a nevelőjüket hagyta ott a felügyeletükre (ő maga irányította ugyanis őket Szent Carthagus püspök felügyelete mellett Raithean monostorában), valamint rajtuk kívül még másik tizenkét testvért. Szent Mochutu atya ezután visszatért a falujába, Raitheanbe. Ezen a szigeten, vagyis Pich szigetén van egy igen szent hely, ahol mindig hithű férfiak laknak.

40. Amikor Szent Mochutu atya a mumeniaiak tartományán utazott keresztül, átkelt egy folyón, amelyet egykor *Nem*-nek hívtak, később azonban *Aband Mor*-nak, azaz „nagy folyó”-nak nevezték el. Isten férfia azt vette itt észre, hogy egy jókora almát görgetnek a habok a folyó közepén. Kihalászta a folyóból és a kezében tartva magával vitte. Attól a naptól fogva azt a helyet *Ath Ubla*-nak, vagyis „Almagázló”-nak hívják. Ez a hely Maige törzsének földjén fekszik.

A kocsihajtója kérlelni kezdte Szent Mochutut, hogy adja neki ezt az almát, ő azonban nem volt hajlandó nekiadni, hanem prófétaí módon kijelentette: „Csodálatos dolgot művel majd az Isten e gyümölcs révén általam. Találkozunk majd ma Cuanusnak, Chelcain fiának, e vidék vezérének a lányával, aki az atya várában él. Ennek a lánynak nem mozog a jobbkeze, hanem hozzá van tapadva az oldalához. Krisztus kegyelme folytán ez a lány az alma révén meg fog gyógyulni a segítségemmel.” Ez így is történt.

Amikor meglátta ezt a leányt Szent Mochutu a vár udvarán, amint a többi lánnyal játszott, odament hozzá és így szólította meg: „Fogadd el, leányom, ezt az almát.” Ekkor a lány – szokása szerint – a bal kezét nyújtotta, de a szent erre figyelmeztette, hogy nem adja neki: „Nem, nem – mondta –, hanem nyújtsd a jobb kezedet.” Erre a leány hittel eltelve megmozdította béma jobbkezét. Azonnal ki tudta nyújtani, mert visszatért belé az erő és az élet, majd elvette az almát a szent kezéből. Ekkor öröm töltött el mindenkit, és ámultak mind a csodán.

Azon az éjszakán Cuanus vezér így szólt a lányához: „Válaszd ki, édes leányom, akit a jegyesednek szeretnél, s én fölkatatom őt neked.” A lány ezt válaszolta: „Senki mást nem választok, csak őt, aki megoldotta a kezemet.” A vezér ekkor így szólt a püspökhöz. „Hallottad, mit mondott a leányom?” Szent Carthagus így felelt: „Bízd őt rám, én pedig az Isten Fia jegyesévé teszem. Ő gyógyította meg lányod kezét.” Cuanus vezér erre rábízta a lányát, Flandnaitot, Szent Carthagusra. Lányának azt az örökrészét is neki adta, amely abban a várban volt, amelynek *Feic* a neve, s a fentebb említett Nem folyó partján fekszik, majd mindörökre följánlotta az Istennek és Szent Carthagusnak.

Cuanus vezér hihetetlen módon bőkezű volt. A szent pedig a monostorába, Raitheanbe vitte a szent szüzet. Flandnait itt más szent szűzekkel együtt nagy boldogságban élt a cellájában, amíg Szent Carthagus atyát Temoria királya és előkelői el nem üldözték a közösségével együtt a falujából, Raitheanból. Amikor menekülnie kellett a többiekkel együtt a szent szüzet, Flandnaitot is magával vitte. Miután pedig Szent Mochutu megalapította másik monostorát, *Lioss Mor*-t, Flandnaitot, a szent szüzet visszaküldte az örökségének számító helyre. Szent Flandnait visszatért, és híres cellát alapított az említett *Feic* várában. Ennek a cellának *Cluain Dallain* a neve. Ez a hely Szent Carthagus püspök egyházmegyéjéhez tartozik.

41. Szent Mochutu egy bizonyos ideig valahol a mumeniaiak vidékén élt, mikor így szólt szerzetestársaihoz: „Hallom, hogy a mi szegény testvéreink olvasnak Raithean monostorában. Ebből

tudom, hogy itt lesz a mi helyünk.” Ez a jóslata később teljesült is.

42. Egy alkalommal Szent Columba Cille jött el Szent Carthagushoz, aki éppen a monostorában tartózkodott Raitheanben. Köszöntötte az atya és ezt kérdezte tőle: „Szereted ezt a helyet, szent atyám?” Szent Mochutu így válaszolt: „Igen, nagyon szeretem.” Columba erre így folytatta: „Ne háborodj föl azon, amit mondani fogok. Nem ezen a helyen következik majd be a föltámadásod. Ezen a helyen ugyanis néhány klerikus bujtotgatására gyűlölet támad ellened Temoria királya, az ő fiai és az előkelők részéről. Ők pedig nem sokkal később elüldöznek majd innen.” Szent Columbát, aki igazmondó próféta volt, így kezdte faggatni erre Szent Carthagus atya: „Hol fogok akkor majd föltámadni?” Szent Columba ezt válaszolta: „Ott, ahol egykor azt láttad a Cua-hegy tetejéről, hogy a Nem folyó partján angyalok hatalmas serege egy aranszoborral a közepén ezüstkatedrálist emel föl az égig.”¹³² Ott fogsz majd föltámadni. A te templomod ez az ezüstkatedrális, és te vagy az aranszobor annak a közepén.” Mivel mindkét szent tudta, hogy így fog történni, mindketten áldották az Urat.

43. Egy másik alkalommal Szent Carthagus egyik pappá szentelt szerzetese jött Mumenia északi részéről Raithean monostorába. Térdet hajtott a szent atya előtt, ahogy az útról hazatérő szerzetesek szokása volt, s így szólt hozzá: „Úgy látom, atyám, hogy attól a naptól kezdve, hogy útnak indultam, egészen a mai napig megtartottam a regula előírásait és a te intelmeidet azt az egyet kivéve, hogy az engedélyed nélkül megtéríttem pogány fivéremet.” Szent Mochutu atya erre ezt felelte neki: „Menj békében, testvér, a lakhelyedre. Mert bizony mondom neked, ha hegyre álltál volna a szülőföldeden és annak tetejéről kiáltottál volna fennhangon, s veled jöttek volna mindazok, akik hallották kiáltásodat, hogy beöltözzenek szerzetesnek, bizony akkor is örömmel fogadtam volna valamennyiüket.” Mind csodál-

¹³² Vö. a 17. fejezetet.

ták ekkor ezekben a szavakban szent atyjuk, Carthagus végtelen szeretetének tágasságát és hálát adtak az Istennek.

44. Egyik nap a nóna órája idején Szent Carthagus atya így szólt szerzetestársaihoz: „Ma addig nem eszünk, míg mindegyikőtök meg nem gyónt nekem. Egyikőtök ugyanis ellenséges gondolatokat forgat a fejében gyűlöletből a társa ellen.” Ekkor a testvérek kitárták előtte szívüket, egyikük pedig ezekkel a szavakkal gyónt neki: „Molnárunkat, atyám, nem, hogy nem szeretem, hanem egyenesen gyűlölöm. Valahányszor a malomba megyek ugyanis, ő sohasem segít leemelni a lovakról a málhát, sem az edényeket nem tölti meg liszttel, és akkor sem segít, amikor föl kell pakolni a lovak hátára. Minden alkalmat megragad, hogy ártson nekem. Mindig mogorva és savanyú velem. Az Isten tudja, de én nem, hogy mi okból viselkedik így velem. Már azon morfondíroztam magamban, hogy ha legközelebb hozzá kell mennem és hasonlóan fog bánni velem, agyonverem.” Szent Mochutu atya ezt válaszolta neki: „Hallgasd meg, testvérem, mit mond a próféta: »Kerüld a rosszat és jót cselekedjél.«¹³³ Tégy vele jót, s a szívet meghatja majd a jóságod. Barátok lesztek, amíg csak éltek.” Ez a testvér azután három napig minden erejével arra törekedett, hogy kedvére tegyen a malmot felügyelő testvérnek, de a molnár nem hagyott föl gonoszságával, és ez a testvér is tovább gyűlölte. A harmadik napon Szent Mochutu atya faggatni kezdte ezt a testvért a gyónásával kapcsolatban, mire ő ezt felelte: „A következőt kell meggyónnom: még mindig gyűlölöm a molnárt.” A szent atya ezt mondta erre neki: „Ezen az éjszakán megindul majd a szíve, s addig nem eszik holnap, míg meg nem érkezel hozzá. Ebédeljetek együtt. Ebéd közben szeretet tölt majd el benneteket, s barátok lesztek egész életetekben.” És minden így is történt. Eltöltötte a Szentlélek ezt a szerzetest Szent Carthagus intelme szerint. Colmanus, Iona fia volt a neve. A testvérek pedig dicsőítették az Isten sugallatát az ő szent atyjukban.

¹³³ Zsolt 37,27.

45. Egyik nap két brit származású szerzetes ezekkel a szavakkal tanakodott egymás közt: „Ez az atya már beteg, mégsem hal meg hamarosan. Semmi kétség efelől, hiszen jámborságban és szentségben vele egyenrangút sohasem találunk itt. Ha majd meghal, utána az egyikünket fogják megválasztani az utódjának. Végezzünk hát vele, mert egyébként, ahogy mondtuk, nem patkol el egyhamar.” Ezután tervet kovácsoltak, hogy a következő éjszaka hajnalán titokban belefojtják a közeli folyóba. Amikor búvóhelyén rátaláltak, szokása szerint éppen egyedül imádkozott. Megragadták, szíjjakkal jó erősen megkötözték, majd lecipelték a folyóhoz. Szembejött velük ekkor az egyik hithű szerzetes, akinek az volt a szokása, hogy hajnalfelé körbejárja a megszentelt temetőt. Csodálkozott rajtuk, ezért megkérdezte őket: „Mit cipeltek ebben az órában?” Ők így feleltek: „Néhány testvér ruháját visszük kimosni.” Ő azonban a Szentlélek sugallata folytán nem hitt nekik, ezért ezt mondta: „Tegyétek le, hadd nézzem meg.” Lerakták a terhet, s kiderült, hogy a mi szent patrónusunk, Carthagus az. Ez a szerzetes ennek a helynek a perjelje volt. Keserűen így szólt hozzájuk: „A lehető leggonoszabb dolgot akartátok művelni.” Ekkor lassanként magához tért Szent Mochutu atya is, és ezt mondta: „Nem lett volna rossz ez, fiam, mert a szent vértanúk közé számítottak volna engem is. Nekik azonban rossz lett volna, mert együtt bűnhődtek volna Júdással, a mi Urunk elárulójával. Meg akartak ölni engem, hogy testvéreim előljárói legyenek. Sem ezek a gonosztevők, sem senki a nemzetükből nem lesz az utódom, hanem mindig annak a nemzetségéből származnak majd az utódaim, aki révén az Isten megmentett engem. A britek nemzetségéből ugyanis némelyek mindörökre nevetségesek lesznek az én településemen.” S így történt minden. Ez a szerzetes ugyanis, aki megmentette a szentet, Chiaraigi törzséből származott, s ebből a törzsből kerülnek ki mindig Szent Carthagus utódai.

46. Ahogy fentebb említettük,¹³⁴ Szent Mochutunak sokáig nem voltak tehenei, sem ökrei, sem lovai, hanem eke elé fogva magukat a szerzetestársai szántottak egész évben, s málhájukat a hátukon cipelték. Amikor Szent Finanus, Szent Carthagus rokona megérkezett Rómából, ezekkel a szavakkal feddte meg: „Miért rovod oktalán állatok feladatát értelmes emberekre, Carthagus? Hiszen minden állat az ember érdekében teremtetett. Sohasem étkezem itt, ha föl nem szabadítod szerzeteseidet, Krisztus szolgálait ez alól a méltatlan munka alól.” Szent Carthagus atya ekkor Szent Finanus iránti tiszteletből megengedte szerzeteseinek, hogy ökreik és lovaik legyenek.

47. Ezután Szent Lacteanus apát¹³⁵ megszánta Szent Mochutu atyát és szerzetestársait, ezért fölkerekedett és harminc tehénnel, egy bikával, két csordással, valamint két fejőstehénnel Raitheanbe ment. Egy közeli helyen elrejtette mindazt, amit magával hozott, majd bement a monostorba, és fájdalmat színélve tejet kért. A gondnok azonnal jelentette Mochutu atyának, hogy Szent Lacteanus beteg és tejet kér. Szent Mochutu ekkor meghagyta, hogy töltsenek meg egy kelyhet vízzel. Miután teljesítették a kérését, megáldotta a vizet, s olyan friss tej lett belőle, mintha most fejték volna, majd odavitték Szent Lacteanusnak. Szent Lacteanus pedig tudva, hogy mindez isteni közreműködéssel történt, újra vízzé változtatta a tejet, majd így szólt: „Tejet kértem, nem vizet.” Mindezeket a szavakat és tetteket elterjesztette a gondnok a szentek között. Szent Lacteanus fennhangon ezt mondta ekkor mindenki füle hallatára: „A mi Carthagus atyánk derék szerzetes, de az utódai nem vízből fognak tejet csinálni.” Majd így fordult a gondnokhoz: „Mondd meg Szent Mochutunak, hogy nem vacsorázom itt, ha el nem fogadja azt az alamizsnát, amit az itt élő testvéreknek hoztam.” Szent Carthagus pedig ígéretet tett, hogy elfogadja.

¹³⁴ Vö. a 20. fejezetet.

¹³⁵ Szent Lactaoin. A történet szerzője alighanem összekapcsolja a szent nevét a „tej” jelentésű latin *lac* szóval.

Szent Lacteanus tanítványai ekkor Szent Mochutu többi szerzetársának adták a teheneket, mire Szent Mochutu ezt mondta Szent Lacteanusnak: „Senkitől sem akartam teheneket elfogadni ezen a helyen, az irántad való tiszteletből és félelemből azonban mégis megteszem.” Szent Lacteanus így felelt erre: „Ettől a naptól kezdve mindig bővében lesztek az evilági javaknak és bőven lesznek hithű férfiak is a monostorodban, ahonnan majd Krisztushoz költöztöl, erről a helyről ugyanis el fognak üldözni.” Ezek után üdvözölték egymást a szentek, s testvéri szövetséget kötöttek egymással a mára és a jövőre vonatkozóan is.

48. Beköszöntött már az ősz,¹³⁶ mikor egyszer a monostor prépostja fölkereste Szent Carthagust és ezt mondta neki: „Atyám, nem találunk elég aratót, a vetés pedig már nagyon beérett.” Szent Mochutu ezt felelte erre: „Menj békében, kedves testvérem, az Isten hamarosan gondoskodik majd derék aratókról.” S valóban, ahogy a szent főpap mondta, eljöttek az Isten angyalai és learatták Szent Carthagus szerzeteseinek bő gabonatermését, majd hatalmas asztagba gyűjtötték. Igen ámultak a testvérek látva ezt a betakarítást, majd magasztalták Krisztust dicsérve az ő atyjuk szentségét.

49. Szent Carthagus szerzetesei annyira engedelmesek voltak, hogyha bármelyik idősebb megparancsolta volna valamelyik fiatalabbnak, hogy vesse kútba magát, azonnal kútba ugrott volna. Egyikük, mikor sült a kenyér a kemencében, így kiáltott oda az egyik fiatalabb testvérnek: „Szénné égnék a kenyerek! Vedd ki gyorsan őket!” A vaslapát ugyanis, amivel kiszedték a kemencéből a kenyeret, éppen kicsúszott a kezéből. Ez az ifjú testvér a felszólításra az égő tűzön át beugrott a kemencébe, s pusztá kézzel kezdte kidobálni a kenyereket az izzó kemencéből, de sem a forró kemence, sem a meleg kenyér, sem a kemence előterében lobogó tűz nem ártott neki.

50. Egyszer, mikor Szent Mochutu szerzetesei kint dolgoztak a patakparton, az egyik idősebb testvér kényszerűségből így

¹³⁶ Ősi kelta szokás szerint az íreknél Lughasa ünnepével, augusztus 1-jén

szólt szerzetestársához, akit Colmanusnak hívtak: „Colmanus! Eredj fürödni.” Erre azonnal tizenkét Colmanus sietett ruhástul a fürdőbe, mert hallották a Colmanus nevet. A többieknek bizony épülésére szolgált, hogy egyetlen szóra ennyi testvér indult egyszerre fürödni.

51. Szent Carthagus szerzetestársai nagy türelmet tanúsítottak a szenvedésekben és a viszontagságok közepette, amint bizonyíték rá az egyik szerzetes, akinek a testén hemzsegték a kukacok és bőven hullottak a földre a nyomában a testvérek szeme láttára. Ennek ellenére szorgalmasan végezte mindennap a munkáját, anélkül, hogy a betegségére hivatkozva fölmentést kért volna, pedig gyengének tűnt, sápadt volt, és sorvadás nyomai látszottak rajta. A testvérek sajnálták és együtt éreztek vele. Egyik nap Szent Carthagus a regula előírása alapján megkérdezte tőle fájdalma okát. A testvér ekkor akarata ellenére megmutatta neki szoros övétől fölsértett oldalát. Szent Mochutu ekkor ezt mondta neki: „Kicsoda művelte ezt a türehetlen, babonás dolgot?” A szerzetes ezt felelte: „Egyik nap, amikor igen nehéz farönköt vonszoltak a testvérek, elszakadt az övem. Észrevette ezt a perjel, és szorosan a derekamra kötötte ezt a kemény övet. Emiatt kezdett el rothadni a húsom.” A szent öreg ezt kérdezte tőle: „Miért nem oldottad le később magadról?” Ő így válaszolt: „Mert nem az enyém ez a test, a perjel pedig, aki rám kötözte, nem oldotta le. Kerek esztendő telt el azóta, hogy ez történt.” Szent Mochutu így folytatta erre: „Roppant kínokat álltál ki, testvér. Válassz hát. Vagy még ma meggyógyulsz, vagy elköltözől a mennybe?” A testvér így sóhajtott föl: „Mi vár rám ebben a világban?” Majd azt választotta, hogy a mennybe költözik. Magához vette az Oltáriszentséget, s azon nyomban elköltözött Krisztushoz. A szent atya és a testvérek pedig megrótták a perjelt keserűséget okozó figyelmetlensége miatt.

52. Egy asszonynak, akit Brignek hívtak, béna volt az egyik keze, és csak lógott az oldala mellett. Eljött egyszer a férjével

kezdődött az ősz.

együtt Szent Carthagushoz és Krisztus nevében megkérte a szentet, hogy gyógyítsa meg a kezét. Az asszony éppen várandós volt. A szent főpap ekkor almát nyújtott feléje a kezével, ahogy Cuanus vezér leányával is tette, s így szólt hozzá: „Emeld föl a béna kezedet, és vedd el az almát.” Erre azonnal meggyógyult az addig béna keze, és elvette az almát a szent kezéből. Miután megízlelte az almát, nem sokkal később vajúdás nélkül szülte meg gyermekét, majd a férjével együtt nagy örömmel tért haza.

53. Amint a szent próféta, Columba¹³⁷ és más szentek is megjövendölték, mikor Szent Carthagus atyának már közelgett élete vége, elűzték a falujából, Raitheanból. Midhe előkelői Temoria királyával az oldalukon néhány klerikus fölbujtására Cluain Airaird településen arról határoztak, hogy elűzik innen. Az előkelők ekkor fölkeresték őt Raitheanben, és ezt mondták Szent Mochutunak: „Menj ebből a faluból, sőt erről a vidékről is a pereputtyoddal együtt. Keress magadnak más tartományban lakhelyet.” Szent Carthagus ezt felelte nekik: „Itt akarom befejezni az életemet, hiszen sok-sok éven át szolgáltam ezen a helyen az Istennek, s majdnem elérkeztem már életem végéhez. Ezért hát nem hagyom itt ezt a helyet, csak ha erőszakkal valaki meg nem ragadja a kezemet, nehogy állhatatlansággal vádoljanak ebben az életkorban az emberek, hiszen vénembernek nem illik már erre-arra csavarognia.” Az előkelők ezután visszatértek Temoria királyához, Blaithmecchez, Aeda Slane fiához, majd sokféle hazug vádat zúdítottak Szent Mochutura a király előtt, és megkérték, hogy ő maga keresse föl és űzze el a szentet lakhelyéről. A király nagy kísérettel útra is kelt velük. Közben Szent Carthagus atya így jövendölt szerzetestársainak: „Ti, szeretett testvéreim, készüljetek és kötözzétek össze holmijaitokat, mert hamarosan erőszakos próbatétel szakad a nyakunkba. Ennek a vidéknek az előkelői elűznek bennünket erről az oly kedves helyről.” Amikor pedig Blaithmecc király megérkezett a vezéreivel és Neill törzsének előkelőivel, valamint a fivérével, Diarmaiddal, és – amint

¹³⁷ Szent Columba Cille.

hírlík – a fiaival, tábort vertek Raithean monostora közelében. Ezután a király elküldte a fivérét, Diarmaidot sokakkal együtt, hogy űzze el erőszakkal Szent Mochutut Raitheanból. Diarmaid ugyanis, a király fivére önként vállalkozott rá, hogy erőszakkal elűzi a szentet. Amikor megérkezett, Szent Carthagust éppen imádság közben találta az oratóriumban, mire megállt a küszöbön. Ekkor a szent megkérdezte tőle: „Miért jöttél?” Diarmaid ezt felelte: „Fivérem, Blaithmecc király és Midhe vezérei küldtek, hogy megragadjam a kezedet és társaiddal együtt kihajítsalak erről a helyről.” A szent erre ezt válaszolta: „Tedd, amit akarsz. Készek vagyunk bármit elszenvedni Krisztusért.” Diarmaid ezt válaszolta: „Sohasem követem el ezt az istentelenséget, hiszen Isten szentje vagy.” Szent Carthagus erre kijelentette: „Lesz helyed a mennyben, s hamarosan te leszel a király fivéred helyett. Arcod pedig, amelyet elfordítottál előttem, sohasem fordul majd el az ellenség előtt. Az a megszegyenítés pedig, amely fivéred, a király részéről ér majd amiatt, mert nem teljesítetted a feladatot, amiért ideküldött, dicséretedre és áldásodra lesz. Azért azonban, mert gonoszat forraltál a szívedben ellenem, s mindenkinél közelebb voltál ahhoz, hogy elűzz, a fiad nem léphet majd a trónodra.” Visszatért ezután Diarmaid fivéréhez, a királyhoz, s bevallotta, hogy nem volt képes ártani Isten szentjének. A király haragjában ezt vágta öccse fejéhez: „Vitéz ember vagy.” Diarmaid ezt felelte: „Így igaz, mert ezt ígérte nekem Mochutu, az Isten szolgája.” Erre mind magasztalták őt és egy hanggal kiáltották: „Valóban vitéz ő.” S így is hívják mind a mai napig.¹³⁸

54. Ezután az említett előkelők sorsot vetettek, hogy megtudják, melyikük ragadja majd meg a királlyal együtt Szent Carthagus kezét, hogy elhurcolja arról a helyről. És a sors Cluana vezérre esett. Ezután a király az előkelők kíséretében bevonult Raitheanbe. A szent atyát a templomban találták, ahol a testvérek is összegyűltek. Ekkor az egyik gazdag férfi, Cronanus

¹³⁸ A király gúnyosan nevezte Ruanaid-nak („vitéz”) az öccsét, de ez a név rajtamaradt ragadványnévként.

fennhangon kijelentette: „Gyorsan tegyétek a dolgotokat, amiért jöttetek.” A szent főpap erre így szólt: „Gyors halált halsz majd, ám mivel sokszor ajándékoztál meg Krisztus nevében, s mindezidáig kegyes voltál hozzánk, ivadékaid mindörökre gazdagok maradnak.” S ez így is teljesedett be. Cronanus ugyanis váratlanul meghalt, leszármazottjai azonban gazdagok maradtak.

55. Egy másik férfi, Dubhsulech, hogy becsapja, lecsukta egyik szemét, kacsintott, majd kinevette Szent Mochutut és a szerzetestársait. A szent püspök ekkor rápillantott, s így szólt hozzá: „Ilyen félszemű és nevetséges maradsz, míg meg nem halsz, s ivadékaid közül sokan lesznek ilyenek.” És ez be is teljesedett.

Cailliche, a kíséret egy másik tagja fülsiketítő üvöltést hallatva tört rájuk, hogy megrémítse Szent Carthagust és szerzetestársait. A szent neki ezt mondta: „Hamarosan vízkórságba esel, és meghalsz.” S így is történt vele.

Ó, jaj, szörnyű, gonosz dolog történt ekkor, ami sokakat könnyekre fakasztott. Blaithmecc király és Cluana előkelői abban a minutában ugyanis iszonyatos haraggal megragadták a már vénséges vén Szent Mochutu tiszteletreméltó kezét, s a tisztelet leghalványabb jele nélkül elúzták őt Raitheanből társaival együtt. Hasonlóan bántak a király testőrei a szent szerzetesekkel. Jajgatás és sírás, jajveszékelés, panasz és jajszó, férfiaké és nőké, minden rendű és rangú emberé töltötte be akkor egész Raitheant. Bizony a király seregében is sokan beszéltek a szentek szerencsétlen sorsáról.

56. Kelés támadt az egyik szerzetes lábán, ezért a szent püspök arra kérte Krisztus nevében a tanácsot, hogy hadd maradjon a beteg szerzetes a monostorban. Ezt azonban valamennyien elutasították. Szent Carthagus ekkor magához szólította ezt a testvért, s megparancsolta Krisztus hatalmára hivatkozva a fájdalomnak, hogy hagyja ott a szerzetes lábát, s költözzék át Colmanus vezér lábába, aki a leghevesebb ellenzője volt a kérésnek. Erre a fájdalom azonnal odahagyta a szerzetes lábát, majd rögtön hatalmába kerítette Colmanus vezér lábát, s kínozza

is azután egész életében. A szerzetes pedig egészségesen talpra állt, s jó erőben követte szent mesterét.

Egy másik idősebb testvér sem szeretett volna eltávozni Szent Carthagus szerzetestársai közül Raithean monostorából, mert azt fogadta, hogy soha többé nem megy máshová. Szent Mochutu pedig megadta neki az engedélyt: az idős testvér ekkor magához vette a szent püspök kezéből az Oltáriszentséget, s mindannyiuk szeme láttára elköltözött a mennybe. Kívánságához híven Raiteanben temették el.

57. Szent Carthagus ezután elhagyta a monostort. Csorogtak a könnyei, amikor bement a testvérek temetőjébe, s az ott nyugvók áldását kérte. Majd imádkozott értük Krisztushoz, s ekkor az Isten akarata folytán fölnyílt az egyik sok esztendővel korábban eltemetett szerzetes sírja, a halott pedig a jelenlévők meglepetésére váratlanul fölemelte fejét a sírból, majd jól érthető hangon ezt mondta: „Szent atyánk, Mochutu, aki Istennek neveltél minket, áldj meg bennünket, fiaidat, s áldásodra mind föltámadunk és veled tartunk majd.” A szent atya így válaszolt neki: „Nem teszek váratlan dolgot, azaz nem támasztok föl ily sok embert az emberi nem föltámasztása előtt.” A halott azonban ezzel folytatta: „Miért hagysz itt bennünket, atyánk? Hát nem ígértük-e meg neked, hogy egyek leszünk veled, s te nem ígérted-e meg, hogy egy leszel velünk?” Szent Mochutu ezt felelte: „Fontold meg jól ezt a közmondást: Kényszer szüli a döntést. Ti csak nyugodjatok itt a síroktokban, mi pedig a föltámadásunk napján a szerzetestársakkal együtt mind visszatérünk majd hozzátok ahhoz a kereszthez, amely odakint áll, s mind együtt megyünk majd onnan az Isten ítélőszéke elé.” Ezeket ígérte a szent, a halott pedig elgondolkodott rajta, s megnyugodott benne. A szent püspök ezután búcsút vett a holtaktól, majd a közösség kíséretében kiment Raiteanon túlra addig a kereszting, amelyet az „Angyalok keresztjé”-nek hívnak.

58. Ennél a keresztnél Szent Carthagus atya e szavakkal fordult a királyhoz: „Nézd, király, fönn az eget és lenn a földet.” A király fölnézett, majd lepillantott, mire a szent így folytatta: „Sem

a föld, sem a menny nem lesz a tiéd. Nemsokára elűznek ugyanis földi királyságodból, s fivéred, Diarmaid, akit megfeddtél, mert tiszteletet mutatott irántam, ő uralkodik majd. Mindenki megvetése sújt majd, annyira, hogy egyik éjszaka, miközben éhezel és szomjazol, meg is feledkeznek rólad az ő várában az irántad való megvetés miatt. Fiaddal együtt nyomorultul halsz majd, s rövidesen senki sem marad ivadékaid közül.” Így átkozta meg Szent Mochutu a királyt, majd a kezével összeütött egy apró csengőt a király és fia fölött. Ezt a csengőt írül *Clog rabhaydh Blaithmecc*-nek, azaz „a Blaithmeccnek véget vető csengő”-nek hívják, mert amint megrázta Szent Carthagus, Blaithmecc király hamarosan elhunyt az ivadékaival együtt. Blaithmecc királynak sok fia és lánya volt, de a semmiért pusztultak el mindannyian az atyjukkal együtt Szent Carthagus átka miatt.

Ezután Szent Carthagus így szólt ahhoz az előkelőhöz, aki a kezét markolta: „Szolga leszel a haláloed előtt, mert megfosztanak fejedelemségedtől, és nemzetséged is majdnem kivész majd.” És ez így is történt.

A másikhoz, aki szintén a kezét fogta, ezekkel a szavakkal fordult: „Miért vonszoltál el a székhelyemről a kezemnél fogva?” Az így felelt: „Hogy egy mumeniainak nagy tisztelete legyen Midhe földjén.” A szent férfi ezt mondta erre: „A te tekinteted mindig zavart lesz és átkozott lesz a kezed, amellyel ide vonszoltál.” Erre ennek az előkelőnek azonnal kifordult a szeme.

Ezek után Szent Mochutu Deirmaige falu előljárójához és népéhez fordult: „A legpusztítóbb viszály tör majd ki köztetek. Sok bajt és csapást kell majd túrnötök, hiszen javarészt ti vagytok az okai mindannak, ami velem történik.” És ez így is történt velük.

59. Ezután a király és udvartartása határozottan megparancsolta a szentnek, hogy fogja a sátorfáját és induljon. A szent pedig útra kelt tanítványaival, akik nyolcszázhatvanheten voltak, és ugyanennyien maradtak a sírjukban is Raitheanben. Sokan voltak azonban olyanok is Szent Mochutu tanítványai közt, akik Hibernia más vidékein éltek és haltak meg. Azokat, aki

Raitheanból követték Szent Carthagus atyát, mind eltöltötte az Isten kegyelme. Közülük később sokan szent püspökök és apátok lettek, s helyeket építettek az Istennek.

A mi Szent Mochutu atyánk igen jámbor és alázatos volt, ahogy ez a dolog is bizonyítja. Sok leprás élt ugyanis nagy becsben Raitheanben a cellájában, s amíg egészségi állapota megengedte, gyakorta szolgálta ki őket ő maga. A leprások, amikor meghallották, hogy Szent Mochutu gondját viseli a leprásoknak, eljöttek hozzá Hibernia különböző tartományából, Isten férfija pedig befogadta őket, akiket azután Raitheanból magával vitt egy másik faluba, Lioss Morba,¹³⁹ ahol helyet készített nekik, s ahol a leprásokat tisztelettel fogadták Szent Mochutu atya méltósága miatt.

60. Szent Carthagus tanítványai tehát arra kényszerültek, hogy akaratuk ellenére útra keljenek. Mikor kocsijaikkal és szekereikkel haladtak az úton, az egyik rengeteg erdőben az úton keresztben heverő hatalmas fa állta útjukat. Ekkor így szólt egyikük Szent Mochutuhoz: „Atyám, nem tudunk továbbhaladni az úton keresztben fekvő nagy fa miatt, mert az erdő nagyon sűrű ezen a részen.” Isten férfija ekkor keresztet rajzolt kezével a fára, és ezt mondta: „A mi Urunk, Jézus Krisztus nevében kelj föl te, fa, s állj a helyeden.” A fa pedig azonnal fölegyenesedett, s a mai napig ott áll régi helyén. E csoda jeleként kőhalom magasodik a gyökerénél.

61. Szent Carthagus első állomáshelye Raitheanból való távozása után a *Druym Cuylinn*-nek nevezett monostorban volt. Ez a monostor a mumeniaiak és a luginumiak, illetve Neill törzse területének határán fekszik annál a klánnál, amelyet Fir Ceallnak¹⁴⁰ hívnak. Ebben a monostorban különösen Szent Barrynd apát nevezetes a csodái folytán.

Innen Szent Kyaranus püspök városába, Saigerbe érkeztek, majd innen arra a helyre mentek tovább, ahol most Szent Cronanus monostora, Ross Cree áll. Itt nem szállt meg a

¹³⁹ VSH: Lyoss Mor.

¹⁴⁰ Más helyesírás szerint: Fir Chell.

vendégszálláson, hanem a szabad ég alatt éjszakázott, noha Szent Cronanus hívta. Vacsorát is készített Szent Mochutunak, de Szent Mochutu nem akart a vendége lenni, s meg is indokolta: „Nem térek le az országuítról ahhoz a férfihoz, aki messzire akart kerülni a zarándokoktól és egy lakatlan szurdokban építette föl lakhelyét. Legyenek csak vendégei a pusztaság fenevadjai.” Fülébe jutottak ezek a szavak Szent Cronanusnak, mire odament Szent Carthagushoz, majd az ő intelmére Szent Cronanus elhagyta a szurdokban épült cellát. Ezután ketten közösen alapítottak monostort, sőt falut, amelyet Ross Crének hívnak. Itt nyugszik Szent Cronanus atya.

Innen Szent Mochutu Hele vidékén át Mumenia királyi székhelyére, Caisealbe érkezett. Másnap pedig Caiseal királya, Failbe¹⁴¹ fölkereste Szent Mochutut és területet ajánlott föl neki, hogy ott alapítson monostort. Szent Mochutu ezt felelte a királynak: „Nem engedte meg nekünk eddig az Isten, hogy megállapodjunk, ezért továbbmegyünk arra a helyre, amelyet szent férfiak jelöltek ki nekünk.”

Hírvivők érkeztek ekkor a laginumiak királyától Mumenia királyához, Failbéhez, kérve őt, hogy szövetségük folytán siessen a laginumiak segítségére. Összefogtak ugyanis az északi tartományok, hogy földülják a laginumiak tartományát s megütközzenek velük. Abban az időben azonban valamilyen okból begyulladt Failbe király szeme, ami miatt nem látott a félszemére. Szégyellte ezt a király, s emiatt nem akart hadba vonulni, mert nem szerette volna, ha az idegen seregek félszeműnek látják. A szent főpap elérte a király szégyenlősségét, megáldotta hát a szemét, mire a szeme ott, mindenki előtt meggyógyult. Ezután búcsút vettek egymástól, s Failbe király és Szent Mochutu atya is elindult a maga útján. A király, miután összegyűjtötte seregét, a laginumiak királyának segítségére indult, s ketten egyesült erővel megfutamodásra készítették az északi tartomány harcosait.

¹⁴¹ Failbe Flann.

62. Szent Mochutu atya innen Muscraighe Hirthir népéhez érkezett. Ennek a klánnak a vezére, Aedanus nyájasan fogadta, s fölajánlotta neki azt a falut, amelynek *Hysseal* a neve. Isten férfia megáldotta ezt a vezért családjával együtt, majd innen na n-Desi vidékére ment. Átkelt Femyn mezején, s megállapodott azon a helyen, amelyet *Ard Breaind*-nak hívnak, a Siur folyó partja fölött. Itt többen is fölkeresték, köztük Meilochtric, na n-Desi vezére és egy másik nemesember, Suibhne, akik egy földterület miatt viszálykodtak egymással. Szent Mochutu Isten akaratából megbékítette, majd egyetértésben elbocsátotta őket. A vezér lakhelyet ajánlott Szent Mochutunak a közeli szántófölddel együtt, Isten férfia pedig cellát jelölt ki ezen a helyen, ahol ma nagy falu áll. Aird Finayn a neve, s ennek van a vidéken a legnagyobb egyházközsége Szent Mochutu tiszteletére.

Mindeközben Cobhtayg fia, Meilochtric vezér felesége, aki a korábban említett Failbe Flannak, Caiseal királyának volt a leánya, álmot látott. Cucuniceas gyönyörűszép madarakat látott álmában, amint átrepültek Femyn mezején, s egyikük, amely nagyobb és előkelőbb volt a nyomában repülőknél, Meilochtric vezér ölébe szállt. Amint fölébredt álmából az úrnő, azonnal elmesélte férjének, mit álmodott. A vezér erre ezt mondta neki: „Igaz álmot láttál, asszony, s hamarosan be is teljesedik. Ez ugyanis az értelme: a madarak Szent Mochutu és szerzetestársai a mennyek országában, s ő az, aki nagyobb és előkelőbb a többiekénél. Az pedig, hogy az én ölemben telepedett le, azt jelenti, hogy az én területemen következik majd be a föltámadása, s ez nagy kegyelmet jelent nekünk és hazánknak.” Megbízható álmot látott a derék asszony, és az Isten közreműködése folytán híven mutatta meg az álom helyes értelmét a dicsőséges és igaz kereszténynek bizonyult vezér.

63. Fölkereste egyszer Szent Mochutu püspök az említett vezért, Meilochtricot, s földet kért tőle, hogy azon templomot építhessen. A vezér ezt felelte a szent kérésére: „Ezen a szűk területen nem fér el ilyen jelentős dolog.” Szent Mochutu ezt felelte neki: „Az Isten, aki hozzád küldött bennünket, mutat

majd neked számunkra alkalmas helyet.” Ekkor a vezér így válaszolt: „A Cua-hegy túlsó oldalán birtokomban vagy egy földterület a Nem folyó partján. Kiváló erdő áll rajta, a folyó halban gazdag, de félek, hogy túl kicsiny.” Szent Mochutu így folytatta erre: „Nem kicsiny, hanem szép tágas lesz. Azt a helyet ugyanis már régen kijelölte nekünk az Isten, s ott következik majd be föltámadásunk.” Ekkor na n-Desi törzsének dicsőséges vezére, Meilochtric, Cobhthaigh fia számos tanú jelenlétében följánlotta ezt a területet, amelyen most Mochutu püspök Lioss Mor nevű települése fekszik. Szent Carthagus atya megáldotta a vezért feleségével, fiaival és egész népével együtt, majd miután tiszteletteljes engedélyt kapott tőle, folytatta az útját Cua hegyén keresztül, ahonnan Cechnemin mezejére érkezett, ahhoz a cellához, amelyet Ceall Clochayrnak neveznek, s ennek a helynek a szent atyja, Mocuae Miannain, a lehetőségeinek megfelelően szerény vendégséggel vendégelte meg Szent Mochutut és valamennyi szerzetestársát. Ezen a vacsorán nem volt más ital, csak egy apró hordó sör. Szent Mochutu három nap és három éjjel maradt itt egész közösségével, Szent Mocuae Miannain apát pedig annyi sört töltött az apró hordókból a kupákba, hogy elég volt az egész közösségnek. Ám hiába merte, a hordó mindig tele volt sörrel. A sör mindig színültig volt, miként Illés áldására az olaj.¹⁴² Ekkor Szent Mochutu egyik tanítványa fennhangon mindenki füle hallatára megjegyezte: „Ha addig szeretnénk maradni, amíg ez a lakoma véget nem ér, bizony hosszú ideig maradnánk.” Ennek hallatán így fordult hozzá Szent Mochutu püspök: „Igazat szóltál, testvér. Itt az idő indulnunk.” Majd megparancsolta, hogy mindannyian szedelőzködjének. Szent Mocuae Miannain pedig följánlotta magát a lakhelyével együtt az Istennek és Szent Mochutunak. Amint pedig Szent Mochutu elindult onnan, a sör azonnal lepadt a hordó fenekéig.

64. Ezek után Szent Carthagus tovább folytatta az útját Cechnemin mezején át az említett Nem folyóig, arra a helyre,

¹⁴² 1Kir 17,16.

amelyet írül Ath Medhoin-nak, azaz „Gázló”-nak hívnak. Ezen nem lehet átkelni, csak néhány erős, jó úszó tud áteickelni rajta a nyári forróság okozta nagy szárazságban is, a tengeri dagály teljes hiánya ellenére, a dagály ugyanis azon a helyen a folyásirány ellenére egészen Lioss Mor településéig elhat, mintegy öt mérföld távolságban, és akkor a dagály éppen teljesen betöltötte a folyó medrét.

A szentek megkérdezték, hogy van-e bármi alkalmatosság, amivel átkelhetnek a folyón, de azt a választ kapták, hogy nincs. Ekkor a szent atya hittel elteltlen odament a folyópartra, majd megparancsolta a tengernek és a zúgó folyamnak, hogy az Úr Krisztus nevében tartsák vissza egy időre áradó lendületüket, és adjanak utat az Úr szolgáinak. Ezután keresztet vetett, mire szétvált a tenger és a folyó, előtűnt a föld és a homok a kettéosztott tenger száraz fenekén, miközben kétoldalról falként tornyosult föl a víz jobb- és balkéz felől, s a földről visszahúzódtott a jól ismert víz. A szentek után mindenki átkelt. Egyesek kocsikon és szekereken keltek át a kettévált öblön keresztül, ahogy a szárazföldön is utaztak, mint József a Jordán folyón,¹⁴³ száraz lábbal keltek át. Közben kétoldalt egyre magasabbra és magasabbra, szinte hegyként tornyosult a folyó, s ugyanúgy a tenger is. Mikor Szent Mochutu atya végre elhagyta a többiekkel együtt a partot, megáldotta azt a helyet, s megparancsolta, hogy térjen vissza a víz a régi medrébe. Ezt a helyet írül [...] nevezik, ami latinul annyit tesz: „Az áldások helye”. Amint összecsapott egymással a két víztömeg, hatalmas örvényt okoztak, mintha birkóztak volna egymással.

65. Innen a dicső Carthagus püspök az övével továbbindult a kis mezőn, amelynek írül *Magh Scheth* a neve. Ez latinul annyit tesz, hogy „Pajzsmező”, majd eljutott arra a helyre, amelyet na n-Desi törzsének említett vezére ajánlott föl. Itt táborot vertek, majd a főpap a többi szenttel közösen megáldotta a szántóföldet és kijelölte a település határát. Ekkor egy szűz jött oda hozzájuk,

¹⁴³ József 3,17.

akinek Coemell volt a neve, s akinek apró cellája volt azon a területen, majd megkérdezte tőlük: „Mit akartok itt csinálni, Isten szolgálói?” Szent Mochutu püspök ezt felelte a kérdésére: „Isten akaratából egy kis teret készülünk körbekeríteni a holmijaink számára.” A szent szűz erre megjegyezte: „Nem kis tér lesz az, hanem nagy.” Szent Mochutu atya mindehhez még hozzáfűzte: „Beigazolódik majd, amit mondasz, Krisztus szolgálóleánya.” E szavak miatt ezt a helyet mindig *Lioss Mor*-ként emlegetik írül, ami latinul azt jelenti: „Nagy tér.”

Ez a szent szűz apró cellájával együtt fölajánlotta magát Szent Mochutunak, s a helyen, ahol cellája állt, ott most szent szüzek monostora magasodik Lioss Mor településén. Később, amint Colmanus Elo megjövendölte, Szent Mochutu temetőjét angyalok jelölték ki Lioss Morban, s később ott temették el. Egyedül Isten tudja, hány szentet temettek el őutána abban a temetőben a mai napig.

Nagyszerű, szent település Lioss Mor, amelynek egyik fele menedékhely, ahová asszony nem léphet be, s amely tele van cellákkal és szent monostorokkal. Bennük folyamatosan szent férfiak sokasága lakik. Mert Hibernia minden szegletéből jönnek ide hívó férfiak, de jönnek Angliából és Britanniából is ide, mert innen kívánnak Krisztushoz költözni. Ez a település az egykor Nemnek nevezett folyó déli partján fekszik. A folyót ma Abann Mor-nak, azaz „Nagy folyó”-nak hívják na n-Desi törzsének vidékén.

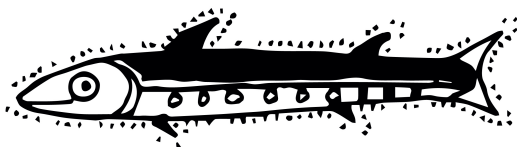
66. Egyik nap druida kereste föl Szent Mochutut, mert nem tetszett neki, hogy odajött, ezért próbára kívánta tenni. Megkérte hát, hogy ha valóban Isten szolgálója, akkor érje el, hogy az Isten nevében gyümölcsöt teremjen a magával hozott, kéreg nélküli száraz kóró. A szent férfi látta, hogy a druida csúfot szeretne úzni a hatalmas Istenből, ezért megáldotta a száraz ágat, mire a kóró azonnal kérget növesztett és leveleket hajtott, majd virág fakadt és gyümölcs sarjadt rajta, ahogy a druida kérte. Amint meglátta, mi történt, a druida elámult ezen a roppant hatalmon, majd csüggedten elkullogott.

67. Egy másik alkalommal egy szegényember tejet és sört kért egyszerre Szent Mochututól. A szent atya éppen egy forrás mellett áldogált, megáldotta hát a forrást, mire a forrás vize azonnal tejjé, majd sörre, végül borra változott. Ezután a szent meghagyta ennek az embernek, hogy merítsen annyit, amennyit szeretne. A forrásból pedig mindaddig így folyt a víz, amíg Szent Mochutu [az imádságával korábbi állapotába vissza nem állította. Az Úr anyaga jött ekkor hozzá] a mennyből, s így szólt Szent Mochutuhoz: „Bőven fakadnak majd csodák ebből a forrásból az ítélet napjáig.” S ez a forrás a mai napig folyik Lioss Mor település menedékhely-résznén. Egyébként minden olyan forrásból, amelyet a szent megáldott, gyógyító erejű víz fakad.

68. Ezek után, amikor a mesteremberek már serényen és fáradhatatlanul építették a monostor különféle épületeit, Szent Mochutut nagy viszolygás kerítette hatalmába a munkások zsivara miatt. A túlságosan sok fáradozás és előrehaladott kora miatt testi ereje is kezdett megfogyatkozni. A testvérek közös elhatározásából ekkor egy félreeső, nyugodt helyre vonult vissza, amelyet ma „Mochutu cellájá”-nak hívnak, s ahol híres monostor áll a Lioss Mor település közepén található nagy monostor alatt fekvő völgyben. Néhány segítőjével ide költözött, s itt is maradt egy teljes évig és hat hónapig. Remeteéletet élt, egyedül az Istennek szentelve szemlélődő életmódot folytatott. Egy idő után meglátogatták a testvérek és a már megvénült szent atyák, akikbe bőségesen töltötte a legédesebb tanítás nedűjét, s mindenkihez az életéhez illő, üdvösségre vezető intelmeket intézett. Szent patrónusunk, Mochutu ugyanis az idősek gyámolítója, a gyengék erőssége, a szomorkodók vigasza, a reményvesztettek biztatója, a kételkedők erős hite, az ifjak szilárd támasza volt.

69. Amikor pedig látta Szent Mochutu atya, hogy a szent atyák és minden testvér azon fáradozik, hogy leereszkedjék hozzá a völgybe, majd onnan újra visszakapaszkodjék, mert meg akarták látogatni, tudva, hogy Isten rendelése folytán már elérkezett halálának napja, összehívta az egész közösséget, majd megparancsolta, hogy vigyék föl a testvérekhez, nehogy nehéz-

seget okozzon nekik a meglátogatása. A mindenható és irgalmas Isten ekkor már meg akarta szabadítani legkedvesebb szolgáját ennek az életnek a terhétől, hogy fáradozásáért megjutalmazza, ezért megnyílt a menny, és az Isten elmondhatatlan diadalmenetben küldte el hozzá az angyalok seregét. A mi legszentebb patrónusunk, Mochutu pedig látta, hogy megnyílt számára a menny és angyalok serege közeleg felé, ezért kérte, hogy tegyék le a völgy közepén. Ekkor elmondta a szent atyáknak, hogy mit látott, ezután pedig odahozatta Krisztus testét és véré, majd isteni intelmeket adott a testvéreknek. Odakint, ahol az a szent kereszt áll, amelyet a „Távozás keresztje”-nek hívnak, miután sok üdvös tanácsot adott, a szent atyák és testvérek gyűrűjében magához vette az Úr szent testét és véré, majd jámbor mértéktartással elkészönt tőlük. Sorban mindegyikükkel békecsókot váltott, majd az Isten utasítására angyalok kíséretében a mi legkegyesebb gyámolítónk, Szent Mochutu püspök atya május 14-én eltávozott Krisztushoz, akié a tisztelet és a dicsőség és a hatalom az Atya Istennel és a Szentlélekkel együtt mindörökkön örökké. Ámen.

*Szent Cronanus (†640. április 28.)
(Vita Sancti Cronani abbatis de Ros Cree)*

ROS CRÉ-I SZENT CRÓNÁN (Saint Crónán of Roscrea) a Tipperary megyei Ros Cré (Roscrea) monostorának alapító apátja és püspöke. Életrajzában a föltehetően valós és a minden bizonnyal csodás elemek a szentéletrajzokra jellemzően keverednek egymással, mégis említést érdemel közülük a négy evangélium egyetlen nap alatt való csodálatos lemásolása, amelyet a Dimma nevű szkriptor úgy volt képes megtenni, hogy a Nap negyven napig nem nyugodott le, ő pedig észre sem vette, hogy ilyen hosszú ideig dolgozott. A másoló szerzetest sokan a négy evangéliumot tartalmazó, a korai ír-kelta könyvművészet egyik jelentős darabjaként számon tartott *Book of Dimma*-ként ismert 8. századi kódex másolójával azonosítják, aki az egyes evangéliumok végén Dimma macNathi-nak nevezi magát. Egyes vélekedések szerint a szkriptor Dimma azonos azzal a Dimanusszal, Connor püspökével, akit a dalmáciai születésű IV. János (Ioannes) pápa (†642) egyik 640-ben kelt, a Húsvét időpontjának helyes meghatározásával és a pelagianizmus elleni küzdelem fontosságával foglalkozó levelében említ.¹⁴⁴ A levelet eredetileg Szeverin (Severinus) pápának (†640) küldték, ő azonban nem válaszolt rá (föltehetően meghalt, mielőtt megtehetette volna), ezért maradt a válaszadás utódjára. (A levél címzettjei között szerepel az a Szent Lasrianus is – *Laustrano*-ként –, aki szintén jelentős szerepet játszott a Húsvét-számítás kérdéséről 630-ban tartott írországi zsinaton.) Ahogy a csodás történet mutatja, Ros Cré monostora fontos vallási és kulturális központ volt, később azonban megszűnt püspöki székhely lenni, és a 12. században beolvadt a Shannon folyó partján fekvő Cill Dalua-i (Killaloe) püspökségbe. Szent Crónán életrajzában egyik sajátossága, hogy a szent általában egészen hétköznapi bajokat orvosol (például sört erjeszt), illetve az is figyelmet érdemel, hogy a királlyal való kapcsolata egészen

¹⁴⁴ A levél címzése a következőképpen hangzik: *Dilectissimis et sanctissimis Thomiano, Columbano, Chromano* [helyesen: *Cronano*], *Dimano et Bathano episcopis* ..., vagyis „A legszeretettebb és legszentebb Thomianus, Columbanus, Chromanus, Dimanus és Bathanus püspököknek ...” Vö. *Ioannis papae IV, pontificis Romani epistolae, epistola prima*, PL 80, 601.

harmonikus, az uralkodó mindenben segíti a szentet. Szent Cronanus Roscrea patrónusa, ünnepnapja április 28.

1. származása, családja menekülése – 2. elhagyja a szülői házat – 3. megment egy foglyot – 4. a pogány halott föltámasztása és megkeresztelése – 5. önzetlen adakozás – 6. leprások gyógyulnak meg a közbenjárására – 7. monostorokat alapít – 8. a szent és a szelíd szarvas – 9. a négy evangélium csodálatos lemásolása – 10. elűzi a démonokat – 11. megjövendőli Szent Mobhai halálát – 12. meggyógyít egy süketet – 13. Temoria királyának két lova segíti – 14. családi adomány – 15. az engedelmes harcos megmenekülése – 16. új monostort alapít – 17. elhagyja az eldugott helyen lévő cellát – 18. a megbabonázott ellenség – 19. Szent Moechemog vendégsége – 20. Colmanus vezér föltámasztása – 21. föltámaszt egy férfit – 22. visszaállítja a helyére a ledőlt fát – 23. megerjeszti a sört – 24. Fingenus király két lova – 25. meggyógyítja Fingenus király süketnéma fiát – 26. a tóba esett evangéliumos könyv csodája – 27. csalást leplez le – 28. jellemzése – 29. halála.

1. A dicsőséges Cronanus apát Mumenia tartományából származott. Atyjának Odhranus volt a neve és Hele törzséből való volt. An Maighe dombjának közelében lakott azon a vidéken. Felesége a Corco Baiscind törzsből származott, amely klán az óceán közelében, Mumenia nyugati részén lakik. Édesanyját Coemrinek hívták, és három fiút szült a férjének. Az egyik fia volt Szent Cronanus, akinek az életét szeretném most röviden elmesélni nektek.

Történt, hogy Hele földjének vezére hajtóvadászatot indított Szent Cronanus atyja ellen, és a családjával együtt elüldözte örökségéből. Odhranus tehát az említett vidékre, Corco Baiscind törzsének földjére menekült a feleségével és gyermekeivel, mivel a felesége odavalósi volt. Házat építettek ezen a helyen. Ezt a házat „Odhranus fiai cellájá”-nak hívják.

2. Szent Cronanus, az Isten kiválasztottja, a bölcső óta szívében hordta az Isten félelmét és szeretetét. Elhagyta szüleit és birtokait, majd útnak indult, hogy megismerje a Szentírást és a szent atyáktól megtanulja az egyházi előírásokat. Szent

Cronanus a szent és szemérmes Mobhait, Cualdénak, anyai nagynénjének a fiát vette maga mellé útítársnak. (Szent Cronanus és Szent Mobhai, valamint Szent Mochoynne édesanyja édestestvérek voltak.) Elment hát Cronanus a connaciaiak tartományába, s ott a Tullu[m] Ruaydh-nak nevezett tó közelében lakott egy ideig. Miután híre kelt vallásosságának, derék férfiak keresték föl, akik szerzetesi fogadalmat tettek előtte.

3. Egyik nap, mikor Szent Cronanus éppen kint volt a mezőn, megpillantott egy férfit, akit akkor vezettek bilincsbe verve a király elé, hogy kivégezzék. Szent Cronanus könyörögni kezdett a fogoly életéért a királyhoz, hogy engedje át neki. A gőgös király azonban nem akarta meghallgatni Isten szentjét. A szerencsétlen embert ezután kezén-lábán jól megkötözték és a király parancsára a Tullum Ruaidh-tó mélyére vetették. Miután hosszú ideig feküdt megkötözve a mély tó fenekén, egyszer csak azt vették észre, hogy gyorsan igyekszik a part felé, miközben a király és kísérete még mindig ott álltak a parton. Ekkor a király megkérdezte tőle, hogy mi történt vele. Ő ezt felelte a királynak: „Szent Cronanus tartott engem az ölében, amíg a víz mélyén voltam. Sértetlenül megőrzött engem a víz alatt, és semmi bajom sem esett. Kis idő múlva fölemelt engem az ölében, s erre a helyre vezetett, ahol most láttok engem.” Mikor meghallotta ezt a király, fölkereste Szent Cronanust, majd térdet hajtva előtte bűnbánatot tartott, s ezt a férfit sértetlenül a rendelkezésére bocsátotta. A szent férfi megáldotta erre a királyt, a jelenlévők pedig mind magasztalták Krisztusnak az ő szolgálban megnyilvánuló hatalmát.

4. Szent Cronanus pedig a connaciaiak vidékén maradt, s mint a bölcs méhek a mézet, úgy gyűjtötte ő is a jámbor vallásosság édes nektárját.

Mikor egy nap azon a vidéken sétált Szent Cronanus a tanítványaival, hatalmas sírt pillantottak meg útközben. A testvérek csodálkozva így szóltak: „Ha találkozott volna velünk életében az az ember, aki ebben a sírban nyugszik, sok fontos dolgot elmondhatott volna nekünk a láthatatlan dolgokról.” Ennek

hallatán Szent Cronanus ezekkel a szavakkal fordult hozzájuk: „Hatalmas az Isten, képes rá, hogy teljesítse kérésedeket, fiaim.” Szent Cronanus ezután megáldotta a sírt, s Krisztus nevében megparancsolta az elhunytaknak, hogy keljen föl és jöjjön oda hozzá. Csodálatosan nagytermetű férfi lépett erre elő a sírból, majd leült előttük és sok mindenről beszélt nekik. Mesélt pogány tetteiről, a pokolról, amelyet megjárt, majd azt kérte, hogy kereszteljék meg. A szent férfi ott helyben megkeresztelte, azután megparancsolta neki, hogy azon nyomban haljon meg újra. A férfi pedig immár hívő keresztényként újra elszenderült, s ők ugyanott békében eltemették.

5. Történt, hogy egy alkalommal Szent Cronanus és Szent Mobhai együtt voltak Szent Kyaranus közösségében Cluain meic Noys monostorában. Szent Cronanus magával vitte a vacsoráját és Krisztus nevében szétosztotta a szegények között, Szent Mobai azonban együtt maradt a testvérekkel. Mikor ez a monostor apátjának fülébe jutott, prófétai módon valamennyiük jelenlétében kijelentette: „Mindig megmarad ez a különbség Cronanus és Mobai lakhelyei közt: Cronanus lakhelye ugyanis mindig gazdag és szereteteli lesz, Mobai monostora viszont a regula megtartásáról és a közösségéről lesz híres.” És ez így is van ennek a két monostornak az esetében.

6. Egy másik alkalommal, mikor ugyanezen a településen, vagyis Cluain meic Noisban magányosan imádkozott Szent Cronanus az egyik épületben, leprások jöttek oda hozzá. Mikor látták a leprások, hogy a szent imádkozik odabent, megálltak az ajtó előtt, mert nem szerették volna megzavarni imádkozás közben. Tudta ezt Szent Cronanus, imádkozott hát értük is. Ekkor hatalmas záporosó támadt, a hívő leprások pedig megmosdottak abban a vízben, amely annak az épületnek a tetejéről csurgott alá, amelyben Szent Cronanus imádkozott. Szent Cronanus bent elmondott imája igen hathatós volt odakint is. Miután ugyanis megmosdottak a leprások abban a vízben, ott, azon nyomban megtisztultak a tisztátalan leprától, s olyan lett a bőrük, akár egy szép ifjúé. Mikor észrevették, hogy megtisztult a testük, hálát

adtak az Istennek és Szent Cronanusnak, majd mindenkinek elmesélték a városban, hogyan tisztultak meg.

7. Továbbindult ekkor Szent Cronanus ebből a városból, majd ezután egészen a haláláig helyeket alapított és épített az Úr tiszteletére. Később szinte mindegyiket olyan szentekre hagyta, akik lakhelyet kerestek, s nagy szeretete miatt minden holmiját ott hagyta nekik ilyenkor. Fölkereste azt a helyet is, amelyet *Lus Madh*-nak, vagyis „Zöldségmező”-nek hívnak. Hosszú ideig maradt itt, és sok erős jelet művelt azon a helyen.

8. Egyik nap, mikor Isten szentje, Cronanus éppen az erdőben bolyongott ennek a helynek a közelében, megpillantott egy arra járó szarvast, mire magához szólította. A szarvas szelíden odalépdelt Szent Cronanushoz, majd barátságosan megette az almát, amelyet a szent kínált neki. A szarvas ezután a szent engedélyével és utasítására szépen folytatta tovább az útját.

9. Megkérte egyszer Szent Cronanus atya az egyik írnot, hogy másolja le neki a négy evangéliumot. Az írnot azonban, akinek Dymma volt a neve, nem volt hajlandó többet, csupán egyetlen napot szentelni annak, hogy a szentnek másoljon. A szent erre ezt mondta neki: „Szünet nélkül másolj, míg le nem áldozik a Nap.” Az írnot megígérte neki, a szent pedig helyet biztosított neki, hogy másolhasson. Szent Cronanus kegyelme és az Isten hatalma azonban elérte, hogy a Nap sugara negyven napon és negyven éjszakán át sütött folyamatosan azon a helyen. Ám az írnot sem el nem fáradt ennyi idő alatt, sem unalom nem tört rá, sem éhség, sem szomszédosság nem kínoztta, sem álmoság nem nehezedett rá. Azt gondolta, hogy csupán egyetlen nap ez a negyven nap és negyven éjjel. Ez alatt az idő alatt lemásolta a négy evangéliumot, majd azon a napon, amikor végzett a másolással, rásötétedett, ő pedig megéhezett. Miután Szent Cronanus és a szerzetesek elárulták neki, hogy negyven nap és negyven éjszaka másolt anélkül, hogy közben besötétedett volna, hálát adott a hatalmas Krisztusnak, s vele együtt így tettek azok is, akik ott voltak.

10. Az említett helyen, azaz a Muscraighe Tire-ben található Lus Madhban, megszámlálhatatlanul sok volt a démon, s mintha az övük lett volna, úgy belakták az egész helyet, hogy senki sem tudott ott Szent Cronanus előtt letelepedni. Szent Cronanus atya azonban keményen hadat üzent nekik a mindenható Isten nevében, majd Krisztus kegyelme révén egészen a világ végezetéig elűzte őket arról a helyről. Attól a naptól fogva nem ártanak és nem is bukkannak fel ott.

11. Történt, hogy Szent Mobhai szerette volna elhagyni Szent Cronanus közösségét, aki abban az időben a luginumiak földjén lévő Lus Madhban élt a cellájában. Szent Cronanus a következőt jövendölte neki: „Ne hagyd el ezt a helyet, Krisztusban kedves testvérem, mert nem érsz el oda élve, ott halsz meg ugyanis néhány nap múlva, ahol most állsz.” És ez így is teljesedett be. Szent Mobhai ezután gyöngülni kezdett, majd az említett helyen végül Krisztushoz költözött. Szent testét a luginumiak földjén álló cellájához vitte Szent Cronanus.

12. Egy másik alkalommal a süket Osannus kereste föl Szent Cronanust, s azt kérte tőle Krisztus nevében, hogy adja vissza neki a hallását. Szent Cronanus imádkozott érte, mire azonnal megnyílt a füle, és visszakapta a hallását. Magasztalta ekkor az Isten kegyelmét Szent Cronanusban, majd boldogan indult az útjára.

13. Tavasszal, mivel Szent Cronanus szerzetestestvéreinek nem volt sem lova, sem ökre, aminek a segítségével az elvetett magot földdel takarhatták volna be a szántón, maga Szent Cronanus húzta erején felül a tárcsát, hogy földdel takarja be a talajba vetett magot. Az Úr megkönyörült ekkor rajta és Temoria királyának két lovát küldte oda hozzá, akik maguktól meg is érkeztek, hogy elvégezzék ezt a munkát. A király kocsihajtói azonban a lovak után eredtek és visszahajtották őket a királyhoz. A lovak ekkor megszöktek és visszatértek Szent Cronanushoz. Amikor mindez tudomására jutott Temoria királyának, Szent Cronanusnak adományozta azokat a lovakat. A szent férfi pedig

látva, hogy az Isten ajándéka ez a két ló, hálát adott az Üdvözítőnek.

14. Az egyik évben, mivel Szent Cronanus szerzeteseinek nem volt mit enniük a Húsvét ünnepén, így szóltak hozzá: „Atyánk, kérj nekünk élelmet az Úrtól az ő húsvéti szent ünnepén.” A szent erre ezt felelte nekik: „Gazdag a mi Urunk, Istenünk, s megadja majd nekünk, fiaim, amire szükségünk van.” S ez valóban be is teljesedett. Nagyszombaton megérkeztek ugyanis Szent Cronanus rokonai, akik a lakhelyükről jöttek el, hogy ételadományt hozzanak Szent Cronanusnak. Mikor még útközben voltak, de már Szent Cronanus cellájához közeledtek, csengő hangját hallották a Húsvét előestéjén. A Brosnach folyó partján telepedtek le, nem messze Szent Cronanus cellájától, s itt maradtak egészen a második feriaig,¹⁴⁵ hogy se a Húsvét estéjén, se vasárnap ne járkáljanak. A második feria után megérkeztek Szent Cronanushoz, följánlották neki az ételadományt, amely egészen Pünkösdig elég volt Isten szentjének a tanítványaival és a zarándokvendégekkel együtt.

15. Egy másik alkalommal történt, hogy Szent Cronanus szerzeteseinek csónakja elsüllyedt a Synna folyó mély vizében. Szent Cronanus azonban nem akarta, hogy szerzetesei mezítelen testtel emeljék ki a folyó mélyéről a csónakot, mert nem akarta, hogy nevetségessé váljanak. Ott állt éppen kilenc világi harcos a folyóparton, őket kérte hát meg Szent Cronanus, hogy merüljenek alá a csónakért. Ezek azonban pimaszul viselkedtek, nem voltak hajlandók engedelmeskedni a szent kérésének, egyikük kivételével. Még azon a napon rátörtek az ellenségeik ezekre a gőgös harcosokra, és valamennyiüket megölték annak az egynek a kivételével, aki engedelmeskedett Szent Cronanusnak. Amikor ugyanis az ellenség ráemelte kardját erre az óvatlanra, hogy levágja a fejét, félelemtől reszketve így szólt ez az ember: „Engedj el épségben Szent Cronanus nevében.” Ellenségének keze pedig megmerevedett erre, és így az említett férfi megmenekült,

¹⁴⁵ Azaz hétfőig.

míg a többieket megölték. Fölkereste ezután Szent Cronanust, szerzetesi ruhát öltött és egészen haláláig mellette maradt.

16. Szent szerzetesek jöttek ezután Szent Cronanushoz. Olyan helyet kerestek, ahol megtelepedhetnek. Szent Cronanus apát a szokott módon – ahogy korábban is említettük – szeretetből helyet adott nekik, méghozzá Lus Madhot adta nekik mindazokkal együtt, akik ott éltek vele. Miután Cronanus már eltávolodott egy kicsit a szerzeteseivel ettől a helytől, így fordult a testvérekhez: „Ki lopott el bármit is a monostorunkból?” Ekkor az egyik testvér megvallotta, hogy magával hozott onnan egy kapát. Szent Cronanus ezt mondta neki: „Menj vissza a kapáddal arra a helyre, s maradj ott egészen a halálod napjáig.” Ez a testvér pedig nagy fájdalmat érzett Szent Cronanus apát távolléte miatt, bár visszatért arra a helyre, és ott is maradt halála napjáig.

Szent Cronanus ezután Mumenia keleti vidékére ment, a szülőföldjére, azaz a Hele törzs földjére, s ott is maradt a Lurganszurdok közelében, amely a Laginum nyugati oldalán lakó Osraighe törzs területével átellenben található. Itt monostort épített azon a szigeten, amely Cree tava közepéből emelkedik ki. Ebben a monostorban igen sok szerzetes él. A cellát pedig Sean Ross-nak hívják. Hosszú időt töltött Szent Cronanus ebben a cellában, és az Isten igen sok jelet művelt ott általa.

17. Jóraivaló emberek keresték föl egyik nap Szent Cronanust és a zarándokszálláson kívántak éjszakázni. Nagyon keresték a helyet, mégsem akadtak rá, mert Isten férfijának cellája távol esett az országúttól. Ezek a vendégek ott maradtak tehát az országút szélén, és sem élelmük nem volt, se fedél a fejük fölött azon az éjszakán. Mikor másnap tudomást szerzett erről Szent Cronanus, igen elkeseredett, hogy a zarándokok eltévedtek és fagyoskodniuk kellett. Ekkor a szent atya szeretettől hajtva magához szólította az egyik cselédet, aki lovaskocsin szokott neki tejet és vajat vinni a cellájához, s megkérte, hogy vezesse el őt titokban az országúthoz. Szent Cronanus pedig kijutott az országútra, úgy, hogy elbújt a szekéren az edények közé. A cseléd bárki tudta nélkül vitte oda arra a helyre, ahol az

említett zarándokok az előző éjjel az országúton éjszakáztak, majd Szent Cronanus leült ott és így szólt a fiúhoz: „Menj és folytatd a munkádat, én itt maradok.” Tudomására jutott ez szerzetestársainak. Utána mentek és kérlelni kezdték, hogy térjen vissza a lakhelyére. Szent Cronanus apát ezt mondta erre nekik: „Nem maradok olyan helyen, ahol a zarándokok és a szegények csak nehezen tudnak megtalálni, hanem itt maradok az országút mellett, ahol rám találhatnak. Ezen a helyen fogok az én Uramnak, Krisztusnak, a királyok királyának szolgálni.”

Szerzetestársai azt szerették volna, ha biztonságban a cellájukban maradhatnak. Fölkeresték ezért Szent Furseus püspököt, hogy tartson velük, s kérje meg ő Szent Cronanust, hogy térjen vissza a lakhelyére. Szent Furseus püspök ezt válaszolta nekik: „Nem mozdítom el szent apátokat arról a helyről, amelyet kiválasztott magának. Hisz miként a méhek is a nyári napokon ott zümmögnek a kaptáruk körül, éppen úgy nem lankadnak meglátogatni az angyalok sem azt a helyet, és azon hely fölött nyitva az ég kapuja. Menjetek vissza inkább az apátotokhoz és engedelmeskedjete nekik.” Szent Cronanus testvérei ekkor visszatértek hozzá és mindenféle holmit, ruhákat cipeltek a vállukon a Sean Ross cellából az említett helyre. Hatalmas monostort épített Szent Cronanus atya azon a helyen, amely köré híres város nőtt. Ross Cree ennek a városnak a neve. Sok-sok csoda után végül itt nyugodott el Krisztusban Szent Cronanus atya.

18. Egyszer az történt, hogy az Osraighe törzs fölkerekedett és nekiindult, hogy elpusztítsa Hele népét, amely emiatt védelemért Szent Cronanushoz menekült, és azt kérte tőle, hogy nyújtson nekik menedéket. Az események miatt nagy félelem lett úrrá Szent Cronanus szerzetesein. Szent Cronanus azonban így bízatta őket: „Ne féljete, mert ez az ellenséges hadsereg semmilyen gonosz dolgot nem fog itt művelni, noha ők azt fogják gondolni.” S ez így is teljesedett be. Ez a hadsereg ugyanis azt hitte, hogy sok embert megölt, hogy a népet pusztította, hogy a fálvakat fölgyújtotta, és nagy győzelemmel és ujjongással

visszatért a maga földjére. Az Isten hatalma folytán azonban valóban csodálatos dolog történt Szent Cronanus érdemeinek köszönhetően. Miután visszatért ugyanis az ellenség a maga földjére, kiderült, hogy Hele népének semmi baja sem esett, semmilyen kár nem érte: egyetlen ház sem égett le, egyetlen jószág sem veszett oda, és senkit sem öltek meg, csupán egyetlen valakit, aki nem tartott a többiekkel Szent Cronanushoz. Nemcsak Szent Cronanus lakhelyét védelmezte az Isten kegyelme, hanem az egész népet is, amelyért a szent fohászkodott. Osraighé törzsének ugyanis csak délibábként jelent meg az ellenség. Emiatt azután mindenfelé sokan megismerték Szent Cronanus nevét.

19. Mikor egyszer Szent Mochoemog, aki Liath monostorának volt az előjárója, sok szerzetestársával együtt eljött Szent Cronanushoz, Szent Cronanus pedig igen szűkös forrásból hatalmas vendégséget készített neki. Maga Szent Cronanus igen bőkezű és jótékony lélek volt, és semmit sem tartalékol. A monostor gondnokának semmije sem volt aznap, csupán egyetlen meszely söre, kevéske vaja, s valamicske lisztje. Miután odatették ezeket Szent Cronanus elé, Krisztus nevében megáldotta őket, és meghagyta, hogy készítsenek ételt és szolgálják föl a közösségnek és a vendégeknek. Azon a vacsorán, mivel az étel bőségesen megszorodott Szent Cronanus áldása folytán, százhusz férfi lakott jól, amennyire csak tudott. Hosszan, az éjszakába nyúlóan vacsoráztak, miközben az egyikük nagyhangon így kiáltott föl: „Látom már, hogy ezen az éjszakán nem fogjuk megtartani a reggeli dicséretet.” Szent Cronanus ezt mondta erre neki: „Testvér, a vendégben Krisztust fogadjuk be. Ezért kell örülni Krisztus jöttének, és ezért kell lakomázni. Ám ha ezt nem mondtad volna, az Isten angyalai imádkoztak volna helyettünk ezen az éjszakán.” Ezután befejeződött a vacsora, a szentek hálát adtak az Istennek és megáldották ajándékait.

20. Történt, hogy igen megbetegedett Colmanus, Midgne fia abban a várban, amelyet Raith Edhyn-nek hívnak. Elküldetett Szent Cronanusért, hogy keresse föl a halálos ágyánál. Szent

Cronanus el is ment hozzá, Colmanus vezér azonban már azelőtt meghalt, hogy megérkezett volna, és egy napja és egy éjszakája halott volt már, mikor a szent odaért. Szent Cronanus ekkor mindenkit kiharcolt a teremből, s ott imádkozott magában, a már kihűlt test mellett. Colmanus pedig épen és egészségesen föltámadt a halálból a szent mellett. Kerek esztendő élt még Colmanus, és mindörökre följánlotta magát és utódait az Istennek és Szent Cronanusnak.

21. Egy másik férfit is föltámasztott Szent Cronanus atya, akit ugyanúgy hívtak, azaz Colmanus volt a neve, s akit az ellenségei megöltek. Ezt a csodát Szent Cronanus atya a Raith Fidhaltának nevezett erőd kapuja előtt vitte véghez. Szent Cronanus fohászodott ezért a megölt emberért, mire ő életerősen mindenki szeme láttára azonnal föltámadt a halálból.

22. Mikor egy alkalommal Szent Cronanus atya kocsin utazott Corco Mochene vidékén és vele volt a kocsisa is, a kocsis, mikor észrevette, hogy hatalmas fa dőlt az útra, ezzel a kérdéssel fordult Szent Cronanushoz: „Mit csináljunk, atyám? A fa miatt nem tudunk továbbhaladni a kocsival az úton.” Szent Cronanus ezt felelte neki: „Hajtsd, fiam, az ölembe a fejedet.” Ekkor, miután az atya ölébe hajtotta a fejét, a fa hirtelen a magasba emelkedett, s nem dőlt el azután egészen addig, míg sok-sok évvel később elkorhadva el nem pusztult. Észrevétlenül látta ezt a csodát az út túlsó oldaláról kilenc világi is Aildibuir törzséből. Ők fölkeresték Szent Cronanust, és mindörökre följánlották magukat neki és az Istennek, majd szerzetesek lettek.

23. Történt, hogy egyik nap zarándokok érkeztek Szent Cronanushoz, mire meghagyta, hogy vendégeljék meg őket a testvérek és adjanak nekik sört. Ekkor az egyik testvér figyelmeztette: „Még nem erjedt meg a sörünk, atyám, nem tudjuk leszűrni.” Szent Cronanus ezt felelte neki: „Szélesebb a hordó felső szája, mint az alsó lyuk. Adjatok hát inni Krisztus zarándokainak a hordóból. Hatalmas az Úr, képes azonnal erőt adni a sörnek.” A hordó tetejéről sört töltöttek ekkor a korsóba, s ekkor a folyadék az Isten jóváhagyásával rögtön megerjedt. A zarándokok hosszan

hörpintettek a sörből, és igencsak megittasodtak. Isten férfijának a szeretete ugyanis túl gyorsan telítette erővel a még erjesztetlen sört, s így az ember könnyen berúgott tőle. Akiknek mindez tudomására jutott, magasztalták Krisztust.

24. Fingenus, Mumenia királya elment egyszer Hele törzsének vidékére, és tábort ütött a Raith Bechain-nak nevezett faluban. Egy Midhe vidékéről való tolvaj osont azonban oda és ellopta a király két lovát. Dühbe gurult emiatt a király, s hatalmas csapással akart bosszút állni Helén, mert azt gyanította, hogy az ottani lakosok lopták el a lovait. Értesült erről Szent Cronanus is, aki, mivel sokan kérlelték, fölkereste a királyt, hogy lecsillapítsa a haragját. A király intézőjét¹⁴⁶ roppant fájdalom kínozza, rettenetesen szenvedett és semmilyen módon nem volt képes aludni, hanem folyamatosan jajgatott. A király kísérete ekkor arra kérte Szent Cronanust, hogy segítsen rajta. Szent Cronanus el is küldte neki az övét, amelyet azután ráhelyeztek a beteg lágyékára. Erre azonnal eltűnt a gyomorban lévő fájdalmas duzzanat. Az intéző még ugyanabban az órában épen és egészségesen járult a király elé. Mikor Fingenus királynak tudomására jutott mindez és maga is látta, mi történt, Raith Bechain falva minden lakosának az adósságát, akiknek a király lovait kellett őrizniük, átengedte Szent Cronanusnak. Szent Cronanus pedig szeretett volna elégtételt adni a királynak. És, lám, ekkor két aranyzablájú égszínkék ló bukkant elő Cree tavának vizéből. Odaléptettek Szent Cronanushoz, majd szelíden megálltak előtte. Szent Cronanus a királynak ajándékozta őket. Ezek a kiváló paripák pedig engedelmesen hajtották nyakukat a király kocsijának kantarába. A király nagyon örült Szent Cronanus atya ajándékainak és áldásának.

25. Volt ennek a Fingenus királynak egy süketnéma fia, akit Moenachnak hívtak. Atyja, a király utasítására titokban odavezették Szent Cronanushoz, hogy áldja meg. A szent atya köszöntötte, majd megáldotta, mire a fiú azonnal jól hallott,

¹⁴⁶ A latin szövegben a *praefectus* kifejezés áll.

s meg is szólalt, majd hálát adott Üdvözítőjének. Ezután a király és vezérei fölmagasztalták Szent Cronanus atyát és az ő monostorát.

26. Egy másik alkalommal Szent Cronanus nyitott evangéliumos könyve belecsúszott a Cree tóba, és negyven nappalon és negyven éjszakán át hevert a tó mélyén. Szent Cronanus nagyon fájlalta a dolgot. Az említett szigeten ugyanis, amely Cree tava közepén emelkedik, gyakran tartózkodott Szent Cronanus atya. Mikor pedig végre meglelte az evangéliumos könyvet, az Úr akarata folytán Isten férfiának kegyelme révén egyetlenegy betű sem mosódott el benne, bár igen hosszú ideig volt a vízben. Ez a nagy tisztelettel övezett evangéliumos könyv a mai napig megvan Szent Cronanus monostorában.

27. Cluain Here faluban egyszer két aranyalmát találtak, amelyek aranyláncon függtek. A falubeliek, mivel tudták, hogy ez királyi ajándék, csináltattak két hasonló bronzalmát, amelyek szintén láncon függtek, s ezeket kívülről bearanyoztatták. Tartottak tőle ugyanis, hogy Caiseal királya a jogára hivatkozva elveszi tőlük az aranyalmákat. Mikor tudomására jutott a dolog a királynak, elküldte hozzájuk az intézőjét, aki ezt mondta nekik: „Hol az a királyi ajándék, amit találtatok? Adjátok oda a királynak, hogy ezután neki legyen rá gondja.” Ekkor odaadták neki az általuk csináltatott bronzalmákat, amelyeket ő azután továbbadott a királynak.

Azokban a napokban éppen Caiseal városában, a királynál tartózkodott Szent Cronanus atya, aki öregsége miatt már nem jól látott. Mikor a bronzalmák kézről kézre jártak a király palotájában, és szemügyre vették az emberek, odaadták Szent Cronanus atya kezébe is. Szent Cronanus megkocogtatta, majd a jelenlévők színe előtt prófétai hangon kijelentette: „Ezek nem azok az almák, amelyeket Cluain Here-ben találtak. Bizony nem azok. A megtalálók ugyanis aranyozott bronzalmát készítettetek csalásból az arany helyett”. A király ekkor ellenőriztette a kijelentést, s úgy találta, hogy igaz, amit a szent állított. Darabokra törték ekkor az almákat, a király pedig ismét elküldetett az

említett falu lakosaihoz, s azok végül csak rákényszerültek arra, hogy átadják a küldöncöknek a királyi ajándékokat. A király már tudott mindent, a többiek pedig csodálták Krisztusnak az ő szentjében, Cronanus atyában megnyilvánuló kegyelmét. Ezután, hogy a király és az egész nép is tisztelettel bánt vele, visszatért Caiseal városából a maga településére, Ross Cree-be, de ekkor már igen öreg volt Cronanus atya.

28. Most csak néhány dolgot írtam meg a mi szent atyánkról, Cronanusról, drága testvérek, és csak néhány csodáját jegyeztem föl, amelyeket általa vitt végbe Krisztus. Krisztusnak ebben a szolgájában számunkra, langyosak számára hihetetlen módon izzott az irgalom, a türelem, a mértékletesség, a böjt, az imádság, az alázatosság, és ami több mindennél, a szeretet. Már születésétől kezdve egészen késő öregségéig teljességgel megtartotta az Isten parancsait.

29. Mikor elérkezett életének utolsó napja, Cronanus atya, testben már elgyengülten, de tiszta elmével magához hívta a közösséget, és lelkükre kötve arra buzdította őket, hogy őrizzék mindig az egységet és a békét, s maradjanak meg mindvégig szilárdan abban a jóban, amelyet elkezdtek. Két kezét fölemelte, aztán megáldotta őket és azt helyet, majd magához vette az Oltáriszentséget, és április 28-án, tiszteletreméltó öregségében békésen elszenderült. Városában, Ross Creében temették el illő tisztelettel, ahol azóta is csodákat művel az Úr Szent Cronanus ereklyéi révén. Ő ugyanis, a mi Szent Cronanusunk, elmondhatatlan öröm és igen édes énekek közt angyalok kórusaitól kísérve költözött Krisztushoz, akinek tisztelet és dicsőség az Atya Istennel és a Szentlélekkel együtt mindörökkön örökké. Ámen.

*Szent Lasrianus, avagy Molaissus, Dam Inis apátja
(†639. április 18? 650. október 25.)*

(Vita Sancti Lasriani seu Molaissi abbatis de Dam Inis)

SZENT LASRIANUS (Laisrén, Laserian, angol: Saint Molaise of Leighlin) a Carlow megyei Lethglenn (Leithglenn, ma Old Leighlin) monostorának apátja. A monostorban hatalmas közösség – egyes feltételezések szerint másfélezer szerzetes – élt, és itt tartották 630-ban azt a zsinatot, amely arról döntött, hogy a Húsvét időpontja megállapításának gyakorlatában a kelta hagyománnyal ellentétben a rómaiakat választják. Mivel ebben az időpontban Szent Lasrianus volt a monostor apátja, a Húsvét időpontja megállapítása körüli vitákban többnyire hangsúlyos szerepet kap az alakja. Döntésének hátterében alighanem az állt, hogy – amint arról az életrajza is beszámol – a mai Skócia területén született Lasrianus előbb a skót partok közelében fekvő Arran szigeten remetéskedett, és innen ment Rómába, ahonnan Írországra tért vissza, és ott lett az említett monostor apátja és feltehetően püspök is. Személyéhez kapcsolódik az ír nyelvű látomásirodalom legkorábbi darabja, a *Lasrién látomása* (*The vision of Laisrén*) című prózai alkotás, amelyben Lasrianust három napos böjtje után két angyal ragadja magával a pokolba, hogy megmutassa neki a kárhözatra jutó lelkek szenvedéseit, hogy ezáltal a helyes útról letért szerzetesek – a túlvilági büntetéstől való félelmükben – elhagyják bűnös szokásaikat és fegyelmezett életet éljenek. Ünnepnapja április 18-a.

1. Szent Lasrianus dicsérete – 2. Szent Patricius jóvendölése – 3. anyja álma – 4. a druida tanácsa – 5. gyermekkora – 6. működésének kezdete – 7. csodálatos tűzgyújtás – 8. meggyógyít egy szüzet – 9. aszketikus életmód – 10. csodálatos vendéglátás – 11. a kódexmásolás csodája – 12. vízben imádkozik – 13. megfékezi a tüzet – 14. Vörös Conallus kudarcra – 15. az Úr megakadályozza a cselvetést – 16. fenyegető jóvendölés – 17. a hitetlen herceg megtérése – 18. a madár ajándéka – 19. Fynnchad püspök csodálatos fogantatása – 20. Rómába készül – 21. Szent Martinus városában – 22. földrengés Rómába érkezésekor – 23. kösziklán hajózik – 24. hazatérés – 25. a tűz csodája – 26. Beannchor monostorában prédikál – 27. sátrára nem hull a hó – 28. a druida lelepleződése – 29. járvány – 30. a parázna pap – 31. a Szent Columbának adott tanács – 32. Szent Baithenus álma – 33. a novícius figyelmeztetése – 34. halála.

1. Miután az isteni kegyelem munkálkodása révén Szent Patricius igehirdetésének hatására a hitetlenség homálya eloszlott Hibernia szigetén s a hitetlenséget az evangéliumi igazság és a keresztény hit fényessége váltotta föl, az Úr nem szűnt meg hitben és szeretetben kiváló férfiakat támasztani ennek a szigetnek a fiai közül, akik azután az Isten parancsainak útján járva gazdagították ezt a szigetet. Ezek között az isteni kegyelemtől sugárzó emberek közt úgy ragyogott Szent Lasrianus, akinek ünnepét ma illő tisztelettel ünnepeljük, mint égő és világító fáklya, miután a Szentlélek tüze lángra lobbantotta: csodáktól fénylett s mindenféle adományokkal ékesen tündökölt.

2. Szent Lasrianusról tehát, Krisztus szolgájáról, aki csodáiról lett híres és aki gazdag volt érényekben, Szent Patricius, Hibernia apostola hatvan évvel azelőtt jövendölt, hogy megszületett volna: „Ezt a földet – mondta –, amelyen völgyek és vad hegyek hullámai váltják egymást, egy hatvan esztendő múlva születő szent férfinak ígérte az Úr, hogy ő fogja a szigetlakók túlságosan konok szívét a keresztény hit szent titkaival megszeliđíteni s az igazság ösvényére hívni.”

3. Az előre meghatározott idő elteltével az édesanyja, Mugnea, titkos értelemmel teli álmot látott, vagyis, hogy szűlt hét nagyon szép és gyönyörűségesen illatozó almát. Az asszony kezei között azonban annyira megnőtt a hetedik alma, hogy már nem tudta az ujjai közt tartani. Amikor tehát fölébredt álmából, nem habozott elmesélni a férjének, hogy mit álmodott. Férje pedig, amint végighallgatta ezt a jó dolgokat jelentő látomást, megparancsolta feleségének, hogy senkinek se mondja el: „Fiút fogsz szűlni, aki a bölcsesség ragyogó fényével és érényeinek illatával bennünket és egész rokonságunkat felülmúl majd.” Az asszony szívébe vésve megjegyezte az elhangzott szavakat. Ekkor már közeledett a szülés ideje.

4. Élt ott abban az időben egy druida, aki a következőt jövendölte a gyermekről: „Ha holnapig visszatartod a szűlést, akkor mindenki tisztelni fogja a fiút, akit szűlsz.” Az asszony elment tehát és el is jutott a közeli tó partjára, s ott egy

sziklán ülve várta az Isten akaratát. Az Isten pedig elzárta az asszony méhét, így az asszony egészen addig nem szült, míg a következő napon föl nem ragyogott a világosság a világra. De az Isten a fiúgyermek megszületésének idejét nem valami égitestek együttállása miatt várta, hanem hogy beteljesedjék a kívánsága.

5. Miután a fiúcska megszületett, elvitték a püspökhöz, Euchodiushoz, hogy megkeresztelje. Később fölvette a papi rendbe is. Lasrianus pedig, noha még gyermek volt, szüntelenül magasztalta az Istent, hogy úgy tűnt, általa beteljesedett az a prófétai szó, hogy „Dicsőségedet az egekig magasztalja a gyermekek és a kicsinyek ajka.”¹⁴⁷ A gyermek a bálványoknak szánt és más tisztátalan ételekből semmit sem kóstolt meg. Mikor pedig a gyerekkorba lépett, mesterét, Krisztust követve engedelmeskedett a szüleinek.

6. Később, hogy tanítómesterétől, Szent Finnianustól szorgalmasan igyekezve megtanulta a Szentírást, isteni sugallattól vezérelve elment a már sokkal korábban számára kijelölt helyre. Szerzetesként más szerzetesekkel együtt kiválasztott egy elhagyott helyet, amelyet Damynisnak neveznek, s itt a társaival együtt odaadón szolgált az Istennek. Mikor az evangélium szerint szeretne volna megsokszorozni az Istentől kapott talentumait,¹⁴⁸ sok vidéken zarándokolt keresztül, s az Ige erejével népes tömegeket térített Krisztus hitére, s a hitet csodákkal erősítette meg.

7. Egy alkalommal, mikor az egyik szerzetes kenyeret készített a szükségletüknek megfelelően, de nem volt tüze, amellyel az előkészített tésztát megsüthette volna, tudatlansága miatt Isten férfija, Lasrianus együttérezve vele és a jámborságtól megindultan két fadarabot fogott a kezébe, majd áldott szájával rájuk fűjt, s csodálatos módon lángra lobbantotta őket, s azon a tűzön megsült a kenyér.

8. Egyszer egy szűz jött hozzá, akit hasfájdalom gyötört, s Krisztus tiszteletére tekintettel azt kérte tőle, hogy gyógyítsa

¹⁴⁷ Zsolt 8,3. ¹⁴⁸ Vö. Mt 25,14–30.

meg. Mikor pedig Krisztus férfija a kereszt gyógyulást hozó jelével megjelölte a szűz hasát, a szűz azonnal visszanyerte egészségét.

9. Isten embere, Lasrianus egyszer a szerzetestársaival együtt negyven napon és ugyanannyi éjszakán át nagyon szenvedett az éhségtől, mivel semmilyen kenyeret nem vettek magukhoz, csak annyi gabonát ettek, amennyit meg tudtak markolni, és sem zöldséget, sem gyümölcsöt nem ettek. Bár a külső szemlélő számára ilyen végletes szegénységben éltek, belül mégis az evangélium ígéjének édessége üdítette föl őket, s a kölcsönös szent társalgás szünet nélkül vigaszukra szolgált.

10. Ugyanabban az időben két leprás jött Isten férfijához és mindketten könyörögve kérték, hogy adjon nekik szállást és ételt. Mikor vendégszeretetből örömmel igen mondott, gyorsan hívatta a monostor gondnokát, s ezt mondta neki: „Menj és lakasd jól őket, mert nagyon éhesek.” A gondnok erre ezt felelte: „Te tudod jól, atyám, hogy ma nincs semmilyen ételünk sem a monostorban, amellyel bárkit is jóllakathatnánk.” Isten férfija ekkor ezt mondta a gondnoknak: „Menj és szolgálj ki a közösséget! Indulj egyenesen, majd fordulj jobbra, és amilyen ételt csak kérnek a zarándokok, mivel az Isten bőkezű, te pedig tökéletesen hiszel benne, megtalálod majd ott.” A gondnok engedelmeskedett az atya utasításának, bement a szállásra a rendelkezése szerint, és ahogy az Isten férfija mondta, elég ételt és italt talált a vendégeknek. Ezzel a csodálatos módon fellelt étellel nemcsak a leprások, hanem a testvérek is bőségesen jóllaktak.

11. Egy alkalommal, amikor Daglanus fiai meglátogatták Lasrianust, a szent férfit, ő azt mondta nekik: „Ha jónak látjátok, másoljátok le nekem az evangéliumot, testvérek.” Mivel nem mertek ellentmondani az atyai kérdésnek, kértek egy példányt, hogy lemásolják. Az a testvér azonban, aki kölcsönadta, csupán egyetlen napra adta kölcsön. Az Úr tehát, mivel szerette volna, ha csodálják az ő emberét, mintha csak egy nap lett volna, összekötött két természetes napot. Azok a férfiak pedig

engedelmeskedtek az Isten férfija szavának, majd ennyi idő alatt lemásolták a négy evangéliumot tartalmazó kódexet.

12. Nem sok nappal később az egyik szerzetes meglátta a szent atyát a vízben, amint mezítelenül imádkozott. Lasrianus pedig, amint észrevette, hogy egy szerzetes figyel, így szólt elpirulva: „Gyere be a vízbe, hogy együtt álljunk itt és imádjuk a mi Istenünket.” Bár a szerzetes engedelmeskedett, vagyis bement a vízbe, sehogyan sem volt képes ott maradni, mert úgy égette a víz, akár a tűz. Szent Lasrianus ekkor ezt mondta neki: „Menj vissza, és a másik oldalam felől közeledj felém.” A szerzetestárs erre helyet változtatott, és ekkor a víz, amely égette, fagyos jéggé változott, olyannyira, hogy a szerzetes egy kicsit sem bírt ott maradni. Később, amíg Lasrianus imádkozott, a szerzetes bűnbánatot tartott oktalansága miatt, s ekkor a víz visszaváltozott eredeti állapotába.

13. Egyik éjszaka, mikor Szent Lasrianus az egyik hercegnél vendégeskedett a szerzetestársaival, történt, hogy a vacsora idején tűz ütött ki a vendégházban, ahol megszálltak. Amint észrevette ezt az Isten férfija, megparancsolta társainak, hogy folyamodjanak az imádság fegyveréhez, nehogy teljesen eleméssze a házat a tűz. Amint ez megtörtént, ő fölemelte a kezét, és a kereszt megmenekülést hozó jelével megjelölte a házat, s a lángot lehelő tűz, mintha nem is lett volna, elenyészett. A király pedig – mivel a szokatlan csodát figyelmeztetésnek és megerősítésnek vette – az Istennek és Szent Lasrianusnak ajánlotta föl azt a területet.

14. Az egyik kegyetlen és gonosz herceg, akit ördögi lélek hajtott és akinek Vörös Conallus volt a neve, nem akart hinni Krisztusban, s üldözte Krisztus tanítványát. Mikor szerette volna kiélni gonoszságát Isten férfiján és társain, nagy lovascsapattal a monostorhoz vágatott, hogy a társaival együtt Lasrianust is legyilkolja. Ekkor az irgalmas Isten fölmagasztalta az alázatosakat és megalázta a gőgösöket: lovaikat a földre döntötte, így nem voltak képesek tovább ügetni.

Miután Beliál¹⁴⁹ fiai ily módon kudarcot vallottak sóvárgásukban, a lovakat visszaküldték, ők pedig futva folytatták útjukat. Miután tehát hátrahagyták a lovakat, a herceg sietve, gyalog indult útnak a maga földjéről, hogy megölje Isten szentjét. Szent Lasrianus ekkor egy tóban álló szigeten tartózkodott, amelyet írül Loch Ernének neveznek.

15. Mikor pedig a gonoszsággal teli hitszegők elértek az említett tó partjára, fogták azt a bikát, amelyet a király druidája megmérgezett, s alamizsnaként odavitték, hogy azzal mérgezzék meg a szent férfit a társaival együtt. Miközben csónakba szálltak, a bika az Isten akaratából életre támadt, majd lendületes szökkenéssel a tó örvénylő vizébe vetette magát. Fölborította ezzel a csónakot, s az Isten igazságos ítélete folytán minden, ami csak a csónakban volt, a mélybe merült. Azok, akik túléltek a csónak elsüllyedését, elkéseredetten és zavarodottan tértek haza.

16. Ekkor egy ember ment oda a herceghez és elmondta neki, hogy két lova váratlanul elpusztult. Ennek hallatán a hitetlen herceg követet küldött Isten férfijához, hogy jöjjön sietve és támassza föl ennek az embernek a lovait a halálból. Minthogy azonban Isten férfijának a lelkek üdvére, mintsem saját fáradságára volt gondja, elment arra a helyre, ahol inkább megnyúzni szokták a lovakat, mint föltámasztani, majd a mindenható Isten ereje folytán életre keltette őket. Miután ilyen csodálatos módon föltámasztotta a lovakat, a zsarnokhoz fordulva így szólt: „Ha hiszel Krisztus királyban, s megkeresztelkedsz az ő nevében, akkor teutánad fiaid uralkodnak majd.” A zsarnok erre így felelt: „Én bizony nem mondok köszönetet ezért az ajándékért, mert én örökségből fakadó jogomnál fogva uralkodom ezen a földön, hiszen az apám, nagyapám, dédapám és az ükapám is itt voltak királyok.” Isten férfija pedig, látva, hogy gonoszságában megmacsolja magát, állítólag ezt mondta róla: „Fiaid és valamennyi utódod mindörökre elveszíti a királyságot.” E kijelentés után Isten embere visszatért a monostorába.

¹⁴⁹ A Sátán, vagy a Sátánhaz hasonló gonosz lény.

17. A herceg pedig nem menekült meg büntetlenül Isten férfijának szava elől, hiszen mint ragályos kór ült palotájában a trónján, s egyszercsak a körülötte állók szeme láttára megvakult. Ekkor ez a pogány tulajdon testén érezte az élő Isten ostarát. Ráförmedt a druidákra, akik képtelenek voltak meggyógyítani, sem olyan jeleket nem voltak képesek művelni, mint amilyeneket Szent Lasrianus cselekedett. Újra elküldetett tehát a herceg Isten férfijáért, hogy jöjjön el hozzá, s adja vissza neki a szeme világát. Elment tehát hozzá Szent Lasrianus, s miután kellően fölkészítette Krisztus hitére, megkeresztelte. A kereszttség kegyelme folytán ekkor mindkét szeme visszakapta épségét. A király pedig látva, hogy csodálatosan meggyógyult, magát és az övéit is följajánlotta az Istennek és az ő szolgájának, Lasrianusnak esti áldozatul.

18. Egy másik alkalommal, amikor Szent Lasrianus az övéitől távol, valamely elhagyatott helyen járt, klerikusokkal találkozott. Megnézte a náluk lévő könyveket, s az egyiket szerette volna lemásolni. Toll azonban nem volt nála, amivel a könyvet lemásolhatta volna. Kitárta tehát kezeit a levegőben fölötte röpködő madarak felé, mire egy toll hullott alá. Ezzel végül le tudta másolni az óhajtott könyvet.

19. Később, egy olyan napon, mikor a szent férfi nagy utat tett meg, a kódexeit cipelő szolgáját rettenetes szomjúság kínozza, mivel hevesen izzott a Nap. Amint a kegyes atya meglátott egy teheneket fejó asszonyt, inni kért tőle, hogy szolgája olthassa a szomját. Az asszony hajlott a kérésre, s irgalmas szívvel ezt mondta neki: „Nemcsak szolgáltnak, hanem a többieknek is adok inni, akik veled vannak.” Miután ittak a tejből, így szólt az asszony Isten férfijához: „Meddő vagyok. Imádkozz értem az Istenhez, hogy gyermeket szülhessek.” Szent Lasrianus erre így felelt: „Hívd ide a férjed.” Miután az asszony odahívta, Lasrianus megparancsolta neki, hogy hozzon vizet a közeli forrásból. A szent ezután megáldotta az odahozott vizet, majd átadta az asszonynak, hogy igyon belőle. Az asszony pedig ivott belőle, majd gyermeket fogant és fiút szült, aki életével

és tudományával annyira előrehaladt, hogy később püspökké szentelték. Fynnchad volt a neve.

20. Szent Lasrianus úgy határozott a Szentlélek sugallatára, hogy fölkeresi az apostoli széket. Útra kelt, de mielőtt hajóra szállt volna, előbb még meglátogatta tejtestvérét, Szent Edanust. Szent Edanus ezt mondta neki: „Ha nekem adod a nálad lévő ereklyék felét, vállamra veszem utazásod veszedelmeinek terhét.” Miután kölcsönösen ígéretet tettek egymásnak és kölcsönösen megáldották egymást, Lasrianus kedvező széllel elhajózott abba a kikötőbe, ahová menni vágyott.

21. Ekkor történt, hogy egy mérgeskígyó, amely korábban sokat ártott az embereknek, annyira barátságosan viselkedett vele, hogy a tenyeréből evett, s mégsem ártott neki. Később azután elérkezett Szent Martinus városába,¹⁵⁰ ahol hét pecséttel lezárva találta azt a templomot, amelybe szeretett volna bemenni. Mivel Isten férfija nem tudott belépni a templomba, megkérte a kapuórt, hogy nyissa ki a templom kapuját. Az őr azonban nem akart Isten férfija utasításának engedelmessé válni, hanem mint egy ismeretlen idegennek, semmibe vette a kérését. Erre, íme, az Isten akarata folytán azonnal megnyílt a templom kapuja, noha erősen be volt reteszelve.

22. Ezek és más egyéb csodatettek után végül eljutott Rómába. Akkor ért oda, mikor már alkonyodott, és a városkapukat mind bezárva találta. Noha szeretett volna bemenni, mégsem talált nyitva lévő bejáratot, mire, lám, akkora földrengés támadt, hogy a város összes kapuja magától megnyílt. Ámult-bámult a római nép, s a földrengés okát kutatva másnap egy helyre gyűlt össze. Akkor, míg a többiek hallgattak, egyikük így szólt fennhangon a templomban: „Miközben éppen beretesztem a kaput, egy nyugati pap érkezett a társaival a kapuhoz, s mivel megtagadtam tőle, hogy bejöjjenek, azon nyomban földrengés támadt.”

¹⁵⁰ Tours.

Megérkezett tehát a szent férfi a római néphez, a legfőbb főpap pedig meghagyta neki, hogy prédikáljon a híveknek. Ő pedig – engedelmeskedve az atyai parancsnak – fölment a szószékre, s kérte Krisztus evangéliumát. A rómaiak próbára akarták tenni, ezért így feleltek: „Ő, aki kinyitotta előtted a város kapuit, ha akarja, a könyvet is oda tudja adni neked.” Szent Lasrianus ekkor térdre borult és fohászkodott az Istenhez, és íme, az Isten angyala mindenki szeme láttára odavitte neki a kódexet, s otthagyta kinyitva a szószéken. Ő pedig prédikált a népnek, majd kért egy dobót, mire ezt felelték neki: „Attól kérj dobót is, akitől a könyvet kérted.” Miután dobót is kért az angyaltól, az angyal éppúgy odavitt neki egyet. Mikor misét mutatott be, és Krisztus ígését hirdette a népnek, a néphez fordulva ezt mondta: „Válasszátok ki, melyik ajándékot szeretnétek.” A nép pedig, miután meghányta-vetette a dolgot, ezt válaszolta: „Nem úgy lesz az. Hanem amelyiket kedvesebbnek találod, azt vidd majd magaddal a hazádba.” Ennek hallatán Szent Lasrianus a következőképpen folytatta: „Ezt a kis evangéliumoskönyvet szívesen magammal viszem.” Isten fia tehát a hit szabályainak és reguláinak kiigazítása után római szentek ereklyéit véve magához visszatért a hazájába, ahol a dobót, amelyet Rómában hagyott, fára akasztva találta. Miután észrevette, azért, nehogy lopással vádolják, megparancsolta a tanítványainak, hogy vigyék vissza a dobót oda, ahová való. De lám, roppant csodálatos dolog történt. Mikor ugyanis az említett tanítványok visszatértek Rómából, a dobót, amelyet Rómában hagytak, újra ott találták azon a fán, ahol korábban ráleltek. Mikor harmadjára is visszavitték a dobót Rómába, akkor a pápa, aki látta és hallotta is a csodát, meghagyta, hogy vigyék vissza Isten fiának. Emiatt ezt a dobót arról a buxusbokorról, amelyen megtalálták, buxusdobnak hívják.

23. Ezután kedvező körülmények közt eljutott a közeli tengerhez. Minthogy azonban nem talált megfelelő hajót, amellyel elhajózhatott volna, amikor meglátott a tengerparton egy sziklát, fölkapaszkodott rá, s kérte a menny Istenét, akinek semmi sem lehetetlen, hogy méltóztassék őt azon a kősziklán az óhajtott ki-

kötőbe vinni, ahogy másokat mesterember keze által erre a célra készített hajón szokott kikötőbe vezetni. Csodálatos elmesélni, ami történt. A súlyos kőszikla, természeti tulajdonságai ellenére a víz tetején úszott, és Isten férfiát úgy vitte át a tengeren, akár egy hajó, s az Isten akaratából Szent Lasrianus egészen Hiberniáig utazott rajta. Bizonyítja a csodát, hogy az említett kőszikla bőr módjára úszott, s egészen a mai napig megvan a damiani templomban.

24. Ekkor Szent Lasrianus Szent Edanusnál, azaz Maedocnál vendégeskedett, és neki adta az ereklyék ígért részét, amelyet magával hozott a római kúriából. Ezután visszaérkezett a szent szerzetesársakhoz, akik nagy örömmel fogadták. Magával vitte tehát Szent Péter és Pál apostoloknak, Szent Laurentiusnak és Szent Clemensnek¹⁵¹ az ereklyéit, amelyeket kicsiny temetőjükben helyezett el, hogy mindenki, aki ott választ majd ki magának sírhelyet, mindörökké Rómaként gondoljon arra a helyre.

25. Szent Lasrianus pedig, amikor már betöltötte a tökéletes kort, újra fölkereste a mesterét, Szent Finnianust, s arra kérte, hogy méltóztassék eljönni vele fölszentelni a monostorát. Amikor pedig Szent Finnianus más szentekkel együtt eljött a monostorához, ott maradt nála egy egész esztendőn át. Egy szigeten laktak a szerzetesek, amelyet írül Inys Comcta-nak neveznek, de nem volt tüzüik. Elküldték tehát a közelbe az egyik fiatal szolgát, akinek Luranus volt a neve, és megbízták, hogy hozzon nekik tüzet. Ő pedig hozta a tüzet, de mikor hirtelen vihar támadt, elmerült a tóban. Bár a többi szent mit sem tudott róla, Lasrianus fennhangon kiáltotta, hogy támadjon fel. S a fiú, Luranus azon nyomban odaért hozzájuk az izzó parázssal, s olyan volt, mintha csak mély álomból ébredt volna.

26. Egy másik alkalommal, amikor Beannchor monostoránál hirdette az Isten ígését, arról a helyről, ahol ült, egészen a templom ablakáig emelték az angyalok. Azon a napon sokan

¹⁵¹ Alighanem Római Szent Kelemen ereklyéiről van szó.

tértek meg általa Krisztushoz: dicsérték az Istent azok miatt, amiket hallottak és láttak.

27. Egy másik alkalommal Szent Lasrianus szent társaival elment a királyi városba, Temoriába, ahol aztán Isten férfiai fölállították sátraikat. Azon az éjszakán sűrű hó esett, ám egyedül Szent Lasrianus sátrát nem borította be a hó. Reggel, amint fölkeltek, meglátta ezt Dermicius király, mire megkérdezte kíséretének tagjait, hogy melyik szent sátra az, amelyre nem hullott hó. Ezt felelték neki: „Szent Lasrianusé az a sátor, Damian apátjéé.” A király erre megjegyezte: „Az isteni szeretet izzó tüze lobog benne. Az olvasztotta meg a havat.”

28. Abban az időben történt, hogy a király jövendőmondója,¹⁵² akit Becc mac De-nek hívtak, megkérdezte Szent Lasrianustól, az ellenlábásától, hogy a király nem sokkal korábban eltemetett fiának a lelke vajon a pokolban van-e, vagy a mennyben. Mikor a jövendőmondó azt állította, hogy a mennyben van, Szent Lasrianus a druida ellenében kijelentette, hogy a pokolban. Ezt pedig mindenki szeme láttára be is bizonyította. Az Isten ugyanis csodálatos módon megnyitotta az ott állók szemét, úgy, hogy biztos jel alapján látták, hogy a király fiának lelke a bűnhődés helyén van. A hazug druida nyelve pedig – hazugsága bizonyítékaként – megnémult a szájában.

29. Ugyanabban az időben hatalmas járvány tört ki a földön, akkora, hogy az emberek alig voltak képesek eltemetni halottaikat. Isten férfiai emiatt azt kérték egymástól, hogy imádkozzék mindegyikük az Istenhez, hogy szabadítsa meg a népet ettől a ragálytól. Mikor Szent Lasrianusra került a sor, az egész éjszakát imádságban töltötte, majd a köpenyét levette írni kezdett. Reggel, mikor a többiek fölkeltek, azt látták, hogy Szent Lasrianus köpenyéből tűz lángja csap föl az égre.

30. Élt Isten férfija monostorának közelében egy fiatal, élvhajász pap, aki mindent megtett teste vágyainak kielégítése végett. Mikor egy alkalommal Isten férfija meglátta, amint a

¹⁵² Bizonyára egy druidáról van szó.

vízben fürdött, ezt kiáltotta oda neki: „Fáj, nagyon fáj, hogy bár szép a tested, mégis sötét, s nem ragyogó helyekre vonz téged.” Ekkor ez a pap elfogódott szívvel bűnbánatot tartott, Isten férfiának imájára azonban lepra sújtotta. Ez azonban csak egy ideig-óráig tartó betegség volt, amely a lelki egészség megerősítését szolgálta: „Akkor vagyok ugyanis erős, amikor gyenge vagyok.” – mondta Pál.¹⁵³

31. A culdremni csata után Szent Columba¹⁵⁴ meglátogatta a gyóntatóját, Szent Lasrianust, s gyógyító tanácsot kért tőle, hogy a sok ott meggyilkolt ember halála után miként érdemelheti ki az Isten jóindulatát és a bűnök bocsánatát. Miután Szent Lasrianus figyelmesen végigtanulmányozta a Szentírás titkait, azt parancsolta neki, hogy szabadítson meg annyi lelket a büntetéstől, amennyi lélek elpusztult a háborúban. Arra is utasította továbbá, hogy hagyja el mindörökre Hiberniát és éljen száműzetésben. Innen származik az a hagyomány, hogy Szent Columba valamennyi utódja tisztelettel és megbecsüléssel tartozik Szent Lasrianus utódainak.

32. Egyik éjszaka Szent Baithenus csodálatos látomást látott álmában, amelynek értelmét nem volt képes magától megfejtetni. Mikor fölébredt álmából, elmesélte Szent Columbának, és megkérte, hogy értelmezze neki: „Három ragyogó széket láttam, amelyek csodálatos fénnel tündököltek. Az egyik aranyból, a másik ezüsből, a harmadik üvegből volt.” Szent Columba pedig, aki az álmok értelmezésében második Dánielnek számított, így válaszolt: „Az aranszék, amelyet láttál, Keranusé, a mesterember fiáé, aki lángoló szeretetével és ragyogó szívével úgy fénylik, akár az arany, és színben és értékben fölülmúlja valamennyi kortársát. Az az ezüstszék pedig, amelyet szintén láttál, Szent Lasrianusé, aki ékesszólásban és bölcsességben túlragyogja a többieket. A harmadik széket pedig, amelyet álmodban láttál, azaz az üvegből lévőt nekem adja majd az én Uram, mert természetemnél fogva törékeny vagyok, s gyakorta leköt a testi barátok meg a rokonok

¹⁵³ Kor 12,10.

¹⁵⁴ Szent Columba Cille, Iona szigetének apátja.

iránti szeretet. Hiszen amennyivel jobban szeretjük azt, ami alul van, annyival kevésbé szeretjük a föntieket és a mennyeket.”

33. Egy másik alkalommal, amikor Szent Brendanus zárándokúton volt, társaival együtt fölkereste Szent Lasrianust. Mivel Szent Lasrianusnak legfőbb gondja az volt, hogy jól tartsa a testvéreket, amiatt, hogy a monostorban éppen nem maradt kenyér, s éppen böjti nap volt, a szeretet tüzétől lángra lobbanva az Úr nevében arra utasította a testvéreket, hogy hálával fogyasszák el az elkészített húst. A testvérek engedelmeskedtek az utasításnak, s amit föltáltak, nem kisebb engedelmességgel, mint amekkora étvággal, elfogyasztották. Az egyik újonc azonban, aki Szent Brendanusszal jött, áthágta a parancsot, és a maga adagját megtartotta másnap reggelig. Mikor ez a novícius másnap reggel fölkel, ahogy megérintette kezével a félretett ételt, az ujjai vérezni kezdtek. Ennek a csodának a láttán megbánás támadt benne, megértette bűnét, mire elállt a vérzés. A hús pedig, amelyet tartogatott, búzakenyérre változott.

34. Egy másik alkalommal Szent Lasrianus egyik tanítványa, Factnatheus egyedül hagyta őt a bezárt oratóriumban, majd azt hallotta, hogy odabentről beszélgetés zaja szűrődik ki. Fölöttébb elámult ezen a tanítvány, visszament tehát, és kérte Isten férfiját, hogy árulja el neki, milyen titkokat hallott. Ő azonban nem akarta föltárni azt a nagy titkot, mire a tanítvány oktanul megesküdt, hogy mindaddig nem vesz majd ételt magához, amíg azt a titkot meg nem osztja vele. Isten férfija, Lasrianus túrva az esküdöző tanítványa ostobaságát ezt felelte neki: „Minthogy már közeleg az óra, amelyben eltávozom ebből a világból, a szent apostolok, Péter és Pál a mi Urunk, Jézus Krisztus anyjával együtt eljöttek, hogy vigasztaljanak és figyelmeztessenek, hogy a zavarodottság és a halál, amelyek fenyegetnek engem, ne okozzanak keserőséget nekem, hanem inkább örömmel töltsenek el. Mert az a dicsőség, amelyet az Isten azoknak ígért, akik szeretik őt, az ő közbenjárásuk révén ennek az életnek a végén nekem is kétségtelenül osztályrészemül jut majd.”

Ezen és más egyéb csodák után, amelyek ebben a könyvben nincsenek megírva, sok hitetlennek Krisztus hitére való megtérítése és a pogányok meg az eretnekek ellen folytatott sok küzdelme után Isten embere, Lasrianus, boldogan szenderült el az Úrban, aki az Atyával és a Szentlélekkel él és uralkodik mindörökkön örökké. Ámen.

Szent Moechoemog (550k.–656. március 13.)
(Vita Sancti Mochoemog abbatis de Liath Mochoemog)

SZENT MOCHOEMOG¹⁵⁵ (neve számos alakban fordul elő: Mo Chó-emóc mac Béóáin, Mochaemhog, Mo-Chaomhog, latinul pedig Pulcherius, és olykor Vulcanius) Szent Yta unokaöccse, aki először a Szent Comgallus alapította és vezette Beannchor (Bangor) monostorában élt szerzetesként. Később cellákat alapított Antrimban, legvégül pedig önálló monostort hozott létre a mai Tipperary megye területén, amelyet órála neveztek el Liath-Mochoemoc-nak (angol: Liathmore). Latin nyelvű életrajzában figyelemre méltó, hogy a szent számos alkalommal keveredik vitába világi előjárókkal, vagy más szentekkel, mint például Szent Finnianusszal vagy Szent Kainnichusszal. Ezt a jellemvonását egészíti ki, hogy halált és pusztulást hozó átkokkal sújtja a királyt, és így sikerül arra kényszerítenie, hogy meghajoljon akarata előtt, aminek alighanem a druidákra jellemző tevékenység és magatartás lehetett a példája, s a szerző ilyen druida-vonásokkal ruházta föl Szent Moechoemogot. Ma a Wicklow megyei Cill Mocheanógbán („Mocheanóg temploma”, angol: Kilmacanogue) áll a tiszteletére szentelt templom. Ünnepe március 13.

1. származása – 2. atyja kérése – 3. csodálatos fogantatása – 4. édesanyja anyateje csodát tesz – 5. Szent Yta jövődölése – 6. születése – 7. anyja látomása – 8. Szent Ytánál nevelkedik – 9. a perjel látomása – 10. Szent Comgallus misszióba küldi – 11. egy helyivel vitázik – 12. látogatás egy helyi előkelőnél – 13. földet kap monostort építeni – 14. megcsendül a csengő – 15. a hely különlegessége – 16. Ronanus vezér pálfordulása – 17. vita Szent Finnianusszal Ronanus vezér miatt – 18. a gyilkos Slebinus – 19. a király bűnböndése – 20. a király látomása – 21. a király két démonjának kiűzése – 22. megmenti a testvért, akire fa dőlt – 23. föltámasztja három szerzetestársát – 24. föltámasztja ifjú szerzetestársát – 25. a vonakodó Szent Kainnichus figyelmeztetése – 26. sötét jövőt jósol a látogatóinak – 27. Szent Daganus föltámasztása – 28. három kívánság – 29. éjszaka Mocombe épülő monostorában – 30. Szent Mocoemhog átkai

¹⁵⁵ Mint más ír nevek esetében Mochoemog nevében is az egyes számú birtokos személyjel „mo” olvadt össze a „kedves” jelentésű „caomh” és az „ifjú, fiatal” jelentésű „óg” szavakkal, vagyis a név jelentése a. m.

– 31. *Scanlanus kiszabadítása* – 32. *barátja, Dyma föltámasztása* – 33. *vita szerzetestársa holtteste fölött* – 34. *visszaadja egy szűz látását* – 35 *halála.*

1. Szent Mochoemog apát apai ágon a connaciaiak tartományából, pontosabban a Conmhaicne nemzetségéből származott. Ellenségeskedés miatt az atya elhagyta szülőhazáját, és Mumenia vidékére ment. Családjával Hua Conaill Gabhra földjén lakott, a Corco Baiscindnak nevezett törzs körében. Nagy tisztelettel övezett fa- és kőfaragó mester volt, vakmerő harcos, akit Beoanusnak hívtak. Beleszeretett egy gyönyörű, igen szemérmes lányba, aki Mumeniából való volt és az igen előkelő na n-Desi nemzetségből származott, és a szent szűz, Yta nővére volt. Nessnek hívták ezt a leányt, és szeretett volna szüzességben élni egész életében, ahogy azok a szent szüzek, akik férfit nem ismertek. A szent szűz, Yta, a nővére azonban feleségül adta őt Beoanushoz, a kiváló mesteremberhez. Szent Yta, az Isten prófétaasszonya tudta ugyanis, hogy ez az Isten akarata.

2. Történt egy alkalommal, hogy Beoanus mester egy igen szép épületet épített Szent Yta monostorában. Miután elkészült vele, Szent Yta így szólt hozzá: „Gyere és mondd meg, mivel tartozunk, mennyit szeretnél az építőmesteri munkáért.” Beoanus erre így felelt: „Ígérd meg nekem Krisztusban, szent anya, hogy megadod nekem, amit kérek.” A szűz pedig ígéretet tett rá, hogy megadja, bármit kér is. Ekkor Beoanus így szólt Isten szentjéhez: „Te tudod, kegyes anya, hogy feleségem, a te nővéred meddő, s nincs örökösünk.” Könnyörögj hát az Istenhez értünk, hogy fiunk szülessék. A szent szűz így felelt neki: „Lesz fiatok. Kiválasztott lesz az Isten és az emberek előtt.” Ez a jövődőlés idővel beteljesedett.

3. A kegyetlen Crunmoel, Hua Conaill déli területének királya rettenetesen gyűlölte Corco Baiscind törzsét. Hatalmas sereggel jött egyszer, hogy végigdúlja ennek a népnek a földjét, és nagy

„kedveském”.

öldöklést vitt véghez azok közt, akik ellenálltak harcosainak. Másokkal együtt Beoanus mestert is lefejezték. Felesége azonban még meddő volt ekkor, így nem volt örököse. Az asszony elment a rokonokkal a csatamezőre, hogy megkeresse férje holttestét. A fejét megtalálta, testét azonban nem ismerte föl. Magával vitte ezért a levágott fejet és megmutatta a nővérének, Szent Ytának, majd zokogva így szólt: „Nem azt ígérted nekünk, drága nővérem, hogy a fiát is elveszíti majd, nemcsak ő vész el. Lám, méhemet még mindig zárva tartja a meddőség, noha férjemet megölték.” Szent Yta ezt mondta erre: „Ne sírj, húgom, elég hatalmas az Isten, hogy megsegítsen bennünket és teljesítse, amit megígértem. Menj hát, és illeszd a fejét a testéhez.” Ness, a húga ezt válaszolta Szent Ytának: „A rengeteg vér miatt, ami ebben a hatalmas öldöklésben kiömlött, nem ismerem föl a holttestét.” A szent szűz így bízta ekkor: „Szólítsd háromszor a nevén a Szentháromság nevében. Föl fog kelni és odamegy majd hozzád. Amint visszaraktad nyakára a fejét, ezt kérdezi majd tőled: »Asszony, miért hívtál? Jó sorom volt.«” Az asszony pedig úgy cselekedett, ahogy nővére meghagyta. A férj pedig az Isten hatalma folytán erős lélekkel, ép és sértetlen testtel azt mondta a feleségének, amit előre megjövendölt Szent Yta prófétaasszony. Ezután ő és a felesége útnak indultak, fölkeresték Szent Ytát, majd hálát adtak az Istennek, és térdet hajtottak. Szent Yta ezt kérdezte Beoanustól: „Itt szeretnél maradni, barátom, ebben az életben, vagy inkább a mennybe mégis most?” Beoanus ezt felelte neki: „Semmire sem tartom ezt a világot, mert nem öröm ez az örök örömmel összehasonlítva.” Szent Yta ezt felelte ekkor: „Bizony mégis azt gondolom, hogy úgy helyes, ha megkapod a jutalmat, amelyet ígértem.” Ezután Szent Yta vízben megmosdatta, ami után egyetlen sebhelyet sem lehetett látni rajta. Megáldotta és megszentelte, majd hazaküldte a feleségével együtt. Beoanus pedig a feleségével hált, az Isten pedig megnyitotta az asszony méhét. Ness ekkor az Isten kegyelmével teljes és tiszteletreméltó fiúgyermeket fogant.

4. Abban az időben a bölcs és derék Szent Fachnanus valamilyen okból úgy megvakult, hogy nem látott semmit. Ez a szent Hibernia déli részén, a tengerparton élt abban a monostorban, amelyet ő alapított. (Település is épült a monostor mellett. Ebben nagy tudományos élet folyik, s ezt a helyet Ross Ailithrynak hívják.) A szent férfi, Fachnanus imákat küldött az Úrhoz, hogy mutassa meg neki a gyógyírt, amellyel visszanyerheti szeme világát. Az Isten angyala látogatta meg ezután, s így szólt hozzá: „Csak akkor nyerheted vissza a szemed világát, ha szemedet és arcodat megmostad Beoanus mester feleségének anyatejében. Ő ugyanis még nem szület korábban, de az Isten ajándékaként szent fiút fogant a méhében.” E szavak után az angyal eltávozott. Isten szentje azonban nem ismerte Beoanus mestert, és fogalma sem volt, hogy Hibernia melyik részén lakik, ezt ugyanis nem árulta el neki az angyal. A szent ekkor így szólt társaihoz: „Tudom, mit fogok tenni. Fölkeresem az Isten prófétanőjét, Szent Ytát, s ő választ fog adni kérdésemre.” Útnak is indult, s fölkereste Szent Ytát, aki ötnapi járóföldre lakott. Mikor eljutott Corco Bascind népéhez, tanítványainak fülét megütötte, hogy az emberek a malomban Beoanus mestert emlegetik. A tanítványok ekkor megkérdezték őket, ismerik-e Beoanus mestert, vagy tudják-e legalább, hol lakik. Erre az egyikük így felelt nekik: „Látjátok azt az asszonyt, aki ott igyekszik a fáluba?” Ők ezt válaszolták: „Igen, látjuk.” Erre így folytatta: „Ő Beoanus mester felesége.” Ekkor az egyikük az asszony után szaladt, s így kiáltott rá: „Állj meg egy pillanatra, te, szerencsés asszony, míg ide nem ér a mi szent atyánk, aki üdvözölni szeretne téged.” Az asszony erre megtorpant és megjegyezte: „Valóban nagy az én szerencsém, ha Krisztus szolgálja akár üdvözölni engem.” Szent Fachnanus pedig odaért és megkérdezte tőle, hogy ő-e Beoanus mester felesége. Az asszony józanul és szokása szerint szemérmesen így válaszolt: „Én vagyok, uram.” A szent ekkor így folytatta: „Gyermekek hordasz a szíved alatt?” Ő ezt felelte: „Megengedte ezt nekem, a meddőnek jóságában az Isten.” Ekkor a szent elárulta, hogy kicsoda, majd elmesélte az asszonynak, mi történt vele. A szent

asszony ezt mondta neki erre: „Uram, még nem fakadt tej az emlőmből.” A szent ekkor így szólt: „Szent életed folytán a Szentháromság nevében gyermeket szülsz. Fejld meg a melled, és biztosan fakad tej belőle.” Ő követte az Isten férfijának utasítását, mire melléből azonnal tej fakadt. A szent pedig megkent a Szent Ness, Beoanus mester felesége melléből fakadt tejjel a szemét, s ott, azon nyomban visszanyerte látását. Világosan látta az eget és a földet, mire hálát adott Istenének, majd megáldotta az asszonyt és magzatát. Majd ezen asszony, azaz Ness révén Szent Ytának ajánlotta áldó imádságát, utána pedig társaival együtt Krisztusban való örömmel tért vissza a monostorba.

5. Mikor már közeledett Szent Ness szülésének az ideje, férjével együtt Szent Yta monostorába mentek, hogy beszéljenek vele. Útközben Ness vajúdni kezdett, mire szekérre ültették. Ahogy közeledtek, Szent Yta meghallotta a tengely nyikorgását, s erre így fordult társaihoz: „Király alatt nyikorog a szekér. Nézzétek meg, ki alatt fut.” Szaladtak rögvest, hogy megnézzék, majd visszatértek, és hírül adták az Isten szent szűzének, hogy húga, Ness ül egyedül a szekéren. A szent szűz erre kijelentette: „Bizony király alatt nyikorog, mert a fiú, akit szíve alatt hord, az Isten kegyelméből ott ül majd hatalmasan a mennyek országában.”

6. Hazatérve kegyelemmel teljes fiúgyermeket szült, másnap pedig hírül vitték Szent Ytának, hogy húga, Ness fiút szült. Nagyon örült ennek a szent, és föltette a kérdést: „Mivel érdemelte ki Beoanus, hogy olyan fia legyen, aki nagy lesz az Isten és az emberek színe előtt, és akinek emléke örökre megmarad?” Majd még hozzáfűzte: „Szép lesz még öregkorában is.” Emiatt adták neki először a Coemhghen nevet.¹⁵⁶ Egyenesen Isten szüze törölte el azonban ezt a nevet, mert szeretetből azon a néven szólította őt, ahogy általában is hívták, azaz Mochoemog-nak nevezte, ami latinul azt jelenti: „az én szép ifjúm”.¹⁵⁷

¹⁵⁶ Az ír kifejezés jelentése: „szép utód”.

¹⁵⁷ Mo choemh óg.

Megkeresztelése után jelekben és csodákban nyilvánult meg általa az Isten kegyelme.

7. Egyik nap kiment anyja a házból, de kisfiát a bezárt szobában hagyta, hogy nyugodtan aludjék. Ám amikor visszapillantott, tüzes gömböt látott a ház fölé ereszkedni. Kiáltozni kezdett, majd gyorsan visszasietett a házhoz, de a tűzgömb szertefoszlott, nem lehetett már látni. A gyermek azonban derűs arccal tekintett rá, és olyan rózsásan ragyogó volt az alakja, hogy sem ránézni, sem megérinteni nem volt képes. Ilyennek látta őt az édesanyja. Akik tanúi voltak ennek, vagy hallottak róla, nem kételkedtek benne, hogy a Szentlélek tüze látogatta meg a gyermeket.

8. Ezek után a szülei fölkeresték Szent Ytát, és ezt mondták neki: „Csodálatos módon nyilvánul meg, úrnőnk, gyermekedben, a mi fiacskánkban az Isten kegyelme. Nem illik ő a mi világi erkölcsainkhez, nem lakhat velünk, hiszen mi a test szerint élünk, ő azonban a lélek szerint.” Szent Yta így felelt nekik: „Hozzátok ide hozzám, mert nekem kell nevelnem.” S Szent Yta apátnő húsz esztendőn át nevelte őt az Istennek. Tiszteletreméltó erkölcsökre és tudományra tanította, és azon a néven szólította őt, amelyet főntebb említettünk, vagyis Moechoemhognak nevezte. Arra készítette föl, hogy pap legyen és építsen lakhelyet az Istennek. Isten szent szüze pedig megjövendölte, hogy azon a helyen fog Szent Moechoemog a mennybe költözni, és város épül majd azon a helyen a tiszteletére. Szent Moechoemog ezt mondta neki: „Legyen úgy, kegyes anyám, ahogy mondod.” Akkor szüleinek és dicsőséges dajkájának, Szent Ytának, anyai nagynénjének az engedélyével és áldásával őt tanítványt véve maga mellé Hibernia északi vidékére ment, vagyis az ultoniaiak tartományába, sok monostor apátjához, Comgallushoz. Szent Comgallus boldogan fogadta. Nem sokkal később Szent Moechoemogot pappá szentelték nála.

9. Egyik nap együtt imádkozott Szent Comgallus és Szent Moechoemog, mikor a monostor perjele odament hozzájuk, és így szólt: „Isten barátai, igen csodálkozom azon a látomáson, amelyet az Isten engedelmével éppen most láttam az úton, mikor

idefelé jöttem. Félelem és rettegés gyötri miatta a lelkem. Azt láttam ugyanis, hogy nagy nyugalomban ücsörög egy ördög a király erődjének tetején, a mi monostorunk körül pedig hatalmas tömegben sorakoztak a démonok, mintha ádáz harcra készülődnének.” Az Isten kegyelme megmutatta ekkor ezt a látomást a perjelnek, de egész tekintete eltorzult a démonoktól való félelem és rettegés miatt. Szent Comgallus atya csak hallgatta, Szent Moechoemog azonban így szólt: „Keljünk föl, atyám, mondjunk hálát az Istennek, mert a testvérek teljesítik az Isten szolgálatának feladatát, hiszen ellenséges gyűlölet támad ellenünk. Az ördög ugyanis démonok seregét gyűjti össze a mi lakhelyünk körül. Ahol pedig a Sátánnak szolgálnak, ott látható a nyugalomban ücsörögő ördög, aki előjáróként várja a neki teljesített szolgálatot. Hiszen ott küldi harcba a király teljes fegyverzetben a harcosait, ahol bátran harcolnak ellene. Ahol azonban béke honol, oda csak követeket küld. Így küzd a Sátán azokkal, akik ellenállnak neki.” Szent Comgallus atya is megszólalt ekkor: „Helyesen tártad föl, fiam, hogy mit mutatott meg az Isten a szolgájának.” Szent Moechoemog ezt felelte erre: „Kelj föl, atyám, és markoljuk erősen lelki fegyvereinket, imádkozzunk Krisztushoz, hogy lássák a testvérek, hogyan menekülnek a démonok Krisztus ereje miatt, s hogy a testvérek is bízzanak velünk együtt Krisztusban, ha látják ezt a perjelükkel együtt. Te vedd körül bal felől a monostort, én pedig jobbról fogom védelmezni. Verjük vissza a démonokat! Parancsoljuk meg nekik Krisztus nevében, hogy egészen az ítélet napjáig ne gyűljenek ide többet.” Így cselekedtek a szentek, és sokan látták, hogy a démonok menekülnek. Visszavonultak egészen a király váráig, s mintha őrséget állnának, fősorakoztak. Látták és hallották is ezt a testvérek, és igen megerősödtek Krisztusban. Ezt a várat Raith Demmayn-nak hívják, ebben lakott az ulsteriek királya. A monostort pedig Beannchornak hívják. Úgy tartják róla, hogy celláiban háromezer szerzetes élt Szent Comgallus idején.

10. Miután mindezt látta Szent Comgallus atya, így szólt Szent Moechoemoghoz: „Mások atyjának kell neked lenned,

fiam, és ott kell monostort építened az Istennek, ahol kijelöli neked.” Ezután Szent Comgallus, hogy Hibernia különböző vidékein tanítsák és neveljék Krisztus szolgáit, elküldte a tanítványaikkal együtt ezeket az atyákat, vagyis Szent Moechoemogot, Szent Moluát, Choche fiát, Szent Finnbarrust, Szent Luchtichernust,¹⁵⁸ valamint Szent Lacteanust, aki Achad Úr nagyszerű monostorát alapította. A hely neve azt jelenti, hogy „zöld mező”, mert patakok csörgedeznek azon a vidéken. Ő sok más szent helyet is épített. Ők mind derék, Jézus Krisztusban kipróbált emberek voltak.

11. Szent Moechoemog elment szerzetestársaival az Enach Truimnak nevezett helyre, amely Bladhma hegyének közelében fekszik, a luginumiak földjén, és cellát kezdett ott építeni. Világi ember kereste föl egyszer, és ezt mondta neki: „Ne fáradozz itt hiába, mert nem lesz a tiéd ez a hely.” Szent Moechoemog ezt válaszolta erre: „Pedig itt maradok mindaddig, míg meg nem ragadja valaki a kezemet és erőszakkal magával nem hurcol, hogy elűzzön innen.” Ekkor ez az ember megragadta a karját az Isten emberének, mert szerette volna elűzni onnan. Szent Moechoemog ezt kérdezte ekkor tőle: „Hogy hívnak, jóember?” Ő így felelt: „Bronach a nevem.” (Ez a név latinul azt jelenti, hogy „szomorú”.¹⁵⁹) A szent férfi ekkor ezzel folytatta: „Találó neved van, mert itt és a jövőben is szomorú leszel. Isten akaratából téged és a nemzetségedet is elűzi majd ennek a vidéknek a vezére. Én azonban itt maradok ezen a helyen, míg el nem jön hozzám Coemhanus, Isten férfija, akinek majd átengedem ezt a helyet. Ő erről a helyről kap majd nevet, mert itt fog bekövetkezni a föltámadása.” Ennek a jövődőlésnek a hallatán már tudta ez az ember, hogy terve ellenkezik a vezérével, de az elkövetett jogtalanság után sem mutatott megbánást, hanem mérgesen elsietett. Azután pedig megtörtént vele minden, amit a szent férfi előre megjövendölt neki. Miután pedig Szent Coemhanus megérkezett ide Szent Moechoemoghoz, ő átengedte neki ezt

¹⁵⁸ VSH: Luctigernus.

¹⁵⁹ Az ír *bro* szó valóban szomorút jelent.

a helyet. Coemhanus pedig nagy szentségben élt ott egészen haláláig. Szent Moechoemog innen Mumenia földjére ment.

12. Szent Moechoemog tehát Mumenia Eilének nevezett keleti vidékére ment. Ez a terület Laginum nyugati, Osraighinek nevezett területével határos. Itt telepedett le a Cluain Mornak nevezett területen. A szent férfi, Moechoemog ezután elindult, hogy üdvözlje az egyik helyi hatalmasságot, Coemhanust, aki a Raith Eanaidh-nak nevezett várában élt. Ez az ember igen vallásos, hívő ember volt, s állt egy templom is a várában. Szeretettel fogadta Isten férfinát, s nagy tisztelettel viselkedett vele. Az éjszaka egy részét ebben a templomban töltötte Szent Moechoemog, s amikor Coemhanus felesége kinézett az ablakon, azt látta, hogy a templomot minden oldalról lángfal veszi körül. Hívta a férjét, és ő is ugyanezt látta. Ekkor megértették, hogy csodálatos vendégük van, akit, miközben ott áll a templomban, angyalok látogattak meg. Ámulva tértek vissza a szobájukba és hálát adtak az Istennek.

A következő napon így szólt ez a férfi Szent Moechoemoghoz: „Uram, tudjuk, hogy Isten embere vagy, és hogy sokan jönnek majd hozzád, de ezen a kis földdarabon nem találhatsz kellően tágas helyet. Menjünk el mindketten az uramhoz, Eile területének vezéréhez, hogy adjon megfelelő, tágas helyet neked.” Ez a javaslat tetszett Isten férfinak.

13. Mielőtt megérkeztek volna a vezérhez, a vezér druidája így szólt az urához: „Egy férfi érkezik ma hozzád, uram. Ha megengeded neki, hogy ezen a vidéken lakjék, akkor az övé lesz a te földed fölötti hatalom. Hatalmas lesz, s ő lesz mindörökre itt az úr.” A vezér ezt felelte a druidának: „Ha fegyveresen jön hozzám, bátran szembeszállok vele. Ha azonban Krisztusnak, akiben mi is hiszünk, szelíd igehirdetőjeként érkezik és jóindulattal jön, akkor az kedvemre való lesz.”

Ezután Szent Moechoemog meg is érkezett a kísérelőjével a vezér várához, s amikor a vezér meglátta őt, nagyon boldog lett az érkezése miatt. Térdet is hajtott a szent lába előtt.

Azután a vezér meghallgatta Szent Moechoemogot, majd a Szentlélek kegyelmével eltelve így szólt: „Az élő Isten szolgálja, íme, följánlom neked királyi váramat mindazzal, ami csak benne van és a hozzá tartozó földekkel együtt.” A szent férfi erre így felelt: „Hálát adunk az Istennek jószágodért, Krisztus hitének tisztelője. Mégsem maradok azonban itt és a váradat sem foglalom el, hanem keress nekem alkalmas helyet a lakatlan vidéken, mert az jobban tetszik nekem.” A vezér ezt mondta ezután: „Van egy félreeső hely a lakatlan vidéken. Hatalmas, sűrű rengeteg veszi körül. Lurgan tavának a völgyében található. Neked és az Istennek adom ezt a helyet a környékkel együtt, ha kedvedre valónak találsz.” Ez a hely pedig nagyon tetszett Isten szentjének. A vezér ekkor megparancsolta a kondásának, aki jól ismerte ezt az elhagyatott helyet, hogy vezesse oda Isten szentjét és tanítványait az említett helyre. Kondása azonban a következő szavakkal utasította ezt vissza: „Nem tarthatok vele, uram, mert igen sok disznóm hiányzik. Meg kell találnom őket, mert nem tudom, mi történt velük.” A szent ekkor így szólt közbe: „Gyere velem. Mire visszatérsz, megkerül valamennyi disznód. Itt lesz sértetlenül valamennyi a vár udvarán, mire visszaérsz.” A kondás hitt a szent szavának, s örömmel tartott vele. Miután pedig a szent megáldotta, és ő visszatért, úgy találta ott a kondáját, ahogy Szent Moechoemog megígérte neki.

14. Mikor Szent Moechoemog elérkezett arra a helyre, csengője tiszta hangot hallatott. Amikor eljött a dajkájától, a leghszentebb szűztől, Ytától, a következő szavak kíséretében adta ezt a kis csengőt Szent Moechoemognak a szűz: „Ez a csengő néma marad mindaddig, fiam, míg el nem érsz föltámadásod helyére. Ott majd tiszta csengő hangot ad.” Mikor pedig Isten fia meghallotta a csengő hangját, örömmel adott hálát Krisztusnak, mert tudta, hogy ott fog föltámadni. Szent Moechoemog azon nyomban talált is ott az egyik fa árnyékában egy fehér sörényű hatalmas vadkant. A vadkan pedig levedlette vadságát, és ott állt szelíden Isten szentje előtt. Így szólt ekkor a szent a tanítványaihoz: „Amilyen ennek a vadkannak a színe,

olyan lesz ennek a helynek is a neve mindörökre.” (A fehér latinul *canus*, s ezt írül *liath*-nak mondják. Ír nyelven ugyanígy hívják ezt a helyet: *Liath*.) Szent Moechoemog pedig legelőször is háromnapos böjtöt tartott, és ezzel szentelte az Istennek ezt a helyet.

15. Azelőtt is gyakran látogatták angyalok ezt a helyet, ami nyilvánvalóvá is lett Dare fia, Szent Colmanus püspök számára. Monostorában tartózkodott éppen, amelyet írül Dayre Mornak, vagyis „nagy berek”-nek neveznek, és amely Mumenia és Laginum határán áll, de mégis inkább az előbbi területén, tulajdonképpen Eilében. Ez a Colmanus püspök Mumenia királyi nemzetségéből származott, azaz az Eoganacht-törzsből. Ennek a püspöknek egyik tanítványa még azelőtt bejárta az említett rengeteget, hogy Eoganacht odaérkezett volna. Barangolása közben édes gyümölcsöket talált, amelyeket elvitt és odaadott a szent püspöknek. A püspök ekkor megkérdezte, hogy hol találta azokat a gyümölcsöket, mire ezt válaszolta: „Abból az erdőből hoztam, uram.” Erre ezt mondta neki Szent Colmanus püspök: „Gyakran jelennek meg nekem abból a rengetegből angyalok, akik leereszkednek és fölemelkednek, akár a méhraj. Nagy sereg állomásozik már ott az Isten családjából.” Erre ez a következőt kérte: „Adj engedélyt, atyám, hogy elmenjek, és ott maradjak.” A szent ezt felelte: „Menj békében. Ha pedig képes leszel ott lakni, fölkereslek, hogy ott támadjunk majd föl.” A tanítvány azonban már öt szerzetest talált, akik ott dolgoztak. Mikor meglátta őket, egy percet sem maradt, hanem azonnal visszatért, s elmondta Colmanus püspöknek, hogy mit látott. A szent püspök ezt felelte neki: „Nekik tartotta fenn azt a helyet az Isten. Menj hát, testvérem, s kérdezd meg az apátjukat, eljön-e hozzám, vagy én keressem föl őt.” Ennek hallatán így szólt Szent Moechoemog apát: „Én megyek a legfőbb főpaphoz, mert nekem kell az ő szent példái által épülnöm.” A szent püspök nagyon megörült Szent Moechoemog érkezésének, és azt javasolta neki, hogy vegyenek fürdőt szeretetben. Erre a szent apát engedelmességből megmosakodott. A szentek ezután beszélgettek, tudniillik

Colmanus püspök és Moechoemog apát, a püspök pedig így jövendölt: „Testvérem és szolgatársam Krisztusban! Ez a hely gyakran válik majd lakatlanná, hogy egyetlen pap sem lakik majd itt a háborúk miatt, amelyek ezen a vidéken fognak dúlni. A te helyedet azonban mindig lakják majd, s egyre nagyobbra fog nőni.” Szent Moechoemog ezt felelte erre: „A tisztelet miatt, atyám, megparancsolom majd, hogy az én lakhelyemről, ha ez a hely lakatlanná válik, jöjjön ide egy pap, hogy itt mutasson be áldozatot.” (A két hely között ugyanis nem nagyobb a távolság, mint négyezer lépés.)¹⁶⁰ Ezután testvéri szövetséget kötöttek egymással a szentek, kölcsönösen megáldották egymást és a lakhelyüket, majd Szent Moechoemog visszatért társaival a lakhelyére. A szent püspök pedig ott maradt a maga székhelyén.

Szent Moechoemog ezután monostort kezdett építeni a kiválasztott helyen. Település nőtt itt a monostor köré, ahogy azt a szent prófétaasszony, Yta megjövendölte. Ezt a települést Liath Moechoemognak hívják.

Széltében-hosszában elterjedt Szent Moechoemog vallásosságának híre, mire sokan özönlöttek hozzá mindenünnen, s az ő elöljárósága alatt alávetették magukat Krisztus igájának.

16. Ezután történt, hogy meghalt az a vezér, aki nyájasan fogadta Szent Moechoemogot, aki helyet adott neki és más adományokkal halmozta el. Utána másik vezér került hatalomra a királyságban, nevezetesen Ronanus, Bledinus fia, aki úgy határozott, hogy Szent Moechoemognak távoznia kell a földjéről. Haragos dühében sok harcossal vonult föl ellene, hogy szidalmak és rágalmazások közepette elűzze Isten szentjét. Mikor azonban leereszkedett arra a helyre, földbe gyökerezett a lába, és semmilyen módon sem volt képes elmozdulni onnan. Megpillantott ekkor néhány szerzetest. Magához szólította őket, és ezt mondta nekik: „Hívjátok ide hozzám szent apátokat, hiszen, lám, csodát művelt ellenemben, mivel gonosz gondolatokat forgattam a szívemben Isten szentje ellen.” Ezt felelték erre

¹⁶⁰ Kb. hat kilométer.

a szerzetesek: „Éppen áldozatot mutat be az Istennek, azután pedig a harmadik órai zsoltárt fogja énekelni,¹⁶¹ s amíg be nem fejeztük ezeket, nem merünk szólni neki.”

Miután tehát megtartották a harmadik órai zsoltározást, a testvérek előadták a szentnek, hogy mi történt a vezérrel. A szent ezt felelte nekik: „Ma egy lépést sem teszek addig, míg meg nem ünnepeztük a kilencedik órai szertartást.”¹⁶² Emiatt azután a vezér egészen a kilencedik óráig ott maradt anélkül, hogy meg tudott volna mozdulni. Amint elénekelték a nónát, Szent Moechoemog fölkereste a vezért és így szólt hozzá: „Mit használ neked kegyetlen földi hatalmad, te, zsarnok? Elindultál, hogy elpusztítsd azt a helyet, ahol, bármit teszel is, eltemetnek engem.” A vezér ezt válaszolta neki: „Bármit kérsz is, Isten szolgálja, teljesítem, csupán arra kérlek, szabadíts ki ebből a béklyóból.” A szent ekkor megparancsolta neki, hogy induljon el, mire a vezér azonnal kiszabadult a mozdulatlanságból. Ekkor az előljárók jelenlétében, amint az elődje, ő is följánlotta azt a helyet az Istennek, majd rendeletet hozott, hogy őt és leszármazottait ezen a helyen temessék el. A szent férfi pedig megáldotta őt, majd boldogan távozott. A vezér igen engedelmes híve lett Szent Moechoemognak, és a szent nagyon szerette őt.

17. Valamennyi idővel később meghalt Ronanus vezér. Szent Moechoemog monostorában temették el, ahogy azt ő maga kérte. Ronanus halála után egy írnok érkezett Szent Moechoemog monostorába, s mikor meghallotta, hogy Ronanus vezér Szent Moechoemog és az Isten oltalmába ajánlotta lelkét, rettenetesen megfeddte a szentet amiatt, hogy olyan férfinak ajánlotta a lelkét az Isten kegyelmébe, aki gyönyörök közt távozott ebből a világból. Más szentekkel együtt éppen Liath monostorában tartózkodott ekkor Szent Finnianus, és ez az írnok hatalmas vitát kezdett Szent Finnianus jelenlétében Szent Moechoemog ellen Ronanus vezér lelke miatt. Szent Moechoemog számos példát

¹⁶¹ Tertia hora – délelőtti kilenc óra tájban.

¹⁶² Nona hora – nagyjából délután három óra tájban.

hozott föl ellenében az isteni irgalomról, és kijelentette: „Az Isten hatalmában van most Ronanus lelke. Ő dönti el, hogy irgalmaz-e neki a vétkeiért miattam. Ám, hogy te, akit elvakított a tudományod, belásd, hogy így van, mivel a te célod haszontalan, és halál vár rád, a te sírhelyedet nem fogják ismerni az emberek. Nem átkozlak azonban ki, hogy ne légy az Isten országának tudtán kívül.” Eltávozott ezután ez az írnok, és az Isten akarata elszakította őt a társaitól, és így halt meg. Azt pedig senki sem tudja, hol lett eltemetve, éppen úgy, ahogy azt Isten férfiának szavai megjövendölték.

18. Ezek után Suibhne, Diarmaid fia szerezte meg Eile királyságában a hatalmat. Elüldözte ugyanis az országból Foelanust, Ronanus vezér fiát, és számkivetetté tette. Szent Moechoemog azonban idővel békét teremtett köztük. Később Slebinus, Suibhne fia a tulajdon kezével ölte meg – cselt vetve neki – Foelanust, Ronanus vezér fiát, akit a hite miatt neki és a testvéreinek ajánlott Szent Moechoemog. Mikor értesült minderről Szent Moechoemog, nagyon nem tetszett neki, ami történt, ezért maga ment el, hogy ő vigye el eltemetni Foelanus holttestét.

Szent Moechoemog letette ott a korbácsát a földre, de megfélemedezett róla. A korbács fanyele pedig hatalmas fává nőtt, amely mind a mai napig áll. Ereje jeleként ezt a fát Moechoemognak hívják.

Amint visszaérkeztek a monostorba, Szent Kainnichus apát is odajött. Már készültek eltemetni a holttestet, mikor Szent Kainnichus ezt mondta Szent Moechoemognak: „Ezt az embert, akit váratlanul megöltek, nem szabad eltemetni a szerzeteseink közé.” Szent Moechoemog erre ezt felelte neki: „Nem szeretnék ellentmondani neked, atyám. Temessük el akkor messzebb innen a testét. Lelke mégis ott van az Isten színe előtt a mennyben, és ezért föltámadásának a szerzetesek közt kell majd bekövetkeznie. Botom és a krizmatartóm a legtávolabbi sarokban legyenek eltemetve, s maradjanak ott mindaddig, amíg meg nem érkezik Slebinus holtteste, aki hitszegő módon megölte ezt az ifjút.

Isten bosszúja következtében azonnal leszakad majd válláról a keze, amellyel megölte őt. Emiatt aztán hamarosan meghal, s itt fogják eltemetni. Foelanus pedig újra itt lesz majd köztünk, s a szerzetesek közt fogják eltemetni.” Így is történt minden. Slebinus ugyanis, akinek mindkét válláról leszakadt a karja, meghalt. Mikor holtteste megérkezett a monostorhoz, Foelanus holttestét kiemelték a sírból és megmosdatták, mire az ott lévőktől körülvéve a szent jelenlétében életre támadt. Szent Moechoemog ekkor megáldoztatta és a következő szavakat intézte hozzá: „A világban szeretnél-e élni még egy ideig, fiam, vagy a mennyekbe távoznál inkább?” Ő pedig, miután egyértelmű tanúságot tett az igazak békéjéről és a gonoszok büntetéséről, így szólt Szent Moechoemoghoz: „Uram, atyám, ennek a világnak fabatkát sem ér a dicsősége. Engedj hát, hogy minél hamarabb elköltözhessem Krisztushoz.” A szent erre megáldotta, ő pedig boldogan lehelte ki lelkét. Testét illő tisztelettel a szerzetesek közé temették. A gyilkos Slebinust ellenben a temetőn kívül temették el, ahol korábban Foelanus teste nyugodott. Suibhne, Slebinus atyja pedig, miután szembesült azzal, hogy milyen gyorsan utolérte fiát az Isten bosszúja, eljött és bűnbánatot tartott Szent Moechoemog színe előtt, majd kijelentette: „Szent mester, uram, Krisztus híveinek pásztora, én szívesen vállalom a vértanúságot, vagy hosszú zarándokútra indulok, ha úgy parancsolod. Bármit kérsz is tőlem, Krisztus segítségével teljesíteni fogom.” Isten férfija pedig látta, hogy igazi bűnbánatot tart, ezért ezt mondta neki: „Valld be vétkeidet, s légy ezután minden tekintetben hívő. Adj alamizsnát Krisztus egyházainak a te és elődöd, Ronanus lelki üdvéért, mert készen áll arra az Isten, hogy megbocsásson azoknak, akik hozzá fohászkodnak.” A vezér pedig örömmel teljesítette, amit parancsolt neki. Majd a várában, a Synna folyó közepén álló egyik szigeten jó véget érve meghalt.

19. Egyszer Failbe Flann, a mumeniaiak királya, aki Caiséal királyi várában székel, megparancsolta a kocsihajtóinak, hogy Szent Moechoemog monostorának a mezején legeltessék lovaikat, mert azon a területen sok szalma volt. Mikor ez

tudomására jutott Szent Moechoemognak, azonnal odasietett, majd határozottan leterelte a lovakat a földjükről, és igen keményen bánt velük. Amint hírül vitték ezt a királynak, ő mérgében megparancsolta, hogy öljék meg a Hele törzséből való, bilincsbe verve tartott túszoikat abban az esetben, ha Eile vezére és a túszoik szülei nem úzik el Szent Moechoemogot a vidékükről. Isten fiaja ismerte ezt a rendelkezést, azonnal elsietett tehát Caiseal várába, hogy tárgyaljon a királlyal. Hevesen vitáztak egymással, és a király ezt vágta Szent Moechoemog fejéhez: „Kis kopasz! Nem terem ám neked babér ezen a vidéken. Fel is út, le is út! Elülködünk az országunkból.” A szent erre így válaszolt: „Ha én kopasz vagyok, te vak leszel.” E szóra éles, elviselhetetlen fájdalom hasított a király szemébe, majd azon nyomban kihunyott a szeme világa. A király kísérete erre hatalmas esdeklések közt arra kérték a szent férfit, hogy segítsen a királyn az Isten nevében. A szent ekkor kijelentette: „Kínzó fájdalmaim megszűnnek ugyan, de látni nem fog.” Vízet áldott meg ezután a szent, a király pedig megmosta vele a fél szemét, mire elmúlt a fájdalom, a szeme világát azonban nem nyerte vissza. Ez nem zavarta a királyt, hiszen legalább a fájdalom megszűnt kínozni a szemét. Így hunyta álomra aztán szemét a következő éjjel a király.

20. Azon az éjszakán az Isten rendeléséből csodálatos látomásban volt része a királynak. Azt látta ugyanis, hogy ragyogó alakú, szép, idős ember közeledik feléje. Megragadta a király kezét és magával húzva őt a trónjáról Caiseal várának déli falához vitte, majd odaállította a falra. Látta innen a király Femyn egész mezejét, amely fölött Caiseal vára magasodott, és a mezőt megtöltötte a fehérbe öltözött szentek zsinata. A király ekkor megkérdezte az öreg, hogy mi ez a tiszteletreméltó gyülekezet. Az öreg ezt válaszolta: „Szent Patricius érsek, Hibernia patrónusa és Hibernia összes szentjei vannak jelen ezen a gyűlésen, és ők mind azért jöttek, hogy segítségére legyenek Szent Moechoemognak, akit te semmibe veszel. Azt mondom neked, király, hogy ha nem teszel a kedvére, hamarosan meg fogsz halni, s alá fogsz

merülni a pokol mélyére.” Ekkor még aludt a király, de látta, hogy az öreg újra megmarkolja és magával ragadja, hogy a vár északi falára állítsa. Innen az előzőhöz hasonló látvány tárult elébe. Látta Mossadh mezejét, amelyet fehér fátyolba öltözött, csodaszép kartáncosok töltöttek meg. Caiseal vára ugyanis két szép mező, Femyn és Mossadh mezeje találkozásánál fekszik. A király újra megkérdezte az öreget, hogy mi ez a jelenés, s az öreg ezt felelte neki: „A dicső szűz, Brigida van ott, és a szent szűz, Yta, Hibernia összes szüzeinek társaságában. Szent Moechoemog segítségére jöttek, akit igaztalan módon sértegettél. Íme, megjövendölöm neked, haza atyja, ha nem teljesíted az akaratát, el fogsz pusztulni. Nemzetségedből soha senki sem fog uralkodni többé.” Otthagytá őt ezután az öreg, a király pedig fölriadt álmából. Amikor föleszmélt, elmesélte barátainak és tanácsadóinak, amit látott. Ők ezt mondták neki: „Ha nem teszed meg, amit megparancsoltak neked, az az óra lesz az utolsó órád.” Másnap, miután helyet foglalt trónján a király, magához hívatta Szent Moechoemog, és az egész udvar füle hallatára beszámolt neki arról, mit látott álmában. A szent férfi hálát adott az Istennek és az ő szentjeinek. A király pedig alázatosan teljesítette Szent Moechoemog kívánságát. Szent Moechoemog ekkor megáldotta a királyt, a király pedig nagy tisztelettel visszaengedte őt a monostorába.

21. Másik alkalommal történt, hogy Failbe Flann, Caiseal királya megsértette Colmanus püspököt, Dare fiát, Szent Moechoemog jóbarátját, akiről korábban már említést tettünk. Ő arra kérte ezután Szent Moechoemogot, hogy jöjjön el vele a királyhoz. Mindkét szent fölkerekedett, és fölkeresték a királyt. A király nem akart békülni a szentekkel, hanem hatalma tudatában gőgösen viselkedett és lekezelően válaszolgatott nekik. Szent Moechoemog ekkor a következőket szegezte neki: „Nem válaszolhatsz így a legfőbb főpapnak, aki a legszentebb az Isten szerint, s aki nem alávalóbb nálad nemességben ebben a világban. Hiszen ugyanabból a törzsből származtok. Két démon uralkodik azonban rajtad. Ők lovagolnak rajtad folyton, azaz a

góg és a paráznság démonjai.” A király erre így felelt: „Honnan tudhatnám, hogy itt laknak bennem?” Szent Moechoemog ezt válaszolta: „Világos jelet kapsz. Ma éjjel meghal a nő, akit szeretsz. Holnap reggel két lovas jön hozzád fehér lovon, akik elcsevegnek majd veled, de fogalmad se lesz róla, honnan jöttek és hová mentek.” Megrettent erre a király, bocsánatot kért szavaiért, és jámborul teljesítette a szentek akaratát. Látták ezt a szentek, mire Szent Moechoemog így szólt a démonhoz, amely gőgre sarkallta a királyt: „Farkasbab magvetője, iszkolj erről a helyről, s ülj le arra a kőre, amíg meg nem érkezik hozzád a cimborád. Itt tárgyalok majd veletek.” Ezután kiűzte a cimboráját, a másik démon is, amelyik vágyat szított a királyban. Ők ekkor így sopánkodtak a szentnek: „Hová menjünk most?” A szent ezt felelte: „Költözzetek bele abba a két kőszirtbe, amelyek Caiseal várának északi oldalán állnak. Az emberek nem mennek majd a közelükbe, s ti senkinek sem fogtok ártani többé az ítélet napjáig.”

Rettenetes hely ez. Gyakran megzavarodnak ott az állatok, amelyek nagy nehezen fölkapaszkodnak rájuk. Olykor hallani lehet a sikolyukat és a morajlásukat.

A király, amint tudomást szerzett minderről, hálát adott az Istennek, az ő szentjeit pedig tisztelettel útjukra bocsátotta.

22. Egyik nap Szent Moechoemog szerzetesei a monostor nyugati oldalához közel eső erdőben dolgoztak. Egyikük azonban különvált a többiektől, és egyedül vágott ki egy hatalmas fát. A fa pedig rádőlt a testvérré és hozzáütötte a fejét egy másik fához, de – csodálatos még elmondani is – nem tört be a feje, a testvér azonban nem bírt megmozdulni ezután, sem segítségért nem tudott kiáltani. Ezt követően a testvérek, mikor elérkezett az ideje, visszatértek a monostorba, és mindeközben meg voltak róla győződve, hogy jön velük ez a testvér is. A monostorban asztalhoz ültek, Moechoemog, a kegyes atya végignézett a testvéreken, s mivel nem látta köztük ezt a testvért, tudakozódni kezdett, hogy hol maradt el. Mind megvallották, hogy fogalmuk sincs, mire a szent atya ezt mondta: „Ó, fiacskáim, nagy veszed-

lebenben hagyátok a testvéreteket.” E szavak után föl pattant az asztaltól, a testvérek pedig mentek vele, ő pedig egyenesen arra a helyre sietett, ahol ez a testvér kelepccébe került, ám sehogy sem tudtak segíteni rajta. Félő volt ugyanis, ha kidöntik a fát, a testvér azonnal meghal. Szent Moechoemog ekkor – látván a nagy veszedelmet – a fa felé fordult és így szólt: „Az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében megparancsolom neked, hogy egyenesedj föl és állj vissza a régi helyedre.” Erre a fa lassanként fölegyenesedett, majd szilárdan megállt korábbi helyén.

Még sokáig lehetett látni a fejsze nyomát ezen a fán, míg végleg ki nem dőlt. A szent atya és szerzetesei pedig épségben visszakapták testvérüket, aki megmenekült ebből a nagy veszedelemből. Hálát adtak az Istennek, majd örömmel visszatértek cellájukba.

23. Történt, hogy mikor Szent Moechoemog szerzetestársai éppen betakarították a termést, három testvérük váratlanul meghalt a mezőn. Mikor ez a tudomásra jutott Szent Moechoemog-nak, azonnal elindult hozzájuk, mert nagyon nem volt kedvére, hogy a szerzetesei hirtelen halállal meghaltak. Megáldotta a vizet, amelyben ezután az Isten akaratából megjelent a bor ereje. Meghintette vele a holtakat, mire azok újra életre keltek, de még gyöngék voltak. Megízlelték a vizet, mire visszanyerték erejüket, s ismét együtt dolgoztak a többiekkel, velük is ettek, és még sokáig éltek ezután. Szent Moechoemog pedig visszaindult a cellájába, mikor egy hatalmas, gyümölcsöktől roskadozó fát pillantott meg, amely keserű termése miatt nem volt hasznára az embereknek. A szent kereszt jelével megáldotta a fát, mire valamennyi gyümölcse édessé vált. Ez a három csoda, vagyis a víz borrá változása, a holtak föltámasztása és a keserű íz édessé válása az Isten akaratából egyetlen nap történt Szent Moechoemog révén.

24. Két testvér betegedett meg egyszer Szent Moechoemog monostorában: egyikük ifjú volt még, másikuk agg öregember. A szent atya éppen távol volt, mikor az ifjabb meghalt. Őt eltemették, de az idősebb még élt. Mikor Szent Moechoemog

visszatért, így fordult imájával az Úrhoz: „Mivel érdemeltem ki, Uram, Jézus Krisztus, hogy ifjú testvéreim, akiket neked szeretnék fölnevelni, hogy téged szolgáljanak, még zsenge ifjúságukban meghalnak, az elaggott vének azonban, akiket elhagy a testi erő, élnek!?” E szavak után kinyitotta a sírt, majd így szólt a megholthoz: „Jézus Krisztus nevében kelj föl, fiam.” Erre az ifjú azonnal kikelt a sírból, áldotta Krisztust, mindenek Üdvözítőjét. Ezután megkérdezte Szent Moechoemog az említett öreget, hogy szeretne-e elköltözni Krisztushoz. Az idős testvér ezt felelte: „Igyekeznie kell a vénnek, hogy elköltözzék Krisztushoz.” Az idős testvér magához vette ekkor az Oltáriszentséget, majd boldogan lehelte ki lelkét.

Eljött az Úr angyala Szent Moechoemoghoz és ezt mondta neki: „Úgy rendelkez és úgy ítélj közösséged felől, Krisztus szolgálja, ahogy tudsz, és ahogy akarod, amíg csak élsz.” Az Istentől neki adott kiváltság szerint rendelkezett Moechoemog, a szent férfi szerzetestársai fölött.

25. Szent Kainnichus apát ígéretet tett, hogy egy meghatározott napon el fog jönni a nóna órájában Szent Moechoemoghoz Liath monostorába. Szent Kainnichus apát azonban megfélekezett erről az ígéretétől, ezért a monostorában, Achad Bóban maradt a nónáig azon a bizonyos napon. Ez a monostor az Osraighe törzs földjén található. Amikor viszont eszébe jutott korábbi ígérete, jajgatva az Úrhoz fordult, mert nem teljesítette, amit a szentnek ígért. Az Isten rendelkezésétől ösztönözve futásnak eredt, és olyan gyorsan szaladt, hogy a nónát végül együtt énekelte Liath monostorában Szent Moechoemoggal. Az Isten, aki sebesen vezette őt, pontosan tudja, mi történt vele, mert előtte és előttünk is rejtve maradt, és nem ért volna oda, ha ő nem járt volna előtte. A két monostor, Liath és Achad Bo ugyanis jó egym napi járőföldre fekszik egymástól. Szent Moechoemog pedig meghagyta, hogy készítsenek fürdőt, majd így fordult Szent Kainnichushoz: „Énekelj velünk, testvérünk, a mise közben, amíg a testvérek visszaérnek a feladatuk végével. Szent Kainnichus azonban nem akart énekelni. Ezután

asztalhoz ültek a refektóriumban, Szent Kainnichus pedig szelt a kenyérből, de a testvérek azt látták, hogy vér patazik a földre a kenyérből. Szent Moechoemog szelíden így szólt ekkor hozzá: „Atyám, uram, menjünk vissza a templomba, és mutass be áldozatot az Úrnak, mert én és a testvéreim nagyon szeretnénk ezt.” Szent Kainnichus atya ekkor végigénekelte a misét az Istennek, ahogyan azt Szent Moechoemog kérte. Az áldozatbemutató után a szentek visszatértek az asztalhoz és úgy találták a kenyeret, hogy nem volt megszegve. Hálát adtak az Úr Jézus Krisztusnak, majd nagy lelki békesség és boldogság közepette falatozni kezdtek.

26. Egy másik alkalommal néhány testvér érkezett Liath monostorába, akik szerették volna látni Szent Moechoemogot és beszélni kívántak vele. Szent Moechoemog azonban éppen kint dolgozott a testvérekkel a monostor közelében, a mezőn. Mikor megkérdezték, hogy melyikük Szent Moechoemog, megmondták nekik. Ők pedig, látva, hogy térdelve dolgozik, igen elámulnak. Megszólították, ő pedig így jövendölt nekik: „Testvérek, gondolkodjatok lelketek vigasza felől. Halál fenyeget benneteket, és hamarosan mind meghaltok, kivéve azt a kisleányt, aki veletek van.” Nem kételkedtek jövendülésében, hanem azonnal bűnbánatot tartottak. Néhány nap múlva azonban meghaltak. Szám szerint öten voltak. A kisleányt pedig, aki velük volt, magánál tartotta Szent Moechoemog, s ő maga okította. Ez a kisleány Szent Daganus apát, aki most már a maga monostorában él, Inbyr Dayle-ban, Hibernia keleti felén, a lakinumiai tartományában, Dal Macscorb törzsének földjén, a tenger közelében. Tanult egy másik fiú is Szent Daganus apáttal együtt Szent Moechoemog atyánál.

27. Így szólt egy nap Szent Moechoemog atya Szent Daganushoz: „Ha jól tanulsz, fiam, az én kezemből kapod majd meg Krisztus testének és vérének áldozatát, mielőtt meghalsz.” Néhány nap múlva megölték ezt a szent kisleányt. Jött ugyanis Osraighe törzse, hogy földülje Hele vidékét, és azon a napon Szent Daganus a társával a monostor teheneinek borjait legeltet-

te, míg a többiek különféle egyéb dolgokkal foglalatostkodtak. Osraighe vezérének csatlósai rátörtek a jámbor pásztorokra és Szent Daganusnak levágták a fejét. A másik fiú azonban megmenekült a lefejezéstől. Szent Kainnichus ekkor éppen Liath monostorában időzött, amikor megérkezett a megmenekült fiú a szentekhez, Moechoemoghoz és Kainnichushoz, majd ott a szentek révén a testvérekkel együtt azonnal meggyógyult az Isten kegyelméből. Közben Szent Daganus megcsonkított testét visszavitték a monostorba, és vele vitték levágott fejét is. Szent Moechoemog ekkor így szólt Szent Kainnichushoz: „Megígértem ennek az ifúnak, szent atyám, hogy a halála előtt magam áldoztatom meg az Oltáriszentséggel. Ígéretemet azonban még nem teljesítettem. Átalunk az Isten ereje fog fölmagasztaltatni őbenne. Illeszd hát, atyám, nyakára a fejét, és kérd az Istent, hogy támassza föl.” Szent Kainnichus ezt mondta ekkor: „Krisztus nevében hozzáillesztem a fejét a testéhez, te pedig kérd az Istent, hogy küldje vissza belé a lelkét.” Szent Kainnichus atya erre hozzáillesztette a fejét a testéhez. A fej pedig erősen hozzátapadt, úgy, ahogyan korábban, ép állapotában volt. A sebhely azonban a nyaka körül, mint egy kör, haláláig látszott.

Szent Moechoemog imádkozott, Szent Kainnichus pedig a karjaiban tartotta, s ekkor a szent ifjú, Daganus életre támadt, épen és egészségesen kelt föl, majd áldotta az Urat. Elfogadta ekkor az Oltáriszentséget Szent Moechoemog kezéből, ahogy megígérte neki. Hosszú ideig élt még Szent Daganus, akinek élete tele van csodákkal,¹⁶³ és aki később szerzetesek atyja lett az említett helyen.

28. Egyszer Colmanus, Feraidhe fia, Osraighe törzsének vezére azt gondolva, hogy az ellensége, Finanus, előle Szent Moechoemog monostorába menekült, és ott bujkál, eljött és

¹⁶³ Szent Daganusnak (Dagán, Saint Dagan) nem maradt ránk önálló ír vagy latin nyelvű életrajza. Az évkönyvek tanúsága alapján Glendalough monostorának szerzetesközösségéhez tartozott. Édesanyját Cóeltigernek vagy Cóemócnak hívták, és a hagyomány szerint Szent Coemgenus nővére volt. Ünnepe napja szeptember 13.

átkutatta a monostor valamennyi épületét, hogy ráakadjon és elpusztítsa. Ezt mondta neki Szent Mocoemhog: „Három dolgot kértem ellened az Istentől, kettőt azonban megtagadott. A harmadikat viszont megengedte nekem. Az első kérésem az volt, hogy nemsokára halj meg. Szent Favhnanusnak azonban megadta az Isten, hogy még tizennégy évet élj. A második az volt, hogy ne legyen szállásod a mennyben, Szent Kainnichus miatt azonban mégis az lesz az osztályrészed, hogy a mennyben lakhass. A harmadik ellened irányuló kívánságom pedig az volt, hogy még ennek a hónapnak a vége előtt fosszanak meg téged a királyi hatalomtól, és ezt az én Istenem megadja nekem.” Bűnbánatot tartott e szavak nyomán a király, és följajánlást tett az Istennek és Szent Mocoemhognak. Szent Mocoemhog ezt mondta neki: „Márpedig elveszik tőled a hatalmat, s még a halál torkából is alig menekülsz meg. Mivel azonban szent férfiak a barátaid, három nap után visszakapod minden hatalmadat. A barátom, Szent Kainnichus atya pedig mindenben támogat majd téged.” A király, miután Szent Mocoemhog megáldotta, a jövődőlés miatt boldogan távozott.

29. Szent Moechoemog egyszer cellát ajánlott a tanítványának, akit Mocombénak hívtak. Ő maga épített ott először templomot és refektóriumot. Közben az egyik éjszaka Szent Moechoemog és Szent Kainnichus és Choche fia, Szent Molua és Szent Mofecta találkoztak ennél a cellánál. Akkor még egyik épületnek sem volt teteje, csak a templomnak. Ez a tanítvány, a hely előljárója így szólt hozzájuk: „Menjetek a templomba, mert más épület nincs még kész.” Szent Mofecta, akit Fecheanusnak is hívnak, így felelt: „Nem oda, hanem a refektóriumba megyünk, még ha nincs is teteje. A mi Istenünk nem hagyja majd, hogy szél vagy eső törjön ránk ezen az éjszakán.” Megvacsoráztak tehát a szentek itt, a még fedetlen refektóriumban, majd ott maradtak, amikor Szent Molua megszólalt: „Mindig bőség és gazdagság lesz ezen a helyen, ahol szeretetből ilyen vacsorát kaptunk.” Szent Moechoemog ezekkel a szavakkal csatlakozott hozzá: „Legyen áldott ez a csupasz tető, amely alatt megóv

minket az Isten ezen az éjszakán a szélről és az esőről. Ez a nagyszerű épület állni fog mindörökké.” Szent Kainnichus így vette át a szót: „Emberfia nem hal meg ezen a helyen.” A szentek így áldották meg ezt a helyet, és áldásukban sohasem csatlakoztak.

Miután útra készülődtek az atyák, a jámbor tanítvány, Mocombe, a hely előjárója ezt kérdezte tőlük: „Isten szentjei, egyedül hagytok itt engem?” A szentek ezt felelték neki: „Lélekben itt maradunk veled. Te szent leszel ezen a helyen, és velünk együtt járulsz majd az Isten ítélőszéke elé. És ez lesz a jel.” Akkor a szentek apró köveket helyeztek el ott a szent temetőben. Ezek a kövek a szentek kegyelme folytán a mai napig ott hevernek mozdulatlanul a temetőben ígéretük jeleként, és ezeket a köveket senki sem képes elmozdítani onnan.

30. Másik alkalommal történt, hogy Aenglusa, na-Desi törzsének egyik előkelője, vagyis azé a törzsé, amelyből, mint korábban említettük, Szent Moechoemog édesanyja is származott, és ugyanebből a törzsből egy másik előkelő, nevezetesen Foelanus, Eathach fia, akik egymás ellenségei voltak, Szent Moechoemog jelenlétében és közbenjárására békét kötöttek, s mindketten hitet tettek a szent kezében a békeség mellett. Később azonban Aenglusa törzsének egyik előkelője nem tartotta meg az esküjét: megölte Foelanust, Eathach fiát. Amint meghallotta ezt Szent Moechoemog, nagy haragra gerjedt és bűnbánatra szólítva föl elátkozta őt. Neki azonban megkeményedett a szíve és így szólt: „Nem érdekel, mit teszel, Moechoemog, mert az igen szent Cumminus Longus, Fyachna fia szeretettel megáldott engem, és megígérte nekem a mennyek országát és a világi hatalmat.” E szavak hallatán Szent Moechoemog kijelentette: „Akit Szent Cumminus megáldott, őt nem átkozom meg. Megátkozom viszont a feleségedet és a fiadat.” Fölkereste ekkor az úrnő a gyermekével együtt Szent Moechoemogot, térdet hajtottak előtte és így szóltak: „Krisztus nevében kegyelmezz nekünk, urunk! Bármire utasítasz is, örömmel megteesszük. Tudod jól,

urunk, atyánk, hogy urunkat, aki megsértett téged, nem tudjuk jó útra téríteni.”

Szent Moechoemog elfogadta elégtételüket és ezt mondta nekik: „Megátkozom ezt a tavat, amely körülvész benneteket, s amely nagy védelmet nyújt nektek.” Ennek az előkelőnek az igen erős vára ugyanis egy mély tó közepén fekvő szigeten állt. Megátkozta hát a szent férfi ekkor a tavat, mire azonnal láthatóvá vált a tó feneké, ők pedig nem tudták, hová tűnt a víz. A vezér szívének keménysége azonban még mindig nem enyhült. Ekkor ezt mondta a szent: „Megátkozom a lányodat, akit nagyon szeretsz, meg legbátrabb és leggyorsabb lovadat, amelyikben bizodalmod van, ha háborúba indulsz.” Miután megátkozta őket, a lány azonnal meghalt, a paripa pedig azon nyomban elpusztult. Ennek láttán megbánás ébredt a vezér szívében. Elégtételt adott, majd Krisztus nevében könyörögni kezdett a szenthez a tava, a lánya és a lóvá érdekében. A szent erre így válaszolt: „A mi Urunk, Istenünk számára semmi sem lehetetlen. Én azért fogok imádkozni, hogy az Isten akarata teljesüljön az ő esetükben.” Szent Moechoemog ekkor fohászkodott, mire hirtelen vízzel telt meg a tó medré, úgy, amint korábban volt, föltámadt a vezér leánya, és a gyors és erős paripa is újra élt. Ennek láttán ez az előkelő följánlotta földjét az Istennek és Szent Moechoemognak, hogy emeljen rajta templomot. Szent Moechoemog pedig penitenciát szabott ki rá, majd miután elrendezte azt a cellát, hálát adott az Istennek és visszatért monostorába.

31. Szent Furseus püspök és Szent Moechoemog apát nagyon szerették egyik ifjú tanítványukat, aki élete jelentős részét náluk töltötte gyermekkorától. Az igaz hitre tanították és tisztességes életre nevelték a szentek. Ennek az előkelő származású ifjúnak, aki Foelanus fia volt, Scanlann¹⁶⁴ volt a neve. Cuanus vezér azonban elfogta és bilincsbe verette ezt az ifjút, majd őrizet alá helyezte.

¹⁶⁴ Scanlanus.

Nagyon tartott ugyanis tőle, mert ez az ifjú Scanlanus éppúgy vezér lehetett volna, mint Cuanus.

Mikor értesültek erről a szentek, azaz Furseus és Moechoemog, azonnal útra keltek, hogy közbenjárjanak Cuanus vezérnél Scanlanus érdekében. Szent Moechoemog ezt mondta a vezérnek: „Uram, vezér, engedd el sértetlenül a barátunkat, hiszen nem ártott neked.” A vezér ezt felelte: „Valóban nem tett eddig semmi gonoszat ellenem, de attól tartok, hogy tenni fog még, mert ellenem akarja lázítani az országot.” Szent Moechoemog ezt válaszolta: „Megígérem, hogy amíg élsz, nem fog ártani neked.” A vezér erre megenyhült és ezt mondta: „Megteszem, amit kértek. Csak az a kérésem, hogy gyertek el velem Caisealbe, s ott elengedem őt a király színe előtt, hogy ő legyen a tanú minderre.”

Elmentek tehát valamennyien Caisealbe, ő pedig a király színe előtt átadta nekik az ifjú Scanlanust. Békét kötöttek, majd mindketten távoztak.

Miután tehát Szent Moechoemog közbenjárt Cuanus vezérnél az ifjú Scanlanus érdekében, Ymleach városának szent érseke még ott maradt a királynál Caiseal várában, és próféta módjára így jövendölt a királynak: „Uram, királyom, szereted a vezéredet, Cuanust?” A király ezt felelte: „Nagyon szeretem.” Ezt felelte erre neki a püspök: „Küldess gyorsan érte, hogy adja a jóváhagyását Szent Moechoemognak. Amelyik napon ugyanis nem adja neki, azon a napon meg fog halni.” Később így is történt. Cuanus vezér ugyanis újra megsértette Szent Moechoemogot, mire a szent férfi isteni segítséget kért ellene, s ezért a vezér azon nyomban meghalt. Scanlanus, Foelanus fia, a szentek tanítványa Szent Moechoemog kegyelméből földjének vezére lett, miután a király kinevezte. A király pedig így szólt az említett püspökhöz: „Mit gondolsz, püspök, milyen érdemei vannak Moechoemognak?” A szent püspök így válaszolt: „Biztos vagyok benne, hogy ha Szent Moechoemog azt mondaná, hogy Guach hegye menjen Femyn mezejének a helyére a Siur folyón túlra, Femyn mezeje elhagyná a helyét és odamenne. Az

iránta való tiszteletből mindenképpen megcselekedné ezt az Úr.” Akkor a király áldotta az Urat és hálát adott neki.

32. Volt egy igen hívő ember, Dyma, Szent Moechoemog barátja, akinek Foethenus volt az atyja. Ez a Dyma arra kérte a Szentháromság nevében Szent Moechoemogot, hogy ha valamikor elfogja majd a gyengeség, méltóztassék fölkeresni őt a szent férfi, hogy az ő kezéből vehesse magához az Oltáriszentséget a halála óráján. Isten férfija ígéretet tett erre.

Hosszú idő múlt már el az ígéret óta, amikor Dyma megbetegedett. Üzenetet küldött Szent Moechoemognak, hogy jöjjön el hozzá. A szent férfi azonban ekkor éppen a Hynis Leamhnachta-nak nevezett monostorban tartózkodott, amely Osraighe vidékének déli részén, a tenger közelében áll, ahol a Henyr folyó a tengerbe torkollik. Mikor elért hozzá az üzenet, sietve útnak indult, ám mielőtt megérkezett volna, barátja, Dyma már elhunyt. Siratták a holtat, de nem temették el, amíg Szent Moechoemog meg nem érkezett. A szent férfi egész éjszaka a holttest mellett virrasztott, miután odaért. Az éjszaka közepén azután, mikor teljesen egyedül maradt, égő gyertyát fogva a kezében Szent Moechoemog fölkelt a ravatal mellől, majd megjelölte a holttestet a szent kereszt jelével, és így szólt hozzá: „Drága barátom, Dyma, Krisztus nevében mondom neked: kelj föl, hogy magadhoz vehesd kezemből az isteni útravalót, ahogy azt hittél kérted.” E szavakra Dyma, mintha csak mély álomból ébredne, azonnal föltámadt, majd áldotta az Istent. A szent férfi ekkor ezt kérdezte tőle: „Melyik tetszik jobban? Hogy újra együtt élsz a tieddel, vagy visszatérsz inkább abba a nyugalomba, amelyet megtapasztaltál?” Kihallatszott a párbeszédük, ezért akik a házban voltak, mind odacsődültek. Mikor meglátták, hogy gazdájuk életben van, hálát adtak az Istennek. Dyma azonban azt választotta és azért fohászkodott, hogy hadd távozzék ebből a világból, mire Szent Moechoemog mindenki előtt megáldoztatta. Ezután azt kérte Dyma, hogy az utódai Szent Moechoemog monostorának temetőjében temetkezhessenek, majd békében újra elszenderült. Szent Moechoemog pedig a

családja segítségével a monostorában, Liathban temette el a testét.

33. Szent Moechoemog apát egyszer Hibernia nyugati részére küldte egyik szerzetestársát. Történt, hogy ez a testvér már visszafelé tartott, mikor a Mumenia sík vidékén fekvő Ymleach városában meghalt. Ott el is temették. Ezt a szerzetest Cuancherrnek hívták. Mikor mindez tudomására jutott Szent Moechoemognak, útnak indult, hogy visszahozza szerzetestársa holttestét a monostorba. Annak a városnak az érseke azonban nem engedte, hogy magával vigye szerzetese holttestét. Vitatkozni kezdtek, mire Szent Moechoemog a következőket szegezte a főpapnak: „Azt hiszed, igaz cselekedet, hogy visszatartod szerzetestestvérem holttestét, aki az én monostoromban ajánlotta föl testét és lelkét az Istennek?” A főpap ezt válaszolta: „Ezt csak az Isten tudja, nekem fogalmam sincs.” Ennek hallatán így folytatta Szent Moechoemog: „Hogy belásd, mily gonoszul cselekszel, püspök uram, meglátod majd, hogy nyilvánul meg benne Krisztus ereje.” Szent Moechoemog odament ekkor szerzetestársa sírjához, mire az Isten fölnyitotta előtte a sírt. A szent atya kezébe vette testvére kezét, mire szerzetestársa megragadta Szent Moechoemog kezét és kilépett a sírból. A püspök erre fennhangon magasztalni kezdte Krisztust és mindenki füle hallatára kijelentette: „Az élő szerzetest, akit az én Istenem szolgálja érdemei folytán Lázár példájára föltámasztott, nem tartóztathatom. Jól tudja az Isten, hogy nem gonoszságból cselekedtem, hanem mert azt szerettem volna, hogy az ő szent ereklyéi ennek a templomnak a temetőjében nyugodjanak.” Ezután Szent Moechoemog és szerzetestestvére, Cuancherr megkapták az előljáró áldását és engedélyét, és Krisztusban való örömmel visszatértek a monostorukba.

Ezután ez a szent mestere, Moechoemog utasítására monostort épített. Ennek a monostornak Glass Mor a neve. Még sok napig élt itt nagy szentségben Cuancherr. Isteni csodákat művelt, majd boldog véget ért és elköltözött Krisztushoz.

34. A fogadalmas szűz, nevezetesen Cainer, valamilyen okból elveszítette szeme világát, s már hosszú ideje vak volt. Egyszer Szent Moechoemog elé vezették, s a szűz azt kérte tőle Krisztus nevében, hogy áldja meg a két szemét. Isten férfia pedig megáldotta a két szemét, majd vizet szentelt, s meghagyta neki, hogy mossa meg szemét a vízzel. A szent szűz megmosta ekkor az arcát, s mindenki előtt visszanyerte látását. Láta a mennyet és a földet, majd visszatért a cellájába. Szívből örvendezve áldotta az Istent a szent szolgálai révén végbe vitt csodákért.

35. Miután a mi patrónusunk, Szent Moechoemog az Isten ajándékaként visszaadta e szűznek szeme világát, hogy lássa evilágot, az Isten az örök világosságra hívta meg Szent Moechoemogot, hogy a szentek társaságában lakjék. Érezte, hogy ereje lankad, ezért megáldotta a testvéreket és lakhelyüket, majd a szentek összegyűlt közössége jelenlétében boldogan adta vissza szent lelkét az Istennek március 13-án. Illő tisztelettel temették el Liath monostorában, ahol azóta is sok csoda történik általa Krisztus kegyelme folytán, akinek tisztelet és dicsőség az Atya Istennel és a Szentlélekkel együtt mindörökkön örökké. Ámen.

*Szent Fechinus (†664/665. február 14.)
(Vita Sancti Fechini abbatis de Favoria)*

FOBAR-I SZENT FÉCHÍN (Saint Féchín, vagy Féichín of Fore, illetve Mo-Ecca) a Westmeath megyei Fobar monostorának alapítója. Latin és ír nyelven írt középkori életrajza is ránk maradt. Ez utóbbiban hangsúlyos szerepet kap Szent Fechinus közvetítő szerepe a connachti és a hatalmasabb meathi Luigne törzsei közt. Latin életrajzában a térítés és az építkezés áll a középpontban, de helyet kapnak olyan általános motívumok is, mint a vízfakasztás vagy az állatok megszelídítése. Tevékenysége Írország nyugati partvidékének szigeteire összpontosult. Monostort alapított a dagálykor önálló szigetté váló Iomaidh szigetén (Omey Island), amelynek neve, Iomaidh Feichín („Feichin ágya”) őrizi a szent emlékét. Szent Fechinus alakja fölbukkan Szent Geraldus életrajzában is, méghozzá abban a részben, amely az éhínség miatt szükséges intézkedésekről folyó vitát mutatja be, és amely vitában a szent igen kemény álláspontot képviselt azzal, hogy az éhínség megfékezésére a köznép pusztulását is elfogadhatónak tartotta. Az életrajz szerzője az isteni igazságszolgáltatás következményének tekintette, hogy Szent Fechinus az általa is jóváhagyott járvány áldozata lett. A *Vita Sancti Gerald*i negatív Fechinus-képe ellenére a szentet több helyen is tisztelték a középkor folyamán (különösen Galway megyében), sőt kultusza áterjedt a mai Skócia területére is, ahol nevének latinos formája (Vigeanus) terjedt el, és ahol jelenlévő tiszteletét jelzi a St Vigeans falu neve. Főként Nyugat-Írországban számos forrás őrizte nevében az emlékét, csodatévő erejű forrás maradványait találták meg a Iomadh szigetén állt monostor romjainál is. Szintén Szent Fechinus emlékét őrizi a Louth megyei Tearmann Feichín („Feichín templomának földje”; angol: Termonfeckin) településének neve, és Baile Easa Dara („Tölgyfaforrás községe”, angol: Ballysadara) mára már rommá lett temploma is, amelyet szintén Szent Fechinus tiszteletére szenteltek, s amely település korábban – a tölgyfára való utalás alapján – föltehetően druida kultuszhely volt. Életrajzában figyelemre méltó vonás, hogy a szerző előszeretettel hangsúlyozza a szentírási párhuzamokat. Szent Fechinus ünnepnapja január 20-a.

1. származása – 2. Szent Columba látomása – 3. Cridanus látomása – 4. születése – 5. forrást fakaszt – 6. legelőt őriz és lovakat támaszt föl – 7. megszeli a farkast – 8. csodát tesz Szent Fechinus sziklája – 9. a tejet adó bika csodája – 10. pappá szentelik és monostort alapít – 11. csodálatos ételadomány – 12. a sziget pogány lakosainak megtérése – 13. a királynő és a leprás szokatlan kérése – 14. vízimalmot építtet – 15. föltámasztja a mesterembert – 16. ördögöt űz – 17. a hidegvizes fürdő csodája – 18. az angol vikárius megleckéztetése – 19. Szent Fechinus köve – 20. meghosszabbítja a nappalt – 21. imája megszabadítja a hatalmas kőtől a temetőt – 22. vers Szent Fechinusról.

1. A szent és tiszteletreméltó Szent Fechinus nemes származású szülei révén előkelő születésű volt. Atyját Kelcharnanusnak,¹⁶⁵ anyját Lasreának hívták. Gyermekkorától fogva számos csodajel tette híressé. Közülük, mivel hatalmas számuk meghaladja erőnket, csupán néhányról ejtünk majd szót.

2. Szentségét sok szent, akiket megvilágosított a prófétálás lelke, már születése előtt jóval korábban megjövendölte. Szent Columba¹⁶⁶ ugyanis, akit az Isten látomásban igen szép királynő alakjában jegyzett el a prófétálás lelkével, Szent Fechinus születése előtt harminc esztendővel előre látta, hogy a pogányok világosságaként jön majd erre a világra.

3. Egy másik szent ember, nevezetesen Cridanus, lelki szemével nagy fehér madarat látott, amelynek nyomában sok madár szállt, s a két hegy közt fekvő völgyet, amelyben – amint az később kiderült – most a temploma, Favoria áll, teljesen betöltötték. Az a madár ugyanis nagysága és ragyogása révén Szent Fechinust jelezte előre, aki nagyszerű erényekkel ékeskedett és ártatlan életével ragyogott. A nagyobb madarat követő többi madár az atya akaratának mindenben engedelmeskedő szent szerzetesek sokaságát jelentette.

4. Ugyancsak az ő szentségének igazolására történt az a csodálatos látomás, amelyet a szüleivel egyébként ellenséges

¹⁶⁵ Vagy Kelcharnanus, vö. a 4. fejezetet.

¹⁶⁶ Szent Columba Cilléről van szó, Iona szigete monostorának alapítójáról.

fejedelem látott nyitott szemmel, hogy nemcsak azok, akik a közelében vannak a hit és a szeretet révén, hanem azok is megbizonyosodtak az ő szentségében, akik a gyűlölet és az ellenséges érzület miatt távol álltak tőle. Élt ugyanis azon a földön, ahol az említett fiú, azaz Fechinus szülei laktak, egy ember, aki, ha tudta volna, elragadta volna a másét. Ez az ember egyik éjszaka odalopózott Fechinus apjának a házához, s látta, hogy az egész ház lángokban áll, a tűz lángjai azonban mégsem emésztettek el semmit. Ez a szokatlan csoda ámulatba ejtette és megrémítette, elriasztotta gonosz szándékától. Odament a családfő ajtajához, megzörgette a kaput, s megkérdezte, tartózkodik-e szent férfi odabent. Mikor pedig a zörgetésére odasiető egyik embertől azt a választ kapta, hogy bizony nem lakik egyetlen szent sem, hanem csak a ház vendége, Kelchernanus tartózkodik odabenn a családjával és várandós feleségével, akinek éppen szülési fájdalmai vannak, a kiskirály, mint valami második Bálaám,¹⁶⁷ jövendőlni kezdett: „Az asszony, akinek vajúdási fájdalmai vannak, fiút szül majd, aki a kegyelem fénye folytán valóban csodálatos jelként jelenik majd meg.” A kiskirály ekkor levedlette vadságát, farkasból báránnyá, oroszlánból szelíd emberré változott. Végül magával vitte az újszülöttet, szeretettel nevelte, majd azután, hogy korban növekedett, egy szent pap, nevezetesen Nathineus gondjaira bízta, hogy a Szentírásban és a jó erkölcsökben ő nevelje és tanítsa.

5. Amikor pedig egyik nap mestere elküldte szent tanítványát, hogy keressen vizet, noha a vidék szegény volt vízben, ő hívó volta miatt mégis engedelmeskedett, és annak kegyelme folytán, aki bőséges vizet fakasztott a sziklából,¹⁶⁸ kitépett egy gypedarabot a földből, amelynek helyén azonnal jóízű forrásvíz buggyant elő. A mai napig megvan Szent Fechinusnak ez a forrása.

¹⁶⁷ A Messiásról jövendoló mezopotámiai próféta az Ószövetségben. Vö. Szám 22–24.

¹⁶⁸ Vö. Szám 20,11.

6. Ezek után a jótermészetű gyermek a tanulás vágyától hajtva egy másik szent férfihez ment tanulni. Istennek ez a férfia nagyon örült annak, hogy ilyen kiváló tanítvány érkezett hozzá, ezért szerette volna próbára tenni engedelmes alázatosságát. Fűves legelő gondját bízta hát rá, hogy vigyázzon a mezőre, s ne engedjen állatokat legelni rajta. Az igaz gyermek igyekezett engedelmeskedni, de valaki a gonosz lélektől hajtva odaterelte legelni a kiskirály lovait. Az Úr azonban bosszút állt a szolgálain esett igaztalanságért. A kiskirály lovai ugyanis, azon nyomban, hogy megízlelték a legelő fűvét, mintha mérget ettek volna, rögtön elpusztultak. Amikor a kiskirály meghallotta, hogy mi történt a lovaival, megrettent az Isten haragjától, mert attól tartott, hogy éppúgy tombol majd fölötte is, mint a lovai fölött tombolt. Ezért bűnbánatot tartott, és megvallotta bűnét Isten férfija, Fechinus színe előtt. Isten férfija elfogadta a megbánást, majd a Mindenhatóhoz fohászkodott, hogy támassza föl a lovakat, mire azok azonnal életre támadtak. A kiskirály ekkor épen és egészséges visszakapta lovait, s ezért a földet följánlotta annak az Istennek, akinek hatalmából ezek a csodák történtek, valamint Szent Fechinusnak adományozta azt. Isten férfija az áldásáért cserébe továbbadta ezt a földet a mesterének, aki azután neki ajándékozta fáradozásáért.

7. Történt, hogy egy alkalommal Szent Fechinus édesanyja, akár egy derék és jó pásztorra, két tehénnek és egy borjúnak a gondját bízta rá. Mivel Isten férfija inkább a mennyei dolgok szemlélésével törődött, mint a földi állatokról való gondoskodással, nem vette észre, hogy farkas somfordált oda és ragadta el a borjút, amelyet azután halálra mart, aztán pedig egészen a csontjáig leharapdálta róla a húst. Mikor az édesanyja ráripakodott, hogy ilyen gondatlan pásztor volt, anyja szidalmaitól hajtva a farkas nyomába eredt. Szólítgatta a farkast, mintha barátja és házi kedvence lenne, mire a farkas, mintha levedlette volna természetétől való vadságát, nem loholt tovább, hanem fölfigyelt az őt szólógató hangra, majd az engedelmesség jeleként csóválni kezdte a farkát, és amennyire tudta, hegyezte a fülét. A derék

pásztor pedig megragadta két marokkal a farkast, megkötözte, és azután így tartotta. Ekkor körülnézett, de nem látott semmit, amihez hozzákötözhetne volna, mikor a Lélek sugallatára egy közelben álló sziklához futott, s miközben félkézzel tartotta a farkast, a másik kezének egyik ujjával átfúrta a sziklát, és a lyukon átbújtatva a kötelet kikötözte a farkast. Amikor pedig a tehének a szokott órában visszaballagtak, hogy megfejjék őket, úgy járultak a megkötözött farkashoz, mintha tulajdon borjójuk lett volna, és szelíden megszoptatták. Az a szikla pedig, amelyet Fechinus átfúrt az ujjával, ennek a csodának az emlékjeleként egészen a mai napig látványosságot nyújt mindazoknak, akik fölkeresik és megnézik.

8. Mostanában történt, hogy egy asszony, aki el volt jegyezve, ennek a kőnek a közelében tartózkodott, s a gyűrű, ahogy szokás volt, már az eljegyzéskor az ujjára került. Valamivel később a gyűrűt viselő ujjá annyira megdagadt, hogy alig lehetett látni az ujján a gyűrűt. Keserves helyzetbe került az asszony, s a rettenetes fájdalom és kétségbeesése miatt már annak a reményét is elvesztette, hogy életben marad. Emiatt, aki látta, mind azt mondta, hogy ez már annyira fájdalmas, hogy másképpen nem lehet meggyógyítani, csak ha levágják a kezét, vagy legalább az ujját amputálja egy ügyes orvos. És hogy mi történt ezután? Az asszony rettenetesen őrlődött magában, ettől a gyögmódtól azonban rettegett. Ekkor a Lélek ösztönzésére azonnal, amint alkalma adódott rá, ahhoz az említett sziklához sietett, amelyet Szent Fechinus átfúrt az ujjával. Mikor odaért a sziklához, őszinte szívvel és alázatosan könyörgött Szent Fechinushoz, hogy szent érdemei folytán úgy gyógyítsa ki az ő ujját is a kínzó és könyörtelen fájdalomból, ahogy azt a kemény sziklát átfúrta az ujjával. Miután befejezte az imát, beteg ujját a sziklában lévő lyukba dugta, mire a gyűrű, amely az ujját szorította, darabokra tört, ujjá pedig visszanyerte egészségét. Ekkor az Úr és az Isten férfia dicséretének szavai szakadtak föl az asszonyból. Azt állítják,

hogy így szólt akkor: „Te oldottad meg bilincseimet, Uram, dicsőítő áldozatot mutatok be neked.”¹⁶⁹

9. Egy másik alkalommal történt, hogy édesanyja rábízta a tehenek őrzésének gondját, és a tehenek mellett volt egy bika is. A még gyermek Fechinus az egész napos koplalástól már igen elcsigázódott, s nagyon megéhezett. Rápillantott ekkor a bikára, s mivel galamblelkű jóhiszeműsége miatt nem tudott különbséget tenni bika és tehén közt, odaszaladt a bikához, és úgy ragadta meg a bika hímtagját, hogy azt hitte: tehéntőgye. Mivel az első nyomásra nem jött tej belőle, azt hitte, ez az ő hibája, ezért így szólt: „Bocsásson meg nekem az én Uram, hogy ez a tehén csak asszonyoknak ad tejet, nekem meg nem.” Ekkor csodálatos és egészen szokatlan dolog történt. A bika bővebben adott neki tejet, mint a tejet adó tehenek tőgye. Ez ugyanis csak vele fordulhatott elő, aki mézet fakasztott a sziklából és olajat a kemény szirtből.¹⁷⁰

10. Szent Fechinus tehát nemcsak korban érett és növekedett, hanem előrehaladt az erények és a jó erkölcsök útján is, majd eljutott egészen a papi méltóságig. Mikor pedig elért erre a nagy csúcsra, evilágot megvetve elhagyta szülőföldjét, s mivel olyan helyre vágott, ahol Istennek szentelheti életét, angyali kinyilatkoztatás nyomán alkalmas helyet talált. Mikor annak a helynek a tulajdonosai látták, milyen ember érkezik hozzájuk, önként ajánlottak föl neki lakóhelyet. Ott azután az Isten akaratát követve monostort épített. Közben terjedt szentségének híre, ami sokakat vonzott hozzá, akár a virágok illata a méheket. Ebben a monostorban ugyanis mintegy háromszáz szerzetest kormányzott bölcsességgel és jócselekedetekkel a szent atyáktól meghatározott regula szerint. Ő azonban teste sanyargatása, szigorú életmódja és állhatatos fáradozása tekintetében valamennyiüket fölülmúlta, s minden erény tükréként tűnt föl.

11. Mikor egy alkalommal zárándokok érkeztek a kegyes atyához, aki a szükség szorításában nem tudta őket semmivel

¹⁶⁹ Zsolt 116,16–17.

¹⁷⁰ MTörv 32,13.

sem megvendégelni, alázatosan az Istenhez fohászkodott, hogy ő, aki az őt szólító hollók fiókáinak is gondját viseli,¹⁷¹ segítsen az ő nyomorúságos helyzetükön is. Az irgalmasszívú és könnyөрűletes Úr meghallgatta fohászait. Bőségesen megajándékozta gabonával, vajjal és tejjel. Miután adományokkal halmozta el a bőkezű adományozó, hálát adott az Istennek, vendégeit pedig bőségesen kiszolgálta azok szüksége szerint.

12. Egy másik alkalommal, amikor az Isten férfinát lelki önkívület ragadta magával, meglátogatta őt az Úr anygala. Pogányok lakta szigetet mutatott neki, hogy ott kell hirdetnie az Isten ígét, és a démonok bálványozásától Krisztus hitére kell térítenie a sziget lakóit. Előadta ezt a látomását a testvéreknek, s miután kicsit tanácskozott velük, a mennyei sugallattól vezérelve elment arra a helyre. Miután cellát épített, az ott lakó pogányok, akiket gonosz lélek hajtott és föltűzelt az irigység fáklája, a tengerbe dobálták a szerzetesek holmijait, eszközeit és egyéb használati tárgyait. Ő azonban, aki Jónás prófétát is elevenen vetette szárazra a fenevad gyomrából,¹⁷² holmijukat a megfelelő kikötőbe sodorta. Azok a pogányok pedig kitarottak gonoszágukban, és Isten szolgálait változatos jogtalanságokkal zaklatták, sőt még az ételmet is megtagadták tőlük, ami nélkül az evilági élet nem maradhat fenn. Az ebből fakadt éhezés miatt két testvér is meghalt. Mikor a vidék királya, akit Guarinak hívtak, meghallotta, hogy mi történt, bőségesen küldött ételmet Isten férfinának és társainak, s küldött még egy kelyhet is. Ezek után az Istennek és Szent Fechinusnak ajándékozta a szigetet, a bálványimádók pedig mind az Isten tiszteletére tértek és valamennyien megkeresztelkedtek. Ezeket a csodákat soha senki sem vonta kétségbe, hiszen a bölcs Aileranus¹⁷³ mesélte el ezeket, és sok más hívő is tanúsította.

¹⁷¹ Zsolt 147,9. ¹⁷² Jón 2,1.

¹⁷³ Aileranus Sapiens, azaz Bölcs Aileranus (írül: Áilerán) (†665) a Meath megyei Clonard apátság vezető tudósa volt (írül: *fer léigind*), aki a nagy kolerajárvány idején halt meg. Sedulius Scottus a legbölcsebb írnek nevezi (*sapientissimus Scottorum*). Szent Fechinus másik életrajza úgy

13. Minthogy Isten férfija számos csodája és erénye révén így ragyogott, történt, hogy egy sebekkel borított leprás ment oda hozzá, amint a monostor kapujában időzött. Ennivalót kért tőle, hogy éhségét csillapítsa, valamint azt kérte még, hogy a szent ember kutasson föl neki egy nemesasszonyt, akit feleségül vehet. Szent Fechinus erre a vállára vette a leprást, és elvitte a zarándokszállásra. Mivel nem habozott a szegényben Krisztust gyámolítani, szeretete volna teljesíteni a kívánságát. Elment tehát Dermicius közelben álló várába, és ezt tanácsolta a királynőnek: „Gyere, és teljesítsd a leprásom kívánságát, s töltsd be alázatosan a kérését.” A királynő azt felelte, hogy semmiképpen sem teszi meg, csak ha biztos lehet abban, hogy az Isten az örök élet jutalmát adja neki ennek fejében. Szent Fechinus nem habozott megígérni neki az örök országot, ha igent mond neki. Mivel bízott benne, a hívő asszony elkísérte Isten férfiját a zarándokszállásra, ahol a leprás tartózkodott. Miután a szent magukra hagyta őket, így szólt a leprás a királynőhöz: „Vedd a szádba az orromat és szívd ki belőle a váladékot.” Az asszony pedig a megígért jutalom tudatában bátran megtette: úgy cselekedett, ahogy a leprás kérte, majd a kiszívott váladékot kendőbe törölte. Ezután azt kérte, hogy ismétlje meg mindezt, s amit kiszív az orrából, azt adja majd Szent Fechinusnak. A királynő pedig minden tekintetben erőt vett magán és mindenben engedelmeskedett a leprás parancsának.¹⁷⁴

Szent Fechinus aztán, mikor hazatért és körbetekintett, tüzes gömböt látott, amely a ház tetejétől egészen az égig emelkedett, s ebből megértette, hogy meglátogatja őt az Úr. Hálát adott ezért neki, majd bement a zarándokszállásra, de csak a királynőt találta odabent. A királynő pedig, ahogy a leprás meghagyta

emlékezik meg róla, mint aki rövid összefoglalásban megírta a szent életét. Ez az életrajz Aileranust Eruran-ként említi. Aileranus írta megírta a Máté-evangéliumban található Krisztus-genealógia spirituális és morális értelmezését. Maradt fenn tőle latin nyelvű verses exegetikai mű, s valószínűleg ő a szerzője több szent-életrajznak is.

¹⁷⁴ A történet olvasható Szent Mochua életrajzában, 7. fejezet.

neki, amikor oda szeretne volna adni Szent Fechinusnak, amit a kendőjébe rejtett, a lehető legtisztább aranyat lelte a kendőben. Halát adott az égtől kapott talentumért Isten férfija, majd részekre törte. Egy negyed részéért földet vett a templom számára, a maradékot pedig a botjába rejtette ennek a dolognak örök emlékezetéül, és a szilárd hit példajaként hagyta az utódokra. A királynő pedig férfiasan állta a kísértést, és ahogy az arany kiállja a tüzet, a szigetet, amelyről jött, Szent Fechinusnak adományozta, mert az ő áldásával és az örök jutalom ígéretével tért haza.

14. Egy másik alkalommal Isten férfija, mivel látta, hogy a testvérek sokat fáradoznak az ételek elkészítésével, s ő maga is velük együtt tűrte az izzadságos munkát, azon töprengett magában, hogy az Isten szándéka szerint malmot fog építeni. Az Isten háromszáz férfija ugyanis kézzel örölte még akkor a gabonát. Mesterembert keresett tehát a malomépítéshez, s miután megtalálta, megvalósította tervét. Mivel az a hely, amelyen a malmot megépítették, magaslaton volt, a mester elkeseredett, hogy nem tudja odavezetni a vizet, ami miatt így fakadt ki: „Megelégedném azzal, ha addig élhetnék, amíg láthatnám, hogy ez a malom bőségesen el van látva vízzel.” Mikor megütötte ez Isten férfijának fülét, az Úrban bízva így szólt: „Képes az Úr vizet adni szolgálainak, ha akar.” Ekkor talpra szökött és elment a közeli tóhoz, amely a hegy túloldalától majdnem egy mérföldre volt. Szent Fechinus pedig annak az erejével, aki Mózes keze nyomán bőségesen fakasztott vizet a sziklából a szomszéd népnek,¹⁷⁵ mindkét botját belehajította a tóba. Ugyan mit mondhatnék még? A tóba hajított botok, akár az életre kelt ezüst, áttörték a köztük lévő hegyet, majd bőségesen magukkal ragadták a vizet, s azt a hitetlen mesterembert, aki a munkába belefáradva a malomárokban aludt, a sodró erejű víz magával ragadta.

15. Szent Coemanus azonban, akinek barátja volt ez az ember, alázatosan arra kérte Szent Fechinust, hogy amint a

¹⁷⁵ Szám 20,11.

kősziklából való vízfakasztás esetében is kiérdemelte, hogy az Úr meghallgatta, úgy könyöröggjön most is a megholt mesterember föltámadásáért. Meghajlította a kegyes atyát Szent Coemanus esdeklése, s a mindenható Istenhez fordult könyörgésével az elhunytért, s az iránta való tisztelet folytán kérése meghallgatásra talált. Minden jelenlévő szeme láttára föltámasztotta ugyanis azt az embert. Isten férfija ezután választási lehetőséget kínált a föltámasztott mesterembernek: vagy Szent Coemanusszal tart, vagy vele maradhat, ha azt szeretné. Ez az ember pedig nem feledkezett el az Isten és Szent Fechinus apát jótéteményeiről, ezért kijelentette, hogy ott akar maradni, ahol kiérdemelte, hogy visszaszólítsák ebbe az életbe. Úgy tűnt, mintha ez az ember előre tudta volna a jövőt, hiszen ha valaki azt választotta, hogy Szent Fechinus monostorában szolgál az Úrnak, akkor bocsánatot nyert vétkeiért, és nem kellett azon aggódnia, hogy kiérdemli-e a mennyek országát.

16. Egy másik alkalommal, amikor észrevette, hogy az egyik szerzetest ördög szállta meg, az Istenhez fohászkodott, és kiűzte az ördögöt, a testvért pedig meggyógyította.

17. Amikor Isten férfija szokása szerint a jéghideg vízzel teli dézsában üldögélt, a monostor gondnoka, nevezetesen Pastolius is beleereszkedett mellé abba a dézsába, mert szerette volna megtapasztalni, hogy milyen büntetést jelent a jámbor pástornak, hogy jéghideg vízben üldögél. Ő azonban, alighogy beleereszkedett a vízbe, azonnal remegni kezdett egész testében és összekocódtak a fogai. Szent Fechinus ekkor a fejével intett neki, hogy jöjjön közelebb hozzá. Engedelmeskedett neki a testvér, majd Isten férfijával együtt imádkozott az Istenhez, mire az ima hevének erejénél fogva a hideg víz elkezdett fölmelegedni, méghozzá annyira, hogy Pastolius már nem bírta elviselni a forróságot, ezért gyorsan kiugrott a vízből. A hiábavaló dicsőség elkerülése végett Isten férfija megparancsolta neki, hogy senkinek se mesélje el ezt addig, amíg ő él.

18. Az angoloknak Hiberniába való érkezése után történt Szent Fechinus vidékén, hogy egy angol nemzetiségű ember

volt annak az egyházközségnek az egyik gondnoka. Ez az angol örökké átkozta az ír népet, és különösen egyházközsége patrónusát, Szent Fechinust illetve rágalmakkal, s mire sem becsülve teljesen semmibe vette. Egy napon azonban, amikor belépett Szent Fechinus templomába és térdet hajtott az oltár előtt, egy magas pap lépett oda hozzá, aki valamiféle ámulatba ejtő sorvadás folytán rettenetesen lesoványodott. Félelmetes tekintete volt s földúlt arca. Majd mintha istenkáromló lenne, rárontott erre az angolra, és a kezében tartott botja végével egyetlen mozdulattal mellkason ütötte. Megrémült a gondnok a félelmetes látványtól és az elviselhetetlen fájdalomtól okozó ütés is elkápráztatta. Így tért haza, és váltig állította, hogy Szent Fechinus volt a támadója, akit korábban csak rágalmazott, és akit kinevetett. Amikor aztán hazaért, leheveredett az ágyára, majd három nap múlva meghalt.

19. Szintén följegyzésre és megörökítésre méltó dolog történt Favoria majorságában. Volt ugyanis ennek a szent embernek egy oratóriuma a hegy tetején, ahol imádkozni szokott, s oda vonult vissza az emberi zsivajgás elől. Ebben az oratóriumban, ahol Isten férfia a mennyei dolgokat szemlélte, egy lapos és széles követen térdelt imádkozás közben. Egyik nap, mikor ennek a majorságnak az egyik angol gondnoka, hogy imádkozzék, vagy inkább, hogy járjon egyet, fölkereste az oratóriumot, és úgy találta, hogy az a kő pont alkalmas lesz arra, hogy lovakkal elvitessen onnan. El is határozta, hogy elviteti. Amikor emiatt az okatlan próbálkozása miatt többen megfeddték, ügyet se vetett a bíráló szavakra, hanem semmire sem becsülve kinevette Szent Fechinust. A következő éjszaka azonban betegség kerítette hatalmába, ami annyira erőt vett rajta, hogy másnap napkelte előtt már minden porcikájába behatolt. Az így tomboló isteni bosszú miatt ekkor az a határozat született, hogy az elhozott követ visszaviszik ugyanazzal a szekérrel, amellyel elhozatta, és őt is elvitték ahhoz a kőhöz.

20. Egyszer a szent férfi valamilyen munka elvégzése végett elhagyta a testvérekkel a monostort. Miután elvégezték a fel-

adatot és már visszafelé igyekeztek a monostorba, a Nap éppen leáldozóban volt, ezért azt hitték, nem fognak visszaérni alkonyatig. A hosszú úttól ugyanis elcsigázódtak már Isten férfijai, és igen fáradtak voltak. Elbizonytalanodtak hát, hogy elérik-e a monostort az éj leszállta előtt. Ugyan minek folytassam? Ő, akinek engedelmeskedik az egész teremtség, ő, aki ugyanakkor mindenben engedelmeskedik övéi kérésének, megállította pályáján a Napot, amíg a szent férfiak egy angyal vezetésével minden nehézség nélkül vissza nem jutottak monostorukba.

21. Állt egy templom is a szent férfi monostorában, amelynek temetőjében egy akkora kődarab hevert, hogy a temető nagy részét elfoglalta, s ezért alig maradt hely eltemetni a halottakat. Mikor mindenki, aki csak ott élt, panaszkodott emiatt, fölkeresték a szent férfit, hogy föltárják előtte ezt a kellemetlenséget, s eltökéltek voltak abban, hogy megoldást kérnek tőle. A jámbor pásztor szívére vette testvérei panaszait, és odaadó imája megszokott támogatásához folyamodott. Az iránta való tisztelet miatt meghallgatta őt az Isten. A hatalmas követ elnyelte a föld, így tette az Isten temetkezésre alkalmassá azt a helyet. A következőt mondta ugyanis a tanítványoknak az Üdvözítő az evangéliumban: „Ha csak akkora hitetek lesz is, mint a mustármag, s azt mondjátok ennek a hegynek itt: »Menj innét oda!« – elmegy majd onnan.”¹⁷⁶

22. Ezért egy versfaragó ezt a verset költötte róla, mikor fülébe jutottak csodatettei:

Gyermeki korban volt, de Fechinust áldotta a Krisztus,
Mennyei harmattal hintette be gazdagon őtet.
Oly sok ajándékot nyújt nekünk érdeme révén.
Néki köszönhetjük, hogy a föld élő vizet áraszt,
És szívünk talaját áztatja a könnyek özönje,
Hogy tisztán lépünk majd Krisztus elé ama órán.
Szent Fechinus leigázta a Sátán sok seregét is,

¹⁷⁶ Mt 17,20.

Győzve magán jussul megkapta a rosszt megigézni
Tőle, ki mindenén úr, aki mennybe ragadja a szentet.
Őrzi a tarka mezőt Krisztus szolgálja hűséggel
És a király lovait – nem akarja, de – mind odahozzák,
Feltámasztja, minek létét elvette erőszak.
Ellopták hitvány rablók testvérei étkét,
Éhség vette el így két hívó társnak az éltét,
Mégis a szent kiragadta e kettőt ott a halálból.
És megesett: a királynak hitvese egyszer
Szent Fechinust rútúl szolgálva tenni akarta,
S meghal bár az a nő, de a szent életre segíti.
És amikor foglyot kívánt szabadítani bilincsből,
Hirtelenül hullott le a zár a királyi erődben,
És a rabot – nem akarja az úr, mégis – neki adják.
Bár meghalt a gonosz, mégis kiragadja a sírból,
Bánja a bűnét már, hogy a szentnek ellene mondott.
Testvérré teszi őt s gyógyul szívében a sebhely:
Mert a fejének csak kővankos nyújt nyugodalmat,
És a csupasz földön fekszik, kecskének a bőre
Ad meletget, de ha éjszaka virraszt, vízbe merül be.

Himnusz Szent Fechinusról

Ünnepnapját ünnepeljük,
és Fechinust így dicsérjük,
szép himnuszban énekeljük
az ő híres tetteit.
Sokféle mód jövendölték,
mielőtt e földre szülték,
áldón lehelt rá az ég,
s megvetett mindent, mi ék.
Gyermek volt még mikor híven
óvta útjaidat, Isten,
téged szolgált tisztán minden
buzgó, szízi szívverése.

Vezére lett monostornak,
szerzetesnek, háromszáznak,
bűnnel szemben védőfalnak
tűnt, szava meg törvényszónak.

Reggeli dicséret

Urak urát most dicsérjük,
dicséretét jövőndöljük
a hangunkkal szolgáljuk.
Aki tette, hogy lehessünk,
néki tesszük tiszteletünk
erre vágyik a szívünk.
Ki Fechinust kijelölte
szolgájának, s azzá tette
minden századnak előtt.
Kit égi dísz ékesített,
s tisztelettel fényesített
az erények tükrévé.
Ki nagy jelek nagy kegyelmét,
nagy csodáknak oly sok művét
tette már mint kisgyerek.
Sánta lábnak ő a gyógyír,
a vak szemnek ő a jó hír:
újra látja majd a fényt.
A süket fül újra hallhat,
és a beteg meg nem halhat,
mert gyógyulást súg szava.
A királynő újra éled,
s néki adja át egészen
önmagát: csodás erő!
Meggyógyított ő egy vakot,
a lábára vizet rakott,
s visszakapta az a fényt.

Nem hitte, hogy ő alkalmas
mindezt tenni, mert hatalmas
nincsen más, mint csak az Úr.
Az Istenre bízta magát,
és az Isten adta magát
bő kegyelmében neki.
Törvényt hágva a királyhoz
ment és kérte: családjukhoz
engedje a túszeit.
Nemet mondott, ám az Isten
megoldott béklyót, bilincset,
épen mind megmenekült.
A király meg összeomlik,
és az óra el sem múlik,
s lám, gőgjében már halott.
Könyörögnek, kérve kéri
Szent Fechinust, és dicsérik,
hiszen élte oly dicső,
hogy az így elmúlt életért
könyörögjön, fohászkodják,
legyen nekik támaszuk.
Isten szentje ekkor így szólt:
„Kelj fel vígan, és ne félj most!”
És a király föltámad.
Igaz szívvel ajándékot
adott neki, földbirtokot,
Isten eme szolgálja.
Nem gondolta, hogy e hőstett
övé lenne, ezért zengett
Krisztusának háladalt.
Tehát, Krisztus, állj most mellénk,
légy harcunkban te a mellvért,
fohászunk jusson eléd.

Legfőbb békénk, fényes napunk,
parancs, törvény, bizodalmunk,
léptünk vezesd egyenest.
Te vagy üdve, élte, fénye,
vigasztaló szép reménye
annak, aki hű s igaz.
Téged a szent angyaloknak
kara imád s magasztalnak:
„Dicséret és glória”! Ámen.

Szent Moling, Teach Moling püspöke
(614–696/697. június 17.)
(*Vita Sancti Moling episcopi de Tech Moling*)

SZENT MOLING LUACHRA (más formában: Mo Ling) Fearne (Ferns) püspöke és a róla elnevezett monostor (Tigh Moling, angol névváltozatban: Timoling vagy Tymoling, ma St Mullins) apátja előkelő családból származott, és a Kerry megyei Sliabh Luachrában (Slieve Logher) született. Fiatalon csatlakozott Gleann da Loch monostorának közösségéhez. Monostorát, amelynek romjai a mai napig láthatók, Carlow megyében az An Bhearú (Barrow) folyó keleti, bal partján építette fel. Egyes feltételezések szerint ennek a monostornak alaprajza látható egy 8. századi, Book of Mullins, illetve Book of Moling néven ismert kódex utolsó lapján (a kéziratban szerepel a szkriptor neve: *Nomen scriptoris Mulling dicitur*, vagyis föltehetően egy Szent Moling által írt kódexről készül a fennmaradt másolat), így ez lehet a legkorábbi ismert ír monostoralaprajz, amely megjelöli például, hogy a monostort körülvevő kör alakú falon kívül, hol helyezkednek el a fölállított keresztek (összesen nyolc). Szent Moling életrajzában – a más életrajzokban is olvasható csodás cselekedeteken túl – hangsúlyos szerepet játszanak az állatok. A hagyomány szerint a monostor kedvező fekvésének köszönhetően Moling malmot is építtetett, és úgy tartják, hogy ő volt, aki meghonosította Írországbán a rozst. Szent Moling emlékét más település is őrzi: Muine Moling (Monamolin, az ír név jelentése: „Moling bozótja”) Fearnától keletre fekszik. Kultuszához kapcsolódik a középkor folyamán népszerű zarándokhely, Szent Moling szent kútja, ahová nagy számban érkeztek a gyógyulást remélő betegek. A fákkal körülvett, gondosan kialakított, három méternél is hosszabb, kőből kirakott forrásépületből két csatornán keresztül folyt a víz abba a kőmedencébe, amelyben körbe-körbe jártak a zarándokok. Ünnepnapja június 17-e.

1. származása, családja – 2. nevelkedése, tanulmányai – 3. eltölti a kegyelem – 4. könyve sértetlen marad – 5. száraz lábbal jár a vízen – 6. Gleann da Lochba megy – 7. a mérgezett tej – 8. Ferna püspöke lesz – 9. a patakot elvezeti a monostorhoz – 10. csodálatos favágás – 11. a megvilágosodott mesterember – 12. Isten áthelyezi a kötömböt – 13. az összeforrt kő – 14. a halott fiú feltámasztása – 15. a beteg gyermek

meggyógyítása – 16. útját állja a fosztogatóknak – 17. sértetlen marad az égő házban – 18. együtt étkezik a zarándokokkal – 19. kétértelmű egyezés – 20. fogolyszabadítás – 21. harminc kutyát lakat jól – 22. megfékezi az állatok vérontását – 23. a ravaszdi róka leleplezése – 24. a könyvtolvaj róka – 25. a gőgös büntetése és az alázatos jutalma – 26. az eszelős fiú meggyógyítása – 27. különleges zarándokok – 28. meggyógyítja a skorpió okozta bajt – 29. Krisztus látogatása – 30. halála.

1. A laginumiak tartományának déli részén, amelyet Kennsealach-nak neveznek és a laginumiak legékesebb része, már a Hua Degha nemzetségéből való királyuk uralkodik erős kézzel, amely törzsnek a lakhelye Kennsealach keleti részén található a tengerparton. Itt született egy tiszteletreméltó életű ember, akit Molyngnak hívtak, s akiben a Szentlélek kegyelme jelek révén már gyermekkorában megjelent. Atyját Oilain-nak hívták. Miután Molyng, a szent gyermek már megszületett, Isten anyala – emberi alakot öltve – megjelent a gyermek szüleinek és mindazoknak, akik az otthonukban tartózkodtak, s azonnal megáldotta a gyermeket, akit édesanyja éppen a karjában tartott. Megjelölte a kereszttel, majd így szólt a szülőkhez: „Ennél a gyermeknél – a mai naptól kezdve egészen a világ végéig – nem születik majd nagyobb sem szentségben, sem igazságosságban, sem erőben az Isten és az emberek színe előtt Hiberniában.” És ez az anyagi jövődőlés beteljesült általa.

2. Ezután nem sokkal később egy pap kereste föl és keresztelte meg a szent gyermeket, szüleinek és szülei barátainak azonban fogalma sem volt, ki ő. Látták őt, aki keresztelt, de nem tudták, honnan érkezett. Miután befejezte a keresztelés szertartását, a pap eltűnt a szemük elől. Ekkor valamennyien ráismertek: Isten anyala volt. Ezután odaadó gondoskodással nevelték a szent gyermeket, Molyngot, ő pedig jó erkölcsökben növekedett. Ezután szülei az Isten egyházának gondjaira bízta: igen alaposan megtanulta a Szentírást és a többi tudományokat, s nagy jártasságra tett szert bennük. Később a testvérek és mestere meggyőzték, hogy fogadja el az áldozópapi rangot, mivel tudós

alapossággal ismerte a Szentírást. Később Szent Molyng maga mellé vett néhány tanítványt, és arra a helyre ment, amelynek egykor Achad Cainnydh volt a neve, most azonban Teach Molyngnak hívják. Ez a hely Kennsealach vidékének nyugati részén fekszik, túl a Berbha folyón, szemben Osraighe törzsének vidékével. Itt kezdett szent életet élni. Az említett Berbha folyó és egy patak közt, egy kiemelkedő helyen építette föl monostorát. Magának egy kicsi cellát épített lejjebb a folyóparton, és ott az Istennek szentelte életét.

Az volt a szokás, hogy az egyik testvér bizonyos időközönként fölkereste, s olykor Isten embere is meglátogatta a testvéreket. Azon a helyen ma egy büszke település áll Szent Molyng tiszteletére. Ezt a falut az ő kis cellája után Teach Molyngnak, „Molyng házá”-nak nevezik. Írül *teach* ugyanis, amit latinul háznak¹⁷⁷ mondanak.

Szent Molyngnak volt egy csónakja a folyón cellája bejáratánál. A vendégeket és a zarándokokat Krisztus azon szavai szerint, hogy „jövevény voltam és befogadtatok”,¹⁷⁸ ő maga szállította ide-oda a folyón nap mint nap. A tengeri dagály hét mérföldnyire tölti vissza a Berbha folyót ezen a helyen, s igen sok hal úszik be a folyóba a tengerből.

3. Egy alkalommal Szent Molyng apát három napon és három éjen át böjtölt az említett cellájában, s nem akarta, hogy bárki is háborgassa. Félrevonult egyedül kicsi házacskájában, ahogy korábban elmeséltük. Az a testvér pedig, aki szolgált neki, a harmadik nap eljött meglátogatni, de ragyogása miatt nem volt képes ráemelni a tekintetét Isten emberének arcára, oly nagy fényesség vette körül ugyanis mindenfelől. Olvasott abban az órában Szent Molyng atya, s úgy lángolt az arca, mint a lobogó tűz, mert eltöltötte a Szentlélek kegyelme. Mikor meghallották ezt a testvérek, magasztalták az ő atyjukban az Isten kegyelmét. Szent Molyng Szent Péter apostol példája szerint elkezdte a világ tengerének hullámaiból az evangélium hálójával mindenünnen

¹⁷⁷ Vagyis: *domus*, a. m. „lakhely”.

¹⁷⁸ Mt 25,35.

összefogni Krisztusnak az emberi lelkeket,¹⁷⁹ Isten angyala pedig gyakorta erősítette meg őt isteni vigasztalással.

4. Egy nap Szent Molyng a folyó partján álló cellácskája bejárata előtt olvasott, mikor meghallotta, hogy a folyó túlsó partján zárandokok kiáltoznak. Erre habozás nélkül átevezett hozzájuk, mintha Krisztushoz igyekeznék, könyvét azonban, az az az apostolok leveleit a parton felejtette, ott, ahol ült. A tenger dagálya ekkor hirtelen elöntötte a partot, s a hullámok hátán himbálva messzire magával ragadta a szent könyvét. Miután a szent visszatért a zárandokokkal együtt, könyve is visszatért hozzá, és egyetlen betűje sem mosódott el amiatt, hogy elmerült, hanem az Isten akaratából száraz maradt, mintha csak a könyvtárában lenne. Amint észrevette ezt a szent ember, tanítványaival együtt hálát adott Krisztusnak. Ez a könyv pedig mind a mai napig megvan Szent Molyngnak abban a monostorában.

5. Történt, hogy mikor Szent Molyng egyedül volt a tengerparton, valamilyen okból váratlanul belegázolt a vízbe, de száraz lábbal járt a habok fölött, hasonlóan Péter apostolhoz, sőt a mi Urunk, Jézus Krisztushoz hasonlóan, mintha száraz talajon járna.¹⁸⁰ Amint pedig egy falubeli megpillantotta, hogy a vízen visszafelé a part irányába lépked, örvendezett és szerfelett ámuldozott a csodálatos és ritka esemény miatt. Isten szentje pedig megeskette őt, hogy ne mondja ezt el senkinek egészen a szent ember haláláig. Ő azonban egyre többször és többször mesélte el ezt a csodát mindenkinek.

6. Miután Szent Molyng szentségének híre elterjedt a laginumiak tartományában, sőt Hibernia más vidékein is, eljött hozzá Gleann da Loch törzsének a népe, amely a Szent Coemgenus által alapított monostor közelében él a laginumiak északi részén, s akarata ellenére magával vitte Szent Molyngot patrónusuk, Szent Coemgenus székhelyére. Az említett helyen Szent Molyng apát ugyanis nem nevezett meg másik atyát. Tisztában volt vele ugyanis, hogy arról a helyről fog elköltözni Krisztushoz. Ennek

¹⁷⁹ Vö. Lk 5,10. ¹⁸⁰ Jn 6,19.

a szentnek megadatott ugyanis a prófétálás lelke, s ő a múlt, a jelen és a jövő igaz prófétája volt. Írt egy szép himnuszt az anyanyelvén, vagyis írül, a laginiumiak tartományáról, sőt egész Hibernia királyságáról, s ebben megnevezte a királyokat, hogy miként uralkodnak majd, s hogyan távoznak ebből a világból, akár vas, akár természetes halál folytán. És felsorolt sok csatát is és azok helyét, valamint ezeknek a csatáknak győzteseit és veszteseit is egészen a világ végéig. Ez a jövődőlés a századok során semmilyen tekintetben sem bizonyult hamisnak.

Szent Molyng pedig igazságosan, kegyesen és bölcsen kormányozta Szent Coemgenus székhelyét és egyházmegyéjét, amely a törzzsel együtt a legjelentősebb. És sok jelet művelt köztük.

7. Történt, hogy egyszer egy asszony tejjel teli kancsót vitt Szent Molyngnak és tanítványainak. A tanítványok bizony szerették volna mohón azonnal meginni. Szent Molyng azonban lehűtötte őket: „Ha úgy tudnátok, fiaim, hogy milyen tej is ez, mint ahogy én tudom, nem lennétek annyira mohók, hogy igyatok belőle. És hogy milyen is ez a tej? No, majd meglátjátok.” Isten szentje ekkor a kereszt jelét rajzolva föléje szent módon megáldotta a tejjel teli kancsót, mire kiderült, hogy a tej tele van alvadt és piszkos vérrel. Az asszony ugyanis mérget kevert a tejbe, hogy megmérgezze vele Szent Molyngot és tanítványait. Nem tetszett az asszonynak ugyanis, hogy Szent Molyng ott lakik a barátai miatt. Amikor látták ezt a szent tanítványai és mások is, akik a tanúi voltak ennek, magasztalták Krisztus dicsőségét az ő szentjeiben.

8. Mikor a közkeletű néven Moedhognak nevezett Szent Aedanusnak a települése püspöke halála után pásztor nélkül maradt, ennek a vidéknek a lakosai követeket küldtek a laginiumiak királyával a tartomány előkelői tanácsából Szent Molynghoz, hogy akár akarja, akár nem, legyen ő ennek a helynek a püspöke. Miután Szent Molyngot elvezették az említett községbe, érsekké tették őt Szent Moedhog székhelyén. Brandhubh, Eathach fia, a laginiumiak királya úgy határozott ugyanis, hogy Szent Moedhog községében legyen a laginiumiak érseki székhelye. Fernának

hívják ezt a települést, és Kennsealach törzsének a területén található. Fyr Gailyannak hívták ezt a törzset a régi időkben, egészen Ennáiig, akitől kezdve Kennsealachnak hívják, mivel őt is nagyon bemocskolta az ellenség vére az arcán és egész testén, amikor győztesen tért vissza az északiak közt rendezett mészárlás után.

Szent Molyng püspök olykor meglátogatta a községet, ahol plébániájával együtt püspöki székhelye is volt, és hirdette az emberi szíveknek az élet igéit. Életét mégis az említett monostorban, Teach Molyngban élte. Szent Molyng püspök ugyanis nagyon szerette azt a helyet, ahol Krisztushoz költözött. Ugyanott van ugyanis Ferna és ez a hely.

9. Szent Molyng atya, mivel a testi engedelmesség révén szerette volna megalázni a testét, hogy miként mások alá voltak rendelve, úgy ő is alá legyen rendelve Krisztusnak, ezért a meredek és nehéz terepen egy egész mérföldön át patakmedret ásott a folyótól egészen a monostoráig. Nem hagyta, hogy bárki is segítségére legyen ebben a munkában, hanem ő maga ásott és hordta a két kezével a kiásott földet a víz elől zsáokban és már hordozóeszközben mindennap – kivéve a vasárnapokat és az ünnepeket –, akár derült volt az idő, akár borús, hét éven és negyven napon át. Hét év és negyven nap alatt végezte be a szent pap ezt a munkát. Sok könnyet ejtett közben, s imádkozás közben gyakran emelte tekintetét az Istenre azokban az években. S bár fárasztotta és nehezére esett a testi erőfeszítés, bár szomjúság égette a Nap hevében, soha nem kortyolt a patak vízből, sem arcát, sem testét nem mosta meg benne az említett évek és napok alatt egészen addig, míg meg nem oldotta annak a víznek az elvezetését, s az onnan vett víz Krisztus testének és vérének a följánlásával lett fölszentelve.

Szent Molyng sok szentet gyűjtött össze ennek a pataknak a fölszenteléséhez. Úgy áldották meg ezt a vizet, hogy végigmentek folyásiránnyal szemben a patak partján egészen addig a helyig, ahol a patak a folyóból elágazott. Szent Molyng püspök megígérte, hogy mindig imádkozni fog a földön és

– halála után – az égben azok bűneiért, akik ilyen módon járnak majd ennek a víznek a partján egészen zarándokútjuk, vagyis egészen a világ végéig, és Isten nagylelkűségét kéri majd azoknak a lelkeknek, hogy nyugalmat találjanak az igazakkal együtt Krisztus jóságában.

Ez a kis patak ma a legjelentősebb zarándokhely Hiberniában, mivel attól az időtől fogva Hibernia valamennyi tartományából mindenkor hatalmas tömegben sok nő és férfi sereglik össze ennél a pataknál, és sétálnak a partján, ahogy a régiek meghatározták, s megmosdanak a patak vizében, remélve, sőt mit sem kételkedve afelől, hogy az Istennek ebben a fürdőjében Szent Molyng atya szentsége folytán lemoshatják magukról a bűnök szennyyét. Az Isten sok jelet és számos előjelet mutat ezen a helyen.

10. Szent Molyng szeretett volna a monostorában egy kis épületet emelni az Isten tiszteletére. Hívott tehát egy tehetséges mesterembert, aki elkezdte megvalósítani, amit kértek tőle. Egyik nap ez a kőműves elment munkásaival együtt az erdőbe, hogy fát vágjanak ki az épület építéséhez. Egész nap vágták a legnagyobb tölgyfát, alkonyat táján azonban a fa tervük ellenére ledőlt a mély szakadékba, fák sűrűjébe, amely pontosan átellenben húzódik a fent említett Berbha folyóval. A mesterek, akárhogy igyekeztek, sehogy sem voltak képesek megmozdítani és valahogy kihúzni onnan. Mikor sok hiábavaló fáradozás után végre belátták ezt a munkások, szomorúan tértek haza. Szent Molyng ekkor ezt mondta nekik: „Nyugodjatok meg, mert az Isten akaratából történt így.” Szent Molyng ezután az Úrhoz fohászkodott, hogy vigasztalja meg a szomorú munkásokat. A mindenható Isten pedig szolgálja fohászára a Berbha folyó révén elmozdította azt a fát arról a helyről: az érkező dagály elvitte ugyanis a fát egészen a megfelelő kikötőhelyig Szent Molyng monostora közelébe. Mikor megvirradt, Szent Molyng ezt mondta a munkásainak: „Menjetek és vágjátok föl a fátokat a monostor kikötőjében. Az isteni akarat idehozta a dagály révén.” Ők pedig másokkal együtt sietve odafutottak, s a csoda láttán

áldották szentjüket meg az Istent. Ennek a fának a darabjai a mai napig ott vannak az Isten házában.

11. Hogy mennyire tisztelte és szerette Szent Molyng a Szentháromságot, nyilvánvaló a következőkből. Volt neki egy hírneves mesterembere. Mikor ez a mester pirkadatkor neki akart kezdeni a munkának, így szólt a munkásaihoz: „Fogjunk bele a munkába az Atya és a Fiú nevében”. Nem mondta azonban, hogy „és a Szentlélek”. Mikor Szent Molyng atya fülét megütötte ez, így szólt hozzájuk: „Ma ne fogjatok hozzá, hanem kalapáljátok ki a szerszámaidat.” Másnap a mester – éppúgy, ahogy korábban – ezt mondta a társainak: „Serkenjünk föl és kezdjük a munkát az Atya és a Fiú nevében.” Ezt mondta ekkor a szent püspök: „Ma fűrödjetek meg és frissüljete föl.” A harmadik napon így kiáltott a mester: „Gyorsan keljete föl, mert ezen a két napon eléggé kipihentük már magunkat, s dolgozzunk az Atya és a Fiú nevében.” Mikor a szent pap meghallotta ezt, ugyanúgy, ahogy korábban, megtiltotta nekik, hogy dolgozzanak. Így ment ez hosszú időn keresztül, a szent pedig élelmet és pénzt adott nekik, mintha végeznék a munkát. Ők valamennyien csodálkoztak, mert nem tudták az okát. A szent nem akarta ugyanis elárulni nekik, amíg a mester meg nem említi magától a Szentlelket, amelyről vagy megfeledezett, vagy nem. Ez a mester az isteni kegyelem folytán a szent ember révén egyik reggel megvilágosodva így szólt: „Az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében fogjunk ezen a nagyszerű napon a munkához.” Ennek hallatán Szent Molyng püspök derűs arccal ezt mondta: „Ma kell hozzáfognotok, mert ezen a napon megjelent nektek a Szentháromság, az Atya és a Fiú és a Szentlélek kegyelme.” Ekkor mindenki megértette, miért tiltotta el a mestert és társait a munkától, mivel vezetőjük nem mondta egyik nap sem az Atya és a Fiú említése mellett, hogy „és a Szentlélek”. Magasztalták a szent püspököt a Szentháromság nevében. Ezután csodálatos módon már könnyű és hálás feladat volt az engedelmes munka a Szentlélek adománya folytán.

12. Egy alkalommal Szent Molyng atya többeket összegyűjtött, hogy hengerítsék el az útból az egyik utat eltorlaszoló nagy sziklatömböt, mivel sokakat akadályozott. Azon a napon, amelyen szerették volna elmozdítani ezt a követ, de semmilyen módon sem voltak rá képesek, a laginiumiak királya, Desgabuyr éppen arra jött az úton, Szent Molyng püspök pedig felszólította, hogy ő és a serege mozdítsák el az útból azt a sziklát. A király szívesen vállalkozott erre seregével együtt. Valamennyien nagy erőfeszítéssel és izzadsággal nekigyürköztek a kőtömbnek, de az meg se moccant. Miután kifogott valamennyiük erején, mind visszatértek, s a kő ott maradt mozdulatlanul. A következő éjszaka azonban, lemondva az emberi segítségről, Szent Molyng atya imádkozott az Úrhoz a kő megmozdítása végett. És azon az éjszakán azt a hatalmas követ elmozdította helyéről az Isten, s másnap azon a helyen találták rá, ahová Szent Molyng szerette volna áthelyezni. Amikor a király és mind a többiek meghallották ezt a csodálatos tettet, amelyet az Isten tett az ő szentje révén, áldották Krisztust.

13. Egy másik alkalommal egy másik nagy követ fuvaroztak sokak közreműködésével Szent Molynghoz, de a monostor közelében leborult a kő a szekérről és kettérepedt. Az összes mesterember és aki csak segített a cipelésében, mind nagyon elkeseredtek emiatt, a szent pap ugyanis napórát szeretett volna faragtatni ebből a kőből. Szent Molyng ekkor odament a kőhöz, fohászkodott Krisztushoz, s megjelölte azt a szent kereszt jelével. Másnap Isten embere imájának a hatására összeforrva és sértetlenül találták azt a követ, mintha sohasem repedt volna ketté. Ennek a repedésnek a nyoma pedig mint egy vékony kör a mai napig látható rajta. Ebből a kőből aztán nagyszerű napórát faragtak. Akik szomorkodtak azon, hogy kettérepedt, azok a szolgák boldognak érezték magukat Krisztus kegyelme miatt.

14. Mikor egyik nap ott üldögélt Szent Molyng püspök a monostora melletti folyó partján, odament hozzá egy asszony karjában ölelve halott kisfiát. A szerencsétlen asszony sűrű könnyörgések közepette sírva kérlelte Isten emberét, hogy tá-

massza föl neki a halálból egyetlen gyermekét. Érdemei miatt megalázkodva előtte így szólt hozzá Isten embere: „Asszony, tudd meg, hogy csekélységemnek nem áll hatalmában, hogy föltámassza a holtakat. »Az Úr adta, az Úr elvette.«¹⁸¹ Minden ember meghal. Temesd hát el, s fohászkodj az Istenhez magadért és érte.” Isten szentje nem akarta ugyanis, hogy elterjedjen róla: képes föltámasztani a holtakat. Az asszony megértette, hogy Szent Molyng nem akarja megpróbálni föltámasztani a fiát, ezért karjából a szent ölébe dobta a hideg tetemet, mire a szent meglepődötten behajította a folyóba. Ahogy azonban a szent ember megérintette, az Isten azon nyomban föltámasztotta: a gyermek ügyesen tempózni kezdett, pedig korábban nem is tudott úszni, majd egyenesen Szent Molynghoz evezett a karjaival. Amint a szent püspök meglátta, hogy élő eleven és úszik, derűs örömmel emelte ki a vízből, majd hálát mondvá Krisztusnak odaadta az anyjának. Erre ő, aki igen elkeseredetten jött hozzá a halott gyermekkel, kitörő boldogsággal távozott föltámadt és a saját lábán járó fiával együtt, magasztalta az Istent és az ő szentjét, s így tért haza.

15. Történt egyszer, hogy egy másik beteg gyermeket vittek oda hozzá. Ez a gyermek leprás volt, vak, néma és sánta, a szülei alig voltak képesek táplálni. Odatámogatták Szent Molynghoz, hogy Krisztus nevében gyógyítsa meg a gyermeket. Szent Molyng fogott egy nagy üstöt, vizet melegített benne, miközben a többi testvér egyéb dolgokkal volt elfoglalva. Isten embere a beteg nyomorúságán megindulva megragadta a gyermeket és beledobta a forró vízbe. Erre azonnal kigyógyult minden fogyatékosságából, és hálát adva az Istennek épen és egészségesen tért haza az övéivel.

16. Egy másik alkalommal fölkelt Osraighe törzse, amelynek területe a luginumiak nyugati részén fekszik, Mumenia határán, Luginum ellenkező végén, mire eljött a luginumiak királya a seregével, és fölperzselte és elpusztította Osraighe vidékét: a nyá-

¹⁸¹ Jób 1,21.

jakat, kondákat és mindenféle állatok csordáit elhajtotta, és nagy zsákmányra tett szert. Mikor meghallotta ezt Szent Molyng, megszánta a kifosztott népet, ezért aztán kivonult a luginumiak elé, és megállt velük szemben az út közepén, majd imádkozott és Krisztusra tekintett. A sereg pedig sem fenyegetéssel, sem ütlegetéssel nem volt képes kimozdítani a helyükből az állatokat arról a helyről, ahol a szent férfi az elhajtott zsákmány útjába állt. A luginumiak, mikor meghallották, hogy Szent Molyng áll velük szemben az úton harcra készen, odamentek hozzá, s az Isten szentjének adták az egész zsákmányt. Szent Molyng megáldotta őket és megígérte nekik, hogy Osraighe népe hamarosan alá lesz vetve neki. És ez így is történt. A fent említett törzs pedig nagyon örült, amikor Szent Molyngtól visszakapta a nyájait, csordáit s az egész zsákmányt.

17. Egy másik alkalommal, mikor a fent említett Molyng a püspökségében, vagyis a korábban említett településen, Fernában tartózkodott, lángra lobban belül az egyik ház, amely erősen be volt reteszelve, a lakók ugyanis elmentek otthonról, de a tüzet felügyelet nélkül hagyták. A szomszédok szerettek volna bejutni a házba, hogy eloltsák a tüzet, ám semmilyen módon nem tudtak behatolni. Kiáltozás és nagy csődület támadt, odasereglett a nép, s elkezdte döngölni az ajtót, miközben a füst és a tűz már ömlött ki az ablakokon. A környező ház lakói elkezdték menteni a holmijukat, és már földták a reményt, hogy megmenthetik a házukat. Szent Molyng a veszedelem hallatán azonnal elindult s a tömeg akarata ellenére odament a ház bezárt ajtajához, rárakta kezét a reteszre, mire az Isten akaratából azonnal kinyílt az ajtó, ő pedig bement. Az ajtón lángnyelvekkel keveredve ömlött ki a füst, ami megakadályozta, hogy bárki közelebb mehessen. A nép ekkor sírni és jajgatni kezdett, de nem a tűz miatt, hanem mert azt gondolta, hogy a szent püspök mégég odabent, ők pedig semmilyen módon sem tudnak segíteni rajta. A szent atya azonban a füst meg a lángok közt a Szentlélek kegyelmének oltalmában, mint egykor az ifjak

a tüzes kemencében,¹⁸² sértetlen maradt. Rögtön imádkozott és a házat megjelölte a kereszttel. Erre a tűz azonnal kialudt, mintha mély vízbe mártották volna, a ház nagy része azonban leégett. Ahogy eloszlott a füst és a tűz is elhamvadt, sokan gyűltek oda a házhoz, és látva, hogy a tűz kialudt, a szent pedig sértetlen és meg sem pörkölték a lángok, fölkiáltottak és dicsérték az Istent, s boldogan magasztalták Krisztust és az ő szentjét, majd mind hazatértek.

18. Molyngnak, a szent püspöknek szokása volt, hogy várta a zárandokokat, mert együtt kívánt vacsorázni velük, mivel a szent püspök – Krisztus példáját követve – mindig köztük akart étkezni. Mindennap egészen napnyugtáig böjtölt, kivéve a vasár- és ünnepnapokat, vagy ha vendégek és zárandokok érkeztek.

19. Egy alkalommal Szent Molyng elutazott a laginumi küldöttséggel Hua Neill törzsének királyához, aki akkoriban vett részt éppen az előkelőkkel és a vezérekkel az Aenach Taillean-nak nevezett királyi versenyen. Szent Molyng maga is szeretett volna részt venni az évente megrendezett játékokon. Neill nemzetsége nem örült a szent érkezésének, mert pontosan tudták az okát. A laginumiak hosszú ideje fizettek már nagy csorda tehén formájában adót Temoria királyainak, ahol Neill nemzetsége uralkodott Hibernia országában. Az ország sorvadozni kezdett Temoria miatt, s a laginumiak ekkor elküldték Szent Molyngot, hogy a barátságukra hivatkozva megkérje a királyt az adó elengedésére. A Neill-nemzetségbe tartozó előkelők és vezérek nem adták meg a kellő tiszteletet Szent Molyngnak, és semmilyen módon nem engedték el az adótartozást. A király azonban tisztességes módon adott választ a szent püspöknek. A mindenható Úr pedig, mivel meg akarta tisztelni szentjét, jégesővel kevert zivatart zúdított rájuk, s nem hagyta, hogy megrendezzék a versenyt, és ez egyáltalán nem volt a kedvükre. Azon a helyen azonban, ahol Szent Molyng állt, nem hullott eső. Mikor látták ezt a csodát, megkérték Szent

¹⁸² Vö. Dán 3,1–33.

Molyngot, hogy kergesse el az Úr nevében fejük fölül az esőt, hogy folytathassák a versenyjátékot, s megígérték, hogy utána teljesítik a szent kérését. Isten embere hitt nekik. Imádkozott hát az Istenhez, majd megáldotta az eget, s íme, azon nyomban elállt az eső és kisütött a Nap. Ők pedig köszönetet mondtak neki, majd boldogan versenyeztek a különféle játékokban. Amint azonban véget értek a játékok, nem teljesítették ígéretüket, hanem újra nemet mondtak Szent Molyngnak. Az egyik vezér ráadásul igen határozottan ellene szegült Szent Molyngnak. Sőt kihívóan odaállt Szent Molyng orra elé. Amint a szent ember látta ennek a vezérnek a konokságát, megjelölte mellkasát a kereszt jelével, mire a vezér azonnal barátságossá vált Szent Molynggal, majd a püspök helyett elkezdte kérlelni a többieket, hogy teljesítsék Szent Molyng kérését és engedjék el a tehenekre vonatkozó tartozását. A többiek azonban továbbra is hajthatatlanok maradtak, erre Szent Molyng így szólt a királyhoz, akit Fynneacht királynak hívtak: „Krisztus tiszteletére adj nekem, király, haladékot hétfőig.” A király azt gondolta, hogy a szent a második napra¹⁸³ gondolt, s haladékot adott neki tartozása megfizetésére. A szent azonban a „Hold napja” alatt evilág végét értette, mivel a Hold pusztulást jelent a Szentírásban.¹⁸⁴

Attól a naptól kezdve tehát egészen a mai napig sohasem fizette meg a tartozást, és nem is fogja soha megfizetni. Szent Molyng, miután haladékot kapott, sietve hazatért övéivel.

A szent távozása után druidák érkeztek a királyhoz, s megkérdezték, van-e valami új fejlemény a tartozással kapcsolatban. Ezt mondták a királynak, miközben Szent Molyngról egy szót sem ejtettek: „Király, ha fogolyként vissza nem hozod azt az embert és nem tagadod meg tőle a haladékot, sohasem fogod behajtani rajta a tartozást, és más sem fogja soha behajtani, hanem tartozni fog egészen a világ végéig, ahogy azt Molyng a szíve mélyén gondolta.” Ekkor a király nagy haraggal Szent Molyng után küldte seregét, hogy ölje meg őt is és a társait is. Szent Molyng

¹⁸³ Azaz hétfőre.

¹⁸⁴ Vö. Jól 3,4; ApCsel 2,20.

atya jól tudta ezt, ezért is mondta a társainak, hogy siessenek és igyekezzenek az úton az Úrhoz fohászkodva. Ő pedig ír nyelven egy szenténeket kezdett énekelni, amelyben sok szentet nevezett meg dicsérve őket és fohászkodva hozzájuk, kezdve a szűzeket és azon is végezve, vagyis először Szent Brigida szűzet említette és a legvégén pedig a boldogságos Szűzanyáról, Máriáról emlékezett meg. Mikor befejezte a szent az énekét, üldözőik már majdnem utolérték őket. Szent Molyng kísérői reményüket is elvesztették, hogy ép bőrrel megmenekülnek, ő azonban bízott Krisztusban. Ekkor fényesen ragyogó felhő ereszkedett alá az égből az Istentől az ellenség és a szent közé, s emiatt azok már semmilyen módon sem voltak képesek szemmel tartani és követni Isten szentjét. Így azután Szent Molyng a társaival együtt megmenekült Neill törzsének földjéről. Szent Molyngnak azt a himnuszát¹⁸⁵ pedig azóta is nagy tiszteletben tartják Hiberniában. Hívó emberek éneklék, mikor útra kelnek, és Szent Molyng és a többi szentek kegyelmének segítségével, akikről csak megemlékeznek, a mindenható Isten megszabadítja őket a különféle veszedelmektől.

A fent említett Fynneacht királyt pedig, mivel szerette volna behajtani a tartozást, a laginumiak mint ellenségüket lefejezték. Abban az órában, amelyben megölték, Szent Molyng prófétai lélekkel látva mindezt így szólt monostorában a tanítványaihoz: „Testvéreim, éppen most fejezik le Fynneachtot, Temoria dicsőséges királyát, aki megkapja majd a jövőben azt a nagy adót, amelyet korábban elengedett nekünk, később azonban gonosz és ördögi emberek tévútra vezették.” Ezeknek a csodáknak és jóvendöléseknek a hallatán Szent Molyng nevének híre elterjedt egész Hiberniában.

20. Beszámolok egy másik csodáról is, amelyet Krisztus cselekedett az ő szentje, Molyng által, mikor Temoria királyánál járt. A király rabszíjra fűzve tartott egy embert a várában, aki már csak kivégzésére várt. Ez az ember megkérte őreit, hogy vigyék

¹⁸⁵ Hogy melyik volt ez a himnusz, nem azonosítható.

el őt Szent Molynghoz. Mikor megérkeztek, Szent Molyng elé vetette magát és azt kérte tőle, hogy Krisztus nevében járjon közbe érte a királynál. Isten embere erre azonnal elment a királyhoz és szót emelt érte, de nem ért el semmit sem nála, mert azt az embert bűne miatt a király és a tanács arra ítélte, hogy másnap kivégezzék. Szent Molyng ekkor visszatért, és így szólt hozzá: „Bízz Krisztusban, testvérem, a következő éjszaka ugyanis, miután az Isten leoldotta rólad bilincseidet, szabadon eljössz majd hozzám, és szerencsésen megmenekülsz. Utána azonban térj jó útra.” S valóban úgy történt, ahogy jövendölte. Ő ugyanis már aznap éjjel, hogy az Isten ereje leoldotta róla a bilincseket, elment Szent Molynghoz. A szent ember pedig hálát adott az Istennek és engedte szabadon távozni.

21. Szent Molyng atya igen bőkezű és nyájas volt mindenben. Nemcsak az emberekkel, hanem az állatokkal is, ahogy most bemutatom. Kóborlástól elcsigázottam harminc vadászkutya jött egyszer hozzá. A szent az irgalomtól megindulva helyet készített nekik, ahol elheveredhettek, míg ennivalót nem hoznak nekik. A szent pap meghagyta, hogy adjanak nekik harminc vajas cipót, hogy jóllakjanak. A szolgák engedelmeskedtek, közben azonban tizenöt kutya elment és körbejárta a helyet, hogy tudják, merre kell majd menniük. Mikor a szolgák szeretnék volna föltálcálni nekik az ételt, jelezték a szent atyának, hogy tizenöt kutya hiányzik. Erre a szent így felelt: „Amit a kutyáknak készítettetek, adjátok mind nekik. És aszerint, hogy az Isten szándéka mit mutat nekik, hogy miként járjanak el: vagy megeszik az összes cipót, vagy a felét meghagyják társaiknak. Hagyjuk itt őket, a többi kutya hamarosan vissza fog térni.” Amikor azután odatették a harminc cipót a tizenöt kutya elé, mindegyik csak egy-egy cipót ragadott meg és evett meg, a többi tizenöt kenyérhez pedig nem nyúltak, nem ették meg. Ahogy a többi kutya visszatért, azok is ugyanúgy egy-egy cipót vettek el és ettek meg. Amint az étkezés után visszanyerték erejüket, odamentek, ahol Isten embere tartózkodott, majd fülüket lekonyítva, farkukat csóválva hízelegtek neki, mintha csak köszönetet mondtak volna

a lakomáért. A szent ezután elengedte őket, a kutyák pedig szökdécselve tovaporoszkáltak az úton. Minthogy valamennyien látták és hallották ezeknek az oktan állatoknak Szent Molyng jelenlétében mutatott fegyelmezettségét, magasztalták benne Krisztus kegyelmét.

22. Egyik nap, mikor Szent Molyng püspök az egyik szolgáljával üldögélt valahol, odaröppent hozzá egy madár, amelyet a madarak druidájának neveznek. Némelyeknek jóslatot ad ugyanis és ez a legkisebb madár.¹⁸⁶ Ez a kismadár elkapott egy legyet, majd egy emelvényen dalolni kezdett. A madár ekkor az Úr emberének szeme láttára lenyelte a legyet, mire egy egerészölyv lecsapott az ökörszemre: azonnal megölte és nagy lendülettel lakmározni kezdett belőle. Ennek a szerencsétlen jelenetnek a láttán Szent Molyng nagyon elszomorodott. Irgalomra indult, s megparancsolta az egerészölyvnek, hogy eresse el csőréből az ökörszemet. Azon nyomban, hogy az egerészölyv meghallotta a szent hangját, félelemmel és rettegéssel eltelve csőréből a földre öklendezte a halott és félig már megemésztett madárkát. A szent főpap keresztet vetett a madárka tetemére, mire az saját véréből iszamosan, de mégis épen és elevenen fölszökött. A szent ekkor neki is parancsolt, hogy a legyet, amelyet lenyelt, köpje ki ott előtte. Ekkor az ökörszem azonnal kiköpte a legyet aprócska gyomrából. A szent ember pedig megáldotta azt a borzasztó kis állatot, mire a légy ereje teljében röppent föl és zümmögve körbe-körbe repült körülötte, a kismadár pedig örömmel csivitelve elszállt a fészkére. Amint Szent Molyng szolgálja meglátta ezt, odament a testvérekhez és elmondta nekik ezeket a csodálatos dolgokat, majd példázatszerűen még hozzáfűzte: „Testvérek, én láttam a holtaknak a legszűkebb sírból való föltámadását.” A testvérek pedig tudták, hogy igaz a dolog, s magasztalták érte Krisztust.

23. Molyng, a szent pap a teremtmőjük iránti tiszteletből etetni szokta a fenevadakat és a háziállatokat is, azok pedig a kezéből

¹⁸⁶ Ökörszem. Az ír hagyományban ősi kelta hiedelmek kapcsolódnak

ettek. Volt az állatok közt egy róka is. Egyik nap ez a róka ellopta a testvérek egyik tyúkját, és fölfalta. A testvérek rettenetes panaszkodást csaptak, mire Isten embere ráripakodott a rókára: hitszegéssel vádolta a többi állat jelenlétében. A róka belátta és tudta, hogy gazdája mérges rá, ezért elsomfordált a Szent Molyng gondja alatt élő apácák cellájához, s ravaszul elcsent onnan egy tyúkot, majd odavitte Szent Molynghoz épen és elevenen. Erre a szent nevetve így szólt hozzá: „Lopásért cserébe loptál! Vidd vissza ezt a tyúkot a gazdáinak, s jelezd nekik, hogy nem esett bántódása. Ezután pedig élj tolvajlás nélkül, mint a többi állat.” Ennek hallatán a róka fogai közé kapta a tyúkot, visszavitte és sértetlenül letette gazdái cellájánál. Akik látták ezt a két helyen esett csodát, örömmel áldották utána az Istent.

24. Egy más alkalommal egy másik róka a testvérek egyik könyvét csente el. Elvitte és elrejtette az egyik rókalyukban, mivel szerette volna később megrágcsálni. Visszatért ezután a monostorba, ahol úgy akadtak rá, hogy éppen a lépesmézből lakmározott. Ekkor a testvérek fülön csípték és Szent Molyng elé vitték, majd bevádolták előtte a könyv miatt. A szent atya erre megparancsolta a testvéreknek, hogy cresszék szabadon a rókát. Mikor elengedték, így feddte meg a szent: „Ravasz és kétszínű. Menj és hozd el nekem sértetlenül a könyvet.” Erre a róka eliszkolt, majd gyorsan visszahozta a könyvet az odújából szárazon és épen, aztán odarakta a szent püspök elé. Ezután lekushadt a földre Isten emberével szemben, mintha megbocsátást kérne tőle. A szent ekkor így szólt hozzá: „Kelj föl, te szerencsétlen. Semmit se félj, de ezután soha többé el ne lopj egyetlen könyvet sem.” Ekkor örömmel pattant föl a róka, és csodálatos módon teljesítette a szent parancsait. Ezután nemcsak, hogy nem nyúlt a könyvekhez, hanem ha valaki tréfából könyvet mutatott neki, elinalt előle.

25. Két embert vezettek egyszer Szent Molynghoz, akiket rettenetes gyomorfájás, illetve hasfájás gyötört, és egész testük

hozzá.

föl volt dagadva. Azt kérték, hogy Krisztus nevében gyógyítsa meg őket. Szent Molyng atya ekkor éppen földet ástott a mezőn a többi testvérrel együtt. Isten férfia ekkor szenvedésük láttán így szólt hozzájuk: „Egyetek pár falatot ebből a földből, amelyet éppen most ástam föl.” Az egyikük vonakodott enni belőle, s szidalomáradattal förmedt rá a szentre, s kijelentette, hogy helytelen, ha azt parancsolja az embereknek, hogy földet egyenek. Vele ellentétben a másik alázatosan evett a földből. Ez utóbbi a szent színe előtt kigyógyult betegségéből, s már jó erőben érezte magát, fölkel, majd társaival együtt hálát adott az Istennek és eltávozott. A másik azonban, a gőgös, hiába akart hazatérni: meghalt és eltemették. Az Isten szava teljesedett be az alázatosban, aki földet evett: „Hited meggyógyított téged.”¹⁸⁷ A gőgösben pedig, aki nem akart enni a földből: „Aki felfuvalkodik, megalázzák.”¹⁸⁸ Emiatt a csoda miatt sokan megerősödtek Krisztusban.

26. Egy másik alkalommal nehéz vasbílincsekbe verve királyi vérből származó fiút vittek Szent Molyng atya elé. Hatalmas örültség folytán ugyanis teljesen esztét veszítette, s kísérete nem tudta másképpen féken tartani, csak ha megbílincselték, minden más köteléket szétszakított ugyanis. Ekkor Szent Molyng atya megmosta meleg vízzel betegsége miatt a kicsi testét. Ezt mondta a többieknek: „Tegyétek mögém a vízben ezt a fiút.” Mikor akarata ellenére betették őt a kádba, azonnal meghalt. Miután kiemelték a kádból a holttestét, kísérői ezt mondták Szent Molyngnak: „Egészen mostanáig abban reménykedtünk, hogy az Isten irgalma segítségünkre siet, most azonban már semmi reményünk nincs felőle.” A szent atya nagyon fájlalta a fiú halálát, s így vigasztalta őket: „Ne sírjatok, hanem maradjatok csöndben, és közben tegyétek a földre a testet.” Ezután a szent püspök még beszélgetett velük és tovább vigasztalta őket, majd a maga módján Krisztushoz fohászkodott és a hideg testet megjelölte Krisztus keresztyének a jelével. Miután keresztet

¹⁸⁷ Mt 9,22. ¹⁸⁸ Vö. Péld 18,12.

vetett, a fiú azonnal életre támadt és fölkelte a szent parancsára, épen és egészségesen, majd mindenkinek hálát rebegett. Ahogy kísérői meglátták, hogy él és egészséges, roppant nagy örömmel örvendeztek, majd boldogan tértek vele haza, miközben fűnek-fának elmesélték, mi történt ezzel a fiúval. Aki csak hallotta és látta mindezt, nagyon megerősödött hitében.

27. Mikor Szent Molyng püspök a városában, Fernában tartózkodott éppen, hatalmas róka farka sereglett egybe az erdőben, majd a rókák nyílegyenesen elindultak Ferna irányába, azután pedig átvágtak a városon arra a helyre, ahol Szent Molyng püspök tartózkodott. Csodálatos módon sem kutya, sem ember nem vette üldözőbe a rókákat, hogy ártson nekik, sem, amikor Szent Molynghoz igyekeztek, sem, amikor már eljöttek tőle. Az emberek, amikor megpillantották őket, megjegyezték, hogy Szent Molynghoz mennek, a kutyaikat pedig az Isten akarata tartóztatta föl. Szent Molyng atya így jövendölte meg társainak a rókák jövetelét: „Hamarosan ismeretlen zarándokok érkeznek majd hozzánk. Még soha nem laktak emberek közt, s nem is fognak hosszú időn át közöttünk lakni.” Tanítványainak fogalmuk sem volt, miféle zarándokokról beszél, míg be nem toppantak a rókák. Akkor meghagyta szerzetestársainak, hogy készítsenek gyékényből vackot nekik. Mikor pedig odaértek a rókák, Isten embere kiment eléjük a csarnokba. Amint megpillantották őt a rókák, boldogan járultak egyesével a lábához, a szent főpap pedig kegyesen fogadta őket. Azon az éjszakán ott is maradtak, és bőséges vacsorát kaptak. A szerzetesek mind csodálkoztak azon, hogy a rókák ismerik a szent embert. Másnap a rókák közül némelyek boldogan, mások szomorúan tértek haza, Szent Molyng ugyanis ezt mondta nekik: „Nem sok idő múltán elhagyom ezt a helyet és hazatérek.” Ezekre a szavakra még nagyobb lett a rókák szomorúsága. Isten szentje ezután megáldotta őket, a rókák pedig hazatértek az erdőbe. Az okos emberek, akik hallották, mit mondott a szent atya a rókáknak, vagyis, hogy „nem sok idő múltán...”, megértették, hogy igazat mondott, és azt árulta el nekik, hogy rövid már az ő élete ezen

a földön. Szavai miatt az állatokkal együtt elszomorodtak az emberek is.

28. Ezek után Szent Molyng püspök megkapta az említett település népétől és papságától imával kísérve az engedélyt, majd megáldotta őket (nagyon féltek attól, hogy nem lesz már testileg közöttük, hiszen bekövetkezett, hogy rövid idő múlva az égbe ment) és üdvös figyelmeztetések után visszatért az említett monostorába.

Ugyanebben az időben éppen egy férfi aludt odakint. Odamászott hozzá egy apró fekete és nagyon mérges állat, amelyet írül *dáel*-nek mondanak, latinul pedig skorpió a neve. Bemászott a fülébe, majd elkezdte belefúrni magát a fejébe, egészen az agyáig hatolva hatalmas fájdalmat okozott neki. A férfi barátai odavitték Szent Molynghoz, és arra kérték, segítsen rajta. Isten embere látván az aggodalmukat, rátette kezét a beteg fülére, és Krisztus nevében megparancsolta a skorpiónak, hogy jöjjön ki ennek az embernek a fejéből. Egyesek azt állították, hogy ez a mérges bestia eljutott egészen az agyvelejéig, mások azonban váltig mondták, hogy nem jutott odáig. A mérges kis bestia mindenesetre kimászott a szent kezére, majd véresen összegömbölyödött és a földre hullott. Az embernek pedig vér és genny folyt a füléből. Nagy fájdalmat okozott neki a méreg, ami miatt hatalmas jajveszékelést csapott a szent előtt. Ekkor a szent főpap imádkozott, majd belefújta a fülébe és a kereszt szent jelével megáldotta őt. Azonnal abbamaradt a fülfolyás, s ez az ember kívül-belül kigyógyult a gyötrő fejfájásból. Örvendezve tért haza ezután társai kíséretében, s magasztalta Krisztust és az ő szentjét.

29. Megemlékezünk majd előttetek, kedves testvérek, a mi drága patrónusunk szentségéről, azaz Szent Molyngéről, hiszen kétségtelenül sok csoda történt az ő révén szent tanúk jelenlétében, amelyek közül most elmondunk egyet.

A mi szent szolgánk, vagyis patrónusunk, Molyng vigasztalására eljött Jézus Krisztus, az élő Isten Fia egy nagyon szép gyermek képében és egy darab ideig ott maradt az ölében és

vigasztalta a különféle küzdelmek miatt, amelyeket őmiatta tűrt ez a szent. Mikor a kegyes és istenszerető Szent Oiblan apát, aki hű barátja volt Szent Molyngnak és akivel kölcsönösen szerettek egymást, szerette volna igazolni és látni ezt, fölkereste Szent Molyngot és könyörögve kérte, hogy láthassa ő is az ölében ülő Krisztust. Szent Molyng éppen kint dolgozott ekkor a földeken és a testvérekkel együtt ásta a földet. A szent főpap ezt mondta neki: „Szent Tamás apostol egészen addig nem hitt a többieknek, akik azt állították, hogy »Láttuk az Urat«, míg meg nem tapintotta Krisztus testén átszúrt oldalát és a szögek helyét.¹⁸⁹ Te az ő nyomdokain jársz. Nem hiszel azoknak, akik azt mondják, hogy az Isten Fia olykor az ölembe ül, csak akkor, ha tulajdon szemeddel láthatod. Ne botránozz hát meg miattam. Lám, ruháim most piszkosak és nedvesek a földtől. Add ide nekem a te tiszta köpenyed és várj egy kicsit, s meglátod majd Isten Fiát az ölemben ülvé.” Szent Oiblan szívesen odaadta azon nyomban köpenyét a dicsőséges püspöknek. Nem sok idő múltán testi alakjában megjelent Jézus Krisztus, az élő Isten Fia, majd beleült Szent Molyng atya ölébe. Hatalmas ragyogás árasztott el mindent Krisztus révén, és ezt Szent Oiblan nem bírta elviselni, képtelen volt rátekinteni és szemét rászégezni. Ezután ragyogva kiszállt az Isten Fia Szent Molyng öléből, s miután testi jelenlétével kielégítette a szenteket, a szent emberek isteni beszélgetéssel üdítették föl egymást. Szent Oiblan nagy örömmel tért ezután vissza a cellájába, s derűs tekintettel mesélt arról, hogy látta Krisztust Szent Molyng ölében. A hívők nagyon örültek ezeknek a szavaknak. Szeretet és jámborság töltötte el őket, szívükben pedig szeretet lángolt Krisztus fiai iránt. A mi Urunk, Jézus Krisztus jövelekor ugyanis nagy erényekkel töltötte el Szent Molyng püspököt, legfőképpen a prófétálás lelkével, amely adomány miatt ismerte a jelent, a múltat és a jövőndőt is, azután, hogy az Úr elhagyta az övét. És úgy jövőndölt, ahogyan korábban bemutattuk.

¹⁸⁹ Jn 20,24–29.

30. Mikor már közelgett Krisztus szolgája, Szent Molyng, a mi atyánk és patrónusunk evilági életének vége, teste gyöngültni kezdett, lelke azonban éber és erős maradt. Isteni figyelmeztetést adott a testvéreknek, s megvallotta nekik, hogy már közeledik testének fölbomlása. Nagyon bánatosak lettek emiatt. A szent atya azonban boldog és derűs volt, mert tudta, hogy mindent vissza kell adnia. Ő ugyanis úgy váltotta tetteivel valóra az isteni parancsokat, ahogyan ajkával hirdette: mindenkinek szeretetet, alázatot, szelídséget, irgalmasságot és sok más jó dolgot mutatva a tetteiben. Szent Molyng püspök ezekért a tetteiért hajthatta végre Isten kegyelméből az apostolok tetteit: halottakat támasztott föl, leprásokat tisztított meg, sántáknak adta vissza járásukat, vakokat világosított meg, betegeket gyógyított. Ilyen figyelmeztetések és tettek után a dicsőséges Molyng atya boldogan távozott június 17-én Krisztushoz. Szentek sokasága gyűlt össze ekkor. Szent testét a monostorában, azaz Teach Molyngban helyezték tisztelettel a földbe, ahol Szent Molyng érdemei folytán minden időkből nagy csodákat művel Krisztus kegyelme, akinek tisztelet és dicsőség és hatalom az Atya Istennel és a Szentlélekkel egységben mindörökkön örökké. Ámen.

Szent Geraldus
(†726. március 13./732. március 13.)
(*Vita Sancti Geraldii abbatis de Magh Eo*)

MAYÓI SZENT GERALDUS (Saint Gerald of Mayo) bizonyos tekintetben kilóg az ír szentek sorából, ő ugyanis angol-szász származású volt. Northumbriában született a király gyermekeként. Szerzetesként Lindisferne-ben Szent Colmán apát szerzetestársa lett, akit – miután a Withbyben 664-ben tartott zsinat elvetette a Húsvét időpontjának az írek által is követett kelta meghatározását – harminc angol szerzetessel elhagyta a monostort, és Írországba hajózott, ahol a Mayo megyéhez tartozó Inis Bó Finne (Inishbofin, a sziget ír nevének jelentése: „Fehér marha szigete”) szigetén telepedett le és épített monostort a 660-as évek második felében. A monostorban azután meghasonlás támadt az ír és az angol szerzetesek között, mivel eltérő módon éltek szerzetesi életüket: nyáron az írek a környéket jártak és térítették, az angolok viszont a monostorban maradtak. A viszály megszüntetése érdekében Colmán apát külön monostort épített az angol-szász szerzeteseknek Magh Eo-ban (Mayo, a település ír nevének jelentése: „Tiszafamező”). Ennek az írül Magh Eo na Sacsan-nak (angolul: School of Mayo-nak) nevezett monostornak lett az első apátja Szent Geraldus. A monostornak 697 és 704 között – miután Szent Geraldus lemondott a tisztségről, Szent Adamnán, Szent Columba életrajzírója, az első ír hagiográfiai mű szerzője lett az apátja. Szent Geraldus életrajza, annak ellenére, hogy nem ír, hanem angol-szász szentről szól, a benne megjelenő motívumok és csodák alapján jól beleillik az ír szentéletrajzok sorába, miközben a már fenyegető viking támadások bemutatásával történeti szempontból is figyelemre méltó. Ahogy az életrajz is megemlíti, a hagyomány szerint Szent Geraldus alapította Tempul-Gerald (Elytheria), valamint Teaghna-Saxon („A százszok háza”) monostorát Connachtban. Ünnepe napja március 13.

1. származása és születése csodás körülményei – 2. nevelője és fivérei – 3. elhagyja Angliát – 3. megékezik Hiberniába – 5. királylányból királyfi – 6. a vonakodó farkas – 7. darabokra töri a folyóban álló sziklaszirtet – 8. Ragallus király adománya – 9. a druida jóslata – 10. három csoportba osztja a testvéreket – 11. a kilenc bűnbánó rablót sújtó átok – 12. éhínség

és vita – 13. járvány – 14. Szent Adamnanus apát érkezése – 15. halála – 16. a zsarnok norvég, Turgetius támadása.

1. A tiszteletreméltó életű férfi, Geraldus, aki sok szerzetes szent apátja volt, előkelő származású szülőktől, egy királytól és feleségétől származott. Édesanyjának, mielőtt áldott gyümölcse méhében megfogant volna, vérrög képződött a hasában, amelyet közönségesen *porcellus paralysis*-nek¹⁹⁰ neveznek. A mennyei orvos azonban üdvös gyógyírról gondoskodott ezzel a gyógyíthatatlan betegséggel szemben: gyermek fogant az asszony méhében, s végül megszülte az említett vérrögöt. Úgy jött ugyanis ebbe a világba, hogy eljövendő szentsége jeleként a kezében tartotta az anyja hasában lévő vérrögöt. Ezt a vérrögöt, amely kemény volt, akár a szikla, általánosan „Szent Geraldus kövének” nevezik. Ez a kő sokaknak hoz testi gyógyulást, különösen a vajúdo asszonyoknak, ha ugyanis belőle isznak vizet,¹⁹¹ különleges védelmet ad nekik.

2. Ugyanebben az időben történt, hogy miután Iona szigetén meghalt Szent Columba és a monostor apátjának Colmanust választották meg a tanítványok, annak a vidéknek az előkelői és az egyházközségek alapítói összeszövetkeztek ellene és száműzetésbe kényszerítették. Hajóra szállt tehát és angol földre ment. Anglia népe, mikor fülébe jutott Colmanus atya nagy szentségének híre, kiváló tisztelettel fogadta, majd később, hogy egyértelmű jelekkel tanúbizonyságát adta szentségének, a papok és a nép egybehangzó akaratával egész Anglia érsekévé választották. Mivel derék módon kormányozta az egyházat, annak a területnek a királya, Curperius Benicia királynétól született négy fiát a gondjaira bízta, hogy a jó erkölcsökre és tudományra tanítsa őket. Ezeket a fiúkat a következőképpen hívták: Geraldus, Balanus, Berikertus (őt más néven Rutulusnak is hívták), valamint Hucbritannus. Ezt a négy fiút kiválóan

¹⁹⁰ Bizonytalan, hogy a latin kifejezés milyen betegségre vonatkozik.

¹⁹¹ Valószínűleg valamilyen öblös kódarábra gondol a szerző.

tanította: a szabad emberhez illő tanulmányokban éppúgy, mint a teológiai tudományokban, s végül fölkészítette őket arra, hogy szerzetesi életet éljenek és belépjenek az egyházi rendbe. Szent Geraldus azonban, aki a legkisebb volt fivérei közt, méltósága és az általa lett csodák révén fényesebben ragyogott. Szentsége miatt ugyanis Wincestria apátjává választották. Itt sok beteget meggyógyított: sántákat, nyomorékokat és bármilyen más betegségben szenvedőket gyógyított meg a Szentlélek segítségével. Szentségének híre mindenfelé elterjedt és sok alázatos szerzetest vonzott, hogy engedelmeskedjenek neki.

3. Ha pedig bárkinek is kétsége támadna, hogy eljött-e egy ilyen nemes apát a testvéreivel Hibernia szigetére, s hogy ott maradt-e élete végéig, annak azt kell figyelembe vennie, hogy három ok miatt jött erre a szigetre. Az első ok az volt, hogy Anglia előljárói a papsággal együtt mint idegen ellen összeesküdtek Szent Colmanus ellen, és oktan módon elűzték országukból. Igaz tanítványai azonban, tudniillik Szent Geraldus és testvérei ekkor a mesterük iránti szeretetből, erkölcsi iránti tiszteletből háromezer jóakarátú férfival együtt követték Hiberniába.

A második ok az volt, ami miatt elhagyták az angol földet, hogy meghalt az édesanyjuk, és atyjuk bűnös módon másik asszonyt vett maga mellé megszegve ezzel az isteni törvényt, ők pedig, hogy elkerüljék, hogy bűnös atyjukkal sorsközösséget vállaljanak, Krisztusért elhagyták hazájukat. Szerettek volna ugyanis együtt maradni a szenttel, hogy elkerüljék a bűnös társaságát.

A harmadik ok pedig az volt, hogy a világ hívságait megvetve szerették volna tökéletesen beteljesíteni az isteni parancsot, amely azt mondja, hogy „vonulj ki földedről, rokonságod köréből és atyád házából”.¹⁹² Azért tehát, hogy tökéletesek legyenek, mint annak a tanítványai, aki azt mondta az evangéliumban, hogy „aki nem gyűlöli apját, anyját, feleségét, gyermekeit, fivereit és

¹⁹² Ter 12,1.

nővéreit, sőt még saját magát is, nem lehet a tanítványom”,¹⁹³ elhagyták atyjukat és szülőföldjüket, majd Hiberniába mentek.

4. Ezután egy jelentős hajórajt szereltek föl, majd össze-
gyűjtötték mindazt, amire szükségük volt az úton, aztán pedig
hajóra szálltak és a mindenség kormányosára bízva magukat
kedvező szélről hajtva szerencsésen kikötöttek Connacia földjén,
a Muachy folyó torkolatánál. Ezen a területen kegyetlen kiskirály
tartotta kezében a hatalmat, aki elszánt ellensége volt az itt
szolgáló szenteknek. Ayllelus volt a neve, s később jelentős
utódai éltek azon a vidéken. Mikor hírül vitték ennek a királynak,
hogy jövevények komoly sokasága érkezik a tartományba, azon
nyomban hírvivőket küldött földjei határára, hadsereget gyűjtött
és arra készült, hogy vagy teljesen megsemmisíti, vagy szolgálívá
teszi őket. Ekkor a király egyik titkára az Istentől küldött
derék sáfárként elmondta az igazságot, hogy ők bizony vallásos
férfiak, a menny Istenének barátai, s hogy aki bántalmazza őket,
kétségtelenül megsérti az ő Istenüket. Ezt mondta ugyanis:
„Isten a tanúm, hogy igaz, amit nektek mondok. Meg kell
hát fékeznetek rohamotokat, s el kell vetnetek terveiteket. Íme,
jómagam is láttam, hogy szerzetesek: hosszú csuhájuk van,
ragyogó könyveket tartanak a kezükben, s teljes odaadással
fohászkodnak az Istenhez. Azt is láttam, hogy egyesek dárdát
hajítottak rájuk, ami nem ártott nekik, mert a dárdák lehullottak
a tengerparton, az Isten védelmezi őket ugyanis. Üdvös tanácsot
adok tehát nektek: ne engedjétek, hogy bárki is ártson nekil,
nehogy az Isten bosszúja rajtatok tombolja ki magát.”

5. Míg ezeket mondta az említett titkár, lám, követ érkezett
a királyhoz, aki hírül hozta, hogy meghalt egyetlen leánya.
Aminth meghallotta egyetlen lánya halálhírét, mivel nem volt fia,
rettenetesen elszomorodott a király, majd összeszedve minden
erejét így fordult kísérete tagjaihoz: „Drága tanácsadóim, titkaim
hű őrzői, barátaim, egyikőtök se árulja el ezeknek a szent
idegeneknek, hogy meghalt a lányom, hanem azt mondjátok,

¹⁹³ Lk 14,26.

hogy egyetlen fiam halt meg.” Ezután még halkan hozzátette: „Ha nem fiút támasztanak föl nekem lányom helyett, a fejüket fogom venni.”

Nem sokkal később a szent apátot társai más atyákkal együtt a király színe elé vezették, a király pedig így szólt hozzájuk: „Ha szeretnétek javakban és földekben gazdag apátságot alapítani a mi területünkön, akkor gondoskodjatok róla, hogy egyetlen fiamat, aki éppen most halt meg és aki a királyságom egyetlen reménysége volt, az istenetek föltámassza a halál torkából. Ha ezt képtelenek vagytok elérni, akkor mindenféle tiszteletnyilvánítás nélkül kell távoznotok földünkről, vagy szolgaként kell nálunk maradnotok.”

Végighallgatták a szent férfiak ezeket a szavakat, majd odasiettek, ahol a halott királylány feküdt. Szent Geraldus feléje fordult és így imádkozott: „Örök Isten, aki minden benned bízó védelmezője vagy, aki megszabadítod híveidet szorongatásaikból, aki a zsidó foglyok előtt kiszárítottad a Vörös-tengert,¹⁹⁴ aki csodálatosan megszabadítottad bilincseiből Pétert,¹⁹⁵ oldozz ki irgalmasan ebből a nehéz gúzsából bennünket is, akiket ezek a barbárok foglyul ejtettek, vagyis ments meg minket a királylány halála miatt keletkezett béklyóból, hogy a halott lányt csodálatos hatalmad révén élő fiúra cserélve a mi közreműködésünk folytán tedd, hogy újra érzékeljen és mozogjon épen és elevenen.” Amint végzett az imával, így fordult a királyhoz: „Mondd meg nekem, király, az igazat: fiú vagy leány, akit szeretnél, hogy föltámadjon?” A király ezt válaszolta: „Igaz tiszteletedre mondom, szent férfi, hogy egyetlen fiam halt meg. Őt méltóztass visszahozni az életbe.” Szent Geraldus apát így szólt ekkor: „Akár fiú, akár leány, az Isten, aki megajándékoz bennünket étellel, és aki számára semmi sem lehetetlen, méltóztassék fiúként föltámasztani téged.” E szavak után keresztet rajzolva rá szenteltvizet öntött a halott szájába abból a kőből, amely anyja méhéből származott, mire az ott állók ámulatára királyfi kelt föl

¹⁹⁴ Vö. Kiv 14,29.

¹⁹⁵ ApCsel 12,7.

a ravatalról. A szokatlan csoda eloszlatja a hitetlenséget, a hívők hite megerősödik, és mindenki hirdeti az Isten csodálatos voltát az ő szentjeiben. Ezt az ifjút pedig, aki oly csodálatos módon támadt föl, Isten fiaja, Geraldus megkeresztelte: szülei egybehangzó kérése folytán Catholus lett a neve. Isten férfinak áldása folytán sok erős és hatalmas utód származott tőle azon a földön. Ekkor a király vezéreivel együtt harminc falut adományozott új fiának a hozzá tartozó javakkal együtt.

6. Szent Geraldus apát pedig szerette volna tovább terjeszteni a földön az Isten tiszteletét, ezért így szólt a királyhoz: „Minthogy hasznos és nagyszerű ajándékot adott imáink közbenjárására neked az Isten, király, ne érjen vád minden javak adományozójától: gondoskodnod illik róla, hogy legyen helye a Magasságbeli szolgálóinak, ahol megfelelő módon szolgálhatnak az Istennek.” Így felelt erre a király: „Te és utódaid szolgálatába adom mindörökre egész nemzetségemet.” A feltámasztott fiú pedig ezt mondta az apátnak: „Ó, szent apát, egyik földemen három faluval és tíz szántómmal együtt mindörökre helyet biztosítok a monostornak számodra és utódaid számára.” Miután mindezt elrendezték és rendeletbe foglalták, Szent Geraldus megtöltötte szerzetesekkel az apátságnak nevezett monostort, amelyet a dolgok végkifejlete alapján *Elitheria*-nak neveztek el. Mikor ugyanis egy keresztény férfi egy jól tejelő tehenet adott borjával együtt Isten férfinak a szerzetesek számára, íme, hirtelen farkas bukkant elő és ragadta el a borjút. Erre a tehen, mivel semmi sem nyújtott neki vigaszt a borjáért, nem adott több tejet, noha egyébként az volt a szokása. Geraldus ekkor így fordult szerzetestársaihoz: „Lépjén helyébe a borjú gyilkosa, és tölts be ő a borjú tisztét.” Ez meg is történt. A farkas engedelmeskedett ugyanis a szent apát parancsának: odasompolygott a tehenhez, s borjú módjára kezdett viselkedni. A tehen pedig, ha fejték, bőségesen adott tejet. Ám a vad farkas nehezen tűrte a szelíd szolgálatot, s mivel a természet azt diktálta neki, vagy inkább az Isten Szentlelke sugallta, elfutott a közeli hegyekbe, ahol elragadott egy szarvasgidát az anyjától, majd ezt

a gidát állította maga helyett a tehén mellé. Mikor a szarvasünő észrevette, hogy elvették tőle szeretett szarvasgidáját, elindult a nyomait követve és eljutott a monostorhoz, s mindaddig ott maradt, míg el nem pusztult. Erről a csodálatosan ott várakozó szarvasünőről nevezték el ezt az apátságot Elitheriának, a szarvas ugyanis úgy hangzik írül, hogy „elitt”.

7. Ez és számos más jel is megmutatkozott Isten férfiának, Geraldusnak a közbenjárására, ezért annak a területnek a királya és a vidék más lakosai is azt gondolták, hogy ő szent és tiszteletreméltó ember, aki képes lehetetlennek tűnő dolgokra is. Panaszkodni kezdett neki emiatt a király egy igen szilárd és roppant nagy szikláról, amely a Muady folyó közepén állt s akadályozta a halászokat, de gondot okozott a hajósoknak is. „Botránykő – mondta a király –, botránykő számunkra az említett szikla, hiszen akadályozza a tengerből az édesvízbe repülő halrajokat, s gyakran szétszakítja a halászok hálóját. Emiatt egybehangzó elhatározással kérünk téged, jámbor atyánk, hogy az Istentől neked juttatott hatalom révén távolítsd el azt a sziklát a folyó közepéről, s magasztaltassék emiatt csodáiban a te Istened.” Szent Geraldus ekkor, mivel szerette volna megerősíteni a Szentháromság hitében az újonnan megtért népet, azt a követ, amelyet magával hozott az anyja méhéből, ráhajította erre a hatalmas sziklára, mire a hatalmas szirt apró kavicsokra tört. Akkor a jelenlévőkből előtört a mindenható Isten és az ő szentjének dicsérete. Ezért hálából a folyón való halászat tizedrészét mindörökre följánlották Szent Geraldusnak és az ő utódainak.

8. Mindezek után fülébe jutott a connaciaiak hírhedt királyának, Ragallusnak Szent Geraldus és társai híre. Követeket küldött erre hozzá, hogy megkérjék, méltóztassék elébe járulni a szent, s egyben szántóföldeket és minden olyasmit ígért neki és szerzetestársainak, ami egy apátság építéséhez szükséges. Miután a követek előadták Szent Geraldusnak és a közösség többi szentjének a király üzenetét, tanácskozást tartottak, és úgy döntöttek, hogy a király színe elé járulnak. A király nyájasan és

nagy tisztelettel fogadta őket, majd miután teljesítette, amit a követek útján ígért, földet adományozott az apátság fölépítésére, amelyet azután Maioniának neveztek el.

9. Élt azon a vidéken egy híres druida, akinek a tudománya miatt sok tanítványa volt. Ez a druida a tanítványaival a monostor közelében lakott egy dombon, és magának követelte az egész területet. Ezt a helyet egyébként a mai napig „Druidák dombja”-nak nevezik. A szent szerzetesek pedig, akik Isten férfiával laktak, a lélek tüzétől hajtva hatalmas máglyát raktak, miután a környéken rőzsét gyűjtöttek. Mikor meglátta a tűz füstjét az említett druida, így szólt tanítványaihoz: „A varázslás tudománya révén tudom, hogy ez a ma gyújtott tűz az idők végezetéig lobog majd, ha ma el nem oltják.” Lóra pattant tehát és fegyvert ragadott, majd sietve elment arra a helyre, hogy gyorsan eloltsa a tüzet. Útközben azonban az Isten rendelése folytán lóva lábai egy kőre lépve mozdulatlanra merevedtek, mintha oda lennének szegezve. Ráadásként a druida is úgy beleragadt a ló nyergébe, hogy mozdulni sem tudott. Elámult nagyon a druida azon, ami vele történt, majd belátta, hogy az Isten ereje fölülmúlja az övét, ezért ezekkel a szavakkal fordult tanítványaihoz: „Figyeljetek, barátaim, mert bármilyen lélek munkál is a varázstudományban, ezeknek a férfiaknak az imája győzedelmeskedik fölötté a mennyek Istenénél. Odaadó szívvel esedeztetek tehát ezekhez a keresztényekhez, hogy szabadítsanak meg ettől az elviselhetetlen szenvedéstől, én pedig magamat és egész nemzetségemet is az ő és az ő utódai szolgálatába ajánlom mindörökre.” Miután így módon fogadalmat tett, csodálatos módon lovával együtt kiszabadult ebből a béklyóból, de a ló lábainak nyoma eltörölhetetlen módon a mai napig látszanak azon a kövön.

10. Ezek után a szent férfi három csoportba osztotta szerzetársait. Az egyik csoportot angol vidékre küldte, hogy onnét hozzanak olyan dolgokat a szorgoskodó testvéreknek, amelyek elengedhetetlenek az élet fenntartásához. A másik csoportot a monostor körüli fal felhúzásával bízta meg. Ők végül a templomot és a monostorépületet is megépítették. A társak

harmadik csoportját a szentmiseáldozat bemutatására rendelte, hogy tartsanak misét és figyelmesen énekeljék az imaórák énekeit, s tiszta szívvel imádkozzanak Krisztus népéért. Miután a mennyei intéző ilyen rendelkezéseket öntött beléjük, az isteni közösség nagy tiszteletben és sok elismerés közepette növekedett a kegyes pásztor, Geraldus irányítása alatt, aki maga töltötte be az előjáró tisztét.

11. Történt, hogy mindezek után kilenc rabló érkezett Isten férfia földjére, és elhajtották a marhákat. Ezek kilencen egyébként rokonok voltak. Miután Isten férfia szembesült vele, hogy mi történt, nyomukba eredt a tolvajoknak. Végül az egyik tóban található szigeten akadt rájuk, ott szokták ugyanis elrejtetni a zsákmányt. Miután önszántukból nem voltak hajlandók a szigetre engedni őt, az Isten, aki szolgálja, Mózes kérésére kiszárította a Vörös-tengert,¹⁹⁶ úgy eltűntette a tó vizét, mintha sohasem lett volna víz benne. Mikor ez a kilenc gonosztevő látta mindezt, Isten férfia lábai elé vetették magukat, bűnbánatot tartottak, s fogadalmat tettek, hogy engedelmesen fogják szolgálni őt és az ő utódait. Szent Geraldus ekkor így szólt hozzájuk: „Nem vetem meg szolgálatotokat és segítségeket, de hogy az a látszat ne keljen, hogy az Isten igazsága szigorát vesztette, a ti törzsetekből nem fog utánatok kilenc nemzedéknél tovább új sarj sarjadni.”

12. Abban az időben Hibernia két királya, Dermicius és Blathmecus, akik együtt uralkodtak, Hibernia minden részére kiterjedő rendeletet hoztak, hogy minden pap és világi ember menjen Temoria városába, hogy meghallgassák, miért rendelte oda őket a királyi parancs. Hatalmas éhínség sújtotta ugyanis akkor az országot, s oly sokan voltak az emberek, hogy nem volt nekik elég az összes megművelt föld terménye. Ezért törvényes birtokként minden gazdának kilenc *ingerum*¹⁹⁷ földet adtak, vagy legalább hetet a sík vidéki földterületeken, nyolc iugerumot a nehezen megművelhető földeken, és kilenc iugerumot az erdőkől. Az előkelők azért hozták azt a rendelkezést, hogy a nép

¹⁹⁶ Vö. Kiv 13–14.

¹⁹⁷ Római területmérték, kb. 2500 m².

– a világiak éppúgy, mint a papok – gyűljék egy helyre össze, hogy böjtöljenek és azért fohászkodjanak az Istenhez, hogy méltóztassék a pór nép egy részét valamilyen ragály révén elpusztítani, hogy a többiek így majd kényelmesebben élhessenek. Mikor a nép és a papság egybegyűlt, és különféle módokon vitázni kezdtek, minthogy szent férfiak is jelen voltak, két kiváló és szentségükről híres apátot, Szent Geraldust és Szent Fechinust választották meg, hogy majd mind egy szívvel-lélekkel egyetértsenek azzal, amit ez a két apát a megfontolásra javasolt dologról gondol. Ők ketten azonban nem értettek egyet. Szent Geraldus ugyanis kijelentette, hogy nem helyes kérés, hogy az Isten járvány révén embereket pusztítson el, hiszen arra is képes az Isten, hogy kevés gabonából is sokakat jóllakasson, ahogy a pusztában a manna révén tette Izrael fiaival,¹⁹⁸ és ahogy öt kenyérrel ötezer embert lakatott jól,¹⁹⁹ sőt kevés gabonával és oly kevés földbe vetett maggal táplálja évente az egész emberi nemet. Fechinus ellenben úgy vélekedett, hogy el kell fogadni a javaslatot, hiszen a földbirtokok nemes tulajdonosai mind azt kérték, hogy pusztítsa el valamilyen nyavalya a köznép tömegeit, mivel a nép nagy száma az éhínség oka. Mivel többet nyomott a latban a járvány követelésében a többség, az egyik szent férfinak megjelent álmában az Isten angyala, és így szólt hozzá: „Jaj nektek, hogy nem ételt kértek minden javak bőséges adományozójától, hiszen nem tagadná meg tőletek. Nem nehezebb ugyanis ételt szaporítania az Istennek, mint embereket. Minthogy azonban az Isten akarata ellenében kértek, hogy emberek haljanak meg a köznépéből, így az Isten igaz ítélete folytán előkelők fognak meghalni.” És ez így is történt. Lesújtott ugyanis az Isten haragja ennek a javaslatnak az előterjesztőire, és azt a két szolgát, akik együtt szolgáltak ezen a földön Ultonia és Mumenia királyával sok más nemessel együtt elragadta a sárgaságnak nevezett betegség²⁰⁰ révén. Olyan sokan

¹⁹⁸ Vö. Kiv. 16. ¹⁹⁹ Mt 14,21.

²⁰⁰ A szövegben a helytelen *yetericia* formában hagyományozódott az *ictericia* nevű betegség, amely a máj rendellenes működésének következtében sárgaságot okoz. Hogy itt milyen fertőzés volt a kiváltó ok, bizonytalan.

haltak meg ebben a járványban, hogy a népnek csak a harmada maradt életben. Ebben a betegségben halt meg Szent Fechinus is, mivel egyetértett a többiekkel. Sok más pap is meghalt a ragály idején. Az angyal még ezt tette hozzá mindahhoz, amit kijelentett: „Minthogy Szent Geraldus apát aszerint ítélte, ami helyes az Úr szemében, ezért az Isten irgalma kíméletesen bánik majd vele.” Minden úgy történt, ahogy az angyal megjövendölte.

13. Ezután Connacia földjére sietett Szent Geraldus, arra a vidékre, amelyet Corandnak hívnak. Itt hatalmas embertömeget talált, akik mind ettől a betegségtől szenvedtek. Ennek a népnek az élén egy híres vezér állt, Etranus, aki a többiekkel együtt szintén elkapta ezt a betegséget. Mivel rettenetes mértékben terjedt a járvány, sietve fölkeresték azt az orvost, aki képes volt kigyógyítani őket az őket sújtó kórból. Megtudták azonban azt is, hogy az Isten férfija, Geraldus a vidékükre érkezett, és mivel erősen hitték, hogy ő képes erőt venni ezen a betegségen, amely sújtotta őket, lám, mindenholnan hozzá igyekeztek és így kérlelték: „Isten szent férfija, irgalmazz nekünk, gyógyíts meg betegségünkben, hiszen hatalmas vagy. Súlyos betegség gyötör bennünket, és hamarosan meghalunk, ha nem segítesz.” A kegyes pásztor így szólt ekkor a királyhoz: „Gyere és bújj a fiaddal együtt a köpenyem alá.” Miután a vezér engedelmeskedett a fiával együtt a kegyes apát utasításának, futásnak eredt az egész nép, hogy mindannyian Geraldus ruhája alá bújjanak. A kis köpeny azonban nem volt elég arra, hogy mindenki alábújjék, s lám, az Isten ereje akkorára növelte azt a ruhadarabot, hogy mindenki aláfért. Akit betakart tehát Szent Geraldus köpönyege, azok mind kigyógyultak a betegségből. S hogy ne tűnjenek hálátlannak a megszabadulásért, a maguk és nemzetségük utánuk következő nemzedékeinek a szolgálatát ajánlották föl Szent Geraldusnak.

14. Ezek után a szent apát visszatért Elitheriának nevezett monostorába. Itt értesült szeretett nővére, Sigresia haláláról, valamint arról, hogy a járvány következtében száz szerzetes halt meg a közösségből ötven tanítványával együtt. Ekkor a társaival

együtt a maioniai templomba ment, és a szent férfi élete végéig itt maradt az Isten és a felebarát szeretetében.

Történt abban az időben, hogy Szent Adamnanus²⁰¹ apát, miután bejárta egész Hiberniát, megérkezett Szent Geraldushoz. Szent Geraldus olyan földterületet adományozott neki, amelyen egy kristálytiszt vízű forrás fakadt, majd neki ajánlotta a maga egyházközségét is, hogy halála után megvédelmezze őket a világiak üldözésétől. Szent Adamnanus ígéretet tett, hogy minden kérését teljesíti, és ezt tettekkkel is igazolta.

15. Nem sokkal később ugyanis számtalan csoda és monostoralapítás után Szent Geraldus március 13-án a maioniai egyházban békességben elszenderült. A halála után hét éven át igazgatta fáradhatatlanul Szent Adamnanus a maioniai egyházközséget tökéletes szeretettel kormányozva a szerzeteseket. Kódexeket készíttetett, sajátkezűleg másolta le a négy evangéliumot, s a falusi lakosságot az egyház tiszteletére térítette. Ezután Iona apátságába ment, és ott is halt meg boldogan Krisztusban, majd ott temették el.

16. Szent Geraldus pedig, noha számos csodát művelt életében, nem kisebb csodákat művelt a halála után sem ott, ahol nem hiányzott a csodakérők odaadó hite. Halála után a norvég Turgetius, a kegyetlen zsarnok, miután földűlta egész Hiberniát, végül eljutott a maioniai egyházhoz, s a szerzetesek által épített és ólomlemezekkel fedett templomot, mivel megvetette az Isten szentjeit, fölgújtotta és földig rombolta. Ebben a templomban egy férfi, aki az őt üldözők elől oda menekült, mint új Dániel sértetlenül menekült meg Geraldus érdemei folytán a tűz kelles közepén. Geraldus érdemeinek köszönhetően egy szegény özvegyasszony, aki egy esztendőn át csak vizet ivott és füveket evett, mindvégig ott maradt. Amikor arra kényszerítette ugyanis a harcosok rohama a polgárokat, hogy elhagyják ezt az egyházat, úgy, hogy amíg tartott az üldözés és fosztogatás egy álló esztendeig nem mertek hazatérni, egyedül ez az özvegyasszony,

²⁰¹ VHS: Adamnannus.

mivel nem tudott a lábain a többiek után futni, ilyen csodálatos módon menekült meg az Isten segítsége folytán az ő szentje révén. Ezekkel és ezekhez hasonló csodákkal tette csodálatra méltóvá az Úr az ő szentjét, Geraldus apátot, akinek érdemei és imái révén az Isten kegyelme nekünk is irgalmazni méltóztatik. Ámen.

*Szent Samthanna szűz (†739. december 18/19.)
(Vita Sanctae Samthannae virginis)*

SZENT SAMHTHANN (Samthana, Samthanna) Cluain Brónaig (Clonbrony, Leinster, Longford megye) monostorának apátnője időrendben a legkésőbbi annak a négy kora-közékorai ír női szentnek a sorában, akiknek életrajza ránkmaradt (ők Brigid, Íta és Monenna/Modwenna). Az életrajz, amely három, egymástól alig különböző változatban maradt ránk, az ír szentéletrajzok stílusában íródott, így keletkezési idejét meglehetősen nagy időhatárok közt lehet megpróbálni megállapítani. Samthanna szenthez méltó tevékenységei közül különösen az érdemel figyelmet, hogy a csodás események egy részében a szent szűz nincs személyesen jelen, hanem az is elég, hogy segítségül hívják, illetve személyes használati tárgyai, például öve és botja szintén fontos szerepet játszanak a csodák megvalósulásában. Ugyancsak meglepő az életrajznak az a részlete, amely az ír szerzetesek körében a kora-középkorban igen népszerű *peregrinatio*-val szemben foglalt állást. Nyilvánvaló, hogy a szerzetesi stabilitás, az egy helyben maradás erényének hangsúlyozása az életrajz egyik kiemelt üzenete, amely szoros összefüggésben lehetett a szerzetesi életmód átalakulásával. (Az életrajz kiemelt jelentőséget tulajdonít emellett az állandó imádságnak és a szegénységnek.) Szent Samthannának a kontinensen már a kora-középkorban elterjedt kultusza sokat köszönhet Salzburg első ír püspökének, Szent Virgilnek (más néven Vergilius/Virgilius, írül Feirgil vagy Fergal) (700 körül –784. november 27.), aki minden bizonnyal hazájából hozta magával a szűz tiszteletét. Szent Samthanna monostorának szerzetesközössége valószínűleg a Caillechdomhnaill nevű apátnő 1163-ban bekövetkezett halála után feloszlott, későbbi források ugyanis nem tesznek róla említést. Ünnepnapja december 18-a.

1. származása, jegyessége – 2. elutasítja a házasságot – 3. az első csoda – 4. jóvendöleése a falánk noviciának – 5. Szent Funecha álma – 6. az ácsok óhaja – 7. Fallamain kiszabadulása – 8. megszelídíti a vadállatokat – 9. imája bőséges tejet fakaszt – 10. csodálatos lisztgyarapítás – 11. a parázna pap bűnbánata – 12. a túsznak szánt fiú kiszabadítása – 13. hathatós ima – 14. az oratórium csodás áthelyezése – 15. öve segít favágáskor – 16. a refektórium építése – 17. botja ereje – 18. csodálatos rejtekbely – 19. az útra hajló fa csodája – 20. hogyan imádkozunk?

– 21. vigasztaló jövendülés – 22. újabb fogolyszabadítás – 23. a vihar lecsendesítése – 24. a zarándoklás hiábavalósága – 25. halála – 26. Szent Lasrianus látomása.

1. A szent és tiszteletreméltó szűz Samthanna az ultoniaiak nemzetségéből származott. Atyját Dyamranusnak, anyját pedig Columbának hívták. Ahogy cseperedett, nevelőatyja, Copri törzsének királya, Cridan, eljegyeztette egy nemes ifjúval. Ez az előkelő férfi, mielőtt megünnepelték volna a menyegzőt, az éjszaka kellős közepén azt látta tágra nyílt szemekkel, mintha a Nap sugara arra az ágyra sütne a ház tetején keresztül, amelyen Samthanna feküdt a király két lányával. A szokatlan fény látványa miatt akkor hirtelen fölkel, s mikor odament jegyese ágyához, azt látta, hogy a fénysugár elárasztja a lány arcát. Nagyon örült, hogy kiérdemelte, hogy rápillanthatott a menyasszonyra, akit így elárasztott az égi fény. A következő éjjel, miután megtartották a menyegzőt, mindketten odaléptek a nászágához – ez volt a szokás –, s az ifjú férj így szólt hozzá: „Vesd le a ruhádat, hogy egybekelhessünk.” Az ifjú feleség azonban ezt felelte: „Türelmedet kérem egy kicsit, addig, míg ki-ki a maga házában alszik.” A férj egyetértett vele, majd nem sokkal később elnyomta az álom. Akkor a lány imádkozni kezdett, zörgette az isteni irgalom kapuját, hogy megőrizhesse följánlott szüzességét. Az Isten pedig meghallgatta könyörgését és az Úr elfogadta fohászát. Azt látták ugyanis az éjszaka közepén azok, akik a házon kívül tartózkodtak, hogy lángra lobban a város, ahol éltek, s a szent szűz ajkáról csodálatos nagy láng emelkedik a ház teteje felé. Hatalmas láрма kelt erre a városban, mindenki fölriadt álmából és sietett, hogy eloltsa a tüzet.

2. Közben a szent szűz, Samthanna elmenekült és elbújt a szomszédos fészerben, mire a tűz ellobbant anélkül, hogy kárt tett volna a házakban. Mikor megvirradt, gyámja, vagyis Copri törzsének királya elindult, hogy megkeresse a szüzet. Amint rátalált, Samthanna így szólt a királyhoz: „Leégett-e éjjel a városod?” A király így felelt: „Nem, nem égett le.” A lány ekkor

így folytatta: „Hálát adok az Istennek, hogy nem égett porig.” Azután kérdőre vonta a királyt: „Miért akartad a mindenható Istennek ezt a szegény szolgálóleányát a beleegyezése nélkül feleségül adni egy kérőhöz?” A király erre ezt válaszolta: „Többé nem adlak férjhez. De a döntés a te kezeden van.” Ő pedig így felelt: „Az a döntésem, hogy az Istennek ajánljatok föl jegyeséül engem, ne pedig egy embernek.” Ekkor a király térdet hajtott és kijelentette: „Jegyeseddel, az Úrral házassítunk össze (azzal a jegyessel, akinek a jegyese óhajtasz lenni), s neki ajánlunk föl menyasszonyként.” Ezután a jegyese engedélyével Cognate szűz monostorába lépett be, amelyet Ayrnaidy-nak neveznek. Huzamosabb ideig élt itt, s odaadóan és hűségesen látta el a gondnok feladatát.

3. Egyik nap a szent szűz, Samthanna, már hajnalban fölkel, mikor egy leprás hangját hallotta a tó partjáról. A leprás hangosan követelte, hogy vigyék át a tavon. A jámbor szűz engedelmeskedett a leprás kívánságának, s a kis csónakot a botjával hajtva, átvitte a túlpartra, majd amiért szegény nyomorúsága és mezítelensége miatt tovább panaszkodott, adott neki egy tehenet a borjával együtt és a köpenye nagyobbik felét is odaadta neki, mint valami második Martinus. Erre a leprás megkérdezte, honnan jött, ő pedig megmondta, hogy Szent Ultanus monostorából. E szavai után a leprás eltűnt. Csodálatosnak tetszett ekkor ez a dolog. Az a tehén ugyanis, amelyet a leprásnak adott, újra ott volt a karámban a borjával együtt, ahogy azelőtt, és Szent Samthanna ruháján sem volt semmi nyoma annak, hogy kettétépték volna.

4. Egy másik alkalommal, mivel ő volt a gondnoka de n-Ayrnaidy monostora ügyeinek, történt, hogy áldása folytán egy bödönnyi vaj egész évben elegendő volt a nővéreknek éppúgy, mint a vendégeknek. Történt, hogy a pogányságból csak nemrég megtért egyik szerzetesnövendék Samthanna tudta nélkül beosont a nővérek pincéjébe, s mikor látta, hogy a vajasbödön majdnem tele van, megjegyezte: „Úgy látszik, ez a vajasbödön soha nem fog kifogyni.” Miután kiment, a szent szűz

is bement a pincébe, de a bödönt üresen találta. Ennek láttán elcsodálkozott azon, ami történt. Ámuldozott, majd prófétai ihletől eltelve kijelentette: „Ez a hely nem lesz soha gazdag.” És szemmel láthatóan beteljesedett, amit arról a helyről mondott.

5. Abban az időben a szent szűz, Fonacha, annak a monostornak az alapítója, amelyet Cluain Bronichnak neveznek, azt álmodta, hogy Szent Samthanna alakjában szikrát talált, és ez a szikra teljesen elhamvasztotta a monostort, s hatalmas tűzzé vált. Elmesélte álmát a nővéreknek, és így értelmezte: „Samthanna a Szentlélek tüzetől ég, s ezt a helyet tündökletessé fogja tenni érdemei erejével és ragyogó csodáival.” Szent Fonacha elküldetett tehát Samthannáért, s megtette őt monostora előljárójának.

6. Miután elvállalta a vezetés gondját, először oratóriumot szeretett volna építeni könnyű fából, s ezért ácsokat és más mesterembereket küldött az erdőbe fát vágni. Az egyik ács azonban, látva, hogy kevés az eleség, de sokan vannak a favágók, magában morfondírozva megjegyezte: „Bárcsak lenne negyven búzakenyerünk, vajjal és sajttal meg tejjel, mert ennyi kenyér elég lenne nekünk.” És nem csatlakozott kívánságában ez az ember semmiben sem, amit kívánt. Szent Samthanna érdemeinek köszönhetően ugyanis minden ott volt előtte, amire csak gondolt. Krisztus szolgálóleánya ekkor mosolyogva így szólt: „Hát nem teljesedett-e szíved titkos vágya?” Ő pedig így felelt: „Teljesen, úrnőm! Nincsen semmi más, nincsen semmi, ami hiányoznék.” Akkor valamennyien hálát adtak az Istennek és az ő szolgálóleányának, majd bőségesen jóllaktak.

7. Egy másik alkalommal Szent Samthanna követeket küldött az egyik királyhoz, név szerint Kennedushoz, hogy engedje szabadon azt a foglyot, akit bilincsbe verve tartott. A gőgös király azonban semmibe vette könyörgését, s egyáltalán nem hatották meg a szűz szavai. Erre Szent Samthanna újra követeket küldött hozzá a következő üzenettel: „Ha nem oldja le róla a bilincseket, akkor mondjátok ti a fogolynak: »A Szentháromság nevében szabadulj meg bilincseidtől s menj nyugodtan Samthannához, aki ennek a Szentháromságnak a szolgálóleánya.«” Miközben

a király továbbra is kitartott gonoszságában, a követek megmondták a fogolynak, amivel Krisztus szolgálóleánya megbízta őket. A fogoly erre ezt válaszolta nekik: „Hiszem, hogy úgy lesz, ahogyan ígérte.” Ennek hallatán a szűz iránti megvetése jeleként a király megkettőztette a fogoly bilincseit, a következő éjjel pedig nyolc órát állított a börtön ajtajához, s ugyanannyit rendelt a várkapuhoz is. Az éjszaka közepén azonban az említett fogoly az Isten segítségével megszabadult bilincseitől. Ahogy átjutott az első őrségen, az őrk ezt kérdezték tőle: „Ki vagy te, aki így kísétálsz?” Erre így felelt: „Fallamain vagyok, aki itt voltam bilincsbe verve.” Így hívták ugyanis a foglyot. Az őrk erre kijelentették: „Ha te lennél az, nem vonulnál így.” Azután elkerülte a másik őrcsapatot, s az átellenben lévő oldalon átmászott az árkon, s miután így túljutott rajtuk, harmadnapra minden veszedelem nélkül megérkezett Szent Samthannához.

8. Ez a szűz, Samthanna a szomszédos tó korábban az emberre és a jószágra is veszedelmes vadállatait imája erejével megszelídítette. Ezek a bestiák ezután senkinek sem ártottak.

9. Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy ez a szűz egy alkalommal egyetlen tehén tejével ötven zarándokot lakatott jól nagy csodálkozást keltve sokakban. Akkor ugyanis éppen nem volt semmije, amivel megvendégelhette volna őket. Miután azonban imádkozott, ez a szent szűz megfejte a tehenet, s annyi tejet fejt belőle, amennyi elegendő volt ennek a sok embernek.

10. Egy másik alkalommal egyetlen véka lisztet kétfelé osztva egy egész álló hétig etette és lakatta jól a daminumi monostor apátját és száznegyven szerzetestársát.

11. Buja pap látogatott egyszer Szent Samthanna nővéreinek monostorába, s ott megpillantott egy gyönyörűszip leányt. Megszerette, a lány pedig viszonzta szerelmese szerelmét. Mikor ez a férfi megígérte, hogy előremegy és megvárja a közeli erdőben, a lánynak követnie kellett volna. Először azonban Szent Samthannához fordult a férfi, és azt kérte tőle, hogy imádkozzék érte, mielőtt útra kel. A kérdésre, hogy mégis hová készül, így felelt: „Connaciába szeretnék menni.” Ekkor a szent

szűz a következő szavakkal figyelmeztette: „Bárhová mégis is, ne zaklasd egyetlen szavakkal vagy gonosz cselekedetekkel az én nővéreimet.” Erre ő így felelt: „Távol álljon tőlem, úrnőm.” E szavak után eltávozott. Később azután, mikor egy patakhoz ért, szeretett volna átkelni rajta, de a patak vize úgy megduzzadt, hogy egészen a cingulusáig ért. Ekkor óriási kígyó bukkant elő, belemart az ágyékába és rátekeredett. Szörnyen megrémült emiatt, visszasietett tehát Isten szűzéhez, térdre rogyott előtte s bocsánatért esedezett. Miután megbocsátást nyert, a kígyó azonnal elengedte az ágyékát. Ez a szenvedés megvilágosította az értelmét, s esküvel fogadta, hogy soha többé nem jön a szűzek monostorába.

12. Egy másik alkalommal a connaciaiak és a teuchatiaiak hosszú háborúság után szövetséget kötöttek. Emiatt azután a teuchatiaiak királya készen állt arra, hogy egy özvegyasszony fiát túsul adja nekik, s ezért megkötöztette a fiút. Szent Samthanna ekkor az özvegyasszony kérésére a monostor előljáróját öt másik szűzzel együtt két férfit is adva melléjük elküldte az említett királyhoz, hogy szabadítsák ki a foglyul ejtett fiút. A királyt azonban egyáltalán nem hatotta meg a kérésük, s kívánságukra nemet mondott, majd kijelentette: „Bármit kér is tőlem ezen az egyen kívül, haladéktalanul megkapja.” Ekkor Nathea, a monostor előljárója így szólt a megkötözött fiúhoz: „A mi Urunk, Jézus Krisztus és az ő szolgálóleánya, Szent Samthanna nevében vesd le bilincseidet és tarts velünk.” Ennek hallatán még szorosabban köréje húzódtak az örök, mert attól tartottak, hogy Szent Samthanna imájának ereje által képes kiszabadulni a kezük közül. Ekkor a király kivonult a folyóhoz, amelyet Synandnak neveznek, hogy miután megerősítették a békét a connaciaikkal, átadja nekik biztosítékul az özvegyasszony fiát. Ekkor azonban csodálatos dolog történt. Mikor a szent szűz követei visszatértek, lám, észrevették, hogy az özvegy fia velük együtt jön az úton. Ennek láttán nagyon megörültek s hálát adtak az Istennek és az ő szolgálóleányának, Samthannának. Az ilyen csodálatosan megszabadul fiú pedig sem a királynak, sem az öröknek nem

hiányzott, észre se vették, hogy megszabadult. Amikor ugyanis a már említett folyóhoz értek, s a megkötözött foglyot szerették volna csónakon átvinni, lehullott róla a bilincs, amelyről azt hitték, hogy szorosan megkötözve tartja. Ő pedig, akiről azt hitték, hogy a foglyuk, eltűnt. Akkor valamennyien magasztalták az Istent az ő szolgálóleányában.

13. Volt egy nemesifjú, Fland, Conla fia, aki a kegyesség ropant leckéjét róttá Krisztus szent szolgálóleányára. Valahányszor háborúba vagy portyára indult, áldás vagy fohász végett mindig fölkereste Szent Samthannát. Egyszer a connaciaiak fölprédálták, kifosztották, végigdúlták a teuchatiaiak földjét, s ő is harcba szállt ellenük, ám Szent Samthanna áldása nélkül. Ekkor ellenségei végül megölték. Ugyanabban az órában, amikor meghalt, Samthanna ezt mondta a nővéreknek ennek az embernek a haláláról: „Szüntelenül imádkozzatok, mert a mi barátunk, Fland lelkét most viszik az ördögök a purgatóriumba.” E kijelentése után önkívületi állapotba esett. Kis idővel később, mikor föleszmélt, így szólt a nővérekhez: „Adjatok hálát az Úrnak, mivel az a lélek, amelyért imádkoztatok, közbenjárásunkra és az Isten mérhetetlen irgalma folytán a kínok közül már nyugalmas helyre került.”

14. Történt egy másik alkalommal, hogy átépítették a monostor épületeit, hogy megnöveljék a területét, az oratóriumot azonban csak nagyon sok ember segítségével lehetett volna átköltöztetni. Elküldettek tehát a tartomány lakosaiért, hogy jöjjenek segíteni ebben a munkában. A következő éjszaka pedig, amikor az odahívottak még nem érkeztek meg, Szent Samthanna – Isten segítségét kérve – folyamatosan imádkozott, hogy ebben a munkában is adja meg neki kegyelme megszokott segítségét. Másnap azután csak nyolc embernek hagyta meg, hogy költöztessék át az oratóriumot. Ők engedelmeskedtek az utasításának, s minden akadály nélkül pontosan oda tették át az oratóriumot, ahová kellett.²⁰²

²⁰² Valószínűleg olyan fából épített épületről van szó, amelyet úgy ácsoltak

15. Egy másik alkalommal, amikor már javítani kellett az oratóriumon, a mesteremberek Nathea apátnővel elmentek az erdőbe, hogy megfelelő méretű és minőségű fát találjanak. Mikor rábukkantak a megfelelő fára, így szólt az építőmester: „Ha erre az oldalára dől a fa, nem tudjuk majd használni, ha azonban a másikkra, akkor jó lesz.” A fa azonban abba az irányba kezdett dőlni, amelyik irányba nem szerették volna a mesterek, hogy dőljön. Amint Nathea észrevette ezt, megparancsolta nekik, hogy Szent Samthanna magával hozott övét kössék rá a megfelelő irányból. Miután rákötözték az övet, viharos szél támadt, amely a fát az ellenkező irányba döntötte.

16. Később Krisztus szent szolgálóleánya szeretett volna refektóriumot építtetni a nővérek számára, s ezért a mesterekkel együtt elküldte Natheát fenyőfáért a connaciaiak erdejébe. Miután három napig hiába kerestek megfelelő fát, a negyedik napon, mivel már nagyon elcsigázódtak a fáradságtól, szerettek volna hazatérni. Azon az éjszakán, íme, Szent Samthanna megjelent álmában a tanítványának, Natheának és így szólt hozzá: „Holnap gyűjtsetek majd fűzfákat, gyökerestül szedjétek ki őket. de találtok majd ott egy kidőlt fenyőt is, amely megfelel.” Amint megvirradt, úgy cselekedtek, ahogy meghagyta nekik, s rá is leltek a fenyőfára, amit kerestek. Mikor az erdő tulajdonosa meglátta, hogy micsoda fenyvesre bukkantak, kijelentette: „Ha nem fizettek értük, nem vihetitek el ezeket a fákat.” Nathea erre így felelt: „Szívesen fizetünk értük.” A következő éjjel Szent Samthanna látomásban megjelent ennek az embernek, s fenyegető hangon ezt mondta neki: „Ember, miért nem teszel följárlást az Istennek?” Ezután botjával ráütött a véknýára, s megjegyezte: „Nyomorult! Ha nem tartasz bűnbánatot, vedd tudomásul, hogy hamarosan meghalsz.” Mikor megvirradt, bűnbánat kezdte gyötörni ezt az embert, s kérés nélkül odaadta nekik a fát. Miután híre kelt ennek a vidéken, az ott lakók magasztalták

össze, hogy meg lehetett mozdítani.

az Urat Szent Samthannában, majd hatvan ökröt fogtak igába, s az összes fát elszállították a monostorba.

17. Niallus, Fergail fia, Hibernia királya, elkérte a szent szűznek, Samthannának a botját, hogy arannyal és ezüsttel díszítse. Minthogy azonban a fa göcsörtös volt, görbe és öreg, az ötvösök úgy találták, hogy alkalmatlan az efféle díszítésre. A következő éjjel ezt a botot föltették a falra a király ágya fölé. A jámbor király fogadalma és szolgálóleányának, Samthannának az érdemei folytán a korábban görbe botot úgy kiegyenesítette Krisztus, hogy azon nyoma sem maradt egykori görbeségének. Nagy öröm töltötte el emiatt a királyt, mert amire nem volt képes az ember, azt megvalósította az isteni kegyelem. Ezért aztán a király és az ő népe a legnagyobb becsben tartotta ezt a botot.

18. Élt ebben az időben két apáca Kynnechus apát monostora közelében. Közülük az egyik ördögi mesterkedés folytán gyermeket fogant, majd kisfiút szült. Minthogy azonban nem szeretett volna megbotránkozást kelteni, nem azon a helyen kívánta fölnevelni. Mikor ennek híre Szent Samthanna fülébe jutott, miután megbeszélést tartottak maguk közt, ez a két apáca elment hozzá a csecsemővel. Szent Samthanna együttérzett velük, ezért magához vette a csecsemőt, hogy gondoskodjék róla, nekik pedig meghagyta, hogy a botrány és a gyanakvás elkerülése végett távozzanak éjszaka. Távozásukkor, amint elindultak és éppen erdőn haladtak át, útonállók állták útjukat. Amint meglátták őket az apácák, nagyon megrémültek, mivel nem tudták kikerülni őket. Ekkor azonban megmutatta erejét az Úr jobbjá: annak a hatalmas fának ugyanis, amelynek a közelében álltak, szétnyílt a kérge és öblös ölet kínálta nekik, majd ahogy belébújtak, a kéreg visszazáródott és a fa csodálatos módon elrejtette őket. Az útonállókat pedig, miközben itt is, ott is kutattak utánuk, sűrű homály burkolta be, nem láttak semmit, s mire azok ketten előbújtak a fából, már jókora utat megtettek. Szent Samthanna pedig gondoskodott az említett kisfiúról, s később megtanította írni és olvasni is. Ez a kisfiú később híres apátja lett Szent Kynnechus monostorának.

19. Mikor egy alkalommal Szent Samthanna hazatért a Granardnak nevezett monostorból, hatalmas tölgyfához ért, amelynek ágai annyira ráhajoltak az útra, hogy kocsijával nem tudott áthajtani alatta. A szent szűz ekkor az akadály felé tartotta botját s parancsoló mozdulatot tett vele, hogy a fa elhajoljon az útjából. Erre az ág könnyedén a magasba nyúlt, majd visszahajlott a törzshöz, s könnyű áthaladást biztosított neki.

20. Megkérdezte egyszer egy szerzetes Szent Samthannától, hogy miként kell imádkozni, tudniillik, hogy földre fekvé, ülve vagy állva-e. Ő így felelt: „Bármilyen módon lehet imádkozni.”

21. Az egyik hercegnek, akit Rectabrának hívtak, meddő volt a felesége. Fölkereste az asszony Szent Samthannát, mert azt remélte, hogy a szent imája letörli majd róla a meddőség szégyenét és gyermekkel áldja meg. Samthanna pedig megáldotta az asszony méhét és így jövendölt: „Fiút fogsz szülni, és az Inrechtach nevet adod majd neki. Bölcs lesz és nemzetségeének ura.” Ez a jövendölés pedig minden ízében beteljesedett.

22. Volt egy herceg Corco Dhuibnében,²⁰³ aki fogságban, bilincsbe verve tartotta egy özvegyasszony fiát. Ennek az özvegynek a kérésére az irgalom érzésétől megindultan a jámbor szűz követeket küldött az említett herceghez, hogy közbenjárására engedje szabadon a foglyot, és hagyja, hogy visszatérhessen az anyjához. Mivel a kegyetlen herceg nem hallgatott a szent kérésére, felesége így szólt hozzá: „Ha Szent Samthanna imáira nem engedted szabadon, majd az Isten fogja megszabadítani őt a könyörgése hatására.” Ekkor a követek ezt mondták a fogolynak: „Samthanna szűz azt parancsolja neked, hogy még ma este keresd fel őt, amint megszabadultál bilincseidtől.” S lám, nem sokkal később nagy láрма viharzott végig a tartományon, mert ellenség tört rájuk, hogy fölperzselje otthonukat. Ennek hallatán rögvést kivonult a király kíséretével együtt, hogy megütközzék az ellenséggel. Közben a fogoly pedig, akiről leoldódtak a bilincsek,

²⁰³ VSH: Corcodubhnum.

elmenekült, s a következő éjjel eljött a szűzhöz anélkül, hogy bármiféle akadályba ütközött volna.

23. Egy másik alkalommal az Iona szigetén élő testvérek közössége néhány szerzetest elküldött Szent Samthannához egy gyapjával jól megrakodott hajóval. Mikor hajójuk már a tengert szelte, hirtelen vége szakadt a derűs időjárásnak. Hatalmas szél korbácsolta föl a hullámokat, amelyek halállal fenyegették őket, mire az egyik ifjú óvatlanul fölkiáltott: „Hajítsuk a vénasszony gyapját a tengerbe, nehogy elmerüljünk.” A kapitány azonban, hogy ezt megakadályozza, így kiáltotta feleletül erre: „Vagy élve maradunk, vagy együtt süllyedünk el a vénasszony gyapjával.” E szavak elhangzása után lecsendesült a tenger, még hozzá annyira, hogy mivel elült a szél, evezniük kellett.

Ekkor az ifjú újra közbekotyogott: „Hát most meg miért nem küld szelet nekünk ez a vénasszony?” Ekkor így felelt a kormányos: „Hiszünk benne, hogy az ő érdemei miatt megsegít majd bennünket az Isten.” S íme, hirtelen szél kezdte dagasztani vitorláikat, s a szél segítségével három nap és ugyanannyi éjjel alatt eljutottak Colptha kikötőjébe. Mikor pedig odaértek a szent szűz monostorához, bementek és köszöntöttek, majd megcsókolták a kezét. Az említett ifjúnak azonban, mikor eléje járult, ezt mondta a szűz: „Mit is fecsegtél rólam a tengeren, miközben a vihar az életeteket fenyegette?” Az ifjú összezavarodott a szégyentől s meg se tudott mukkanni. Erre Samthanna így szólt hozzá: „Ne jöjj zavarba. Ha pedig valamikor is szorult helyzetbe jutsz, szólíts bátran engem.”

24. Egyszer az egyik tanító, nevezetesen Dayrcellach, oda ment a szűzhöz és így szólt hozzá: „Azt javaslom, halasszuk ma el a tanulást, és imádkozzunk helyette.” A szűz így felelt erre: „Mi tudná lekötni az elmédet, hogy ne kalandozzon el, ha a lelki tanulást semmibe veszed?” A tanító így felelt erre: „Szeretnék hajóra szállni és zárandokútra indulni.” A szűz ezt válaszolta erre: „Ha a tengeren innen nem lelhetnénk meg az Istent, minden bizonnyal elhajóznánk. Minthogy azonban mindenkihez közel van az Isten, aki csak segítségül hívja, nem nyomaszt bennünket

az elhajózás vágya. Bármely vidékről el lehet jutni a mennyek országába.”

25. Abból a sok dologból, amelyet elmondhattunk volna, csak ezt a keveset mondtuk el. Ugyan ki is lenne képes mindazt elősorolni, amivel megajándékozta őt az Isten? Szent Samthannát eltöltötte ugyanis a jótettek kegyelme. Minden erény ékessége díszítette s egész élete gazdag volt a nagyszerű példákban. Alávetettjeinek jámbor s a példamutatásban legalázatosabb tanítójuk volt. Szegény volt lélekben és szegény volt javai tekintetében. Visszautasította, hogy földbirtokai legyenek, és sohasem volt hatnál több tehene. Szeretettel gondoskodott mindenkiről, különösen azokról, akikkel egy fedél alatt élt. S hogy csupán egyetlen bizonyítékot említsünk erre: mikor alamizsnát vittek neki, hogy ossza szét a nővérek között, ő maga sohasem kért részt belőle. Mert ahány nővér lakott együtt, ő a maga részét mind nekik adta. Derűs volt, ha adott, tiszteletteljes, ha kapott. Jámbor a részvétben, hathatós a segítségnyújtásban. Ugyan miért lenne szükséges valamennyi erényét és tettét egyenként számba venni!? A kegyes cselekedetek egyetlen formájának sem volt híján. Így, miután jegyese, Krisztus színe előtt szentségben és igaz voltában befejezte evilági pályáját, december 18-án elnyerte tőle a koszorút, amelyet az Isten öröktől fogva előre elkészített azoknak, akik szeretik őt.

26. Azon az éjjelen, amelyen visszaadta lelkét az égnek, Szent Lasrianus apát, akiről korábban már említést tettünk,²⁰⁴ tágra nyílt szemekkel két Holdat látott. Közülük az egyik föléje ereszkedett. Erre eszébe jutott korábbi kívánsága. Azt kérte ugyanis, hogy amikor a mennyországba költözik, hajoljon majd le hozzá. Ezért aztán tudta, hogy Samthannát látja annak az égitestnek az alakjában, mire így szólt: „Üdvözlégy, Isten hűséges szolgálóleánya, Samthanna, mert bemégy a te Urad és jegyessed örömébe.” S így tűnt el ő, bejutva az égbe, ahol az örök élet jutalmát élvezzi mindörökkön örökké. Ámen.

²⁰⁴ Az életrajzban nem szerepel korábban.

*Land Elo-i Szent Colmanus apát
(555–611. szeptember 26.)
(Vita Sancti Colmani abbatis de Land Elo)*

LANN-ELŐI SZENT COLMANUS (latinul olykor: Colmanellus, írül: Colmán Elo/Ela, vagy Colmán mac Béognae) Lann Elo (Lynally, Offaly megye) monostorának alapítója és első apátja. Atyai nagybátyja volt Szent Columba, akinek életrajzában Szent Adamnán is megemlékezik arról, hogy Colmanus a viharos tengeren hogyan próbált meg eljutni Columba monostorába, amit a szent apát lelki szemeivel látott és úgy értelmezett, hogy az Isten nem az életét szeretné elvenni unokaöccsének, hanem arra kívánja rászorítani, hogy még buzgóbban imádkozzék. Colmanus életrajzára jellemző, hogy a megbízható életrajzi adatokon túl többnyire más szentéletrajzokban is előforduló motívumokból építkezik. Colmanus volt a szerzője az *Abgitir Chrábaid* (A jámborság ábécéje) című ír nyelvű prózai műnek, amely számos (töredékes) másolatban maradt ránk. Valószínűleg ő a szerzője az *Audite, omnes [amantes Deum, sancta merita...]* (*Halljátok valamennyien, akik szeretitek az Urat, szent érdemeit...*) kezdetű, Szent Patrikot dicsőítő, Secundinusnak (írül: Sechnall, †447 körül) tulajdonított himnusznak, amelynek versfőiből az ábécé betűi olvashatók össze. Ünnepe napja szeptember 26-a.

1. Szent Colmanus származása, születése – 2. a gyermek Colmanust bántó asszony büntetése – 3. az előkelők hozzájárulnak a monostor-alapításához – 4. alamizsna Vízkeresztkor – 5. Becanus ajándéka – 6. a négy askéta halála – 7. forrást fakaszt a sziklából – 8. föltámasztja Torchanus ifjú harcosát – 9. a falusiak alamizsnája – 10. egy ifjú halála és föltámasztása – 11. békét szerez két ellenséges törzs között – 12. a vasárnapot nem tisztelőt szerzetessé teszi – 13. a fölsült marhatolvajok története – 14. a hirtelen haragú brit szerzetes esete – 15. látomás folytán tudomást szerez Szent Gregorius pápa haláláról – 16. megmutatja társainak a mennyek országát – 17. Isten kárpótolja az elajándékozott edényért – 18. föltámasztja elhunyt szerzetestársát – 19. két gyermeket fölment a regula alól – 20. meggyógyítja a bolond Cronanust – 21. az egyik cellát megmenti az áradástól – 22. a megkerült üvegcsé – 23. Kiaranus története – 24. föltartóztatja a Nap sugarát – 25. megjelenik a közösségben Szent Patricius – 26. a halálra szánt Vak Chaellanus

megmenekülése – 27. visszaszerzi a rablóktól a zsákmányt – 28. földerít egy tolvajlást – 29. prédikációja könnyeket fakaszt – 30. megszabadítja a szolgaságból egy szent szűz rokonait – 31. a vizet sörré változtatja – 32. a szent kő – 33. meggyógyít egy nyomorék gyermeket – 34. meggyógyít egy süketnéma fiút – 35. a haláláért könnyörög – 36. halála – 37. ereklyéit áthelyezik.

1. Volt egy tiszteletreméltó életet élő férfi, Colmanus, aki Hibernia egyik előkelő nemzetségéből, azaz Neill törzséből származott. Atyját Beognénak hívták. Ő, mikor Midhe területét végigdúlták a luginumiai, családjával együtt a Hoichle völgyébe menekült.²⁰⁵ Itt született Szent Colmanus. Születése órájában az anyja megragadott egy földön heverő, száraz ágat, s amikor az asszony megszülte a szent csecsemőt, a kóró, amelyet az anya a kezében tartott, azonnal kirügyezett, majd terebélyes fává nőtt, s ez a fa ott áll egészen a mai napig. Sok más csodajele is mutatott az Isten Szent Colmanus révén, amikor még gyermek volt Colmanus.

Miután megkeresztelték, néhány évig odaadó gondoskodással a szülői házban nevelték. Az ott lakók mind ámulnak azon, ami az ő révén történt. Szülei később Szent Coemhanus atyára bízták, hogy tanítsa és nevelje fel őt az Istennek. Az Istentől való megvilágosodás úgy igazgatta Szent Colmanus jellemét és értelmét, hogy mindenki csodálta bölcsességét és szentségét.

2. Egy napon a szent gyermek, Colmanus másokkal együtt elhagyta a celláját. Éppen egy asszony jött vele szemben, aki valami apróságért a bal tenyerével jó erősen arcul ütötte a még gyermek Szent Colmanust. Meglátta ezt Szent Coemhanus atya, mire ráripakodott az asszonyra: „Miért bántottad ezt az ártatlan gyermeket, te szemérmetlen nőszemély!? Csak embert látsz benne, s nem veszed észre, mi lakozik benne. Nem látod, hogy az Úr ül az ő templomában. Valójában mennyei szent angyalokat bántottál.” E szavak hallatán elkeseredett az asszony szíve, a földre vetette magát és bűnbánatot tartott. A szent atya

²⁰⁵ Glenelly, Tyrone megyében.

ezután így folytatta: „Az Isten elfogadja az emberek bűnbánatát, balkezedet azonban, amellyel igaztalanul megütötted Krisztus szolgáját, mégis elveszíted.” És így is történt. Az asszony elveszített balkeze fölét aztán kőhalmot emeltek a csoda emlékeként.

3. Szent Coemhanus atya – látva a csodák és jelek révén szent tanítványában, Colmanusban a nagy kegyelmet – testben és lélekben épen és egészségesen még kamaszkorában elküldte őt más szent apátokhoz is, hogy ismerje meg azok reguláit és vallásosságát, s tanulja és tanulmányozza náluk a Szentírást. Ezek a szent atyák, miután megismerték Szent Colmanus bölcs és állhatatos lelkét és tökéletes szentségét, pappá szentelték, s tanítványokat jelöltek ki mellé, majd az apátjuknak tették meg. Szent Colmanus pedig elment az ultoniaiak tartományában található Conneire településre, ahol Szent Mac Cneisi püspök nyugszik. Sok napig lakott Szent Colmanus ezen a településen, és számos csodajelet művelt itt. Ő ennek a városnak a második védőszentje. Megáldotta ennek a városnak a népét, majd hazatért innen, azaz visszament Midhe földjére.

Azon a helyen éppen gyűlést tartottak, amelyen Edus, Airmireach fia, Hibernia királya és Edus Slan, Neill törzsének vezére, Szent Columba Cylle, Szent Cainnicus apát és még sokan mások is részt vettek. Szent Columba így szólt hozzájuk: „Adjatok jó földet Szent Colmanus testvérünknek, hogy monostort építhessen rajta a szerzeteseinek.” A többiek így válaszoltak erre: „Válassza ki nyugodtan Neill törzse földjén a helyet, ahol építkezni szeretne.” Erre Edus Slan, Midhe vezére így szólt: „A mi területünk déli részén, Fera Gall törzsének földjén van egy nagy liget. Ha tetszik neki, az övé lehet.” Szent Colmanus ezt kérdezte ekkor: „Hogy hívják azt a ligetet?” A vezér ezt válaszolta: „*Fydlb Elo*-nak hívják.” Szent Colmanus erre kijelentette: „Itt következik majd be a föltámadásom, s erről a helyről fogok ragadványnevet kapni.” Attól a naptól kezdve mindig hozzáteszik a nevéhez, hogy „Elo”, azaz az emberek „Colmanus Elo”-nak hívják. Ezek után Szent Colmanus Elo áldást mondott rájuk, majd sok tanú mellett az előkelők jelenlétében elfogadta az

arra a helyre vonatkozó engedélyt. Ezután elment abba a ligetbe, s egy folyóvízzel bőven öntözött, szép helyen nagy és híres monostort épített, nagyszerű földekkel az erdő közepén. Ezt a monostort *Land Elo*-nak hívják.²⁰⁶ Itt nyugszik Szent Colmanus, amint megjövendölte.

4. Történt egyszer, hogy az Úr bemutatásának napján²⁰⁷ nem volt a testvéreknek semmilyen ennivalójuk a monostorban. Ekkor Szent Colmanus a következőkre utasította a monostor gondnokát: „Ezen a szent ünnepen adj elég ételt a testvéreidnek.” Azért mondta egyébként ezt, hogy próbára tegye. A gondnok pedig csodálkozva ezt válaszolta: „Forrásvizet eleget tudok nekik adni, de jól tudod, hogy semmi másunk nincsen. Miért mondod hát mégis ezt?” A szent ezt válaszolta: „Bizony tudom ám, hogy bőségesen akad ma étel a pincében.” Alig fejezte be ezeket a szavakat Isten férfija, amikor nagy tömeg jött hosszú sorban, hogy gazdag alamizsnát ajánljon föl Szent Colmanusnak különféle ételekből úgy, hogy a testvérek csak nagy nehezen, hosszú idő alatt bírták a cellájukba cipelni. Ekkor az egyik testvér megjegyezte: „Ma mindenki pihen, kivéve azokat, akik miattunk eljöttek ide. Bezzeg mi sem pihenünk.” Szent Colmanus ezt mondta erre neki: „Tévedsz, testvér, mert sem holnap, sem holnapután nem fogy el a testvéreknek ez a szeretetszolgálat, s ha ezt nem mondtad volna, még sok nap után is elég ennivalójuk lenne. Engedetlen szavaid miatt azonban nem így lesz.” S ez így is történt.

5. Történt egyszer, hogy a hívó és irgalmasszív Becanus megtöltött egy hatalmas szekeret válogatott étkekkel. Befogta az ökröket, majd elindult a szekérrel Szent Colmanushoz. Egyetlen, nehezen járható erdei út vezetett a falujától Land Elóig, Szent Colmanus monostoráig. Amint haladt az úton a szekérrel, segítséget kért Szent Colmanus kegyelme révén. Ekkor az Isten rendelése folytán lélekben elhagyta azt a helyet, s rövid idő alatt eljutott a szekérrel egészen Szent Colmanus monostorának a

²⁰⁶ Lynally Offaly megyében.

²⁰⁷ Vízkereszt ünnepe.

kapujáig, bár fogalma sem volt, miféle úton-módon. Amint ezt elmesélte, ennek hallatán mindenki hálát adott Krisztusnak. Az ő tanúságtétele folytán Szent Colmanus neve ismertté vált azon a vidéken.

6. Szent Colmanus egy bizonyos helyen cellát alapított s azt ezekkel a szavakkal ajánlotta föl a szerzetesei közül négy tökéletesnek bizonyult férfinak: „Maradjatok itt, hogy szolgáljatok az Istennek.” Ők pedig azt a regulát szabták maguknak, hogy csak nagyon kevés ételt esznek, hogy testük életben maradjon. Közülük három idősebb emiatt meg is halt, a negyedik azonban életben maradt. Egy közelben lakó hívő férfi kereste föl őt ezután, s megpróbálta meggyőzni ezt a testvért, hogy egyen annyit, amennyi az életben maradásához okvetlenül szükséges. Az életben maradt, fiatal szent testvér ezt mondta neki: „Nem fogok máshogy tenni, mint ahogy idősebb társaim tettek, hogy velük lehessen Krisztus országában. Jobb ugyanis meghalnom és velük együtt lennem Krisztussal.” Néhány nappal később – követve a többieket – ő is meghalt, és eltemették. Mikor Szent Colmanus atya értesült a három idősebb testvér haláláról, azonnal elment arra a helyre, hogy legalább a negyediket kiszabadítsa a túlzott szigor szorításából. Az a testvér azonban két nappal korábban meghalt, hogy Szent Colmanus odaért volna, és már el is temették. Mikor Szent Colmanus megérkezett, még azon a napon fölkereste a friss sírhantot. A sírnál aztán megparancsolta, hogy hantolják ki a megholtat, majd így szólt a halott testvérhez: „Testvérem, annak a mi Urunknak, Jézus Krisztusnak a nevében mondom neked, aki föltámasztotta a negyednapos Lázárt,²⁰⁸ akinek a sírban már szaga volt, hogy kelj föl és szólj hozzánk.” Erre a szent kikelt a sírból és így szólt: „Atyám, mit tettél velem? Nagy dicsőségben és boldogságban volt részem. Engedd, hogy visszatérjek oda.” Szent Colmanus erre ezt felelte: „Fiam, maradj még és várakozz még kicsit velem együtt ebben a testben, s majd újra megleled azt a dicsőséget és örömet.” A testvér így felelt:

²⁰⁸ Jn 11,39.

„Atyám, ne mondd ezt. Van elég lelki fiad, de nekem engedd, hogy visszatérjek.” Szent Colmanus erre ezt mondta: „Menj békében, fiam.” S a szent testvér így visszatért Krisztushoz.

7. Azon a helyen nem volt forrás vagy patak a közelben, ezért a testvérek csak mostoha körülmények között, nagy nehézségek árán tudtak vizet hordani a hegyoldalon át a vállukon. Panaszkodtak emiatt a testvérek, Szent Colmanus atya pedig megkönyörült szükségükben rajtuk, s ezért átdöfte a botjával az Úr nevében a cella előtt álló sziklát, mire azonnal bőséges víz fakadt belőle, s ez a forrás a mai napig nem apadt el. Nagyon örültek neki a testvérek: hálát adtak az Istennek és illő tisztelettel magasztalták szent patrónusukat.

8. Egyszer, mikor Szent Colmanus valamerre járt, azt hallotta, hogy harcosok örvendeznek nagy örömmel ellenségük meggyilkolása fölött. Így szólt ekkor Szent Colmanus szerzetestársaihoz: „Az élet fiának hangját hallom közöttük. Ő Krisztus nyájának báránya lesz.” Mikor a harcosok odaértek Szent Colmanushoz, így szólt hozzájuk: „Valamennyiőtök szólaljon meg előttem, hogy megtudjam, melyikőtök Krisztus báránya.” Ők pedig mind mondtak valamit, Isten férfiája pedig így szólt az egyik még ifjú harcoshoz: „Fiam, meghívást kaptál az Istenhez.” Ennek hallatán ezt mondta az ifjú gazdája, Torchanus Szent Colmanusnak: „Enyém ez az ifjú, és nem engedem, hogy letegye a fegyvert.” Szent Colmanus ekkor az ifjúhoz fordult: „Válassz most, fiam, hogy Krisztusnak akarsz-e szolgálni, vagy ennek az evilági úrnak.” Az ifjú így felelt: „Téged követlek, apát úr, hogy Krisztusnak szolgáljak.” A szent így folytatta: „Jöjj hát velünk, fiam.” Erre az ifjú Isten szentjének a nyomába szegődött, de gazdája föltartóztatta az embereivel, mire lelke otthagytá a testét: az ifjú holtan rogyott össze. Igen megrettent ennek láttán az ura, ezért bűnbánón így szólt Szent Colmanushoz: „Szent férfiú, följánlom neked és az Istennek őt és mindenét mindörökre, de te imádkozz értem, hogy bajom ne essék.” Isten férfiája látta, hogy Torchanus szíve összeszorul, ezért megbocsátott neki, majd imádkozott ezért az ifjúért, s mindenki szeme láttára

föltámasztotta a halálból. Akik látták mindezt, megerősödtek a keresztény hitben és hálát adtak az Istennek. Az ifjú pedig még sokáig élt ezután és sok csodajelet művelt.

9. Éppen azon a helyen időzött Szent Colmanus, amikor az egyik cellájában elfogyott minden étel. Szerzetesei közül az egyik odaadón hívó testvér azonban fölkereste a falubelieket, akikre a piacon összegyűlve talált rá, majd szemrehányón így ripakodott rájuk: „Nyomorult népség! A fölösleget eladjátok, miközben Isten szentje, Colmanus Elo éhen hal a szerzeteseivel együtt, de ti nem törődtök vele.” Ekkor az ottlévő nép nagy mennyiségű alamizsnát gyűjtött egybe vajból és pisztrángból a testvér orra előtt, majd ezt mondták neki: „Testvér, lám, itt van a mi alamizsnánk. Most azonban nem tudjuk elszállítani arra a helyre, mert lovaink, ökreink és kocsijaink is mind otthon maradtak. Ráadásul van egy másik akadály is. Jól tudjátok, hogy ellenségeink itt tanyáznak a falu és a monostor közt.” Ezután otthagyták ezt a testvért a sok holmival együtt. A testvérnek így nem maradt emberi segítsége. Csak gubbasztott a zsákok mellett, s mivel közben elnyomta az álom, elaludt. Mikor fölébredt, ott találta magát a zsákjaival együtt a monostor kapujában. Ezt a testvért ugyanis elragadta álmában az Isten, s holmijaival együtt a monostorig vitte. Erre csodálkozva így motyogott magában: „Bárcsak megengedné az Úr, hogy mindez ne álom legyen.” Még nem volt fogalma róla, hol van, Szent Colmanus azonban a monostor falain belül lélekben mindezt látta, ezért így szólt a testvérekhez: „Siessetek gyorsan, s hozzátok be, amit testvéretek révén küldött nektek az Isten.” A testvérek pedig behordták az alamizsnát, majd mikor megtudták, mi történt, igen hálásak voltak az Istennek. A többiek, akik hallották ezt, áldották Szent Colmanus atya szentségét.

10. Történt egy alkalommal, hogy ifjú rokonával egy nemesember jött el Szent Colmanushoz, aki azt kérte, hogy áldja meg őket. Isten férfia megáldotta őket, majd ezt mondta nekik: „Véres halált hal majd ez az ifjú.” Szent Colmanus szavai miatt a nemesember és az ifjú szomorúan távoztak. Miután elmentek,

ezzel fordult Szent Colmanus szerzetestársaihoz: „Valójában azt látom, hogy ez az ifjú megéri majd az aggkort.” A szent atya tanítványai pedig csak csodálkoztak ezeken a szavain. Azok ketten már úton voltak, mikor az említett ifjúnak az egész testén vér kezdett folyni, mintha verejték lenne, anélkül, hogy bármiféle sebhely nyoma látszott volna rajta, majd ott, azon nyomban meghalt. Kihűlt testét visszavitték Szent Colmanushoz, hogy nála temessék el. Szent Colmanus pedig tudva, hogy Isten engedelmével föl fogja támasztani a halálból ezt az ifjút, odament a ravatalához, kicsit imádkozott, majd mindenki szeme láttára föltámasztotta, s megtanította az Isten parancsolataira. Ez az ifjú Isten férfiának figyelmeztetése után hívő ember lett, s derék öregségében halt meg.

11. Történt egyszer, hogy az Ultonia tartományában, pontosabban Dal n-Araide vidékén, a folyóparton két nemzetség nézett farkasszemet egymással, hogy csatában megütközzenek. Szent Colmanus ekkor éppen a folyó másik oldalán haladt a társaival, s mikor néhányan észrevették, hogy Szent Colmanus haladt el mellettük, Krisztus nevében kérlelni kezdték, hogy jöjjön és szerezzen békét a két törzs között. Akadtak azonban olyanok, akik nagy vakmerőségükben gazul meg akarták akadályozni, hogy a szent át tudjon kelni a folyón és kibékítesse őket, ezért magukkal vitték a parthoz kötött csónakokat. Az Úr férfija pedig látva, hogy nagy a veszedelem, a kényszerű helyzettől ösztönözve nekikészült, hogy átkel a folyón: keresztet vetett a vízre, majd mindenki szeme láttára száraz lábbal sétált át rajta. Azok, akik látták ezt a szokatlan és hatalmas csodát, megfogadták Szent Colmanus figyelmeztetését: közbenjárására békét kötöttek és örvendeztek Krisztus csodálatos tetteinek, amelyeket szentjei révén visz végbe.

12. Egy másik alkalommal szintén száraz lábbal kelt át Szent Colmanus Hibernia északi vidékén azon a folyón, amelyet *Byrnek* hívnak, hogy kiszabadítson a fogságból egy szerencsétlen asszonyt, akit gonosz emberek ki akartak végeztetni. Az Isten kegyelme azonban megszabadította, ezért Isten szentje Aen-

gussius fiához, Aedanus vezér házához ment a tanítványaival, s ott ünnepelte meg az Úr szent napját. Szent Colmanus atya pedig megpillantott aznap valakit, aki éppen fát vágott a kövezeten, mire így szólt egyik tanítványának: „Eredj, fiam, és mondd meg ennek az embernek, hogy azt üzenem: ma ne végezzen szolgai munkát, hiszen, lám, vasárnap van.” Ez az ember azonban semmibe vette ezeket a szavakat, és folytatta a favágást, de, íme, az Isten rendelése folytán a szent férfi iránti tisztelet miatt fejszéjének a vasa beleszorult a fatuskóba, a fejsze nyelét fogó karja pedig megmerevedett, s a szerencsétlen így állt mozdulatlanul. Látták ezt a palota lakói, s kérlelni kezdték Szent Colmanust, hogy eressze szabadon ezt a nyomorultat. Isten szentje ekkor megáldotta, mire azonnal megszabadult, majd Isten férfija lába elé borult, s följánlotta magát neki. Szent Colmanus erre szerzetessé fogadta, ő pedig szerzetesi ruhát öltött és egészen haláláig ott maradt Szent Colmanus mellett.

13. Rablók jöttek egyszer Mumeniából Neill törzsének területére, hogy ott fosztogassanak. Mikor Szent Colmanus monostora, Land Elo közelébe értek, elhajtottak két ökröt a szent férfi közösségének csordájából, hogy megsüssék és megegyék őket. Mikor az útonállók le akarták vágni a szent marháit, földbe gyökerezett a lábuk, és sehogy sem bírtak megmozdulni, mire a marhák sértetlenül hazaballagtak. Mikor jóra való emberek meglátták, milyen nyomorúságos helyzetbe kerültek a rablók, elszaladtak Szent Colmanushoz, s kérlelni kezdték az érdekükben. Szent Colmanus erre imádkozni kezdett, s a rablók azon nyomban megszabadultak, de üres kézzel, nagy rettegésben és félelemben távoztak el arról a vidékről.

14. Élt egy Britanniából származó szerzetes Szent Colmanus monostorában, aki egyik nap valami apróság miatt a britek haragos természetére jellemző módon igen megharagudott Szent Colmanusra. Föl is pattant, hogy ott, azon nyomban megölje a szent atyát. Mikor azonban kezét emelt rá, karjai megmerevedtek, s ott állt mozdulatlanul égbe tartott kezekkel, akár egy faszobor, míg zokogva bocsánatot nem kért. A kegyes

atya látta, hogy mennyire kínlódik, ezért imádkozott érte, mire azonnal elmúlt karjai bénultsága, s ekkor hálát adott az Istennek.

15. Egyik nap Szent Colmanus atya kint dolgozott szerzetársaival a földeken, mikor egyszercsak földre vetette magát és keservesen sírni kezdett. Kis idő múlva azonban fölkel, föltekintett az égre, s ekkor örömében elnevette magát. Tanítványai erre faggatni kezdték, mire váratlanul ezt válaszolta: „Isten angyalait láttam, amint alászállnak és betöltik a földkerekséget, s azt gondoltam, hogy eljött az ítélet napja, ezért vetettem magam félelmemben a földre, s emiatt zokogtam. De aztán fölkeltem, és azt láttam, hogy angyalok keze egy olyan aranyból készített oltárt emel az égbe, amelyen Gregorius pápa szent lelke ül, miközben a menny és a föld közötti teret angyalok ragyogása töltötte be. Emiatt áradt el bennem a derű.” A testvérek ekkor örvendezni kezdtek, hálát adtak az Istennek, mire ezt mondta nekik a szent atya: „Drága fiaim, ne legyen kétségek ezekkel kapcsolatban. Esztendő múltával szent zárándok érkezik majd ezen a napon Rómából, s hírül adja nektek, hogy Szent Gregorius lelke a mai napon ebben az órában költözött Krisztushoz.”²⁰⁹ Az említett, Hiberniából való szent férfi abban az időben éppen Rómában volt Szent Gregorius pápánál. Miután visszatért Hiberniába, elment a szent remetéhez, Dubh Cuilind-i Colmanushoz, mert vele szeretett volna lakni, Szent Colmanus Dubh Cuilind azonban ezt mondta neki: „Menj, fiam, Szent Colmanus Elóhoz, és őmellette élj szent életet. Én ugyanis nem hagynám el Jánost Colmanus Elóért, sem Colmanus Elót nem hagynám el Jánosért, mert nem ellenkezném az Üdvözítővel, aki ezt mondta: »Nem született nagyobb Jánosnál.« Lám, egyenlőnek tartom őket okosságban, bölcsességben és tisztaságban. Colmanus Elo ugyanis Hibernia szentjeinek Keresztelő Jánosa.” Ez a szent férfi pedig elment Szent Colmanus Elóhoz, a szent pedig örömmel befogadta. Ő

²⁰⁹ Nagy Szent Gergely pápa 540 körül született és 604. március 12-én halt meg.

aztán beszámolt Szent Gregorius haláláról, éppen úgy, ahogy azt azelőtt Szent Colmanus prófétai módon megjövendölte.

16. Szent Colmanus testvérei a nyári munka közben csak túrték és túrték az izzadságot és szomjúságot, közben azonban ezt pusmogták egymás közt: „Különféle fáradságos munkák miatt senyedünk, és fogalmunk sincs arról, milyen lesz az eljövendő élet jutalma.” Szent Colmanus atya erre vigasztalni akarta őket az Isten országával kapcsolatban, ezért ezt mondta nekik: „Szeretnétek már ebben a testben megtapasztalni az Isten országát?” A testvérek így feleltek: „Bizony szeretnénk, atyánk.” Ekkor Isten fia megáldotta a szemüket, és világosan látták a mennyei dicsőséget és az angyalok nagyszerűségét. Áldották ekkor az Istent és hálát adtak, miközben Szent Colmanus lelkükre kötötte, hogy: „Senkinek se mondjátok el ezt a látomást, amíg élek.”

17. Történt, hogy szegények jöttek Szent Colmanushoz és alamizsnáért könyörögtek hozzá. Az Úr férfijának azonban akkor nem volt semmi mása, csak egy bronzedénye, amelyből vizet szoktak a fejükre és a kezükre önteni a szerzetesek, s ő ezt odaadta nekik. Hálásan elfogadták tőle, majd hazatértek az edénnyel. Látta ezt a zarándokszállás gondnoka, s beszámolt róla Szent Colmanus káplánjának. A gondnok mindenestre csodálkozva távozott, s elment, hogy megnézzze, hol van az edény. Itt pedig egy másik edény talált, az elajándékozott szakasztott mását, amelyet az Isten ajándékozott Szent Colmanusnak. Ez az edény a mai napig megvan Szent Colmanus monostorában. A szent atya és szerzetestársai hálát adtak Krisztusnak ezért az ajándékért.

18. Mikor egy alkalommal Szent Colmanus atya a szentek zsinatáról visszatért a monostorába, arra ért haza, hogy az előző napon az egyik testvér meghalt. Ezt a testvért Engedelmes Collanusnak hívták. Végtelen alázata és engedelmessége miatt hívták a testvérek Engedelmesnek. Szent Colmanus pedig elment arra a helyre, ahol a testvérek körülállták a holttestet, majd csendben kicsit imádkozott, s a testvérek jelenlétében így szólt az elhunyt-

hoz: „Kelj föl nekem, Engedelmes testvér.” Collanus testvér pedig azonnal föltámadt a halálból, majd megszólalt: „Arra kérek Krisztus nevében, drága atyám, engedj vissza engem az Isten országába mennem. Hiszen ott nyugalmat találtam az Istennél a nagy dicsőségben.” Mikor Szent Colmanus meghallotta tőle ezt a tanúságtévést, megengedte neki, hogy visszatérjen Krisztushoz, előtte azonban a szent atyától megkapta az Oltáriszentséget, majd békében elnyugodott.

19. Egyszer két gyerek is volt Szent Colmanus monostorában. Mikor egyik nap meglátta őket az Isten férfija, magához szólította a perjelt és a monostor gondnokát, s titokban ezt mondta nekik: „Rátok bízom ezt a két gyereket, hogy lehetőségekhez mérten minden nap lakassátok jól őket étellel.” A perjel és a gondnok furcsállták a kérést, lába elé vetették hát magukat, s kérlelni kezdték, hogy árulja el nekik utasítása okát. A szent ekkor ezt felelte nekik: „Keljetek föl, és föltárom előttetek az okát. Egyikük *a pusztulás fia*, aki nemsokára evilágban él majd szerencsétlen módon. Emiatt nem használ neki, hogy a regula terhe alatt éljen, hiszen pokolbéli büntetés vár rá. Másikuk azonban *az örök élet fia*, és a mennyek országának részese. Hosszúéletű és bölcs lesz, Isten szentje, Hibernia egyházainak gyámolítója és védelmezője, s ifjúságától fogva jámbor tettekkel fogja magáról lemosni a szennyet. Ezért nem kell az önmegtartóztatás szigorú terhére cipelnie gyermekkorában, mivel sokaknak lesz majd hasznára öregségében.” S valóban, ő a szent apát, akit Dimma Dub-nak hívnak.

20. Egy másik alkalommal az ördögtől megszállott Cronanust vitték Szent Colmanus elé, hogy gyógyítsa meg. Ez a Cronanus ugyanis gyakran vetette magát tűzbe vagy vízbe. Szent Colmanus így szólította meg: „Mondd, Cronanus, szeretnéd, ha itt hagyna az ördög?” Ő pedig Isten akarata folytán egy pillanatra visszanyerte józan eszét, mire mindenki füle hallatára kijelentette: „Igen, szeretném, uram.” A szent ekkor így folytatta: „Ha most azt teszed, amit mondok neked, a Sátánnak nem lesz többé hatalma fölötted, hanem te fogsz uralkodni rajta.” Ő ezt válaszolta:

„Szívesen megteszem.” Szent Colmanus ekkor ezt mondta: „Az lesz a te orvosságod, hogy az Úr Jézus Krisztus neve minden szavadat előzze meg a szádon. Ha gondosan ügyelsz rá, nem árt majd neked a Sátán, hanem éppen ellenkezőleg: megkapod a Szentlelket.” Ez az ember pedig megőrizte Szent Colmanus jámbor intelmét, szent férfi lett, és csodás tetteket művelt.

21. Szent Colmanus szerzetesei a nyári forróságban cellát építettek két folyó találkozásánál. Télen azonban megáradtak a folyók, s a cellát az elöntés fenyegette. A szerzetesek bizony rettegtek a folyók sodró árjától, ezért néhány társukat elküldték Szent Colmanushoz, hogy jelentsék neki a veszedelmet. A szent atya ekkor ezt mondta nekik: „Vigyétek magatokkal a botomat és rajzolójátok jókora körben körbe a cellákat a hegyével a folyó ellenében, s hiszem, hogy az ár ezután nem fenyeget majd benneteket.” A szerzetesek pedig így is tettek, s attól a naptól fogva a mai napig sohasem lépték át az áradó folyók a Szent Colmanus botjával a cella köré rajzolt vonalat. A folyók áradásukkor az Isten akarata folytán a másik partot öntik el.

22. Egyszer egy gonosz ember ellopta Szent Colmanus üvegcséjét, s magával vitte Mumenia tartományába. Valamennyi idő múlva visszatért, de annak a falunak a harcosai, ahol Szent Colmanus lakott, elfogták, és elhurcolták, hogy keresztre feszítsék. Mikor értesült erről Szent Colmanus atya, azonnal indult, hogy kiszabadítsa, de a harcosok esküvel fogadva ezt mondták Isten szentjének: „Ha most azonnal vissza nem adja a mi szent monostorunk üvegcséjét ez az alak, bizonyosan meghal.” Ennek hallatán Szent Colmanus a földre vetette magát és az Isten segítségét kérte, ám mielőtt Isten férfia befejezhette volna az imádságot, az ott lévők látták, hogy az üvegcsé a levegőben lebegve messziről, a mumeniaiak tartománya felől odaszáll, majd mindenki szeme láttára a földre hullott Isten férfia előtt. Erre a jelenlévők fölmorajlottak, dicsérték az Istent és csodálták Szent Colmanus atya szentségét. Ez a nyomorult így menekült meg Szent Colmanus atya kegyes jámborsága folytán. Eloldozták, ő pedig köszönetet mondva szabadon távozott.

23. Élt Midhe vidékén egy előkelő ember, akinek nem volt gyermeke, mert felesége meddő volt. Eljött egyszer ez a nemes Szent Colmanus atyához és áldását kérte, hogy gyermeke születne. A szent atya ezt mondta neki: „Egy esztendő múlva fiút szül neked a feleséged, s a gyermeket Kiaranusnak fogják hívni. Szent élete végefelé, öregkorában majd szerzetes lesz a monostoromban.” Ez az előkelő ember így szólt ekkor Colmanushoz: „Íme, máris följajánlom őt neked, hogy őt és az ivadékait is őutána itt temessék majd el nálad az idők végezetéig.” A fia, Kiaranus pedig hívó, igazságos, derék és gazdag világi ember lett, s húsz gyermeke született. Ő Szent Colmanus kezéből kapta meg az Oltáriszentséget az ünnepnapokon. Egyik nap tehát ennek a Kiaranusnak az ellenségei, mivel tudták, hogy Szent Colmanusnál járt, elrejtőztek a hazafelé vezető út közelében, hogy rátámadjanak és megöljék. Ám amint Kiaranus ahhoz a helyhez közeledett, ahol ellenségei csapdába akarták csalni, úgy tűnt föl előttük, mintha az ő és társai, a papok kezében husángok és botok lennének. Az ellenség pedig látva ezt a fölszerelést, hagyta, hogy továbbmenjenek, anélkül, hogy megszólították volna őket. Szent Colmanus atya áldása volt számukra a védelem. Addig, amíg Kiaranus és kísérete biztonságos helyre nem értek a cselvetés színhelyétől, az ellenség fegyveres harcosoknak látta őket. Kiaranus és társai örvendeztek ekkor és magasztalták az Istent, dicsérték Szent Colmanus áldásának szent voltát. Ellenségeik pedig megértették, hogy ez a csoda az Isten erejéből történt Szent Colmanus érdemei folytán, ezért eljöttek Szent Colmanushoz, bűnbánatot tartottak előtte, mert szent napon akarták megölni ezt a megáldott férfit.²¹⁰

24. Szent Colmanus atya fölkereste egyszer Temoria királyát, Aedh Slanét, hogy kikérjen tőle egy férfit, akit a király fogva tartott. Azon a nyári napon abban az órában, nagyjából három

²¹⁰ A szerző több olyan csodás eseményt is elmesél, amelyeknek logikus magyarázatát is lehet adni, mint például ebben az esetben, bár lehet, hogy a szerző arra utal, hogy a vasárnapi misén nem vehettek részt Kiaranusék botokkal fölfegyverkezve.

óra tájban²¹¹ a nap sugarai ragyogóan sütöttek be a palota ablakán. A király így szólt Szent Colmanushoz: „Bizony, atyám, amint nem vagy képes arra, hogy az ablakon át megragadd a napsugarat, ahogy most éppen besüt, egészen estig, amíg a Nap le nem áldozik, éppúgy nem tudod eloldozni és kiragadni kezeim közül, akit fogva tartok.” Ezt kérdezte ekkor Colmanus a királytól: „Ha sikerül foglyul ejtenem a napsugarat, nekem adod a foglyot?” A király ezt felelte: „Mindenképpen szabadon engedem és kezédbe adom.” Szent Colmanus ekkor Krisztus nevében keresztet vetett az ablakon beragyogó napsugárra, mire a napsugár mozdulatlaná vált, s ily módon ragyogott be kelet felől az ablakon át egészen addig, míg alkonyat után nyugaton le nem áldozott a Nap.²¹² A király ennek láttán az ottlévőkkel együtt elcsodálkozott az Isten csodálatos dolgain, amelyet szentjei révén művel, majd szabadon engedve – ígérete szerint – átadta ezt a férfit Szent Colmanusnak, és alázatosan kérte a szent férfi áldását.

25. Szent Colmanus atya a szerzetestársaival Szent Patriciusnak, Hibernia érsekének a himnuszát énekelte²¹³ (Szent Patricius sok évvel Szent Colmanus előtt elköltözött már Krisztushoz), Szent Patricius pedig eljött a mennyből, s megállt a himnuszát

²¹¹ Mivel a nappal órákat számolták, a mai órabeosztás alapján nagyjából 9 óra tájban.

²¹² A nyári napforduló idején, június 21-én a Nap reggel 5 óra előtt kel és 22 óra előtt pár perccel nyugszik le Írországbán, vagyis a nappal időtartama igen hosszú, mintegy 17 óra.

²¹³ Nem a Szent Patriknak tulajdonított imádságot (*Lorica*), hanem a tiszteletére írt valamelyik himnuszt énekelhette Szent Colmanus, talán a *Carnis sepulto uicio*-kezdetűt („*Temetve testnek bűneit/Szent Patrikunk dicséretét...*”) A himnusz teljes szövege így hangzik: *Carnis sepulto uicio / sancto laudes Patricio/ Det nostrae carnis cithara/ Cum omnis linguae litera. 2. Qui praedicavit Scotiam/ Domans gentis ferociam,/ Hostilem domet aciem/ Vertens in fugam faciem./ 3. Scotorum apostolicus,/ Nulla virtute modicus/ Per sua mirabilia/ Nostra mundet ovilia./ 4. Patri, nato cotidie/ Dentur laudes non viduae,/ Flamini lege socia/ Canit nobiscum Scotia.* Guido Maria Dreves, *Hymnographi Latini: Lateinische Hymnendichter des Mittelalters; aus gedruckten und ungedruckten Quellen herausgegeben*, Leipzig, 1905, 91.

éneklő testvérek körében. Csak Szent Colmanus látta Szent Patriciust, ezért háromszor énekelte el a himnusz. A testvérek csodálkoztak is, mire az egyik idősebb így szólt közülük Szent Colmanushoz: „Vannak más szenténekeink is. Miért énekeljük ugyanazt egész éjszaka?” Szent Colmanus ezt felelte erre: „Bizony azért, szent atya, mert a mi szent patrónusunk, Patricius itt állt közöttünk és egészen addig csak szórta és szórta ránk az áldását, míg meg nem hallotta panaszos kifakadásodat. Akkor azon nyomban eltűnt a szemem elől. Ezért énekeltettem el háromszor a himnuszát.” Ennek hallatán elszégyellte magát ez az idős atya és bűnbánatot tartott.

26. Volt egy Neill törzsébe tartozó nemes és gazdag férfi, akinek egyik fia vakon született. Ez az ember büszkeségében nem akarta maga mellett tartani a fiát, ezért megparancsolta egyik szolgájának, hogy ölje meg a csecsemőt. Sírva fakadt erre a szolga, mégis magával vitte a csöpp gyermeket, hogy elveszejtse a mocsárban. A mindenható Isten azonban idő előtt megadta neki a beszéd képességét, hogy megvédelmezze. Megszólalt ugyanis és így beszélt a gyermek a szolgához, miközben vitte, hogy megölje: „Hová mégy, ember?” A szolga így felelt: „Megyek, hogy elveszejtsenek.” A gyermek erre így folytatta: „Ha nem fordulsz vissza iziben és nem tartasz azonnal bűnbánatot, rövidesen meg fogsz halni. Én életben maradok Isten kegyelméből, megérem az aggkort Szent Colmanus Elo szentsége folytán. Ő védelmez engem. Az ő növendéke és tanítványa leszek.” Vissza fordult erre a szolga, s előadta mindezt gazdájának, a gyermek apjának. Az apa azonban megmakacsolta magát gonoszságában, s így felelt: „Képzeltetés, amit hallottál, hitvány szolga.” Majd így fenyegette meg egyik szolgálólányát: „Vesejtsd el ezt a szerencsétlent a mocsárban, hogy ott fulladjon meg.” A gyermek azonban próféta módjára úgy beszélt ehhez a szolgálólányhoz is, mint a szolgához. Megijedt erre a szolgálólány is, visszasietett az urához, és sűrű esküdözés közben mindent elmesélt neki a gyermekről. Ekkor a gazdája ezt mondta neki: „Magam teszek hát próbát.” Ezután az apa elindult kíséretével, s a csecsemő

közben érthetően beszélt hozzá. Ennek hallatán az apa is igen megrémült, s így szólt: „Nem fogok meghalni miattad.” Majd megparancsolta, hogy vigyék haza és neveljék, míg Szent Colmanus el nem jön hozzájuk. Később meg is érkezett Szent Colmanus, és ezt mondta az apának: „Ostoba és gonosz módon cselekedtél, hogy az Isten ártatlan szolgáját halálra ítélted, hiszen ő különb valamennyi ivadékodnál.” Az apa ekkor megszerette ezt a fiát, s rábízta Szent Colmanusra, hogy nevelje őt az Istennek. Szent Colmanus pedig azonnal megkeresztelte a csecsemőt, és a Cheallanus nevet adta neki. Megtanította ezután a Szentírássra és a helyes erkölcsökre. Cheallanus szent és bölcs férfi lett, sokak tanítója, aki kegyelmet talált az Isten és az emberek előtt. Vak Cheallanus volt a neve.

27. Történt egyszer, hogy Laginum tartományából való rablók kifosztották a testvéreket abban a cellában, amelyet *Cluain Cayn*-nak hívnak, ám a testvéreknek nem volt fogalmuk arról, honnan jöttek a rablók. Láttá mindezt lélekben Szent Colmanus atya, s azonnal fölkereste ezeket a testvéreket, majd így szólt hozzájuk: „Jöjjetek velem, s én elvezetlek benneteket arra a helyre, ahol azok a rablók tanyáznak, akik kifosztottak benneteket.” Elmentek vele és rá is akadtak a rablókra Laginum keleti részén, *Lays* vagy *Lelas* vidékén, méghozzá abban az erdőben, amelyet *Dun Salach*-nak hívnak. A rablók kemény szavakkal, határozottan tagadták, hogy bármit is elraboltak volna a szerezetésektől, mire Szent Colmanus atya így szólt hozzájuk: „Ma eleget tagadtátok már. Majd meglátjuk, holnap mit tesztetek. Fejezzétek be a pimasz fenyegetőzést.” Következő éjszaka a rablók karján fekete duzzanat jelent meg, és közülük huszonötöt rettenetes fájdalom gyötört. Másnap azután bevallották az Isten szolgálai ellen elkövetett bűnüket és bűnbánatot tartottak. A zsákmányt szépen, gondosan visszaadták, s azt kérték, hogy kapják vissza az egészségüket. Szent Colmanus atya ekkor megáldotta őket a kereszt szent jelével, mire azonnal meggyógyultak, majd magasztalták az Istent az ő szentjeiben.

28. Elment egyszer Szent Colmanus atya Cluain Erairdba, ahol fölkereste Szent Finnianus közösségét. A testvéreket éppen bőjtölés közben találta, mert így akarták az Isten kegyelméből földériteni azt a lopást, ami náluk történt. Örültek a testvérek Szent Colmanus jövetelének, mert azt remélték, hogy az Isten általa fogja leleplezni a tolvajt. Elárasztották tehát panaszaiikkal, mire Szent Colmanus atya ezt mondta nekik: „Drága testvérek, együnk mind ezen az éjszakán, ti éppen úgy, mint mi, s holnap majd földéritem a lopást, de a tolvajt, aki meglopott benneteket, nem leplezem le, nehogy megbélyegezzétek azt a testvért.” Minden így is történt. Ennek láttán és hallatán áldást és dicséretet mondtak Krisztusnak, aki megszenteli a szenteket.

29. Elment egy alkalommal Szent Colmanus atya Szent Kiaranus Cluain meic Noysban álló monostorába, mert a szent atya szerzetestársaival együtt arra kérte, hogy prédikáljon a papoknak és a népnek a templomban. Szent Colmanus atya pedig odalépett az evangéliumhoz, ám az evangéliumos könyv közelében megpillantott egy ördögöt, ezért ezekkel a szavakkal fordult a testvérekhez: „Lám, egy ördög csimpaszkodik az evangéliumba, hogy megakadályozza az Isten művét.” Ekkor Isten férfia megáldotta a helyet, mire az ördög sikítva azonnal elmenekült. Szent Colmanus pedig prédikálni kezdett, s prédikációja közben valamennyiük szíve elfacsarodott, könnyes bűnbánat fakadt föl bennük. Ezután hosszú időn keresztül minden évben ünnepnap volt az a nap abban a faluban, míg el nem fogytak azok, akik hallották ezt a prédikációt. Ők ezt a napot „Colmanus Elo prédikációja napja”-nak nevezték.

30. Egyszer egy szent szűz, név szerint Comna jött el Szent Colmanushoz, s arra kérte, tartson vele kiszabadítani néhány rokonát, akiket Corpri törzsének vezére jogtalan módon szolgáságba szeretett volna kényszeríteni. Útközben találkoztak a vezér megbízottjával, aki a vezérhez kísérte Comna rokonait. Állt az úton egy kőszirt, amely sok bajt okozott már embernek és állatnak. Mikor meglátta ezt Szent Colmanus, a Teremtő Krisztus nevében megparancsolta ennek a kőnek, hogy menjen

onnét egy másik helyre az útból. Erre a kőszikla az egész tömeg szeme láttára azonnal fölemelkedett, arrább röpült, az úttól távolabb eső helyre. Nagy ámuldozások közepette elmesélte ezt a megbízott a vezérnek. A szívében megátalkodott vezér azonban nem hallgatta meg az őt kérlelő Szent Colmanust, mire a gőgös vezér isteni döntés folytán váratlanul megvakult és megsüketült, nem látott és nem hallott semmit. Ekkor bűnbánatot tartott, és kétségszövegbevonhatatlan szabadságot adott azoknak az embereknek mindörökre. Szent Colmanus – látva, hogy elégtételt adott a vezér és hogy a nép is kérleli – megáldotta a vezér szemét és fülét, mire rögtön újra hallott és látott. Ekkor mindenki áldotta Krisztust a különféle csodatettekért, amelyeket szentjei révén visz végbe.

31. Szent Colmanus innen a szent szűz kíséretében fölkereste a szűz celláját, ahol már várta a neki készített vacsora. Tanítványai azonban óvatlanul nyúltak a söröshordóhoz, fölborították, és az összes sör kiömlött. Szent Colmanus észrevette, hogy Szent Comna társaival együtt igen elkeseredett, meghagyta hát, hogy töltsék meg vízzel a hordót, majd vigyék oda hozzá. Erre a víz az Isten akaratából a legzamatosabb sörré változott. Látták ezt a szentek, ezért társaikkal együtt hálát adtak minden javak bőséges adományozójának, Krisztusnak.

32. Miközben Szent Colmanus atya éppen a connaciaiak tartományában járt, azt vette észre, hogy angyalok szolgálnak az egyik kövön, illetve angyalok látogatják azt a követ. Szent Colmanus meg is kérdezte a helybélieket arról a kőről, mire azt felelték neki, hogy egy pogányok által meggyilkolt leány fejét helyezték rá egykor arra a kőre. Az ő vércseppjei áztatták azt a követ, s ezt volt szentségének titka. Ekkor Isten férfia kinyilatkoztatást tett nekik arról, hogy az angyalok milyen szolgálatot mutatnak be a kövön, majd meghagyta nekik, hogy vigyék a követ a közeli templomhoz. S az a kő a mai napig ott áll tiszteletre méltó helyre állítva a temetőben. „A leány kövé”-nek hívják, s Krisztus csodái mutatkoznak meg e kő révén.

33. Történt egyszer, hogy Szent Colmanus a connaciaiaknak ezen a vidéken bolyongott úttalan utakon. Nem tudta, merre menjen, ezért így szólt tanítványaihoz: „Énekeljünk el a *Boldog, akinek útja szeplőtelen* kezdetű zsoltárt.”²¹⁴ Elénekeltek a zsoltárt, s azonnal ráakadtak az útra, amely egy derék férfi házához vezette őket, aki irgalmasszívú és vendégszerető volt. Nagy szeretettel fogadta őket. Nyájasan szolgált nekik a legszükségesebbekkel. Az ott töltött éjszakán ez a férfi így szólt Szent Colmanushoz és tanítványaihoz: „Isten szolgája, lám, bár idős ember vagyok, mégisncsen sem fivérem, sem fiam, csak ez a nyomorék, vak és orr nélküli ivadékom.” Reggel azután előbb imádkozott Szent Colmanus, majd megkérdezte, van-e forrás a közelben, mire vendéglátója így válaszolt: „Ásasd föl a közelben a földet, ahol szeretnéd, hogy forrás fakadjon.” Gödröt ástak ekkor, amelyben kristálytisza vizű forrás fakadt. Szent Colmanus erre ezt mondta ennek az embernek: „Mosd meg fiadat ebben a vízben.” Megmosdatták hát a fiút, az pedig izmos testtel, ép orral és szemmel lépett ki a forrás vizéből. Ennek láttán örömet töltött el mindenkit: a víz miatt éppúgy, mint a fiú gyógyulása láttán.

34. Egy másik férj és feleség is elvitték süketnéma fiukat Szent Colmanushoz, hogy az Isten nevében gyógyítsa meg. Amint meglátta Szent Colmanus ezt a kisiút, így szólította meg: „Gyere ide hozzám, fiam.” A fiú pedig azonnal hallott és az Isten akarata folytán Isten férfija szentsége révén már beszélni is tudott, ezért így felelt: „Megyek hozzád, uram. Áldott minden, amit lenni parancsolsz.” Isten férfija ezután megáldotta, ő pedig épen és egészségesen tért haza a szüleivel.

35. Mikor Szent Colmanus atya már megfáradt ebben az életben, szerette volna, ha megszabadul a testtől és Krisztussal lehet. E kívánsága miatt fölkerekedett és elment Szent Finnianus falujába, Cluain Erairdba, hogy ott Szent Finnianus ereklyéi mellett terjessze elő az evilágból való távozásra vonatkozó

²¹⁴ Zsolt 118,1.

kérését. Mindenki mélyen aludt, mikor Szent Colmanus az éjszaka csendjében elment egyedül a bazilikához, amelyben Szent Finnianus atya nyugodott. Megállt az erősen bezárt templom előtt (ritkán fordult elő, hogy valami jelentős dolog miatt kinyitották), majd így szólt: „Szent Finnianus, tárulj ki nekem, szolgatársadnak Krisztusban.” Szent Finnianus erre azon nyomban kinyitotta a bazilikát, mire Szent Colmanus alázatosan így fohászzkodott: „Arra kérlek, szent atya, hogy imádkozz értem az Úrhoz, hogy még ebben az esztendőben a mennybe jussak.” Szent Finnianus ezt felelte erre: „Meghallgatta imádat az Isten. Még ebben az évben Krisztus országába jutsz.” Ezután köszöntötték egymást a szentek, Szent Colmanus pedig visszatért a bazilikából a vendégszállásra. Másnap pedig örömmel tért haza híres monostorába. Amikor a szent atyák faggatni kezdték vidámsága okáról, ő elmondta nekik, amiről beszámoltunk, de megtiltotta nekik, hogy bárkinek is elmondják, amíg él.

36. Mikor már közelgett Szent Colmanus evilágból való távozásának az ideje, mennyei jelet kapott: lángoló kereszt jelent meg neki cellája fölött a levegőben. A testvérek igen megijedtek az ismeretlen jel láttán, mire Szent Colmanus atya ezt mondta nekik: „Ne féljete, fiaim. Ez már távozásom jele.” Amint elérkezett a mi szent atyánk, Colmanus Elo távozásának ideje, Szent Mochuda püspök,²¹⁵ bár testben már elgyengült, mégis eljött a városából, Rothenből, hogy meglátogassa őt, és más szentek is jöttek, akik a közelben éltek. Szent Colmanus így beszélt hozzájuk: „Tudjátok meg, Krisztusban drága testvéreim, hogy melyek azok a kívánságaim, amelyeket teljesített nekem az én Uram: akit az én ereklýimet rejtő temetőben temetnek el, örök békére támad majd föl, és aki hozzám könyörög távozása óráján, annak örök élete lesz, aki pedig megtiszteli majd a halálom napját, annak megírgalmaz majd Krisztus.” E szavak után szent férfiktól körülvéve boldogan lehelte ki lelkét Szent Colmanus atya szeptember 26-án. Szent testét illó tisztelettel helyezték

²¹⁵ Szent Mochutu (Mochuda) Ratheanból.

sok szent férfi jelenlétében a földbe híres monostorában, Land Elóban.

37. Szent Colmanus atya halála után nem sokkal az ördög unszolására igen gonosz emberek megölték egyik szerzetestársát. Ez a testvér az építkezési munkákon fáradzott a templomban Szent Colmanus ereklyéi mellett. Miután vértől izmosos testét bevitték a monostorba, a testvérek rátették Szent Colmanus botját, mire ő épen és elevenen föltámadt, s még sokáig élt ezután.

Nem sok idő múltán Szent Colmanus látomásban megjelent néhány szent férfinak, s meghagyta nekik, hogy maradványait emeljék ki a sírból, nehogy később földbe temessék. Ezután, miután szentek zsinata gyűlt össze mindenfelől, fölemelték a mi Szent Colmanus atyánk legszentebb ereklyéit, és csodajelek után a szent férfiak nagy tisztelettel egy díszes ereklyetartóban helyezték el, miközben sokan zsoltárokból, himnuszokban és szenténekekben magasztalták és áldották a Szentháromságot, az Atyát és a Fiút és a Szentlelket, akinek tisztelet és dicsőség és hatalom mindörökkön örökké. Ámen.

*Szent Edanus, más néven Szent Maedhog püspök és
hitvalló (555/560–625/632)
(Vita Sancti Maedoc episcopi de Ferna)*

FERNSI SZENT MAEDHOG (ír: Mo Aodh Óg,²¹⁶ angol: Máedóc of Ferns vagy Saint Mogue, illetve Saint Aidan; latin: Aidanus vagy Edanus)²¹⁷ Fearna (angol: Ferns, teljesebb ír nevén: Fearna Mór Maedhóg, Wexford megye) monostorának alapító apátja és a község első püspöke. Cavan megyében született a Teampall an Phoirtóban (angolul Templeport Lake) álló Inisbrenny kicsiny szigetén²¹⁸ 560 körül. Életútjának fontos állomása volt, hogy ifjúként elhagyta Írországot, ahonnan Britanniába, a mai Wales területére ment, ahol a velsziek védőszentjének, Szent Dávidnak lett a tanítványa. Amikor visszatért szülőhazájába, a keleti parton fekvő Wexford megyében telepedett le. Számos monostort alapított, amelyek közül kiemelkedik a már említett Fearna. A helyet, ahol a monostor felépült, Brandubh király adományozta neki és szerzetestársainak. Életrajzának feltűnő vonása, hogy Szent Maedhogot úgy ábrázolja, mint aki egész életében harmonikus viszonyt ápolt a világi hatalommal, miközben csodás cselekedeteire az *imitatio Christi* (halálból való föltámasztás, csodás gyógyítás, kenyérszaporítás stb.) és a kelta szentek esetében általános, alighanem pogány gyökerű termékenységét biztosító csodás erő jellemző. Ünnepe napja január 31-e.

1. fogantatásának előjele – 2. druida-jóslat – 3. születése – 4. túszul adják – 5. megeteti az éhező farkasokat – 6. szerzetesek keresik föl – 7. védelmébe veszi a szarvast – 8. elválnak útjaik Szent Lasrianusszal – 9. angyalok viszik másik helyre – 10. föltámaszt két vízbe fúlt fiút – 11. Britanniába megy – 12. az Úr megkönnyíti útját – 13. a gonosz gondnok – 14. nem lötytyen ki a sör – 15. meggyógyítja a király fiát – 16. meggyógyít egy férfit – 17. imája megfutamítja az angolokat – 18. a hazug ember büntetése – 19. megfékezi az útonállókat – 20. az elhagyott dob – 21. száraz lábbal az

²¹⁶ Az ír névben a *mo* az első személyű birtokjel, míg az *óg* szó jelentése „ifjú, fiatal, kicsi”, vagyis az ír név magyar fordításban nagyjából így hangzik: „kedves, kicsi Aodh-em”. Áed az Alvilág istene, akinek neve tüzet jelent.

²¹⁷ Fearna Mór Maedhóg, Wexford megyében

²¹⁸ Ma St. Mogue's Island, amelyen még láthatók egy középkori monostor

öblön át – 22. a tehenet fejők megáldása – 23. a hamis ember megátkozása – 24. törzsi háborúk – 25. megeteti az éhes farkast – 26. Brandubh király látomása – 27. a kővé merevedett lány – 28. föltámasztja a halott asszonyt – 29. különös látogatás – 30. megfékezi a nekivadult ökröket – 31. csodálatos tengeri segítség – 32. fölkeresi Szent Davidot – 33. négy kívánsága – 34. találkozik az utódjával – 35. bosszú és kiengesztelődés – 36. a halál fia sorsa – 37. Guaire Aidhuri király meggyógyítása – 38. Moluacha római zarándoklata – 39. szolgája látomása – 40. csodálatos kenyérszaporítás – 41. senki sem éhezhet – 42. a ravaszok fölsülése – 43. Brandubh király halála – 44. még nem halhat meg – 45. az arannyá vált gabona – 46. Gobbanust mesteremberré teszi – 47. nem lehet kibozni a sodrából – 48. angyali segítség – 49. föltámasztja a halott szüzet – 50. a leleplezett tolvaj – 51. fogolyszabadítás – 52. egyetemes látomás – 53. föltámasztja a lovat – 54. termővé teszi a nem termő fákat – 55. háború – 56. holtában is gyógyít – 57. Finanús látomása és gyógyulása – 58. Szent Molyng könnyelműsége – 59. halála.

1. Élt egy nemesember Connacia tartományban, akinek Sethna volt a neve. Feleségét Ethnének hívták és Amhlaygh törzséből származott. Nem volt örökösük, ezért arra kérték az Istent, hogy ajándékozza meg őket fiúgyermekkel. Sokat alamizsnáskodtak, s gyakorta fölkeresték a Druim Leathain monostorában élő szerzeteseket. Azok a szentek is kérték az isteni kegyelmet, hogy legyen fiúgyermekük. Ezután az egyik éjszaka Sethna együtt hált a feleségével, Ethnével, és azon az éjjelen álmot látott: csillag hullott alá a magasból felesége ajkára. Feleség ugyanakkor pedig azt álmodta, hogy a hold hull az arcára. Miután fölébredtek, elmondták egymásnak álmukat. Szent Edanus, akit általában Maedhognak neveznek, azon az éjszakán fogant, és emiatt sokan „Csillagfi”-nak nevezték. Másnap, mikor elmesélték álmukat, bölcs férfiak ezt mondták nekik: „Csillag vezette a királyokat,²¹⁹ hogy imádják Krisztust. S ugyanez a jel mutatta meg nekünk, hogy a Szentlélekkel eltelt fiúgyermek születik majd nekünk.”

romjai és egy régi temető maradványai.

²¹⁹ Mt 2,2.

2. Egyik nap Ethne, Szent Maedhog édesanyja, még a méhében hordozta gyermekét és éppen kocsin utazott, mikor szembejött velük egy druida. Ahogy meghallotta a kocsi nyikorgását, ezt mondta nekik: „Királyt visz ez a kocsi.” Majd odalépett a kocsihoz, s látva, hogy nem ül más benne, csak Sethna felesége a kísérőivel, ezt mondta neki: „Asszony! Csodálatos fiút hordasz a méhedben, akit el fog tölteni az Isten kegyelme.”

3. Ezután egy szigeten, amelyet Hynis Breagh Murighe-nak hívnak, megszületett a kisfiú, Maedhog. A Szentlélek pedig jelek és csodák révén azonnal megnyilvánult benne. Már azon a helyen sem hunyt ki hosszú ideig a fény, ahol megszületett. A még gyermek Szent Maedhogot nagy odaadással nevelték szülei, ő pedig figyelmesen óvta magát a tiltott dolgoktól a benne működő isteni kegyelem révén.

4. Mikor Maedhog már kisfiúvá cseperedett atyja házában, Ainmyre, Temoria királya arra kényszerítette Hua Brinyn törzse földjének lakóit, hogy adjanak túszoikat neki. Másokkal együtt túszul adták Szent Maedhogot is, mivel apja nemes és hatalmas férfi volt. Mikor megjelentek a túszoak Ainmyre király színe előtt, az Isten kegyelme megjelent a gyermek Maedhog arcán. Ekkor a király így szólt az ottlévőkhöz: „Ezt a fiút kegyelem tölti el. Neki a palotában kell maradnia. Itt fog maradni mellettem. Vagy ha úgy látja jónak, szabadon engedem, visszamehet a szüleihez.” Erre a szent gyermek Szentlélekkel elteltén ezt válaszolta a királynak: „Ha megvédesz engem, uram, királyom, akkor arra kérlek az én Istenem kegyelme révén, akinek szolgálni szeretnék, hogy engeddd szabadon azokat a gyerekeket is, akiket velem együtt hoztak ide.” A király pedig így felelt erre: „Úgy lesz, ahogy kérted.” Akkor a király szabadon visszaküldte hazájukba Szent Maedhogot és az összes túszt, akikért szót emelt nála Szent Maedhog, majd az ő imáit kérte a maga érdekében, mivel meg volt győződve arról, hogy Szent Maedhog az Egyház erős oszlopa lesz.

5. Egyik nap a szent gyermek, Maedhog a pásztorokkal játszott kint a mezőn. Nyolc éhes farkast vett ekkor észre, akik

szinte ismerőseiként settenkedtek oda hozzá. Rájuk pillantott és így szólt hozzájuk: „Válasszatok nyolc birkát a nyájból, s faljátok fel őket.” A farkasok erre rárontottak a nyájra, s nyolc bárányt magukkal hurcoltak az erdőbe. Ezek a bárányok Szent Maedhog anyai nagynénjéé voltak, ő nevelgette őket. A pásztorok pedig, amint hazatértek, elmondták a történeteket az asszonynak, aki roppant haragra gyulladva szaladt Szent Maedhoghoz. Nagynénje láttán a jámbor gyermek nagyon megrémült és így szólt: „Uram, Jézus Krisztus, segíts rajtam, hiszen az irántad való tisztelet miatt adtam enni az éhezőknek.” Erre közte és a dajkája között hirtelen fölbukkant mind a nyolc bárány. Olyanok voltak, mint azok, amelyeket a farkasok elragadtak. Ismerősként csatlakoztak a nyájhoz. Senki sem tudta, mik ezek az állatok, és honnan kerültek oda. A mindenható Isten azonban, aki szolgája iránti kegyelméből odaküldte őket, tudta ennek a titoknak a nyitját. Emiatt a csoda miatt Szent Maedhogban szerfelett lobogott a Szentháromság iránti szeretet, akik pedig hallották és látták, magasztalták az Istent az ő szolgája miatt. Mikor pedig Szent Maedhog szülei látták, hogy mekkora kegyelem van benne, átadták őt a szent embereknek, hogy szabad emberhez méltó tudományokra oktassák. Szentségének híre pedig kezdett elterjedni.

6. Egyik nap derék emberek arra kérték az Istent, hogy mutassa meg nekik föltámadásuk helyét, mert ott szerettek volna szolgálni az Istennek. Ekkor Isten angyala ezt mondta nekik: „Menjetek el Szent Maedhoghoz és ő meg fogja mutatni nektek föltámadásotok helyét.” Elmentek hát hozzá, a szent pedig ezt mondta nekik: „Hallottátok a dobszót idefelé jövet?” „Nem hallottuk” – válaszolták. A szent ekkor így folytatta: „Gyertek velem, s megmutatom nektek azt a helyet, ahol majd föltámadtok.” Ezután együtt útnak indultak s a szent megmutatta nekik föltámadásuk helyét, ők pedig letelepedtek ott és csodálatos életet éltek, amíg meg nem haltak.

7. Egyik nap, mikor Szent Maedhog a rejtekhelyén időzött s ott olvasott, egy fáradtságtól elcsigázott szarvas ment oda hozzá,

amelyet kutyák üldöztek. A szarvas megállt Isten szentje előtt, mintha védelmet kérne tőle. Isten embere pedig – mert tudta, mi elől menekül – köpenyét a szarvas agancsára terítette. A nyomában loholó kutyák pedig nem vették észre, mert szinte szobornak tűnt, s mivel nem leltek rá s a nyomát sem tudták követni, visszafordultak. Így azután a szarvas, miután lerázta magáról Isten emberének köpenyét, békésen eltávozott.

8. Szent Maedhog és a daimi Szent Lasrianus jó pajtások voltak. Történt, hogy egy napon két fának az árnyékában arról faggatták az Istent, hogy mutassa meg nekik, együtt kell-e maradniuk, vagy váljanak inkább el egymástól. Ekkor az a két fa, amely alatt ücsörögtek, az Isten akaratából kifordult a földből. Az egyik északi irányba, a másik dél felé. Az a fa, amely alatt Szent Lasrianus ült, észak felé, a másik pedig, amely alatt Szent Maedhog ült, déli irányba dőlt. Ekkor a Szentlélektől eltelten így szóltak: „Jelet küldött nekünk az Isten, hogy váljunk el egymástól. Arra kell elindulnunk, amerre a fák dőltek.” Ezután könnyek közt megcsókolták egymást, s Szent Lasrianus elindult Hibernia északi vidékei felé. Később híres-neves monostort alapított Erne tavának a közepén, amelyet Daim Inis-nek hívnak, s ami latinul azt jelenti: „Ökörsziget”. Ezen a helyen építették föl az ő tiszteletére Ferna városát, akkoriban azonban még nem állt az a város.

9. Mikor egy nap Szent Maedhog Bethat hegyén sétált, szeretett volna elmenni arra a helyre, amelyet Aird Sinnaidh-nak neveznek, útközben azonban ráesteledett. Ekkor arra kérte az Istent, hogy segítsen rajta, s íme, angyalok jöttek hozzá, karjukba vették Habakuk próféta példájára,²²⁰ s elvitték az említett helyre, lerakták az erőd közepén. Azon a helyen ennek az eseménynek az emlékére kereszt áll, amelyet Szent Maedhog keresztjének neveznek.

10. Egy másik alkalommal a hatalmas Daimhairgidh, Eathach fia, két gyermekével együtt elmerült Erne tavában, testüket

²²⁰ Dán 14,39.

azonban nem találták meg. Anyjuk körbejárt sok szentet, s kérlete őket, hogy legalább a holttestüket találják meg az Isten kegyelme révén. Egyikük, vagyis a már említett Lasrianus ezt tanácsolta neki: „Menj, s várj a tó közelében, míg el nem jön Szent Maedhog. Az Istentől kapott ajándék révén tudom ugyanis, hogy ő meg fogja lelni a testüket és az Isten kegyelmének segítségével föltámasztja őket.” Ezután a kíséretével együtt oda ment a tópartra az asszony, s azon nyomban megérkezett Szent Maedhog is. A jámbor anya ekkor sűrű könnyek közt elmesélt neki mindent. Szent Maedhog pedig bízva az Isten irgalmában Szent Lasrianus jóvendölése szerint, aki előre megmondta, hogy föl fogja támasztani őket, belegázolt a vízbe, ahol elmerültek a fiúk, majd imádkozott az Istenhez, s föltámasztotta őket. Miután kikísérték a fiúkat a tóból, visszaadta őket anyjuknak és kísérőinek. Eochaidh, a vezér, miután látta, hogy fia föltámadt a halálból, fiait és egész nemzetségét családjukkal együtt mindörökre Szent Maedhognak ajánlotta az Isten tiszteletére.

11. Ezután szélében-hosszában elterjedt Szent Maedhog szentségének híre. Sokan jöttek hozzá, akik tanítványai óhajtottak lenni. Ekkor Szent Maedhog szeretett volna elmenekülni arról a vidékről, mert nem kívánt oly nagy tiszteletben részesülni. Mikor megtudta ezt Fehér Edus, Hua Briny²²¹ királya, ellenállt neki, mert nem akarta, hogy elhagyja az ő földjét. Szent Maedhog ezt felelte neki: „Engedj békében elmennem, s nyugalmat találsz majd a mennyben.” Egy darabig ellenállt ugyan neki a király, az Isten azonban ereje által békében elvezette szolgáját a luginumiak vidékére. Szent Maedhog innen Britanniába hajózott Szent Davidhoz, Ceall Muni városának püspökéhez, majd hosszú ideig ott maradt nála.

12. Egyik nap Szent Maedhog kint olvasgatott a cellája előtt, mikor mérgesen odasietett hozzá Szent David monostorának gondnoka és feldúltan így ripakodott rá: „Erigyj, te mihaszna, a testvérek után, hordj te is fát az erdőből.” A testvérek ugyanis

²²¹ VSH: Bruin.

már pirkadatkor kimentek az erdőbe, amiről mit sem tudott Isten embere, a gondnok pedig már egy ideje minden ok nélkül gyűlölte Szent Maedhogot. Szent Maedhog azonnal engedelmeskedett, de a könyvet kinyitva odakint felejtette. A gondnok azt is megparancsolta, hogy vigyen magával két még be nem tört ökröt s fogja be őket a szekérbe. Kezébe nyomott még egy igát is, amelyen nem volt gyeplő, s mindezeket gonosz szándékkal cselekedte. Isten embere előtt azonban az isteni erő hatására az ökrök megszelídültek, s az iga erősen ráfeszült a nyakukra. Befogta hát az ökröket a szekérbe, majd elindult a testvérek nyomában, s csak egy fiatal szolga tartott vele. Mivel széles árok húzódott a monostor és az erdő közt, nagy kerülőt kellett tenniük. Szent Maedhog társa ekkor megjegyezte: „Ó, milyen hamar odaértünk volna a testvérekhez, ha út vezetne ezen az árkon át.” Szent Maedhog erre ezt felelte neki: „Jelöld meg szíved és a két szemed, s meglátod majd az Isten hatalmát.” Szent Maedhog ekkor az árok felé fordította az ökröket a szekérrel együtt. Az Isten pedig az ő erejével sima utat terített eléjük az árkon keresztül, aminek nyoma egészen a mai napig látható és sokaknak hasznára van. Ezután odaértek a testvérekhez és hálát adtak az Istennek.

Szent David püspök pedig látta mindezt. Látta azt is, mit művelt Szent Maedhoggal a gondnok, s azt is, hogy nyitva felejtette a könyvet odakint. Aznap bizony hatalmas eső esett. A püspök, mivel tudta, hogy a könyv nyitva a szabad ég alatt maradt, azonnal ment, hogy elrakja. Egyetlen esőcsepp sem hullott azonban a könyvre, hanem teljesen száraz volt, amikor a püspök odaért. Amint meglátta a püspök ezt a csodát, otthagyta a könyvet, s egészen a tengerpartig sietett a testvérek elé. (Ceall Muni telepelése ugyanis közel fekszik a tengerhez.) Valamennyiükön keresztül utat törve magának odament Szent Maedhoghhoz, s így kérte számon: „Miért hagytad nyitva a könyvet odakint az esőben?” Mikor meghallotta ezt Szent Maedhog, a földre vetette magát. A püspök azonban nem mondta neki, hogy „Kelj föl!”, hanem azonnal a testvérek után

fordult. Szent Maedhog pedig addig nem kelt föl a földről, míg a testvérek haza nem értek. A szolgálfiú közben mindenkinek elmesélte, hogyan keltek át az árkon. Ekkor a szent püspök ezt kérdezte a testvérektől: „Hol van Maedhog testvér?” Azok így válaszoltak: „Nem láttuk, miután földre vetette magát a parton.” Ekkor néhány testvért elküldött utána a tengerhez, ők odavezették Szent Maedhogot a püspökhöz, a mesteréhez. A püspök pedig mindannyiuknak elmesélte a különféle csodákat, amelyek aznap Szent Maedhog révén történtek, majd megfeddte a gondnokot. Miután mindannyian tudomást szereztek ezekről a tettekről, magasztalták az Istent az ő csodáiban.

13. A gondnok azonban továbbra is ellenséges gyűlölettel üldözte az ártatlan Maedhogot. Egyik nap irigységében azt tervezgette, hogy megöli. Elküldte hát őt egy világi emberrel az erdőbe, akit rávett a gondnok, hogy gyilkolja meg Szent Maedhogot. Mikor Isten embere lehajolt, hogy fölmarkolja a fát, az az ember suhintott egyet a fejszéjével, mert így akarta agyonütni az Úr szentjét. Az isteni erő hatására azonban abban a pillanatban megmerevedett fejszét tartó keze s nem volt képes megmozdítani. Ekkor megvallotta bűnét, s bocsánatért esedezett Isten emberéhez. Amint Szent Maedhog megértette a helyzetet, fohászkodni kezdett az Istenhez, s imája hatására azonnal megoldódott annak az embernek a keze. Erre pedig ez az ember azon nyomban visszafutott a városba, s mindenkinek elmesélte, mi történt. Isteni sugallat mindezt föltárta Szent David előtt is. Fölkelt hát fekhelyéről, egyik lábára sarut húzott s már sietett is gyorsan az erdőbe Szent Maedhog elé. Mikor a testvérek meglátták, hogy előljárójuk mezítláb szalad, futva a nyomába eredtek. Szent Maedhog pedig az erdőből egészen addig a folyóig ment, amelyet Gladiusnak hívnak. Amint David megpillantotta, megtorpan, s ezt mondta a testvéreknek: „Húzódjatok kicsit távolabb tőlem.” David ugyanis szent angyalok seregeit látta Szent Maedhog körül, s ezért mondta a testvéreknek, hogy „Húzódjatok távolabb.” Szent Maedhog észrevette, hogy David vár rá, sebesen odafutott hát szent mesteréhez. Azon a helyen,

ahol ez történt, a mai napig kereszt áll. Áldották az Istent és hálát adtak neki csodálatos tetteiért, majd visszatértek a templomhoz. Azután hazaballagtak, s Szent David mindenki előtt megszidta a gondnokot. Szent Maedhog ekkor így szólt Davidhoz, szent mesteréhez: „Atyám, ne szidd, hiszen az Isten éppen eléggé meg fogja szidni: hamarosan meghal, és senki sem tudja majd, hol a sírja.” S ezzel a gonosz gondnokkal minden úgy történt, ahogy Szent Maedhog, Isten embere jövendölése előre megjósolta.

14. Egyik napon elküldték Szent Maedhogot, hogy fuvarozzon sört a monostorba. Mikor egy völgybe ért, a két ökör húzta szekér véletlenül befordult az árokba. Isten embere a kereszt jelét rajzolta ekkor a levegőbe. A szekérnek egyetlen része sem tört el, s egy korty sör se loccsant ki, s az állatoknak sem lett semmi bajuk. E jel révén magasztaltatott föl az Isten neve Szent Maedhog által.

15. Britannia királyának volt egy vak, santa és süket fia. Mikor szülei meghallották, hogy mily hatalmas csodák esnek Szent Maedhog révén, beteg fiukat elküldték hozzá, kérve, hogy gyógyítsa meg őt az Isten nevében. Szent Maedhogot, miután sokan kérlelték, elengedte a mestere, ő pedig magához szorította a gyermeket és imádkozott érte az Istenhez. Ekkor a fiú kigyógyult minden bajából: Szent Maedhog épen és egészségesen adta vissza őt rokonainak, miközben valamennyien hálát adtak az Istennek és áldották őt.

16. Volt egy britanniai férfi, akinek teljesen lapos volt az arca, mert úgy született, hogy nem volt se szeme, se orra. Ezt az embert elvitték Szent Maedhoghoz, hogy gyógyítsa meg. Szent Maedhog pedig imádkozott érte, az Isten pedig szemekkel és orral ajándékozta meg szolgája imájára. Ő pedig hálát adott az Istennek és köszönetet mondott Szent Maedhognak, majd épen és egészségesen eltávozott.

17. Egy alkalommal az angolok roppant nagy sereget gyűjtöttek egybe, s a britannusok tudta nélkül elindultak Britanniába.²²²

²²² Britannia itt a kelta velsziek által lakott területet jelenti.

A britannusok tüstént összegyülekeztek az angolok ellen, s üzenetet juttattak el Davidhoz, hogy küldje el hozzájuk Szent Maedhogot, hogy áldja meg őket a háború előtt. Kérésükre Szent Maedhog elment arra a helyre, ahol a britannusok és az angolok farkasszemet néztek egymással. A britannusok nem készültek azonban föl eléggé, s így indultak csatába. Isten embere, Maedhog ezért fohászkodott az Istenhez a britannusokért az angolok ellen. Az angolok pedig azonnal menekülőre fogták a dolgot, a britannusok pedig hét napon keresztül üldözték őket és nagy mészárlást rendeztek körükben, míg a britannusok közül senki sem esett el abban a háborúban. Az angolok ezután mindaddig nem mertek visszatérni Britanniába, míg Szent Maedhog ott tartózkodott, mivel tudták, hogy az a csoda az ő fohászkodása miatt következett be.

18. Volt egy nagyhatalmú ember, aki szeretne volna rászedni Szent Maedhogot. Meghagyta ezért a szolgálinak, hogy vezessék elébe azzal az ürüggyel, hogy ő süket és vak. Szent Maedhog pedig ezt mondta neki: „Tiéd lenne a hatalom ezen a vidéken, ha nem kívántad volna rászedni az Istent. Hiszen élesen látsz és jól hallasz. Minthogy azonban hazudtál, megvakulsz és megsüketülsz, s egészen a halálodig vak és süket maradsz.” És így is történt.

Sok más jelet is művelt az Isten Britanniában Szent Maedhog révén, ezeket azonban a rövidség kedvéért nem jegyezzük föl.

19. Ezután, amint megkapta mesterének, Szent Davidnak az engedélyét és áldását, Szent Maedhog tanítványokat vett maga mellé és elhajózott Hiberniába. Mikor Hibernia partjaihoz közeledett, észrevette, hogy útonállóknak zarándokokat bántalmaznak és fosztogatnak. Szent Maedhog így szólította föl tanítványait: „Siessünk gyorsan és segítsünk a szerencsétlen zarándokokon, akiket éppen megtámadtak.” Majd rögtön ezután még a tengeren dobolni kezdett. Amint az útonálló banda vezére meghallotta a dobszót, megjegyezte: „Ez Isten embere dobjának a hangja. Azért veri a dobot, hogy ne kövessünk el ilyen gaztettet.” Erre abbahagyták a zarándokok fosztogatását és bántalmazását.

Az útonállók vezére hatalmas és gazdag ember volt, akinek harcosai is módosak voltak. Miután Szent Maedhog beért a kikötőbe, ennek a vezérnek összeszorult a szíve, egyik harcosát küldte hát Isten embere elé. Ezt a harcost Dymmának hívták. Dymma, a harcos pedig a vállain hozta ki a hajóról Szent Maedhogot. A vezér ekkor bűnbánatot tartott, majd földet ajánlott föl adományul az Istennek és Szent Maedhognak. Dymma, a harcos is följánlotta magát és a maga területét egész nemzetségével együtt mindörökre Szent Maedhognak. Ezek a területek Hibernia déli részén vannak, és Cennselachnak hívják őket. Isten embere ezen a helyen kezdett templomokat építeni.

20. Egyik nap, mikor Szent Maedhog éppen a tengerparton sétált, így szólt a testvérekhez: „Bánt, hogy nem kértem meg a mesteremet, Davidot, hogy árulja el nekem, ki lesz a gyóntató atyám Hiberniában.” Tanítványai ekkor nem akartak csatlakozni hozzá, s nem is akarták, hogy hajóra szálljon, mert rettegték a tengertől, Isten embere azonban elindult a tengeren, mert így akart átkelni Britanniába a mesteréhez. Ekkor eljött az Úr angyala és így szólt hozzá: „Nagy vakmerőséget követtél el.” Szent Maedhog erre így válaszolt: „Nem vakmerőségből cselekedtem, hanem az Isten hatalma és jóindulata folytán.” Az angyal azonban így folytatta: „Nem kell, hogy más gyóntató atyád legyen az Istenen kívül, hiszen ő ismeri a te patyolat-tiszta lelkiismeretedet. Ha mégis szeretnél valakit lelkiismereted tanújául, Molua legyen az, Coche fia, ő legyen gyóntató atyád az Istennél.” Szent Maedhog ekkor visszafordult a tengerről Hiberniába, majd bement Hua Cennselach törzsének kikötőjébe, abba a városba, amelyet Ard Lathrann-nak hívnak. Mikor itt leült azon a helyen, amelyet Achell-nek hívnak, azon kezdett töprengeni, hogy a dobját Britanniában felejtette. Mivel nagy szüksége volt arra, hogy verje a dobját, mikor átkelt a tengeren, észrevette maga mellett a dobót a parton. Isten férfia ekkor kézbe kapta a dobót és hálát adott az Istennek.

21. Egyik nap, mikor Szent Maedhog azon a tengerparton állt, amely Mumeniát és Laginumot elválasztja egymástól, azaz

a na n-Desi és Hua Cennselach törzsek területeit elválasztó földsávon, szeretett volna átkelni az öblön na n-Desi földjére. Ezen a területen lovagolt ugyanis a társaival, mivel azonban hosszú ideig nem akadtak egyetlen hajóra sem, a lovak akaratok ellenére elindultak a tenger felé. Ekkor a szent így szólt társaihoz: „Hagyjátok. Engedjétek el a lovakat. Elég hatalmas ahhoz az Isten, hogy kiszárita lábuk alatt a hullámokat.” Ezután a lovak átporoszkáltak a tengeröblön, s patájuk nedves sem lett a víztől, hanem az Isten hatalmának köszönhetően száraz maradt, akár a föld. Így jutottak át na n-Desi földjére.

22. Szent Maedhog ezután cellát épített, amelyet Dyssert Narbri-nak neveznek. Darab ideig ezen a helyen lakott a testvérekkel. Egy napon, mikor Szent Maedhog egyedül volt a cellában, azt vette észre, hogy farkasok jönnek hozzá. Úgy vonyítottak, mintha élelemért kuncsorognának a gazdájuknál. Isten embere ekkor irgalmas szívében megindultan megfogta az egyik borjút s odaadta nekik. A farkasok pedig kitepték a borjút a szent kezei közül és azon nyomban fölfalták. A testvér azonban, aki a teheneket fejte, keresni kezdte a borjút, mire a szent atya így szólt neki: „Ne keresd a borjút. Amíg távol voltatok, odaadtam a farkasoknak.” A testvér erre nyájasan ezt felelte: „Hogyan tudnánk megnyugtatni és megfejni a teheneket a borjú nélkül?” Maedhog ezt válaszolta neki: „Hajtsd ide a fejedet, hadd áldjalak meg. Amint meglátják a tehenek a fejedet, megszeretnek, és odaadják a tejüket.” Így is történt. Amint meglátták ugyanis a tehenek a testvér fejét, megnyalták, és olyan szelíden viselkedtek, hogy meg lehetett fejni őket. Ezt a csodát sokszor megcselekedte Szent Maedhog. Ha elpusztult a borjú, megáldotta a tehenet fejők fejét, s a tehenek úgy szerették őket, mintha a borjaik lettek volna.

23. Mikor egy nap Szent Maedhog búzát őrölt a malomban, egy Osraighe²²³ törzsébe tartozó ember erőnek erejével elvette tőle a lisztet, Isten emberei ugyanis mind odakint segédkeztek,

²²³ VSH: Ossargh.

senki sem volt, aki segítségére siethetett volna. Ezután az említett férfi ruhát váltott, úgy tett, mintha félszemű lenne, s mint akinek szembaja van, úgy jött el Szent Maedhoghoz, hogy lisztet kérjen tőle. Ekkor a szent ember kérdőre vonta: „Miért csináltad ezt? Az én Istenem nevében adok neked, de te félszemű maradsz életed végéig. És amíg csak egyetlen utód is sarjad a törzsedből, mindig vak lesz köztük valaki.” S ez az egész így is történt.

24. Szent Maedhog sok monostort alapított Cennselach egész területén. Mikor éppen az egyikben tartózkodott, amelyet Cluain Mor Dicholla Gairbh-nak neveznek (ennek a helynek ugyanis Dicholla volt az apátja Maedhog atya felügyelete alatt), Edus, Ainmireach fia, Hibernia királya nagy sereget gyűjtött, hogy elpusztítsa Hua Cennselach népét. Brandubh, Eathach fia, Hua Cennselach királya ugyanis az ellensége volt. Ennek a területnek a lakosai ekkor igen nagy számban menekültek a vagyonukkal együtt Szent Maedhoghoz, mert védelmet reméltek Isten emberének szentsége révén. Mikor Temoria királya meghalotta ezt, eljött, hogy zsákmányra tegyen szert azon a vidéken. Szent Maedhog kiment a hadsereg elé, s botjával jelet rajzolt ellenük. Az egyik harcos azonban, aki a többiek parancsnoka volt, át akarta lépni a jelet, ezért kijelentette: „Nincs, aki a jelével föltartóztathatna engem.” Miután ezt fennhangon kijelentette, holtan rogyott össze. A többiek erre nagyon megrémültek és visszatértek a királyhoz. A holttestet pedig magukkal cipelték, s elmesélték a királynak, hogy mi történt, majd magasztalták Szent Maedhogot. A király ekkor visszavonult a seregével, miközben beismerte: „Nem küzdhetünk az Isten ellen.”

Temoria királya, Edus, Ainmireach fia egy másik alkalommal újra hatalmas sereget gyűjtött Hibernia északi vidékeiről, Con-nacia és Mumenia területéről és Hua Niellből Laginum északi részének seregei ellen. Azután fölvonult, hogy ismét végigdúlja Hua Cennselach törzsének területét, s elűzze királyát, vagyis ugyanazt a Brandubhot. Ez a király azonban igen fortélyos volt s nagyon derék a katonai dolgokban. Igen ravaszul cselekedett: vakmerőn behatolt az ellenség táborába, s megölte Hibernia

nagykirályát, Edust, Ainmireach fiát s hatalmas pusztítást vitt végebe Hibernia nemes férfjai közt.

25. Egy napon Szent Maedhog elment ahhoz a monostorhoz, amelyet Seanbotha-nak hívnak, és amely annak a hegynek a lábánál fekszik, amelyet írül Srighe Laighean-nak, vagyis „a laginumiak széké”-nek neveznek. Mikor éppen úton volt, odament hozzá egy barátságos farkas. Nagyon lihegett és kopogott a szeme az éhségtől. Mikor Isten embere meglátta, így szólt a mellette lévő szolgájához: „Van valami eleség nálad?” A fiú, aki nem sejtette, mit akar a szent, így felelt: „Van egy falat kenyérem s egy darabka halam.” Isten embere elvette tőle és odanyújtotta a farkasnak. A fiú erre elpirult és így szólt: „Félek a mesteremtől.” A szent ekkor ezt felelte neki: „Hozz leveleket.” Miután pedig leveleket hozott, a szent megáldotta őket, majd isteni erő révén visszaváltoztatta korábbi alakjukra őket, és odaadta a fiúnak, azután pedig hálát adott Istennek.

26. Egyik nap a fent említett Brandubh király nemcsak az összes laginumi fölötti uralmat szerezte meg, hanem Edus, Ainmireach fia halála után az egész Hibernia fölött is egész Ceall Ruaidh-ig.²²⁴ Hatalmas zsákmányt vitetve maga előtt a tengerparton haladt végig az északi területekről. Itt egy leprás került elébe, aki alamizsnát koldult tőle. A király pedig egy fiatal borjút adott alamizsnaként neki. Ezután a király hazatért és a Slane folyó közelében táborot veretett. Ott a következő látomást látta: Látta, hogy a pokolba viszik s a pokol valamennyi vadállata nyitott pófával rohan feléje. Látott egy nagy és a többieknél vadabb bestiát, amint kitátott szájával várakozott a pokol kapujában, készen arra, hogy fölfalja őt. Lehelete magához vonzotta a királyt és majdnem elnyelte. Mikor éppen fölfalta volna a vadállat, egy szép és szent pap jött hozzá, s azt a borjút, amelyet a király adott a leprásnak, a vadállat pófájába helyezte, így a király kiszabadult a bestia szájából. Ekkor ez a pap lesújtott a botjával a vadállat fejére, mire tüzet okádó pófája összezárult,

²²⁴ Cill/Ceall Ruaid/ Kilroot.

s a király ezáltal megmenekült a pokol veszedelmétől. Lelke ezután visszatért a testébe, fölébredt önkívületi állapotából, majd elmesélte kíséretének, hogy mit látott. A királyt ezután fájdalom kezdte gyötörni, ezért elvitték arra a helyre, amelynek Inber Crumthin a neve. Itt maradt betegen. Barátai ekkor ezt mondták neki: „Él egy szent ember a te földeden, Maedhognak hívják. Nagy csodákat művel. Küldess hát el érte, hogy hozzanak neked vizet tőle, amelyet megáldott.” A király erre így felelt nekik: „Nem így lesz, hanem inkább magam megyek Isten emberéhez.” A király ezután rögvest kocsira szállt, s elment Szent Maedhoghoz. Mikor Szent Maedhog meghallotta, hogy a király eljön hozzá, elébe ment. Amint a király megpillantotta az elébe siető szentet, így szólt: „Ez a szent szabadított ki a vadállat torkából s a pokol minden büntetéséből. Ráismerek.” Ekkor a király leborult a szent lába előtt és így szólt: „Szánom-bánom, mert sok gonoszat cselekedtem, s bármit mondasz is, lelkem vigaszára szolgál majd: el fogok telni az Isten nevében.” Ekkor a szent imája közben a király azonnal kigyógyult minden betegségéből. Ezután így szólt Isten emberéhez: „Kigyógyítottál betegségeből és kiszabadítottál a pokolból.” Erre elmesélte neki látomását, majd a király így fordult Szent Maedhoghoz: „Íme, följánlom magamat neked, hogy a temetődben temess majd el, s a törzsem is majd mindig nálad temetessék el.” Ezután a király nagy felajánlást tett Szent Maedhognak, s neki adta azt a földterületet, amelyen Isten szentje monostort épített, s amelyet Fernának hívnak. Itt temették el Szent Maedhogot. És itt nyugszik Brandubh király, és itt temetik el azóta az ő utódait is. Nagy város épült föl itt Szent Maedhog tiszteletére, amelyet ugyanúgy hívnak, vagyis Ferna a neve.

27. Miközben Szent Maedhog Ferna monostorát építette, tanítványai panaszkodni kezdtek neki, hogy nincs vizük. Éppen egy fa előtt állt, mikor ezt mondta tanítványainak: „Vágjátok ki ezt a fát, s a helyén tiszta forrásvíz fog fakadni.” S íme, amint kivágták a fát, tiszta forrás fakadt a helyén, amelyet Tybra Maedhog-nak neveznek, azaz „Maedhog forrása”-nak.

Asszonyok szokása volt a forrás vízéhez menni, hogy ruhát mossanak benne. Volt ugyanis egy parasztember, akit Beccnek hívtak, s akinek a tanyája Szent Maedhog monostora közelében feküdt, s földje elért egészen a szent forrásából fakadt patakig. Ezért jártak oda úgy az asszonyok, mintha az övék lenne. Mindez nagyon nem tetszett Isten emberének, ezt mondta hát nekik: „Menjetek innen, s ne jöjjetek ilyen közel hozzánk.” Az asszonyok így feleltek: „Nem megyünk el. Miénk ez a hely s miénk ez a víz.” Ezután az említett parasztember lányának a lába, miközben mosta a ruhát és taposta, odaragadt a ruhához, a ruha a kövekhez, a kövek pedig a patakmederhez. Az asszony úgy állt ott, akár egy kőszobor, s majdnem meghalt. Mikor meghallotta ezt az apja, Becc, azonnal elindult Szent Maedhoghoz, majd alázatosan arra kérte, hogy oldozza el a lányát. A lány pedig azonnal megszabadult, amint a szent fohászkodott érte. Miután lánya megmenekült, Becc magát és a nemzetségét tanyájával együtt mindörökre följánlotta az Istennek és Szent Maedhognak.

28. Volt egy gulyás, akinek az anyját olyan súlyos fájdalom kínozza, hogy már majdnem meghalt. A gulyás ekkor elment Szent Maedhoghoz, hogy szentelt vizet kérjen tőle. Ekkor a szent püspök alázatosan elhatározta, hogy fölkeresi a beteg asszonyt, a gulyás azonban Isten embere előtt ért haza, s már holtan találta az anyját. Visszatért hát Isten emberéhez és így szólt hozzá: „Nem akarlak nyaggatni, szent ember, édesanyám ugyanis már meghalt.” A szent erre így felelt neki: „Menj, és mondd meg anyádnak, hogy jöjjön eléem és üdvözljön.” Ő pedig engedelmeskedett Isten emberének, s ezt mondta halott anyjának: „Szent Maedhog püspök hívat téged.” Erre az asszony, mintha csak nehéz álomból ébredne, fölkel, majd hálát adva az Istennek Isten szent embere elébe ment a beteg asszony.

29. Egy alkalommal Szent Maedhog püspök elment meglátogatni Szent Munnu apátot, aki a Teach Munnu-nak nevezett monostorában lakott. A szent püspököt igen nagy tisztelettel fogadták. A szent apát ezt mondta a neki szolgáló fiúnak: „Mondd meg a főpapnak, hogy mindenki, aki itt van, fölüdül

majd az ő érkezése miatt.” A szent főpap ezt felelte: „Mindenki fölülül majd ezen a helyen, aki itt van ma éjszaka.” Szent Munnu újra szólt a szolgálójának: „Mondd meg a mi püspök urunknak, hogy nem üdülhet föl mindenki, mert sokan betegek közülünk.” Ennek hallatán így szólt a püspök: „Ravaszul kért apát uram gyógyulást a testvéreinek. Az én Uram képes ugyanis mindenkit meggyógyítani a megérkezésemkor.” Miután ezt kijelentette, a betegek mind visszanyerték egészségüket, s akikbe azelőtt már csak háltni járt a lélek, teljesen egészségesen étkeztek együtt a többiekkel. A harmadik napon pedig, mikor Szent Maedhog már indulni készült, ezt mondta neki Szent Munnu: „Addig nem mégy el, míg olyan súlyú nem lesz minden testvér, mint korábban volt.” A püspök így felelt erre: „Megajándékozott már az Isten azzal, hogy újra egészségesek.” Szent Munnu azonban nem tágtott: „Nem úgy van az, hiszen az erő az erőtlenségben nyilvánul meg.”²²⁵ Egyetértett ezzel Maedhog, s azok újra visszaestek betegségükbe. A szent püspök ezután istenhozzádot mondott mindannyiuknak, áldást adott és eltávozott.

30. Mikor Szent Maedhog azon a helyen tartózkodott, amelyet Ard Lathrann-nak hívnak, látott hat ökröt, amelyek megvadultak, majd megfordultak, s magukkal hurcolva az ekét nekiindultak, és sebesen trappolni kezdtek Ferna városának kapuja felé. A között a hely és Ferna települése közt körülbelül százezer lépés volt a távolság.²²⁶ Amint isteni sugallatra messziről meglátta már ezt Isten szentje, fölemelte a kezét és áldást mondott. Ekkor a szántóvető beesett az eke és az ekevas közé, de nem hagyta el őt az Isten, mert az ökrök azonnal lecsillapodtak. Ez az ember így menekült meg a hatalmas veszedelemből. Mikor tanítványai rákérdeztek, a szent ember elmesélte nekik, mi történt.

31. Egy alkalommal Maedhog, a szent pap elment, hogy meglátogassa a szent szüzeket, Edának, Corprus fiának a lányait. Magával vitte ekéjét is az ökrökkel együtt alamizsna-ajándékként,

²²⁵ Vö. 2Kor 12,9. ²²⁶ 12 angol mérföld.

hogy majd szántson a szüzeknek. Mikor a szántóvetők befogták a szántáshoz az ökröket, egy leprás asszony jött oda, és kérte, hogy Isten embere, Maedhog ajándékozza neki az egyik ökröt. A szent erre nekiadta a kiválasztott ökröt. A szántóvetők ekkor panaszosan így szóltak Isten emberéhez: „Mit tegyünk? Hiszen nincs páros számú ökrünk.” A szent ember ezt válaszolta nekik: „Várjatok, amíg megérkezik az az igaz ökör, amelyet Isten küldött nekünk.” Ekkor váratlanul – még elmondani is csoda! – azt veszik észre, hogy egy ökör közeledik feléjük a tengerből. Hangosan elbődült, háromszor fölbőgött, majd a másik ökör mellett készségesen az igába hajtotta a nyakát. Azon a tavaszon három alkalommal szántott velük az az ökör, amely valahányszor, amikor csak aratni kellett, megjelent a tenger felől, háromszor bődült el hatalmasan, majd a nap végén visszaballagott a tengerbe. Ennek a csodának a láttán és hallatán mindenki magasztalta az Istent és az ő szolgáját, Maedhogot.

32. Másik alkalommal Szent David püspök, Szent Maedhog mestere elküldetett érte, hogy keresse föl és köszöntse, mielőtt meghal. A püspök azonnal engedelmeskedett és elindult Britanniába, s egy ideig lelkileg szent mesterével, David püspökkel maradt. Szent Maedhog egyik nap így szólt David püspökhöz: „Atyám, az igaz férfiaknak megígértem, hogy ma visszatérek Hiberniába.” David, a szent atya ezt felelte neki: „Már ma Hiberniában leszel.” Mire ő ezt kérdezte: „Hogyan?” A tiszteletreméltó atya így válaszolt: „Közösséged hajón eljön érted. Te pedig fogadd áldásomat. A legszorosabb testvériség lesz közted és köztem a mennyben és a földön, s ilyen testvériség lesz utódaink közt is mindig. Most pedig igyekezz a tengerhez, s bármilyen ismeretlen állat jön is eléd, ülj föl a hátára, s az majd gyorsan visszavisz téged Hiberniába.” A szent atya, David püspök, kegyes mestere ekkor megáldotta, Szent Maedhog pedig kiment a tengerpartra, ahol egy hatalmas, ismeretlen állatot talált. Szilárd hittel fölmászott a hátára, az állat pedig gyorsan és könnyedén elvitte Isten emberét Hiberniába. Az állat azon a helyen rakta partra a szent embert, amelyet Imber Crumthin-nak

neveznek, majd mintha áldást kért volna, visszaúszott a tengerbe. Szent Maedhog pedig ígéretéhez híven visszatért övéihez.

33. Egy másik alkalommal Szent Maedhog püspök Mózes és Illés példáját, sőt a mindenség teremtetőjének, Isten egyszülött Fiának, a mi Urunk Jézus Krisztusnak a példáját követve²²⁷ negyven napon és negyven éjen át böjtölt Ferna városában. Semmit sem evett és nem is ivott semmilyen italt. A negyvennapos böjt végén Isten emberét magasabbnak és testesebbnek látták tanítványai, mint előtte volt. A böjt végeztével a mindenható Isten négy adománnyal ajándékozta meg Szent Maedhogot, amelyeket a szent ember kért tőle. Első kívánsága az volt, hogy bárki ül is a luginumiak királyi nemzetségéből vagy még inkább Brandubh, Eathach fia nemzetségéből az ő székébe úgy, hogy abban a tisztségben hal meg, ne legyen vele a mennyben. Azután pedig, ha bármelyik szerzetestársa megtagadja őt és elmenekül tőle, éppen úgy ne jusson a mennybe. Valamint azt is kérte, hogy ne záruljon be a pokol azok fölött az ítélet napját követően, akik az ő temetőjében fognak nyugodni. Végül negyedikként azért könyörgött, hogy minden nap megszabadíthasson egy lelket a pokolból egészen az ítélet napjáig.

34. Egy nap Szent Maedhog éppen az Imgain folyó gázlójánál álldogált, mikor kocsihajtója ezt kérdezte tőle: „Áruld el nekem, uram, ki ül majd püspökként a székedbe utánad?” A szent erre így válaszolt: „Aki megjelenik előttünk a gázlónál és kinyitja a zsilipkaput, ő ül majd a székembe énutánam.” Ekkor azon nyomban azt vették észre, hogy fiatal bohócok jönnek pajzzsal és dárdákkal a kezükben, hogy játszanak. Miután meglátták őket, egyikük kinyitotta nekik a zsilipkaput. Amint az említett kocsihajtó meglátta az igencsak bolondos kinézetű fiút, amint éppen kinyitja a zsilipkaput, elámult és hangosan megjegyezte: „Hát ez a mihaszna bohóc lesz patrónusunk után a pap minálunk?” Ekkor ez az ifjú, akit megérintett a Szentlélek kegyelme, alázatosan odament Szent Maedhophoz és így szólt

²²⁷ Vö. Kiv 24,18; 1Kir 19,8; Mk 1,13.

hozzá: „Isten szentje, veled szeretnék menni, s szeretnék a te regulád alatt élni.” A szent ember erre ezt kérdezte: „Hová való vagy és hogy hívnak?” Ő így válaszolt: „Mumeniai vagyok, Lochre²²⁸ lakói közül, és Cronanus a nevem.” Isten embere ezt mondta ekkor neki: „Más neved lesz, Mochua Lochre-nak fognak hívni.” Majd még hozzáfűzte: „Kövess engem.” Ezután Mochua Lochre követte Szent Maedhogot, mégpedig egészen a haláláig. Később bölcs, szent és csodálatosan önmegtartóztató ember lett, aki nagy csodákat cselekedett. Tiszteletreméltó élete és derék erkölcei miatt Szent Maedhog őt tette meg maga után püspöknek.

35. Egy másik alkalommal Szent Maedhog arról értesült, hogy törzsének néhány tagját foglyul ejtették Mumeniában, azaz azon a vidéken, amelyet Hua Conaill Ghabhrának hívnak. Elindult tehát, hogy kiváltsa őket a fogságból. Miután Isten embere odaért, annak a vidéknek az ura nem akarta meghallgatni, s nem engedte meg, hogy a várában maradjon. Isten embere ekkor három napig éhezett a vár kapuja előtt. Miután befejezte a böjtöt, a vezér leánya, akit az atyja nagyon szeretett, váratlanul meghalt. A vezér felesége, mivel tudta, hogy ez Isten embere miatt történt, odavitte az élettelen testet Szent Maedhognak. Miután az anya és kísérete hosszan kérlelték, Isten szolgálja föltámasztotta a leányt a halálból. A konok vezér mindaddig nyers szavakkal ellenállt Szent Maedhognak. Miután azonban Szent Maedhog elkezdte megfeddeni a vezért, az egyik szolga, aki a közelben állt, így szólt: „Légy üdvözölve, szent atya, legyen a te átkod mindig ezen a kövön.” Ekkor Isten embere ezt mondta: „Legyen átkozott ez a kő.” Erre a kő nyomban kettéhasadt. Mikor meglátta ezt a vezér, bűnbánatot tartott, s szabadon engedte Szent Maedhog rokonait, és följánlotta neki azt a helyet, amelyet Cluain Claidhbaychnak hívnak. A szent ember pedig monostort alapított azon a helyen, majd

²²⁸ VSH: Luachra.

megáldotta a helyet és a vezért, aki helyet biztosított nekik, majd eltávozott onnan.

36. Egy nap, mikor Szent Maedhog százötven testvérével együtt misén volt, Brandubh király eljött a misére, hogy fölkeresse Isten emberét. A király ekkor látva a sok testvér szeretetét és alázatát, így szólt álmélkodva a szent püspökhöz: „Csodálatos módon szeretnek téged és engedelmeskednek neked.” Isten embere ezt felelte: „Csodálatosabb, hogy mindannyian az élet fia, csak egyikük nem.” A király erre megkérdezte: „Melyikük a halál fia? Szeretném fölkoncolni, hogy ne legyen többé Isten bárányai között.” A szent püspök így válaszolt: „Nem koncolod föl ugyan, de mégis megtudod, melyikük az, mert eljön majd abban az órában, amikor az Istent kell ünnepelni. Rajta kívül ugyanis valamennyi testvér földre borul majd az Isten tiszteletére. Csak ő nem borul le.” Mikor a testvérek éppen a terciát ünnepelték, a szent atya és mindenki más is földre borult, kivéve a halál fiát. Ekkor a király megkérdezte ettől az egytől: „Miért nem borultál le a többiekkel együtt?” Ő így felelt: „Máson jár az eszem.” Ezután ez az ember elment a világba, vissza a maga népéhez, s még a hét vége előtt fölkoncolták. Így halt meg szerencsétlenül.

37. Szent Maedhog szeretett volna elmenni egy alkalommal a mumeniaiak királyi városába, Caiscalba, a kocsijába fogott lovak azonban mozdulatlanra dermedtek útközben Bálaám szamarának példájára.²²⁹ Csodálkozott ezen a szent ember, mikor az Úr angyala jött oda hozzá és így szólt: „Az Isten azt akarja, hogy egy másik vidékre menj, azaz a connaciaiak tartományába. Guaire Aidhurit, a connaciaiak királyát igen súlyos fájdalmak gyötrik abban a cellában, amelyet Ceall meic Duachnak hívnak. Már szinte halálán van, neked azonban megengedte az Isten, hogy meggyógyítsd.” Az Úr embere így felelt: „Szívesen megteszem, amit csak mond nekem az én Uram hírnöke. Szeretnék elmenni tehát hozzá.” Az angyal így felelt: „Ha nem kívánnál

²²⁹ Vö. Szám 22.

elmenni, akkor is elmégy, mert így akarja az Isten. Lovaid ugyanis nem mennek más úton.” Szent Maedhog ekkor így szólt kocsihajtójához: „Engedd, hadd menjenek arra a lovak, amerre szeretnének.” Erre a lovak azonnal északi irányba fordultak. Miután elértek Dergdire távához, a lovak – a kocsival együtt – akadálytalanul átkeltek a tavon, száraz lábbal, mintha száraz talajon mentek volna az Isten hatalma révén. Átkelve a tavon két férfival találkoztak a szántón. Szent Maedhog így szólt hozzájuk: „Mutassátok meg nekünk az utat.” Mire így feleltek: „Ezen a vidéken nincs sima út.” Egyikük pedig még hozzátette: „Ha derék papok lennétek, simává tennétek az egyenetlen utat.” Szent Maedhog atya ekkor e szavakkal áldotta meg az utat: „Isten tudja, hol vagyunk. S Ő valóban képes simává tenni az utat előttünk, ahogyan mondtad.” E szavakra simává vált az út a hegyeken, erdőkön s a völgyeken át minden akadály nélkül egészen addig a monostorig, amelyet Ceill meic Duachnak hívnak, és ahol betegen feküdt Guaire Aidhuri, a connaciaiak királya. Miután pedig imádkozott érte a szent püspök, nyomban kigyógyult minden betegségéből. A szent férfi ekkor ezt mondta a királynak: „Harminc évig uralkodsz majd még királyságodban. Életed utolsó három évében fájdalomban élsz majd, s abban a betegségben halsz meg. De alamizsnálkodásod és bőkezűséged jutalmául elnyered a mennyek országát.” A király képes volt ugyanis beteljesíteni azt a mondást, hogy „adj a téged kérőknek.”²³⁰

Ezután megáldotta a királyt, s miután imádkozott, testvéri szövetséget kötött a király és a szent ember, akinek tiszteletére ez a monostor, sőt inkább város fölépült. Szent Maedhog ezután továbbindult az útján.

38. Egyszer egy szent ember, nevezetesen Moluacha kereste föl Szent Maedhogot s ezt mondta neki: „Szeretnék elzarándokolni Rómába.” A püspök így felelt a kérésére: „Nem kapod meg az engedélyemet.” Szent Moluacha erre így folytatta: „Ha

²³⁰ Vö. Mt 5,42; Lk 6,20.

nem láthatom Rómát, biztos, hogy hamarosan meghalok.” Szent Moedhog ekkor maga mellé vette őt a kocsira, s egészen másnapig nem kerültek a szerzetestársak szeme elé. Szent Moluachának pedig úgy tűnt, hogy azon az éjszakán Rómában jártak, és ott teljesítette fogadalmát az apostolok küszöbén. Másnap pirkadatkor a szentek elmentek Ferna városába. A szent atya ezt kérdezte Szent Moluachától: „Még mindig szeretnél Rómába menni?” Ő pedig ezt válaszolta: „Ugyan miért mennék? Hát nem teljesítettem-e tegnap és az elmúlt éjjel a fogadalmaimat!? Mégis szégyellem, hogy ilyen gyorsan visszatértem a monostoromba.” A püspök azon nyomban elindult vele, s elbocsátotta őt, vissza a helyére, ragaszkodva ahhoz, hogy Rómában járt. Ennek a dolognak a titkát csak Isten tudja. Mi azonban tudjuk, hogy ez a szent kiválóan ismerte Rómát, mintha hosszú időt töltött volna ott.

39. Történt, hogy Szent Maedhog az egyik szolgájával egy kereszt közelében tartózkodott, s ekkor Isten embere írt egy zsolnárt ennek a fiúnak. Miután megírta, azt látta a fiú, hogy Szent Maedhog aranylépcsőn lépked fölfelé a földről az égbe magával víve a kedves fiúcskát. Mikor kis idővel később visszatért, a ragyogó fény miatt nem tudott a fiú az arcára tekinteni. Ekkor ezt mondta a fiúnak: „Ne áruld ezt el senkinek se, amíg élek.” A fiú erre így felelt neki: „Ha elmondod, hol jártál, hallgatok majd arról, amit láttam.” A szent ember így folytatta: „Elmentem abba a vigalomba és örömbbe, amelyet a mennyei család készített Szent Columba érkezésére, aki nekem is kedves barátom volt.” Szent Maedhog halála után mondta ezt el ez a fiú, amikor már hívő felnőtt férfi volt.

40. Egyik nap Szent Maedhog gondnoka, Lochre jött oda Szent Maedhoghhoz és így szólt: „Kevés a gabonánk. Vessük el, vagy osszuk szét a testvérek közt?” A szent így felelt neki: „Vessetek el sokat, s osszatok szét eleget a testvérek között.” Erre Lochre rákérdezett: „Hogyan lehetséges ez?” Isten embere pedig ezt válaszolta: „Amitek van, nem fogy el, sem, ha elvetitek,

sem, ha megeszitek, míg nem lesz újra kenyeretek a földből.” S így is történt Isten emberének jövőndölése szerint.

41. Másnap a szakácsa ment oda Szent Maedhoghhoz és ezt jelentette neki: „Nincs ma semmink a konyhán, csak egy kis kancsó tej meg egy kevéske vaj. A zárándokoknak vagy a testvéreknek adjuk?” A szent így felelt neki: „Adjatok mindenkinek bőségesen, mintha minden hegyekben állna.” Azon az estén azután valamennyien bőségesen étkeztek.

42. Történt, hogy néhány ravasz és csalfa férfi elrejtette a ruháját az erdőben, majd mezítelenre vetkőzve fölkeresték Szent Maedhogot, hogy ruhát kérjenek tőle. A szent pedig ezt mondta nekik: „Várjatok kicsit, amíg ruhát kaptok.” Ekkor Szent Maedhog titokban elküldte az egyik szolgát oda, ahol ruháikat elrejtették, s elhozatta nekik a saját ruhájukat. Ők pedig, miután ráismertek a ruhájukra, zavarodottan, üres kézzel távoztak.

43. Az egyik laginumi nemes megszegte az urának fogadott hűségesküt és megölte a laginumiak királyát, sőt majdnem egész Hibernia királyát, Brandubhot, Eathach fiát,²³¹ ami miatt a király gyónás és az utolsó kenet fölvétele nélkül halt meg. Mikor Szent Maedhog püspök értesült a király haláláról, nagyon nagy fájdalmat érzett és mély gyászában könnyek között így szólt: „Bárcsak leszakadna a vállról az a kéz, amely az Egyház és a földek védelmezőjét, az özvegyek és szegények gyámolítóját megölte.” És ez később beteljesedett.

Szent Maedhog ezután elment arra a helyre, ahol a király meghalt. Miután imádkozott, mindenki szeme láttára föltámasztotta. A király ekkor ezt mondta neki: „Arra kérek, atyám, ígérd meg nekem az Isten országát, és én elmegyek a mennybe. Eleget éltem már, s az Úr új királyt ad majd nektek.” Ez a kijelentés tetszett a püspöknek. Ezt követően, miután magához vette az Oltáriszentséget és meggyónt, megkapta a feloldozást, és Brandubh király a mennybe költözött. Tisztelettel eltemették Szent Maedhog temetőjében, ahol az ő nemzetsége, Laginum

²³¹ 605-ben.

királyai temetkeznek azóta is. Ezután Saranus gróf, Brandubh király gyilkosa bűnbánatra indult. Fölkereste a király sírját, s igen keserű bűnbánatot tartott a hantnál. Keményen böjtölt, majdnem mezítelenre vetkőzve, s nem tágitott onnan se nappal, se éjjel. Mikor így tartott ez már egy ideje, hangot hallott a sírból, amely mintha a király hangja lett volna: „Ó, ostoba Saranus, megbocsátást nyer, amit elkövettél.” Ennek hallatán Saranus kezei lehullottak a válláról, ahogy korábban Szent Maedhog kívánta. Mikor hívó férfiak megtudták ezt, elvezették onnan Saranust, aki azután hátralévő éveiben derék életet élt.

44. Történt, hogy Szent Maedhog egyszercsak éneklő angyalok édes hangját hallotta fentről, mire arra kérte az Urat, hogy Pál példájára hadd költözhessék el ebből a szomorúsággal terhes világból²³² a mennyek országába s hadd lehessen Krisztussal. Az Úr azonban sokak érdekében azt akarta, hogy hosszabban maradjon a testben, s ezért egy hang ezt mondta neki: „A tied miatt még élned kell.” Ő erre így válaszolt: „Ameddig csak akarja az én Istenem, hogy éljek, nem mondok nemet a küzdelemre.”

45. Eljött Szent Maedhohoz egy szegény ember, hogy segítséget kérjen tőle, mert a gazdája nagy adót követelt tőle. Szent Maedhog akkor éppen kint tartózkodott a földeken, és magot vetett. Kérésére a szent ember a fél modius gabonát odaadta neki. Az ember erre értetlenkedni kezdett: „Mi hasznom van nekem ebből?” Isten embere ezt válaszolta: „Ebből meg tudod adni a tartozásodat, és egy része még meg is marad neked.” Erre ez az ember elnevette magát, de közben az egész mérő gabona arannyá változott. A szent ekkor ezt mondta neki: „Add meg uradnak a tartozásodat, hogy megszabadulj tőle.” Mikor a vezér meglátta a legfinomabb aranyat, ezt kérdezte tőle: „Ki ajándékozott meg ennyi arannyal?” Ő így felelt: „Szent Maedhog változtatta arannyá a gabonaszemeket.” Erre a vezér így felelt: „Ez az arany nem lehet az enyém, de téged szívesen fölajánlak mindörökre az Istennek és Szent Maedhognak.” Ekkor

²³² Vö. Fil 1,23.

ez az egykori szolga – immár szabad ember – örömmel ment el Szent Maedhoghhoz és beszámolt neki arról, mit csinált vele a vezér. Ez az ember ugyanakkor odaadta az összes aranyát Szent Maedhognak. A szent ember pedig imádkozott, majd lepillantott az aranyra, és az egész visszaváltozott gabonává. Isten embere pedig megparancsolta, hogy vessék mindet a földbe.

46. Egyszer, mikor Szent Maedhog bazilikát szeretett volna építeni, képtelen volt hozzá építész találni. Bízott azonban az Istenben, megáldotta hát az egyik képzetlen férfi kezét, akit Gobbanus hívtak. Erre a legügyesebb mesterember lett belőle, majd pedig a legnagyobb mesterségbeli tudással megépítette a bazilikát.

47. Egy másik alkalommal Szent Maedhog atya néhány testvér társaságában lesétált a patakhoz, hogy megmossa a kezét. Ekkor néhányan, akik látták ezt, megjegyezték: „Nincs, aki képes lenne Szent Maedhogot vitára ingerelni.” A köztük lévő egyik paraszt erre közbekotyogott: „Én bizony képes lennék rá.” A szent ember bőrruhát viselt. Ekkor odament hozzá ez a paraszt és a szent embert belökte a patakba. Erre a szent megkérdezte tőle: „Mit csinálsz, ember?” Ruhája azonban nem lett vizes. Mikor meglátta ez az ember, hogy a szent ruhája száraz maradt, így szólt: „Szánom-bánom, amit tettem. Bocsáss meg nekem.” A szent erre így felelt: „Helyesen tetted, hogy megvallottad és megbántad bűnödöt. Ha ugyanis nem bántad volna meg, nyomban elnyelt volna a föld. Most azonban tiéd lesz a menny, és negyven nap múlva meg fogsz halni.” S ez így is történt.

48. Egyik nap Szent Mochra gondnoka, Lochre ment oda Szent Maedhog atyához és ezt mondta neki: „Templomot építünk. A fát már kivágták az erdőben, de nincs sem elég emberünk, sem ökrünk, hogy elszállítsuk.” A szent püspök ezt felelte neki: „Menjete a cellátokhoz, s bármit hallotok is ma éjszaka, ne lessetek ki.” Azon az éjszakán pedig hatalmas zajt hallottak az erdő felől, amely egészen a celláig elhatott, de senki sem mert kikukucskálni. Bolond módon egyikük mégis

szembeszegült Szent Maedhog parancsával és kilesett a kulcslyukon. Láta, hogy aranyhajú, csodaszép ifjak sokasága hordja a fát a vállán. Ekkor egy hang hallatszott, amely ezt mondta az angyaloknak: „Hagyjátok abba a munkát.” Ha ez a férfi nem lesett volna ki, az angyalok azon az éjszakán fölépítették volna a templomot. Később azonban Gobbanus, a mesterember, akit Szent Maedhog megáldott, fölépítette.

49. Egy másik alkalommal, mikor Szent Maedhog Mumenia vidékén, tudniillik Hua Conaill törzsének földjén járt Szent Yta szűz monostorának a közelében, szeretete volna meglátogatni gyóntatóatyját, Szent Moluát. Ekkor azonban igen hangos dobszót hallott. Mikor Isten embere tudakozódni kezdett, hogy mi ez, azt mondták neki, hogy éppen akkor halt meg Szent Yta egyik tanítványa, akit Isten szolgálóleánya nagyon szeretett. Isten szolgálóleánya pedig meghallotta, hogy Szent Maedhog éppen a közelben van, mire a következő üzenetet küldte neki: „Gyere el hozzánk, szent atya, s nagy szentségeddel támaszd föl leányomat.” Ekkor a püspök elküldte egyik tanítványát a pásztorbotjával, a következőket kötve a lelkére: „Rakd rá ezt a botot a halott lány mellére. Bízom az én Istenem irgalmában és Szent Yta szentségében, bízom benne, hogy föl fog támadni.” Miután a halott lány mellére tették a pásztorbotot, a lány azon nyomban épen és egészségesen fölkelt. Mindenki, aki csak látta és hallotta ezt a csodát, magasztalta az Istent és az ő szolgáját.

50. Ellopta egyszer egy tolvaj Szent Maedhog nyájának büszkeségét és fölfalta. Mikor ez a tolvaj meg akart esküdni Szent Maedhog színe előtt, hogy nem ő lopta el azt az állatot, és nem is ő ette meg, a száján annak az állatnak a fülét lehetett látni. Erre, akik körülötte álltak, mind kinevették és magasztalták Krisztust az ő szentje miatt. A tolvaj pedig megszégyenülten elkullogott.

51. Egyik nap Szent Maedhog harcosokkal találkozott, akik bilincsbe vert férfit hurcoltak magukkal, hogy átadják a laginumiak királyának, mert azzal vádolták, hogy a király életére készült törni. Isten embere könyörletre indulva így szólt hozzájuk: „Krisztus szeretetére engedjétek el ezt a foglyot.” Ők

erre így feleltek: „Bizony nem engedjük el mindaddig, míg át nem adtuk a királynak.” Ezután, amint az erdőhöz értek, úgy tűnt nekik, hogy ellenségeik hatalmas tömege közeledik feléjük cselvetésre készülve. Ekkor menekülésre fogták, s futni kezdtek a szélrózsa minden irányába, a megbilincselte férfit pedig magára hagyták. Mikor észrevette ezt ez az ember, rögtön visszatért Szent Maedhoghoz. Később a király, mikor minderről értesült, megparancsolta, hogy engedjék szabadon, majd magasztalta az Isten kegyelmét Szent Maedhogban.

52. Egy nap, mikor Szent Maedhog püspök és Szent Munnu apát ugyanott tartózkodtak, a püspök a templom egyik szögletében lépcsőre állt. Ekkor Szent Munnu apát, Tulchanus fia, látva, mit csinál, megkérdezte: „Mondd el, mit látsz.” Ekkor a szent főpap keresztet rajzolt a szent apát szemére. Szent Munnu pedig abban a pillanatban a szent főpappal együtt napkeletről napnyugatig látta az egész világot, akár egy hatalmas amphitheátrumot. Majd miután hálát adtak az Istennek, leszálltak onnan. Munnu apát pedig elmondta a testvéreknek, hogy mit látott.

53. Egyik nap, mikor Szent Maedhog éppen úton volt, szembejött vele Szent Colmanus, Fiachra fia. Éppen abban az órában pusztult el Colmanus lova. A szent püspök erre azonnal odaadta a maga lovát, hogy fogják be Colmanus kocsijába. Miután továbbhajtottak, hirtelen egy jácintsínű ló bukkant föl és jött oda szelíden Szent Maedhog kocsijához. Az Isten küldte ezt a lovat. Később, mikor ugyanazon az úton visszafelé jött Colmanus, lova, miután életre támadt, elevenen futott elébe. Ő pedig a szent pap, Maedhog szentségének tulajdonította mindezt.

54. Egyik nap Szent Maedhog atya gyümölcsfákat ültetett a kertben. Az a férfi azonban, aki a facsemetéket hozta, olyan fákat is hozott a többivel együtt, amelyek nem teremnek gyümölcsöt, azaz nyírfát és égerfát.²³³ A szent ember szent hitével ugyanúgy

²³³ A hagyományozott latin szöveg (*biculei et anli*) romlott, valószínű javítása: *batulae et alni*.

elültette mindegyiket, s a gyümölcsöt nem termő fákat is termővé tette az Isten kegyelmével.

55. Egy másik alkalommal Temoria királya nagy sereget gyűjtött a földjeiről a laginumiak ellen. A connaciaiak királya és Hibernia északi részeinek királya a seregeikkel Temoria királyához csatlakoztak. Ez a három király a vezéreikkel együtt megszámlálhatatlanul nagy tömeget alkottak. Egyetértő szívvel érkeztek, hogy végigdűlják a laginumiak tartományát és bosszút álljanak Cumasgaydh, Edus fia, Ainmireach, Hibernia királya fiának halála miatt. A laginumiak ölték meg ugyanis Cumasgaydhot, mikor ő maga is bosszút akart állni rajtuk az atyja, Edus meggyilkolása miatt. Brandubh, Eathach fia, a laginumiak királya ölte meg nagy háborúban. Ekkor a laginumiak királya fölkereste vidékének az érsekét, Szent Maedhogot, s elpanaszolta neki, hogy mi készül ellenük. Isten embere ezt mondta neki: „Sok szent szolgál Istennek a te földeden. Induljatok bátor szívvel a küzdelembe, s mi mind veletek leszünk.” Azon az éjszakán Szent Maedhog kitárt karokkal imádkozott. Másnap pedig a laginumiak királya – patrónusa, Szent Maedhog révén – bízva az Isten segítségével, háborúba bocsátkozott a hatalmas túlerővel szemben. Az északiaknak huszonnégyezer igen bátor harcosa volt, akik a gyalogosokon kívül mind megfutamodtak, de így is hatalmas öldöklés folyt soraikban.

56. Élt egy nagyhatalmú beteg ember Rómában, aki sok helyen keresett már gyógyulást, de sehol sem talált. Néhány szent ember ezt tanácsolta egyszer neki: „Él egy szent püspök Hibernia szigetén, a neve Maedhog. Az Isten adománya folytán tudjuk, hogy ha elmegy hozzá, meg fog gyógyítani téged, de míg el nem mégy hozzá, nem találsz sehol gyógyulást.” Mikor ez a jelentős, befolyásos ember elért Hiberniába, Isten emberét, Maedhogot holtan találta a mezőn. Ez a beteg azonban, bízva abban, hogy Isten szolgája segíthet rajta, odament és megérintette a testet. Erre ott, azon nyomban mindenki szeme láttára kigyógyult minden betegségéből. Hálát adott az Istennek és

az ő szentjének, Maedhognak, majd kíséretével együtt épen és egészségesen elhajózott Hiberniából.

57. Élt egy harmincas éveiben járó beteg ember Laginum északi részén, akit Finanusnak hívtak. Ez a férfi Szent Maedhog ünnepnapján a látomásában csodálatos kocsit látott, amely az égből Fernába, Szent Maedhog városába ereszkedett alá. Ezen a kocsin papi öltözetben a szent atya ült csodálatosan szép arccal, s egy ragyogó köpenyt viselő szűz ült mellette. Kölcsönös tisztelettel viseltettek egymás iránt, miként a szolga urával szemben. Ez a férfi látomásában megkérdezte, hogy kik ők. A pap így felelt neki: „Ő Szent Brigida, Hibernia úrnője. Én pedig Krisztus szolgálja, Maedhog vagyok. Az én ünnepnapomat holnap ünneplik, a szent szűz ünnepét pedig holnapután.”²³⁴ Azért jöttünk most el, hogy megáldjuk a mi vidékeinket és azokat, akik adományaikkal és felajánlásaikkal megtisztelik halálunk napját. Te pedig örvendj és állj készen, mert harmadnapra a mennybe költözöl.” Ez az ember önkívületéből fölébredve kocsira szállt és elment a szent szűz, Brigida városába, Ceall-Darába, amely a Liffi völgyében terül el a laginiumiak földjén, s mindenkinek elmesélte látomását. Azután pedig, ahogy megjövendölték neki, a betegsége fölött aratott győzelme után harmadnapon boldogan távozott a mennybe.

58. Mikor már Szent Molyngé volt Szent Maedhog püspöki széke, valamilyen alkalomból a szent ember odament abba a hálósobába, ahová azelőtt senki sem mert belépni. A templom kanonokja ekkor ezt mondta neki: „Patrónusunk, Szent Maedhog halála óta egészen a mai napig senki sem lépett ebbe a hálósobába az ő nagy szentsége miatt, aki csak keveset pihent itt – lelkében Istennek virrasztva – testi törődöttsége folytán.” Szent Molyng püspök így felelt erre: „Mi, akik az ő székében ülünk, jól tudunk itt aludni.” E szavai után hirtelen éles fájdalom hasított belé. Mivel erősen szenvedett, fohászkodni kezdett és az Isten segítségét kérte. A fájdalom azonban nem szűnt meg gyötörni őt, mire újra keresztet vetett és sűrűn

²³⁴ Szent Brigida ünnepnapja február 1-je.

könyörgött Szent Maedhog segítségéért. Miután így tett, a heves fájdalom csodálatos módon azonnal megszűnt. Ezután épen és egészségesen kelt föl Szent Molyng, majd kijelentette: „Ezen a világon nincs senki, aki méltó lenne Szent Maedhog atyánk fekhelyén aludni.” Ebből nyilvánvaló, mekkora kegyelemben részesíti az Isten Szent Maedhogot a mennyben, hiszen az ő fekhelyén senki sem mer aludni a földön.

59. Sok más csodálatos jelet művelt életében Szent Maedhog, halála után pedig az ő közbenjárására az Isten kegyelme műveli ezeket, s mind a mai napig nem szűnnek ezek a jelek ereklői közelében. Maga Maedhog érsek, miután sok templomot alapított és igen nagy csodákat vitt végbe, nagyszerű, boldog véggel január 31-én költözött Krisztushoz. A mi szentünk és patrónusunk, Maedhog az angyalok, az apostolok és az összes szentek társaságában boldogan lakomázik a mennyben, olyan örömben, amely híján van a szomorúságnak, amelynek nem lesz vége, olyan életben, amely híján van a halálnak, a mi Urunk, Jézus Krisztus színe látásában, akinek tisztelet és dicsőség az Atya Istennel és a Szentlélekkel egységben, mindörökkön örökké. Ámen.

*Szent Dymphna szűz, Hibernia királyának leánya,
a brabantiai Geel városának patrónája (7. század)
(Legenda sive vita et martyrium Sanctae Dymphnae
virginis filiae regis Hiberniae et patronae municipii
Gelensis in Brabantia)*

SZENT DYMPHNA (írül Damhnait, flamandul Sint-Dimpna, Dymphnart, Dymphna) a 7. században élt legendás szent, akinek tisztelete a 13. században bontakozott ki Nyugat-Európában. Ennek a tiszteletnek a dokumentuma az itt közölt életrajz is, amelyet egy bizonyos Pierre kanonok (Petrus Cambriensis) írt meg I. Guy cambrai-i érsek idején (1238–1247). Dymphna nevének jelentése „kis költő” vagy „költőné”. A mesés elemekkel sűrűn átszótt történet szerint az előkelő családból származó Dymphnának anyja halála után az iránta szerelemre lobbanó atya elől gyóntatója segítségével kellett menekülnie. Írországot elhagyva a kontinensen a mai Belgium területén fekvő Geel városa közelében találtak menedéket. Nyugalmuk azonban nem tartott sokáig, mert üldözik, a király emberei rátaláltak, atya pedig kitölthette a szökevényeken bosszúját. Az életrajz utolsó harmada már a Dymphna és Gerebernus halála után történt eseményeket meséli el és beszámol ereklyéik tiszteletéről, ami egyértelműen mutatja, hogy az életrajz a helyi kultusz megerősítésének szándékával készült. Az életrajz szerzője állítása szerint hosszú szóbeli hagyományra támaszkodik, ebbe azonban egyéb mesék legendás elemei is beszűrődtek (különösen igaz ez a csodaszép anyjára a megszólalásig hasonlító leány motívumára). Szent Dymphna tisztelete mindenesetre a mai napig elevenen él Geelben, illetve Írországbán és az Egyesült Államokban. Dymphnát Írország liliumaként (Lily of Éire) is tisztelik, a stressztől, lelki betegségekben szenvedők és a vérfertőző erőszak áldozatai patrónájának egyik attribútuma – a kezében tartott, Írországra utaló motívumokkal (kelta kereszttel vagy lóherével) díszített könyvön kívül – a tisztaságot jelképező virág. Szent Gerebernusszal közös ünnepnapja május 15. Jelen fordítás a következő kiadás alapján készült: *Florilegium Insulae Sanctorum seu Vitae et Acta Sanctorum Hiberniae*, edidit Thomas Messinghamus, Parisiis, 1624, 343–349.

1. bevezetés – 2. származása, születése – 3. édesanyja halála – 4. veszedelmes tanács – 5. szökés – 6. Gerebernus meggyilkolása – 7. halála – 8. csodák haláluk után – 9. ellopják ereklyéiket – 10. az öregasszony látomása – 11. ereklyéinek ünnepélyes elhelyezése a templomban – 12. ünnepnapja, tisztelete.

1. Miután beteljesedett az Úr feltámadásának és mennybemenetelének misztériuma, amint azt a próféták által előre megjövendölte, mikor a keresztény hit az apostolok révén az egész földkerekségen elterjedt, élt egy pogány király Hiberniában, aki – habár megvetette az Isten félelmét és a bálványok babonás és hiábavaló tiszteletének szolgált – dicsőséges gazdagsága és a világi vitézségben mutatott hathatós ereje miatt a többiek előtt járva mindenkinél dicsőségesebbnek látszott.

2. Előkelő nemzetségből származó felesége volt, akit a király izzó szerelemmel szeretett, testi megjelenésében ugyanis olyan szépséges volt, hogy arcának és testének látványa magával ragadta mindazokat, akik tekintetüket rávetették. A királynak és feleségének gyermeke is született, aki igen bájos volt, s rendkívüli mértékben hasonlított az anyjára. Dymphna volt a neve, aki – ahogy neve előre jelezte, később – méltóvá vált az Istenhez.

3. Nemeshez illő módon nevelkedett atyja házában, míg ki nem nőtt a gyermekkorból. A karban járt táncokat és a szórakoztató dalocskákat, amelyeket ilyen korban kíván a királyi méltóság, szívből megvetette. Ellenben titkon megkeresztelkedett, és fogadalmat tett, hogy egész lelkével és minden erejével mindörökké Krisztusnak fog szolgálni. Közben meghalt édesanyja, a királyné, ami miatt a királyt hiábavaló gyötrelmek kínozták. Végül tanácsadói javaslatára követeket küldött királysága tartományaiba és az ott élő népekhez, hogy keressenek egy zsenge szüzet, aki nemes származású és szépségében az elhunythoz fogható, hogy a hatalmas király feleségül vehesse és tisztelettel házastársává fogadhassa. Előkelő és ékes beszédű követei útnak indultak tehát, majd végigjárták a falvakat és városokat, s szemügyre vették a nemes lányok arcát.

4. Mikor már hosszú ideje járták a falvakat, de nem leltek olyan lányra, amelyet kerestek, visszatértek a királyhoz. Bementek a palotába, köszöntötték a királyt, majd így kezdtek beszélni: „Felséges király! Amit felséged parancsolt, hosszú bolyongás után sem tudtuk teljesíteni, de ha jónak látod, íme, parancsold meg, hogy legyen a feleséged a leányod, Dymphna, aki nagyon szép, és aki annyira hasonlít az édesanyjára, hogy úgy tűnik, az ő képében kelt új életre az elhunyt.” Ugyan mit mondhatunk még? Miután végére értek átkozott szavaiknak, a Sátán, aki szerette volna visszatéríteni a szent szüzet a bálványimádáshoz, tiltott szerelemmel és a szemérmertlenség fáklájával lángra lobbantotta a király szívét, aki ezután nyájas kedveskedéssel lánya fogadalmának romlására tört. Neki ígérte a világ minden dicsőségét, ha igent mond a házasságra. Ennek hallatán Krisztus szüze azt válaszolta, hogy ő sohasem teszi ezt, mert nem igaz (hangzott a válasza) és nem is törvényes, hanem átkozott eltévelyedés, hogy a lány foltot ejtsen atyja ágyán. Erre a király hevesen ostromolni kezdte könyörgéseivel, ő azonban szilárdan ellenállt. Végül a király haragosan így fakadt ki: „Akár akarja, akár nem, bele kell nyugodnia.” Erre a leány, mintha engedelmeskednék, óvatosságból negyven napi nyugalmat kért. Ékszereket és egyéb dolgokat kért közben, amelyek a szép lányok megjelenéséhez tartoznak, mintha az lenne a célja, hogy még ragyogóbbnak tessenek az atyja szemében.

Ennek hallatán öröm töltötte el a királyt, s megparancsolta, hogy kövessenek el mindent, hogy a szűz megkapja, amit kér. A szűz pedig mindeközben fohászaiban újra és újra Krisztusnak ajánlotta föl magát, hogy atyja sóvárgása elől megmeneküljön, s azon töprengett, hogy elhagyja hazáját.

5. Élt abban az időben Hiberniában egy kivételes szentségű és tudású pap, akit Gerebernusnak hívtak. Titokban a keresztény hitre térítette azokat a pogányokat, akiket csak tudott. Ő volt a gyóntatója a Krisztust tisztelő elhunyt királynénak, Szent Dymphna édesanyjának. Ő keresztelte meg korábban Dymphnát is, s ő tanította a keresztény hitre és a Szentírásra, s az elhunyt

királyné és Dymphna, a leánya az ő kezéből szokták magukhoz venni az Oltáriszentséget. Őt kereste föl titokban a szent szűz, s könnyek árja közt tárta föl neki, hogyan kívánja elmeríteni őt atyja a vérfertőzés rettenetes örvényében. A szent ember ekkor azt a tanácsot adta a szűznek, hogy meneküljön idegen vidékre és lélekben szegényen szegődjék Krisztus nyomdokába. Mi többet mondhatnék erről? Mikor elérkezett szökésének alkalmas órája, a szent szűz maga mellé véve társul Szent Gerebernust, valamint atyja bárdját meg annak feleségét, hogy a bárd kíséretének leple alatt titokban utazhassanak, nekivágott az eltervezett útnak. Eljutott a kikötőbe, ahol tengerre szálltak és kedvező széllel eljutottak abba a városban, amelyet Antverpiának neveznek. Itt megszállt, majd miután valamennyi ideig itt időzött, olyan helyet keresett, ahol titokban az Úrnak szolgálhat. Nem volt képes ugyanis elviselni a világi lármát a Krisztusban eltökölt lélek. Innen egy erdőn át vezető úton tehát abba a faluba ment, amelyet Gheelnek hívnak, s ezen a helyen aztán a magányos, remeteéletmódra alkalmas helyet találtak.

Másnap, mikor körbejárták a falut, ráakadtak egy templomra, amelyet Szent Martinus püspök tiszteletére szenteltek, s amelyben most Dymphna szűz szent teste nyugszik.

Nem messze az említett templomtól, azon a helyen, amelyet Zammale-nak hívnak, kiválasztottak egy helyet szerény lakhelyül, ahol az édes elmélkedés révén megadhatják az Istennek a neki járó szolgálatot. Miután kivágtak néhány fát és tövises cserjét, alkalmas lakhelyet készítettek a maguk számára. Három hónapig maradtak ezen a helyen, s böjtben és imában valamiféle angyali életet éltek. A szent pap, Gerebernus misét is tartott az említett Szent Martinus-templomban.

Abban az időben csak kevesen laktak Gheel falujában, s csak tizenöt vendégszállás volt benne. A falutól a sűrű erdő által körülvett hely hatezer lépésre volt.²³⁵

²³⁵ Kilenc kilométer.

6. Közben a királyt, a szűz atyját, aki örömmel várta a leányával való házasságkötést, a szökés híre rettenetesen földűlta, s vele együtt az egész királyi udvart is. Megszaggatta ruháját, majd a jajveszékelés és a fájdalom újbóli kifejezésével a király tanácsnokai ajánlását követve elhatározta, hogy maga indul leánya keresésére. Kutatott utána a városokban és az elhagyott hegyek közt, s mivel nem talál rá, tengerre szállt, s népes kísérettel elment abba a városba, amelyet Antverpiának neveznek. Amint a hajóról partra szállt, szokás szerint hatalmas csődület támadt, hiszen mindenki látni akarta a királyt. Pihenőt rendelt a városban, majd követeket küldött a szomszédos tartományokba, hátha hallanak valami hírt a leánya felől. Miután sokfelé jártak, néhányan elvetődtek egy faluba, amelynek Westerlo a neve. Itt szálltak meg. Mikor másnap reggel fizetni szerettek volna a fogadósnak, az a pénzükre pillantva megjegyezte: „Nagyon hasonló pénzürméim vannak nekem is, és egyáltalán nem tudom, mi az értékük.” Mikor megkérdezték, kitől kapott ilyen pénzt, neki fogalma sem volt, miért faggatják. Elárulta tehát, hogy egy idegen, gyönyörű szép arcú és megjelenésű lány lakik a közelben egy elhagyatott helyen, aki Hiberniából jött. Egy igen agg, tiszteletreméltó pap van vele meg egy bárd a feleségével. Ez a lány szokott ilyen pénzt küldeni a megvásárolt ételért. Erre a követek megkérték, hogy vezesse oda őket, s azonnal rá is ismertek a szent szűzre, többek közt már a szemeiről. Ezután azon nyomban visszatértek Antverpiába és örömmel jelentették a királynak, amit láttak és hallottak. Ekkor a királyban új erőre kapott a lelkesedés, s azonnal útra kelt kíséretével oda, ahol a legszentebb szűz lakott. Mikor rátalált, nyájasan üdvözölte, s ahogy meglátta a király a szűz csodaszép arcát, a szerelem tüze újra lángra lobbantotta. Erre édes szavakkal így kezdett kedveskedni neki: „Egyetlen leányom, Dymphna, szerelmem és egyetlenem, édességem, milyen szükség hajtott, hogy elvetve a királyi méltóságot idegen népek közt lelj lakhelyre, hogy elhagyd szülőföldedet, s megfélekedve a gyermeki szeretetről odahagyd király atyádat s ehhez a vénséges vén aggastyánhoz láncold ma-

gad, mintha a lánya lennél, s mindenben az ő utasításainak engedelmeskedj? Atyád után Hibernia királyi méltóságának egyetlen örököse, miért vetetted meg a királyi udvart? Nyugodj bele a tervünkbe, s térj velünk vissza Hiberniába, mert ha elfogadod az atyai érzelmeket, a királyi koronával koronáznak majd meg, s tiéd lesz a hatalom királyságom valamennyi előkelő asszonya és szüze fölött. Ráadásul hófehér márványból templomot emeltetek neked az istennők közt, s aranyból és drágakövekből elkészítettem a szobrodat, hogy elhelyezzék benne, s mindenkinek imádnia kell majd.”

Mikor a szűz szeretett volna minderre felelni, Szent Gerebernus átvette a szót, s kemény szigorral vádolni kezdte a királyt. A legnagyobb bűnösnek és átkozottnak nevezte, hiszen saját leányát akarta megbecsteleníteni, ami még az élvhajászok és a paráznák számára is a leghitványabb gondolat. A szent ember ráadásul arra figyelmeztette a szüzet, hogy sohase mondjon igent a királynak, nehogy jegyesének, az örök királynak a méltatlankodását váltsa ki vele, hiszen már megízlelte annak édességét.

Ekkor a király és kísérete egyszerre kiáltották, hogy Szent Gerebernus méltó a halálra, majd mint a szűz megtérítőjére és szökésének kiagyalójára rávetették magukat és elszakították a szűztől. Rátették erőszakos kezüket, bántották és gonosz módon szorongatták. Az Úr dicsőséges vértanúja azonban diadalmaskodott a zsarnok fölött, amikor élete úgy ért véget, hogy lefejezték. Az Úrtól elnyerte a vértanúság koszorúját. Istennek ez a híve, Gerebernus, a megtestesült igazságosság, a szűzi tisztaság példája elátkozta a tiltott házasságkötést, de a hitetlen királyt nem gyűlöletből, hanem szeretetből feddte meg a vérfertőzés miatt. A tisztaság szeretete miatt azonban a király haragját és gyűlöletét vonta magára, s végül ez okozta a halálát.

7. A király ezután újra a rózsás színben tündöklő szűzhöz fordult, s még konokabban kezdte sürgetni, hogy mondjon igent neki. Így szólt a szent szűzhöz: „Leányom, Dymphna, mért tűröd, hogy ilyen fájdalmak gyötörjék atyádat? Miért utasítod vissza, hogy megkönyörülj rajta, és miért veted meg

őt, akit az irántad való szeretet hajt? Csak mondj igent, s megadom neked, bármit kérsz is. Ráadásul megparancsolom majd, hogy a legszentebb istennők közt ünnepeljék nevedet királyságomban.” Ekkor a szűz, aki már felajánlotta magát, aki inkább azt választotta, hogy az Urért megöljék, mint hogy evilági bűne élvezetét élvezze, méltatlankodva így válaszolt az atyjának: „Miért kísérelsz meg, te nyomorult zsarnok, csalóka ígéretekkel eltántorítani szüzességi fogadalmamtól? Gonoszul azt hiszed, hogy visszafordulok szilárd elhatározásomtól s testem beszennyezésével majd megsértem legszeretettebb szerelmeseimet, Krisztust? Teljes szívemből megvetem királyi gyönyörűségeidet, s az én Uramnak, Jézus Krisztusnak az ígéreteit kívánom minden zsigeremmel, hiszen azok minden kívánságot föltülmúlnak. Köpök rá, hogy istennőnek tartanak-e, s fabatkát sem ér a szememben, ha bálványként tisztelnek. Ne gondold, hogy meggyőzhetsz ilyen beszéddel.”

A király ekkor megvadult elmével teljesen átadta magát a vágnak, de megrögzött bálványimádóként megértette, hogy minél inkább küzd ellene a lány minden erejével, annál inkább lobog benne a keresztény hit lángja. Így fakadt ki ekkor: „Hogy ne fárassz hiába minket gonoszul az egyéb dolgok tekintetében, felszólítalak, hogy teljesítsd azonnal kívánságomat. Ellenben atyád haragjával kell szembenézned, ahogy álnok mestered, Gerebernusnak is, akit emiatt fejeztek le. Óvd meg hát ifjúságod zsenge virágát és mondj igent nekem. Áldozz az isteneinknek is, vagy biztos lehetsz benne, hogy meghalsz, s halálod példája folytán az összes királylány retteg majd attól, hogy ellenkezzék az atyjával.”

A már fogadalmat tett szűz így felelt: „Miért ölted meg, kegyetlen zsarnok, az Úr választott papját, akiben semmilyen bűnt sem találtál? E gáztetted miatt nem menekülsz meg a mindenható Isten ítéletétől. Koholt dolgokként átkozom isteneidet és istennőidet, én pedig teljes szívvel és odaadó lélekkel az Úr Jézus Krisztusra bízom magam. Ő az én jegyesem, dicsőségem, üdvösségem és reményem. Készen állok, hogy

bármilyen büntetést készíts is nekem, boldog lélekkel tűrjem azt az Úrért.”

Szinte esztét vesztette a király ennek hallatán, s rettenetes örület lángja lobbant benne. Mivel szándékában állt, hogy az őt ért sérelmet és az istenein esett igazságtalanságot megbosszulja, megparancsolta, hogy azonnal fejezzék le a lányát. Ezt a kegyetlen parancsot senki sem akarta azonban végrehajtani a király kísérei közül, nehogy a tett elkövetése után az azt esetleg megbánó király haragját vonja magára. Mikor szembesült ezzel a király, elfeledkezett ősi nemességéről és királyi nagylelkűségéről, s az övéen hordott kardot kirántva levágta a dicsőséges szűz szent fejét, miközben a lány az Isten irgalmáért könyörgött.

Az Úr Jézus Krisztus, a szent szűz jegyese a legnagyobb örömmel koszorúzta meg őt a mennyben.²³⁶

A király ezután a kíséretével együtt hazatért, a szentek testét pedig ott hagyta az ég madarainak és a föld vadjainak.

8. Miután a szentek teste már jónéhány napja feküdt úgy a pusztas földön, hogy a vadak és a madarak meg sem érintették, néhány közeli lakos a szent vértanúk testének gondját magára véve egy föld alatti barlangban eltemették őket, ahogy akkoriban szokás volt a halottakat eltemetni.

Sok-sok év múltával az ott történt ámulatba ejtő csodajelek miatt papok és hívek gyűltek arra a helyre, ahol eltemették őket, s keresni kezdték ezeknek a szenteknek a testét.

Csodálatos és halandó által még nem látott és hallott dolog történt ekkor. Mikor ugyanis a sírásók kihantolták a sírokat, angyalok keze által faragott, két, hónál fehérebb kőből való sírt találtak, habár azon a vidéken nem voltak ilyen sírkövek, csak sötétebb színűek. Miután minden nehézség nélkül kiemelték a szarkofágokat, s körbejárva alaposan szemügyre vették őket, semmilyen illesztést vagy törésnyomot nem találtak rajtuk. Sőt, éppen ellenkezőleg, épek és sértetlenek voltak, s a szentek teste feküdt bennük. A nép ekkor ámulva beszélgetett arról, hogy

²³⁶ A vértanúság koszorújával.

lehetett vajon elhelyezni mindenféle segítség és a kő sérülése nélkül a becses ereklyéket ezeknek a szarkofágoknak a belsejében. Belátták, hogy angyalok tette ez, nem embereké, s megértették a hónál ragyogóbb szentek tisztaságát.

Bárki bűnbánó bűnös ment oda attól a naptól kezdve, azonnal kigyógyult minden bajából, bármi volt is az.

9. Mikor ezeknek a jeleknek és csodáknak a híre eljutott a Rhen folyó partján fekvő Zante²³⁷ városába, a város néhány lakosa fölkereste azt a helyet, ahol a szentek ereklyéit tisztelték. Miután zarándoklat ürügyén imádkoztak, alaposan kifürkészték a helyet, s miután néhány napig a szentek testénél őrködtek, amikor azok, akik a szent ereklyéket őrizték, éppen másra figyeltek, a szarkofágokkal együtt szekérre pakolták a becses ereklyéket is, majd azokkal együtt elszöktek.

Mikor Gheel lakosai fölfedezték ezt, szinte az eszüket veszítették. Fegyvert ragadtak, s a szökevény tolvajokat lángoló lélekkel, elszántan követték a nyomukban loholva. Amint a tolvajok meghallották, hogy jókora tömeg követi őket, a vértanúk ereklyéinek elrablói megrémültek, mert látták, hogy ez a két szarkofág az életüket jelenti. Ezért azt, amelyik a másikra volt téve, igen gyorsan leemelték a szekérről, s csak egyet vittek tovább magukkal, a másikat pedig épen és sértetlenül otthagyták. Szent Dymphna teste volt ebben, Gerebernus szent testével azonban továbbmenekültek. Mikor már Zante városa közelébe értek, legalább annyira az út, mint az üldözőktől való félelem miatt megálltak, majd hírnök révén városuk lakosainak tudtára adták, hogy szerencsésen megérkeztek. A polgárok erre azonnal kitódultak eléjük. Viaszgyertyákat, tömjénfüstölőket és keresztest vittek hatalmas tömegtől kísérve, majd a szent testet zsoldárok és szenténekek éneklése közben örvendezve az Úrban a templomba vitték, s ott tiszteletteljesen elhelyezték, majd hazatértek.

²³⁷ Xanten városa Németországban a Rajna partján. A helység mintegy bő száz kilométerre fekszik Geeltől észak-nyugatra.

10. Ekkor a gheeli parasztok, akik a nyomukban voltak, elmentek arra a helyre, ahol a becses ereklyék voltak. Szent Gerebernus szarkofágja széttört, Szent Dymphnáéra azonban minden sérüléstől mentesen találtak rá. Bár szerették volna visszavinni templomukba, nem tudták megmozdítani a testet, olyan nehéz volt, akár a kő, és semmilyen módon nem lehetett arrább tenni, mintha gyökeret vert volna a földben. Nekik pedig fogalmuk sem volt, mit kellene tenniük.

Azon az éjszakán egy hang intézett szózatot a faluba valósi egyik vénasszonyhoz, s meghagyta neki, hogy fogja be kocsiba az istállójából az egyik fiatal borjút, s azzal vigye vissza a szűz holttetemét, amelyet olyan sokan sem bírtak megmozdítani bűnös voltak miatt. Erre az asszony fölriadt, elámult azon, amit hallott, majd amint megvirradt, fölkel, s miután odahívta a fiát, szépen sorjában elmesélte neki, mit látott álmában, és megparancsolta neki, hogy teljesítse, amit az Úrtól hallott. A fiú végighallgatta, de azt hitte, hogy az anyja elvesztette józan eszét, arra kérte hát, hogy senkinek se szóljon erről, és azzal érvelt, ha továbbra is szeretné, hogy megtegye, amit kért, mindketten nevetés tárgyává válnának a nép szemében. Anyja azonban nem akart engedelmeskedni neki, ezért azonnal befogta az egyik fiatal borjút, amelyiknek még nem nőttek ki a szarvai, aztán elindult azon az úton, amely arra a helyre vezetett, ahol a gheeli parasztok tanácstalanul ácsorogtak a holttest körül. Oda is ért, miközben idősek meg fiatalok eredtek a nyomába, mert habókos, bolond vénasszonynak gondolták, s kacagva várták, mi süll ki a dologból. Mi többet kellene még mondanom? Végül elértek arra a helyre, ahová sem a maguk, sem a lovaik erejében nem bízva jutottak el úgy, hogy egyedül az Isten nagylelkűségét hívták segítségül. Az asszony örömmel üdvözölte, akit álmában látott, majd elmesélte látomását, kérve, hogy tegyék a tiszteletreméltó testet a kocsijára és illő tisztelettel gyorsan vigyék vissza eredeti helyére.

Voltak, akik kinevették, s amiatt csúfolták, mert azt hitték, hogy eszét veszítette, míg azután a könyörgés meggyőzte őket, s akik korábban ellenkeztek, minden további nehézség nélkül

fölemelték a szent testet és rátették a kocsira, s a bármi munkára még alkalmatlan tinó pedig könnyedén húzta nagy öröme közepette a hatalmas terhet a templomba, ahol a tiszteletreméltó szűz és vértanú, Dymphna számtalan csodája tündöklök.

11. Gheel előkelői és jómódú polgárai egybegyűltek ezután és aranyból, ezüstből és drágakövekből urnát készíttettek, s a tiszteletreméltó szűz testét ebben helyezték el. Ezért azután a camerai püspök a papság és a nép kíséretében meg a mindkét nembeli és mindenféle életkorú néppel és nemesekkel együtt Szent Dymphna tiszteletreméltó testét a kőszarkofágba ebbe az arany- és ezüsturnába tette. Amikor pedig fölnyitatta a püspök a szarkofágot, vörös színű drágakövet talált a tisztelendő szűz mellkasára téve, amelyen a következő felirat volt olvasható: ITT NYUGSZIK SZŰZ SZENT DYMPHNA VÉRTANÚ. Az angyalok által a legszentebb szűznek a mellére helyezett vörös kővel tettek tanúbizonyságot vértanúságáról.

12. A tiszteletreméltó szűz testének áthelyezése május 15-én történt. Ezen a napon ünneplik az ő ünnepét. Május 13-án fejezték le az Úr 600. éve körül életének tizenötödik évében.

Minthogy hosszú lenne felsorolni mindazokat a csodákat, amelyek említésre méltók, s amelyeket a mi Urunk, Jézus Krisztus a dicsőséges szűz és vértanú és az ő menyasszonya, Szent Dymphna révén a világnak megmutatni méltóztatott, a rövidség kedvéért ezeket elhagyjuk.

Hiszen nap-nap után ördögtől megszállottak szabadultak meg általa. Az ilyeneket ugyanis tiszteletreméltó gheeli templomába vitték, ahol ez a szent szűz és vértanú Dymphna szenvedett és ahol a teste nyugszik. Ráadásul Krisztusnak ez a szűze és méltóságos vértanúja az ő odaadó híveinek más végtelenül nagyszámú jótevékenységét is kieszközte a mi Urunknál, Jézus Krisztusnál, aki az Atyával és a Szentlélekkel együtt él és uralkodik mindörökkön örökké. Ámen.

*Szent Findanus (803/804–878. november 15.)
(Vita Sancti Findani)*

RHEINAUI SZENT FINTÁN (Saint Fintan of Rheinau, Findanus, Findan, Fintan von Rheinau) előkelő ír nemzetségből származott. Születése idején már állandóak voltak a viking támadások az ír sziget tengerparti részein. Egy ilyen rablóhadjárat során került Fintanus is a vikingek kezére, akik az Orkney-szigetcsoporthoz egyik szigetére hurcolták. Itt sikerült megszöknie és elrejtőznie fogvatartói elől, majd miután a dagály miatt a vikingek továbbhajóztak, ő úszva elérte Skócia partjait. Szerzetesmonostorba került, ahonnan aztán Szent Márton városának, a Loire partján fekvő Toursnak az érintésével Rómába ment, ahol szerzetesi fogadalmat tett, majd a mai Svájc területén található Rheinau bencés monostorában élt szigorú önmegtartóztatásban. Aszkézisének híre széles körben elterjedt, ami miatt már életében szentként tisztelték. Életrajza jelentőségét az adja, hogy – mivel nem Írországból élő szerzetesről szól, bár föltehetően kortárs és Fintanusszal személyes ismeretségben álló ír szerzetes alkotása – elsősorban azon a szóbeli hagyományon nyugszik, amely minden bizonnyal Fintanusra vezethető vissza. A vikingek rablóhadjáratairól történeti szempontból is hitelesnek tekinthető beszámolóknak ugyanis aligha lehetett más a forrása, mint az, aki végigszenvetde, ha bizonyos részeit hallgatósága kedvéért talán ki is színezte. Az életrajz hitelessége mellett szól, hogy föltelelezhető rheinaui keletkezése ellenére nagyon erős benne Fintanus ír identitásának a kifejeződése: az aszketikus életet élő szerzetes minden ír ünnepet megtart, és az életrajzban – nehezen értelmezhető – ír szövegemlékek is fennmaradtak. Tisztelete a mai napi elevenen él Rheinauban, ünnepnapja november 15-e. A fordítás a szöveg mérvadó kiadásán alapul: *Vita Sancti Findani*, hrsg. Oswald Holder-Egger, Monumenta Germaniae Historica Scriptores vol. 15, Hanover, 1887, 502–506.

1. bevezetés – 2. megmenekül a vikingek fogságából – 3. atyját megölik, őt a vikingek kezére játsszák – 4. viking belháború – 5. megszökik – 6. megmeneküléséért fohászkodik és fogadalmat tesz – 7. megmenekül – 8. Rómába megy, majd szerzetessé lesz – 9. isteni megerősítés – 10. csak kevés kenyeret eszik – 11. éjszakai látomás – 12. megéhezik Szent Patricius napján – 13. Szent Blasius ereklyéi – 14. Szent Blasiushoz

föhászskodik – 15. Szent Blasius ereklyéit a vállán szeretné vinni – 16. elbizonytalanodik – 17. megéhezik – 18. elúzi a tisztátalan lelkeket – 19. csodálatos bússzaporítás – 20. összefoglaló jellemzés.

1. Minthogy az Isten a kiválasztottjait, akiket a világ teremtése előtt eleve örök életre rendelt, és akik evílág különféle gondjaival bajlódnak és mindenféle-fajta munkát végeznek, kimondhatatlan irgalma folytán egy tökéletesebb élet szabályaihoz szokta elvezetni különféle, de mégis lényegének legtisztább forrásából fakadó módokon, számunkra sem látszott lehetetlennek, hogy megfontolt szavakkal megírjuk annak a megörökítésre méltó férfinak az életét, aki kortársunkként²³⁸ követésre méltó példát nyújtott, már amennyiben használ valamennyit a tökéletesedés útján nekünk, akik mindezt gyakran elolvassuk, valamint az utókornak.

2. Az Isten segítségével most megpróbáljuk tehát elmondani, hogy ezt a Findanus nevű, Laginum tartományból származó ír férfit rendszerint milyen kísértések és küzdelmek sújtották. A pogányok, akiket nordmannoknak neveznek, mikor a Hiberniának is nevezett Scottia szigetének igen nagy részét földúlták és kifosztották, sok más asszonnyal együtt ennek az említett férfinak a nővérét is foglyul ejtették. Ekkor atyjuk meghagyta a fiának, a leány bátyjának, Findanusnak, hogy fogja a pénzt és váltsa ki rajta a nővérét, majd hozza vissza az atyjához. Minthogy Findanus szerette volna teljesíteni apja parancsát és a testvéri szeretetet kegyes szívvel őrizte, társakat meg egy tolmácsot vett maga mellé, ám nem sokkal később ugyanazon az úton őt is foglyul ejtették a pogányok. Bilincsbe verték és a hajójukra hurcolták, amely a közelben a part mellett horgonyzott. Innen késedelem nélkül magukkal vitték. Azon a napon, majd a rákövetkező éjszakán át is megkötözve, étlen-szomjan tartották. Reggel azonban a nordmannok tanácskozást tartottak, és mikor néhányan, akiknek józanabb volt a gondolkodása, és akikbe – amint hisszük – az

²³⁸ Úgy tűnik, a szerző személyesen ismerte a szentet.

Isten emberséget oltott, azt javasolták, hogy nem kellett volna erővel elfogni azokat, akik mások kiszabadítása végett jöttek hozzájuk, ezért Findanust szabadon engedték. A legkegyesebb Úr tehát tudva, hogy ő, aki most még világi öltözetet visel, ezek után minden körülmények között a lehető legodaadóbb módon fogja őt szolgálni, már akkor méltóztatott kiszabadítani őt az ellenség karmai közül.

Egy másik alkalommal az is megtörtént, hogy mikor ugyanez az ellenséges sokaság a nyomába eredt, ő bemenekült az egyik házba és elrejtőzött az ajtó mögött, s ekkor senki sem fedezte föl, hol rejtőzik, pedig össze-visszaszaladgáltak.

3. Azt gondoljuk, hogy nem szabad elhallgatnunk azt sem, milyen alkalom készítette őt arra, hogy zárandokútra induljon, és hogyan próbálta azt dicséretre méltó módon beteljesíteni.

Laginum tartományában roppant viszály támadt két vezér között. Az említett Findanus atyja egyikőjük harcosa volt, és megölte az ellenség egyik harcosát. Mikor ennek híre az ellenség vezérének fülébe jutott, roppant haragra lobbant, s hatalmas seregtől kísérve azonnal elindult, hogy Findanus atyjának házáat, valamennyi javát és őt magát is tűzzel és vassal eleméssze. Éjszaka érkeztek a házhoz. Fegyveresen körülvették, majd tűzcsóvát vetettek a tetőre, azután pedig Findanus atyját, amikor a tűz elől kimenekült a házból, fölkoncolták. Findanus ekkor éppen egy másik házban tartózkodott, de azt a házat is körülvették és fölgyújtották, ő azonban olyan bátran védekezett az ajtó előtt, hogy nem bírták elfogni, hanem a tűzön és az ellenségen át nyilvánvalóan az isteni kegyelem védelme alatt, miközben csak apróbb sebeket ejtettek rajta, megmenekült, a vele egy házban tartózkodó fivérét azonban megölték. Emiatt aztán hatalmas és engesztelhetetlen ellenségeskedés és gyűlölet támadt a két törzs között. Nem sokkal később azonban néhány hívő közbenjárására, miután nem kevés pénzt kapott Findanus és az ő nemzetsége, a két törzs között helyreállt a béke.

Még ugyanabban az évben történt, hogy Findanus ellenségei, mivel attól tartottak, hogy bosszút állnak rajtuk és az atyja

halála miatti fájdalom föltámad Findanusban, szerették volna őt is eltenni láb alól, s ezért cselt forraltak a szívükben. Tervet kovácsoltak, majd nagy lakomát rendeztek Findanusnak egy tengerhez közeli helyen. Meghívták Findanust, akit az odaérkező nordmannok a lakomázók közül hurcoltak el magukkal, ahogy Findanus ellenségeivel megegyeztek, majd jó szorosan megkötözték és magukkal vitték. Nordmann gazdája, mivel még nem szándékozott hazatérni, a szokásuk szerint eladta őt egy másik nordmannnak, aki aztán eladta egy harmadiknak, az meg egy negyediknek. Ez a gazdája később társakat gyűjtött maga mellé, mivel szerette volna viszontlátni hazáját, és így másokkal együtt a foglyaként Findanust is magával vitte.

4. Amikor már a nyílt tengeren hajóztak, egy másik nordmann hajóval találkoztak. Az egyik nordmann átszállt abba a hajóba, amely Findanust vitte, és tudakozódni kezdett, hogy milyen a sziget és mi történt ott velük. A hajón azonban ott volt egy olyan valaki is, akinek a fivérét az a nordmann ölte meg, aki e dolgok felől faggatózott. Mikor ráismert, azon nyomban leszúrta. Ennek láttán a társai azonnal készen álltak a csatára, és a két hajó harcosai ádáz küzdelemben sokáig tusakodtak egymással. Miközben így küzdöttek, a megkötözött Findanusban fölhorgadt a tettvágy, és szeretett volna segíteni gazdáján és annak társain. Ekkor azonban más hajók harcosai is közbeavatkoztak és szétválasztották az egymással harcolókat, így a Findanust vivő hajó akadály nélkül hajózhatott tovább. Gazdája nem feledkezett el arról, hogy megkötözve is segítséget szeretett volna nyújtani neki Findanus, ezért, mivel meg akarta jutalmazni hűségéért, nem sokkal később leoldotta róla a köteleket és megígérte neki, hogy jó sora lesz mellette.

5. Ezen események után a piktek népe közelében fekvő szigetekhez érkeztek, amelyeket Orcadesnek hívnak.²³⁹ Az egyik szigeten tehát kikötöttek és partra szálltak, hogy kipihenjék

²³⁹ A ma Skóciához tartozó Orkney-szigetek hetven kisebb szigetből álló szigetcsoport Skócia partjaitól észak-keletre.

fáradalmaikat. Bejárták a szigeteket, s miközben kedvező szélre vártak, Findanus – élve a kapott szabadsággal – elkezdte földérinteni a szigetet, s azon kezdte törni a fejét, hogyan szökhetnék el és menekülhetne meg. Ezen az ismeretlen földön egyszerűen csak egy hatalmas sziklára bukkant, amelynek az alját dagálykor el szokta önteni a tenger. Findanus azon nyomban elrejtőzött a szikla alatt, de arról fogalma sem volt, mit csináljon, merre induljon onnan. Már fenyegetni kezdte a tenger és erős szorongással töltötte el az ellenségtől való félelem is, hiszen az ellenséges harcosok ott jöttek-mentek a közelében. Fölkapaszkodtak a sziklára, s mindenfelől az ő nevét harsogták. Ő azonban inkább azt választotta, hogy tűri a tenger vadságát, mintsemhogy a vadállatok minden könyörtelenségét is messze fölülmúló emberek kezére kerüljön, ezért nem törődve a körötte tornyosuló hullámhegyekkel aznap és a rákövetkező éjszaka is ott maradt étlen-szomjan azon a helyen.

6. Másnap, mikor az ellenség a sziget másik részén tartózkodott és visszahúzódott a tenger is, amely a barlang száját nyaldosta, bár a szélről hajtva egy-egy hullám olykor be-becsapott az üregbe, Findanus kimerészkedett és a pogányoktól való féltelmében kúszni kezdett a földön. Minthogy móhon sóvárgott a menekülésre, mindent alaposan kifürkészett. Azt gondolta, hogy az egész szigeten mindenfelé laknak, ám amikor meglátta a sziget végét, megértette, hogy az egyik részen az óceán öleli körül, a másik oldalon pedig egy hatalmas öböl. Így azután, mivel a teste igen törődött volt és betegség is gyötörte, amelyet a béklyónak és az éhezésnek köszönhetett, nem merte a hullámokra bízni magát. Ezért aztán a menekülés útját kutatva három egymást követő napon hatványozott erőfeszítéssel bebarangolta a szigetet. Csak fűvet evett és vizet ivott. Így várakozott a szigeten. A harmadik napon végül, mikor nagytestű tengeri lényeket, vagyis delfineket pillantott meg a part közelében, amint játszottak és forgolódtak a vízben, az isteni kegyelem ösztönzésére mindezeket halkan meghányta-vetette magába, majd könnyekre fakadt. Ekkor szíve mélyéről ez a fohász szakadt ki belőle: „Istenem, aki ezeket

az oktan állatokat és engem is teremttél, s aki megadtad, hogy ők átszeljék a tengert, én pedig szilárdan megvethessen lábamat a földön, hozzám való szokott kegyességben siess segítségemre ebben a nyomorúságos helyzetben! Ettől az órától fogva szolgálatodra ajánlom testem és a lelkem. Soha többé nem fordítom gondolataimat a világ tiltott dolgai felé. Fölkeresem miattad az apostolok küszöbét,²⁴⁰ zarándokútra indulok, és soha többé nem térek vissza a hazámba. Ezután minden erőmmel neked fogok szolgálni, és a te nyomdokodban járva nem tekintek vissza többé.”

7. Amint tehát a szilárd és állhatatos hittel így fölverte magát, magára öltötte összes ruháját, majd belevetette magát a vízbe. Csodálatos dolgokat fogok mondani: az isteni kegyesség olyan merevvé tette azon nyomban a ruháit, hogy fönn tartották, s így nem merült el, s mintha úsznának, legalábbis úgy tűnt neki, a roppant hullámok hátán sértetlenül partra sodródott.²⁴¹ Ezután több magas hegy csúcsára is fölkapaszkodott, hátha azok tetejéről falvakat és házakat pillanthat meg, amelyekből füst száll föl. Ekkor újabb két napon át csak pár vézna fűszál volt az elesége. Amint azonban fölvirradt a harmadik hajnal, embereket pillantott meg, akik feléje közeledtek. Amint észrevette őket, öröm töltötte el a lelkét, s bár ismeretlenek voltak számára, habozás nélkül odasietett hozzájuk. Ezek az emberek pedig hagyták, hogy Findanus melléjük szegődjék, s magukkal vitték őt a közeli község püspökéhez, aki maga is Hibernia szigetén tanulta a tudományokat és ismerte az ír nyelvet. Két évig vele maradt Findanus, a püspök pedig műveltsége és bőkezűsége sok jótéteményével halmozta el.

8. Findanusnak azonban emlékezetébe ötlött egykori ígérete. Társakat gyűjtött maga mellé, majd miután megkapta püspöke

²⁴⁰ Vagyis megfogadta, hogy elmegy Rómába.

²⁴¹ Findanus Skóciában érhetett partot. A Dunnet Head nevű hely Skócia legészakibb pontja, ahonnan jól látható az Orkney-szigetcsoporthoz tartozó Hoy sziget. A két hely között a távolság kevesebb, mint hét mérföld, azaz mintegy tíz kilométer.

engedélyét, fölkészült, hogy Galliába megy. Először Martinus székhelyére érkezett,²⁴² azután a frankok területére, majd Alamannián és Langobardián keresztül gyalogosan megérkezett Rómába.²⁴³ Visszaútja során Alemanniában egy előkelő férfiú mellé szegődött.²⁴⁴ Négy évig szolgált azon a helyen papként. Az önmegtartóztatás valamennyi erényében előrehaladt és mindig újabb és újabb példákat mutatott. Elöljárója ekkor a Rinouvának nevezett monostorában²⁴⁵ az Úr megtestesülésének nyolcszázadik,²⁴⁶ életének ötvenegyedik évében szerzetessé fogadta Findanust. Mihelyt itt öt év alatt az erények minden lépcsőfokát végigjárta, végül még nagyobb szeretettől lángra kapva ismét előrébb lépett: szűk helyre zárkózott, és testét nem hallott önmegtartóztatással hajtotta igába.

9. Findanus, miután azt szerette volna, ha bezárják, és sűrű fohások közt azon fáradozott, hogy emiatt megtudja az Isten akaratát, ilyen szózat ütötte meg a fülét: „Is cet duit ódia anath ercin dabdane.”²⁴⁷ Azaz: „Megengedi neked az Isten, hogy mások után menj.”

10. Minthogy apátja engedélyével mindennapi élelemként a többi testvérnek is járó cipónak csak a három-negyedét vette magához az első esztendőben, a második évben még nagyobb takarékoságra törekedve már csak a felét. A harmadik évben aztán szívesen odaadta a cipó két-harmadát a szegényeknek, miközben magának csak a negyedrészt tartotta meg.

11. Párna helyett bebugyolált követ helyezett titokban a dormitóriumban a teste alá és azon pihent egy kicsit, majd

²⁴² A Loire partján fekvő Toursba, Szent Márton püspöki székhelyére.

²⁴³ Ez 845-ben történt. ²⁴⁴ Más forrásból a neve is ismert: Wolvene.

²⁴⁵ Rheinau. Város Svájc északi részén, Zürichtől északra mintegy 45 kilométerre. Bencés monostorát 778-ban alapították.

²⁴⁶ Helyesen 851.

²⁴⁷ Az életrajzban található ír szövegek a kéziratokban romlott formában hagyományozódtak. A szövegben közölt ír szövegek a következő szövegkiadás olvasatát követik: *Thesaurus Paleohibernicus, A Collection of Old Irish Glosses Scholia Prose and Verse*, edited by Whitley Stokes and John Strachan, vol II., Cambridge, 1903, 258.

miután már mindenki elaludt, titokban imádkozott. Történt, hogy az egyik éjszaka, mikor hozzáfogott szokásos imádságához, egy csodálatos nagyságú ember alakját öltött, tátott szájú, kiöltött nyelvű, kitárt karú és fenyegető tekintetű ördögöt pillantott meg, ám amikor ez a jelenés rá akart támadni, Findanus keresztvetésére eltűnt, ő mégis félelem nélkül kereszt módjára állva várta az oltár előtt a hajnali szertartást.

12. Már befalazva élt, amikor olyan éhség gyötörte, hogy szeretett volna egy egész kenyeret, sőt még többet is megenni Szent Patricius éppen akkor ünnepelt mennyei születésnapján.²⁴⁸ Arra kérte ekkor buzgó imádsággal az Istent, hogy az ő közbenjárására szüntesse meg ezt az étvágyát. Majd az imádságok és a könnyek után, amelyek még a legkisebb dolgok esetén is senkihez sem hasonlóan áradtak belőle, a következő jóslatot hallotta az anyanyelvén: „Ataich Críst ocus Patric artmache farna feil tám ná císel teilc bruth is tart doit teilc coil far císel.” [Térjen be Krisztus és armaghi Patrik, hogy ne legyen itt se ragály, se ördög, tartsa távol tőled a lázat és a szomjat, tartsa távol az éhséget és az ördögöt.] Emiatt a legkevésbé sem érezte bűnnek, hogy enni vágyott.

13. Az azt megelőző évben, hogy befalazva kezdett volna élni, minden éjszaka – egészen hajnalig – állva imádkozott a templomban. Annak a napnak az előestéjén, hogy Szent Blasius²⁴⁹ ereklyéit elhozták volna ide Rómából, a szokott módon imádkozott a bazilikában, amikor hirtelen tulajdon szemével látta, hogy galamb száll le az oltárra, azután pedig berepül a kriptába és eltűnik a szeme előtt. Másnap aztán arra

²⁴⁸ Március 17-én.

²⁴⁹ Szent Balázs (Sanctus Blasius) örmény orvos, püspök és vértanú. Szobasztéban (ma Sivas, Törökország) példamutató keresztény életet élt, ahol – miután püspökké választották – egy hegyi barlangba vonult vissza, ahol vadállatok vigyáztak rá. 316-ban, a Licinius-féle keresztényüldözés idején szenvedett vértanúhalált. Kultusza a Keleten a 6., Nyugaton a 9. századtól terjedt el. Ennek a széleskörű tiszteletnek a bizonyítéka az életrajz is, amely a szent ereklyéinek különleges megbecsültségét is bizonyítja.

az oltárra helyezték az ereklyét, amelyen korábban megjelent Isten szolgájának ez a madár.

14. Ugyanebben a közösségben élt még, de közben már eltelt némi idő, mikor hasonló módon az egyik éjszaka ismét egyedül volt a bazilikában, hogy az említett vértanú segítségét kérje. Ekkor a következő szavakkal fohászkodott: „Szent Blasius, akiről köztudott, hogy hozzám hasonlóan idegen voltál ezen a földön, járj közben bűneim bocsánatáért az Istennél!” Miután ezt elismételte, orcáján bőségesen csurogtak alá a könnyek. Állt az oltár előtt, amelyen ott voltak a szent ereklyéi, nem hajolt meg, hanem egyenesen állt, mégis, ahogy később többször elmesélte, látása kicsit elhomályosult, és ezt a szöveget hallotta: „Helyed készen vár a mennyben, bűneid már megbocsátást nyertek.”

15. Újra szűk, apró helyen élt – erről majd, amikor alkalom adódik rá, részletesebben próbálunk szólni –, mikor másnap reggel a már többször is említett vértanú ereklyéit arról a helyről a közeli völgybe szándékoztak átvinni, Isten szolgájában roppant vágy izzott föl. Szerette volna, ha kiérdemelheti, hogy tulajdon vállain vihesse a szent ereklyéit, noha ekkor már a szűk helyre bezárva élt, és korábban fogadalommal kötelezte magát arra, hogy azt a helyet sohasem hagyja el. Az Úr tehát, ahogy a próféta által mondja, meghallgatva a szegényember kívánságát²⁵⁰ teljesítette azt, és megengedte, amit legodaadóbb szolgája kért. Még azon az éjszakán azt látta, hogy amikor a monostorból elindulva nagy tömeggel együtt átkelt a Rhenus hídján, galamb szállt a vállára, s ő a vállán vitte ezt a galambot.²⁵¹ A galamb azután másokra is rászállt, de újra és újra visszarepült hozzá. Egyébként ennek a helynek a pontos fekvését ő maga mondta el nekünk, amikor még Favarium monostorában²⁵² laktunk és e kívánsága beteljesüléséről elmélgedtünk. Habár csupán hosszas nógatásra, sőt szinte már-már kényszer hatására árulta csak el ezt

²⁵⁰ Vö. Zsolt 10,17. ²⁵¹ Emiatt a szent egyik állandó atribútuma a galamb.

²⁵² A Rómától északra mintegy 50 kilométerre fekvő Farfa városának monostora.

is. (Ezeket a helyeket víz veszi körül, amelyek így több szigetet alkotnak.)

16. Szent Columba mennyei születésnapján²⁵³ újra kísértésbe esett és kétségek vettek rajta erőt, hogy a szerény mennyiségű gabonát, amelyet mindennapi étkezéséhez a többi szerzeteshez hasonlóan ő is megkapott, nem kellett volna-e szétosztania a szegények között. Azon töprengett ugyanis magában, hogy nem sérti-e meg az Istent, ha a mások munkája révén kapott ételét szétosztja a szegények közt. E dologgal kapcsolatban tehát Szent Columba közbenjárása által imák és könnyek közt kutatta az Isten akaratát, amire azután a legédesebb hangon így adott választ az Istenség: „Cucenn do chách cucenn det fadén, maith det fadén, maith do chách.” [A te konyhád mindenki konyhája, mindenki java a te javad.]

17. Az első napokban, amikor megadatott neki, hogy abba a vezeklőszobába lépjen, amelyet az Isten szeretete miatt választott ebben a világban, a torkosság bűne kísértette meg. Nem volt képes ugyanis megvárni, míg a többiek étkezni kezdenek, képtelen volt ugyanis megtartóztatni magát az ételtől, miközben még tartott az evangélium fölolvása. Ez a vágya igen heves gyötrelmet okozott neki. Jobban elpirult, mint hinni lehetne. Ekkor a megszokott segítséghez folyamodott.

Szent Aidanus püspök ünnepnapján,²⁵⁴ mikor a segítségét kérte, ilyen szózatot hallott: „Ainmne ilao ocus innaidchi, nilonge colonge céle dé remut nó fer fas sruithiu.” [Türelem nappal és éjjel. Nem ehetsz addig, amíg egy culdee²⁵⁵ nem eszik előtted, vagy egy olyan ember, aki idősebb.] Erre a hangra azonnal megszűnt a kísértés.

18. Amikor pedig már bezárva élt, olyan sok tisztátalan lelket látott éjszaka, hogy úgy tűnt, hogy ellepik a földet és a fákat is,

²⁵³ Június 9-én. ²⁵⁴ Augusztus 31-én.

²⁵⁵ Az elnevezés az ír *Céili Dé* („Isten jegyese”) kifejezésből ered, és olyan aszketikus–monasztikus életet élő személyeket jelöl, akik nem tettek szerzetesi fogadalmat. Ez az életforma a középkori ír és skót monostorokban terjedt el.

amelyeket körülölel a Rhenus. Habár sokáig hangzott félelmet keltő sűrűtlésük, a szent férfi imáira eltűntek, és azután soha többé nem jelentek meg újra.

19. Szent Brigida szűz ünnepnapján²⁵⁶ – amint szokása volt – sok szegényt gyűjtött össze, majd meghagyta, hogy a húst szeljék annyi részre, ahányan az egybegyűltek vannak. Amint fölvták a húst, váratlanul olyan sok szegény jött még, mint amennyien már ott voltak. A szent férfi hálát adott jöttükért az Istennek, majd azokat a részeket, amelyeket a korábban érkezettek számának megfelelően készítettet el, bízva az Isten bőkezűségében, aki öt kenyeret osztott szét ötezer ember közt,²⁵⁷ szétosztatta köztük. S bár a nélkülözők száma megkétszereződött, és a húshoz sem ő, sem más nem tett hozzá semmit, ugyanabból a húsból mindenkinek jutott, mindenki megette a maga részét.

20. Findanus tehát, a mi patrónusunk igen szűk helyre zártan huszonkét évig semmihez sem fogható módon fegyelmezte így a testét. Ez a hely az Istenanya Szűz Mária és a mi Urunk, Jézus Krisztus bazilikájának északi részén van. Mert miután az említett huszonkét év első évében ciliciumot öltött, sohasem melegedett tűz lángjánál, sohasem pihent fekhelyen, nem vett soha könnyű fürdőt, hanem szüntelenül böjtölt, virrasztott és imádkozott. Elzárkózása első esztendeje után pedig, mivel az Isten megerősítette, a kenyérnek, tizenhat évvel később pedig minden másnak a fogyasztásától tartózkodott. Csak apró halakat evett, de abból is keveset. Az említett szent férfiú más erős tetteit, amelyeket sok igaz tanú igazolt már, úgy tetszik jónak, hogy igen körültekintő módon később, egy másik, a Findanus csodáiról szóló könyvben²⁵⁸ mondjuk majd el.

²⁵⁶ Február 1-jén.

²⁵⁷ Vö. Mk 6,40–44.

²⁵⁸ Ha elkészült is ez a mű, nem maradt fenn.

Bibliográfia

Összefoglaló művek

- The Cambridge History of Irish Literature*, vol. I., edited by Margaret Kelleher and Philip O’Leary, Cambridge, 2006.
- Betháda naém nÉrenn, Lives of Irish Saints*, Edited from the Original MSS. with Introduction, Translations, Notes, Glossary and Indexes by Charles Plummer, Vol. I. Introduction, Texts, Glossary, Vol. II. Translations, Notes, Indexes, Oxford, Oxford Clarendon Press, 1922.
- Triadis Thaumaturgae seu Divorum Patricii Columbae et Brigidae Acta, A Variis, iisque pervetustis, ac Sanctis authoribus Scripta*, ac studio R.P.F. Ioannis Colgani, tom. 2, Lovanii 1647.
- Councils and Ecclesiastical Documents relating to Great Britain and Ireland, Vol. I.*, edited by Arthur West Haddan – William Stubbs, Oxford, 1869.
- Vitae Sanctorum Hiberniae, I–II.*, ed. Charles Plummer, Oxford, 1910.
- Bethada Náem nÉrenn – Lives of Irish Saints, I–II.*, Edited from the Original MSS. with Introduction, Translations, Notes, Glossary and Indexes by Charles Plummer, Oxford, Clarendon Press, 1922.
- Genealogiae regum et sanctorum Hiberniae, by the Four masters*, edited from the manuscript of Míchél O Cléirigh, with appendices and an index by Rev. Paul Walsh, M.A. Maynooth, Record society, St. Patrick’s college, 1918.
- Corpus genealogiarum sanctorum Hiberniae*, ed. Pádraig Ó Riain, Dublin, Dublin Institute for Advanced Studies, 1985.
- Thesasures of Irish Christianity*, vols. I–III., Edited by Salvador Ryan, Dublin, 2015.
- Medieval Ireland, An Encyclopedia*, ed. Seán Duffy, New York – London, 2005.

Tanulmányok/Monográfiák

- BIELER, L., Irland. Wegbereiter des Mittelalters, Olten-Lausanne-Freiburg i. Br. 1961. (Engl. Ausgabe: Bieler, L., Ireland. Harbinger of the Middle Ages, London 2 1966).
- BIELER, Ludwig (1948) The Mission Of Palladius: A Comparative Study of Sources, *Traditio*, 6, 1–32.
- BIELER, Ludwig (1952) *Libri Epistolarum Sancti Patricii Episcopi: introduction, text and commentary* (2 vols), Dublin.
- BIELER, Ludwig (1954) Hibernian Latin, *Studies: An Irish Quarterly Review*, 43, no. 169, 92–95.
- BINCHY, D. A. (1966) Ancient Irish Law, *Irish Jurist* (1966-) 1, no. 1,: 84–92.
- Birkhan), Wien, 161–171.
- BIRKHAN, H. (2005) Altkeltischer Mythos und Kult, in: *Bausteine zum Studium der Keltologie*
- BITEL, Lisa M. (1996) *Land of Women, Tales of Sex and Gender from Early Ireland*,
- BITEL, Lisa M. (1990) *Isle of the Saints, Monastic Settlement and Christian Community in Early Ireland*, Ithaca–New York, 1990.
- BLEIER, Roman (2016) Re-Examining the Function of St Patrick's Writings in the Early Medieval Tradition, *Proceedings of the Royal Irish Academy: Archaeology, Culture, History, Literature*, 116C, 95–117.
- BOBER, Phyllis Fray (1951) Cernunnos: Origin and Transformation of a Celtic Divinity, *American Journal of Archaeology*, 55, no. 1, 13–51.
- BÖLCSKEI Andrea (2012) A kelta vallásosság helynévi nyomai a Brit-szigeteken, *Helynévtörténeti tanulmányok*, 9, 169–184.
- BRATTON, Susan Power (1989) Oaks, Wolves and Love: Celtic Monks and Northern Forests, *Journal of Forest History*, 33, no. 1, 4–20.
- BRAY, Dorothy Ann (1992) *A list of motifs in the lives of the early Irish saints*, Helsinki, Suomalainen Tiedeakatemia – Academia Scientiarum Fennica (FFC 252).
- BREATNACH, Pádraig A. (1983) The Chief's Poet, *Proceedings of the Royal Irish Academy. Section C: Archaeology, Celtic Studies, History, Linguistics, Literature* 83C, 37–79.
- BURY, J. B. (1904) The Origin Of Pelagius, *Hermathena*, 13, no. 30, 26–35.

- CAREY, John (1997) The Three Things Required of a Poet, *Ériu* 48, 41–58.
- CHADWICK, Nora K. (1961) *The Age of the Saints in the Early Celtic Church*, London.
- CHARLES-EDWARDS, T. M. (2000) *Early Christian Ireland*, Cambridge, Cambridge University Press.
- CHARLES-EDWARDS, Thomas (2007) Saints' Cults and the Early Irish Church, *Clogher Record*, 19, no. 2/3, 173–184.
- COLLINGWOOD, R. G. (1921) Hadrian's Wall: A History of the Problem, *The Journal of Roman Studies*, 11, 37–66.
- CONNOLLY, S. (1987) Cogitosus's Life of St Brigit. Content and Value, *JRSAL*, 117,
- D'ALTON, John (1830) Essay on the Ancient History, Religion, Learning, Arts, and Government of Ireland, *The Transactions of the Royal Irish Academy*, 16, i–380.
- DE BARNEVAL, L. Tachet (1857) *The Saints of Erin, Legendary History of Ireland*, translated from the French by John Gilmary Shea, Boston, 1857.
- DE SMEDT, Charles – CRICHTON-STUART, John Patrick (1888) *Acta sanctorum Hiberniae ex Codice Salmanticensi*, Edinburgi et Londini, apud G. Blackwood et filios.
- DEWITT, Norman J. (1938) The Druids and Romanization, *Transactions and Proceedings of the American Philological Association*, 69, 319–332.
- DOTTIN, G. (1901) *L' litterature gaélique de l'Irlande*, Paris.
- ESPOSITO, M. (1912) On the Earliest Latin Life of St Brigit of Kildare, *PRIA* 30C, 307–326.
- ESPOSITO, M. (1913) A Bibliography of the Latin Writers of Mediaeval Ireland, *Studies: An Irish Quarterly Review*, 2, no. 8, 495–518.
- ETCHINGHAM, Colmán (1994) Bishops in the Early Irish Church: A Reassessment, *Studia Hibernica*, no. 28, 35–62.
- FREEMAN, Philip (1995) The Archaeology of Roman Material in Ireland, *Proceedings of the Harvard Celtic Colloquium*, 15, 69–74.
- FREEMAN, Philip (2005) *Saint Patrick of Ireland*, 2004.
- GODDING, R. (2001), Irish Hagiography in the *Acta sanctorum* (1643–1794), in: *Studies in Irish Hagiography. Saints and Scholars* (hrsg. v. John Carey, Máire Herbert und Pádraig Ó Riain), Dublin, 289–316.
- GRAHAM, Hugh (1925) Irish Monks and the Transmission of Learning, *The Catholic Historical Review*, 11, no. 3, 431–442.

- GREEN, Miranda (1995) *The Celtic World*, London, Routledge.
- HARBISON, Peter (1988) *Pre-Christian Ireland, From the First Settlers to the Early Celts [with 139 illustrations]*, Drawings by Edelgard Soergel-Harbrison, London, Thames and Hudson.
- HARNEY, Lorcan (2017) Christianising Pagan Worlds in Conversion-Era Ireland: Archaeological Evidence for the Origins of Irish Ecclesiastical Sites, *Proceedings of the Royal Irish Academy: Archaeology, Culture, History, Literature*, 117C, 103–130.
- HARRINGTON, Ch. (2002) *Women in a Celtic Church, Ireland 450–1150*, Oxford.
- HÄUSSLER, Ralph (2013) De-Constructing Ethnic Identities: Becoming Roman in Western Cisalpine Gaul?, *Bulletin Of The Institute Of Classical Studies. Supplement*, No. 120, 35–70.
- HAVAS László – HEGYI W. György – SZABÓ Edit (2007) *Római történelem*, Budapest.
- HEALY, John (1892) *The Ancient Irish Church*, London.
- HEIST W.W. (ed.). (1965) *Vitae Sanctorum Hiberniae ex codice olim Salmanticensi nunc Bruxellensi*, Brussels.
- HICKS, Ronald (2011) The Sacred Landscape of Ancient Ireland, *Archaeology* 64, no. 3, 40–45.
- HIGGINS, John (2018) *Literary Culture in Early Christian Ireland: Hiberno-Latin Saints' Lives as a Source for Seventh-Century Irish History*, University of Massachusetts Amherst (PhD-thesis).
- HOCHEGGER, Karina (2009) *Untersuchungen zu den ältesten Vitae sanctae Brigidae*, Mag. Phil. Wien.
- HONTI János (1962) *Válogatott tanulmányok*, szerkesztette Ortutay Gyula, Budapest.
- HORVÁTH Eszter (2004) A kora középkori ír peregrináció kezdete I., *Studia Carolensia*, 2, 31–46.
- HOWORTH, Henry H. (1880) The Irish Monks and the Norsemen, *Transactions of the Royal Historical Society*, 8, 281–330.
- HUNYADI Ilona (1942–1944) *Kelták a Kárpátmedencében*, Budapest, A Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Érme- és Régiségtani Intézete (Dissertationes Pannonicae).
- HYDE, Douglas (1895) *The story of early Gaelic literature*, London.

- IRELAND, Colin A. (2016) Venacular Poets in Bede and Muirchú, A Comparative Study of Early Insular Cultural Histories, *Traditio*, 71, 33–61.
- JUBAINVILLE, H. d'Arbois de (1884) *Le cycle mythologique irlandais et la mythologie celtique*, Paris.
- KAPI Péter (2020) A druidák feladatkörei az írott források tükrében, *Ókor, Folyóirat az antik kultúráról*, 28–32.
- KARL, R. (2005) Irish History, in: *Bausteine zum Studium der Keltologie* (hrsg. v. H. Birkhan), Wien, 371–375.
- KENNEY, James F. (1966²) *The Sources for Early History of Ireland: Ecclesiastical, An Introduction and Guide*, New York, Octagon Books.
- KEOGH, Raymond M (2004) Palladius: Bishop or Phantom?, *Studia Hibernica*, no. 33, 7–27.
- KHASAWNEH, Hana F. (2014) The Irish Oral Tradition and Print Culture, *Studies: An Irish Quarterly Review*, 103, no. 409, 81–91.
- L. BREATNACH (1987) *Uraicecht na Riar, The Poetic Grades in Early Ireland*, Early Irish Law Series, Volume II., Dublin, Dublin Institute for Advanced Studies.
- LERNER, Elizabeth A. (1994) Virgins and Mothers: Feminine Ideals and Female Roles in the Early Irish Church, *Proceedings of the Harvard Celtic Colloquium*, 14, 162–174.
- LOOMIS, C. Grant (1940) Hagiological Healing, *Bulletin of the History of Medicine*, 8, no. 4, 636–642.
- LORD, Victoria M. (1995) Nature, Fertility, and Animal Mitacts in the Lives of Saints Coemgen and Cainnech, *Proceedings of the Harvard Celtic Colloquium*, 15, 129–138.
- MAC CANA, Proinsias (1993) *Kelta mitológia*, fordította Boreczky Elemér, Budapest, Corvina.
- MACKILLOP, James (2006) *Kelta mítoszok és legendák*, fordította Sziebert Ádám, Budapest, General Press (Különleges könyvek).
- MACNEILL, John (1908) Notes on the Distribution, History, Grammar, and Import of the Irish Ogham Inscription, *Proceedings of the Royal Irish Academy. Section C: Archaeology, Celtic Studies, History, Linguistics, Literature*, 27, 329–370.
- MAIER, Bernhard (2015) *Die Kelten, Geschichte, Kultur und Sprache*, Tübingen, A. Francke Verlag.
- MAJOROSSY, Judit (1997) Irish in Central Europe in the middle ages: some aspects of the Irish monastic and literary activity during the 11th–15th

- centuries, in Szőke Edit (ed) *International conference of PhD students-section proceedings: humanities*, Miskolc, 144–153.
- MCCONE, Kim (1984) An Introduction to Early Irish Saints' Lives, *The Maynooth Review / Revüü Mhá Nuad* 11, 26–59.
- MCLAUGHLIN, Joseph (1991) Early Irish Church History: A Bibliography, *Seanchas Ardmhacha: Journal of the Armagh Diocesan Historical Society*, 14, no. 2, 236–242.
- MCMANARA, Martin (2013) De Initiis: Irish Monastic Learning 600–800 AD, *Eolas: The Journal of the American Society of Irish Medieval Studies*, 6, 4–40.
- MOSKOVICS Adrienne (1944) *Kelta motívumok az angol irodalomban*, Budapest.
- MOWAT, Robert (1890) Inscriptions de la Cité des Lingons conservées a Dijon et a Langres (Suite), *Revue Archéologique*, 16, 26–62.
- NÍ MHAONAIGH, Máire (2008) *The literature of medieval Ireland 800–1200: from the Vikings to the Normans*, in: *The Cambridge History of Irish Literature*, vol. I., edited by Margaret Kelleher and Philip O'Leary, Cambridge, 32–73.
- Ó CATHASAIGH, Tomás (2008) The Literature of medieval Ireland to c. 800: St Patrick to the Vikings, in: *The Cambridge History of Irish Literature*, vol. I., edited by Margaret Kelleher and Philip O'Leary, Cambridge, 9–31.
- O'CURRY, Eugene (1861) *Lectures on the Manuscript Materials of Ancient Irish History*, Dublin.
- O'CURRY, Eugene (1878) A list of the Irish Epic Tales, in: *Lectures on the Manuscript Materials of Ancient Irish History*, Dublin, 584–593.
- O'HARLON, John Canon (1873) *Lives of the Irish Saints with special festivals and the Commemorations of Holy Persons compiled from Calendars, Martyrologies, and Various Sources relating the Ancient Church History of Ireland*, Vols. 1–12, Dublin – London.
- O'LOONEY, Brian (1879) On Ancient Historic Tales in the Irish Language, *Proceedings of the Royal Irish Academy*, Second series, Volume I. – Polite Literature and Antiquities, Dublin, 215–250.
- O'REILLY, Edward (1820) *A chronological account of nearly four hundred Irish writers*, Dublin.
- O'SULLIVAN, Muiris, DOWNEY, Liam (2014) Ogham stones, *Archaeology Ireland*, 28, no. 2, 26–29.

- O'SULLIVAN, Tomás (2009) The Miraculous Production of Water from Rock and the Impact of Exegesis on Early Irish Hagiography, *Eolas: The Journal of the American Society of Irish Medieval Studies* 3, 19–50.
- PFLUCK-HARTTUNG, Julius von (1893) The Druids of Ireland, *Transactions of the Royal Historical Society*, 7, 55–75.
- PINTÉR Márta (2008) *Az írországi nyelvcseré történeti beágyazottságának nyelvpolitikai szemléletű vizsgálata*, Pécs, PTE BTK, PhD-értekezés.
- RICHTER, M. (1983) *Irland im Mittelalter Kultur und Geschichte*, Stuttgart–Berlin–Köln–Mainz.
- RYAN D'ARCY, M. (1985) *The Saints of Ireland, A Chronological Account of the Lives and Works of Ireland's Saints and Missionaries at Home and Abroad*, Dublin.
- RYAN, J. (1931) *Irish Monasticism, Origins and Early Development*, London–New York–Toronto.
- SHARPE, R. (1991) *Medieval Irish Saints' Lives, An Introduction to Vitae Sanctorum Hiberniae*, Oxford.
- SMYTH, MARINA (2019) Monastic Culture in Seventh-Century Ireland, *Eolas: The Journal of the American Society of Irish Medieval Studies*, 12, 64–101.
- STALMANS, N. (2003) *Saints d'Irlande, Analyse critique des sources hagiographiques (VIIe-IXe siècles)*, Rennes.
- STANCLIFFE, C. (1992) The Miracle Stories in seventh-century Irish Saints' Lives, in: *Le Septième Siècle. Changements et Continuités* (ed. by J. Fontaine & J. N. Hillgarth), London, 87–115.
- STANFORD, W. B. (1970) Towards a History of Classical Influences in Ireland, *Proceedings of the Royal Irish Academy. Section C: Archaeology, Celtic Studies, History, Linguistics, Literature*, 70, 13–91.
- STOKES, Whitley – STRACHAN, John [eds.], *Thesaurus palaeohibernicus: a collection of Old-Irish glosses, scholia, prose, and verse*, 3 vols, Cambridge, Cambridge University Press, 1901–1910.
- SWANK, Kris (2019) The Child's Voyage and the *Immram* Tradition in Lewis, Tolkien, and Pullman, *Mythlore* 38, no. 1 (135), 73–96.
- SZABÓ Miklós – BORHY László (2015) *Magyarország története az ókorban: Kelták és rómaiak*, Budapest (Bibliotheca Archaeologica 4.). L'Harmattan Kiadó.
- SZABÓ Miklós (1971) *A kelták nyomában Magyarországon*, Budapest.
- SZABÓ Miklós (2005) *A keleti kelták: A késő vaskor a Kárpát-medencében*, Budapest.

- SZACILLO, Judyta (2013) *Irish hagiography and its dating, A Study of the O'Donoghue group of Irish Saints' Lives*, Queens.
- TAKÁCS László (2006) Megjegyzések a tacitusi Agricola 24. caputjában szereplő *de eo* értelmezéséhez, *Antik Tanulmányok – Studia Antiqua*, 87–92.
- TAKÁCS László (2024) *Szent Columbanus élete és művei*, Budapest, Szent István Társulat – HUN-REN BTK Moravcsik Gyula Intézet.
- THOMPSON, E. A. (1980) St. Patrick and Coroticus, *The Journal of Theological Studies*, 31, no. 1, 12–27.
- WARNER, R. B. (1995) Tuathal Techtmar: A Myth or Ancient Literary Evidence for a Roman Invasion?, *Emania*, 13, 23–32.
- WATSON, W. J. (1915) The Celtic Church in Its Relations with Paganism, *The Celtic Review*, 10, no. 39, 263–279.
- ZELZER, M. (2004) Die ältesten irischen Heiligenviten lateinischer Tradition als historische Quellen, in: *Ad fontes! Festschrift für G. Dobesch* (hrsg. v. H. Heftner und K. Tomaschitz), Wien, 859–863.
- ZELZER, M. (2005) Das Christentum bei den Inselkelten, in: *Bausteine zum Studium der Keltologie*, Wien.
- ZELZER, M. (2007) Die ältesten irischen Heiligenviten und die Vita (vulgo Navigatio) sancti Brendani, in: *Kelten-Einfälle an der Donau, Akten des Vierten Symposiums deutschsprachiger Keltologinnen und Keltologen* (Linz/Donau, 17.–21. Juli 2005) (hrsg. v. H. Birkhan), Wien, 661–667.
- ZIMMER, H. – MEYER, K. – STERN, L. Chr. – MOST, H. – MEYER-LÜBKE, W. (1909) Die romanischen Literaturen und Sprachen mit Einschluss des keltischen, in: *Die Kultur der Gegenwart ihre Entwicklung und ihre Ziele*, hrsg. von Paul Hinnebuerg, Berlin – Leipzig, Teubner.
- ZUCCHELLI, Ch. (1994) *Irische Heilige in Österreich, Vitae – Legenden – Kult*, Innsbruck

Személy- és helynévmutató

Rövidítések

Vita Sancti Abbani (Abb)
Vita Sancti Aedi (Aed)
Vita Sancti Albei (Alb)
Vita Sancti Baithini (Bait)
Vita Sancti Barri (Barr)
Vita Sancti Berachi (Ber)
Vita Sancti Boecii (Boec)
Vita Sancti Brendani (Brend)
Vita Sanctae Brigidae (Brig)
Vita Sancti Cainnici (Cain)
Vita Sancti Carthagi (Carth)
Vita Sancti Ciarani de Cluain (CiarClu)
Vita Sancti Ciarani de Saigir (CiarSaig)
Vita Sancti Coemgeni (Coem)
Vita Sancti Colmanni (Colm)
Vita Sancti Columbae (Col)
Vita Sancti Comgalli (Com)
Vita Sancti Cronani (Cron)
Vita Sancti Dagei (Dag)
Vita Sancti Declani (Decl)
Vita Sanctae Dymphnae (Dymph)
Vita Sancti Edani (Edan)
Vita Sancti Endei (End)
Vita Sancti Fechini (Fech)
Vita Sancti Finani de Cenn Etigh (Fin)
Vita Sancti Findani (Find)
Vita Sancti Finniani (Finn)
Vita Sancti Fintani (Fint)

Vita Sancti Geraldii (Ger)
Vita Sancti Lasriani (Las)
Vita Sancti Mochuae (Moch)
Vita Sancti Moechoemog (Moech)
Vita Sancti Moling (Moling)
Vita Sancti Moluae (Mol)
Vita Sanctae Monennae (Mon)
Vita Sancti Munnu (Mun)
Vita Sancti Ruadhani (Ruadh)
Vita Sanctae Samthannae (Sam)
Vita Sancti Tigernachi (Tig)
Vita Sanctae Ytae (Ytae)

- Aband/Abhainn Mhór** (angol: Owenmore River, „nagy folyó”) folyó Sligo megyében: *Carth* 40, 65, (azonos a Nem folyóval)
- Abbanus, Szent:** *Mol* 39.
- Abiram**, bibliai személy: *Ber* 10.
- Ábrahám:** *Bren* 12.
- Acah Cumrech** („juhok dombja”) az Uí Carpre és az Uí Conuill törzsek területe. Templom is állt ezen a helyen: *Alb* 31.
- Achad Bhó/Bo** (=Aghaboe Abbey, County Laois) (Achadh = „terület”) (ang.: Aghaboe, magyarul: „ökrök mezeje”, „Ökörmező”): *Cain* 39, 45, 46; *Moech* 25; *Mol* 43.
- Achad Bidan:** *Mun* 3.
- Achad Cainmydh** (Teach Moling régi neve): *Moling* 2.
- Achad Dagani** (Achad Dagain, Ath Dagain; „Dagan mezeje”): Feltehetően azonos a Wicklow megye tengerpartján fekvő Inbhear Dhaoile-val (angol: Ennereilly): *Mol* 50.
- Achad Dian** („sebes mező”) Kerry megyében, a Maine folyó közelében: *Carth* 8.
- Achad Draygnichi** (Draignige): *End* 28.
- Achad Firghlais** (most Agha) Carlow megyében: *Fint* 19.
- Achad Liathrom (Leitrim):** *Mun* 17.
- Achad Huabhair:** *Abb* 41.
- Achad Leicce:** *Mun* 8.
- Achad na Derba:** *Boec* 23.
- Achad Úr:** *Moech* 10.
- Achell** (Achill sziget): *Edan* 20.
- Acht Droma:** *Cain* 32.
- Adamnpanus, Szent**, (latin: Adamnanus; ír: Adhamhnán; angol: Adomnán) Iona szigete monostorának apátja (679 és 704 közt), Szent Columba utódja, aki megírta alapító elődje életrajzát (*Vita Sancti Columbae*): *Ger* 14, 15.
- Ae mezeje** (ír: Magh n-Ai) később Machaire Chonnact, Roscommon megyében: *Bren* 10.
- Aed:** *Decl* 33.
- Aedanus**, előkelő: *Carth* 25, 62.
- Aedanus, Szent**, azaz Szent Moe-dhog: *Moling* 8.
- Aedanus**, szolga: *Colm* 12.
- Aedh Gobbain:** *Mun* 14.
- Aedh Slane**, Crimmaill fia: *Aed* 14; *Colm* 24; *Mun* 22, 23.
- Aedh**, Comgallus fia: *Barr* 12.
- Aedh, Szent:** *Mun* 16.
- Aedha/Aedhus:** *Com* 58.
- Aedha:** *Edan* 54.
- Aedhanus:** *Com* 54.
- Aedhus:** *Ruadh* 15, 16, 18, 29.
- Aedus:** *Carth* 37.
- Aenglusa:** *Moech* 30.
- Aengus**, Nafraich fia, király: *Alb* 22, 23, 41; *CiarSaig* 13, 14, 15, 16; *Decl* 1, 14, 18, 23; *End* 12, 13.
- Aengus, Szent** (Luigse fia): *Ciar-Clu* 2, 26.
- Aengus:** *Ytae* 20, 35.
- Aengussius:** *Colm* 12.
- Aeus mezeje** (lásd Ae mezeje): *Ciar-Clu* 1, 4.
- Aidanus, Szent** (Áedán, Aidan) ír szerzetes, a northumbriai

lindisfarne-i apátság alapítója és első püspöke: *Find* 17.

Aidanus: *Carth* 34, 35.

Ailbeus/Albeus, Szent: *CiarSaig* 7; *Decl* 8, 12, 18, 21, 34.

Ailbeus: *Bren* 31, 41, 54.

Aildibuir (talán Sil n-Aildebair) törzs: *Cron* 22.

Aileach (Elagh Inishowenben) királyi székhely Derry megyében: *Coem* 19.

Ailella törzs: *Dag* 19.

Aileranus, Szent: *Fech* 12.

Ailill Olom, Mumenia királya: *Decl* 1.

Aillill Mol: *CiarSaig* 16, 18, 28.

Ainmereach király: *CiarClu* 1.

Ainmireuch fia: *Coem* 19.

Ainmyre király: *Edan* 4.

Airard: (Úi Dróna területén, ma Ullard) Carlow és Kilkenny megyék határán: *Com* 57,

Aird Sinnaidh („Rókahegy”) Slieve beagh közelében: *Edan* 9.

Alamannia: *Find* 8.

Albe/Albus mezeje (ír: Magh Ailbe) Carlow és Kildare megye határán: *Mun* 26, 27.

Albus: *Cain* 7, 8.

Amargenus: *Barr* 1, 2, 3.

Amhlaygh: *Edan* 1.

An Maighe: *Cron* 1.

András apostol, a tizenkét apostol egyike, Skócia védőszentje: *Barr* 15.

Angin szigete (ír: Inis Aingin) Hare Island a Lough Ree-ben: *CiarClu* 25–28.

Anglia: *Carth* 65; *Ger* 2, 3.

Antverpia (=Antwerpen): *Dymph* 5, 6.

Arad Claich/Araide Cliach, Lime-
rick megye: *Alb* 1, 44; *Ruadh* 11.

Aradius, Liber atyja: *Cain* 15.

Arann (szigetek), *Oileáin Árann* vagy *na hÁrainneacha, Aran Islands,* három szigetből (*Inis Mór/Inishmore, Inis Meáin/Inishmaan, Inis Oírr/Inisheer*) álló szigetcsoport Írország nyugati felén, az Atlanti-óceánban Gailimh/Galway városa és a városról elnevezett öböl közelében: *Bren* 98, *CiarClu* 21; *End* 10, 12, 13, 22, 25, 29, 31.

Arath: *Alb* 44.

Archad (Achad?) Durbheon: *Barr* 12.

Ard Breaind („Brendan hegy”): *Carth* 62.

Ard Corp: *Decl* 2.

Ard Crema („a vad fokhagyma magaslata”): *Com* 42; *Mun* 14.

Ard Gabrain na-d-Desi területén: *Mol* 46,

Ard Lathrann, valószínűleg azonos az írül Ard Maighéannak (angol: Ardamine) nevezett hellyel Wexford megyében: *Edan* 20, 29.

Ard Mor (Ard Mór, Ardmore) Waterford megye: *Decl* 15, 32, 39.

Ard na Choerach ld. Ard Mor (Ard Mor régi neve, a. m. „juhok hegy”): *Decl* 15.

Ard na Croch magaslat Aranmore-ban: *End* 16.

Ard Sratha (angol: Ardstraw) Tyro-ne megye: *Cain* 22.

Arda Kyanancht: *End* 1.

Ardmach (Armagh) Szent Patrik érseki székhelye: *Tig* 13.

Artrigum (talán Araid Cliach): *Alb* 1.

Aru-sziget (Ara, Arann, Airne) (a szó jelentése: „bab”) sziget Gaill-ibh (Galway) közelében: *Alb* 25.

Assail patak (ír: Glaissi Assail) Westhmeathben: *Mun* 4.

Ath Cayn/Cain („könnyű/szép gázló”) átkelőhely Coirmrighe szigetén: *Mun* 8.

Ath Cliath (Áth Cliath) Dublin: *Coem* 29.

Ath Daimhdha Cheilt: *Abb* 52.

Ath Dara (ír: Áth Dara; angol: Adare) falu Limerick megyében: *Alb* 27.

Ath Lagen Corcomroe partjánál Clare megyében: *Bren* 98.

Ath Medhoin („középső gázló”) Blackwaternél, ma Affane, szemben a Mount Riversszel: *Carth* 64.

Ath Sallchayr/Sallchair (feltehetően a Brosnán): *CiarSaig* 31.

Ath Ubla: *Carth* 40.

Athractea, Szent (ír: Ath-racht/Adracht; angol: Attracta) a 6. században élt, Sligo megyében tisztelt szent, Locha Tschet és Toorlestraun templomainak védőszentje: *Ber* 19.

Auerech sziget valószínűleg Skócia nyugati partjai közelében: *Bren* 86.

Aumerinus: *End* 1.

Ayllelus: *Ger* 4.

Ayrnaidy (Airnaide – „várakozás”): *Sam* 2.

Ayrne Airthir: *Bren* 77.

Ayrne („kökény”): *Bren* 71.

Babylon: *End* 17.

Baithenus, Szent: *Aed* 25; *Cain* 21, 22; *CiarSaig* 33, 34; *Las* 32; *Mun* 5, 7.

Bálaám, próféta: *Edan* 37; *Fech* 4.

Balanus: *Ger* 2.

Ballinus: *Decl* 37.

Bardubha: *Tig* 15.

Barraidh klán: *Mun* 14, 15.

Barrig, azaz Ceall Barrig vagy Baile Barrigh a Liffey partján Kildare közelében: *End* 11.

Barrinthus, Szent: *Bren* 13.

Barrynd, Szent, más néven Szent Barrind, Barrindeus, illetve Szent Bairrfhionn. Druim-Cullen és Cill Bairrfhinn (angol: Killbarron) pártfogó szentje, ünnepnapja május 21.: *Carth* 61.

Barry-sziget (velsi: Ynys y Barri; angol: Barry Island) félsziget Cardifftól délre: *Mun* 22.

Beag Erinn („Kis Írország”, Begery) sziget a wexfordi öbölben: *Abb* 9.

Beannchor (Bangor), Szent Comgallus által 558-ban alapított híres monostor Down megyében (jelenleg Észak-Írország): *Carth* 15; *Com* 13, 16, 22, 42, 57, 58; *Dag* 6, *Fint* 12, 17; *Las* 26; *Moech* 9; *Mol* 24.

Beanus: *Decl* 13.

Bearcanus, Szent: *Abb* 37.

Becanus (talán azonos a *Colm*-ban említett Becanusszal): *Mun* 20.

Becanus, Szent (Beacán), 6. században élt munsteri szent, ünnepnapja 26.: *Abb* 22.

Becanus: *Colm* 5.

Becc (mac De), jövődómondó: *Aed* 19, *Bren* 2, *Las* 28.

Becc: *Edan* 27.

Beccnat: *Fin* 1.

Beliál, a gonosz lélek egyik megnevezése: *Fint* 17, *Las* 14.

Benícia: *Ger* 2.

Beoanus, mesterember, Szent Yta sógora: *Moech* 1, 2, 3, 4, 6; *Ytae* 18.

Beoanus, remete: *Coem* 9, 10.

Beoganus: *Com* 20.

Beogne: *Colm* 1.

Beonnadus, Szent Ciaranus atyja: *CiarClu* 1, 2, 13.

Berachus, Laigshe királya: *Dag* 10, *Mol* 28, 42.

Berbha folyó (An Bhearú/Barrow) Írország második legnagyobb folyója, a sziget dél-keleti részén, Port Láirge/Waterford mellett ömlik a tengeberbe. A középkorban természetes határt jelentett Leinster tartománya és az Osraighe törzs területe közt: *Abb* 28, 30; *Alb* 27; *Com* 57; *Com* 42; *Fint* 19; *Mol* 39; *Moling* 2, 10; *Mun* 26.

Berchanus, Szent (Mobhí Cláirnech/Berchan) (†544), ír szerzetes: *Coem* 30, 43.

Berikertus (=Rutulus): *Ger* 2.

Berua folyó lásd Berbha.

Betach: *Alb* 39.

Bethat-hegy: *Edan* 9.

Beyrri: *Dag* 9.

Bi: *Coem* 7.

Bigé: *Alb* 39.

Birra: *Bren* 94.

Bladhma-hegy (ír: Sliabh Bladhma, angol: Slieve Bloom Mountain) hegyvonulat Írország középső részén Laois és Offaly megyékben: *Com* 3; *Fint* 3; *Moech* 11; *Mol* 28.

Blaithmecc, Aede Slane fia: *Carth* 53, 55, 58.

Blasius, Szent, a 4. században, az örmény Sivas városában élt orvos és vértanú püspök: *Find* 13, 14.

Blathac patak: *Mun* 26.

Blathmecus: *Ger* 12.

Bledach (Bledua): *Bren* 87.

Bledenus: *Mol* 28.

Bo Finde (ír: Inis Bo Finne; angol: Inishbofin, „Fehér ökör szigete”) sziget a Lough Ree-ben: *Aed* 31.

Boann (ír: Boann, Boand, vagy Bóinn; angol: Boyne) folyó Leinster tartományban: *Boec* 16; *End* 11.

Brachtanus: *Cain* 26.

Braithenus, Szent: *Ruadh* 29.

Branain törzse: *Com* 49.

Brandhubh püspök, szt. : *Fint* 19.

Brandhubh, Eathach fia, a leinsteri Uí Cheinnselaig törzsének királya, 605-ben halt meg: *Coem* 19, *Edan* 24, 26, 33, 36, 43, 54; *Moling* 8.

Breas: *Decl* 1.

Breasail vára: *Decl* 16, 28.

Brefnum (Bréifne, angol: Breffny) a 10. századtól létezett ír királyság, amely magába foglalta a mai Cavan

és Leitrim megyék területét Con-
nacht és Ulster között: *Ber* 16, 19.

Breg tájegység a Liffey folyótól
északra: *Brig* 27, *Decl* 26.

Bregnum: *Boec* 9.

Bregum: *Dag* 1.

Brendanus, Szent (I): *Abb* 46; *Aed*
2; *Barr* 5; *Cain* 44; *Carth* 3; *Ciar-*
Clu 15; *CiarSaig* 30, 31; *Fin* 3, 4,
5, 6, 7, 8; *Las* 33; *Mun* 28; *Ruadh*
4, 13, 16, 17; *Ytae* 17, 20, 34.

Brendanus, Szent (II): *CiarSaig*
30, 31.

Brendanus (III): *Bren* 94.

Brian: *Decl* 2.

Bricht fia: *Aed* 1; *Cain* 27; *Ruadh*
29.

Brig Goubann („kovácsok hegye”,
ma Brogown) Cork megyében Mit-
chelstown közelében: *Decl* 1.

Brig: *Carth* 52.

Brig: *Com* 5.

Brig: *End* 1.

Briga: *Bren* 4, 102, 103.

Brigida, Szent: *Alb* 26; *Bren* 86,
Edan 57; *Find* 19; *Moech* 20; *Mo-*
ling 19; *Tig* 2, 11; *Ytae* 36.

Brio Gobain: *Abb* 22.

Britannia: *Abb* 12; *Alb* 3; *Bren* 83,
86, 87, 91; *Cain* 3, 15, 17, 19;
Carth 20, 65; *CiarClu* 12; *Colm*
14; *Com* 13, 22; *Decl* 11; *Edan* 11,
15, 16, 17, 18, 20, 32; *End* 6, 8, 20,
22; *Fint* 12; *Mol* 38; *Mun* 6; *Ruadh*
13, 15.

britannusok: *Tig* 3, 6.

Brocca: *Brig* 3.

Bronach: *Moech* 11.

Bronachus: *Boec* 22.

Brosnach (ír: *An Bhrosnach*; angol:
Brosna) folyó Írország középső ré-
szén, amely a Shannonba ömlik: *Abb*
24; *CiarSaig* 15, 18; *Cron* 14.

Brudeus király: I. Bridei király
(Maelchon fia a piktek uralkodó-
ja 554 és 584 között. Ír források
szerint Bruide, Maelchú fia vagy
Bruidhe, Maelchon fia. Skócia nem
egyetlen uralkodója volt ebben az
időben. Szent Columba életrajza is
említi, amely szerint ő térítette meg
a királyt.: *Com* 51.

Bruin törzs: *Barr* 1.

Bruineach: *CiarSaig* 8, 9.

Bry Oss: *Bren* 79.

Buanann Chille Ruaid folyó: *Alb*
20.

Buchenius, Szent: *Barr* 15.

Buairnen: *Alb* 43.

Byr-folyó: *Colm* 12.

Byrra: *Aed* 2; *Ruadh* 1.

Caibre Mhoir (Caibre Mor) terület
Sligo megyében: *Ruadh* 7.

Cailliche: *Carth* 55.

Cainer: *Moech* 34, *Mol* 12.

Cainnich: *Barr* 13.

Cainnicus, Szent: *Aed* 2; *Coem* 27;
Mun 28.

Caiseal (angol: Cashel) város Mun-
sterben, Tipperary megyében. A vá-
ros ír nevének jelentése: „körérőd,
körvár”: *Alb* 22, 23, 25, 41; *Carth*
61, 62, *CiarSaig* 13, 16, 18, 29;
Cron 27; *Decl* 14, 18, 23, 24; *Edan*
37; *End* 12, 13; *Fin* 19; *Moech* 19,
20, 21, 31.

Calla Ruaidh („vörös part”) Brandubh területének északi határa: *Edan* 26.

Calmachus: *Bren* 85.

Camera: *Dymph* 11.

Camross, város Laois megyében: *Abb* 28; *Com* 33.

Cantigem: *Com* 52.

capreusok: *Sam* 2.

Cara: *Bren* 1.

Carbreus, Chrimthain fia: *Carth* 37.

Carbrus fia: *Coem* 31.

Carpre, Szent (=Colnym fia): *Decl* 7.

Carpheus: *CiarSaig* 20.

Carthach (=Coche): *Mol* 1.

Carthach Raithin, lásd Carthagus, ill. Raithean: *Carth* 19.

Carthacus: *Fin* 20.

Carthagus Szt. püspök (nem azonos a szenttel, akiről az életrajz szól): *Carth* 9, 12, 13, 14,

Carthagus, Szent Kyaranus tanítványa: *CiarSaig* 13, 15, 24, 29.

Cass fia törzs: *Barr* 2.

Cassain-völgy: *Coem* 33, 38.

Cassayr, Aedha lánya, szűz: *Coem* 45.

Cathal, Aeda fia, király: *Carth* 39.

Cathbotus: *Dag* 19.

Cathi szigete, sziget Cluain meic Nois közelében: *CiarClu* 22, 29.

Catholus: *Ger* 5.

Cayrellus: *Dag* 1, 13.

Cayrlanus: *Dag* 33.

Cé vagy Trindi mezeje: *Abb* 22.

Ceall Abbain (latin: Cella Abbani, ír: Cill Abbain, angol: Killabban) Laois megye: *Abb* 27, 32, 49.

Ceall Achaid Conchinn (angol: Killaha) Munster tartomány, Kerry megye: *Abb* 22.

Ceall Ailbe (angol) Meath megye: *Abb* 32.

Ceall Ayne, más néven: Cill Áine Duibne (angol: Killannaduff) Wexford megye: *End* 5, 11.

Ceall Beraych: *Ber* 17.

Ceall Clochayr (Kilcloher) Waterford megye: *Carth* 63.

Ceall Colyym Dearg Ossory: *Decl* 27.

Ceall Cruimthir (ír: Cill Cruimthir; angol: Kilcrumper) apátság, Cork megye: *Abb* 22.

Ceall Dolne: *Cain* 34.

Ceall Fiachni (ír: Cill Fiachna; angol: Kilfeighny) Kerry megye: *Carth* 35.

Ceall Liadain (más néven: Cill Lina; angol: Killyon) Offaly megye: *CiarSaig* 8.

Ceall meic Duach (Kilmacduagh) Galway megye: *Edan* 37.

Ceall Mor Dhithraimh (Kilmore) Roscommon megye: *Mun* 5.

Ceall Muni Szent Dávid cellája/temploma: *Alb* 19; *Decl* 15; *Edan* 11, 12.

Ceall na Marbhan (ír: Cill Droma; angol: Kildrum, „holtak cellája”) Cork megye: *Abb* 22.

Ceall na n-Dér („Könnyek cellája/temploma”) Cluain Aird Mobeccoc: *Abb* 22.

Ceall Osnadh (ír: Cill Osna; angol: Kellistown) település Leinster tartományban, Carlow megyében Dublintól Dél-Nyugatra: *CiarSaig* 16.

Ceall Ruaid (ír: Cell Ruad; angol: Kilroot) település Connacht tartományban, Antrim megye. Innen kapta a nevét Szent Ailbeus tanítványa, Cell Ruad-i/Kilrooti Szent Colmanus: *Alb* 20.

Ceall Slebi ma Killeavy, Armagh megye: *End* 9.

Ceall Tulach (ír: Cill Tulach; angol: Kiltallagh) település Dél-Nyugat Írországbán, Munster tartomány, Kerry megye; az ír *tulach* szó jelentése: „domb, dombocska”: *Carth* 14.

Ceallachus: *Mun* 21, 22.

Ceann n-Etich (Kyn Ettych, Kinity) monostor: *Fin* 8, 17.

Ceannfaeladh: *CiarSaig* 27.

Ceannselach: *Coem* 21 (lásd még Cennsealach).

Ceathorlach, város Carlow megyében: *Com* 42.

Cechnemin mezeje: *Carth* 63, 64.

Cehennan (Quennan): *Alb* 29.

Celctarus: *Dag* 24.

Celestinus I. Caelestinus (376 – 432. augusztus 1.) Róma püspöke, pápa. Ő küldte Palladiust Írországba: *CiarSaig* 3, 7; *Decl* 9, 18.

Cellachus: *Mun* 23.

Cenn Sali: *Alb* 37.

Cennsealach: *Coem* 19, 25, 42; *Com* 42; *Edan* 24; *Fint* 19; *Mol* 39; *Mol* 53; *Moling* 1, 2, 8; *Mun* 7, 15, 22.

Chaldea: *CiarSaig* 22.

Cham: *Bren* 5.

Chamathus: *Bren* 83.

Cheallach, Cormacus király fia: *Decl* 1.

Cheallanus, Vak: *Colm* 26.

Chel: *Ruadh* 15.

Chemmighe: *Cain* 1.

Chenn Etich: *Fin* 17.

Chiarai (ír: Ciarraige) népcsoport, amelynek több törzse is élt Munster területén. A név jelentése: „Ciar népe”: *Carth* 3, 4, 8, 12, 13, 14, 15, 20, 30, 32, 45; *CiarClu* 22.

Chiarai Chyrchi (Ciarraige Cuirche) (angol: Kerrycurrihy) terület Cork közelében: *Carth* 39,

Chiarai Luachra, a Chiarai nép egyik ága, Kerry megye tőle kapta a nevét.: *Carth* 1, 28.

Chiaranus Hecdach fia: *Decl* 12, 18, 31.

Chiaranus, Szent, Fintanus fia: *Carth* 16.

Chilli Cobthi: *Decl* 1.

Chinnecus: *Decl* 35.

Chinrecha Dercain: *Ytae* 20.

Chrymthan (=Crimthann Nianair), Lugaid Robdearg király fia: *Decl* 1.

Chyllenus: *Mun* 21.

Clara/Clera szigete: *CiarSaig* 1, 2.

Clemens, Szent: *Las* 24.

Cliach: *Alb* 1.

Clochar (Clochar Mac nDaimine, latin: Clochorensis, angol: Clogher) segédpüspök által felügyelt püspökség Armagh érsekségének területén: *Tig* 1, 12.

Clon: *Bren* 8.

Clothra (Chlotru), Eochaid Feidlech egyik lánya, Lugaid Riab nDerg nagykirály anyja: *Decl* 1.

Cluain Ain d Mobhroec: *Abb* 22.

Cluain Airaird: *Carth* 53.

Cluain Brenaind Clonbrennan: *Carth* 33.

Cluain Bronich Clonbroney, Longford megye: *Sam* 5.

Cluain Cayn Clonkeen vagy Cloonkeen Dublin közelében: *Colm* 27.

Cluain Charpi : *Ber* 11.

Cluain Claidhbaych Cloncagh Limerick megyében: *Edan* 35.

Cluain Claraydh Cloonclare Leitrim megyében: *Mol* 12.

Cluain Conbruin Magh Femin nyugati részén: *Abb* 22.

Cluain Corpi: *Ber* 12.

Cluain Cruim talán Clooncrim Roscommon megyében: *CiarClu* 9.

Cluain Dallain: *Carth* 40.

Cluain Damdain Clonduf, Kildare megyében: *Alb* 28.

Cluain de Chrann: *Carth* 35.

Cluain Duach: *Coem* 12, 15.

Cluain Eidhneach (angol: Clonenagh) Portlaoise-től nyugatra, mintegy tíz kilométerre fekvő egykori apátság. Ma csak romok és egy régi temető maradványai

láthatók itt.: *Com* 3, 4, 9, 10; *Fint* 3, 4, 13, 19.

Cluain Eraird (Cluain Eráird, Cluain Iraird, angol: Clonard) monostor Meath megyében: *CiarClu* 15; *CiarSaig* 36; *Colm* 28, 35; *Dag* 11; *Mol* 25; *Ruadh* 1, 14.

Cluain Fearta/Ferta: *Bren* 91, 92, 102, 105; *Carth* 18; *Mol* 35; *Mun* 25; *Ruadh* 4.

Cluain Ferta Molua Clonfertmulloe, Ossory megyében: *Mol* 28, 49, 52.

Cluain Findghlaise Cloonfinglass Tipperary megyében: *Abb* 22.

Cluain Here Munster tartományban: *Cron* 27.

Cluain inn Sythe Cloonshee Roscommon megyében: *CiarClu* 12.

Cluain meic Nois (Clon maccu Nois, „Nos fiainak rétje”) Clonmacnois Athlone közelében: *CiarClu* 28, 29, 30; *CiarSaig* 30; *Coem* 28; *Colm* 29; *Com* 11; *Cron* 5, 6; *Dag* 4, 7, 16; *End* 27; *Tig* 4, 18; *Ytae* 20, 35.

Cluain monostora ld. Cluain meic Nois.

Cluain Mor Dicholla Gairbh Clonmore Wexford megyében: *Edan* 24.

Cluain Mor Clonmore Eile és Ossory határán: *Moec* 12.

Cluain Sescainn Clonshask Roscommon megyében: *Cain* 33.

Cluain: *CiarClu* 31, 32, 33.

Cluain: *Fint* 1,

Cluaine: *Barr* 15,

Cluana: *Barr* 12; *Carth* 54, 55.

Clyach: *Bren* 79.

Cobha mezeje (Magh Cobha)
Down megyében: *Decl* 1; *Ytae* 1.

Coche: *Mol* 38, 53.

Cochinne: *Mun* 10.

Codrus: *Boec* 4.

Coelboth: *Mol* 6, 7.

Coemanus, Szent, Man szigetén
élt: *Finn* 11.

Coemanus, Szent: *Fech* 15.

Coemell: *Carth* 65.

Coemgenus, Szent: *Abb* 2; *Moling*
6.

Coemhanus, Szent (ír: Coemhan;
angol: Kavan) a 6. században élt,
a hagyomány szerint a Laois me-
gyei Eanach Troim (angol: Antrim)
monostorának alapítója, ünnepnap-
ja: november 3: *Colm* 1, 2, 3; *Fint*
3; *Moech* 11.

Coemhanus, világi ember: *Moech*
12.

Coemhella: *Coem* 1.

Coemhghen: *Moech* 6.

Coemhlogha: *Coem* 1.

Coemri: *Cron* 1.

Cogitosus, szerzetes, Szent Brigida
életrajzírója, talán az első ír hagio-
graphus. Cill Dara (angol: Kildare)
monostorában élt a 7. században.
Életrajzát 650-re datálják: *Brig* 37.

Cognate/Cognata: *Sam* 2.

Coirmighi sziget: *Mun* 8.

Colingus, Szent, (Más forrásból
nem ismert.): *Barr* 15.

Collanus, Engedelmes: *Colm* 18.

Colmanus Declanus féltestvére:
Decl 14.

Colmanus (II) : *Cron* 21,

Colmanus Elo: *Carth* 19, 29, 65;
Decl 5; *Moch* 2, 3, 4, *Ruadh* 24.

Colmanus vezér (Colman mac hua
Telduib), Clonard apátja: *Carth* 56.

Colmanus, Cobthay fia, Deisi vezé-
re: *Carth* 17.

Colmanus, Columbanus, Dare fia,
Szent: *Moech* 15, 21.

Colmanus, Dubh Cuilind-i remete:
Colm 15.

Colmanus, Fearaidhe/Feraidhe fia,
Osraighi vezére: *Cain* 39, *Moech* 28.

Colmanus, Fiachra fia: *Edan* 53.

Colmanus, Ionas fia, szerzetes Reat-
hennben: *Carth* 44.

Colmanus, Kicsi, a déli Neill törzs
vezére: *Cain* 27, 31.

Colmanus, Lasreanus fia: *Ytae* 31.

Colmanus, Leninus: *Bren* 8.

Colmanus, Midgne fia: *Cron* 20.

Colmanus, püspök, aki megkeresz-
telte Declanust, *Decl* 5, 7.

Colmanus, szerzetes: *Com* 57.

Colmanus: *Alb* 13, 20.

Colmanus: *Bren* 100.

Colmanus: *Cain* 40, 41.

Colmanus: *Carth* 50.

Colmanus: *Coem* 31.

Colmanus: *Decl* 13.

Colmanus: *Ger* 2, 3.

Colptha kikötő (ír: Inber Colphta)
a Boyne-folyó torkolatánál Meath
megyében. A közeli város Baile
Uí Mhórnaín (angol: Mornington):
End 11; *Sam* 23.

Colum, Cormacus fia, király: *Fint*
17.

- Columba** (nő) : *Sam* 1.
Columba apát: *Abb* 45,
Columba Cille, Szent: *Aed* 36;
Boec 18; *Bren* 104; *Cain* 21, 22,
 23, 45; *Carth* 20, 42; *Carth* 53;
CiarClu 15, 31, 32; *Coem* 27; *Colm*
 3; *Com* 31, 33, 34, 41, 51; *Edan*
 39; *Fech* 2; *Find* 16; *Fint* 2, 21; *Ger*
 2; *Mun* 2, 5, 7, 14, 28; *Las* 31, 32;
Ruadh 29; *Ytae* 24.
Columba, Szent, Cainnichus nővére: *Cain* 26,
Columba: *Dag* 8, 15.
Columbanus, Colmanus: *Ytae* 24.
Columbanus, pap: *Fint* 21.
Columbanus, Szt. (nem azonos a Luxeuil és Bobbio monostorát alapító szenttel): *Ruadh* 25.
Columbus Ruffus: *Decl* 27.
Columbus, Szent, Crymthainn fia: *Fint* 3, 4.
Colungus, Szent: *Barr* 14.
Comar Glas: *Mun* 4.
Comgallus, Szent: *Cain* 14, 16;
Carth 2, 15, 16; *Dag* 6, 7; *Fint* 17;
Moech 8, 9, 10; *Mol* 15, 16, 17, 18,
 19, 21, 22, 23, 24, 25, 44; *Mun* 4,
 5, 14, 16; *Coem* 17, 27; *Tig* 18.
Comhganus apát: *Ytae* 13.
Comna: *Colm* 30, 31.
Con Yugu: *Decl* 25.
Conaill: *Dag* 24.
Conaire: *Barr* 13.
Conallus, Euchodius fia: *Boec* 22.
Conallus, Neill fia: *Mun* 1.
Conallus: *Abb* 47.
Conallus: *End* 1, 2, 12.
Conche, Szent : *CiarSaig* 21, 22,
 23.
Conchrid: *CiarSaig* 16.
Conellus Deyre: *End* 12.
Congayl fia: *CiarSaig* 30.
Coningnib: *Carth* 35.
Conleath (Conláed, angol: Conleth) Szt. remete és kézművesmester: *Brig* 29, 34.
Connhaicne (Connhaícne, Conmaicne) leinsteri eredetű törzs, amelynek tagjai Connachtban és Longford megyében telepedtek le: *Moech* 1.
Conn Kedcathach/Cond Kedcathach, Cuynn Chedcath: *Aed* 1; *Decl* 1, 2; *Ytae* 1,
Connacht/Lugnensiek: *Moch* 1.
Connacia: *Abb* 22; *Aed* 19; *Ber* 2, 4, 6; *Bren* 9, 11, 88, 89, 101; *Cain* 16, 21, 22, 23, 45; *Carth* 1, *CiarClu* 1, 20, 25, 28; *CiarSaig* 25; *Coem* 28; *Colm* 32, 33; *Cron* 2, 4; *Dag* 1, 18; *Edan* 1, 24, 37, 54; *Ger* 4, 8, 13; *Moech* 1; *Ruadh* 4, 15; *Sam* 11, 12, 13, 16; *Ytae* 17, 18, 34.
Connanus, szerzetes: *Decl* 25.
Connath Dhuinne Gemhyn a.m. Corco Dalann, ulsteri eredetű törzs: *Cain* 1.
Connath: *Com* 46.
Conneire: *Colm* 3.
Conner: *Com* 5,
Conra Cathbuadach (=Carbri Rigmad fia) Deisi vezére: *Decl* 2.
copreusok: *Sam* 1.
Cora Bracayn: *CiarClu* 33.
Corand: *Ger* 13.

Corbanus: *End* 15, 16, 17, 18.

Corbreus (írül: Cairbre): *Tig* 2.

Corcaigh (angol: Cork): *Barr* 13, 14, 15.

Corco Baiscind (Corcu Baiscind) ír törzsi, törzsi terület, illetve királyság a középkorban Munsterben, a mai Clare megye területén: *CiarClu* 22, 28, *Cron* 1; *Moech* 1, 3, 4.

Corco Dhuibne (Corcu Duibne) középkori ír törzs, illetve királyság a Dingle félszigeten és a mai Kerry megyében Írország nyugati részén: *Abb* 22; *Fin* 1, 8, 11, 13, 16, 17, 26; *Sam* 22; *Carth* 1.

Corco Laighde (Corcu Loígde, Corcu Lóegde, Corcu Luigde, Corca Laoighdhe, Laidhe) magát Dáirínétől származtató ír törzs és királyság a mai Cork megye területén: *CiarSaig* 1.

Corco Mochene: *Cron* 22.

Corcoiche (Corca Oíche, Corcu Oche, Corcuighe) föltehetően pikt eredetű törzs, amelynek Írország észak-keleti részén volt a szállásterülete: *Mol* 1.

Corcumruad (Corcomroe) település, illetve monostor (Mainistir Chorca Mrua) a mai Clare megye területén: *Alb* 45; *Bren* 98; *End* 15.

Cormachus, Szt.: *Barr* 15.

Cormacus király Diarmoda fia: *Abb* 33; *Cain* 34; *Com* 42, *Fint* 17,

Cormacus, Aed fia: *Tig* 15.

Cormacus, Aint fia, ír nagykirály: *Decl* 1.

Cormacus, Dimma fia: *Carth* 36.

Cormacus, *Abb* 3, 5, 6, 7, 8.

Corpre Cohibri, *Maed* 31.

Corpheus (=Carbreus): *Carth* 37.

Corpri: *Colm* 30; *Dag* 21.

Crath hegy Crott-hegy: *Decl* 31,

Cre szigete (Inis Locha Cre) Tipperary megyében: *Mol* 52.

Cree tava: *Cain* 42, 43; *Cron* 16, 24, 26.

Cridan: *Sam* 1.

Cridanus: *Fech* 3.

Crimtanne: *Dag* 14.

Crimthannus: *CiarClu* 25.

Crimthanus: *CiarClu* 1, 2.

Crimthanus: *Com* 48.

Critanus remete: *Com* 18.

Critanus: *Coem* 46,

Crithir Cluana: *CiarClu* 30; *CiarSaig* 32.

Croidhe: *Com* 21.

Croin: *Mol* 39.

Cronanus (=Mochua Lochre) : *Edan* 34.

Cronanus, diakónus, Ciaranus fivére: *CiarClu* 1.

Cronanus, gazdag ember: *Carth* 54.

Cronanus, ördögtől megszállott: *Colm* 20.

Cronanus, Szent, remete: *Coem* 1.

Cronanus, Szent: *Mol* 52.

Cronanus, Szent: *Carth* 61.

Cronanus: *Alb* 1.

Cronanus: *CiarSaig* 27.

Cronanus: *Coem* 23, 43.

Crott hegye (Crath): *Abb* 22.

Cruimter Grellain: *Mun* 3.

Crumthir Cealan: *End* 30.

Crunmoel, a déli Úi Conaill vezére: *Moech* 3.

Crymterfric: *Dag* 20.

Crymthain: *CiarSaig* 16.

Crymthainn fia: *Fint* 3.

Crymthannus: *Fint* 1.

Crymthanus: *Com* 19.

Cua hegye: *Decl* 19, 29, *Decl* 31; *Carth* 42, 63.

Cualand: *Ruadh* 12.

Cualde: *Cron* 2.

Cuancherr: *Moech* 33.

Cuanna püspök: *Carth* 36.

Cuano Camrethach/Cuana Cambrethach: *Decl* 2,

Cuano, Chelcain fia: *Carth* 40.

Cuanus, Szent: *Mun* 21.

Cuanus, vezér: *Moech* 31.

Cuanus: *Carth* 40, 52.

Cuind Ceteathaidh: *Aed* 1.

Cuirchi: *Carth* 37.

Cuirt berekje: *Decl* 35.

Cul Cayseal: *Barr* 7.

Cul Collingi: *Abb* 22.

Culdee: *Find* 17.

Culdremni: *Las* 31.

Cullen: *Ruadh* 28.

Cumalde fia: *Fint* 3.

Cumasgaydh, Ainmereich törzséből Eda fia: *Edan* 54.

Cummenus, Echdach fia *Alb* 31.

Cumminus Longus, Fiachna fia: *Moech* 30.

Cunena: *Dag* 16.

Cunian: *Carth* 37.

Cunne: *Dag* 17.

Curperius: *Ger* 2.

Currenus, Setny fia: *Bren* 102, 105.

Cusodiaria: *Com* 12.

Cyllin Cantiliz: *Barr* 6.

Cynnselach: *Edan* 19.

Daganus, Szent: *Moech* 26, 27; *Mol* 47, 50.

Daglanus fiai: *Las* 11.

Dail n-Araidhe: *Com* 1, 2, 5, 8, 52.

Dail Riata (Dalriada) Antrim megye északi része, illetve a 9–11. században létezett királyság, amely a mai Skócia egy részét is magába foglalta: *Boec* 6.

Daim Inis/Daimh Hynis: *Aed* 33, *Edan* 8, *Mun* 6.

Daim: *Edan* 8.

Daimhairgidh, Eathach fia: *Edan* 10.

Daire Mór („Nagy tölggyerdő”) Derrynavlan közelében: *Ruadh* 25.

Daire na Fland (Daire Ethnech) Derrynavlan Tipperary megyében: *Ruadh* 25.

Dal Arida Antrim megye déli és Down megye északi részét magába foglaló terület: *Alb* 21.

Dal Mac Scorp (Dal Mach Scor, Dal Macscorb, Dal Mascorb) terület Wicklow megyében: *Abb* 3; *Coem* 1; *Decl* 27; *Moech* 26.

Dal n-Araide (ld. Dal Araida): *Colm* 11.

Dallagh/Dallain törzs: *Coem* 11.

Da(i)mian Devenish Lough Erneben: *Aed* 33; *Las* 6, 23, 27; *Med* 8.

Daminum: *Sam* 10.

Damm: *Dag* 1.

Damynis ld. Da(i)mian.

- Dániel** próféta: *Ber* 20; *Ger* 16; *Las* 32.
Daniel: *CiarClu* 25.
Dara fia: *Alb* 27.
Darane fia: *Ruadh* 25.
Dare: *Ruadh* 9.
Darerca, szűz, Moninni vagy Monenna, Killevy apátnője: *Dag* 28; *End* 9.
Darinea: *End* 12.
Datan, bibliai személy: *Ber* 10.
Davics: *Mol* 43.
Dávid király: *Carth* 7.
David, Szent. : *Alb* 19; *Decl* 15; *Edan* 11, 12, 13, 17, 19, 20, 32; *Mol* 38.
Dávid: *Bren* 44.
Dayrcellach: *Sam* 24.
Dayre Ethnech: *Ruadh* 25.
Dayré monostor: *End* 12.
Dayre Mor (ld. Daire Mor): *Moech* 15.
Dayrinnys: *Moch* 12.
de n-Ayrmidi: *Sam* 4.
Declanus, Szt. : *Alb* 13, *CiarSaig* 7.
Declanus: *Decl* 12, 18, 21.
Declanus: *Decl* 2.
Degha törzs és terület Wexford megyében: *Coem* 42.
Deirmaige („Tölgymező”) Durrow, Tullamore közelében: *Carth* 58.
Delbna Delvin Garrycastle közelében: *Carth* 31, 32.
Delenna: *Dag* 10.
Demicius király: *Las* 27.
Demricius fia: *Cain* 27.
Derc: *End* 2.
Dercanus: *Decl* 25.
Derercha: *CiarClu* 1, 4.
Derfyach: *Tig* 2.
Dergdire tava: *Edan* 37.
Dermicius: *Fech* 13; *Ger* 12.
Dermitus, Kerballus fia: *Bren* 95.
Desgabuyr: *Moling* 12.
Dethidin: *Decl* 3.
Dethidu: *Dag* 1.
Diarmada, Cearbaill fia: *Aed* 14.
Diarmaid (=Iustus): *CiarClu* 1.
Diarmaid: *Ruadh* 17, 18.
Diarmatus, Szent: *CiarClu* 4.
Diarmicius: *Dag* 19, 28.
Diarmoda fia: *Com* 42.
Diarmoid, Cearbayll fia: *Ruadh* 15.
Diarmoid: *Carth* 53, 58.
Diblinus: *Carth* 14.
Dicholla: *Edan* 24.
Dimma Dub: *Colm* 19.
Dimma, Aedha fia: *Mun* 18.
Dimma: *Carth* 36.
Dimma: *CiarSaig* 8, 9.
Dimma: *Mun* 13.
Dimmai: *Mol* 10, 27.
Diserth Cendubhain „Cendubhan pusztasága) egy mérföldre Magh Armaidétől: *Abb* 35.
Diva fia: *Mun* 1.
Doachus, Armagh érseke: *Tig* 13.
Dobranus: *Decl* 3, 6.
Dochonne, szerzetes: *Mol* 32.
Dochummus: *Mol* 48.
Docus: *Cain* 3.
Dolne Lachdese: *Cain* 34.
Dolo Moir Dol Bretagneban: *Alb* 17.
Domangelus: *Carth* 14.

Domangenus püspök: *Carth* 39.
Domhpnaidh Mhoir Roigni („Roigne mezejének nagy temploma”) feltehetően Donaghmore Kilkenny megyében: *Cain* 40.
Donanus: *CiarClu* 1.
Donnanus, Szent: *CiarClu* 28.
Donnanus: *Ruadh* 15.
Dormanach: *Decl* 29.
Dornglays: *Boec* 8.
Dorona: *Dag* 1.
Doyre Cusgyrd: *Ytae* 27.
Druidák dombja: *Ger* 9.
Druim Ard („magas gerinc”) Írországbán számos hely viseli ezt a nevet Dromards vagy Drumards formában, itt alighanem egy Donegal megyei helyről van szó: *Aed* 11.
Druim Cain Ceallaidh: *Abb* 28.
Druim Leathain („széles gerinc”): *Edan* 1.
Druim Luchitri valahol Emly és Ardmore közt: *Decl* 34.
Druim Rath: *Aed* 32,
Druin Sneachta („hó-gerinc”) Monaghan megye: *Mol* 24.
Druma: *Bren* 77, 81.
Drumma sziget (Inis da Droma, a. m. „két gerinc szigete”) Inishdardroum Clare megyében: *Bren* 89.
Druym Cuylinn: *Carth* 61.
Duach törzs, amely Osraige északi részén élt: *Cain* 33; *CiarSaig* 13.
Duach: *Ruadh* 1.
Dualach: *Decl* 30.
Dubhsulech: *Carth* 55.
Dubtochus: *Brig* 3.
Duibh Linn Dublin: *Coem* 29.

Duluina: *Dag* 16.
Dun Salach („piszkos erőd”): *Colm* 27.
Dunchadus: *CiarSaig* 9.
Dunlainge unokája: *Com* 54.
Dunteon mezeje: *Barr* 2.
Dyamranus: *Sam* 1.
Dycoll: *Coem* 25.
Dyma (=Foethenus fia) : *Moech* 32.
Dymma (scriptor) : *Cron* 9.
Dymma, Fiagnus fia: *Coem* 25.
Dymma, Szent, Cill Díoma-i (angol: Kildimo – Limerick megye) Szent Diomma, aki Munster uralkodói dinasztijából származott, atyja, Cas, Munster királya volt, nagybátyja volt Szent Munchinus, Limerick városának védőszentje. Ünnepe napja: május 12.: *Decl* 7.
Dymma: *Edan* 19.
Dyssert Narbri: *Edan* 22.
Eachtach-tó: *Mun* 22.
Eachyll: *CiarSaig* 26.
Eamhna: *Decl* 1.
Eanydh-hegy magaslat Glendalough mellett: *Coem* 33.
Eas Ruaidh: *Cain* 13.
Eathach: *Carth* 36.
Eathach törzs Cork megyében: *Coem* 19.
Eccanus: *CiarSaig* 15.
Ech Inys („lősziget”) sziget Lough Corribban, ma Inishgarraun: *End* 30.
Echach: *Barr* 2.
Echacus király: *Tig* 1, 2.
Eda, Corpus fia: *Edan* 30.
Eda: *Dag* 17.

- Edanus** =Acidanus: *Carth* 6.
Edanus, Gauranus fia: *Ber* 14.
Edanus, Szent: *Las* 20, 24 (=Macedon)
Edna Bennain fia: *Carth* 8.
Edus (király) Cormacus fia: *Tig* 15.
Edus mac Eathach: *Bren* 88.
Edus püspök, Szent: *Cain* 27.
Edus püspök: *CiarSaig* 9.
Edus Slan: *Colm* 3.
Edus, Ainmirech fia: *Colm* 3; *Edan* 24, 26.
Egyiptom: *Abb* 1.
Eighmach: *Ruadh* 29.
Eile (Éile, Éli, Éle; angol: Ely) középkori királyság, amely a mai Offaly és Tipperary megyék déli, illetve északi területét foglalta magába: *Moech* 12, 15, 18, 19; *Ruadh* 25, 28.
Eirch fia: *Decl* 25.
Ela: *Carth* 19.
Ele törzs: *Cron* 1, 16.
Elitheria monostor a mai Mayo megye területén: *Ger* 6, 14.
Elizeus: *Bren* 101.
Emenus Szt. : *Abb* 28.
Emher: *Mun* 12.
Enach Midbreuin Tipperary megyében: *Aed* 4.
Enach Truim („Bodzafa mocsara”): *Moech* 11.
Enaidh Cruym: *Fint* 3,
Enanus szerzetes: *Com* 16.
Enanus: *Mun* 8.
Endai Cennselagh: *CiarSaig* 16.
Endeus, Szent: *Bren* 14, 15, 71.
Endeus: *End* 33.
Engedelmes (Oboediens) : *Com* 24.
Enna apát: *Alb* 25.
Enna törzs: *Coem* 19.
Enna, Szent: *Coem* 4, 7.
Enna: *Moling* 8.
Eoain-öböl: *Carth* 39.
Eochaid: *Ytae* 1.
Eochaidh: *Edan* 10.
Eochid Finn/Eochu Fynn: *Decl* 1.
Eogan: *Decl* 1, 2.
Eoganacht törzs: *Abb* 22; *Decl* 14; *Moech* 15; *Ruadh* 1, 25.
Eoganus: *Coem* 4, 7, 8.
Eolum földje: *Carth* 5.
Equonimis: *Mol* 44.
Erch fia: *CiarSaig* 13.
Ercus, Szent Declanus atyja, a na - Déisi törzs feje: *Decl* 2, 6.
Ercus, Szent: *Bren* 1, 3, 4, 6, 11, 71, 95.
Ergallensis (Airghialla, Oirghialla, Oriel) nagy terület Ulsterben: *Moch* 11.
Ergallum: *End* 12.
ergalneus (Oriel): *End* 1.
Erlatheus, Szt. püspök: *Bren* 8, 9, 10; *End* 23.
Erne tava (ír: *Loch Éirne*, angol: *Lough Erne*) két egymással összekapcsolódó tó Fermanagh megyében (ma Észak-Írország): *Aed* 33; *Com* 12; *Edan* 8, 10; *Mun* 6.
Ernenus, Szent apát: *Mol* 39.
Etech törzs: *Brig* 3.
Ethne n-Uathach: *CiarSaig* 16.
Ethne: *Edan* 1, 2.
Ethnea: *Tig* 6.

Etranus: *Ger* 13.

Euach Duyn: *Bren* 102.

Euchodius, a bregnumiak királya, Szent Tigernacus nagybátyja: *Boec* 15, 27; *Tig* 5, 12, 14.

Euchodius, püspök: *Las* 5.

Euchodius: *Boec* 22.

Euchu Fedlech király/Echach: *Decl* 1.

Euchu, Szent Declanus féltestvére: *Decl* 14.

Eugenius, Cassius fia: *Boec* 9.

Eugenius, Szent Éogan (mai ír: Eóghan, angol: Owen), vagy Szent Eugenius, püspök, előkelő leinsteri család sarja, Ard Sratha (angol: Ardstrow, Tyrone megye, jelenleg Észak-Írország) monostorának alapítója, az ír kronológia szerint 618. augusztus 23-án halt meg.: *Cain* 22.

Fachnanus: *Moech* 4.

Fachtuanus: *Barr* 13.

Facthna, Monghich fia: *Barr* 13.

Factnatheus: *Las* 34.

Faenchea, Szent, szűz: *End* 2, 4, 6, 8, 9, 10, 12.

Faílbe Flann, Faílbe Flann mac Áedo Duib, Munster királya, az Eóganacht törzs Chaisil ágából : *Carth* 61, 62; *Fin* 19; *Moech* 19, 21.

Fallamain: *Sam* 7.

Faolanus: *Mol* 10, 28.

Favarium: *Find* 15.

Favhnanus, Szt.: *Moech* 28.

Favoria: *Fech* 3, 19.

Fea mezeje: *CiarSaig* 16.

Feabhail-tó: Loch Feabhail (angolul: Lough Foyle vagy Loch Foyle) a Feabhail (Foyle) folyó torkolata az ír sziget északi-részén Donegal (Írország) és Derry (Londonderry – Észak-Írország) megyék határán. *Com* 40.

Feara Muighe (angol: Fermoy) város Cork megyében: *Abb* 22.

Feargus: *Ytae* 28.

Fechinus, Edus király Bardubhától született fia: *Tig* 15.

Fechinus, Szent: *Ger* 12.

Fedhelyn: *Mun* 1.

Fehér Edus: *Edan* 11.

Feic-vár: *Carth* 40.

Feidhlimidh Reachtmair, Tuathail Teachtmair fia: *Decl* 1, 2; *Ytae* 1.

Feidhlimidh: *Com* 6.

Feidlimidh (= Leyn király): *Fin* 10.

Feine gázlója (Ath Fene) Westmeath megyében: *Mun* 4.

Fekete Odo: *Ber* 16, 19.

Felanus: *Coem* 31, 33, 34, 35, 36, 37.

Femin/Femyn mezeje/Magh

Femyn/Maghfemyn: Tipperary megyében: *Abb* 22; *Alb* 23; *Carth* 62; *Decl* 1, 19, 29; *Moech* 20, 31.

Feoran: *Carth* 13.

Fera Gall: *Colm* 3.

Feradach Finnfechtnach (mai ír: Fearadhach Fionnfeachtnach) ír nagykirály, az ír kronológiák szerint a Kr.u. 1. század elején, 5 és 25, vagy 14 és 36 közt uralkodott. *Decl* 1.

Ferdomnym: *Ruadh* 25.

- Fergall**, Cormacus fia: *Decl* 19, 22.
Fergna, Cobhthaydh fia: *Fint* 18.
Fergus, Chrymthin fia: *Carth* 1, 38.
Fergus: *Barr* 13.
Fergus: *Com* 53.
Ferna (Fearna, angol: Ferns) város Wexford megyében: *Edan* 8, 26, 29, 33, 38, 57; *Moling* 8, 17.
Feuna törzs: *Carth* 32.
Fiacach: *Decl* 2.
Fiacha: *Ytae* 1.
Fiachach Snidge: *Decl* 1.
Fiachna Finn Fholaid: *Decl* 1.
Fiachna: *Carth* 34, 35.
Fiachna: *Decl* 33.
Fiachnus: *Carth* 35.
Fiachra Szt. apát: *Com* 57, 58.
Fiachus király: *Com* 52.
Fidhaich fia: *Carth* 28.
Fidhgente törzs: *Mol* 27, 28, 29.
Finanus apát: *Abb* 22.
Finanus, Szent: *Carth* 46.
Finanus: *Edan* 57.
Finanus: *Moech* 28.
Finanus: *Mol* 34.
Finanus: *Mun* 29.
Find Mhagh: *Abb* 33.
Findbarr: *Barr* 4.
Findbarrus püspök, Szent: *Com* 28, 30.
Findlug: *Carth* 34.
Findnat: *Fint* 1.
Fingenn, Guoe fia: *Carth* 1.
Fingenus király: *Cron* 24, 25.
Fingenus: *Carth* 1.
Finianus, Szent: *Bren* 5.
Finlogus: *Bren* 1.
Finnanus, Szent: *Abb* 32.
Finnbarrus, Szent: *Moech* 10.
Finianus/Finnianus, Szent: *Ber* 19; *CiarClu* 15, 16, 17; *CiarSaig* 36; *Colm* 28, 35; *Dag* 11; *End* 23, 32, 33; *Las* 6, 25; *Moech* 17; *Mol* 25, 26, 27; *Ruadh* 1, 14;
Finscriad: *Ber* 4.
Fintanus Moeldubh, Szent: *Cain* 46, *Fint* 21.
Fintanus, Carthind fia: *Carth* 12.
Fintanus, Szent: *Com* 3, 4, 9, 11.
Fintanus: *Alb* 13, 21.
Fintanus: *CiarSaig* 11.
Fintanus: *Dag* 12.
Fintanus: *Decl* 33.
Fintanus: *Mol* 12,
Fiobran: *Com* 42.
Fir Chell/Fyr Ceall: *Carth* 3, 61.
Fland, Conla fia: *Sam* 13.
Flandnait: *Carth* 40.
Flannanus, Szent (Flannán mac Toirrdelbaig) a 7. században Szent Molua monostorában élő szerzetes, aki később a monostor apátja, Cill Dalua (Killaloe) püspöke lett. Híres prédikátor volt. Ünnepnapja december 18.: *Abb* 37.
Flescaigi: *Dag* 18.
Foelanus, Eathach fia: *Moech* 18, 30, 31.
Foelanus: *Mol* 27.
Fonacha, Szt.: *Sam* 5.
Forgus folyó: *Bren* 78.
Fothard valószínűleg Fiodh Ard (Fethard) város Tipperary megyében: *Mun* 13.
Fothastus: *Mun* 21,
Fregius, Szent: *Ber* 4.

Fuaran forrás: *CiarSaig* 3, 4.

Fuayd hegye: *Coem* 17.

Furadranus: *Carth* 12.

Furbithus király: *CiarClu* 11; *Ciar-Saig* 30.

Furseus Szt. (angol: Fursey) a 7. században élt, főként Britanniában térítő ír szerzetes és püspök, aki különösen a neki tulajdonított túlvilági látomásokról nevezetes: *Barr* 15; *Cron* 17; *Moech* 31.

Furudranus: *Carth* 16.

Fyachna herceg: *Barr* 8.

Fydh Elo: *Colm* 3,

Fyechra: *Tig* 9.

Fyndhig: *Decl* 13.

Fynnchad püspök: *Las* 19.

Fynneacht/Fianachta: *Moling* 19.

Fyr Gailyan/Fyr Galean törzs: *Decl* 1; *Moling* 8.

Gaballinum (ír Gabail-liuin, angol: Galloon) Fermanagh megyében: *Tig* 14.

Gael Bregach (=Hazudós Albus): *Cain* 2.

Gaillimh (angol: Galway) város, az azonos nevű megye központja: *Tig* 16.

Gaius Caesar, Caligula (Kr.u. 37–41) római császár: *Decl* 1.

Gallia: *Boec* 30; *Bren* 99; *CiarClu* 31; *Decl* 11; *Find* 8.

Garbanus, Szent: *Coem* 29, 30.

Garman-tó Wexford megyében (Loch Garman a város ír neve): *Abb* 18.

Gaybre fia: *Fin* 11.

Gerebernus: *Dymph* 5, 6, 9, 10.

Germania: *Boec* 4.

Germanus püspök: *CiarSaig* 4, 29.

Gheel/Geel város a mai Belgium területén : *Dymph* 5.

Gigneus: *End* 28.

Gildas, Szent: *Bren* 83, 84, 85.

Gladus folyó: *Edan* 13.

Glass Mor („nagy patak”; angol: Glasmere) a 7. században alapított monostor Dublin megyében: *Moech* 33.

Glassanus: *Com* 20.

Gleand Dé Glendalough régi neve: *Coem* 6.

Gleann da Loch: *Ber* 6; *Coem* 6, 25; *Moling* 6.

Gleann Ussen Carlow megye nyugati részén: *Moch* 2.

Gobanus/Gobbanus, Nascaind fia: *Carth* 34, 39.

Gobanus: *Abb* 42.

Gobbanus: *Alb* 37.

Gobbanus: *Edan* 46, 48.

Gobbanus: *Fint* 14.

Gobnaid: *Abb* 22.

Góliát: *Bren* 44.

Granard (Gránard, angol: Granard) község Longford megyében: *Sam* 19.

Gregorius pápa: *Abb* 20; *Barr* 7, 10, 11, 13; *Colm* 15; *Mol* 40, 47, 54.

Gronna (valószínűleg Gramna szigete, Írország nyugati partvidékén): *Mol* 52.

Gua/Cua hegy: *Carth* 17.

Guach hegy: *Moech* 31.

Guaire Aidhuri: *Edan* 37.

- Guaire**, Eoganus fia: *Mun* 15.
Guaire: *Coem* 42.
Guari: *Fech* 12,
Guill: *Alb* 16.
Habakuk próféta: *Ber* 20; *Bren* 92;
CiarSaig 22; *Edan* 9; *End* 17.
Hele: *Carth* 61; *CiarClu* 30; *CiarSaig* 4, 27; *Cron* 18, 24; *Moech* 19, 27; *Mol* 28.
Helues család: *Bren* 28.
Helveus: *End* 21, 22.
Hely vidéke: *Abb* 22, 25; *Mun* 9, 12.
Henanus, Szent: *Aed* 32.
Henna apát (=Enna): *CiarClu* 21,
Henry folyó: *Moech* 32,
Herend Femin mezején, a Suir folyó közelében: *Decl* 31,
Heth vidék, Tíree szigete: *Bren* 87; *Com* 22.
Hia (=Iona) sziget Skócia partjaitól északra. Itt alapított monostort Szent Columba: *CiarClu* 31, 33.
Hibernia: *Abb* 1; *Aed* 1; *Alb* 1; *Barr* 11; *Ber* 2, 15, 26; *Bren* 3, 75, 77, 82, 86, 88, 95; *Cain* 1, 6, 15, 21, 22, 25, 31; *Carth* 1, 2, 3, 14, 16, 20, 29, 59, 65; *CiarClu* 1, 12, 15, 17, 21, 28, 29, 31, 33; *CiarSaig* 1, 3, 4, 7, 13, 16, 21, 22, 36; *Coem* 1, 12, 17, 19, 22, 24; *Colm* 1, 3, 12, 15, 19, 25; *Com* 1, 3, 5, 13, 22, 23, 52; *Dag* 9, 16, 29; *Dymph* 1, 6; *Edan* 8, 19, 20, 24, 26, 32, 54, 56, 57; *End* 8, 10, 11, 20, 21, 26, 27; *Fech* 18; *Fin* 1, 8; *Find* 2, 7; *Fint*, 4, 21; *Ger* 3, 12, 14, 16; *Las* 1, 2, 22, 31; *Moch* 8, 11; *Moech* 4, 8, 10, 20, 26, 33; *Mol* 25, 38, 49, 53, 54; *Moling* 1, 6, 9; *Mun* 1, 2, 6, 7, 8, 10, 25, 26; *Ruadh* 1, 5, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 29; *Sam* 17; *Tig* 6, 7, 11; *Ytae* 1, 24.
Hiberus folyó: *Abb* 1.
Hiernanus: *CiarClu* 11.
Hilarius pápa, Róma püspöke (461–468): *Alb* 1, 8; *End* 20, 21.
Hilarius, Szent: *Decl* 8.
Hilela vidék: *Ruadh* 9.
Hilleen Cathai: *Carth* 39.
Hithe: *Cain* 21, 22.
Hoichle Glenn Fhoichle és Glenn Aichle (Glenelly) Tyrone megyében: *Colm* 1.
Hua ,-[B]archi: *Mun* 26.
Hua Brinyn: *Edan* 4.
Hua Bruin: *Edan* 11.
Hua Carpse: *Alb* 31.
Hua Cennselach: *Abb* 2, 9, 28, 33, 47; *Cain* 34; *Edan* 20, 21, 24; *Mun* 14.
Hua Conaill (Gabhra): *Alb* 31; *Carth* 30; *Edan* 35, 49; *Moech* 1; *Moech* 3; *Ytae* 8, 9, 29, 33, 36.
Hua Degha: *Moling* 1.
Hua Deona: *Fint* 19.
Hua Drona: *Com* 57.
Hua Fiachach: *CiarSaig* 8.
Hua Fidhgente: *Fin* 16.
Hua Figenti (=Hua Fidhgente): *Mol* 1.
Hua Kennsealach: *Fint* 17.
Hua Liathain: *Barr* 1.
Hua Luigdech: *Ruadh* 27.
Hua Lyathain: *Abb* 22.
Hua Mane: *Ruadh* 15.

- Hua Marchi:** *Abb* 26.
Hua Midhi: *Abb* 27.
Hua n-Eathach: *Carth* 36.
Hua Neill: *Cain* 27; *Edan* 24; *Moling* 19.
Hua szigete: *Fint* 21.
Hucbritannus: *Ger* 2.
Huisneacht/Huysneacht Usnagh Hill, Westmeath megyében: *Abb* 22, *Coem* 27.
Hy Conaill Ghabhra: *Edan* 35.
Hya szigete: *Aed* 36.
Hynis Breagh Murighe: *Edan* 3.
Hynis Leamhnachta: *Moech* 32.
Hynis Ussailli: *Fin* 26.
Hynneogh: *Decl* 19, 22.
Hysseal: *Carth* 62.
Hyth szigete (=Iona): *Mun* 7.
Iasconius: *Bren* 24, 28.
Ibdone szigete (Inis Ubdain) sziget Limerick közelében: *Cain* 24.
Icth-tenger (ír: Muir n-Icht) az Angol-csatorna: *Alb* 4.
Illand, Dunlainge fia: *CiarSaig* 16.
Illella, király: *Carth* 1.
Illés próféta: *Carth* 63; *Edan* 33; *Moch* 9.
Ilundus, Szent: *Aed* 3, 4.
Imber Boynni: *End* 22.
Imber/Inber Crumthin: *Edan* 26, 32.
Imgain folyó (Ath Iomhdain) Rathangan Kildareben: *Edan* 34.
Imleach (Ymleach, Imbluich) Emly Tipperary megyében: *Moech* 33.
Imrechtach: *Sam* 21.
Inbyr Beg („kis torkolat”) a Bangor melletti öbölben: *Com* 31.
Inbyr Dayle Ennereilly Wicklow megyében: *Moech* 26.
Insull: *Dag* 1.
Inys Comcta: *Las* 25.
Inysca: *Dag* 8.
Iohannes: *Mol* 1.
Iona szigete: *Ger* 2, 15; *Ruadh* 29; *Sam* 23.
Ír-tenger: *Tig* 6.
Ita, Szent, ld. Yta.
Itália: *Boec* 30; *Itália:* *Cain* 5, 6; *CiarSaig* 3.
Iudaea: *CiarSaig* 22; *End* 17.
Iustus (=Diarmaid): *CiarClu* 1, 3.
Izrael: *Bren* 12.
Jakab apostol: *Barr* 15.
Jákob: *Bren* 5; *Decl* 4.
János apostol: *Barr* 15.
János, Keresztelő Szt.: *Colm* 15.
Jób: *Bren* 97.
Jónás: *Bren* 44.
Jordán: *Carth* 64; *Moch* 9.
Józsue: *Carth* 64.
Júdás apostol, Jézus elárulója: *Carth* 45; *Bren* 97.
Kainnichus, Szent: *Com* 20, 51; *Fint* 5, 13; *Moech* 25, 27, 28, 29; *Mol* 43.
Kelcharnanus: *Fech* 1, 4.
Kennedus: *Sam* 7.
Keranus, Szent: *Las* 32.
Keranus: *Tig* 5.
Kerrigia Kerry: *Bren* 14.
Két tó völgye, lásd: Cluain mhic Nóis: *Coem* 16, 21.
Kiaranus, Szent: *Colm* 11, 23, 29, *CiarClu* 15, *Dag* 4, 7, 8.
Kiaranus (II), **Szent:** *CiarClu* 30.

- Kildare** (Ceall/Cell Dara): *Edan* 57, *Tig* 2.
- Killarny** (Ceall/Cell Arne): *Tig* 11.
- kyannactus**: *Boec* 6.
- Kyaran forrása**: *CiarSaig* 38,
- Kyaranus** (I): *CiarSaig* 31,
- Kyaranus, Szent** (II) : *CiarSaig* 30, 31, 32.
- Kyaranus, Szent**: *Aed* 15, *Carth* 61, *Coem* 28, *Cron* 5.
- Kyaranus, Tulchain fia**: *Fint* 13.
- Kyarraghi törzs**: *Fin* 23.
- Kyennanus, Szent**: *Moch* 8, 9, 10.
- Kyll-Dara ld.** Kildare.
- Kyminus, Szent**: *Ber* 6, 9, 11.
- Kynnechus apát**: *Sam* 18.
- Szent, Szent** = Kainnicus: *Moech* 18.
- Lachnyn**: *Decl* 13.
- Lachtanus, Szt.** : *Mol* 50,
- Lacteanus, Szent**: *Carth* 47; *Moech* 10.
- Laghmadh**: *Mun* 10.
- Laginia/Lagenia ld.** Laginum:
- Laginum**: *Abb* 2, 25; *Abb* 25, 49; *Alb* 27; *Barr* 3, 6; *Ber* 6, 9, 10; *Cain* 10, 15, 34, *Carth* 1, 18, 61; *CiarClu* 15; *CiarSaig* 1, 16, 20; *Coem* 1, 17, 19, 25, 29, 31, 38, 40, 47; *Colm* 1, 27; *Com* 3, 9, 42, 57, 58; *Cron* 11, 16; *Decl* 1; *Edan* 11, 21, 26, 33, 43, 51, 54, 57; *End* 11, 22; *Find* 2, 3; *Fint* 1, 3, 7, 17, 19, 21; *Moech* 11, 12, 15, 26; *Mol* 1, 25, 27, 28, 38, 41, 42, 52, 53; *Moling* 1, 6, 8, 12, 16, 19; *Ruadh* 1, 12, 25; *Tig* 2; *Ytae* 24.
- Laighse** (Laiges, Laigis, Leis) Leix: *Mol* 28.
- Laighys ld.** Laighse: *Fint* 21; *Mol* 42, 52.
- laigis-nép**: *Com* 3.
- Land Elo**: *Carth* 29; *Colm* 3, 5, 13, 36.
- Langobardia**: *Find* 8.
- Lapp mezeje**: *Fin* 13.
- Lasre fia**: *Decl* 25.
- Lasrea**: *Fech* 1.
- Lasrianus, Szent**: *Carth* 34, 39; *Dag* 1, 4, 5; *Edan* 8, 10; *Mun* 26, 27; *Sam* 26; *Ytae* 31.
- Latium – monostor** Szent Enda által alapított monostor Itáliában: *End* 7, 8, 11.
- Latronia**: *CiarClu* 1,
- Laurentius, Szent**: *Las* 24.
- Laygys ld.** Laighis.
- Layn-tó**: *Cain* 38.
- Lázár**: *Colm* 6; *Bren* 104; *Moch* 10; *Moech* 33.
- Lebanus**: *Decl* 19, 22.
- Lebayn tava** Lough Leane Westmeathben: *Aed* 23.
- Lectebhae** (Letube Cainnich, Lectebhae) Lethduma a Liffey közelében: *Cain* 15.
- Leighlinne** Old Leighlin Carlow megyében: *Fint* 19, *Mun* 26.
- Leinster**: *Edan* 24, *Mun* 7, 13, 21, 22, 24.
- Leitreach Odhrain/Letracha** (Lethracta, a. m. „Odran lejtője”) Latterach Tipperary megyében: *CiarSaig* 25.

Lemhaill/Lemchaill/Lemhechaill („szilfaerdő”) Aranmoretól északra: *End* 14, 22.

Leogarius: *CiarSaig* 11.

Lethe: *Alb* 17.

Lethgleann ld. Leighlinne.

Leuhna: *Carth* 1.

Leyn tava: *Fin* 10, 12.

Leys (Lelas): *Colm* 27.

Liachanus szigete: *Mun* 23.

Liadain: *CiarSaig* 1, 8.

Liadane, Szent: *CiarSaig* 24.

Liathain: *Decl* 1.

Liath Mocoemhog: *Moech* 14, 15, 17, 25, 26, 27, 32, 35.

Liath: *Cron* 19.

Liath: *Ytae* 18.

Liber (föltehetően azonos Liber püspökkel): *Cain* 15.

Liber, Szent püspök: *Barr* 13.

Liffi (ír: An Life, angol: Liffey), folyó Kelet-Írorszáiban, amely Dublinnál ömlik az Ír-tengerbe.: *Alb* 26; *Brig* 2; *Cain* 15; *Coem* 38; *Edan* 57; *Fint* 18.

Liffi mezeje: *Coem* 47, *Ytae* 24.

Lina mezeje: *Com* 52.

Lioss Mor (Lismore) város Waterford megyében: *Carth* 3, 30, 40, 59, 63, 65, 67; *Decl* 6.

Locanus: *Barr* 4.

Loch Erni (Loch Éirne, angol: Lough Erne) két egybekapcsolódó tó Fermanagh megyében: *Las* 14.

Loch Gabre („Lótava”) talán Lough Gower: *Aed* 5.

Loch na Corr (Lough na Corra) tó Galway megyében: *Abb* 43.

Loch na Crutthere: *CiarSaig* 14.

Loch na h-Aidche („Éjszaki tó”): *Aed* 19.

Lochanus, Lugir fia: *Alb* 1.

Lochanus, Szt. : *Coem* 4, 7, 8.

Lochre: *Edan* 40, 48.

Lonanus, Catherus fia: *Fint* 8, 9.

Lonanus: *CiarSaig* 19.

Lonanus: *Moch* 1.

Lonocus: *Dag* 27.

Lót: *Barr* 1; *Bren* 6.

Lothar: *Decl* 1.

Lothra (angol: Lorra) város Tipperary megyében: *CiarSaig* 33; *Ruadh* 2, 3, 5, 12, 14, 30.

Luabann kikötő Medraigében: *End* 28.

Luacayr/Luacair/Lochar: *Bren* 6.

Luachra/Luacra hegy (Sliabh Luachra, angol: Slieve Logher) hegyvonulat Munsterben, Cork, Kerry és Limerick megyék határán: *Bren* 7. *Carth* 12, 30, 35; *Edan* 34; *Mol* 27; *Ytae* 8.

Luasc patak Cashel közelében: *Decl* 1.

Lubgudunum: *Dag* 2.

Lucennus: *CiarClu* 1, 23.

Luch patak: *Decl* 37.

Luch: *Com* 21.

Luchtichernus Szent: *Moech* 10; *Ytae* 31.

Lugaid Robdearg (=Sriabh n-Derce/Redstripe): *Decl* 1, 2.

Lugair: *Carth* 34.

Lugbeg: *CiarClu* 1.

Lughaydh Leihdhearg: *Cain* 1.

Lughuire: *Mol* 1.

- Lugidus Szent**, püspök: *Coem* 10, 11, 12; *Com* 11, 13.
Lugith: *Alb* 37.
Lugneus: *CiarSaig* 1; *Dag* 18.
Luguidina: *Brig* 24.
Luighdheach tava (Loch Luíoch, angol: Lough Currane) tó Kerry megyében, Írország délnyugati részén: *Fin* 26.
Luimneach öböl, amelynek partján az azonos nevű város (angol: Limerick) fekszik: *Carth* 14; *CiarClu* 22, 29; *Ruadh* 13.
Luinnach/Luinach valószínűleg Luimneach): *Boec* 25.
Lunanus: *Decl* 9.
Luranus: *Las* 25.
Lurgan Armagh megyében: *Cron* 16; *Moech* 13; *Ruadh* 25.
Lus Mag/Madh (Lusmhaigh) terület Offaly megyében: *Cron* 7, 10, 11, 16.
Luyrech püspök: *Cain* 1.
Ly folyó: *Carth* 13.
Lyach pap: *Decl* 38, 39.
Lymbrica: *Bren* 77.
Lyn Corchaygi folyó Cork megyében: *Moch* 9.
Lynnan folyó: *Decl* 1.
Mac Ardhe: *Fin* 1.
Mac Chire: *Alb* 32.
Mac Cneisi Szent, püspök: *Com* 3, 5.
Mac Cnichi: *End* 23.
Mac Cuirp: *Barr* 11, 13, 14.
Mac Nisse: *Ytae* 35.
Macca püspök: *Brig* 5.
Maccu Chuind: *Bren* 88, 89.
Machenus: *Mol* 52.
Madarak szigete: *Cain* 25.
Mael Morche: *Mun* 23.
Maelainfhind püspök: *Mol* 48.
Maelduibh: *Mol* 45.
Maencatinus, Szent: *Tig* 12,
Magh Arnaide/Arnoide Moyarny Wexford megyében: *Abb* 35, 51.
Magh Bile Movilla Down megyében: *Com* 28.
Magh Gabre/Gabra város na n-Desi északi részén: *Decl* 29.
Magh Glas Moyglas Roscommon megyében: *Tig* 13.
Magh Hirnenym ld. Magh Arnaide: *Abb* 29.
Magh Liphi: *End* 11.
Magh na Taibhse: *Abb* 40.
Magh Scheth/Scheith („pajzs mezeje”) Lismore közelében: *Carth* 65; *Decl* 6.
Maic Hyer: *Barr* 12.
Maige törzs: *Carth* 40.
Mainne (An Mhaing, angol: River Maine) folyó Kerry megyében: *Carth* 5, 8, 9, 14.
Maionia (Mayo): *Ger* 8, 14, 15.
Mairge hegye: *Moch* 10; *Mun* 27.
Manchinus: *Decl* 16.
Mária, Szűz: *Bren* 68; *Find* 20; *Las* 34; *Moling* 19.
Martinus, Szent: *Dymph* 5; *Las* 21; *End* 1; *Find* 8; *Sam* 3; *Tig* 5.
Massanus: *Dag* 1.
Máté evangélista: *Barr* 10; *CiarClu* 17.
Mauceus: *End* 6, 7.
Mec Chier törzs: *Alb* 33.

- Medb:** *Carth* 1.
Medhranus: *CiarSaig* 25,
Medraichi (Medraige, Maaree) Galway közelében: *End* 28.
Meilochtric, Cobhtayg fia: *Carth* 62, 63.
Melcruinn: *Coem* 38.
Meldanus: *Com* 15, 57.
Mella: *Abb* 3.
Mella: *Cain* 1.
Membri város: *Cain* 39.
Mend: *Boec* 27.
Mess Fore: *Decl* 2.
Methe mezeje Leinster tartományban: *Mun* 13.
Metheus: *Dag* 13.
Mézforrás: *Boec* 2, 26.
mic Nais törzs: *Cain* 1, 7.
Midenum ld. Midhi: *Ber* 17.
Midhe (Mide, Midi, Midhi, angol: Meath) a Kr.u. 1. és 12. század közt királyságként meghatározható terület, amely Írország keleti felén, Ulstertől délre magába foglalta a mai Westmeath, Cavan, Dublin, Kildare, Longford, Louth és Offaly megyék egy részét: *Abb* 28, 32; *Aed* 3, 6, 21, 23; *Carth* 3, 53, 58; *CiarClu* 1, 28; *CiarSaig* 16; *Carth* 53, 58; *Coem* 28; *Colm* 1, 3, 23, 24; *Decl* 1; *End* 22; *Fin* 8; *Ruadh* 1, 29.
Midhluachra a Tarából Ulsterbe vezető út: *Mun* 12.
Miletach öböl (talán Mileadhach Wexford megyében): *Decl* 1.
Miss hegycsúcs: *Carth* 5.
Mobhai, Szent: *Cron* 2, 5, 11.
Mobi: *Decl* 13.
Mobi: *Fint* 3.
Mochoba: *Decl* 25.
Mochoemhóg: *Ytae* 18.
Mochoemog, Szent: *Cron* 19.
Mochoemog: *Mun* 29.
Mocholmog, Gilliaín fia: *Barr* 13.
Mochommoc, Cuairt fia: *Carth* 34.
Mochonne, Szent: *Coem* 36.
Mochorog: *Coem* 48.
Mchoynne, Szent: *Cron* 2.
Mochra, Szent: *Edan* 48.
Mochua, Mallanus fia: *Carth* 34, 35.
Mochuda, Szent: *Colm* 36.
Mocolmog: *Barr* 13.
Mocombe: *Moech* 29.
Mocteus: *Dag* 2.
Mocuae Miannian: *Carth* 63.
Mocummin: *Fint* 3.
Moduca, Szent: *Boec* 29.
Moecheallog, Szent: *Fin* 24.
Moedhog: *Mol* 38.
Moel törzs: *Coem* 42.
Moelcayck: *Boec* 28.
Moelduin: *Carth* 8.
Moelgubi: *Coem* 25.
Moelloc: *Decl* 13.
Moeltuli: *Carth* 8, 9, 13, 14.
Moenach: *Cron* 25.
Moenmadh: *Com* 47.
Mofecta, Szent (=Fecheanus) : *Moech* 29.
Mognum: *Dag* 6.
Molayssi: *Mol* 31.
Molua, Szent, Choche fia, Szent: *Carth* 18, 34; *Edan* 20, 49; *Moech* 10, 29; *Moch* 5; *Mun* 25.
Moluacha: *Edan* 38.

Molyng, Szent: *Abb* 2, 37, *Edan* 58.

Monend, Szent: *End* 20.

Monennus: *Tig* 3, 4.

Moneu püspök: *Bren* 91.

Monynni: *End* 9.

Moscegrai: *Decl* 2.

Moss Corp: *Decl* 2.

Mossadh mezeje: *Moech* 20.

Mourne: *Com* 5.

Mózes: *Bren* 5, 6, 81; *Carth* 7; *Decl* 16; *Edan* 33; *Tig* 3.

Muady folyó: *Ger* 4, 7.

Muchinne tava: *Carth* 32.

Mugain: *Aed* 14.

Mugnea: *Las* 3.

Mumenia: *Abb* 22; *Aed* 1, 3, 4, 6, 7, 14, 27; *Alb* 1; *Barr* 1, 3, 12; *Bren* 8, 93, 101; *Cain* 38; *Carth* 8, 16, 18, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 58, 61; *CiarClu* 11, 28, 30; *CiarSaig* 1, 4, 8, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 27, 28; *Colm* 13, 22; *Cron* 1, 16, 24; *Edan* 21, 24, 34, 35, 37, 49; *End* 11; *Fin* 1, 8, 11, 19; *Fint* 3, 8; *Ger* 12; *Moech* 1, 11, 12, 15, 19; *Mol* 1, 15, 27, 28, 52; *Moling* 16; *Mun* 9; *Ruadh* 1, 11, 13, 15; *Tig* 6, 8; *Ytae* 1, 18, 24, 33;

Munchyll Monaidh, Munchyll hegye: *Barr* 4, 5.

Mundanus: *Alb* 34.

Munnu, Szent.: *Abb* 37; *Coem* 21; *Edan* 28, 52; *Moch* 5, 6, 7; *Mol* 53.

Muscraighe híres munsteri ír népcsoport, amely Cairpre Múscból származott: *Abb* 22, *Cain* 42; *CiarSaig* 15; *Cron* 10; *Ruadh* 3, 15.

Muscraighe Hirthir: *Carth* 62.

Muscraighe Tire Tipperary megyében letelepült népcsoport: *Aed* 1; *CiarSaig* 14, 15, *CiarSaig* 25; *Ruadh* 1.

Mydluacra: *Dag* 26.

Mys-hegy: *Carth* 14.

Na Gennany: *End* 22.

na n-Aithir: *Ruadh* 8.

na n-Desi: *Abb* 22; *Carth* 17, 62, 63, 65; *CiarClu* 11; *CiarSaig* 7; *Decl* 1; *Edan* 21; *Moech* 1, 30; *Mol* 46; *Ruadh* 15; *Ytae* 1, 29.

Naindeith, Mayne fia: *Dag* 9.

Nar: *Decl* 1.

Nathea: *Sam* 12, 15, 16.

Nathineus: *Fech* 4.

Nechtayn: *Fin* 16.

Nectannus: *Boec* 5, 9,

Neill törzs: *Aed* 5; *Mun* 1; *Carth* 16; *Carth* 53; *Carth* 61; *CiarClu* 15, 28; *Coem* 40; *Colm* 1, 3, 13, 26; *Mol* 25, 28; *Mun* 1.

Nem folyó Sligo megyében, lásd még *Abhainn Mhór*: *Decl* 1; *Carth* 40, 42, 63, 64, 65.

Nero, római császár (Kr.u. 54–68): *Decl* 1.

Ness: *Moech* 1, 3, 4, 5, 6.

Nessanus, Szent (ír: Neasán; angol: Saint Nessan) diakónus, 551 előtt alapította a Limerick megyében fekvő Muine Gairid (angol: Mungret) apátságát. Egyes feltételezések szerint az apátság már a Szent Patrikot megelőző időben állt. Kedvező fekvésű hely volt, mivel mellette vezetett el a Munstert Tarával összekötő

Slighe Dhala Meic Umhoir-nak nevezett országút.: *Alb* 42.

Niallus, Fergail fia: *Sam* 17.

Niath: *Decl* 2.

Nochatus: *Bren* 71.

Noeleathan: *Carth* 8.

Oche: *CiarSaig* 16.

Odhranus: *CiarSaig* 25,

Odhranus: *Cron* 1.

Odhur Kyarain a. m. „Kiaran(us) halványszínűje” (azaz halványszínű tehene): *CiarClu* 15.

Odo theffer: *Ber* 16.

Odranus: *CiarClu* 1, 23.

Oenu: *Dag* 16.

Oiblan Szt. apát: *Moling* 29.

Oilain: *Moling* 1.

Olcnaís: *Alb* 1.

Orbsen-tó (Loch Oirbsean, Loch Coirib, angol: Lough Corrib) tó Írország nyugati részén, Galway megye területén: *End* 29.

Orcades, szigetecsoport Skóciától északra: *Find* 5.

Osannus: *Cron* 12.

Osraighe (Osraige, Osraighi, Osraí, angol: Ossory) törzs, illetve középkori ír királyság, amely magába foglalta a mai Kilkenny megye területét és Laois megye nyugati részét: *Abb* 37; *Alb* 38; *Cain* 39; *CiarSaig* 1, 7, 13, 16, 35, 37, *Cron* 16, 18; *Decl* 1; *Edan* 22; *Moech* 12, 25, 27, 28, 32, *Mol* 1, 28, *Moling* 2, 16; *Ruadh* 1, 15,

Pál apostol: *Barr* 15; *Decl* 1; *Edan* 44; *End* 3; *Fint* 16; *Las* 24, 30, 34; *Tig* 5.

Pastolius: *Fech* 17.

Pata: *CiarClu* 1.

Patricius, Szent: *Decl* 9; *Abb* 2; *Alb* 1, 22, 23; *Ber* 2, 3; *Bren* 31, 62; *Cain* 42; *CiarSaig* 3, 4, 7, 13, 17; *Coem* 22, 23, 48; *Coem* 48; *Colm* 25; *Decl* 18, 21, 37; *End* 11, 13; *End* 13; *Find* 12; *Las* 1, 2; *Moch* 11; *Moech* 20; *Tig* 13.

Paulus remete: *Bren* 60, 61.

Péter apostol: *Bren* 43, 55, 83.

Péter apostol: *Barr* 15; *Decl* 1; *End* 20; *Ger* 5; *Las* 24, 34; *Moling* 3, 4; *Tig* 5.

Pich-sziget: *Carth* 39,

Poll Ruadhayn: *Ruadh* 15.

Pupeus: *Bren* 71; *End* 20, 21, 22, 23.

Quennan, Szt.: *Alb* 28, 29.

Queranus/Kiaran, Szent.: *End* 25, 26, 27, 28, 31, 32, 33.

Ragallus: *Ger* 8.

Ragni: *Cain* 40.

Raichbe: *CiarClu* 1.

Raith Bechain: *Abb* 23, *Cron* 24.

Raith Conaill: *Boec* 22.

Raith Crimthain Roscommon megyében: *CiarClu* 1.

Raith Demmayn/Demmain Rademan Down megyében: *Moech* 9.

Raith Eanaidh/Enaigh Rathenny: *Moech* 12.

Raith Edhyn: *Cron* 20.

Raith Fera talán Rahara Roscommon megyében: *CiarSaig* 11.

Raith Fidhalta: *Cron* 21.

Raith Hyrair/Irthair Meath megyében: *Barr* 8.

- Raith Luin** Raithlenn: *Barr* 1, 2.
Raith Maighe: *CiarSaig* 27.
Raith na Yrland: *Decl* 23.
Raithean: *Carth* 3, 19, 20, 25, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 47, 53, 54, 55, 57, 59, 61.
Rath Mór (An Ráth Mór, angol: Rathmore) erődítmény Longford megyében: *Com* 52; *Fint* 17.
Rathin: *Ber* 20.
Reachraynd sziget (Reachlainn, angol: Rathlin Island) Antrim megyében: *Com* 50.
Rectabra: *Sam* 21.
Rhen folyó: Rajna: *Dymph* 9.
Rhenus folyó: Rajna: *Find* 15, 18.
Riceille: *Dag* 18.
Richena: *Ytae* 24.
Righ tava (Loch Righ Mór) tó Írország nyugati részén: *Aed* 31.
Rii tava: *CiarClu* 25.
Rinouva Reinau: *Find* 8.
Róma: *Abb* 11, 19, 20, 21; *Alb* 8, 37; *Barr* 7, 11, 13; *Ber* 25; *Cain* 5; *Carth* 2, 46; *CiarSaig* 3; *Colm* 15; *Decl* 8; *Edan* 38, 6; *End* 7, 8, 20; *Find* 8, 13; *Las* 22, 24; *Mol* 40, 47, 54; *Mun* 26; *Tig* 5.
Romanus: *Tig* 15.
Ronan vidéke: *Abb* 31.
Ronanus, Aedhan fia: *Com* 49.
Ronanus, Bledinus fia: *Moech* 16, 17.
Ros Giallain: *Carth* 16.
Ros tava: *Cain* 27.
Rosnat: *End* 6, 20, *Tig* 4.
Ross Ailithy: *Moech* 4.
Ross Beannchuyr: *CiarSaig* 21, 22.
Ross Beg: *Carth* 39.
Ross Bualeadh: *Mol* 28,
Ross Cree: *Carth* 61; *Cron* 17, 27, 29.
Ross Ernem: *Ruadh* 8.
Ross meic Treoin: *Abb* 28; *Mol* 39.
Ross Mor: *Carth* 39.
Ross: *Decl* 1.
Rotanus: *Coem* 41.
Rothen: *Colm* 36.
Ruadanus, Szent: *Barr* 12; *CiarSaig* 33,
Ruadanus: *Carth* 17; *Dag* 11.
Ruadhait: *Ruadh* 15.
Ruanaid: *Carth* 53.
Rudus: *Dag* 25.
Ryoch, Szent: *Aed* 31.
Saghir/Saghyr/Saighre/Saigher Seirkieran: *Carth* 61; *CiarClu* 30; *CiarSaig* 4, 9, 21, 22, 25, 30–33, *Mol* 35.
Sailchin: *Alb* 37.
Saltus Eachille: *CiarSaig* 26.
Sámson: *Alb* 17.
Samtanna, Szent: *Ber* 19.
Sanclit: *Alb* 1.
Saranus: *Edan* 43.
Saubb (=Cuynn Chedchath=Cond Kedchathach) (=Ailill Olom felesége): *Decl* 1.
Saul, Pál apostol: *End* 3.
Scanlan: *Alb* 38.
Scanlann, Foelanus fia: *Moech* 31,
Scellanus: *Cain* 13.
Scellanus: *Mol* 52.
Scletha: *Alb* 33.

Scota: *Abb* 1; *Brig* 3; *Decl* 17; *Moch* 11.

Scotia/Scottia Írország: *Find* 2.

Seachnallus: *Decl* 20.

Sean Ross/Ruiss: *Cron* 16, 17.

Seanboith Ard: *Abb* 47.

Seanbotha: *Edan* 25.

Sectanus: *Dag* 22.

Segeus: *Barr* 13.

Segeus: *Com* 18.

Segnith: *Abb* 32.

Senach[us] Szt. (Seanach, Seanoir, Senóir, Senior) 550 körül született és 610- április 11-én halt meg, 598-tól haláláig Armagh püspöke: *Cain* 10, *Ruadh* 15.

Senanus, Szent, Senán mac Geircinn, munsteri szent, Inis Cathaig (Scattery Island, Clare megye, Írország) monostorának alapítója: *Bren* 91; *CiarClu* 22, 23, 29; *Ytae* 8.

Senchie: *Ruadh* 9.

Sethna, Saghir püspöke: *Mol* 35.

Sethna, Szent Comgallus atyja: *Com* 1, 2, 5.

Sethna, Szent Edanus atyja: *Edan* 1, 2.

Sethna: *Fint* 3.

Sigresia: *Ger* 14.

Silell, Miannaidh: *Mun* 6.

Silennus: *Barr* 13.

Simeon: *Bren* 2.

Sinand: *End* 26, 32.

Sincellus: *Fint* 11.

Sinchell: *Alb* 28.

Sinellus, Szent: *Com* 54.

Sion hegy: *Bren* 5.

Sit Carthagus: *Decl* 6.

Siur (ír: an tSiúr; Abhainn na Siúire; angol: Suir) folyó Írország dél-keleti részén: *Decl* 1, 19, 31, 35; *Carth* 62; *Moech* 31; *Ruadh* 15.

Siur-folyó: *Abb* 22.

Slane: *Edan* 26.

Slane: *Mun* 8.

Slane-folyó: *Abb* 18.

Slebinus, Suybhne fia: *Moech* 18.

Slighe Assail: *Aed* 29.

Smoil hegy, lásd Bladhma: *CiarSaig* 20; *Fin* 8; *Mol* 28.

Sochla: *Mol* 1.

Sraphanus: *Carth* 39.

Slighe Laighean: *Edan* 25.

Srophanus, Nascaind fia: *Carth* 34,

Suam Luthir: *Ruadh* 7.

Suibhne: *Carth* 62.

Suybhne, Diarmoda fia: *Moech* 18.

Svibhne: *Mun* 26.

Svibne, Donalldus fia: *Mun* 26.

Syanna-folyó: *Mol* 27.

Synand: *End* 32, *Sam* 12.

Synna folyó (Abhainn na Sionainne, angol: River Shannon) Írország leghosszabb folyója, amely Luimneach (Limerick) városánál ömlik az óceánba: *CiarClu* 21, 28, 29; *Fint* 3; *Coem* 28; *Cron* 15; *Moech* 18; **Szent Conche sziklája:** *CiarSaig* 23.

Szent Endeus cellája: *End* 18.

Tamás apostol: *Moling* 29,

Teach Mochua: *Moch* 1, 8, 11.

Teach Molyng: *Moling* 2, 8, 30.

Teach Munna: *Coem* 21; *Edan* 28; *Mol* 53,

Teach Telli: *Mun* 9,

- Tedbe:** *Aed* 21.
Telli, Segenus fia: *Mun* 12.
Temoria: *Aed* 1, 14; *Carth* 40, 42, 53; *CiarClu* 1, 16, 19; *CiarSaig* 18; *Coem* 19; *Colm* 24; *Cron* 13; *Decl* 1; *Edan* 4, 24, 54; *Ger* 12; *Las* 27; *Mol* 36; *Moling* 19; *Ruadh* 15, 16, 17, 18, 19; *Ytae* 1.
Ternocus: *Bren* 13.
teuchai: *Sam* 13.
Teuchatia: *Sam* 12.
Thesta fia: *Decl* 15.
Thia Liathain, ld. Liathain: *Decl* 1.
Tile szigete: *Alb* 41.
Tóbiás: *Bren* 18.
Tollcind sírja: *Bren* 89.
Torchanus: *Colm* 8.
Torna törzs: *Carth* 12, 35.
Tours, város a Loire partján, Szent Márton püspöki székhelye: *Find* 8; *Tig* 5.
Trachim vára: *Com* 45.
Tractha na n-Ech: *End* 16.
Tren: *Decl* 2.
Trienus: *Barr* 13.
Tuaim de Gualand: *Bren* 9.
Tuaim Dindach: *Alb* 34.
Tuaim Domhnaidh: *Mol* 30, 48, 52.
Tuaim: *Carth* 9.
Tuathail Teachtmair: *Decl* 1.
Tuathal Maelgharb, király: *Ciar-Clu* 19.
Tulach Brenayrd: *Ruadh* 4.
Tulach Ruadayn: *Ruadh* 28.
Tulaydh Ruaidh: *CiarSaig* 25.
Tulchanus: *Cain* 21; *Mun* 1, 2, 3.
Tullu[m] Ruaydh tó: *Cron* 2, 3.
Turgetius: *Ger* 16.
Turtaraidhe törzs: *Com* 21,
Tyagernacus: *Barr* 2.
Tybra Maedhog: *Edan* 27.
Tybrada: *Decl* 31.
Tybraide Tireach, Ulster királya a Kr.u. 2. században: *Decl* 1; *Ytae* 1.
Tylianus, Szent: *Boec* 4, 30,
Typrait, Cluain Mhic Nóis korábbi neve: *CiarClu* 28.
Tyr na Fened/Fyr Mugi: *Decl* 1.
Tyr na Glas: *Fint* 3.
Ui Conayll: *Ytae* 8.
Ullath, Ullath Declani: *Decl* 35.
Ultanus, Szent (†657) (ír: Ultan na Ard Breacáin; angol: Saint Ultan of Ardbraccan), Ard Breacáin (Meath megye, Írország) monostorának apát-püspöke, egyes források szerint Szent Brigida anyai nagybátyja. Nevezetes volt tudományos képzettségéről. Később a hagyomány Szent Declanus tanítványának tette meg. Ünnepe: szeptember 4.: *Ber* 19; *Decl* 25, 36.
Ultonia Ulster, tartomány Írország északi részén, ma nagyrészt Észak-Írország: *Coem* 17; *Colm* 13, 11; *Com* 1, 13, 42, 52; *Fint* 12, 17; *Ger* 12; *Moec* 8, 9; *Mol* 15; *Sam* 1.
Vendalus: *Ber* 4.
Vörös Conallus: *Las* 14.
Vörös-tenger: *Bren* 81.
Westerlo: *Dymph* 6.
Wincestria: *Ger* 2.
Ybarus, Szent, püspök: *Abb* 2, 3, 8, 9, 11; *Alb* 23; *CiarSaig* 7; *Decl* 12, 18.

Ycht-tenger ld. Icht-tenger: *Decl* 11.

Ymleach (ír: Imleach Iubhair; angol: Emly), város Tipperary megyében (Írország): *Alb* 33, 38, 46, 47; *Decl* 34, 38; *Moech* 31.

Ymlech Ybuir: *Alb* 29.

Yseal: *CiarClu* 23. 25.

Ysel: *End* 13.

Yta, Szent: *Bren* 3, 8, 71, 82, 92; *Carth* 30; *Edan* 49; *Moech* 1, 3, 4, 5, 6, 7, 14, 15, 20.

Zammale Zammelen, város Belgium területén: *Dymph* 5.

Zante Xanten, város Németországban: *Dymph* 9.

A sorozat korábban megjelent kötetei

A sorozatot szerkeszti Mayer Gyula

II. Tanulmánykötetek – Studia

1. Thomas KÖVES-ZULAUF: *Római vallás- és irodalomtörténeti tanulmányok*. A kötetet szerkesztette és az előszót írta PATAKI Elvira. Typotex Kiadó, Budapest 2021, 440 p.
2. TEGYEY Imre: *Mykénéától Menandrosig. Válogatott tanulmányok*. A kötetet szerkesztette MAYER Gyula és TÓTH Orsolya. Typotex Kiadó, Budapest 2022, 352 p.
3. MAYER Gyula – SLÍZ Mariann (szerk.): *Regum gemma, Ladislai. Tanulmányok Szent László királyról*. Typotex Kiadó, Budapest 2022, 280 p.
4. MUNDING Márta: *„Gyötrelem a szemnek látni ezeket a perzsa nőket”. Alexandros és az előkelő barbár asszonyok Curtius Rufus történeti munkájában*. A kötetet szerkesztette MAYER Gyula. Typotex Kiadó, Budapest 2023, 495 p.

III. Fordítások – Translationes

1. Aurelius AUGUSTINUS: *Levelek a donatisták ellen.* A latin nyelvű szöveget gondozta, fordította és a jegyzeteket összeállította HAMVAS Endre Ádám és SZABÓ Ádám Ágoston. A bevezetőt írta SZABÓ Ádám Ágoston. A kötetet szerkesztette BOROS István és KONDAKOR Szabolcs. Szent István Társulat, Budapest 2022, 375 p.
2. BOBBIÓI IONAS: *Szent Columbanus élete.* SZENT COLUMBANUS *Művei.* Fordította, a bevezető tanulmányt és a jegyzeteket írta TAKÁCS László. A kötetet szerkesztette MAYER Gyula. Szent István Társulat, Budapest 2024, 371 p.
3. *Szentelek szigete. Középkori ír szentéletrajzok.* Első kötet. Válogatta, fordította, jegyzetekkel és mutatókkal ellátta, a kísérő tanulmányt írta TAKÁCS László. A kötetet szerkesztette MAYER Gyula. Szent István Társulat, Budapest 2024, 527 p.

